ปิง กุลละทรัพย์

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY
3961115740

๑๘๑

๑๘๙๖๖
วันที่ ๑๗/๑๒/๒๗
เลขทะเบียน ๐๐๓๖
หมวดหมู่ ๐๗
ร ๒๙๖

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

อนุสรณ์
งานพระราชทานเพลิงศพ

นางจ่าง จุลละทรัพย์

ณ เมรุวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร
วันพฤหัสบดี ที่ 23 พฤษภาคม 2528

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

พลอากาศเอก หะริน หงสกุล
มอบให้ห้องสมุดรัฐสภา

รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ

เมื่อความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า นางจ่าง จุลละทรัพย์ ได้ถึงแก่กรรม เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2524 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพวงมาลาของหลวง ของสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ และของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ไปวางหน้าหีบศพ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้

ครั้นเมื่อกำหนดจะประกอบการฌาปนกิจศพ นางจ่าง จุลละทรัพย์ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเพลิงศพ เป็นกรณีพิเศษ พร้อมทั้งพระราชทานผ้าไตรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 5 ไตร และของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ 5 ไตรทอดถวายพระสงฆ์บังสุกุล

พระมหากรุณาธิคุณนี้ หาก นางจ่าง จุลละทรัพย์ มีญาณวิถีใด จะหยั่งทราบได้คงจะมีแต่ความชื่นชมโสมนัสสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น

ข้าพระพุทธเจ้าทุกคนในครอบครัว นางจ่าง จุลละทรัพย์ ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส กราบถวายบังคมใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและจะเทิดทูนไว้เหนือเกล้าฯ เป็นสรรพสิริมงคลแก่วงศ์สกุลชั่วกาลนาน

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า พลอากาศเอก ทวี จุลละทรัพย์

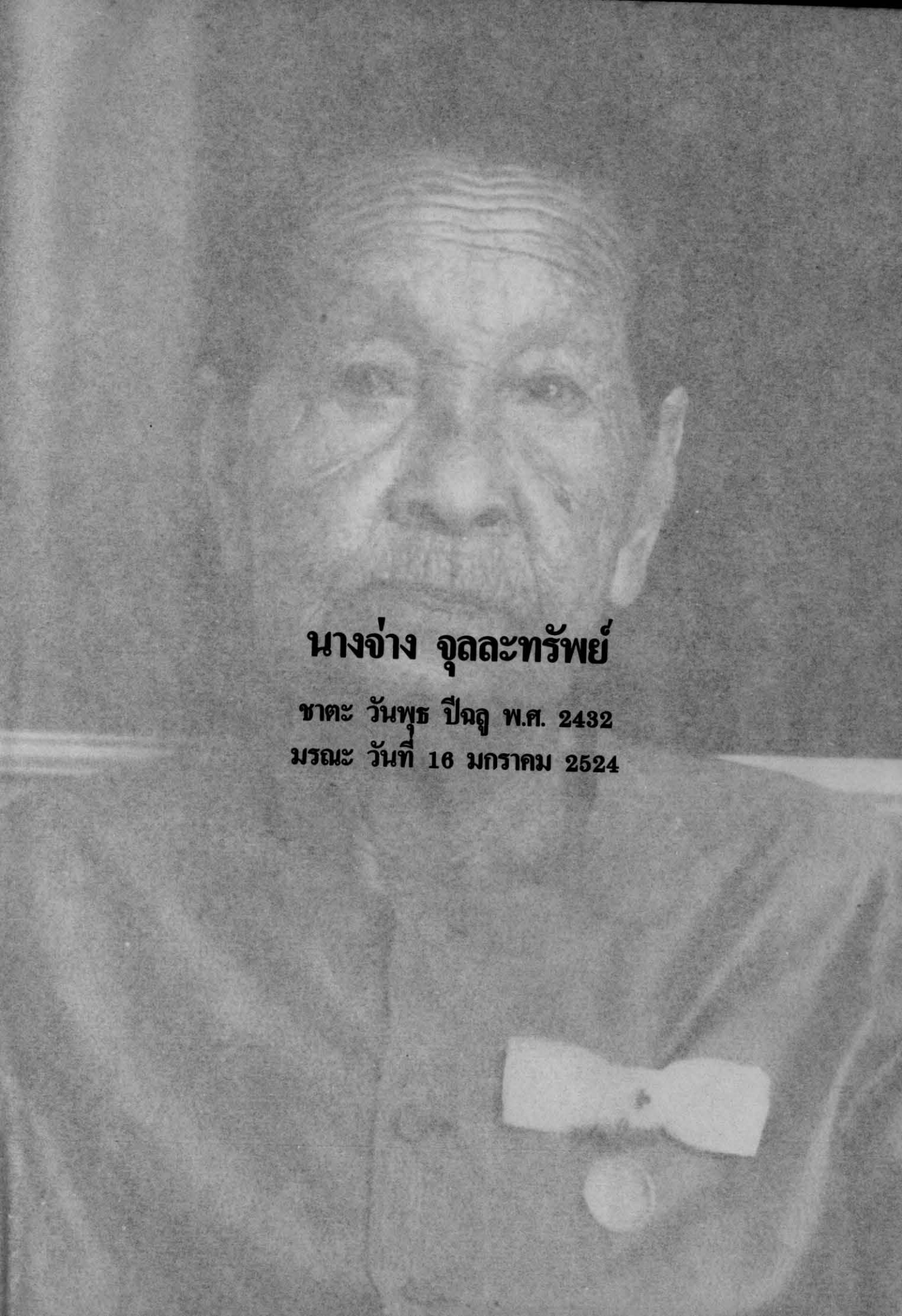

นางจ่าง จุลละทรัพย์

ชาตะ วันพุธ ปีฉลู พ.ศ. 2432

มรณะ วันที่ 16 มกราคม 2524

(แบบ ค.)

หมายรับสั่งที่ ๒๙๙๗

สำนักพระราชวัง

๖ มีนาคม ๒๕๒๘

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานเพลิงศพ นางจ่าง จุลละทรัพย์ เป็นกรณีพิเศษ ณ เมรุวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๒๘ เวลา ๑๗.๐๐ น. พระราชทานเพลิง

วิชัย/พิมพ์/ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นางจ่าง จุลละทรัพย์
	เพื่อทราบ
	เครื่องพระราชทานเพลิงและเจ้าพนักงานผู้เชิญมานี้
	เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ค.)

หมายรับสั่งที่ ๔๑๕๐

สำนักพระราชวัง

๒๑ มีนาคม ๒๕๒๘

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานผ้าไตรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๕ ไตร และของสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ๕ ไตรไปหอดถวายพระสงฆ์บังสุกุลในการพระราชทานเพลิงศพ นางจ่าง จุลละทรัพย์ ณ เมรุวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๒๘ เวลา ๑๗.๐๐ น.

บุญสม พิมพ.

ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นางจ่าง จุลละทรัพย์
	เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

ที่ รล 0002/๒๐๔๑

สำนักราชเลขาธิการ

๑๗ กุมภาพันธ์ 2524

เรื่อง สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

เรียน พลอากาศเอก ทวี จุลละทรัพย์

อ้างถึง หนังสือลงวันที่ 29 มกราคม 2524

ตามที่ขอให้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณา สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ พลเอก สำราญ แพทยกุล องคมนตรี อัญเชิญพวงมาลาพระราชทานของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ไปวางหน้าศพ นางจ่าง จุลละทรัพย์ ผู้เป็นมารดา เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2524 ณ บ้านเลขที่ 529 ถนนจรัลสนิทวงศ์ แขวงบางขุนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ไปนั้น

ได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว

(หม่อมหลวงทวีสันต์ ลดาวัลย์)

ราชเลขาธิการ

กองการในพระองค์

โทร. 2211151 - 5 ต่อ 20, 21 และ 59

พลเอกสำราญ แพทยกุล องคมนตรี
วางพวงมาลาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พลเอกสำราญ แพทยกุล องคมนตรี
วางพวงมาลาของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

หม่อมหลวงปีย์ มาลากุล
วางพวงมาลาของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

สมเด็จพระญาณสังวร แสดงพระธรรมเทศนา

คุณหญิงอารี-พลอากาศเอกทวี-นางสาวอรุณ จุลละทรัพย์

ลูก-หลาน

หลาน-เหลน

แขกผู้มีเกียรติมาในงานสวดพระอภิธรรม

22 1 81

22 1 81

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY
3961115740

ประวัติ
นางจ่าง จุลละทรัพย์

นางจ่าง จุลละทรัพย์ เป็นบุตรของ นายศาสตร์ และนางเหม กัลปสาตร์ เกิดเมื่อ วันพุธ ปีฉลู พ.ศ. 2432 ที่บ้านในสวนใกล้กับวัดทองเพลง เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

พี่น้องร่วมบิดา - มารดา

1 นางเย็น ทินนะลักษณ์ *(ถึงแก่กรรม)*
2 นายเหรียญ กัลปสาตร์ *(ถึงแก่กรรม)*
3 นางจ่าง จุลละทรัพย์
4 นางเชื้อ ศรีสติ *(ถึงแก่กรรม)*

ครอบครัว

นาง จ่างจุลละทรัพย์ ได้สมรสกับ รองอำมาตย์โท หรุ่น จุลละทรัพย์ บุตร ของ นายจ้อย และนางไข่ จุลละทรัพย์ มีบุตร ธิดา 5 คน คือ

1. นางสาวถวิล จุลละทรัพย์ *(ถึงแก่กรรม)*
2. พลอากาศเอก ทวี จุลละทรัพย์ สมรสกับ คุณหญิง อารี มีบุตรธิดา 6 คน คือ
   - 2.1 นางวีระอนงค์ อำมฤต สมรสกับ นาวาอากาศตรี ตฤตีย์ อำมฤต
     - 2.1.1 นายเทียมทนง อัศวรักษ์
     - 2.1.2 นางสาวแสงระวี อัศวรักษ์
     - 2.1.3 ด.ญ.ทวีนุช สรัดดานนท์
   - 2.2 ด.ช.แป๊ก จุลละทรัพย์ (ถึงแก่กรรม)
   - 2.3 พันตรีเทพพนม จุลละทรัพย์ มี บุตร 1 คน
     - 2.3.1 ด.ช.สุชาติ จุลละทรัพย์
   - 2.4 นางศิริบุปผา ธนะโสภณ สมรสกับ นายจงสฤษฏ์ ธนะโสภณ มีบุตรธิดา 2 คน
     - 2.4.1 ด.ญ.ณสิรี ธนะโสภณ
     - 2.4.2 ด.ช.ทศิป ธนะโสภณ
   - 2.5 นายบุญฤทธิ์ จุลละทรัพย์ สมรสกับ นางประกอบกุล (บุญศิริ) มีบุตรธิดา 3 คน
     - 2.5.1 ด.ญ.อารีนุช จุลละทรัพย์
     - 2.5.2 ด.ญ.ทิพย์อารี จุลละทรัพย์
     - 2.5.3 ด.ช.ทวีฤทธิ์ จุลละทรัพย์
   - 2.6 นางสาว จุติมาฆ์ จุลละทรัพย์

สำนักหอสมุดกลาง จุฬาฯ

3. นายไสว จุลละทรัพย์ *(ถึงแก่กรรม)* มีบุตร ธิดา 7 คน คือ

3.1 นางโสมชา ทองกล่ำ สมรสกับ นายสุธี ทองกล่ำ

3.2 นายสมปอง จุลละทรัพย์ สมรส กับ นางพรพิศ (แสงเพชร)

3.3 นางสายสมร อสัตถวาสี สมรส กับ นายสราญรมย์ อสัตถวาสี

3.3.1 ด.ญ.ญานุช อสัตถวาสี

3.4 นายสมบัติ จุลละทรัพย์

3.5 นายสมบูรณ์ จุลละทรัพย์

3.6 นางสาวสวีณา จุลละทรัพย์

3.7 นางสาวโศรยา จุลละทรัพย์

4. นายรมย์จิตต์ จุลละทรัพย์ *(ถึงแก่กรรม)* มีธิดา 1 คน คือ

4.1 นางจีรพรรณ ศิริจรรยา สมรสกับ นายจรรยา ศิริจรรยา มีธิดา 3 คน

4.1.1 ด.ญ. ปาร์ม ศิริจรรยา

4.1.2 ด.ญ. ธัญญา ศิริจรรยา

4.1.3 ด.ญ. แปม ศิริจรรยา

5. นางสาวอรุณ จุลละทรัพย์

นางจ่าง จุลละทรัพย์ ถึงแก่กรรม ด้วยโรคชรา ที่บ้านเลขที่ 529 ถนนจรัลสนิทวงศ์ เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2524 รวมอายุได้ 92 ปี

คุณแม่ของข้าพเจ้า

พลอากาศเอก ทวี จุลละทรัพย์

คุณแม่เป็นบุตรของ คุณตาศาสตร์และคุณยายเหม กัลปสาตร์ เกิดที่บ้านในสวนใกล้ ๆ กับ วัดทองเพลง เมื่อวันพุธ ปีฉลู พ.ศ. 2432 มีพี่น้องท้องเดียวกัน 4 คน คือ

คุณป้าเย็น แต่งงานกับ คุณลุงเทียบ ทินนะลักษณ์

คุณลุงเหรียญ แต่งงานกับ คุณน้าช้อย

คุณแม่ แต่งงานกับ รองอำมาตย์โท หรุ่น จุลละทรัพย์

คุณน้าเชื้อ แต่งงานกับ คุณน้าทองดี ศรีสติ

ต้นตระกูลของคุณแม่นั้น ตามที่ญาติผู้ใหญ่ได้เคยเล่าให้ฟังว่า เป็นทหารกล้าในสมัย กรุงศรีอยุธยา ทำการรบในกองทัพของ เจ้าพระยาสุรสีห์ มีชื่อเรียกกันว่า นายนกเล็ก กล่าวกันว่า นอกจากจะทำการรบด้วยดาบสองมือแล้ว ยังมีของดีคงกระพันอีกด้วย นายนกเล็ก มีลูกชาย คือ นายทอง ได้เป็นข้าบริพารของวังหน้าในรัชกาลที่ 3 นายทอง มีบุตรและธิดารวม 7 คน คือ

คุณทวดทิม

คุณทวดแพ (เป็นมารดาของคุณยายเหม)

คุณทวดจั่น

คุณทวดทับ (เป็นพระครูเทพสิทธิเทพาธิบดี เจ้าอาวาสวัดทอง ผู้สร้างพระปิดตา วัดทอง)

คุณทวดขำ

คุณทวดทิพย์ (เป็นบิดาของ คุณลุง พ.อ. พระยาดำเกิงรณภพ ร.ต.เทียบ พ.ท.พระสุรยุทโยธาการ)

คุณทวดถมยา

พี่สาวของคุณแม่ คือ คุณป้าเย็นและคุณลุงเทียบ ทินนะลักษณ์ มีบุตรธิดา 2 คน คือ

คุณพี่พระพายัพ พิริยะกิจ แต่งงานกับ คุณพี่เสริม มีบุตรธิดา คือ

นายสุชาติ ทินนะลักษณ์ (ถึงแก่กรรม)

นายเทพ ทินนะลักษณ์

ดร.อรสา แต่งงานกับ ดร.วิชัย ตันศรี

นางสมเอื้อ แต่งงานกับ ฯพณฯ หม่อมวัชรินทร์ กาญจนะคูหะ (หลานคู่นี้ ดูแลรักษาคุณแม่จนถึงวาระสุดท้าย)

ร.ต.อ.วินิจ ทินนะลักษณ์ (ถึงแก่กรรม)

นายเกษม ทินนะลักษณ์ (ถึงแก่กรรม)

คุณพี่เอื้อน (รัมภา โกมุท) แต่งงานกับ จมื่นมหาสนิท มีบุตร ธิดา คือ

พลตรีบุษป์ โกมุท แต่งงานกับ นางประดับ โกมุท

นางฉันทนา กลิ่นดอกไม้ แต่งงานกับ นายสมาน กลิ่นดอกไม้ (เจ้าของร้านอาหารมีชื่อ

สมัยที่ห้องสมุดรัฐสภา

"สวนเย็นฤดี"โดยเอาชื่อของคุณป้าเย็น ซึ่งเป็นยายของฉันทนา มาใส่ไว้เป็นที่ระลึกถึงเจ้าของเดิม

ร.อ.หญิง จงกลณี แต่งงานกับ นายประภรณ์ จารุจันทร์

นางสาว นฤมล โกมุท

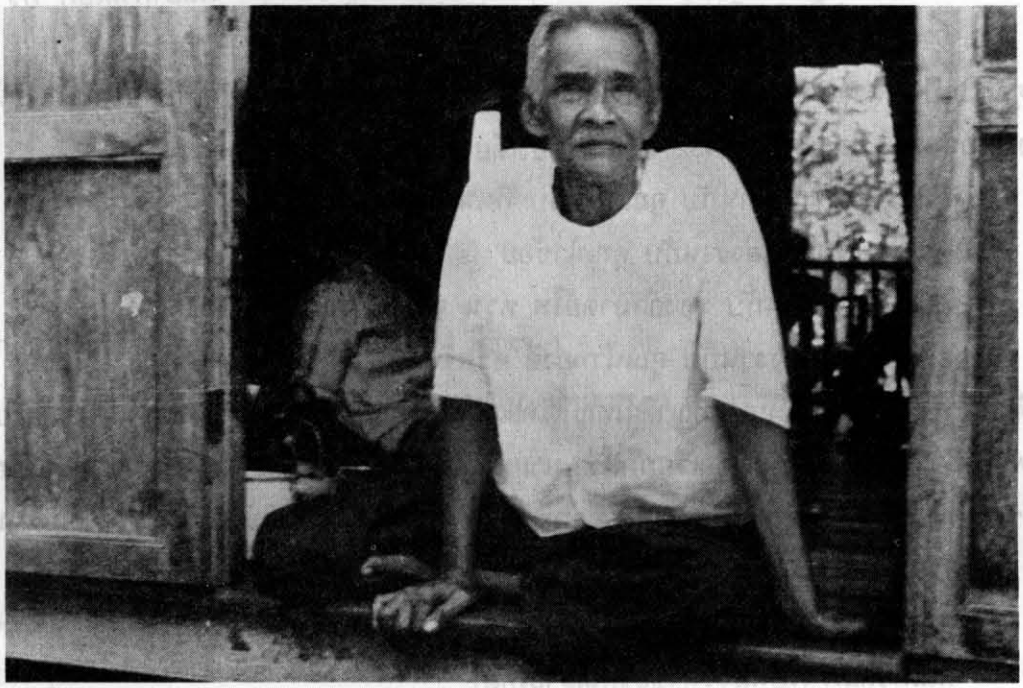

คุณลุงเทียบ ทินนะลักษณ์

พี่ชายของคุณแม่ คือ คุณลุงเหรียญ แต่งงานกับ ป้าซ้อย และไม่มีบุตร

น้องสาวของคุณแม่ คือ คุณน้าเชื้อ แต่งงานกับ คุณน้าทองดี ศรีสติ มีบุตรธิดาถึง 13 คนแต่ไม่มีชีวิตเหลืออยู่เลย คนสุดท้องชื่อ นายแฉ่ง ได้บุตรธิดาไว้หลายคน

คุณแม่ (ใส่แว่นตา) ถ่ายกับ คุณน้าเชื้อ ศรีสติ

คุณแม่มีบุตรธิดา 5 คน คือ

นางสาว ถวิล	จุลละทรัพย์	*(ถึงแก่กรรม)*
พล.อ.อ.ทวี	จุลละทรัพย์	
นายไสว	จุลละทรัพย์	*(ถึงแก่กรรม)*
นายรมย์จิตต์	จุลละทรัพย์	*(ถึงแก่กรรม)*
นาวสาว อรุณ	จุลละทรัพย์	

หลานของคุณแม่ ซึ่งเป็นบุตรของ พล.อ.อ.ทวี และ คุณหญิง อารี จุลละทรัพย์ มี 6 คน คือ

นางวีระอนงค์	อำมฤต	
ด.ช.แป๊ก	จุลละทรัพย์	*(ถึงแก่กรรม)*
พ.ต.เทพพนม	จุลละทรัพย์	
นางศิริบุปผา	ธนะโสภณ	
นายบุญฤทธิ์	จุลละทรัพย์	
นางสาว จุติมาฆ์	จุลละทรัพย์	

บุตรธิดาของนายไสว จุลละทรัพย์มี 7 คน คือ

นางโสมชา	ทองกล่ำ
นายสมปอง	จุลละทรัพย์
นางสายสมร	อสัตถวาสี
นายสมบัติ	จุลละทรัพย์
นายสมบูรณ์	จุลละทรัพย์
นางสาวสวีณา	จุลละทรัพย์
นางสาวโศรยา	จุลละทรัพย์

นายรมย์จิตต์ มีธิดา 1 คน คือ

นางจีรพรรณ	**ศิริจรรยา**

นอกจากพี่น้องทางด้านบางขุนนนท์แล้ว คุณแม่ยังมีพี่สาวอยู่ทางจังหวัดอ่างทองอีก 1 ท่าน คือ คุณป้าห่วง คุณป้าห่วงแต่งงานกับ คุณลุงสง พันธ์ทวี มีบุตร 6 คน คือ นายกิ้ม นายช่วง นางทองดี นางสาวจัน นายแสวง และ นางจวง คุณป้าคุณลุง ถึงแก่กรรมไปหมดแล้ว เหลือแต่พี่ทองดี มีบ้านอยู่ใกล้ ๆ กับวัดจ้าวบุญเกิด

ญาติผู้ใหญ่ของคุณแม่ ที่คุณแม่เคารพนับถือมากก็มี พ.อ.พระยาดำเกิงรณภพ และคุณหญิงโหมด ท่านทั้งสองมีบุตรธิดา 7 คน คือ

พ.อ.หิรัญ	ปัทมานนท์
นางสาวเพี้ยน	ปัทมานนท์
พ.ต.อ.เทียม	ปัทมานนท์
พ.อ.กั๊ก	ปัทมานนท์
พล.อ.ถนอม	ปัทมานนท์
พ.อ.ธน	ปัทมานนท์
นายทันพงษ์	ปัทมานนท์

เมื่อท่านมีธุระอะไร ๆ ที่สำคัญ ๆ ท่านจะไปหารือกับเจ้าคุณลุงเสมอ บางครั้งในเวลาโรงเรียนหยุดเทอม ข้าพเจ้าก็ได้ไปค้างที่บ้านท่านแล้วแม่ก็ไปรับกลับเวลาโรงเรียนเปิด

ญาติทางคุณตาศาสตร์ อีกท่านหนึ่ง คือ คุณตาหลวงธนสาร เป็นสามีของคุณยายนารถ ผู้เป็นบิดามารดาของคุณน้าพระยารามราชภักดี อดีตปลัดกระทรวงมหาดไทย ท่านเคยไปมาหาสู่กันอยู่เสมอมิได้ขาด

ทางด้านคุณพ่อ คือ ร.อ.ท.หรุ่น จุลละทรัพย์ นั้น มีพี่น้องอยู่ทางจังหวัดปทุมธานีหลายคน มี คุณลุงเฟื่อง คุณลุงเล็ก จุลละทรัพย์ มีลูกหลานอยู่บริเวณวัดสลักเหนือและทุ่งสีกัน ดอนเมือง มากมายหลายคน คุณป้าละม่อม ไปตั้งถิ่นฐานอยู่ทางจังหวัดนครสวรรค์ คุณปู่อุ่นฯ ซึ่งเป็น อาของคุณพ่อ มีบ้านอยู่ใกล้ ๆ วัดบางพัง มีลูกสาวคนหนึ่ง คือ คุณอาระเบียบ ได้แต่งงานกับ คุณหลวงยันตรการโกวิท แห่งกรมทางหลวงแผ่นดิน ท่านได้มาเยี่ยมคุณแม่ตอนป่วยอยู่จนถึงเวลาสุดท้ายก็ได้มารดน้ำคุณแม่

คุณป้าละม่อม สุ่มสุขและคุณแม่

ผู้ที่เป็นเพื่อนบ้านที่ดีของคุณแม่อีกคู่หนึ่ง คือ คุณน้าตระกูล และ คุณน้าประยงค์ รัชตะหิรัญ คุณแม่บอกกล่าวต่อบรรดาลูก ๆ ว่า ถึงแม้ว่า คุณน้าทั้งสองจะไม่ใช่ญาติก็จริง แต่ความรักเคารพนับถือที่มีต่อตระกูลทั้งสองนั้นแน่นแฟ้นยิ่ง ยามทุกข์ร้อนก็ช่วยกันปัดเป่า ยามสุขก็สุขด้วยกัน คุณน้าตระกูลฯ ซึ่งพวกเราเรียกท่านว่า น้าตี๋ ส่วนคุณน้าประยงค์ เราเรียกท่านว่าน้ายั้ง คุณน้าทั้งสองมีบุตรและธิดาตามรายชื่อดังนี้

นายวิจิตร	รัชตะหิรัญ	
นางสาวพัชรวิไล	รัชตะหิรัญ	
นางลัดดา	อุตตานนท์	
นายไพบูลย์	รัชตะหิรัญ	(ถึงแก่กรรม)
นางสมบัติ	ถนอมกุล	
นายณรงค์	รัชตะหิรัญ	

สิ่งที่คุณแม่ได้สั่งไว้นั้น ข้าพเจ้าจึงได้บันทึกไว้ในเอกสารฉบับนี้ เพื่อที่ลูกหลานจะได้รู้จักกันและระลึกถึงว่า พ่อแม่ของเรารักกัน ช่วยเหลือกันอยู่ตลอดเวลามา เราจะต้องรักและช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันต่อไป

คุณน้าตระกูล รัชตะหิรัญ (น้าตี๋)

ในค่ำวันนั้น วันที่คุณแม่จะต้องจากพวกเราไป บรรดาลูกหลาน ญาติพี่น้อง ตลอดจน เขย และ สะใภ้ ได้มาเฝ้าอาการของท่านอยู่รอบ ๆ เตียงมีคุณหมอ พลโทประณต โพธิฑัต คุณหมอวัชรินทร์และหลานสมเอื้อ กาญจนะคูหะ คอยตรวจสอบความดันและหัวใจ ตลอดเวลา

การเต้นของชีพจร ได้ลดลงตามลำดับ การให้น้ำเกลือก็ไม่มีทางทำได้ เพราะเส้นโลหิตตีบและได้เคยให้น้ำเกลือมาแล้ว แต่น้ำเกลือก็ซึมออกหมด พวกเราได้พยายามอย่างเต็มที่ในการชะลอชีวิตของท่าน แต่ก็หมดหวัง

ข้าพเจ้าได้พูดกรอกไปตรงหูของคุณแม่ ให้ระลึกถึงพระอรหันต์เอาไว้ ท่านพยายามจะพยักหน้าแล้วหายใจครั้งสุดท้ายเฮือกหนึ่งก่อนที่ท่านจะหมดลม คุณแม่สิ้นใจในอ้อมแขนของลูกหลาน ท่านเดินทางกลับไปอย่างสงบ ไม่แสดงอาการเจ็บปวดแต่ประการใด

คุณแม่ได้จากพวกเราไปเหมือนกับท่านหลับสนิท คราวนี้เป็นการหลับที่ไม่มีการตื่นขึ้นมาอีกพวกเราทุกคนได้กราบลงที่เท้าของท่าน เป็นการอำลาครั้งสุดท้าย ขณะที่ร่างของท่านยังอุ่นอยู่ พวกเราทั้งหลายมีความเศร้าเสียดาย แต่จะทำอย่างไรได้ เพราะของในโลกนี้ไม่จีรัง ต่อไปนี้ ญาติผู้ใหญ่ที่มีอายุมากก็หมดไปแล้ว คงเหลือแต่รุ่นลูกหลานเท่านั้น

ชีวิตของคุณแม่นั้น ท่านได้ต่อสู้ด้วยการมีอาชีพเป็นชาวสวนทุเรียนโดยกำเนิด มีสวนทุเรียนที่เป็นมรดกตกทอดมาจาก คุณตา คุณยาย บางส่วน และท่านได้ซื้อเอาไว้ด้วยทุนทรัพย์ของท่าน ท่านปลูกรักษาเอง เก็บและขายด้วยตัวของท่านเอง

จำได้ว่า ในวันหยุดไม่ได้ไปโรงเรียน ข้าพเจ้าก็ขอ ไปกับท่านด้วย นั่งหัวเรือช่วยแม่พายเรือจากบ้าน

ในคลองบางขุนนนท์ ไปปากคลองบางตำหรุ *(อยู่เฉียง ๆ กับคลองบางขุนนนท์)* ออกจากบ้านตั้งแต่ยังไม่สว่าง คือ ประมาณ ตีห้า *(05.00)* พอไปถึงปากคลองบางตำหรุ ก็พอดีจวนสว่าง มีเรือบรรทุกทุเรียนและผลไม้อื่น ๆ มาจอดขายกันมากมาย และ ณ ที่นั้น ก็ได้พบกับคุณหญิงดำเกิงรณภพ พายเรือมาขายทุเรียนด้วยใคร ๆ ก็มักจะพูดว่า ทำไมท่านจึงไม่ให้คนอื่นมาขายแทน ท่านก็บอกว่าท่านต้องการปฏิบัติของท่านเช่นนั้น ทุเรียนเก็บจากสวนของท่าน ท่านปลูกของท่านมา ท่านเคยทำอย่างไรก็ทำอย่างนั้น ข้าพเจ้าได้เห็นท่านทั้งสอง คือคุณป้าหญิงและคุณแม่ได้เทียบเรือไว้ติดกัน พวกแม่ค้าจากตลาดท่าเตียน บางลำภู ฯลฯ ก็มาเรือจ้าง เข้ามาขอซื้อทุเรียน ทุเรียนดี ๆ ผลใหญ่ ๆ สมัยนั้น *(พ.ศ. 2467)* ราคาอย่างดีที่สุด 1 บาท ถ้าเขามากองกัน ราคาก็ตกประมาณผลละ 80 ส.ต. *(ราคาทุเรียนนี้เป็นราคาประกัน กล่าวคือ ถ้าเกิดมีแกน หรือเนื้อทุเรียนไม่ดีก็นำมาคืนได้ โดยนำเปลือกทุเรียนที่ตัดขั้วของลูกนั้นเอามาเป็นหลักฐาน การที่ต้องให้มีขั้วติดมาด้วยก็เพราะที่ขั้วทุเรียนที่มีประกันนั้น คุณแม่จะติดตราซึ่งทำด้วยสังกะสี กดไว้ที่ขั้ว โดยใช้อักษร จ.เป็นหลักฐาน จ.คือ อักษรย่อของชื่อคุณแม่ (จ่าง) ของคุณป้าหญิงท่านใช้อักษร (ม) หมายถึง โหมด ชื่อของท่าน)*

คุณแม่ท่านเป็นคนทานหมาก ดังนั้นสิ่งที่ขาดไม่ได้ก็คือ เชี่ยนหมาก ได้เงินมาก็เอาใส่ไว้ใต้เชี่ยนหมาก

ปากคลองบางตำหรุนี้ เป็นตลาดน้ำผลไม้ใหญ่ที่สุดในสมัยนั้น เขาติดตลาดกันทุกวันในตอนเช้า นอกจากวันพระจะมีพ่อค้าและชาวสวนมาน้อยมาก

ทุกสิ่งทุกอย่างในสมัยนั้น เป็นไปด้วยความเรียบร้อยของชาวบางขุนนนท์ เพราะความเจริญยังมิได้เข้ามา คลองบางกอกน้อยก็เป็นคลองน้อย ไม่เหมือนคลองบางหลวง เขาเป็นคลองใหญ่ จึงเรียกว่า คลองบางกอกใหญ่ มีไฟฟ้าใช้ไปถึงสุดคลอง เราไม่เคยมีไฟฟ้า ไม่มีน้ำประปา ไม่มีถนน จะไปไหนกันทีก็ต้องไปทางเรือ ข้าพเจ้าดูหนังสือโดยใช้ตะเกียงลาน เด็กรุ่นหลัง ๆ คงจะไม่รู้จักว่าตะเกียงลานรูปร่างเป็นอย่างไร ที่เรียกว่าตะเกียงลานก็เพราะมีที่ไขลานที่กัน เมื่อไขลาน ลานจะไปหมุนใบพัดทองเหลืองบาง ๆ ทำให้เกิดลมเป่าขึ้นไปข้างบน ไฟซึ่งติดอยู่กับไส้ตะเกียงก็จะลุกพุ่งขึ้น ทำให้เกิดแสงนวล น้ำมันที่ใช้กับตะเกียงลานนี้ ใช้น้ำมันก๊าด ราคาปี๊บละ 2 บาท

ตามที่ได้กล่าวมาแต่ต้นแล้วว่า คุณแม่เป็นคนตื่นเช้าและไม่ชอบอยู่ว่าง หน้าทุเรียนท่านก็ไปเก็บทุเรียน พอหมดหน้าทุเรียนท่านก็ไปดูแลถางหญ้า ลอกท้องร่อง ปลูกผัก เก็บผักเอามากินกัน โดยมีญาติ ๆ ทางคุณพ่อบ้างคุณแม่บ้างมาช่วยเหลือกัน

วันหนึ่ง คุณแม่ปลุกข้าพเจ้าให้ไปสวนกับท่าน ตั้งแต่ ตี 4 ขณะนั้น คุณลุงเทียบ ได้มาขอให้คุณแม่และพวกเรามาอยู่บ้านที่ลุงเทียบซื้อเอาไว้ไม่มีคนเฝ้า ทางคุณแม่ก็มาอยู่ให้ เพราะกำลังรื้อย้ายบ้านจากสวนข้างวัดทองเพลง มาปลูกอยู่ที่สวนหลังวัดใหม่ บ้านนั้น ขณะนี้คือบ้านของ คุณพี่รัมภา *(เอื้อน ทินนะลักษณ์)*โกมุท และทำเป็นโรงเรียนศิษย์วัฒนา คุณแม่พายเรือข้ามมาผูกเรือไว้ที่วัดใหม่ยายแป้น ซึ่งอยู่ตรงข้าม แล้วก็เดินผ่านหลังวัดผ่านป่าช้าวัดใหม่ พูดแล้วยังน่ากลัวไม่หาย กว่าจะผ่านบริเวณนี้ไปได้มันช่างนานเสียเหลือเกิน เสียงของน้ำค้างตกโดนใบไม้ เสียงของนกเค้าแมว ทำให้เกิดความรู้สึกวังเวงอย่างไรชอบกล

พอเดินมาถึงสวนใน ซึ่งเป็นสวนทุเรียนที่เป็นมรดกตกทอดมาจากคุณตาคุณยาย ท่านก็รีบเดินไปที่ร่องสวนร่องหนึ่ง ท่านจุดคบใบมะพร้าวส่องดูที่ต้นทองหลาง แล้วเอามือดึงหญ้าแห้งออก สิ่งที่ข้าพเจ้าเห็นและแปลกใจมากคือในบริเวณนั้น มีเห็ดโคนขึ้นเต็มไปหมด คุณแม่บอกว่า ท่านได้เห็นราของเห็ดขึ้นมา 2 วันแล้วท่านได้เอาหญ้าคลุม

ไว้ เราช่วยกันเก็บเห็ดโคนโดยใช้มีดเล็ก ๆ แซะตรงโคน ไม่ให้โคนขาด ยิ่งเก็บยิ่งสนุกพอพระอาทิตย์ส่องแสงออกมาก็ยิ่งเห็นเห็ดโคนเต็มไปทั่วร่องสวน คุณแม่รู้จักวิธีเก็บ วางเรียงเห็ดโคน เพื่อไม่ให้ช้ำ โดยท่านได้วางเห็ดบนใบตอง แล้ววางใบตองเป็นชั้น ๆ

วันนั้น เราได้เห็ดมาก สองกระจาดใหญ่ คุณแม่ดีใจมาก ท่านดีใจเพราะท่านได้ไปพบ และได้ไปเก็บมาด้วยมือของท่านเอง

สวนทุเรียนเก่านี้ ต้นทุเรียนใหญ่และสูงมาก บางต้นโอบไม่รอบ ความสูงเทียบได้กับต้นยาง คุณพ่อคุณแม่ได้ใช้ลวดผูกตรึงไว้ เพื่อป้องกันต้นทุเรียนล้ม เมื่อมีพายุพัดแรงบางต้นล้มลงมาแล้วก็ยังไม่ตายและยังออกลูกให้อีกด้วย ข้าพเจ้าได้เคยนับจำนวนทุเรียนต่อต้นมีประมาณ 100 ผล บางต้นมีถึง 300 ผล บางต้นต้องปลิดผลเล็ก ๆ ออก เพราะเกรงว่าต้นจะทานน้ำหนักไม่ได้ ทุเรียนสมัยนั้นมี อีกบ ทองย้อย ก้านยาว อีร่วง อีกบนั้น แต่ก่อนก็ไม่ดีเท่าใด แต่ภายหลัง ปู่ขำ ทดลองผสมพันธุ์ใหม่ ที่เรียกว่า กบตาขำ จึงมีรสดีขึ้น นอกจากนั้นยังมีญาติผู้ใหญ่อีกท่านหนึ่งผสมอีกบ กับ ก้านยาว เข้าด้วยกัน เป็นชะนี มีรสหวานมันเหมือนกับกินกบกับก้านยาวปนกัน เขาเล่าให้ฟังมาว่า ญาติผู้ใหญ่ท่านนี้ชอบเลี้ยงชะนี จะไปสวนก็เอาชะนีโอบคอไปด้วย ชะนีเอามือเที่ยวลูบคลำดอกทุเรียน ในขณะที่ญาติผู้ใหญ่ผู้นั้นกำลังผสมอยู่ เมื่อลูกผสมออกมา จึงเรียกว่าอีชะนี บางขุนนนท์เป็นตำบลที่ได้ทำการปลูกทุเรียนแห่งแรกเท่าที่ข้าพเจ้าได้เห็นมาตั้งแต่จำความได้ ต่อจากบางขุนนนท์ก็มีคนเอาไปปลูกทางบางกรวย บางใหญ่ เมืองนนท์ บางบัวทอง และตามหัวเมือง เช่น จันทบุรี ตราด ระยอง ปราจีนบุรี ฯลฯ

เมื่อคราวน้ำท่วม ปี พ.ศ. 2484 คุณแม่ได้จ้างคนงานมาทำคันดินกั้นน้ำ เสียเงินไปมาก ทั้งนี้ด้วยความอุตสาหะของคุณแม่ พี่ถวิล และน้องแจ๋วที่ได้ช่วยกันไว้ได้ และต่อมาท่านก็ได้ทำการตัดกิ่งทุเรียนดี ๆ ขาย โดยขายกิ่งละ 25 บาท ได้เงินมาพอสมควร เมื่อคราวข้าพเจ้าเดินทางไปตรวจราชการที่จังหวัดตราดโดยมี ท่านจอมพล ถนอมฯ เป็นหัวหน้า เดินทางไปถึงคลองใหญ่และบ้านหาดเล็ก กำนันตำบล คลองใหญ่ได้เลี้ยงอาหารกลางวันและมีทุเรียนเป็นของหวาน ทุเรียนรสดีมาก ท่านจอมพลถนอมฯ ถามไปว่าเอาพันธุ์มาจากไหน กำนันก็บอกว่า ไปซื้อมาจากป้าจ่าง บางขุนนนท์ ท่านก็หัวเราะแล้วบอกกำนันว่า นี่ไงลูกชายของป้าจ่าง ทุกคนก็หัวเราะกันครื้นเครง นอกจากเรื่องทุเรียน ก็ยังมีเรื่องประวัติศาสตร์แห่งความกตัญญูอีกเรื่องก็คือ เมื่อคราวท่านจอมพล ป. พิบูลสงคราม เดินทางออกนอกประเทศเพราะถูกรัฐประหาร โดยมีพล.อ.บูลศักดิ์ วรรณมาศ และ พล.ต.อ. ชุมพล โลหะชาละ เป็นผู้ไปส่ง โดยท่านจอมพล ป. พิบูลสงคราม ขับรถธันเดอร์เบิดด้วยตนเองไปนอนพักที่บ้านกำนัน ก่อนจะลงเรือไปเขมร กำนันบอกกับท่านจอมพลถนอมฯ ว่าเก้าอี้นอนตัวนี้เขาจะต้องเก็บไว้ เพราะท่านจอมพล ป. พิบูลสงคราม ท่านได้นอนอยู่หลายชั่วโมงก่อนที่กำนันจะเอาเรือไปส่งท่านในเขมร และยังได้บอกกับท่านจอมพล ถนอมฯ ว่า ถ้าท่านเหนื่อยก็นอนได้ แต่คนอื่นไม่ยอมให้นอนเด็ดขาด แม้แต่ตัวเองก็ไม่เคย ท่านจอมพล ถนอมฯ ตอบขอบใจแต่ไม่ยอมนอน

คุณแม่ได้เคยสอนวิธีปลูกและรักษาต้นทุเรียนแก่ลูก ๆ โดยวิธีคอยติดตามว่า แม่ทำอย่างไรเพราะการปลูกรักษาต้นทุเรียนนี้ เป็นการลำบากมากและยุ่งยากอย่างยิ่ง ยากยิ่งกว่าเลี้ยงเด็ก เพราะเด็กหิวร้องไห้ เราก็ป้อนข้าว แต่ทุเรียนพูดไม่ได้ร้องไม่ออก เราจึงต้องค้นคิดมาตั้งแต่ ปู่ ย่า ตา ทวด ว่าจะทำอย่างไรจึงจะเป็นที่ถูกใจของต้นทุเรียน จะได้ผลิตดอกออกผลได้มาก ๆ และข้าพเจ้าได้ศึกษาจดจำมาจนบัดนี้ว่า คุณแม่ได้ทำมาอย่างไร

ก่อนอื่นคุณแม่ได้บอกว่า ทุเรียนนั้น ไม่ชอบน้ำมากเกินไป และเวลาเดียวกันก็ขาดน้ำไม่ได้ หมายความว่า ทุเรียนจะต้องไม่มีน้ำขังอยู่โคนต้นเป็นอันขาด เมื่อแรกปลูกต้องยกโคกขึ้นไปสูงกว่าระดับดินธรรมดาประมาณ

50-75 ซ.ม. ดินนี้จะต้องเป็นดินร่วน ด้านบนเจาะเป็นหลุม เอาใบไม้แห้งและโคลนที่ตักจากท้องร่องใส่ไว้ก่อนที่จะเอาต้นทุเรียนลงปลูก และเอาไม้ไผ่บักกันต้นเอนเมื่อมีลมพัดแรง

ในสมัยนั้น การทาบกิ่งยังไม่เกิดขึ้นจึงใช้กิ่งตอนโดยตลอด บางส่วนก็ใช้เมล็ดเพาะเอามาปลูกผลจะไม่ดีเท่ากิ่งตอน ลูกทุเรียนจะมีเนื้อบางและเม็ดโต เขาเรียกว่า อีเม็ดใน *(เม็ดมากกว่าเนื้อ)* สวนทุเรียนในตำบลบางขุนนนท์ บางใหญ่ บางกรวย นนทบุรี เราจะเห็นว่าชาวสวนได้ขุดร่องน้ำเอาไว้ตามทางยาวของสวนบ้าง ทั้งนี้เพื่อกักน้ำไว้ในฤดูแล้งฝนไม่ตก ในฤดูแล้งนี้น้ำเค็มจะเข้ามาปนกับน้ำจืดในแม่น้ำ ทำให้เกิดน้ำกร่อยขึ้น ทุเรียนไม่ชอบน้ำกร่อย ถ้าเข้าไปในสวนผู้ใดก็จะทำให้ต้นทุเรียนตายหมด ดังนั้นท้องร่องจะมีประโยชน์ในการป้องกันมิให้น้ำกร่อยเข้าไปในสวนได้ โดยมีท่อน้ำทำด้วยต้นตาลกลวง มีลูกท่อซึ่งทำด้วยไม้ทองหลาง ซึ่งพันด้วยใบกล้วยแห้ง ๆ อุดปากท่อไว้

ชาวสวนจะต้องเตรียมการรับน้ำจืดไว้ในร่องมาก ๆ ในฤดูฝนและในฤดูน้ำทะเลยังไม่เข้ามากล่าวคือเมื่อหมดหน้าทุเรียนแล้ว ชาวสวนจะขุดหลุมหรือบ่อบนสันของร่อง ระหว่างต้นทุเรียน และเอาดินไปเสริมคันสวนกันน้ำท่วม ต่อจากนั้นก็ลอกเลนในท้องร่องใส่ลงไปในบ่อนั้น เลนซึ่งเต็มไปด้วยปุ๋ยหมักคือ ใบทองหลาง ใบทุเรียนที่ตกลงไปในท้องร่อง เมื่ออยู่ในน้ำเป็นเวลานานก็จะกลายเป็นปุ๋ยหมักอย่างดี ในสมัยนั้นไม่เห็นผู้ใดใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์เลย

ส่วนทางจังหวัดระยอง จันทบุรี ปราจีนบุรี เขาทำกันแบบไร่คือ ไม่มีการขุดร่องน้ำ ทั้งนี้เพราะบริเวณเหล่านั้นไม่ประสบปัญหาเกี่ยวกับน้ำเค็ม

ข้าพเจ้าจำได้ว่า ในสมัยนั้น ทางการจะทำการขุดลอกสันดอนปากแม่น้ำเจ้าพระยา ให้เรือสินค้าใหญ่ ๆ ผ่านเข้าออกได้ นายทองอยู่ พุฒพัฒน์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดธนบุรีในสมัยนั้น ได้เป็นผู้นำการต่อต้านการกระทำดังกล่าว จึงได้ชักชวนชาวสวนทั้งหลายร่วมกันประท้วง คุณแม่ได้ร่วมลงนามในการประท้วงคราวนั้น แต่แล้วรัฐบาลสมัยนั้นก็ขุดจนได้ โดยไม่ได้คิดป้องกันน้ำเค็มไว้เลย มาทำกันตอนหลังโดยใช้วิธีปิดคลองบางคลองที่ผ่านสวนทุเรียนกันน้ำเค็มเอาไว้

ประเทศอังกฤษ น้ำท่วมลอนดอนเถว ๆ ริมแม่น้ำเทมส์หลายครั้ง รัฐบาลยังได้สร้างเขื่อนกั้นน้ำแม่น้ำเทมส์ไว้เพื่อกันน้ำท่วมตามชายฝั่งแม่น้ำเทมส์เป็นราคาค่าก่อสร้างถึง สองหมื่นล้านบาท ใช้เวลาพอดูเขายังทำได้ เราใช้งบประมาณไปในทางไม่คุ้มค่ากันมากมายหลายยุค หลายสมัย สิ่งที่ควรทำไม่ทำ ไปทำในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์และมีความเร่งด่วนน้อยกว่า จึงเป็นผลที่เห็น ๆ กันอยู่นี้

ขณะนี้ ชาวสวนทุเรียนในธนบุรี นนทบุรี ส่วนมากหมดโอกาสที่จะทำสวนทุเรียนต่อไปแล้ว เพราะน้ำเสียป้องกันไม่ไหว ทุเรียนรากขึ้นราตายไป รถบรรทุกวิ่งสะเทือนต้นทุเรียนก็ตายไป คุณแม่บอกว่า *"อย่าไปปลูกทุเรียนอีกเลย เพราะปลูกแล้วก็ตายหมด"*

ข้าพเจ้าบอกไปแล้วว่า คุณแม่ชอบทานหมาก ดังนั้น ในสวนท่านจึงปลูกหมาก พลูไว้ด้วยหมากก็ปลูกไว้ระหว่างต้นทุเรียนและตามคันสวน ส่วนพลูปลูกไว้กับต้นทองหลาง ปล่อยให้เถาของพลูนี้ไต่ขึ้นบนต้นทองหลาง วันดีคืนดี นายกรัฐมนตรีสมัยนั้น ได้ประกาศให้เลิกกินหมาก เพราะเป็นการทำให้เกิดการเหยียดหยามของชาวต่างประเทศที่มาพบเห็น นายอำเภอบางกอกน้อยจึงเข้ามาหาคุณแม่ที่ปลายสวนแล้วบอกว่า รัฐบาลให้มาแจ้งให้ชาวสวนตัดต้นหมากลง คุณแม่ก็เป็นคนหัวหมอเหมือนกัน ตอบไปว่า *"เมื่อรัฐบาลส่งมาคุณก็ลงมาตัดเอาเองซิ ฉันไม่ยอมตัดต้นหมากที่ฉันปลูกหรอก"* นายอำเภอก็ต้องเดินกลับไปด้วยความกลุ้มใจ

ความจริงเรื่องการกินหมากนี้ ข้าพเจ้าเกิดมาพอจำความได้ก็เห็นคนกินหมากกันแล้ว ทั้งชาวสวนชาวนาผู้ที่กินหมากบอกว่า กินหมากแล้วฟันทน ข้าพเจ้าคิดว่าเราควรจะลำเลิกบุญคุณจากฝรั่งเสียด้วยซ้ำไปด้วยว่า การที่ฝรั่งคิดทำลิปสติคสีแดงขึ้นมานั้น เพราะเอาตัวอย่างมาจากการที่คนกินหมากปากแดงใช่หรือไม่

การกินหมากนี้มีมาแต่ครั้งใดก็ไม่ทราบ เพราะไม่ได้ศึกษา แต่ได้อ่านเรื่องรามเกียรติ์ตอนพาลีสอนน้อง แล้วก็ปรากฏคำกลอนในเรื่องตอนเปิดผอบเป็นนางดารา-สาวสวย ในตอนหนึ่ง พาลีชมนางดาราว่า *"พิศทนต์ดังนิล"* ก็หมายความว่า หญิงสาวฟันจะต้องดำฉะนั้น ในที่สุดทางการก็มิได้มาตัดต้นหมากต้นพลูของคุณแม่เลยสักต้นเดียว และคุณแม่ก็ทานหมากจนวาระสุดท้ายของชีวิต

การเก็บผลทุเรียนนั้น คุณแม่ได้เคยสาธิตให้ดูและข้าพเจ้าได้จดจำไว้อย่างไม่มีวันลืมเลยก่อนอื่น เจ้าของสวนจะต้องทราบว่าทุเรียนนั้นแก่แล้วหรือยังโดยอาศัยจากการที่จะต้องทราบว่าทุเรียนผลใด ในต้นใด ได้ออกผลมาตั้งแต่เมื่อใด ตามภาษาชาวสวน เขาเรียกว่า ปูนก่อน หรือ ปูนหลัง นอกจากนี้ จะต้องสังเกตผิวของเปลือกทุเรียนของแต่ละชนิดว่า เมื่อทุเรียนแก่พอที่จะเก็บได้นั้น มีสีอะไรส่วนมากถ้าแก่จัด เปลือกจะมีสีคล้ำ เช่นพวก อีกบ อีชะนี ก้านยาว ซึ่งถ้ายังอ่อนอยู่เปลือกจะมีสีเขียวถ้าแก่แล้วสีเขียวจะกลายเป็นสีเขียวแก่คล้ำ ถ้าลูกทุเรียนอยู่ต่ำ ๆ ก็ยิ่งสังเกตได้ง่าย การดูและพิจารณาว่าทุเรียนจะแก่พอหรือไม่นี้สำคัญมาก ถ้าดูไม่เป็นก็ควรจะให้ทุเรียนหล่นลงมาเอง ซัก 1-2 ลูกก่อนแล้วจึงเก็บมาทั้งต้นหรือทั้งแถบที่ทุเรียนหล่นลงมา ทั้งนี้เพราะผลทุเรียนแม้แต่จะเกิดบนต้นเดียวกันแต่มีการเกิดก่อนเกิดหลัง

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ทุเรียนในสมัยข้าพเจ้าเป็นเด็กนั้น ต้นทั้งใหญ่ทั้งสูงเหมือน ๆ กับต้นยางถ้าจะปล่อยให้ทุเรียนตกลงมาเนื้อในก็จะช้ำหมด ดังนั้นชาวสวนบางขุนนนท์จึงมีวิธีเก็บทุเรียนโดยใช้ตะกร้าหวายผูกเชือกโยงไว้กับรอกที่เกี่ยวไว้กับกิ่งด้านบนโดยมีคนปีนต้นทุเรียนขึ้นไปใช้ไม้ไผ่ยาวปลายมีขอและมีดคมติดอยู่ ไม้นี้จะใช้ทั้งเอาปลายคีบรอกขึ้นไปคล้องและใช้ดันตะกร้าหวายให้ไปรองรับทุเรียนที่จะตัด เมื่อคนข้างบนต้นค้ำเอาตะกร้าไปอยู่ใต้ลูกทุเรียนดังกล่าวแล้ว เขาก็จะให้สัญญาณบอกคนที่อยู่ข้างล่างให้ดึงเชือก เมื่อดึงเชือกให้แน่นดีและตะกร้ากระชับอยู่ใต้ลูกทุเรียนแล้วคนข้างบนก็จะใช้มีดที่ติดอยู่กับปลายไม้ตัดขั้วทุเรียน ทุเรียนจะตกลงมาในตะกร้า คนข้างล่างก็จะค่อย ๆ โรยเชือกเอาตะกร้าพร้อมกับลูกทุเรียนให้ถึงพื้นอย่างนิ่มนวลด้วยประการฉะนี้ทุเรียนจึงไม่ช้ำในและผิวเปลือกจะสวย เวลาขายจะได้ราคาดี

สมัยนั้นขโมยก็มีบ้างแต่ไม่มากเหมือนกับสมัยนี้ ส่วนมากจะมาขโมยทุเรียนที่หล่นในตอนกลางคืน ดังนั้นจึงต้องมีการไปนอนเฝ้าสวนกันในฤดูทุเรียน คุณพ่อมีหน้าที่เฝ้า คุณแม่มีหน้าที่นำทุเรียนไปขายที่ตลาดน้ำบางตำหรุ คุณพ่อจะให้ข้าพเจ้าไปนอนเฝ้าสวนด้วย โดยไปนอนในห้างสวน พื้นทำด้วยไม้ไผ่แฝกมีมุ้งกางกันยุงมีเกราะไม้ไผ่สำหรับตีไล่พวกหนู นกหัวขวาน กระรอกที่จะมากินทุเรียน ในตอนเช้าเราจะเก็บทุเรียนที่หล่นจากท้องร่องสวนมากองไว้เพื่อนำไปขาย ราคาจะไม่ดีเพราะส่วนมากจะช้ำใน ถ้าลูกไหนหล่นลงไปในท้องร่องก็ดีหน่อยเพราะเปลือกไม่ช้ำ ทุเรียนหล่นเองนี้ คุณแม่ขายขาดไปไม่มีการประกัน

ในตอนนั้นคุณแม่ไม่เคยใส่ปุ๋ยเคมีให้ทุเรียนเลย นอกจากใช้ปุ๋ยหมักธรรมชาติที่อยู่กับร่องสวนนั้น ยาฆ่าแมลงก็ไม่เคยได้ยิน ถ้ากิ่งทุเรียนเล็ก ๆ มีราขาว ๆ เกาะตามกิ่งตามใบ เขาก็จะใช้ยาฉุนผสมน้ำทาไปตามกิ่ง 2-3 วัน เชื้อราก็จะหายไป ทุเรียนบางลูกมีหนอนกินตรงโคน ก้านบ้าง แต่ไม่มากนัก

ศัตรูสำคัญ ของทุเรียนก็คือ หนู กระรอก กระแต นกหัวขวาน ลูกทุเรียนมีหนามรอบตัวเหมือนกับเกราะป้องกันตามธรรมชาติอยู่แล้ว แต่พวกสัตว์ดังกล่าวนี้ มีความสามารถและปฏิบัติการต่อเนื่องกันจนสามารถเจาะเกราะ

เข้าไปได้ ดังจะเล่าให้ฟังตามที่ได้เห็นมาดังนี้คือ

ในตอนกลางคืนหนูซึ่งอาศัยอยู่ตามโคนหญ้าและยอดมะพร้าวจะออกมาและวิ่งไปตามลำต้นทุเรียนจนถึงกิ่งที่มีลูก หนูจะมีสัญชาตญาณรู้ว่าทุเรียนลูกไหนแก่ หนูไม่มีฟันประเภทที่จะเจาะเปลือกทุเรียนได้หนูจะไปปัสสาวะรดลูกทุเรียนในตอนบนของลูก ปัสสาวะจะค้างอยู่บนผิวทุเรียนหลาย ๆ วัน เปลือกทุเรียนตอนนั้นจะเน่าและเปื่อยต่อจากนั้นก็เป็นหน้าที่ของเจ้ากระรอกจะมาแทะทะลวงเปลือกให้เป็นรู กินเนื้อทุเรียนและเจ้าหนูก็จะอาศัยรูนี้กินทุเรียนโดยอาศัยบารมีของกระรอก นกหัวขวานก็ทำหน้าที่เบิกทางให้เจ้ากระรอกกับหนู เหมือนกันคือ นกหัวขวานจะใช้ปากอันแหลมคมของมันจิกตัวหนอนและแมลงตามผิวของเปลือกทุเรียนทำให้เกิดรอยซ้ำและเป็นรูเล็ก ๆ ต่อจากนั้นทั้งกระรอกและหนู ก็จะมาเจาะต่อ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น

ข้าพเจ้ากับน้องชายอีกสองคนคือ ไสว และ รมย์จิตต์ จะทำการล่ากระรอก หนู เมื่อกลับจากโรงเรียน ถ้าวันไหนเป็นวันหยุดก็จะทำการป้องกันและปราบปรามสัตว์พวกนี้ได้ตลอดวัน ข้าพเจ้าและไสวจะทำหน้าที่ยิงกระสุน โดยใช้ดินเหนียวปั้นเป็นลูกกลม ๆ ตากให้แห้ง การยิงกระสุนนี้ไม่ใช่เป็นของง่ายจะต้องใช้เวลาหัดและฝึกด้วยเวลาตามสมควร มิฉะนั้น ลูกกระสุนจะโดนหัวแม่มือของตัวเอง รมย์จิตต์ทำหน้าที่ส่งเสียงไล่ให้กระรอกวิ่งเข้ามาในทิศทางที่เราดักอยู่ สำหรับหนูนั้น ในตอนกลางวันจะไม่ออกมาหากินมันจะมาในเวลากลางคืน ชาวสวนจะใช้วิธีดักด้วยแร้วดักหนู แร้วนี้ประกอบด้วย ไม้กระบอก (ไผ่) ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 4-6 นิ้ว มีคันเสียบอยู่และมีเชือกติดไว้ที่ปลาย เชือกนี้จะผ่านเข้าในกระบอกตามรูที่เจาะเอาไว้ ภายในกระบอกมีกระเดื่องที่ผูกเหยื่อไว้ที่ปลาย เมื่อหนูมากินเหยื่อกระเดื่องก็จะปล่อยให้เชือกตึง บ่วงในกระบอกจะรัดคอหนูทันที

นอกจากเครื่องมือต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว เรายังทำการเคาะเกราะและชักตะขาบเป็นครั้งคราวทำให้เกิดเสียงไล่หนูและกระรอกได้

ตะขาบนี้ ทำด้วยไม้ไผ่ผ่ากลางตรงโคนบากให้บางมีสปริงในตัว ใช้เชือกผูกซีกหนึ่ง เอาตะขาบนี้แขวนไว้ตามกิ่งต่อเชือกยาว ๆ มาไว้ในห้างสวน สะดวกกับการดึงเชือกตีตะขาบ

ภัยตามธรรมชาติที่ชาวสวนได้รับอีกอย่างหนึ่งคือ อุทกภัย เวลาหน้าฝน น้ำหลากมาจากทางเหนือน้ำทะเลหลากขึ้นมา ถ้าสวนใดไม่ได้เตรียมเสริมคันไว้สูง ๆ แล้ว ยากที่จะกั้นน้ำท่วมได้ ถ้าปล่อยให้น้ำท่วมโคนทุเรียนเกินหนึ่งวัน ทุเรียนส่วนมากจะตาย ดังนั้น ชาวสวนจึงเสริมคันสวนให้สูงไว้เสมอ และเมื่อถึงฤดูฝน เขาจะปล่อยน้ำออกจากร่องและปรับระดับน้ำให้น้อยที่สุดเอาไว้ ขณะที่น้ำกำลังท่วมสวนอยู่นั้น ถ้ามีพายุแรงทำให้ต้นทุเรียนโอนไป โอนมาก็ยิ่งทำให้ทุเรียนตายเร็วขึ้น

คุณแม่ได้ปลูกชะอมไว้ตามคันสวนและที่ชายร่องก็ปลูกข่า ขิง ตะไคร้ ส่วนกระถินและตำลึงนั้นมันขึ้นของมันเองตามธรรมชาติ วันหนึ่ง ๆ คุณแม่เก็บผักขายให้แม่ค้าในตลาดก็พอสำหรับค่ากับข้าวประจำวันแล้ว วันหนึ่ง ๆ คุณแม่จะไปจ่ายกับข้าวเองด้วยเงินเพียงไม่เกิน 1 บาทเท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบกับเวลานี้ *(2528)* แล้ว ผิดกันหลายร้อยเท่า

สมัยนั้น *(2470)* ข้าวเกวียนละ 20 บาท ทองคำบาทละ 20 บาท ควายตัวละ 20 บาท แต่เดี๋ยวนี้ *(2528)* ข้าวเปลือกเกวียนละ 3,500 บาท ทองคำบาทละ 4,000-4,500 บาท ควายตัวละ 6,000-8,000 บาท

การอบรมเลี้ยงดูลูก ๆ ทั้งลูกชายลูกสาวของท่านนั้น ท่านเข้มงวดมาก ตอนเมื่อพวกเราเล็ก ๆ ก็ซักจะเบื่อ เพราะท่านทั้งบ่นทั้งตี พี่สาวของข้าพเจ้าได้ไปเรียนหนังสือที่โรงเรียนสตรีวัดระฆัง ท่านก็ให้ออกจากโรงเรียน เพราะมีคนมาบอกว่าพี่ถวิลไปลงเล่นน้ำเจ้าพระยา ซึ่งไม่เป็นความจริงเลยแต่ท่านเป็นห่วงและหวงลูกสาวของท่านมาก สำหรับน้องสาวข้าพเจ้า น.ส.อรุณฯ ได้เรียนจนสำเร็จ ม.8 แล้วก็ไปเรียนภาษาญี่ปุ่น ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่ถูกท่านดุ

และตีมากที่สุดเพราะข้าพเจ้าเป็นเด็กที่ซนและมักจะเถียงกับท่านเมื่อเห็นว่าท่านเข้าใจผิดไปในบางสิ่งบางอย่างซึ่งไม่ตรงกับข้อเท็จจริง เมื่อท่านได้เห็นผลการเรียนของข้าพเจ้าดีมากและข้าพเจ้ามีเพื่อนฝูงที่กำลังจะชักชวนให้หนีโรงเรียนบ้าง ไปเที่ยวกลางคืนบ้าง ท่านจึงตัดสินใจส่งข้าพเจ้าไปอยู่โรงเรียนประจำบ้านสมเด็จเจ้าพระยาฯ ซึ่งสมัยนั้นค่าเล่าเรียนค่ากินอยู่ก็ตกเทอมละ 300 บาท *(4 เดือน)* ถ้าท่านไม่ส่งข้าพเจ้าไปอยู่โรงเรียนประจำแล้วอนาคตที่ปรากฏแก่ตัวข้าพเจ้าเองจะเป็นอย่างไรก็ไม่รู้

ในสมัยนั้น รร.บ้านสมเด็จฯ ยังอยู่ตรงวงเวียนเล็กและ รร.ศึกษานารีเดี๋ยวนี้ ทางจากบ้านที่บางขุนนนท์ไปถึงโรงเรียนเป็นระยะทางไม่เกิน 10 กิโลเมตร ท่านไม่เคยไปเยี่ยมเลย โดยท่านบอกว่าต้องการให้ข้าพเจ้าเรียนหนังสือให้ดี เมื่อหยุดเทอมแล้วจึงให้กลับบ้านได้ครั้งหนึ่ง

เมื่อกล่าวมาถึงตอนนี้ ข้าพเจ้าก็ขอเล่าเรื่องท่านกับน้าตี๋ น้ายัง ซึ่งเป็นเพื่อนบ้านใกล้เคียงกันเอาไว้สักหน่อย เพราะท่านทั้งสองนั้นมีความสนิทชิดชอบกับคุณแม่เหมือนญาติสนิทหรือจะกล่าวได้ว่า ยิ่งกว่าญาติสนิทบางท่านเสียด้วยซ้ำไป ข้าพเจ้าจำได้ว่า ในตอนหนึ่งท่านต้องใช้เงินสดไปเป็นจำนวนมากในการจัดซื้อที่สวนและโรงหมี่คลองบางหลวง ท่านได้จ่ายเงินซื้อสวนทุเรียน 2 แปลงเป็นเงิน 80 ชั่ง จ่ายเงินทำเขื่อนสร้างเขื่อนที่โรงหมี่บางหลวงอีก 50 ชั่ง *(ชั่งหนึ่งเท่ากับแปดสิบบาท)* ทุเรียนก็ไม่ค่อยจะออกผลในปีนั้น ข้าพเจ้าได้เห็นน้ายังและแม่เอาทองแท่งมารวมกันตัดออกขายเอาเงินสดมาใช้ และเงินบางส่วนนี้เป็นค่าเทอมของข้าพเจ้าในตอนนั้น น้าตี๋กับน้ายังอยู่เรือนแพอยู่ตรงข้าง ๆ หน้าบ้านที่หน้าวัดใหม่ น้าตี๋ทำงานกับบริษัทประกันภัย ส่วนน้ายังทำการค้าขายยาแผนโบราณและเครื่องสมุนไพร ในสมัยนั้นการฝากเงินในธนาคารไม่ค่อยจะแพร่หลาย ส่วนมากเขาจะซื้อทองคำแท่งเก็บเอาไว้ ต่อมามีการฝากเงินไว้กับออมสิน ซึ่งขึ้นอยู่กับกรมไปรษณีย์โทรเลข ได้ดอกเบี้ยปีละ 2.5% คุณแม่ท่านได้เอาเงินที่ได้จากสวนของท่านไปฝากไว้กับออมสินหน้าพระบรมมหาราชวัง โดยมีสมุดเป็นหลักฐานทั้งยอดฝากและการถอนเงิน ที่เขียนไว้นี้ก็เพื่อให้ลูกหลานได้ทราบถึงน้ำใจของน้าทั้งสองเอาไว้

การอบรมลูก ๆ ของท่านนั้น ท่านได้ใช้วิธีให้ทุกคนต้องช่วยตัวเองและรู้จักค่าของเงิน ลูกผู้หญิงก็ต้องทำครัวดูแลน้อง ๆ ลูกผู้ชายก็ต้องเข้าไปทำสวน เช่น ถางหญ้าในสวน ลอกท้องร่อง เก็บหมาก ซึ่งงานเหล่านี้ท่านไม่ได้ให้ทำเปล่า ๆ มีการจ่ายเงินรางวัลให้อีกด้วย เช่น การขึ้นไปเก็บหมากโดยวิธีไต่ขึ้นไปโดยใช้ปลอกทำด้วยเชือกกล้วยใส่ไว้ระหว่างเท้าทั้งสองข้าง ท่านจ่ายค่าเก็บหมากนี้ต้นละ 3 สตางค์ ซึ่งมีค่าเท่ากับก๋วยเตี๋ยวหนึ่งชาม ถ้าขึ้นได้หลาย ๆ ต้นก็มีค่าดูหนัง ค่าไปเที่ยวได้อีกด้วย

ในสมัยนั้น คุณลุงเทียบ ทินนะลักษณ์ บิดาของพี่พระพายัพ *(เอม ทินนะลักษณ์)* และ พี่เอื้อน *(รัมภา โกมุท)* และ เป็นสามีของคุณป้าเย็นพี่สาวคุณแม่ ได้ให้ข้าพเจ้าและไสวน้องชายไปคอยผลัดกันเขียนสัญญากู้เงิน สัญญาจำนองโดยมีพวกชาวสวนชาวนามากู้เงินแทบทุกวันสุดสัปดาห์ คุณลุงเทียบได้กรุณาเรียกเงินค่าเขียนสัญญานี้รายละ หนึ่งบาท เราสองคนพี่น้องมีรายได้หรูหรามากบางอาทิตย์ได้เงินถึง 10 บาท ซึ่งในสมัยนั้นนับว่ามากพอดูทีเดียว *(ข้าราชการชั้นร้อยตรีได้เงินเดือนเพียง 80 บาทเท่านั้น)* เมื่อได้เงินมาแล้วก็พากันไปดูภาพยนตร์ที่บางลำภู โรงหนังชื่อโรงหนังปีนัง ค่าดูคนละ 6 สตางค์ เป็นภาพยนตร์เงียบไม่มีเสียง เขาใช้แตรวงแทนเวลาพระเอกชกกับผู้ร้ายเขาก็ใช้ปี่เป่าเพลงเชิด ที่หน้าโรงเขาจะประกาศชื่อเรื่องและผู้แสดงสำคัญเช่น ทอมมิค เอลโมลินคอน เพิลไว้ท์ พร้อมกับบอกจำนวนม้วนที่จะฉาย เช่น 30 ม้วน 60 ม้วน ฯลฯ เป็นต้น บางคราวดูตอนบ่ายไม่จบมีต่อตอนค่ำ หนังกำลังสนุกเราพี่น้องสองคนก็ตีตั๋วเข้าไปดูต่อกว่าจะหมดอีก 60 ม้วนก็เป็นเวลาตั้งสองทุ่ม เราต้องกลับบ้านโดยลงเรือจ้างมาอีกคนละ 6 ส.ต.พอถึงบ้านก็โดนคุณแม่สั่งสอนด้วยไม้เรียวคนละ 5 ที ฐานที่ไปเที่ยวเวลาค่ำ

คืน และไม่รู้จักประหยัด ในการไปเที่ยวโดยเกินขอบเขตนี้ผู้ที่ร่วมไปมี ประเสริฐและประณต พลชาติก็ถูกคุณแม่ของเขาสั่งสอนด้วยไม้เรียวเช่นเดียวกัน *(เราไปทดสอบการข่าวกันเมื่อไปโรงเรียนในเช้าวันจันทร์)*

คุณแม่เป็นผู้ที่มีใจบุญกุศล ได้ทำบุญทั้งในทางพุทธศาสนา เช่นการบูรณะวัดใหม่ยายแป้น การร่วมทำบุญในวัดที่ใกล้ ๆ บ้าน นอกจากนี้ยังได้บริจาคเงินช่วยเหลือสภากาชาดไทยจนได้รับเครื่องหมายกาชาดลงยาและต่อมาได้บริจาคเพิ่มอีกจนได้รับพระราชทานเหรียญกาชาดสมนาคุณ ซึ่งท่านมีความภูมิใจและกราบไหว้บูชาองค์พระมหากษัตริย์เจ้าอยู่ตลอดเวลา เมื่อปี พ.ศ. 2516 ท่านเจ็บไข้ถึงเข้าขั้นจะโคม่าอยู่แล้ว ท่านยังได้สั่งให้ข้าพเจ้านำเงินไปบริจาคให้สภากาชาดไทยอีก 50,000 *(ห้าหมื่นบาท)* แล้วท่านก็ไม่ตาย มีอายุต่อมาจนถึง 2524

ในสมัยลุงเทียบ ทินนะลักษณ์ ยังมีชีวิตอยู่ ท่านก็ได้มาคุยที่บ้านเป็นประจำ คุยกันทุกเรื่องตั้งแต่การบ้านการเมือง การทำมาหากิน การดูแลสวนฯลฯ บางครั้งก็ขัดใจกัน หายหน้าไม่พบกัน 2-3 วัน แล้วก็มาพบกันอีก คุณพ่อของข้าพเจ้าก็ทำหน้าที่กรรมการที่จะคอยปรองดองให้ ความจริงนั้น คุณแม่อาจจะพูดอะไรรุนแรงกับคุณลุงเสมอเพราะแคลงใจที่คุณลุงคิดดอกเบี้ยกับท่านเมื่อท่านไปยืมเงินของคุณลุงมาครั้งหนึ่ง และบางครั้งคุณแม่ในฐานะที่ได้เคยเลี้ยงคุณพี่พระและคุณพี่เอื้อนมาตั้งแต่เล็ก ๆ เพราะคุณป้าเย็นถึงแก่กรรมไปตั้งแต่คุณพี่ทั้งสองยังเป็นเด็กเล็ก ๆ ได้แนะนำปัญหาเกี่ยวกับการจัดการมรดกของคุณลุงเทียบและคุณป้าเย็นให้มีส่วนยุติธรรมและถูกต้อง เรื่องนี้ก็มีการถกเถียงกันมากจนเกือบจะเป็นการทะเลาะกัน

ต่อมาภายหลังคุณแม่ก็ไม่ได้พูดถึงเรื่องนี้อีกเลย แต่ได้มีความสงสารหลานชายคือ พี่พระพายัพฯ เมื่อคุณที่พระพายัพมาหารือเรื่องจะไปซื้อที่ดินที่แก่งคอย คุณแม่ก็ได้ช่วยเหลือไป เพราะคุณแม่รักคุณพี่พระพายัพฯมาก ท่านบอกพวกเราว่า สงสารพระพายัพฯมาก เดี๋ยวนี้ในบริเวณที่ ๆ คุณพี่พระพายัพฯได้ซื้อไว้ที่แก่งคอยนั้นกลายเป็นที่ตั้งอำเภอและศูนย์การค้าที่ใหญ่มีผู้คนหนาแน่น ราคาที่ดินเพิ่มขึ้นหลายเท่าตัว

ญาติผู้ใหญ่ที่คุณแม่เคารพนับถืออย่างมากก็มีหลายท่าน เช่น พ.อ.พระยาดำเกิงรณภพ และคุณหญิงคุณยายนารถฯ มารดาของเจ้าคุณรามราชภักดี *(อดีตปลัดกระทรวงมหาดไทย)* คุณหญิงวงศ์ (ภรรยาของพล.ต.พระยาอินทรวิชิต) ท่านได้ไปมาหาสู่กันอยู่ตลอดเวลา ถึงหน้าทุเรียนท่านก็เชิญคุณหญิงวงศ์ฯมาที่สวนพร้อมทั้งลูกหลาน มาทานทุเรียนจากสวนเป็นที่สนุกสนานกันยิ่งนัก สำหรับท่านเจ้าคุณลุงพระยาดำเกิงรณภพนั้นท่านจะไปปรึกษาหารือเรื่องที่สำคัญ ๆ เสมอ ข้าพเจ้าได้ไปพักอยู่ที่บ้านเจ้าคุณลุงในเวลาโรงเรียนหยุดเทอมเพราะมีพวกพี่ ๆ และน้อง ๆ ลูกของเจ้าคุณลุง เช่น พล.อ.ถนอม ปัทมานนท์ พ.อ.หิรัญฯ พ.อ.กั๊ก พ.อ.ธนฯและแดงเล็ก เป็นผู้ที่เป็นทั้งพี่น้อง และเพื่อนที่ทำให้ข้าพเจ้ามีที่เล่นและที่เรียนรู้อะไรมากมาย เฉพาะอย่างยิ่ง การเป็นญาติผู้ใหญ่ที่ดียิ่งของเจ้าคุณลุงและคุณป้าหญิงดำเกิงรณภพ บางคราวข้าพเจ้าอยู่เพลินไปจนโรงเรียนจะเปิดเทอม คุณแม่ก็พายเรือมารับกลับบ้าน

คุณแม่ไม่เคยห่างวัด ข้าพเจ้าจำได้ว่า ในสมัยที่ยังเรียนอยู่ชั้นประถมและมัธยม คุณแม่ได้พาลูก ๆ ไปทำบุญที่วัดใหม่ วัดเพลง และ วัดบางขุนนนท์ พวกเราช่วยกันถือโถข้าวและดอกไม้ มีคนช่วยหาบของคาวหวานตามหลังไป เราฟังพระเทศน์พระสวดมนต์ เราไม่รู้ว่าท่านสวดว่าด้วยเรื่องอะไรเพราะท่านสวดเป็นภาษาบาลี แต่คุณแม่ก็สอนในเรื่องศีลห้าให้ฟัง สังเกตดูคนแก่คนแม่ที่ไปวัด ก็คงจะมีความรู้สึกว่าเขาได้ทำบุญ และบุญนั้นก็จะสนับสนุนให้เขามีความเจริญรุ่งเรืองต่อไป เมื่อพระท่านฉันเพลแล้ว บรรดาผู้ที่มาทำบุญก็แลกอาหารที่เหลือจากการถวายพระแล้วซึ่งกันและกัน อาหารมีทั้งของหวานและของคาวบางวันเราก็ร่วมรับประทานอาหารกันที่วัดนั้นเอง ผู้เฒ่าผู้แก่บอกว่า ถ้าได้รับประทานอาหารจากก้นบาตรของพระแล้วจะได้บุญมากขึ้น และข้าวนั้นจะมีรสหวาน

เป็นพิเศษ ข้าพเจ้าก็ได้เคยทดลองมาแล้ว

วัดที่คุณแม่ได้ถวายเงินและช่วยเหลืออยู่มากก็คือ วัดใหม่ ท่านทำบุญจนถึงวาระสุดท้ายก่อนที่ท่านจะจากพวกเราไป การที่ท่านทำบุญที่วัดใหม่นี้มากที่สุดก็คงจะเป็นเรื่องที่ว่า ท่านและบุตรหลานของท่านได้ใช้ศาลาน้ำหน้าวัดเป็นที่ขึ้นลงเพื่อเดินผ่านโดยเรือไปพระนครฯ เพราะสมัยนั้นไม่มีถนนจะไปไหนมาไหนเลย *(พ.ศ. 2476)* พวกเราไม่ลืมความกรุณาของ คุณลุงเทียบ ทินนะลักษณ์ ที่ได้ทำถนนพื้นแผ่นซีเมนต์ให้พวกเราได้เดินไปลงเรือหน้าวัดใหม่ โดยไม่ต้องเดินไปบนคันสวน และเมื่อมีฝนตกบางคนก็ต้องหกล้มหลายครั้ง เพราะถนนลื่น เมื่อคราวคุณแม่เจ็บหนักเกือบจะไม่รอด เมื่อ พ.ศ. 2516.ในขณะที่ท่านค่อยฟื้นขึ้นมา ท่านได้สั่งให้ทำบุญตามวัดต่าง ๆ หลายแห่ง

ด้วยความที่ท่านยึดมั่นในพุทธศาสนา คือวันหนึ่งหลังเที่ยงคืนแล้ว เสียงประกาศโฆษณาในงานวัดเพลง ดังก้องมา ท่านได้ยินเข้าก็เรียกอรุณ น้องสาวของข้าพเจ้าให้เอาเงินไปบริจาค ห้าพันบาท น้องได้บอกว่าดึกแล้วเอาไว้วันพรุ่งนี้ก็แล้วกันแต่ท่านไม่ยอม อรุณจึงต้องออกไปดำเนินการให้ในคืนนั้นเอง

มาในคราวที่คุณแม่จะต้องจบอายุขัยของท่านครั้งนี้ ท่านก็คงทำบุญบริจาคทานอยู่ตลอดเวลาจนกระทั่งจวนจะถึงวันสุดท้ายของท่าน

ในการล้มเจ็บคราวนี้รู้สึกว่าคุณแม่ไม่ต้องการจะอยู่อีกต่อไป ท่านบ่นอยู่เสมอว่า เมื่อท่านเจ็บคราวก่อน พวกเราไม่ควรจะช่วยให้ท่านกลับมา เพราะมีญาติพี่น้องที่ตายไปก่อนแล้วนั้น ได้นำขบวนมารับท่านแต่เมื่อท่านได้ยินเสียงแจ๋ว ๆ ว่า *"พุทโธ พุทโธ"* ท่านก็ฟื้นขึ้นมา

ท่านไม่ค่อยยอมกินยาและบางคราวไม่ยอมรับประทานอาหาร .บางคราวต้องให้น้ำเกลือและอาหารทางเส้นเลือด คุณหมอวัชรินทร์ฯและหลานสมเอื้อ กาญจนะคูหะ (จิ๋ว) เอาใจใส่ดูแลรักษาทุก ๆ วัน บางวันมาตอนเช้า บางวันมาตอนเย็น และ บางวันก็เลยนอนค้างคืนอยู่กับท่าน พระคุณอันนี้ บรรดาลูกหลานของคุณแม่จะไม่ลืมตลอดไป ชาวบางขุนนนท์ *(รุ่นเก่า)* มักจะได้ชื่อว่าพี่น้อง มักจะทะเลาะกันเพราะเรื่องมรดก แต่มารุ่นเรานี้ คำกล่าวหานั้นไม่ปรากฏอีกแล้ว มีอะไรก็ช่วยเหลือกัน มากบ้าง น้อยบ้างตามกำลัง ลูกหลานคนใดที่ต้องการความช่วยเหลือก็ช่วยกันไป ลูกหลานคนใดที่ได้ดีมีความสุขก็ยินดีด้วย

พวกเราพยายามจะพาท่านไปโรงพยาบาลแต่ท่านไม่ยอมเด็ดขาด ท่านบอกว่าจะเอาไปทำไมท่านรู้ตัวของท่านเองว่า คราวนี้จะต้องไปให้ได้ตามความปรารถนา คุณหมอพลโทประณต โพธิฑัต และ คุณหมอวัชรินทร์ กาญจนะคูหะก็ได้ร่วมกันพิจารณาแล้วลงความเห็นว่า เมื่อท่านประสงค์เช่นนั้นก็ยอมท่าน เพราะการยอมให้ท่านอยู่บ้านนั้นทำให้อายุของท่านยืนยาวต่อไปได้อีก ความจริงก็เป็นเช่นนั้น ก่อนที่ท่านจะถึงแก่มรณกรรม ท่านสามารถดูโทรทัศน์รายการชกมวยซึ่งท่านชอบมาก สามารถบอกชื่อนักมวยได้แทบทุกคน และทราบด้วยว่าวันใดเวลาใดโทรทัศน์ช่องใดมีการถ่ายทอดมวย

การเจ็บไข้ในลักษณะโรคชราของคุณแม่ครั้งนี้ คุณแม่ต้องนอนอยู่เป็นเวลานานเป็นเดือน ๆ ผู้ที่เหนื่อยที่สุดในการพยาบาลรักษาก็คือ ลูกสาวของท่านที่เหลืออยู่คนเดียวของคุณแม่ซึ่งเป็นลูกคนสุดท้องคือ น.ส.อรุณ จุลละทรัพย์ และหลานของท่านคือ คุณหมอวัชรินทร์ กาญจนะคูหะและภรรยา คุณสมเอื้อ ซึ่งเป็นหลานของคุณแม่ บางคราวเราก็ได้จัดพยาบาลพิเศษมาคอยดูแลด้วย คุณหมอพลโทประณต โพธิฑัต และคุณหมอ พล.ท.พร กาญจนกนก ก็ได้มาตรวจท่านเป็นครั้งคราว

ด้วยกุศลกรรมที่ท่านได้ประกอบไว้ในอดีต เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้ท่านไปดี ไปอย่างสงบภายในอ้อมแขนของลูกหลาน

ข้าพเจ้ากลับจากไปเยี่ยมพี่น้องชาวแม่ฮ่องสอน ก็รีบไปเยี่ยมท่านทันทีในตอนบ่าย ท่านยังพูดจาได้รู้เรื่อง ท่านบอกว่า ท่านทานอาหารน้ำ ๆ ได้มาก แต่เบื่อที่ต้องมานอนอยู่เช่นนี้ไปไหนก็ไม่ได้ ข้าพเจ้าก็ได้แต่ปลอบท่านว่า คุณแม่อย่าได้ห่วงอะไรเลย ขอให้คุณแม่ได้นอนสบาย ๆ นึกถึงคุณพระไว้เป็นเครื่องช่วยเถิด ท่านก็พยักหน้า

ในตอนเย็นวันนั้น เวลาประมาณ 18.30 น. น้องอรุณโทรศัพท์มาบอกว่า คุณแม่อาเจียนออกมา ข้าพเจ้าและครอบครัวก็ได้รีบไปทันที คุณแม่นอนหายใจระรวย ๆ อยู่ มีน้องอรุณฯ หลานหมอวัชรินทร์และหลานจิ๋วอยู่กันพร้อมหน้า ต่อมาก็มีคุณหมอพล.ท.ประณต โพธิฑัต มาอยู่ด้วย ข้าพเจ้าได้กราบท่านบนอกและกล่าวกรอกไปที่หูของท่าน ให้ท่านยึดมั่น นึกถึงคุณพระรัตนตรัยเอาไว้ ท่านพยักหน้ารับลืมตาขึ้นมาอีกครั้งต่อจากนั้น ชีพจรของท่านก็อ่อนลง ๆ จนหยุดไม่มีลมหายใจ ทุกสิ่งทุกอย่างได้จบลงแล้วสำหรับท่านในโลกนี้ ท่านจากไปด้วยความสงบไม่มีการปวดร้าว ทรมาน ขอให้วิญญาณของคุณแม่จงประสบแต่ความสันติสุข และถ้าชาติหน้ามีจริง ๆ ลูก ๆ ขอภาวนาให้ลูกได้เกิดเป็นลูกของคุณแม่ตลอดไป

ถ่ายกับครอบครัวเมื่อ พ.ศ. 2494

พ.ศ. 2515

ทำบุญครบ ๖ รอบบุตรชาย เมื่อ พ.ศ. 2517

อายุ 87 ปีกับเหลนสุชาติ และคุณหญิงอารี

ถ่ายกับหลานศิริบุปผา-จงสฤษฏ์

ทำบุญ พ.ศ. 2521

นั่งติดหลานชาย พระพายัพ พิริยะกิจ

อายุ ๑๑ ปี กับ พล.อ.อ.ทวี-คุณหญิงอารี

อายุ ๑๒ ปี หลานแป๊วและเหลนปุ๊ย

วาระสุดท้ายในอ้อมแขนของลูกชาย-ลูกสาว

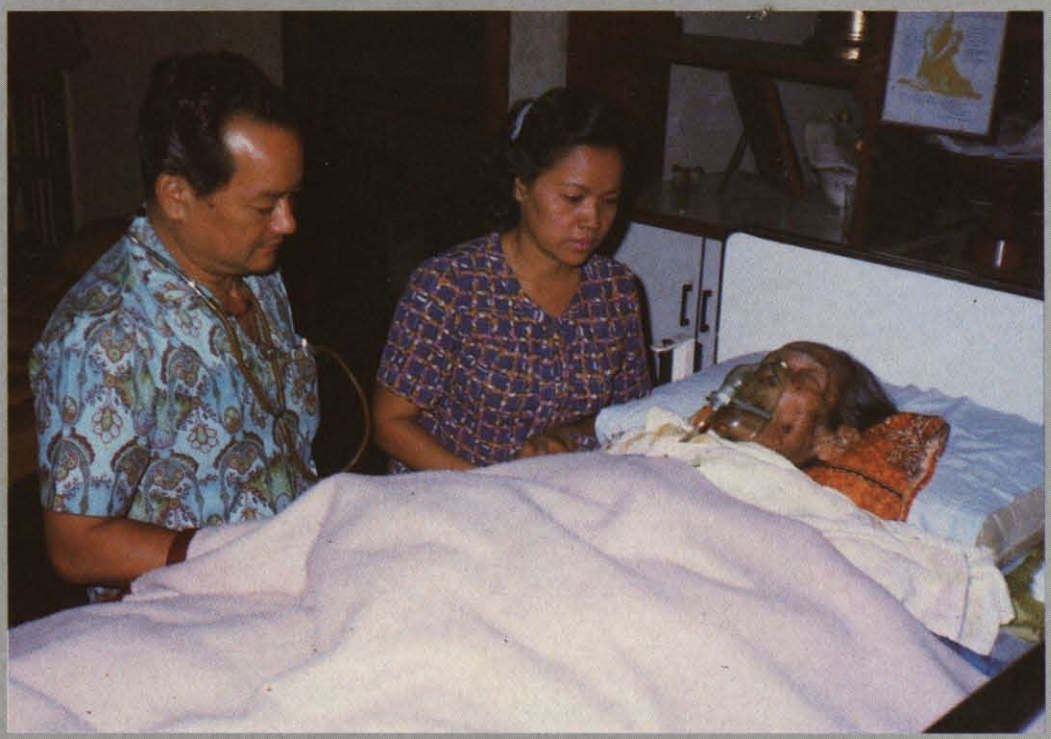

หมอวัชรินทร์-สมเอื้อ กาญจนะคูหะ ดูแลคุณย่าจนวาระสุดท้าย

พลโทนายแพทย์ประณต ไพธิทัต และคุณหญิงอารี
เฝ้าดูอาการครั้งสุดท้าย

การอำลาครั้งสุดท้าย

เหลน

ลูก-เหลน

คำไว้อาลัย

ผมรู้สึกเป็นเกียรติที่ได้มีโอกาสร่วมเขียนคำไว้อาลัย เพื่อเป็นการเคารพและระลึกถึงคุณอาจ่าง จุลละทรัพย์ ซึ่งเป็นญาติผู้ใหญ่ของผมท่านหนึ่งที่ได้ล่วงลับไปแล้วด้วยโรคชรา ผมได้มีโอกาสใกล้ชิดกับท่านตั้งแต่ผมยังเป็นเด็กเพราะครอบครัวของเราเป็นญาติสนิท ท่านผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายมีความเคารพนับถือซึ่งกันและกันไปมาหาสู่กันเป็นประจำ ผมยังจำได้ว่าเมื่อสมัยผมเรียนหนังสืออยู่ที่โรงเรียนมัธยมวัดสุวรรณคีรี (เสริมศรัทธาคาร) ในขณะเดียวกันกับที่ พล.อ.อ.ทวี จุลละทรัพย์ ก็เรียนที่นั้นด้วยกันการเดินทางไปมาระหว่างบ้านกับโรงเรียนนอกจากเรือจ้างแล้วยังใช้เรือพายขนาดเล็กเป็นพาหนะ บางครั้งเวลาโรงเรียนหยุด เสธ.ทวี ก็ติดตามผมไปกินนอนอยู่ที่บ้าน ซึ่งขณะนั้น เสธ. เรียกคุณพ่อของผมว่าคุณลุงนานวันเข้าคุณอาก็ลงเรือมาตามให้กับบ้านเสียที และหากว่า เสธ. หายไปหลาย ๆ วัน ผมก็เดินตามทางรถไฟหลังบ้านไปพบกันที่บ้านคุณอา ทุกครั้งที่ผมได้เข้าไปอยู่ใกล้ชิดกับคุณอาก็จะสังเกตเห็นได้ว่า คุณอามีความขยันขันแข็ง, เด็ดขาด, เข้มแข็ง, อดทน เป็นเจ้าของสวนทุเรียนตัวอย่างของชาวสวนแถบบางขุนนนท์ โดยเฉพาะในฤดูที่ทุเรียนออกผลจะเห็นคุณอาตื่นแต่เช้าก่อนสว่าง จัดแจงรวบรวมผลทุเรียนที่หล่นสุกแล้วนำออกขายตั้งแต่ยังไม่ทันสว่าง ซึ่งขณะนั้นตลาดทุเรียนเป็นตลาดน้ำปากคลองบางขุนนนท์ ทั้งเจ้าของสวนและแม่ค้าซื้อจะมาพบกัน บางครั้งกว่าจะตกลงซื้อขายกันได้ก็เป็นเวลาสายแสงแดดร้อนจัด เมื่อกลับจากตลาดแล้วมาพักผ่อนที่บ้านเพียงเล็กน้อยก็รีบกลับเข้าสวนเพื่อดูแลตัดและเก็บรวบรวมผลทุเรียนและผลไม้อื่น ๆ เช่น รังสาด, เงาะ, ลำไย, ระกำ ซึ่งบางครั้งก็มีอยู่บ้างเพื่อนำไปสู่ตลาดในวันรุ่งขึ้น ชีวิตชาวสวนคลองบางกอกน้อยต้องกระทำอยู่เช่นนี้เป็นกิจวัตรตลอดฤดูผลไม้ คุณอาเป็นเกษตรกรตัวอย่าง ที่กระทำให้ลูกหลานได้จดจำ และระลึกถึงอยู่จนทุกวันนี้ นอกจากเป็นเกษตรกรที่ดีแล้ว คุณอายังเป็นผู้เลื่อมใสในพระพุทธศาสนาทนุบำรุงมาโดยตลอดทั้งยังเป็นผู้ปกครองดูแลเลี้ยงดูบุตรธิดาให้การศึกษาจนได้เป็นหลักฐานและเป็นบุคคลสำคัญทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติในระหว่างที่ชาติบ้านเมืองมีวิกฤตกาล จึงนับได้ว่าตลอดชีวิตอันยาวนานของคุณอานั้น ได้บำเพ็ญประโยชน์มาโดยตลอด การจากไปของท่านย่อมยังความเสียใจอาลัยอาวรณ์ให้กับบุตรธิดาญาติ และผู้ที่เคารพนับถือท่านโดยทั่วไป แต่ก็ด้วยคุณความดีและบุญกุศลที่ท่านได้กระทำไว้ย่อมจะช่วยดลบันดาลให้คุณอาที่เคารพรักได้ไปสู่สุขคติในสัมปรายภพดังที่ปรารถนาแล้วทุกประการ

พลเอก

(ถนอม ปัทมานนท์)

1 เมษายน 2528

ระลึกถึงแม่

แม่ *(จ่าง จุลละทรัพย์)* ได้สมรสกับคุณพ่อ รองอำมาตย์โทหรุ่น จุลละทรัพย์ มีบุตร-ธิดารวม 5 คน

1. น.ส.ถวิล จุลละทรัพย์ (ถึงแก่กรรม)
2. พล.อ.อ.ทวี จุลละทรัพย์
3. นายไสว จุลละทรัพย์ (ถึงแก่กรรม)
4. นายรมย์จิตต์ จุลละทรัพย์ (ถึงแก่กรรม)
5. น.ส.อรุณ จุลละทรัพย์

แม่เมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ได้เลี้ยงดูบุตร-ธิดา เป็นอย่างดีพร้อมทั้งให้มีการศึกษาทุกคน แม่เป็นชาวสวนธรรมดา ๆ แม่เป็นคนหัวโบราณ ทันต่อเหตุการณ์สมัยใหม่ทุกอย่าง มีอยู่ตอนที่ลูกชาย *(เสธ. ทวี)* ไปส่งคณะแบลคเซพ เทมเบอร์ ลูก ๆ ทำเฉย ๆ ทำเป็นไม่รู้เรื่องกลัวแม่จะตกใจ แม่ได้ฟังจากวิทยุตอนกลางคืนพอรุ่งเช้าแม่ก็มาบอกว่า รู้เรื่อง "เจ้าเสธ" เขาหรือเปล่า พวกลูก ๆ ตอบว่าไม่รู้ แม่บอกว่าฉันทำใจไว้แล้วเตรียมตัวไปรับพี่เจ้าที่ดอนเมืองก็แล้วกัน แต่แถมท้ายว่า "เจ้าเสธ" เขาเคยดวงดีรอดตายมาหลายครั้งแล้วแต่คราวนี้แม่ไม่แน่ใจ แม่ภูมิใจที่เขาทำเพื่อประเทศชาติ พอเสธ.ทวีกลับมาก็มากราบแม่ทุกครั้งก่อนจะไปนอกก็มากราบลา แม่ดีใจที่ลูกรอดกลับมาได้ ครั้งนี้จนน้ำตาไหลและปลอบใจว่าคนดวงดีผีก็ต้องคุ้ม แม่มีความภูมิใจมากที่ลูก ๆ ทุกคนอยู่ในโอวาท แม่มีสุขภาพแข็งแรงไม่ค่อยมีการเจ็บป่วยเลยมีระยะหนึ่งที่แม่เริ่มป่วยแต่ลูก ๆ ก็พยายามรักษาจนหายโดยนายแพทย์ วัชรินทร์ กาญจนะคูหะและคุณสมเอื้อ ซึ่งเป็นหลานเขย-และหลานสาว แม่เคยพูดกับลูก ๆ หลาน ๆ ว่าก่อนตายขอให้ฉันได้ทำบุญให้อิ่มก็แล้วกันลูก ๆ ก็ไม่เคยขัดขวางในการทำบุญของแม่เลย การบุญที่แม่ได้ทำไว้คือสร้างกุฏิวัดใหม่ยายแป้น และบริจาคเงินให้กับวัดต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก บริจาคเงินให้กับสภากาชาดไทย-เด็กยากจน เป็นต้น และเคยบริจาคเงินและเครื่องใช้ให้กับศูนย์ 30 บางกอกน้อยซึ่งอยู่ใกล้บ้านลูกเคยหยอกแม่ว่า แม่จ๋าถ้าแม่ทำบุญจนเงินหมดแล้วแม่จะทำอย่างไรจ๊ะ แม่ตอบว่าไม่ต้องห่วงฉันหรอกเจ้า ๆ ไม่รู้หรือเดี๋ยวนี้เขามีมูลนิธิเก็บศพแล้วนะ มาระยะหลังนี้แม่ได้ล้มป่วยอีกถึงกับเดินไม่ได้ต้องมีพยาบาลมาเฝ้าดูแล นับว่าแม่มีบุญมากท่านเสธ.ทวีจัดหาของใช้ต่าง ๆ มาให้ครบเหมือนกับนอนอยู่โรงพยาบาลทีเดียว ท่านเสธ.ทวีมาเยี่ยมแม่ทุกวันและบอกแม่ว่า "แม่" ทานอาหารให้มาก ๆ นะจะได้มีชีวิตอยู่เป็นร้อยแม่หัวเราะและตอบว่าจะให้อยู่ไปทำไมนี่ฉันอายุ 92 แล้วนะท่านเสธ.ทวีก็เลยบอกลูก หลานว่า *"คุณย่า"* ใบ้หวยแล้วนะหลาน ๆ ก็ซื้อล็อตเตอรี่แล้วก็ถูกจริง ๆ แม่เคยพูดเสมอว่าการเกิดแก่เจ็บตายเป็นของธรรมดา แล้ววันนั้นก็มาถึงจริง ๆ คือวันที่ 16 ประมาณ 19.30 แม่เริ่มหายใจผิดปกติท่านเสธ.ทวีกำลังให้อ๊อกซิเย่นเองพร้อมด้วย คุณหญิงอารี นายแพทย์ประณต โพธิทัต-นายแพทย์วัชรินทร์ กาญจนะคูหะ คุณสมเอื้อ *(หลานเขย-หลานสา[illegible])* จึงเป็นวาระสุดท้ายที่แม่สิ้นลมหายใจไปต่อหน้าลูกหลานซึ่งมาเฝ้าดูอาการกันพร้อมหน้าทุกคน[illegible]

[illegible]เรียกคำว่า *"คุณพ่อ"* มา 40 กว่าปีแล้วต่อไปนี้ก็จะไม่ได้ยินเสียงเรียกคำว่า "แม่" ต่อไปอีก[illegible] ข้าพเจ้าขอให้บุญกุศลที่ได้ทำไว้ทั้งอดีตและปัจจุบันส่งไปถึงแม่ ขอให้ดวงวิญญาณของแม่จงไปสู่สุขคติเถิด

จากลูก (แจ๋ว)
อรุณ จุลละทรัพย์

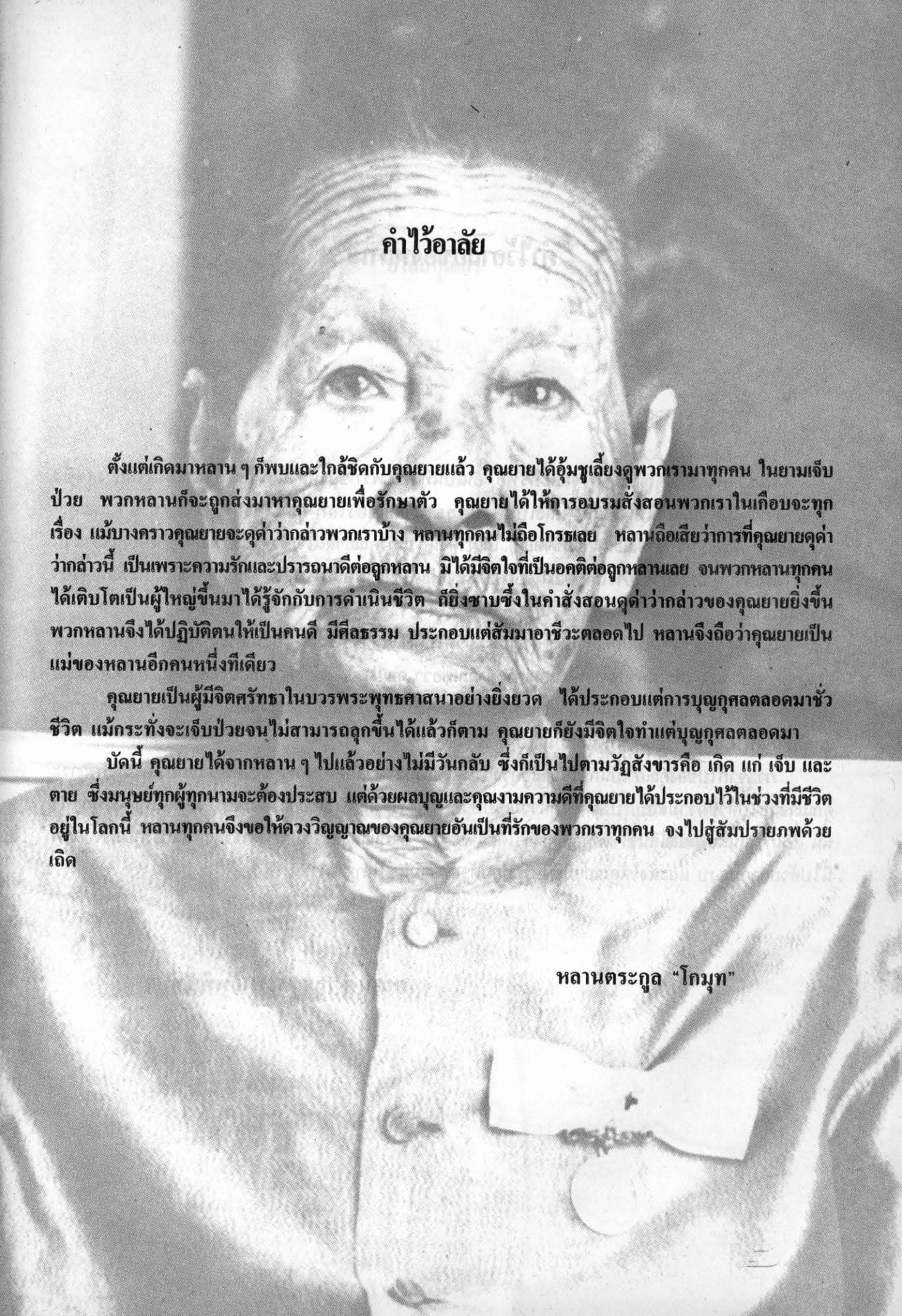

คำไว้อาลัย

ตั้งแต่เกิดมาหลาน ๆ ก็พบและใกล้ชิดกับคุณยายแล้ว คุณยายได้อุ้มชูเลี้ยงดูพวกเรามาทุกคน ในยามเจ็บป่วย พวกหลานก็จะถูกส่งมาหาคุณยายเพื่อรักษาตัว คุณยายได้ให้การอบรมสั่งสอนพวกเราในเกือบจะทุกเรื่อง แม้บางคราวคุณยายจะดุด่าว่ากล่าวพวกเราบ้าง หลานทุกคนไม่ถือโกรธเลย หลานถือเสียว่าการที่คุณยายดุด่าว่ากล่าวนี้ เป็นเพราะความรักและปรารถนาดีต่อลูกหลาน มิได้มีจิตใจที่เป็นอคติต่อลูกหลานเลย จนพวกหลานทุกคนได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมาได้รู้จักกับการดำเนินชีวิต ก็ยิ่งซาบซึ้งในคำสั่งสอนดุด่าว่ากล่าวของคุณยายยิ่งขึ้น พวกหลานจึงได้ปฏิบัติตนให้เป็นคนดี มีศีลธรรม ประกอบแต่สัมมาอาชีวะตลอดไป หลานจึงถือว่าคุณยายเป็นแม่ของหลานอีกคนหนึ่งทีเดียว

คุณยายเป็นผู้มีจิตศรัทธาในบวรพระพุทธศาสนาอย่างยิ่งยวด ได้ประกอบแต่การบุญกุศลตลอดมาชั่วชีวิต แม้กระทั่งจะเจ็บป่วยจนไม่สามารถลุกขึ้นได้แล้วก็ตาม คุณยายก็ยังมีจิตใจทำแต่บุญกุศลตลอดมา

บัดนี้ คุณยายได้จากหลาน ๆ ไปแล้วอย่างไม่มีวันกลับ ซึ่งก็เป็นไปตามวัฏสังขารคือ เกิด แก่ เจ็บ และตาย ซึ่งมนุษย์ทุกผู้ทุกนามจะต้องประสบ แต่ด้วยผลบุญและคุณงามความดีที่คุณยายได้ประกอบไว้ในช่วงที่มีชีวิตอยู่ในโลกนี้ หลานทุกคนจึงขอให้ดวงวิญญาณของคุณยายอันเป็นที่รักของพวกเราทุกคน จงไปสู่สัมปรายภพด้วยเถิด

หลานตระกูล "โกมุท"

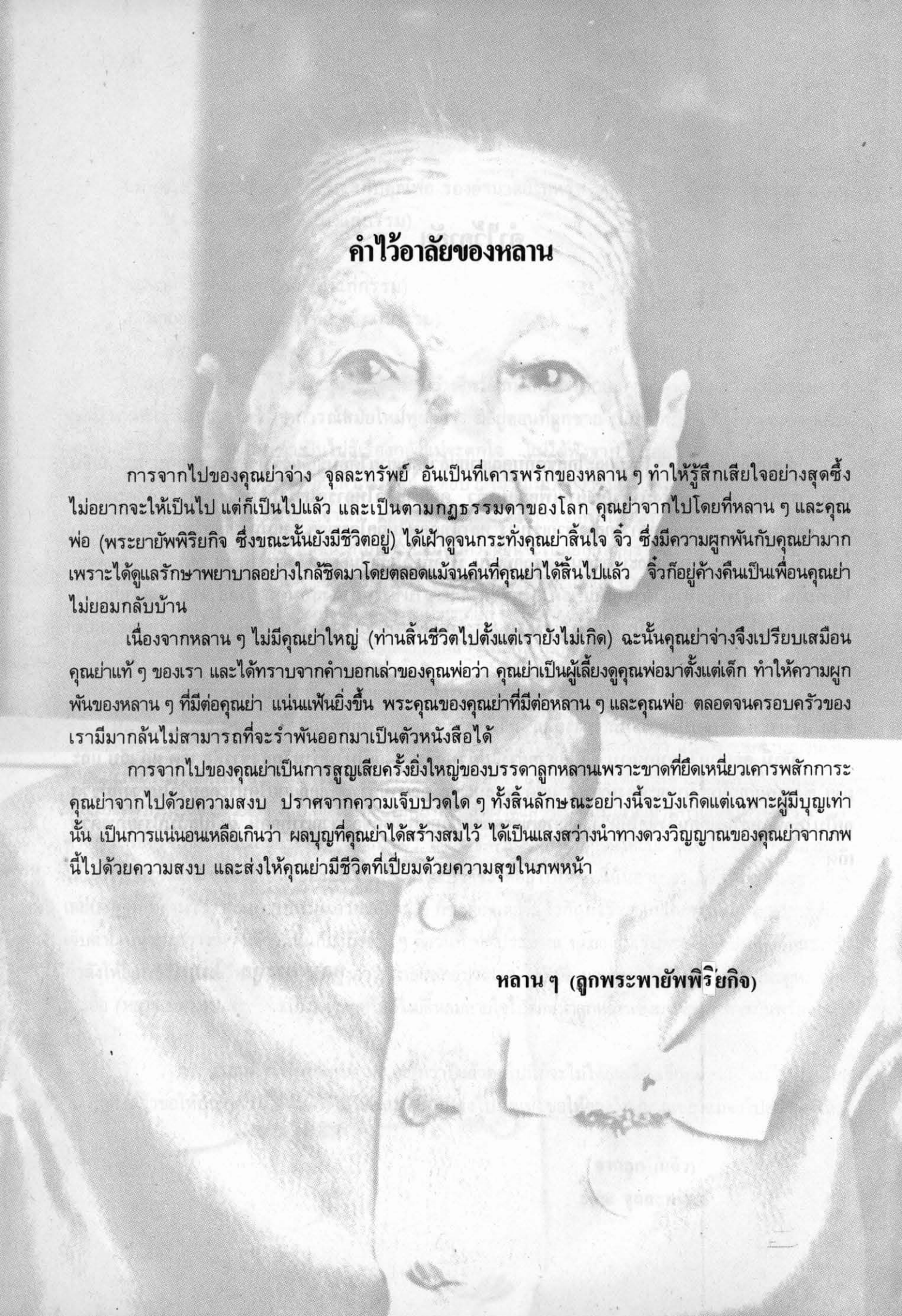

คำไว้อาลัยของหลาน

การจากไปของคุณย่าจ่าง จุลละทรัพย์ อันเป็นที่เคารพรักของหลาน ๆ ทำให้รู้สึกเสียใจอย่างสุดซึ้ง ไม่อยากจะให้เป็นไป แต่ก็เป็นไปแล้ว และเป็นตามกฎธรรมดาของโลก คุณย่าจากไปโดยที่หลาน ๆ และคุณพ่อ (พระยายัพพิริยกิจ ซึ่งขณะนั้นยังมีชีวิตอยู่) ได้เฝ้าดูจนกระทั่งคุณย่าสิ้นใจ จิ๋ว ซึ่งมีความผูกพันกับคุณย่ามาก เพราะได้ดูแลรักษาพยาบาลอย่างใกล้ชิดมาโดยตลอดแม้จนคืนที่คุณย่าได้สิ้นไปแล้ว จิ๋วก็อยู่ค้างคืนเป็นเพื่อนคุณย่าไม่ยอมกลับบ้าน

เนื่องจากหลาน ๆ ไม่มีคุณย่าใหญ่ (ท่านสิ้นชีวิตไปตั้งแต่เรายังไม่เกิด) ฉะนั้นคุณย่าจ่างจึงเปรียบเสมือนคุณย่าแท้ ๆ ของเรา และได้ทราบจากคำบอกเล่าของคุณพ่อว่า คุณย่าเป็นผู้เลี้ยงดูคุณพ่อมาตั้งแต่เด็ก ทำให้ความผูกพันของหลาน ๆ ที่มีต่อคุณย่า แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น พระคุณของคุณย่าที่มีต่อหลาน ๆ และคุณพ่อ ตลอดจนครอบครัวของเรามีมากล้นไม่สามารถที่จะรำพันออกมาเป็นตัวหนังสือได้

การจากไปของคุณย่าเป็นการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของบรรดาลูกหลานเพราะขาดที่ยึดเหนี่ยวเคารพสักการะ คุณย่าจากไปด้วยความสงบ ปราศจากความเจ็บปวดใด ๆ ทั้งสิ้นลักษณะอย่างนี้จะบังเกิดแต่เฉพาะผู้มีบุญเท่านั้น เป็นการแน่นอนเหลือเกินว่า ผลบุญที่คุณย่าได้สร้างสมไว้ ได้เป็นแสงสว่างนำทางดวงวิญญาณของคุณย่าจากภพนี้ไปด้วยความสงบ และส่งให้คุณย่ามีชีวิตที่เปี่ยมด้วยความสุขในภพหน้า

หลาน ๆ (ลูกพระพายัพพิริยกิจ)

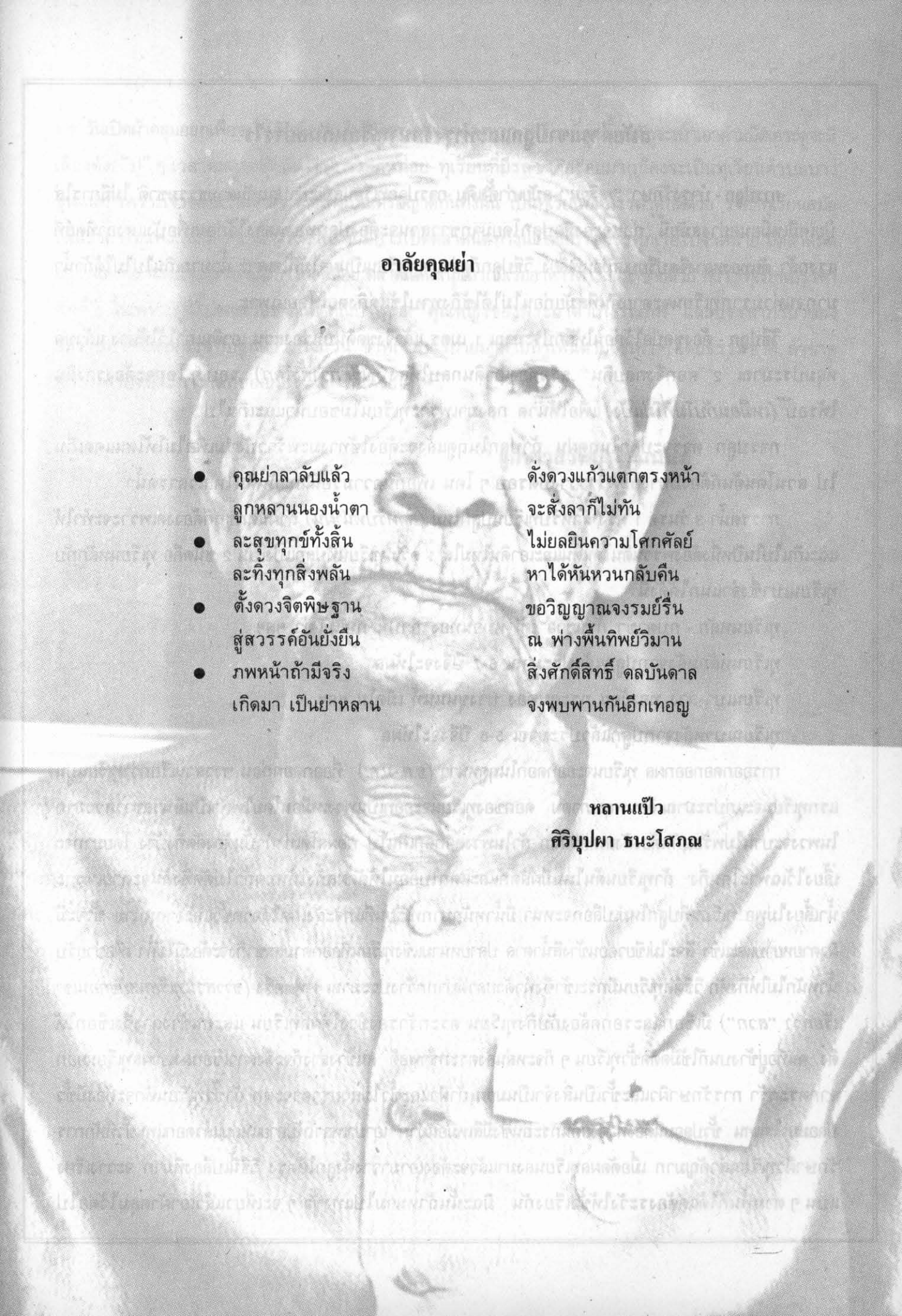

อาลัยคุณย่า

- คุณย่าลาลับแล้ว
  ลูกหลานนองน้ำตา
- ละสุขทุกข์ทั้งสิ้น
  ละทิ้งทุกสิ่งพลัน
- ตั้งดวงจิตพิษฐาน
  สู่สวรรค์อันยั่งยืน
- ภพหน้าถ้ามีจริง
  เกิดมา เป็นย่าหลาน

ดั่งดวงแก้วแตกตรงหน้า
จะสั่งลาก็ไม่ทัน
ไม่ยลยินความโศกศัลย์
หาได้หันหวนกลับคืน
ขอวิญญาณจงรมย์รื่น
ณ พ่างพื้นทิพย์วิมาน
สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ดลบันดาล
จงพบพานกันอีกเทอญ

หลานแป๊ว
ศิริบุปผา ธนะโสภณ

สมัยก่อนเขาปลูกและบำรุงรักษาทุเรียนกันอย่างไร

การปลูก - บำรุงรักษา *"ทุเรียน"* สมัยเก่าดั้งเดิม การปลูกทุเรียนสมัยเก่าปลูกกันตามธรรมชาติ ไม่มีการใส่ปุ๋ยเคมีเหมือนอย่างสมัยนี้ ก่อนจะลงมือปลูกโดยมากชาวสวนจะต้องปลูกทองหลางไว้ก่อนเพื่อบังแสงอาทิตย์ที่แรงกล้า ต้นทองหลางจึงเปรียบเสมือนพี่เลี้ยง วิธีปลูกก็ดูง่าย ๆ ทุเรียนเป็นผลไม้ที่ใจเสาะ น้ำมากเกินไปไม่ได้ถ้าน้ำมากจนท่วมรากทุเรียนจะตายทันทีสมัยก่อนไม่ได้ใช้กิ่งทาบใช้แต่กิ่งตอนโดยเฉพาะ

วิธีปลูก - ต้องขุดบ่อไว้ก่อนให้ลึกประมาณ 1 เมตร แล้วจึงขุดดินบนร่องสวน เอาดินเก่าไว้ให้ห่าง แล้วขุดหลุมประมาณ 2 ศอกจึงกลบดิน สร็จต้องเอาดินกลบให้สูง *(เรียกว่าตั้งโคก)* รอบ ๆ โคกจะต้องรางดินให้รอบ *(เหมือนกับโม่ที่โม่แป้ง)* เพื่อให้น้ำต กลงมาเพราะทุเรียนไม่ชอบน้ำแฉะเกินไป

การปลูก ควรจะปลูกในฤดูฝน ถ้าปลูกในฤดูแล้งจะต้องใช้ทางมะพร้าวบังร่มเพื่อไม่ให้โดนแดดเกินไป ส่วนโคนต้นก็ต้องมีทางมะพร้าววางปิดรอบ ๆ โคน เพื่อกันความร้อนและกันดินไหลเวลารดน้ำ

การรดน้ำ 3 วันรด 1 ครั้ง สำหรับทุเรียนปลูกใหม่ *(สำหรับหน้าฝน)* ถ้าฝนตกชุกก็ต้องงดเพราะจะทำให้แฉะเกินไปในปีหนึ่งต้องพรวนดินโคนต้นและเอาดินใหม่ใส่ 1 ครั้ง ทุเรียนที่ปลูกแบ่งเป็น 2 ชนิดคือ ทุเรียนหลักกับทุเรียนเบาซึ่งจำแนกได้ดังนี้

ทุเรียนหลัก - กบตาขำ ก้านยาว ชนี หมอนทอง กำปั่น กบแม่เฒ่า ฯลฯ

ทุเรียนหลักหลังจากปลูกแล้วประมาณ 6-7 ปีจึงจะให้ผล

ทุเรียนเบา-ลวง ทองย้อย กระดุมทอง บางขุนนนท์ เม็ดใน ฯลฯ

ทุเรียนเบาหลังจากปลูกแล้วประมาณ 5-6 ปีจึงจะให้ผล

การออกดอกออกผล ทุเรียนจะออกดอกในฤดูหนาว *(ธ.ค.-ม.ค.)* ที่ออกดอกก่อน ชาวสวนเรียกว่าทุเรียนปูน แรกทุเรียนจะแก่ประมาณเดือนพฤษภาคม ดอกของทุเรียนจะออกเป็นพวงเหมือนโคมไฟฟ้าเป็นสีนวลขาวสวยมาก ในพวงจะบานไม่พร้อมกันต้องสังเกตตอนแก่ ถ้าในพวงดอกดกเกินไป พอผลโตเท่ากำปั้นต้องตัดทิ้งบ้าง โดยมากจะเลี้ยงไว้เฉพาะโคนกิ่ง ถ้าทุเรียนต้นไหนมีผลดกและแตกใบอ่อนให้ตัดผลทิ้งให้หมดถ้าไม่ตัดทิ้งต้นจะตายเพราะน้ำเลี้ยงไม่พอ ทุเรียนที่ปลูกใหม่เปลือกจะหนา มีน้ำหนักมากทุเรียนที่แก่จะสังเกตได้จากขั้วและจากหนาม ขั้วจะมีผิวคายหยาบและแข็ง สีจะไม่เขียวค่อนข้างสีน้ำตาล ปลายหนามแข็งทุเรียนที่ออกตามสาขากิ่งจะต้องมีไม้ค้ำ เพื่อช่วยรับน้ำหนักไม่ให้กิ่งหัก วิธีตัดทุเรียนมีกระเช้าซึ่งทำด้วยลวดปากกว้างประมาณ 1 ฟุตครึ่ง *(ชาวสวนทุเรียนสมัยก่อนเขาเรียกว่า "สวก")* มีเชือกและรอกคล้องกับกิ่งทุเรียน ตระกร้ารองข้างใต้ผลทุเรียน และคนข้างล่างดึงเชือกให้ตึง คนที่อยู่ข้างบนก็ใช้มือตัดขั้วทุเรียน ๆ ก็จะหล่นลงตระกร้าพอดี คนข้างล่างก็จะดึงสาวเชือกลงเอาผลทุเรียนออกจากตระกร้า การรักษาผิวและขั้วเป็นสิ่งจำเป็นมาก ถ้าผิวและขั้วไม่สวยราคาจะตก ถ้าขั้วทุเรียนหักจะต้องมีขั้วปลอมมาใส่แทน ขั้วปลอมนี้ต้องทำด้วยต้นกระถินซึ่งมีสีเหมือนมาก เอามาเหลาให้ปลายแหลมแล้วตอกแทนขั้วที่หักการรักษาผิวทุเรียนสำคัญมาก เมื่อตัดผลทุเรียนลงมาแล้วจะต้องเอามาวางตั้งลูกให้ตรง วิธีนี้เปลืองที่มาก จะวางเรียงแบน ๆ ตามพื้นก็ได้แต่ต้องระวังให้ขั้วเรียงกัน มิฉะนั้นถ้าหนามไปแทงขั้ว ๆ จะเหี่ยวแล้วเอาผ้าคลุมไว้ต่อไป

1-2 วันเปิดผ้าคลุมออกเพื่อจะได้คัดเลือกทุเรียนที่สุก ออกมาต่างหาก ทุเรียนที่สุกน้ำหนักจะเบาเอาด้ามมีดเคาะดูจะมีเสียงดัง "ปุ" ๆ เวลาดมดูจะมีกลิ่นโชยบ้างนิดหน่อย ทุเรียนที่มีรสชาติอร่อยมากก็คงจะเป็นทุเรียนตำบลบางขุนนนท์ เพราะเจ้าของสวนแทบจะทุกแห่งเป็นเครือญาติกันทั้งนั้น เป็นทุเรียนที่มีบรรดาศักดิ์ด้วย ราคาทุเรียนสมัยโน้นราคาไม่แพงเหมือนสมัยนี้ การจำหน่ายมีการเปิดตลาดนัดทางน้ำโดยการบรรทุกเรือไปจำหน่าย มีตลาดนัดอยู่ 2 แห่งคือ ทางบางกรวย และบางกอกน้อย ตลาดนัดนี้สนุกมากมีเรืออาหารต่าง ๆ มาขายด้วย ที่ว่า "ทุเรียนบรรดาศักดิ์" นั้นเพราะผู้ที่ไปพายเรือขายนี้คือคุณป้าโหมด "คุณหญิงของพระยาดำเกิงรณภพ" และบรรดาภริยาของข้าราชการที่มาสมรสกับลูกสาวชาวสวน ข้าพเจ้าบรรยายมาตามที่รู้เห็นตามวิธีเก่า ๆ โดยธรรมชาติ ถ้าขาดตกบกพร่องประการใดก็ขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ลูกชาวสวนบางขุนนนท์

รูปแสดง;"วิธีเตรียมการปลูกทุเรียน"

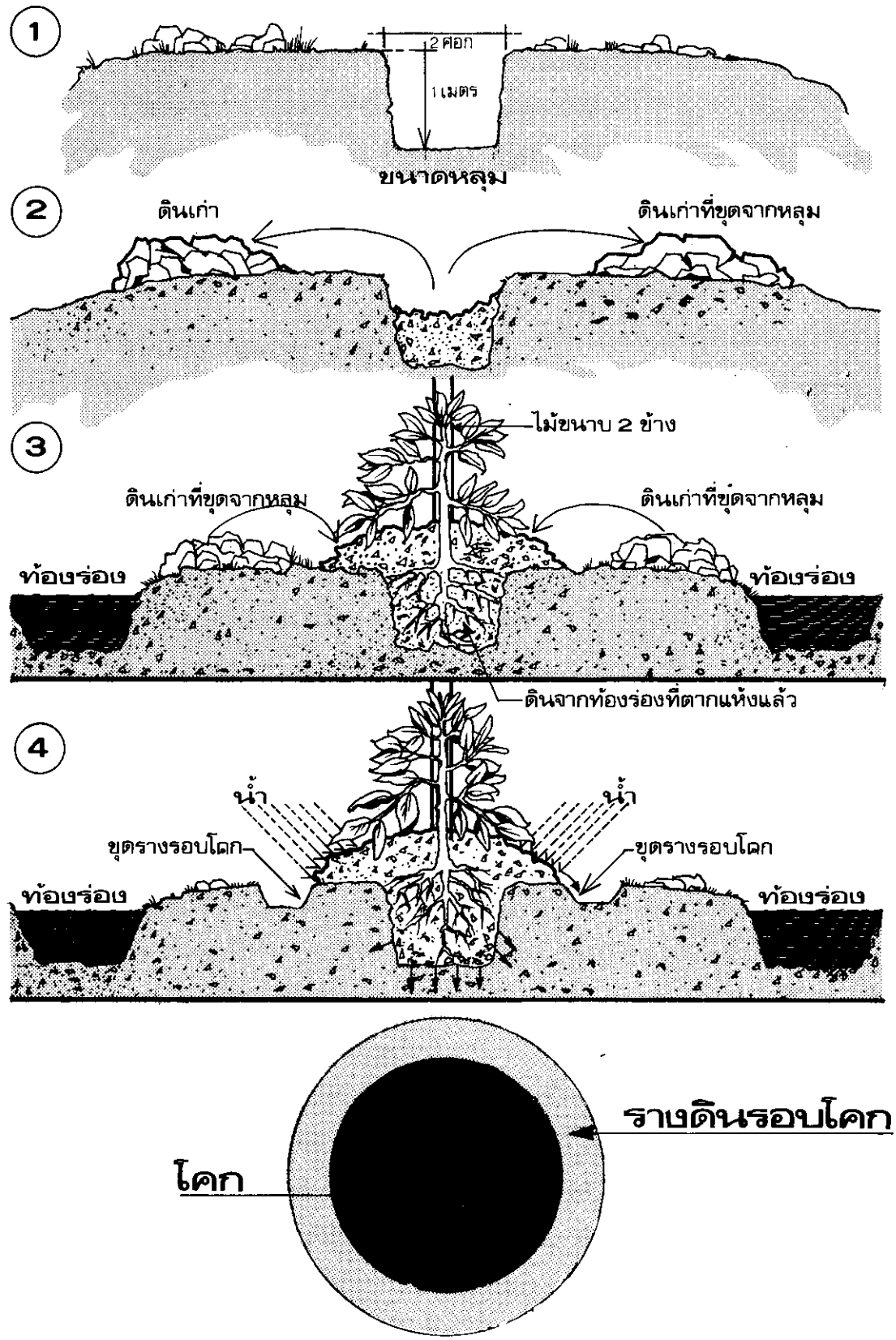

แสงส่องใจ

สมเด็จ พระญาณสังวร

นิพพานสมบัติ

สมบัติอื่นทั้งปวงนั้นให้ถึงความพ้นทุกข์ไม่ได้ แต่นิพพานสมบัติ สมบัติคือนิพพาน ให้ถึงความพ้นทุกข์ได้

นิพพานเป็นที่พึงบรรลุสูงสุดในพระพุทธศาสนา

ปฏิบัติสิ้นกิเลสได้เมื่อใดก็บรรลุนิพพานเมื่อนั้น นิพพานอยู่ตรงที่สิ้นกิเลส

เมื่อสิ้นกิเลสก็สิ้นกรรม ตรงที่สิ้นกรรมนั้นคือนิพพานที่สิ้นเกิด สิ้นแก่ สิ้นตาย

ทุกคนไม่ควรกลัวกิเลสจะหมด แต่ควรกลัวกิเลสจะเพิ่มขึ้น กิเลสจะมากขึ้นมากกว่า

ความตั้งปรารถนาเพื่อบรรลุนิพพาน ปฏิบัติธรรมของพระพุทธเจ้า เป็นการตั้งความปรารถนาที่ถูก

การบ่ายหน้าสู่นิพพานนั้นเท่ากับเป็นการหันหลังให้กิเลส คือหันหลังให้ราคะ โทสะ โมหะ ให้ตัณหาคือความดิ้นรน ทะยานอยากเป็นต้น

การบ่ายหน้าไปสู่กิเลส ดำเนินไปตามทางของกิเลส ไปหากิเลส ย่อมจะร้อน ใกล้กิเลสเท่าไรก็ร้อนเท่านั้นแต่ถ้าบ่ายหน้าไปสู่นิพพานก็เป็นการบ่ายหน้าไปสู่ความเย็น หันหลังให้กิเลส และเมื่อดำเนินไปปฏิบัติไปก็จะห่างกิเลสเข้าทุกที ใกล้นิพพานเข้าไปทุกที ก็จะพบความเย็นยิ่งขึ้น

การปฏิบัติหันหลังให้กิเลส แต่บ่ายหน้าไปสู่นิพพานคือความเย็น เป็นไปเพื่อความสงบระงับ เพื่อความสุขเพียงส่วนเดียว แม้จะยังอยู่ไกลก็ตาม ก็เป็นการได้มองเห็นแสงของความสงบ ความเย็น ความสุข ยิ่งขึ้นโดยลำดับ

ธรรมที่พระพุทธองค์ทรงสอนไว้ทุกข้อทุกบท ไม่ว่าจะเป็นขั้นศีล หรือว่าขั้นสมาธิ หรือว่าขั้นปัญญา ย่อมเพื่อวิมุตติ คือความหลุดพ้นจากกิเลสและกองทุกข์ หรือนิพพานทั้งนั้น

เมื่อปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ไม่ว่าจะข้อใดชื่อว่าเป็นการปฏิบัติเพื่อวิมุตติ เพื่อนิพพาน คือเพื่อกิเลสและกองทุกข์

ไม่มีธรรมสักข้อหนึ่งที่พระพุทธเจ้าจะตรัสสอนให้เพิ่มกิเลส เพิ่มกองทุกข์ มีแต่ตรัสสอนให้ละกิเลสและกองทุกข์ทั้งนั้น

ทุกคนอยู่กับโลก อยู่กับทุกข์ อยู่กับกิเลส ย่อมจะควรพิจารณาให้รู้จักว่าโลกเป็นอย่างไร ทุกข์เป็นอย่างไร กิเลสเป็นอย่างไร

โลกตามศัพท์แปลว่าสิ่งที่ชำรุดทรุดโทรม สิ่งใดชำรุดทรุดโทรม สิ่งนั้นเป็นโลก

ทุกข์หมายถึงทุกข์ทุกอย่าง ทุกข์ทุกลักษณะที่ดำรงอยู่คงที่ไม่ได้ ต้องแปรปรวนเปลี่ยนแปลงไป สิ่งใดที่มีลักษณะตั้งอยู่คงที่ไม่ได้ ต้องแปรปรวนเปลี่ยนแปลงไป สิ่งนั้นแหละเรียกว่าเป็นทุกข์

โลกกับทุกข์มีลักษณะเป็นอย่างเดียวกัน อยู่คงที่ไม่ได้ต้องชำรุดทรุดโทรม ต้องแปรปรวนเปลี่ยนแปลงไป

ที่ที่ไม่มีทุกข์ ไม่มีโลกที่มีลักษณะต้องชำรุดทรุดโทรม ไม่มีกิเลสด้วยประการทั้งปวง นั่นแหละคือนิพพาน

จิตนี้องเป็นสิ่งที่ประสบโลก ประสบทุกข์ เป็นสิ่งที่เป็นที่อาศัยของกิเลสหรือว่ามีกิเลส เพราะฉะนั้นที่ที่มีโลกมีทุกข์มีกิเลส ก็คือจิตนั่นเอง และที่ที่ไม่มีโลกไม่มีทุกข์ไม่มีกิเลสก็ไม่ใช่สิ่งอื่นใด ก็คือจิตนี้เอง จึงมีผู้บรรลุนิพพานได้ คือจิต เช่นเดียวกับผู้ที่บรรลุโลก บรรลุทุกข์บรรลุกิเลสคือมีกิเลสได้ คือจิตนั่นเอง และทุกคนก็มีจิตอยู่ด้วยกัน

อวิชชา คือความไม่รู้ เป็นต้นเหตุของกิเลสทั้งหมดส่วนวิชชาคือความรู้นั้น เมื่อบังเกิดขึ้น อวิชชาคือความไม่รู้ก็ดับหายไป เหมือนเมื่อความสว่างบังเกิดขึ้นความมืดก็หายไป เพราะฉะนั้นกิเลสทั้งปวงจึงดับ โลภ โกรธ หลงหรือโลภะ โทสะโมหะดับตัณหาดับ นี่แหละคือนิพพาน

เมื่อจิตมีกิเลส จิตก็สามารถทำให้กิเลสสิ้นไปได้ เมื่อจิตอยู่กับทุกข์ จิตก็สามารถทำให้ทุกข์สิ้นไปได้ เมื่อจิตเกี่ยวข้องอยู่กับโลก จิตก็สามารถให้บรรลุถึงโลกุตตระ คือพ้นโลกได้

พระพุทธองค์ทรงแสดงปฏิปทาให้บรรลุถึงนิพพานและได้มีบริษัทแห่งพุทธสาวก ปฏิบัติแล้ว บรรลุถึงนิพพานจำนวนมาก ฉะนั้นแม้ว่าจะยังไม่ได้ไม่ถึง แม้เมื่อตั้งอธิษฐานจิตไว้ และยังปฏิบัติธรรม ก็ชื่อว่าเป็นการปฏิบัติตรงต่อธรรมเป็นที่พ้นกิเลสและกองทุกข์ คือนิพพาน อันเป็นธรรมสูงสุดในพุทธศาสนา

ท่านที่บรรลุนิพพานนั้นก่อนที่จะบรรลุก็ต้องอธิษฐานจิตเพื่อที่จะบรรลุทั้งนั้น แปลว่ามีอนุสสติ คือความระลึกถึงนิพพานเป็นเบื้องหน้า เมื่อเป็นดั่งนี้ก็มีการน้อมนำให้ปฏิบัติ

การปฏิบัติธรรมนั้นโดยตรงเพื่อขัดเกลากิเลสในจิต และจิตนี้สามารถปฏิบัติขัดเกลากิเลสออกได้ เพราะว่าจิตเป็นธรรมชาติปภัสสรคือผุดผ่อง

สมเด็จพระบรมศาสดาผู้ตรัสรู้พระธรรมได้ทรงพิจารณาเห็นว่า อันความสุขทางกายที่เข้าใจว่าเป็นความสุขสมบูรณ์

นั้น ความจริงเป็นความเข้าใจผิด เพราะว่าร่างกายนี้มีทุกข์อยู่เสมอ แต่อาศัยการเลี้ยงดูอุปการะอยู่ ทุกข์ที่เกิดขึ้นจึงหายไป หรือว่าไม่ปรากฏ

กิเลสตัณหาหรือระคะโทสะโมหะย่อมเป็นเครื่องปรุงจิตใจให้คิดไปในทางก่อความร้อนน้อยหรือมากเหมือนอย่างไฟ ถ้าเป็นกองเล็กก็ร้อนน้อย กองโตก็ร้อนมาก เพราะฉะนั้นการปฏิบัติเพื่อดับเสียได้จึงทำให้มีความสุข ทำให้มีความสบาย

ความดับกิเลสได้ไม่ได้หมายความว่าจะเป็นการทำให้อยู่เฉย ๆ ไม่เอาเรื่องไม่เอาราวอะไรไม่ใส่ใจถึงอะไร ไม่ได้หมายถึงอย่างนั้น เมื่อมีเรื่องที่ชวนคิดอันเป็นทางของปัญญา หรือที่เป็นทางให้เกิดสมาธิ ก็คิดก็ปรุงให้เหมาะแก่เรื่อง เหมาะแก่กาลเวลา ในเวลาที่ควร จะพักก็พัก เรื่องเล็กก็ปรุงให้เล็ก เรื่องโตก็ปรุงให้โต ตามควรแก่ขนาดของเรื่องเพื่อที่จะให้บังเกิดผลอันถูกต้องย่อมเป็นสิ่งที่ควรกระทำ เพราะเหตุว่าไม่ใช่เป็นการกระทำไปด้วยอำนาจของตัณหาหรือราคะโทสะโมหะ

นิพพานนั้นทิ้งไม่ได้ ถ้าทิ้งนิพพานเสียเมื่อใด ก็ถึงพระพุทธเจ้าพระธรรมพระสงฆ์เป็นสรณะไม่ได้ ปฏิบัติ ให้ถูกตรงต่อพระพุทธศาสนาไม่ได้

เมื่อมีนิพพานเป็นที่มุ่งหมาย เข้าใจในนิพพานโดยถูกต้อง ก็เป็นอันได้เข้าใจพระพุทธศาสนา จะถึงพระพุทธเจ้าพระธรรมพระสงฆ์ก็ถึงได้ จะปฏิบัติแม้ในเบื้องต้นเบื้องต่ำทั้งที่ยังมีกิเลสอยู่นี้ ก็ปฏิบัติให้พบกับความดับกิเลสทำจิตใจของตนให้เป็นสุขได้ ให้พบกับสุจริตธรรม ให้พบกับความบริสุทธิ์ได้

ธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งปวงเป็นพรทั้งหมดเพราะเป็นคำแนะนำสั่งสอนให้ละความชั่วให้ประพฤติความดีตลอดจนถึงให้ชำระจิตของตนให้บริสุทธิ์ผ่องใส

ข้อใดที่ไม่จริงไม่แท้ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ พระตถาคตไม่ตรัสข้อนั้น ข้อใดแม้จะจริงจะแท้แต่ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ พระตถาคตไม่ตรัสข้อนั้นส่วนข้อใดเป็นของจริงของแท้และประกอบด้วยประโยชน์ พระตถาคตทรงเป็นผู้รู้กาลเวลาเพื่อที่จะตรัสข้อนั้น

พระตถาคตทรงเป็นผู้กล่าวถูกกาลเวลา ทรงเป็นผู้กล่าวความจริงของจริง ทรงเป็นผู้กล่าวของแท้ของที่เป็นจริงแล้ว ทรงเป็นผู้กล่าวสิ่งที่เป็นประโยชน์ ทรงเป็นผู้กล่าวสิ่งที่เป็นธรรม ทรงเป็นผู้กล่าวเป็นวินัยในธรรมทั้งหลาย ทั้งที่เป็นอนาคต ทั้งที่เป็นปัจจุบัน เพราะเหตุนั้นจึงเรียกว่าตถาคตดังนี้

ความตั้งจิตไว้ในทางที่ถูกนั้นเป็นสิ่งสำคัญมาก

กุศลธรรมทั้งสิ้นนั้นย่อมรวมอยู่ในความไม่ประมาทเหมือนอย่างรอยเท้าสัตว์ทั้งสิ้นประมวลลงในรอยเท้าช้าง

อันรอยเท้าช้างนั้นกล่าวได้ว่าเป็นยอด คือใหญ่กว่ารอยเท้าของสัตว์ทั้งหลายฉันใด ความไม่ประมาทก็ถือกันว่าเป็นยอดของกุศลธรรมทั้งสิ้นฉันนั้น

ความไม่ประมาทเป็นธรรมสำคัญที่ทุกคนพึงอบรมให้มีขึ้นในจิตของตนเอง คือความที่ไม่มัวเมาเลินเล่อเผลอเพลิน มีสติรักษาตนรักษาจิตใจของตนอยู่เสมอ เพราะว่าเครื่องมัวเมาทั้งหลายนั้นย่อมมีอยู่เป็นอันมาก เป็นวัยก็มี เป็นความไม่มีโรคก็มี เป็นชีวิตก็มี เป็นสมบัติก็มี

การหมั่นพิจารณาตนเองว่าเราจะต้องแก่ต้องเจ็บต้องตายต้องพลัดพราก ไม่ลืมแก่ไม่ลืมเจ็บไม่ลืมตายไม่ลืมความพลัดพราก ดั่งนี้เรียกว่ามีสติรักษาใจรักษาตน

จิตใจเป็นความสำคัญในทางที่เป็นหัวหน้าของกรรม คือการงานทั้งหลาย และเป็นผู้ที่รับเสวยผลทุกข์สุขทั้งหลายโดยเป็นต้นเดิม เพราะฉะนั้นจึงมีคำกล่าวว่า จิตใจเปรียบเหมือนนายร่างกายเปรียบเหมือนบ่าว จิตใจเป็นผู้สั่งร่างกายให้ทำไปอย่างนั้นอย่างนี้ จึงเปรียบเหมือนนาย ร่างกายก็กระทำไปตามที่จิตใจสั่ง จึงเปรียบเหมือนบ่าวเพราะฉะนั้นทางพระพุทธศาสนาจึงมุ่งให้ปฏิบัติอบรมจิตใจฝึกจิตใจเป็นการสำคัญ เมื่ออบรมจิตฝึกจิตใจได้แล้วก็ย่อมปกครองตนเองได้เป็นอย่างดี

ถ้าตั้งจิตใจไว้ในที่ชั่วที่ร้อนก็ทำให้เกิดความชั่วความร้อน ถ้าตั้งจิตใจในที่ตั้งที่ดีที่เย็นก็ทำให้จิตใจดีจิตใจเย็น เมื่อมีเจตนาไปในทางร้อน กรรมที่ประกอบออกไปก็เป็นกรรมที่เร่าร้อนเป็นเครื่องเผาตนเองและเป็นเครื่องเผาผู้อื่นให้เดือดร้อน

ทางพระพุทธศาสนาท่านสอนให้อบรมสติที่มีลักษณะเป็นความจำ จำการที่ทำคำที่พูดแม้นานได้โดยให้หัดระลึกนึกถึงการที่ทำคำที่พูดในวันหนึ่ง ๆ ในเวลาใดเวลาหนึ่ง ว่าได้ทำอะไรได้พูดอะไร และก็ให้นึกจนถึงว่าผิดถูกชั่วหรือดีอย่างไรด้วย แม้ว่าจะนึกทั้งหมดไม่ได้ก็นึกในส่วนใดส่วนหนึ่งที่ควรจะนึกระลึกถึงและก็ให้ทำความรู้สำนึกในการที่กระทำในคำที่พูดนั้น ๆ ว่าอะไรอย่างไร ผิดชอบชั่วดีอย่างไรไว้อยู่เสมอ ดั่งนี้จะทำให้เกิดสติที่เป็นตัวความจำคือความระลึกได้ด้วย ให้เกิดสติที่เป็นตัวสำนึกในผิดชอบชั่วดีด้วย การหัดดั่งนี้จะทำให้เกิดสติที่เป็นตัวความจำคือความระลึกได้ด้วย ให้เกิดสติที่เป็นตัวสำนึกในผิดชอบชั่วดีด้วย การหัดดั่งนี้จะทำให้จำได้ในเรื่องทั้งหลายที่ควรจำในอดีต เมื่อนึกขึ้นมาก็นึกได้ทันที และจะทำให้มีความสำนึกผิดชอบชั่วดีอันจะทำให้เกิดสติอีกลักษณะหนึ่ง เป็นเครื่องยับยั้งเป็นเครื่องห้ามจากความชั่ว เป็นเครื่องส่งเสริมในทางดี

ความดำรงอยู่หรือความสิ้นชีวิตนั้นอยู่เพียงหายใจเข้าหายใจออกนี้เอง ตั้งสติกำหนดลงไปให้เห็นธรรมดาคือเกิดดับ ว่าเกิดดับอยู่ชั่วระยะที่หายใจเข้าออกอยู่นี้เท่านั้น เมื่อกำหนดดั่งนี้ก็จะได้สติในลมหายใจเข้าออกว่าลมหายใจเข้าออกมีอยู่ สติที่กำหนดให้พบลมหายใจให้ได้ลมหายใจเข้าออกว่ามีอยู่ แต่ก็มีอยู่เพื่อสำหรับตั้งสติกำหนดสำหรับ เพื่อรู้ไม่ยึดมั่นอะไร ๆ ในโลก

จิตใจที่ขึ้นลงอยู่ด้วยการได้การเสีย ด้วยความยินดียินร้ายอย่างเบาบ้าง อย่างปานกลางบ้าง อย่างหนักบ้างเป็นจิตใจที่ไม่สงบ แต่คนโดยมากนั้นมักจะเห็นว่าไม่สงบในเมื่อพบกับภาวะที่รุนแรง แต่ภาวะที่เป็นธรรมดามักจะมองไม่เห็นว่าไม่สงบ และโดยทั่วไปก็มักจะมองไม่เห็นว่าอันความเพลิดเพลินยินดีรวมถึงสิ่งที่น่าเพลิดเพลินยินดีอันนำให้เกิดความเพลิดเพลินยินดีนั้น อันที่จริงก็เป็นความไม่สงบอย่างหนึ่งด้วย แต่กลับเข้าใจว่าเป็นความสงบเป็นความสุขก็ยินดีพอใจอยู่เพียงเท่านั้น ครั้นไปพบสิ่งที่น่ายินร้ายมีความยินร้ายขึ้นจึงรู้สึกว่าเป็นทุกข์ไม่สงบ แต่ถ้าพิจารณาดูให้ดีก็จะเห็นว่าไม่สงบทั้งสองอย่าง เพราะมีอาการที่เป็นความขึ้นลงน้อยหรือมาก และจะเลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ ต้องการได้โดยไม่ให้เสียก็ไม่ได้ เมื่อต้องภาระจะได้ก็ต้องพร้อมที่จะเสีย เพราะการเสียนั้นก็ย่อมมีเป็นธรรมดา ผู้ที่ไม่ได้ปฏิบัติทางจิตใจนึกแต่ว่าต้องได้ และสิ่งที่จะได้นั้นคิดว่าจะต้องอยู่ต้องเป็นไปตามที่ปรารถนาต้องการครั้นไปพบกับความไม่สมปรารถนา ไปพบกับการเสียเข้า จึงต้องเป็นทุกข์มาก วุ่นวายมาก ไม่สามารถที่จะระงับจิตใจมาก

อันความหลงทั้งหลายนั้น ความหลงในตนย่อมเป็นความหลงอันสำคัญที่สุด

อวิชชา โมหะ ความหลงผิด รวมอยู่ในความหลงตนทั้งสิ้น

ความหลงตนตั้งต้นแต่ความหลงยึดถือทั้งหลายอันเป็นความยึดถือที่ผิดด้วยอำนาจของความโลภโกรธหลง ทั้งหลายทั่วไปอันเป็นเหตุให้บังเกิดอคติคือความลำเอียงด้วยอำนาจของความรักความพอใจบ้าง ด้วยอำนาจของความชังความโกรธแค้นขัดเคืองบ้าง ด้วยอำนาจของความหลงบ้าง ด้วยอำนาจของความกลัวบ้างความเดือดร้อนทั้งหลายย่อมเกิดจากความหลงที่ถือเอาผิดดั่งนี้

หลักกรรมของพระพุทธเจ้ามีว่า กรรมที่บุคคลทำย่อมเป็นของผู้ทำนั้นเอง คือกระทำความชั่วความชั่วก็เป็นของผู้ทำ กระทำความดีความดีก็เป็นของผู้ทำ พิจารณาให้เห็นจริงตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้วไม่รับเอากรรมของเขามาเป็นของตนหรือมาเกี่ยวเนื่องกับตน ก็ย่อมจะวางความชอบหรือความชังเพราะเหตุที่เขากระทำดีหรือไม่ดีนั้น ๆ ได้

เมื่อมีความอยากในสิ่งอันใด ยึดในสิ่งอันใด ความอยากความยึดในสิ่งเหล่านั้นก็เป็นตัณหาอุปาทานทั้งนั้น เป็นการสร้างทุกข์ให้ต่าง ๆ ไม่อาจที่จะพ้นจากความทุกข์ได้ ไม่อาจที่จะพ้นจากชาติทุกข์ ชราทุกข์ และมรณทุกข์ได้ด้วย

คิดถึงสิ่งอันใด กำหนดหมายถึงสิ่งอันใด เห็นสิ่งอันใดสัจจะคือความจริงในสิ่งอันนั้นปรากฏขึ้นว่านี้ไม่เที่ยงนี้เป็นทุกข์ นี้เป็นอนัตตา นี้เป็นของไม่งาม ตัณหาก็ไม่บังเกิดขึ้นในสิ่งอันนั้น อุปาทานคือความยึดถือก็ไม่บังเกิดในสิ่งอันนั้น ความปล่อยวางบังเกิดขึ้น เป็นตัวปัญญาและความสงบ

ความเมาทางใจเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เมื่อมัวมึนเมาเลินเล่อเผลอเพลินอยู่แล้วย่อมขาดสติ ขาดปัญญา ตกอยู่ในความเป็นผู้ประมาทอาจที่จะประกอบกรรมที่ชั่วที่ผิดต่าง ๆ ได้ทางพระพุทธศาสนาจึงได้ตรัสสอนให้ปฏิบัติ เพื่อความสงบความเมาทางใจนี้ เป็นต้นว่าตรัสสอนให้พิจารณาเนือง ๆ ว่าเรามีความแก่เป็นธรรมดาไม่ล่วงพ้นความแก่ไปได้ เพื่อเป็นเครื่องสงบความเมาในวัย ตรัสสอนให้พิจารณาเนือง ๆ ว่าเราจะต้องมีพยาธิคือ ความเจ็บไข้เป็นธรรมดา

ไม่ล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปได้ เป็นเครื่องสงบความเมาในความไม่มีโรค ตรัสสอนให้พิจารณาเนือง ๆ ว่าเรามีความตายเป็นธรรมดาไม่ล่วงพ้นความตายไปได้ เป็นเครื่องสงบความเมาในชีวิต ตรัสสอนให้พิจารณาเนือง ๆ ว่าเราจะต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจทั้งสิ้น เป็นเครื่องสงบความเมาในลาภยศสรรเสริญสุขอันเป็นสมบัติคือความพรั่งพร้อมทั้งหลาย

ความสงบมีส่วนเหตุและส่วนผล ความสงบที่เป็นส่วนเหตุได้แก่ความสงบสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่สงบทั้งหลายความสงบที่เป็นส่วนผลก็ได้แก่ตัวความสงบจริง ๆ อันมีลักษณะเป็นความเรียบร้อยเป็นความเยือกเย็นเป็นสุข

ความสงบความประพฤติที่เป็นภัยเป็นเวรทั้งหลายย่อมมีได้ด้วยศีล ความสงบนิวรณ์คือเครื่องกลุ้มกลัดที่บังเกิดขึ้นในจิตใจอันทำให้จิตใจฟุ้งซ่านเร่าร้อนย่อมมีได้ด้วยสมาธิ และความสงบความดิ้นรนปรารถนาของใจและความยึดถือทั้งหลาย หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่าสงบความรู้ความเห็นที่ผิดหรือว่าทิฐิมานะอันมีอยู่อย่างลึกซึ้งในจิตใจย่อมมีได้ด้วยปัญญา และความสงบที่เป็นส่วนผลก็ได้แก่ความหลุดพ้นของใจ ตั้งต้นแต่พ้นจากภัยเวร จากเรื่องกลุ้มใจทั้งหลายตลอดจนถึงจากทิฐิมานะหรือความรู้ผิดเห็นผิด

ธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงล้วนแต่เป็นเครื่องสำรอกของใจทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็นธรรมข้อไหน ทั้งที่เป็นส่วนศีล ทั้งที่เป็นส่วนสมาธิ และทั้งที่เป็นส่วนปัญญา

การจะเอาชนะกันด้วยการผูกเวรนั้นก่อความทุกข์ไม่มีที่สิ้นสุด

ปฏิบัติตามพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า คือดับตัณหาในใจของตนลงไปเสีย ดับกรรมคือการกระทำซึ่งเป็นการเบียดเบียนซึ่งกันและกันอันเป็นการก่อภัยก่อเวร รู้จักให้อภัยไม่ผูกเวรกัน ดังนี้แล้วก็ดับทุกข์ได้ดับร้อนได้

ความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้านั้นเป็นเครื่องกำจัดกิเลสและกองทุกข์ทั้งสิ้นในพระองค์เอง

ความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าเป็นอมตะ คือเป็นสิ่งไม่ตายตลอดเวลาที่ยังมีโลก โดยเฉพาะสัตว์โลก เราทั้งหลายก็นับอยู่ในสัตว์โลก คำสั่งสอนของพระองค์ก็ยังดำรงอยู่เป็นสัจจะชี้บอกให้เราทั้งหลายได้รู้จักสัจจะที่เป็นความจริงของจริงของแท้ในตนเอง

อริยสัจทั้ง 4 คือ ทุกข์ เหตุเกิดทุกข์ ความดับทุกข์ และทางปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ เป็นธรรมที่เป็นหลักใหญ่ในพระพุทธศาสนา เป็นที่รวมของธรรมทั้งสิ้น พระพุทธองค์ได้ทรงพยากรณ์ในอริยสัจทั้ง 4 นี้ ซึ่งเป็นคำพยากรณ์อันถูกต้องไม่มีผิดพลาด ไม่มีคำพยากรณ์อันใดจะถูกต้องแน่นอนเป็นอกาลิโกไม่ประกอบด้วยกาลเวลาคือถูกต้องแน่นอนเสมอไปเหมือนคำพยากรณ์ในอริยสัจทั้ง 4 ของพระพุทธเจ้า และคำพยากรณ์นี้ก็เป็นคำพยากรณ์ชีวิตของทุก ๆ คน ทั้งที่เป็นส่วนอดีต ทั้งที่เป็นส่วนปัจจุบัน และทั้งที่เป็นส่วนภายหน้า ซึ่งล้วนเป็นไปตามพุทธพยากรณ์ในอริยสัจ 4 ทั้งนั้น

ความรู้จักพอ

ความคิดอย่างหนึ่งที่สมควรฝึกให้เกิดขึ้นเป็นประจำ คือความคิดว่าพอ ผู้รู้จักพอจะเป็นผู้ที่มีความสบายใจ ส่วนผู้ไม่รู้จักพอจะเป็นผู้ร้อนเร่าแสวงหาไม่หยุดยั้ง ความไม่รู้จักพอมีอยู่ได้แม้ในผู้เป็นใหญ่เป็นโตมั่งมีมหาศาล และความรู้จักพอก็มีได้แม้ในผู้ยากจนต่ำต้อย ทั้งนี้ก็เพราะความพอเป็นเรื่องของใจที่ไม่เกี่ยวกับฐานะภายนอก คนรวยที่ไม่รู้จักพอก็เป็นคนจนอยู่ตลอดเวลา คนจนที่รู้จักพอก็เป็นคนมั่งมีอยู่ตลอดเวลา

การยกฐานะจากยากจนให้มั่งมีนั้นทำได้ไม่ง่าย บางคนตลอดชาตินี้อาจทำไม่สำเร็จ แต่การยกระดับใจให้มั่งมีนั้นทำได้ทุกคนแม้มีความมุ่งมั่นจะทำจริง

คนรู้จักพอไม่ใช่คนเกียจคร้าน และคนเกียจคร้านก็ไม่ใช่คนรู้จักพอ ควรทำความเข้าใจในเรื่องนี้ให้ถูกต้อง แล้วอบรมตนเองให้ไม่เป็นคนเกียจคร้าน แต่ให้เป็นคนรู้จักพอ

เมื่อรู้สึกไม่สบายใจให้รีบระงับเสียทันที อย่าชักช้า ตั้งสติให้ได้ในทันที รวมใจไม่ให้ความคิดวุ่นวายไปสู่เรื่องอันเป็นเหตุแห่งความทุกข์ความไม่สบายใจ อย่าอ้อยอิ่งลังเลว่าควรต้องคิดอย่างนั้นก่อน ควรจะต้องคิดอย่างนี้ก่อน ทั้ง ๆ ที่ความไม่สบายใจหรือความร้อนเริ่มกรุ่นขึ้นในใจแล้ว ถ้าต้องการความสบายใจก็ต้องเชื่อว่าไม่มีความคิดใดทั้งสิ้นที่จำเป็นต้องคิดก่อนทำใจให้รวมอยู่ ไม่ให้วุ่นวายไปในความคิดใด ๆ ทั้งนั้น ต้องเชื่อว่าต้องรวมใจไว้ให้ได้ในจุดที่ไม่มีเรื่องอันเป็นเหตุแห่งความร้อนเกี่ยวข้อง

ที่ท่านสอนให้ท่องพุทโธก็ตาม ให้ดูลมหายใจเข้าออกก็ตาม นั่นคือการสอนเพื่อให้ใจไม่วุ่นวายซัดส่ายไปหาเรื่องร้อนเป็นวิธีที่จะให้ผลจริงแท้แน่นอน

ไม่ว่าจะเผชิญกับความยากลำบากกายใจอย่างใดทั้งสิ้นให้มั่นใจ ว่าการจะทำให้ความยากลำบากนั้นคลี่คลาย จะต้องกระทำเมื่อจิตใจสงบเยือกเย็นแล้วเท่านั้น ใจที่เร่าร้อนขุ่นมัวไม่อาจคิดนึกตริตรองให้เห็นความปลอดโปร่งได้ ไม่อาจช่วยให้ร้ายกลายเป็นดีได้

อย่าคิดว่าเป็นความงมงาย เป็นการเสียเวลาที่จะปฏิบัติสิ่งที่เรียกกันว่าธรรมในขณะที่กำลังมีปัญหาประจำวันวุ่นวาย ขอให้เชื่อว่ายิ่งมีปัญหาชีวิตมากมายหนักหนาเพียงไร ยิ่งจำเป็นต้องทำจิตใจให้สงบเยือกเย็นเพียงนั้น พยายามฝืนใจไม่นึกถึงปัญหายุ่งยากทั้งหลายเสียชั่วเวลาเพียงเล็กน้อย เพื่อเตรียมกำลังไว้ต่อสู้แก้ไข กำลังนั้นคืออำนาจที่เข้มแข็งบริบูรณ์ด้วยปัญญาของใจที่สงบ

ใจที่สงบมีพลังเข้มแข็ง และเข้มแข็งทั้งสติปัญญา ใจที่สงบจะทำให้มีสติปัญญามากและแจ่มใสไม่ขุ่นมัว ความแจ่มใสนี้เปรียบเหมือนแสงสว่างที่สามารถส่องให้เห็นความควรไม่ควร คือควรปฏิบัติอย่างไรไม่ควรปฏิบัติอย่างไร ใจที่สงบก็จะรู้ชัดถูกต้อง ตรงกันข้ามกับใจที่วุ่นวายไม่แจ่มใส ซึ่งเปรียบเหมือนความมืด ย่อมไม่สามารถช่วยให้เห็นความถูกต้องความควรไม่ควรได้ มีแต่จะพาให้ผิดพลาดเท่านั้น

ความโลภไม่ช่วยให้อะไรดีขึ้นได้เลย วัตถุสิ่งของเงินทองทั้งหลายที่ได้จากความโลภนั้นดูเผิน ๆ เหมือนเป็นการยกฐานะเพิ่มความมั่นคง แต่ลึกลงไปจะเป็นการทำลายมากกว่า สิ่งที่ได้จากความโลภมักจะเป็นสิ่งไม่สมควร มักจะเป็นการได้จากความต้องเสียของผู้อื่น ผู้อื่นทั้งหลายที่ต้องเสียนั้นแหละจะเป็นเหตุทำลาย ความไม่ไว้วางใจของคนทั้งหลายจะเป็นเครื่องทำลายอย่างยิ่ง จะเป็นเหตุให้อะไรร้าย ๆ ตามมา เมื่อถึงเวลาอะไรร้าย ๆ นั้นก็จะทำลายผู้มีความโลภจนเกินการ เมื่อเวลานั้นมาถึงก็จะสายเกินไปจนไม่มีผู้ใดจะช่วยได้ ฉะนั้นก็ควรหมั่นพิจารณาให้เห็นโทษของกิเลส คือความโลภ เสียตั้งแต่ยังไม่สายเกินไป

ถ้าความโลภเป็นความดี พระพุทธเจ้าก็จักไม่ทรงสอนให้ละความโลภ และพระองค์เองก็จะไม่ทรงพากเพียรปฏิบัติละความโลภจนเป็นที่ปรากฏประจักษ์ว่าทรงละความโลภได้อย่างหมดจดสิ้นเชิง เป็นแบบอย่างที่บริสุทธิ์สูงส่งยั่งยืนอยู่ตลอดมาจนทุกวันนี้แม้ว่าจะได้ทรงดับขันธปรินิพพานไปแล้วกว่าสองพันห้าร้อยปี

เราเป็นพุทธศาสนิก นับถือพระพุทธเจ้า อย่าให้สักแต่ว่านับถือเพียงที่ปาก ต้องนับถือให้ถึงใจ การนับถือให้ถึงใจนั้นต้องหมายความว่าทรงสอนให้ปฏิบัติอย่างไรต้องตั้งใจทำตามให้เต็มสติปัญญาความสามารถ

ที่สวดกันว่า พุทธัง สรณัง คัจฉามิ ข้าพเจ้าถึงพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่ง ธัมมัง สรณัง คัจฉามิ ข้าพเจ้าถึงพระธรรมเป็นที่พึ่ง สังฆัง สรณัง คัจฉามิ ข้าพเจ้าถึงพระสงฆ์เป็นที่พึ่ง หมายถึงจะปฏิบัติตามพระพุทธเจ้า พระธรรมและพระสงฆ์อย่างจริงจัง

พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงสอนให้สวดมนต์เพื่อขอร้องวิงวอนให้ทรงบันดาลให้เกิดความสุขสวัสดีโดยเจ้าตัวเองไม่ปฏิบัติดี ความหมายในบทสวดมีอยู่บริบูรณ์ ที่ผู้สวดจะได้รับผลเป็นความสุขความเจริญรุ่งเรืองสวัสดีถ้าปฏิบัติตาม แต่ถ้าไม่ปฏิบัติตามความหมายของบทสวดมนต์หรือเช่นไม่ปฏิบัติตามที่สวดว่าข้าพเจ้าถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งก็จะไม่ได้รับผลอันเลิศที่ควรได้รับเลย ฉะนั้นจึงควรปฏิบัติให้ได้ถึงพระพุทธ พระธรรมพระสงฆ์เป็นที่พึ่ง คือปฏิบัติตามที่พระพุทธเจ้าทรงปฏิบัติ ปฏิบัติตามพระธรรมที่ทรงสั่งสอนและปฏิบัติตามพระสงฆ์สาวกที่ปฏิบัติเป็นแบบอย่างไว้เถิด จะได้รับความสุขสวัสดีอย่างยิ่งตลอดไปไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นก็ตาม น่าจะไม่มีผู้ใดเลยที่เห็นว่าความโลภ ความโกรธ ความหลง เป็นความดี ทุกคนเห็นว่าไม่ดีด้วยกันทั้งนั้น นับว่าเป็นความเห็นถูก แต่เพราะเห็นถูกไม่ตลอดจึงเกิดปัญหาในเรื่องกิเลสสามกองนี้ขึ้น ที่ว่าเห็นถูกไม่ตลอดก็คือแทบทุกคนไป เห็นว่าคนอื่นโลภโกรธหลงไม่ดี แต่ไม่เห็นด้วยว่าตนเองโลภโกรธหลงก็ไม่ดีเช่นกัน กลับเห็นผิดไปเสียว่าความโลภโกรธหลงที่เกิดขึ้นในใจตนนั้นไม่มีอะไรไม่ดี นี่คือความเห็นถูกไม่ตลอด ไปยกเว้นที่ว่าดีที่ตนเอง

เมื่อเห็นผู้อื่นที่โลภโกรธหลงน่ารังเกียจเพียงใด ให้เห็นว่าตนเองที่มีความโลภโกรธหลงนั้นน่ารังเกียจยิ่งกว่า แล้วพยายามทำตนให้พ้นจากความน่ารังเกียจนั้นให้เต็มสติปัญญาความสามารถ จะเรียกได้ว่าเป็นผู้มีปัญญา ไม่ปล่อยตนให้ตนตกอยู่ใต้ความสกปรกของความโลภโกรธหลง

โอกาสที่จะได้เห็นคนโลภ คนโกรธ คนหลงมีอยู่ทุกเวลานาที เรียกได้ว่าโอกาสที่จะดูตนเองให้เห็นโทษเห็นผิดของตนเองนั้นมีอยู่มากมายทุกเวลานาทีเช่นเดียวกัน สำคัญที่ว่าจะต้องไม่ละเลยปล่อยโอกาสอันงามนั้นให้พ้นไป อย่าลืมนึกถึงตนเองด้วยทุกครั้งไปที่พบเห็นคนโลภ คนโกรธ คนหลง

การแก้ความวุ่นวายทั้งหลายนั้น ที่ถูกแท้จะให้ผลจริงต้องต่างคนต่างพร้อมใจกันแก้ที่ตัวเองเท่านั้น พร้อมใจกันและแก้ที่ตัวเองเท่านั้นที่จะให้ผลสำเร็จได้จริง

ไม่มีอำนาจของบุคคลอื่นใดที่จะสามารถบังคับบัญชาให้ใครหันเข้าแก้ไขตนเองได้นอกจากอำนาจใจของเจ้าตัวเองเท่านั้นที่จะบังคับตัวเอง ทั้งยังจะต้องเป็นอำนาจใจที่เกิดจากปัญญาความเห็นถูกด้วยจึงจะสามารถนำให้หันเข้าแก้ไขตนเอง

ควรพยายามทำความเชื่อให้แน่นอนมั่นคงเสียก่อน ว่าการแก้ที่ตนเองนั้นสำคัญที่สุด ต้องกระทำกันทุกคน ผลดีของส่วนรวม ของชาติ ของโลก จึงจะเกิดขึ้นได้

ทุกคนขอให้เริ่มแก้ตัวเองก่อน แก้ให้ใจที่วุ่นวายเร่าร้อนด้วยอำนาจของกิเลสมีโลภโกรธหลงให้กลับเป็นใจที่สงบเย็นบางเบาจากกิเลสคือโลภโกรธหลง ที่เคยโลภมากก็ให้ลดลงเสียบ้าง ที่เคยโกรธแรงก็ให้โกรธเบาลง ที่เคยหลงจัดก็ให้พยายามใช้สติปัญญาให้รู้ถูกตามความจริงให้มากกว่าเดิม ตนเองจะ เป็นผู้สงบเย็นก่อน ซึ่งจะเป็นเหตุให้เกิดความสงบเย็นกว้างขวางออกไปได้อย่างไม่ต้องลังเลสงสัย

ความทุกข์จะต้องมีอยู่ตราบที่กิเลสทั้งสามกองคือโลภโกรธหลงยังมีอยู่ กิเลสมีมากเพียงใดทุกข์มีมากเพียงนั้น เมื่อใดกิเลสสามกองหมดไปจากจิตใจอย่างสิ้นเชิงแล้วนั่นแหละความทุกข์จึงจะหมดไปอย่างสิ้นเชิงได้ จึงควรพยายามทำกิเลสให้หมดสิ้นให้จงได้ มีมานะพากเพียรใช้สติใช้ปัญญาให้รอบคอบเต็มความสามารถให้ทุกเวลานาทีที่ทำได้ แล้วจะเป็นผู้ชนะ ได้มีความสุขอย่างยิ่ง

เราทุกคนต้องการเป็นสุข ต้องการพ้นทุกข์ แต่ไม่ปฏิบัติเพื่อความเป็นสุข เพื่อความสิ้นทุกข์ แล้วผลจะเกิดได้อย่างไร ความคิดร้อนเร่าต่าง ๆ อันเป็นเหตุให้เป็นทุกข์กันอยู่ในทุกวันนี้ล้วนเกิดจากกิเลสในใจเป็นเหตุสำคัญทั้งสิ้น กิเลสนั่นแหละเป็นเครื่องบัญชาให้ความคิดเป็นไปในทางก่อทุกข์ทุกประการ ถ้าไม่มีกิเลสพาให้เป็นไปแล้ว ความคิดจะไม่เป็นไปในทางก่อทุกข์เลย ความคิดจะเป็นไปเพื่อความสงบสุขของตนเอง ของส่วนรวม ตลอดจนถึงของชาติ ของโลก

ความสำคัญที่สุดอยู่ที่ว่าต้องพยายามทำความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นเสียก่อน ว่ากิเลสทำให้เกิดทุกข์จริง คือกิเลสนี้แหละทำให้คิดไปในทางเป็นทุกข์ต่าง ๆ เมื่อยังกำจัดกิเลสไม่ได้จริง ๆ ก็ต้องฝืนใจหยุดความคิดอันเต็มไปด้วยกิเลสเร่าร้อนเสียก่อน การหยุดความคิดที่เป็นโทษเป็นความร้อนนั้นทำได้ง่ายกว่าตัดรากถอนโคนกิเลส ฉะนั้นขั้นแรกก่อนที่จะสามารถทำกิเลสให้สิ้นไปได้ ก็ให้ฝืนใจไม่คิดไปในทางเป็นทุกข์เป็นโทษให้ได้เป็นครั้งคราวก่อนก็ยังดี

อย่าเข้าข้างตัวเองผิด ๆ ดูตัวเองให้เข้าใจ เมื่อโลภเกิดขึ้นให้รู้ว่ากำลังคิดโลภแล้ว และหยุดความคิดนั้นเสีย เมื่อโกรธเกิดขึ้นให้รู้ว่ากำลังคิดโกรธแล้ว และหยุดความคิดนั้นเสีย เมื่อหลงให้รู้ว่ากำลังคิดหลงแล้ว และหยุดความคิดนั้นเสีย เมื่อโกรธเกิดขึ้นให้รู้ว่ากำลังคิดโกรธแล้วและหยุดความคิดนั้นเสีย เมื่อหลงให้รู้ว่ากำลังคิดหลงแล้ว และหยุดความคิดนั้นเสีย หัดหยุดความคิดที่เป็นกิเลสเสียก่อน ตั้งแต่บัดนี้เถิด จะเป็นการเริ่มฐานต่อต้านกำราบปราบความทุกข์ให้สิ้นไป ที่จะให้ผลจริงแท้แน่นอน

ความคิดของคนทุกคนแยกออกได้เป็นสอง อย่างหนึ่งคือความคิดที่เกิดด้วยอำนาจของกิเลส มีโลภ โกรธ หลง อีกอย่างหนึ่งคือความคิดที่พ้นจากอำนาจของความโลภโกรธหลง ความคิดอย่างแรกเป็นเหตุให้ทุกข์ให้ร้อน ความคิดอย่างหลังไม่เป็นเหตุให้ทุกข์ให้ร้อน

จะถือผู้ใดสิ่งใดเป็นครูได้ก็ต้องเมื่อผู้นั้นสอนความถูกต้องดีงามให้เท่านั้น ต้องไม่ถือผู้ที่สอนความไม่ถูกไม่งามเป็นครูโดยเด็ดขาด และที่ว่าต้องไม่ถือเป็นครูก็หมายความว่าต้องไม่ปฏิบัติตาม ที่ว่าให้ถือเป็นครูก็คือให้ปฏิบัติตาม

ทุกคนมีหน้าที่เป็นศิษย์ หน้าที่ของศิษย์ก็คือปฏิบัติตามครูอย่างให้ความเคารพ กล่าวได้ว่าให้ความเคารพและปฏิบัติตามคนดี แบบอย่างที่ดี รำลึกถึงคนดีและแบบอย่างที่ดีไว้เสมออย่างมีกตัญญูกตเวที คือรู้พระคุณท่านและตอบแทนพระคุณท่าน การตอบแทนก็คือทำตนเองให้ได้เหมือนครูนั่นเป็นถูกต้องสมควรที่สุด จะได้รับความสุขสวัสดีตลอดไป

ความดีหรือบุญกุศลเปรียบเหมือนแสงไฟ ผู้ที่ทำบุญทำกุศลอยู่สม่ำเสมอเพียงพอ แม้จะเหมือนไม่ได้รับผลของความดี และบางครั้งก็เหมือนทำดีไม่ได้ดี ทำดีได้ชั่วเสียด้วยซ้ำ เช่นนี้ก็เหมือนจุดไฟในท่ามกลางแสงสว่างยามกลางวัน ย่อมไม่ได้ประโยชน์จากแสงสว่างนั้น แต่ถ้าตกค่ำมีความมืดมาบดบังแสงสว่างนั้นย่อมปรากฏขจัดความมืดให้สิ้นไป สามารถแลเห็นอะไร ๆ ได้ เห็นอันตรายที่อาจมีอยู่ได้ จึงย่อมสามารถหลีกพ้นอันตรายเสียได้ ส่วนผู้ไม่มีแสงสว่างอยู่กับตน เช่น ไม่มีเทียนจุดอยู่ เมื่อถึงยามกลางคืน มีความมืดมิด ย่อมไม่อาจขจัดความมืดได้ ไม่อาจเห็นอันตรายได้ ไม่อาจหลีกพ้นอันตรายได้

ผู้ทำความดีเหมือนผู้มีแสงสว่างอยู่กับตัว ไปถึงที่มืดคือที่คับขัน ย่อมสามารถดำรงตนอยู่ได้ด้วยดี พอสมควรกับความดีที่ทำอยู่ ตรงกันข้ามกับผู้ไม่ได้ทำความดีซึ่งเหมือนกับผู้ไม่มีแสงสว่างอยู่กับตัว ขณะยังอยู่ในที่สว่างอยู่ในความสว่างก็ไม่ได้รับความเดือดร้อน แต่เมื่อใดตกไปอยู่ในที่มืด คือที่คับขัน ย่อมไม่สามารถดำรงตนอยู่ได้อย่าง

สวัสดี ภัยอันตรายมาถึงก็ไม่รู้ไม่เห็น ไม่อาจหลีกพ้น คนทำดีไว้เสมอกับคนไม่ทำดีแตกต่างกันเช่นนี้ประการหนึ่ง

การทำดีต้องไม่มีพอ ต้องทำให้ยิ่งขึ้นอยู่เสมอ เพราะไม่มีใครอาจประมาณได้ว่าเมื่อใดจะตกไปในที่มืดมิดขนาดไหนต้องการแสงสว่างจัดเพียงใด ถ้าไม่ตกเข้าไปในที่มืดมิดมากมายนัก มีแสงสว่างมากไว้ก่อนก็ไม่ขาดทุน ไม่เสียหาย แต่ถ้าตกเข้าไปในที่มืดมิดมากมาย แสงสว่างน้อยก็จะไม่เพียงพอจะเห็นอะไร ๆ ได้ถนัดชัดเจน การมีแสงสว่าง มากจะช่วยให้รอดพ้นจากการสะดุดหกล้มลงเหวลงคูหรือตกเป็นเหยื่อของสัตว์ร้ายจนถึงตายเป็น

อานุภาพของความดีหรือบุญกุศลนั้นเป็นอัศจรรย์จริงเชื่อไว้ดีกว่าไม่เชื่อ และเมื่อเชื่อแล้วก็ให้พากันแสวงหาอานุภาพของความดีหรือของบุญกุศลให้เห็นความอัศจรรย์ด้วยตนเองเถิด

ที่จริงนั้นใจบริสุทธิ์ผ่องใส กิเลศเข้าจับ ทำให้สกปรกไปตามกิเลส ปล่อยให้กิเลสจับมากเพียงไร ใจก็สกปรกมากขึ้นเพียงนั้น นำกิเลสออกเสียบ้าง ใจก็จะลดความสกปรกลงบ้างนำกิเลสออกมาก ใจก็ลดความสกปรกลงมาก นำกิเลสออกหมดสิ้นเชิง ใจก็จะบริสุทธิ์สิ้นเชิงเป็นสภาพใจที่แท้จริง มีความผ่องใส

เมื่อใจกับความสกปรกหรือกิเลสเป็นคนละอย่าง ไม่ใช่อย่างเดียวอันเดียวกัน ทุกคนจึงสามารถจะแยกใจของตนให้พ้นจากกิเลสได้ คือสามารถจะนำกิเลสออกจากใจได้

การจะทำใจให้เป็นสุขผ่องใสนั้นไม่มีใครจะทำให้ใครได้เจ้าตัวต้องทำของตัวเองวิธีทำก็คือ เมื่อเกิดโลภโกรธหลงขึ้นเมื่อใด ให้พยายามมีสติรู้ให้เร็วที่สุด และใช้ปัญญายับยั้งเสียให้ทันท่วงที อย่าปล่อยให้ช้า เพราะจะเหมือนไฟไหม้บ้านยิ่งดับช้าก็ยิ่งดับยาก และเสียหายมาก โดยไม่จำเป็น

ถ้าไม่รู้จริง ๆ ว่าอะไรคือดีอะไรคือชั่ว ก็ศึกษาพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้วเชื่อตามที่ทรงสอน ก็จะรู้ว่าอะไรคือดีอะไรคือชั่ว ที่จริงแล้วทุกคนรู้ว่าอะไรดีอะไรชั่วแต่ไม่พยายามรับรู้ความจริงนั้น ว่าเป็นความจริงสำหรับตนเองด้วยมักจะให้เป็นความจริงสำหรับผู้อื่นเท่านั้น ดังที่ปรากฏอยู่เสมอ ผู้ที่ว่าคนนั้นไม่ดีอย่างนั้นอย่างนี้ และตัวเองก็เป็นเช่นนั้นด้วย โดยตัวเองก็หาได้ตำหนิตัวเองเช่นที่ตำหนิผู้อื่นไม่ ถ้าจะให้ดีจริง ๆ ถูกต้องสมควรจริง ๆ แล้วก็ต้องเชื่อพระพุทธเจ้า ท่านทรงสอนให้เตือนตน แก้ไขตน ก่อนจะเตือนผู้อื่นแก้ไขตนผู้อื่น ก่อนจะเตือนผู้อื่นแก้ไขผู้อื่น

ทำความดีอย่างสบาย ๆ อย่างมีอุเบกขา คือทำใจเป็นกลางวางเฉย ไม่หวังผลอะไรทั้งสิ้น การตั้งความหวังในผลของการทำดีเป็นธรรมดาของสามัญชนทั่วไป ซึ่งก็ไม่ผิดแต่ก็จะถูกต้องกว่าหากจะไม่ตั้งความหวังเลย

เมื่อรู้ว่าเป็นความดีก็ทำเต็มความสามารถของสติปัญญา ไม่เดือดร้อนให้เกินความสามารถ ไม่มุ่งหวังให้ฟุ้งซ่านไม่ผิดหวังให้เศร้าเสียใจ การทำใจเช่นนี้ไม่ง่าย แต่ก็เป็นสิ่งทำได้ ถ้าทำไม่ได้พระพุทธเจ้าก็จะไม่ทรงสั่งสอนไว้

การทำดีหรือทำบุญกุศลที่จะส่งผลสูงสุดต้องเป็นการทำด้วยใจว่างจากกิเลส คือความโลภโกรธหลง ความผูกพันในผลที่จะได้รับเป็นทั้งความโลภและความหลง จึงไม่อาจให้ผลสูงสุดได้ แม้จะให้ผลตามความจริงที่ว่าทำดีจักได้ดี แต่เมื่อเป็นความดีที่ระคนด้วยโลภและหลง ก็ย่อมจะได้ผลไม่เท่าที่ควรมีความโลภความหลงมาบั่นทอนผลนั้นเสีย

ทำดีไม่ได้ดีไม่มีอยู่ในความจริง มีอยู่ก็แต่ในความเข้าใจผิดของคนทั้งหลายเท่านั้น ทำดีแล้วต้องได้ดีแน่นอนเสมอไปที่มีเหตุการณ์ต่าง ๆ นานาปรากฏขึ้นเหมือนทำดีไม่ได้ดีนั้นเป็นเพียงการปรากฏของความสลับซับซ้อนแห่งการให้ผลของกรรมเท่านั้น เพราะกรรมนั้นไม่ได้ให้ผลทันตาทันใจเสมอไป แต่ถ้าเป็นเรื่องภายในใจแล้วกรรมให้ผลทันทีที่ทำแน่นอน เพียงแต่ว่าบางทีผู้ทำไม่สังเกตด้วยความประณีตเพียงพอจึงไม่รู้ไม่เห็นขอให้สังเกตใจตนให้ดี แล้วจะเห็นว่าทันทีที่ทำกรรมดีผลจะปรากฏขึ้นในใจเป็นผลดีทันทีทีเดียว

ทำกรรมดีแล้วใจจักไม่ร้อน เพราะไม่ต้องวิตกกังวลว่าจะได้รับผลไม่ดีต่าง ๆ ความไม่ต้องหวาดวิตกหรือกังวลไปต่าง ๆ นั้น นั่นแหละเป็นความเย็น เป็นความสงบของใจเรียกได้ว่าเป็นผลดีที่เกิดจากกรรมดีซึ่งจะเกิดขึ้นทันตาทันใจทุกครั้งไป เป็นการทำดีที่ได้ดีอย่างบริสุทธิ์แท้จริงส่วนผลปรากฏภายนอกเป็นลาภยศสรรเสริญต่าง ๆ นั้นมีช้า มีเร็ว มีทันตาทันใจและไม่ทันตาทันใจ จนเป็นเหตุให้เกิดความเข้าใจผิดกันมากมายว่าทำดีไม่ได้ดีบ้าง ทำชั่วได้ดีบ้าง

ทำดีได้ดีแน่นอนอยู่แล้ว บรรดาผู้ทำความดีทั้งหลายซาบซึ้งในสัจจะคือความจริงนี้ ดังนั้นก็ไม่น่าจะลำบากนักที่จะเชื่อด้วยว่าควรทำดีโดยทำใจเป็นกลางวางเฉยไม่มุ่งหวังอะไร ๆ ทั้งนั้น การที่ยกมือไหว้พระด้วยใจที่เคารพศรัทธาในพระรัตนตรัยสูงสุด เพียงเท่านี้ได้ผลดีแก่จิตใจยิ่งกว่าจะยกมือไหว้พร้อมกับอธิษฐานปรารถนาสิ่งนั้นสิ่งนี้ไปด้วยมากมายหลายสิ่งหลายอย่าง หรือการจะบริจาคเงินสร้างวัดวาอารามด้วยใจที่มุ่งให้เป็นการบูชาคุณพระรัตนตรัย เพียงเท่านี้ก็ได้ผลดีแก่จิตใจยิ่งกว่าจะปรารถนาวิมานชั้นฟ้าหรือบ้านช่องโอ่อ่าทันตาเห็นในชาตินี้หรือการจะสละเวลากำลังกายกำลังทรัพย์เพื่อช่วยเหลืองานพระศาสนาโดยมุ่งเพื่อผลสำเร็จของงานนั้นจริง ๆ เพียงเท่านี้ก็ได้ผลดีแก่จิตใจยิ่งกว่าปรารถนาจะได้หน้าได้ตาว่าเป็นคนสำคัญเป็นกำลังใจให้เกิดความสำเร็จ หรือการคิดพูดทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพื่อสถาบันชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ ด้วยใจที่มุ่งเทิดทูนรักษาอย่างเดียวเช่นนี้ให้ผลดีแก่จิตใจยิ่งกว่าหวังได้ลาภยศหน้าตาตอบแทน

ทุกวันเรามีโอกาส ทำดีด้วยกันทุกคน ดังนั้นจึงขอให้พยายามตั้งสติให้ดี ใช้ปัญญาให้ควร อย่าโลภอย่าหลง อย่าทำความดีอย่างมีโลภมีหลง ให้ทำความดีอย่างบริสุทธิ์สะอาดจริงเถิด

มีวิธีตรวจใจตนเองว่าทำความดีด้วยใจปราศจากเครื่องเศร้าหมองคือกิเลสโลภ โกรธ หลงหรือไม่ ก็คือให้ดูว่าเมื่อทำความดีนั้นร้อนใจที่จะแย่งใครเขาทำหรือเปล่ากีดกันใครเขาหรือไม่ ฟุ้งซ่านวุ่นวายกะเก็งผลเลิศ

ในการทำหรือเปล่า ต้องการจะทำทั้ง ๆ ที่ไม่สามารถจะทำได้ แล้วก็น้อยเนื้อต่ำใจหรือโกรธแค้นอาฆาตพยาบาทอุปสรรคหรือเปล่าถ้าเป็นคำตอบปฏิเสธทั้งหมดก็นับว่าดี เป็นการทำดีอย่างมีกิเลสห่างไกลจิตใจพอสมควรแล้ว และถ้าพิจารณาใจตนเองเห็นความสว่างไสวสบายใจเย็นใจในการทำความดีใด ๆ ก็นับว่ามีกิเลสห่างไกลใจในขณะนั้นอย่างน่ายินดี จะเป็นเหตุให้ผลอันจะเกิดจากกรรมดีนั้นบริสุทธิ์สะอาดและสูงส่งจริง

ไม่มีตัวเราของเราแล้วไม่มีความทุกข์ เพราะไม่ถูกกระทบไม่มีอะไรให้ถูกกระทบเหมือนคนไม่มีมือก็ไม่เจ็บมือ คนไม่มีขาก็ไม่เจ็บขา ดังนั้นการทำให้ไม่มีตัวเราของเราได้จึงวิเศษสุดแต่ก็ยากยิ่งนักสำหรับปุถุชนคนสามัญทั้งหลาย ฉะนั้นจึงขอให้มีเพียงเราเล็ก ๆ มีเราน้อย ๆ ก็ยังดี ดีกว่าจะมีเราใหญ่โตมโหฬาร มีของเราเต็มบ้านเต็มเมือง

เมื่อปุถุชนไม่สามารถทำตัวเราให้หายไปได้ ยังหวงแหนห่วงใยตัวเราอยู่ ของเราจึงยังต้องมีอยู่ด้วย ของเราจะหมดไปก็ต่อเมื่อตัวเราหมดไปเสียก่อน นี้เป็นธรรมดา ถ้ายังมีตัวเราของเราอยู่ ยังต้องกระทบกระทั่งอยู่ ยังหวงแหนรักษาตัวเราของเราไว้ก็ควรอย่างยิ่งที่จะหวงแหนรักษาให้ถูกต้อง จะได้ไม่ต้องรับโทษทุกข์ของการมีตัวเราของเรามากเกินไปอย่างเดียว แต่มีโอกาสที่จะได้รับคุณรับประโยชน์บ้างจากการมีตัวเราของเรานั่นก็คือต้องระวังรักษาปฏิบัติต่อตัวเราของเราให้ดี ให้เป็นตัวเราของเราที่ดี

ตัวเราที่ดีนั้นไม่ใช่เป็นตัวเราที่มีหน้าตาสวยงามอย่างเดียวไม่ใช่เป็นตัวเราที่ได้รับการตกแต่งด้วยเครื่องสำอางหรือเสื้อผ้าแพรพรรณอันวิจิตรเท่านั้น ตัวเราที่ดีต้องเป็นตัวเราที่ประพฤติปฏิบัติดีถูกต้องตามทำนองคลองธรรม มีจิตใจที่อบรมด้วยธรรมอันงาม ปรารถนาจะมีตัวเราก็ต้องปฏิบัติต่อตัวเราเช่นนี้จึงจะถูกต้อง จึงจะพอบรรเทาโทษของการยึดมั่นในตัวเราลงได้บ้าง

ตนเที่ยวเป็นคติของตน

พุทธศาสนสุภาษิตบทหนึ่งกล่าวไว้แปลความว่า "ตนเที่ยวเป็นคติของตน คือตนนั้นแหละจักเป็นผู้พาตนไป จักเป็นทางนำตนไป ไปดีไปชั่ว ไปสว่างไปมืด ไปอย่างไรก็ได้ทั้งนั้นแล้วแต่ตนจะพาตนเองไป ที่กล่าวว่าคนนั้นพาคนนี้ไปดีไปไม่ดี ความจริงไม่ถูกต้อง ไม่มีผู้ใดจะพาใครไปได้นอกจากเจ้าตัวเองจะเป็นผู้พาตัวเองไป ผู้อื่นเป็นส่วนประกอบเท่านั้น

ถ้าตัวเองไม่พาตัวเองไปดีแล้ว ก็ไม่มีผู้ใดอื่นจะสามารถพาไปดีอย่างแน่นอน หรือถ้าตัวเองไม่พาตัวเองไปชั่วแล้ว ก็ไม่มีผู้ใดอื่นจะสามารถพาไปชั่วได้อย่างแน่นอน เช่นมีผู้มาชวนให้ทำบาป ถ้าตัวเองไม่ทำตามก็จะไม่ได้ทำบาป หรือถ้ามีผู้มาชวนให้ทำบุญ ถ้าตัวเองไม่ทำตามก็จะไม่ได้ทำบุญ ไม่ว่าในเรื่องใดทั้งนั้นถ้าตัวเองไม่เห็นดีเห็นงามตามไปด้วยแล้ว ไม่ทำตามแล้วก็จะไม่มีผู้ใดมานำได้ตนเองเท่านั้นจักนำตนไปได้ทุกที่ทุกทาง ทั้งที่ดี ทั้งที่ชั่ว ควรตั้งปัญหาถามตนเองว่าชอบจะพาตนเองไปสู่ที่ดีหรือที่ชั่ว ที่สว่างหรือที่มืด น่าจะมีคำตอบตรงกันทั้งหมดว่าชอบจะพาตนเองไปสู่ที่ดีที่สว่างไม่ใช่ที่ชั่วที่มืด เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ต้องรู้ต่อไป ว่าผู้นำคือตนเองนั้นจะต้องรู้ลู่ทางไปสู่ที่ดีที่สว่างให้ถนัดชัดแจ้ง ไม่เช่นนั้นก็จะพาตนไปไม่ถูก นั่นก็คือต้องรู้ว่าทำอย่างไรจึงไปสู่ที่ดีที่สว่าง ไม่หลงไปสู่ที่ชั่วที่มืด

เราเป็นพุทธศาสนิก มีโอกาสดีอย่างยิ่งอยู่แล้ว พระพุทธศาสนาชี้ทางดีทางสว่างไว้ละเอียดลออชัดแจ้งดีน้อยดีมาก สว่างน้อยสว่างมาก มีชี้ไว้ชัดเจนในพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าผู้ทรงตรัสรู้แล้วทรงเห็นแจ้งทุกสิ่งทุกอย่างได้ทรงมีพระมหากรุณาแสดงไว้เพื่อพุทธศาสนิกได้ดำเนินตามไปถูกต้อง ได้ไปถึงที่ดีที่สว่างอย่างง่ายดาย ไม่ต้องลำบากคลำทางให้ยุ่งยาก สำคัญที่ว่าเราพุทธศาสนิกจะต้องศึกษาพระธรรมคำที่ทรงสั่งสอนไว้ต้องปฏิบัติตามเปรียบดังพระพุทธองค์ทรงตามประทีปไว้แล้ว เราก็ต้องอย่าปิดตา แต่จงลืมตาดูให้เห็นแสง ประทีปนั้นส่องอยู่ แล้วดำเนินไปตามทางที่สว่าง เพื่อให้ไม่ประสบพบภยันตรายที่แอบแฝงอยู่ในความมืด ควรสังเกตว่าความสำคัญไม่ได้อยู่แต่ที่แสงประทีปซึ่งพระพุทธองค์ทรงจุดตามไว้ให้ แต่อยู่ที่ตนเองของทุกคน ถ้าพากันปิดตาเสียแล้วเดิน ก็ย่อมจะไปสู่ที่มืด ไปสู่ที่ชั่วที่มีอันตรายร้อยแปดประการได้ แต่ถ้าพากันลืมตาขึ้น ดูให้เห็น แล้วก็เดินไป ตามทางที่สว่างนั้น ก็ย่อมไปสู่ที่สว่างไปสู่ที่ดี นี่แหละที่ท่านกล่าวว่าตนเป็นคติของตน คือเป็นทางไปของตน เป็นผู้พาตนเองไป

ไม่มีผู้ใดอยากมีหนทางชีวิตที่มืด มีแต่ต้องการมีหนทางชีวิตที่สว่างด้วยกันทั้งนั้น เพราะฉะนั้นก็ต้องอบรมตนให้รู้จักทางให้ดี ทางมืดก็ให้รู้ ทางสว่างก็ให้รู้ ทางไปสู่ที่มืดก็ให้รู้ รู้แล้วก็ศึกษาวิธีเดินทางให้จงดี เดินทางสว่างนั้นท่านเดินกันอย่างไร ต้องศึกษาให้ดี เดินอย่างไรจึงจะเป็นเดินทางมืด และต้องรู้ว่าขึ้นชื่อว่าเดินทางมืดต้องมีอันตรายแอบแฝงอยู่อย่างไม่ต้องสงสัย จึงไม่ควรเสี่ยงเดินส่งเดชไป อบรมใจให้ดี ให้ตาสว่างจะได้เดินถูกทาง สามารถทำตนให้เป็นคติที่ดีของตนได้ พระพุทธศาสนาไม่ได้ปฏิเสธพรหมเทพ ไม่เป็นการหลงผิดที่ผู้นับถือพระพุทธศาสนาถึงพระพุทธ

เจ้าพระธรรมพระสงฆ์เป็นสรณะจะเข้าใจว่าพระรัตนตรัยนั้นเปรียบดังแสงเทียนที่มีความสว่างเทียบไม่ได้เลย กับความสว่างของแสงอาทิตย์ยามเที่ยงวัน แต่ถึงกระนั้นก็มีบางครั้งบางคราวที่อาจได้ประโยชน์จากแสงเทียนดวงน้อย ๆ นั้นก็คือในคราวที่แสงสว่างจากดวงอาทิตย์ส่องเข้าไปไม่ถึง ผู้ที่อยู่ในห้องมืด สนิทกำลังคลำทางออกไปสู่ความสว่างภายนอกแม้นมีเทียนดวงน้อยให้แสงสว่างอยู่ก็ย่อมดีกว่าไม่มีเทียนดวงน้อยอยู่ในมือเลย การถึงพระรัตนตรัย เป็นสรณะและการไม่ปฏิเสธพรหมเทพก็เช่นเดียวกัน

ความรังเกียจหรือความนิยมยกย่องที่คนชั่วและคนดีได้รับ เป็นผลแห่งกรรม ไม่ใช่เป็นอะไรอื่นความรังเกียจที่คนชั่วได้รับเป็นผลแห่งกรรมชั่ว ความนิยมยกย่องที่คนดีได้รับเป็นผลแห่งกรรมดีคนอื่นทั้งหลายรวมทั้งตัวเราเองเป็นเครื่องมือของกรรม ที่เป็นเหตุให้ผลของกรรมชั่วและผลของกรรมดีปรากฏชัดเจนถูกต้องยิ่งขึ้นเท่านั้น จึงควรทำความเข้าใจในเรื่องนี้ให้ถูกต้อง อย่านิยมคำว่าชั่ว ช่างชี ดีช่างสงฆ์ เพราะไม่ถูกต้อง ความเสื่อมทั้งหลาย เกิดจากความนิยมนี้ได้มากมาย แม้ทำความเข้าใจที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นในจิตใจของตนได้แล้ว การปฏิบัติที่ถูกต้องก็ย่อมจะต้องตามมาอย่างแน่นอน เพราะใจเป็นใหญ่ ใจเป็นประธาน ทุกสิ่งสำเร็จด้วยใจคือเป็นไปตามอำนาจความเห็นถูกเห็นผิดของใจ การอบรมความเห็นถูก ให้เป็นสัมมาทิฐิ ไม่ให้เป็นมิจฉาทิฐิ จึงเป็นความสำคัญที่สุด

ใจของคนเรานี้สำคัญนัก สติก็สำคัญนัก ปัญญาก็สำคัญนัก ทั้งสามสิ่งนี้ไม่ควรแยกจากกันมีใจก็ต้องให้มีสติ ต้องให้มีปัญญา ประคับประคองเคียงคู่กันไว้ให้เสมอ อย่าให้มีสิ่งอื่นนอกจากสติเข้าไปกำกับใจ สติและปัญญานี้เท่านั้นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับใจแล้วจะทำให้ใจมีสัมมาทิฐิความเห็นชอบง่าย ตรงกันข้ามแม้นใจขาดสติและปัญญาควบคู่กันไปจะทำให้ใจมีมิจฉาทิฐิความเห็นผิดง่าย

เมื่อมุ่งอบรมสัมมาทิฐิความเห็นชอบต้องพยายามมีสติใช้ปัญญาคือเหตุผลให้มาก อย่าปล่อยใจไปตามอำนาจของกิเลสความวุ่นวายฟุ้งซ่าน เตือนตนเองให้เสมอ ให้รู้จักใช้ความคิดที่เป็นเหตุผล จะคิดพูดอะไรให้คำนึงถึงเหตุผลเป็นสำคัญอย่ายกความเมตตากรุณาเป็นข้ออ้าง แล้วทำทุกอย่างโดยไม่คำนึงถึงเหตุผล อย่าเห็นแก่ผลประโยชน์ของตนและพวกพ้อง แล้วทำทุกอย่างโดยไม่คำนึงถึงเหตุผลอย่านึกถึงอะไรทั้งนั้นที่ผิดเหตุผล แล้วทำทุกอย่างโดยไม่คำนึงถึงเหตุผล ยกเลิกเหตุผล อย่าให้เป็นเช่นนั้นเป็นอันขาด

จะมีสัมมาทิฐิได้ต้องถือเหตุผลเป็นสำคัญ และต้องเป็นเหตุผลที่ถูกต้องแท้จริง ต้องไม่ใช่เหตุผลที่ยกขึ้นเองตามความพอใจของตน อันเหตุผลที่ไม่ถูกต้องแท้จริงนั้นมีทางที่จะค้านได้ลบล้างได้ แต่เหตุผลที่แท้ไม่มีทางที่จะค้านหรือลบล้างได้ ต้องมั่นคงหนักแน่นแน่วแน่อยู่เช่นไรก็เช่นนั้น หาอะไรมาค้านมาลบล้างก็จักไม่สำเร็จ เหตุผลต้องเป็นเช่นนั้น เช่นการทำดีต้องเป็นการทำดีจริง ถ้าทำไม่ดีจะยกเหตุผลใดมาอ้างว่าเป็นการทำดีย่อมไม่ได้ คดโกงเขาแล้วอ้างว่าเขารวยโกงนิด ๆ หน่อย ๆ ไม่เดือดร้อน หรือชาติก่อนเขาอาจจะโกงเราก็ได้ ชาตินี้เราโกงเขา ก็หายกัน เช่นนี้เรียกว่าไม่ใช่เหตุผล ไม่ใช่ความถูกต้อง ไม่เป็นความจริงแท้แน่นอน

ทิฐิเป็นการเริ่มต้นที่สำคัญ มีสัมมาทิฐิคือความเห็นชอบ ก็จักดำเนินต่อไปอย่างถูกต้อง และจะถูกต้องตลอดสาย ไปที่เดียวตราบที่ยังมีสัมมาทิฐิอยู่ เกิดมีมิจฉาทิฐิขึ้นเมื่อใดเมื่อนั้นความถูกต้องจะสิ้นสุดลงหรือแม้ว่าจะยังถูก

ต้องอยู่ก็จะเป็นการถูกต้องโดยบังเอิญเท่านั้นซึ่งความบังเอิญนั้นไม่ใช่สิ่งที่ผู้มีปัญญาพอใจรับไว้ ผู้มีปัญญาพอใจในเหตุผลเท่านั้น เรื่องของทิฐิและผลของทิฐิทั้งที่ชอบและที่ไม่ชอบ คือทั้งสัมมาทิฐิและมิจฉาทิฐิ เป็นเรื่องของเหตุผลโดยตลอด จึงเป็นเรื่องที่ผู้มีปัญญาสนใจและผู้ปรารถนาจะมีปัญญาควรสนใจอย่างยิ่ง

ศรัทธาที่ถูกต้องประการหนึ่งคือการเชื่อในกรรม เชื่อว่าความดีจักให้ผลดี กรรมชั่วจักให้ผลชั่ว ผู้ใดทำกรรมใดไว้ได้รับผลของกรรมนั้น

กรรมคือการกระทำ กรรมดีคือการกระทำดี กรรมชั่วคือการกระทำชั่ว กรรมดีหรือการทำดีที่จักให้ผลดีนั้นมีความหมายกว้าง เช่นเดียวกับกรรมชั่วที่จักให้ผลชั่วก็มีความหมายกว้าง กรรมดีไม่ได้หมายถึงการทำบุญให้ทาน หรือถือศีลภาวนาเพียงเท่านั้น กรรมดีหมายรวมถึงความมีสัมมาคาระวะสุภาพอ่อนน้อม ซึ่งแม้จะเป็นเพียงความประพฤติปฏิบัติเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ก็นับเป็นกรรมดี เช่นเดียวกันกรรมไม่ดีก็มิได้หมายถึงการไม่มีศีลไม่มีธรรมเท่านั้น กรรมไม่ดีหมายรวมถึงความไม่มีสัมมาคารวะไม่สุภาพอ่อนน้อมด้วย ประเพณีไทยเรานั้นสอนให้มีกิริยาวาจาเรียบร้อยสุภาพอ่อนน้อมรู้จักไหว้รู้จักกราบท่านผู้ควรได้รับการไหว้การกราบ การประพฤติปฏิบัติเช่นนั้นเป็นความดีงาม เป็นกรรมดีที่จะให้ผลดี ไม่ผิดไปจากหลักศรัทธาในพระพุทธศาสนาที่ว่าให้เชื่อในกรรมและผลของกรรม พุทธศาสนสุภาษิตบทหนึ่งกล่าวไว้แปลความว่า ศีลเป็นคุณรวมกำลังอย่างเลิศ ศีลเป็นเสบียงทางอย่างสูงสุด ศีลเป็นผู้นำทางอย่างประเสริฐ ซึ่งเป็นเครื่องขจรไปทั่วทิศ ได้ฟังคุณของศีลแม้เพียงเท่านี้ น่าซาบซึ้งถึงความอัศจรรย์ของศีล ผู้มีปัญญาย่อมไม่ด่วนปฏิเสธศีล แม้เคลือบแคลงสงสัยว่าจะไม่เป็นดังกล่าว ก็ควรต้องลองทำศีลให้มีในตน ทำตนให้มีผู้มีศีล เพื่อพิสูจน์ว่าศีลมีคุณวิเศษดังกล่าวจริงหรือไม่ แต่ผู้ไม่มีปัญญาย่อมปฏิเสธทันที โดยไม่มีโอกาสพิสูจน์ ไม่ให้โอกาสตนเองได้รู้เห็นด้วยตนเองก่อนว่าศีลมีคุณวิเศษจริงหรือไม่จริง ย่อมพลาดโอกาสที่จะได้ใช้คุณวิเศษของศีลเพื่อประโยชน์แก่ตนเอง

ผู้มีปัญญาย่อมไม่ด่วนปฏิเสธไม่กระทำสิ่งที่มีผลเป็นสองทางคือเสมอตัวหรือได้เปรียบ ผู้มีปัญญาจักปฏิเสธแต่สิ่งที่เสมอตัวหรือเสียเปรียบเท่านั้น

เมื่อจะกระทำสิ่งใดที่เป็นบุญให้ตั้งปรารถนาหรือเจตนาให้ถูกต้อง เพื่อว่าผลแห่งบุญจะได้เป็นไปด้วยดี เป็นไปอย่างถูกต้อง แม้ตั้งปรารถนาหรือเจตนาไม่ถูกต้อง ผลของบุญจะไม่ถูกต้อง จะไม่ดีเท่าที่ควร เมื่อทำบุญเช่นการสละบริจาค ถ้าตั้งเจตนาว่าเพื่อความได้มาที่ยิ่งกว่าสละไปเช่นนี้เป็นการตั้งเจตนาผิด เป็นความโลภ เพิ่มกิเลสตัวโลภะ เมื่อสละบริจาค ถ้าตั้งเจตนาว่าเพื่อช่วยทุกข์ผู้อื่น เพื่อช่วยให้เกิดความสำเร็จแก่ผู้อื่น เพื่อทำกิเลสกองโลภะของตนให้บรรเทาเบาบาง เช่นนี้เป็นการตั้งเจตนาถูก จักเป็นไปตามแรงแห่งเจตนาคือความจงใจหรือตั้งใจมั่น เป็นที่รู้กันอยู่ว่าใจเป็นใหญ่ ใจเป็นประธาน ทุกสิ่งสำเร็จด้วยใจ การทำบุญก็เช่นกัน ใจมุ่งอย่างไร คือเจตนาตั้งอย่างไร ก็ย่อมเป็นไปอย่างนั้น ตั้งเจตนาให้เป็นการลดกิเลสก็ย่อมจักลดกิเลสได้ ตั้งให้เป็นการเพิ่มกิเลสก็ย่อมจักเพิ่มกิเลสได้ ผู้มีจิตศรัทธาเป็นบุญเป็นกุศลทั้งหลาย มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องระวังความจงใจของตนในการสร้างบุญสร้างกุศลไม่ควรให้เป็นการต้องเวียนว่ายตายเกิดเพิ่มภพชาติต่อไป ผู้มีปัญญายิ่งนั้นทำทุกอย่างโดยไม่มุ่งความได้มาซึ่งอะไร

อื่นแต่มุ่งความหมดจดแห่งจิตใจ แห่งกิเลสการทำความหมดจดจากกิเลสให้เกิดแก่จิตใจนั้นเป็นการทำบุญทำกุศลที่ใหญ่ยิ่งหาที่เปรียบมิได้ การชำระจิตหรือใจให้ผ่องใสเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เป็นที่พึงปรารถนาที่สุดของผู้มีปัญญาทั้งหลายไม่มีความสุขอื่นจะเสมอความสุขที่เกิดจากใจผ่องใสบริสุทธิ์ และใจจะผ่องใสได้ก็ต้องประกอบด้วยการปฏิบัติสองประการ คือ การไม่ทำบาปทั้งปวงและการกุศลให้ถึงพร้อม ในบรรดาการให้ทั้งหลาย พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญการให้ธรรมว่าเป็นเลิศ มีพระพุทธศาสนสุภาษิตกล่าวไว้แปลความว่า ผู้ใดให้ที่พักอาศัยอยู่นั้นชื่อว่าให้สิ่งทั้งปวง ผู้ใดพร่ำสอนธรรมผู้นั้นชื่อว่าให้อมฤต

ผู้พร่ำสอนธรรมคือผู้ประพฤติปฏิบัติดีให้ปรากฏเป็นแบบอย่าง เป็นครูเป็นอาจารย์ของคนทั้งหลายผู้ต้องการเป็นผู้ให้อมฤตต้องศึกษาให้รู้พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ปฏิบัติตาม ไม่ว่าผู้ใดก็ตามที่ศึกษาและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าจะเป็นคนดี และแบบอย่างที่ดี เป็นผู้พร่ำสอนธรรมอย่างแท้จริง เป็นผู้ให้อมฤตอย่างแท้จริง ผู้จะให้ทานสิ่งใดได้ต้องเป็นผู้มีสิ่งนั้นก่อน ผู้ที่จะให้อมฤตได้ต้องมีอมฤตก่อน และขึ้นชื่อว่าอมฤตแล้วไม่มีอมฤตใดเสมอด้วยธรรม ผู้มีธรรมจึงเป็นผู้มีอมฤตผู้ปฏิบัติธรรมจึงเป็นผู้ให้อมฤตเกี่ยวข้องสืบเนื่องกันเช่นนี้ ควรเป็นที่สนใจอย่างยิ่งของผู้มีปัญญาทั้งหลาย ความดีคนดีทำง่าย คนชั่วทำยาก ความชั่วคนชั่วทำง่าย คนดีทำยาก ข้อนี้เป็นความจริง ฉะนั้นเมื่อยินดีพอใจ จะทำอะไรที่เป็นความชั่วก็ให้มีสติตำหนิตนเองว่าเรานี้เป็นคนชั่ว เพราะถ้าเราไม่เป็นคนชั่วเราก็ต้องไม่คิดทำชั่วง่าย ๆ สติที่จะตำหนิตนเองนี้แหละสำคัญ ที่สามารถจะยับยั้งเราให้พ้นจากการทำชั่วได้ เพียงคิดว่าเรานี้ชั่วจริงเราทำเช่นนี้ได้เราชั่วจริง เพียงคิดได้เช่นนี้ก็พอจะทำให้เกิดความยับยั้งที่จะทำความชั่วได้ แม้เพียงชั่วครั้งชั่วคราวก็ยังดีกว่าไม่ยับยั้งเสียเลย

ความโลภนั้นไม่หมายถึงโลภอยากได้ทรัพย์สินเงินทองเท่านั้น ความโลภยศโลภสรรเสริญโลภอยากได้หน้าได้ตา อยากได้บริวารแวดล้อมเรียกว่าเป็นความโลภทั้งสิ้น เป็นกิเลสเครื่องเศร้าหมองทั้งสิ้นควรมีสติพิจารณาดูให้เห็นว่ามีอยู่ในตนมากน้อยเพียงไร กิเลสคือความโลภนี้มีอยู่มากความไม่พอก็มีมาก ก่อให้เกิดความร้อนความวุ่นความทะเยอทะยานไม่รู้จบสิ้น แม้จะมั่งมีมหาศาลก็ยังรู้สึกเหมือนเป็นคนขาดแคลน แม้จะเป็นใหญ่เป็นโตก็ยังเหมือนเป็นคนเล็กคนน้อยที่ยังต้องการผู้เสริมส่งบารมีเมื่อมีความรู้สึกไม่พอเช่นนี้อยู่ตราบใด จักหาความสุขไม่ได้อยู่ตราบนั้น หาเหตุผลไม่ได้อยู่ตราบนั้นจะกล่าวเป็นผู้ขาดปัญญาทั้ง ๆ ที่ไม่ควรขาดก็น่าจะได้อันความอกตัญญูที่เกิดจากความไม่พอของคนเรานั้นไม่เป็นเพียงความอกตัญญูต่อบุคคลเท่านั้นความไม่พออาจทำให้อกตัญญูต่อชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ได้ด้วย มีปรากฏอยู่แล้วทุกยุคทุกสมัย ในทุกประเทศชาติก็เกิดความไม่พอ การแสดงออกด้วยความไม่จงรักภักดีต่าง ต่อเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินต่อประเทศชาติศาสนาก็เกิดความไม่พอ เมื่อไม่พอก็ต้องแสวงหาทุกวิถีทาง มากน้อยรุนแรงไปตามอำนาจของมิจฉาทิฐิความเห็นไม่ชอบ หรือความไม่พอนั้นเอง

เมื่อจะทำความดีใด ๆ ต้องทำใจให้เชื่อมั่นว่าการทำดีต้องให้ผลแน่นอนเสมอ เพียงแต่ว่าการให้ผลของกรรมนั้นเข้าใจยาก อาจจะเหมือนทำดีไม่ได้ดี ทำชั่วได้ดี ต้องเข้าใจให้ถูกต้อง และเมื่อทำดีแล้วยังรู้สึกว่าไม่มีอะไรดีเกิดขึ้นก็ต้องทำความเข้าใจของตนเองให้ถูกต้องว่าผลของการทำความดีที่กระทำนั้นยังไม่ทันบังเกิดเด่นชัดออกมาในรูปของวัตถุ แต่แน่นอนเหลือเกินในด้านจิตใจแล้วผลของการทำดีแล้วรู้สึกว่าจะต้องได้ดีก็ต้องเป็นผลดีอย่างยิ่งแก่จิตใจเป็นความอบอุ่นเบิกบาน ภาคภูมิปราศจากความร้อนลังเล ตรงกันข้ามกับผู้ทำความไม่ดี อันผู้กระทำไม่ดี อันผู้ทำกรรม

ไม่ดีนั้นเมื่อทำแล้วยากนักที่จะไม่รู้สึกว่าตนทำไม่ดีจะต้องได้รับผลไม่ดีในวันหนึ่ง ความรู้สึกนี้แหละที่ให้ผลไม่ดีทันทีในด้านจิตใจ เป็นความหวั่นวิตกความร้อนความคาดคะเนไปในทางทรมานจิตใจต่าง ๆ เพราะฉะนั้นอย่าพอในการทำดี นอกนั้นแล้วความไม่พอไม่ให้ผลดีเลย จึงควรหัดตนให้เป็นคนรู้จักพอดีกว่า

ที่สงบที่ไหน อันเป็นที่สงบภายนอกบางทีเราก็อาจไปถึงได้ แต่บางทีก็ไม่อาจไปถึงได้ หรือบางที่ก็ไม่มีสถานที่เช่นนั้นสำหรับเรา อาจจะมีสำหรับผู้อื่น บางทีเรารู้อยู่ว่ามีสถานที่สงบสบายอยู่ที่นั่นที่นี่ แม้นว่าเราอยากจะเข้าไปสู่สถานที่นั้น แต่บางที่เราก็ไม่มีสิทธิ์ไปสู่สถานที่นั้นเพื่อรับความสุขสงบอันเป็นที่ปรารถนานั้นได้ นั้นเป็นที่สงบภายนอก คือนอกตัวเราเอง นอกใจเราเอง แต่ถ้าที่สงบสุขนั้นเกิดขึ้นในตัวเราเอง เกิดขึ้นในใจเราเอง เราย่อมได้สามารถได้รับความสงบสุขนั้นได้อย่างเต็มที่ ไม่มีผู้ใดสิ่งใดจะอาจหวงกั้นกีดกั้นเราไม่ให้รับความสุขนั้นได้เลย เมื่อความจริงเป็นเช่นนี้ก็น่าจะคิดให้ดี คิดให้ลึกซึ้งว่าควรหรือไม่ที่เราจะพยายามสร้างความสุขสงบขึ้นในตัวเราเอง ในใจเราเอง เพื่อว่าเราจะได้เป็นเจ้าของความสงบสุขนั้น ได้ลิ้มรสความสงบสุขนั้น โดยไม่มีผู้ใดสิ่งใดมาถือเป็นเจ้าของมากีดกันเราให้พ้นไปได้ อันความสงบสุขของใจแต่ละคนนั้นมีคุณลักษณะพิเศษที่ให้ความสุขความสงบความเย็นสบายใจยิ่งไปกว่าความสงบสุขภายนอกมากนัก

การสร้างความสงบความเย็นที่ทำได้ง่าย ๆ ประการหนึ่งก็คือให้พยายามระงับความต้องการให้มากที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ เห็นอะไรพบอะไรที่ไม่ใช่ของตนก็อย่าต้องการถือเป็นของตน อย่านึกฝันวาดภาพว่าจะมีนั้นได้นี่ที่ท่านมีท่านได้กันอยู่ เพราะความคิดความนึกมุ่งมาดปรารถนาเช่นนั้นทำให้เกิดความร้อนความไม่สงบของใจพยายามห้ามใจตนเองไม่ให้ปรุงคิดเห็นอะไร ๆ ทั้งหลายเป็นสิ่งที่น่าใคร่น่าปรารถนาต้องการ เพราะเมื่อเกิดความต้องการปรารถนาขึ้นแล้วความดิ้นรนเร่าร้อนก็เกิดตามมา ความสงบสุขย่อมเกิดไม่ได้ ความสุขย่อมมีไม่ได้ แม้พิจารณาให้ดีก็จะเห็นว่าไม่ควรเลยที่จะต้องได้รับความทุกข์เช่นนั้นด้วยการก่อของตนเอง ความทุกข์ที่ผู้อื่นก่อให้ก็มากนักหนากันอยู่แล้วในทุกวันนี้ ควรหรือที่จะสร้างทุกข์ให้ตนเองอีกด้วย สร้างความสงบเย็นให้ตนเองไม่ดีกว่าหรือ

พุทธศาสนาสุภาษิตบทหนึ่งกล่าวไว้แปลความว่า "ชนะตนนั้นแหละเป็นดี" ซึ่งเป็นการเตือนใจให้เห็นถูกเห็นชอบ ควรให้ความใส่ใจอย่างจริงจัง ผู้ที่สามารถเอาชนะตนเองได้นั้น เหมือนกับสามารถเอาชนะคนอื่นได้ทั้งโลกทีเดียว เอาชนะตนเองได้น้อยเพียงไรก็เอาชนะผู้อื่นได้น้อยเพียงนั้น เอาชนะตนเองได้มากเพียงไรก็เอาชนะผู้อื่นได้มากเพียงนั้น ผู้สามารถเอาชนะตนเองได้เด็ดขาดย่อมสามารถเอาชนะผู้อื่นได้เด็ดขาด สิ้นทุกสิ้นร้อนน้อยใหญ่ทั้งสิ้นทั้งปวง

ตนที่ท่านสอนให้เอาชนะไม่ใช่ตนที่ประกอบด้วยธาตุสี่มี ดินน้ำลมไฟ แต่หมายถึงตนที่มีจิตใจประกอบด้วยกิเลสกิเลสในใจนี้แหละที่มุ่งให้เป็นตนในที่นี้ ตนที่มีพระพุทธศาสนาสุภาษิตให้เอาชนะคือกิเลสนั้นเองเอาชนะกิเลสในใจตนได้ก็คือเอาชนะตนได้

แพ้ตัวแพ้กิเลสก็คือแพ้ความโลภความโกรธความหลงนั้นเอง ผู้แพ้ก็คือผู้ยอมเป็นไปตามอำนาจของผู้

ชนะเมื่อแพ้กิเลสในใจตนปล่อยให้กิเลสกระชุดกระชากลากไปในทางนั้นทางนี้ต่าง ๆ นานา นั่นแหละเรียกว่าผู้ไม่ชนะตน ผู้ชนะตนก็คือผู้ไม่ยอมให้ความโลภความโกรธความหลงมีอำนาจเหนือกว่าจนสามารถฉุดลากไปได้ สู่ที่ชั่วที่มืด ที่สกปรก กิเลสเป็นเครื่องเศร้าหมอง เมื่อชักพาไปก็จะชักพาไปสู่ความเศร้าหมองความไม่ดีทั้งสิ้น กิเลสไม่มีจะชักพาไปสู่ความดีงามความผ่องใส

เมื่อความโลภก็ตาม ความโกรธก็ตาม ความหลงก็ตามเกิดขึ้น ให้นึกว่าตนกำลังทำสงครามกับศัตรูใหญ่อย่ายอมให้ศัตรูจับได้ ต้องจับศัตรูไว้ แล้วทำลายเสีย ศัตรูต้องย่อยยับเพราะชัยชนะของเรา ไม่ใช่ว่าเราจะต้องย่อยยับเพราะศัตรู โลภแล้วให้พยายามมีสติรู้แล้วยับยั้งเสียทำลายเสีย ไม่ทำไปตามที่ความโลภบัญชาชี้ให้ทำ โกรธแล้วให้พยายามมีสติรู้แล้วดับเสีย ไม่ทำไปตามอำนาจที่ความโกรธบัญชาชี้ให้ทำที่ล้วนแต่รุนแรง หลงแล้วให้พยายามทำสติ ใช้ปัญญาคือเหตุผล ทำลายความหลงให้สิ้นไป ให้ปัญญาเกิดขึ้นแทนที่ ทำเช่นนี้เป็นการต่อสู้กับศัตรู ทำให้สม่ำเสมอ สู้ให้สม่ำเสมอ จะเป็นผู้ชนะ ชนะตนและชนะกิเลส ที่ท่านกล่าวว่าชนะตนนั่นแหละเป็นดี ก็คือชนะที่ว่านี้

คนดีมีความสว่างในใจ ไม่กลัวความสว่างภายนอก คนดีองอาจในที่ทุกแห่ง ไม่สะทกสะท้านที่จะปรากฏตนในท่ามกลางคนทั้งหลาย ไม่กลัวความสว่างคือไม่กลัวความรู้เห็นของผู้ใดทั้งสิ้น คนไม่ดีกลัวการรู้เห็นของคนทั้งปวง เพราะแม้จะเป็นคนไม่ดีแต่ก็รู้ความไม่ดีนั้นเป็นที่พึงรังเกียจอย่างยิ่ง

พุทธศาสนสุภาษิตบทหนึ่งกล่าวไว้แปลความว่า คนที่ฝึกดีแล้วล้วนเป็นแสงสว่างของบุรุษ หมายถึงผู้ที่ฝึกตนเป็นคนดีแล้วเป็นแสงสว่างของบุรุษ หมายถึงผู้ที่ฝึกตนเป็นคนดีแล้วย่อมสามารถนำตนไปสู่ความดีงามต่าง ๆ ได้ นำตนไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองได้ และสามารถนำผู้อื่นไปสู่ความดีงามต่าง ๆ ได้ไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองได้ด้วย ท่านจึงกล่าวว่าเป็นแสงสว่าง เป็นเครื่องนำชีวิต เป็นเครื่องยังชีวิตให้สว่าง ถ้าต้องการเป็นแสงสว่างทั้งของตนเองและผู้อื่นก็ต้องทำตนให้เป็นคนดี คือมีโลภโกรธหลงน้อยที่สุด

ผู้ที่สามารถรักษากายวาจาใจตนให้ดีได้นั้น ก็คือผู้ที่รักตนอย่างยิ่งนั่นเอง เพราะความรักตนอย่างยิ่งจึงทำให้ประพฤติปฏิบัติดีเพื่อให้ตนเป็นคนดี คนที่ถือเอาการได้มาเพื่อตนด้วยวิธีการต่าง ๆ นั้น ไม่ละแม้ที่ทุจริต ไม่ใช่คนรักตนเอง ผู้ที่มีกิริยาวาจาหยาบคายก้าวร้าวทิ่มแทงหลอกลวง ไม่ใช่คนรักตนเองไม่ใช่คนที่จะทำให้ตนเองสวัสดีได้ ตรงกันข้ามที่ทำเช่นนั้นเป็นการไม่รักตน แม้ว่าตนจะคิดว่าเป็นการที่ทำเพราะไม่รักผู้อื่นก็ตาม แต่ความจริงแท้เป็นการไม่รักตน เป็นการทำตนให้ต่ำทราม แม้จะคิดชั่วพูดชั่วทำชั่วเมื่อใด ขอให้นึกถึงตนเอง นึกว่าตนเองเป็นที่รักอย่างยิ่ง จึงไม่ควรทำลายตนเองราวกับตนเองเป็นที่รังเกียจเกลียดชังอย่างยิ่งจนถึงต้องทำลายเสีย เพราะการคิดชั่วพูดชั่วทำชั่วคือการทำลายตนอย่างแน่นอน

บาปนั้นมีผู้เข้าใจว่าหมายถึงการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเขาเท่านั้นแต่ความหมายเพียงเท่านั้นแคบไป การทำบาปมีความหมายกว้างไกลยิ่งกว่านั้น การทำความเดือดร้อนให้เกิดขึ้นจะทางกายหรือทางใจแก่คนใดสัตว์ใดเป็นบาปทั้งสิ้นเป็นสิ่งไม่ควรทำทั้งสิ้น เพราะเมื่อทำแล้วย่อมเป็นไปตามพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่าตนทำบาปเองย่อมเศร้าหมองเอง

กรรมคือการกระทำ รวมทั้งกรรมดีคืออกุศลกรรมแลกรรมชั่วคืออกุศลกรรมหรือบาปกรรม ไม่เพียงแต่ลงมือกระทำทางกาย แม้เพียงใจดำริจะทำก็เป็นกรรมแล้วเป็นกรรมทางใจ หรือที่เรียกว่ามโนกรรมพูดออกมาก็เป็นกรรมทางวาจา หรือที่เรียกว่าวจีกรรม ต่อเมื่อลงมือทำจึงเป็นกรรมทางกาย ที่เรียกว่า กายกรรม เมื่อเป็นกายกรรมเมื่อไรเมื่อนั้นกรรมก็สมบูรณ์พร้อม ให้ผลเต็มพร้อม คือเป็นกรรมดีก็ให้ผลดีพร้อม เป็นกรรมชั่วก็ให้ผลชั่วพร้อม แต่ไม่ว่าจะเริ่มก่อกรรมที่เป็นบาปเป็นอกุศลเพียงทางใจยังไม่ทันเป็นทางกายทางวาจา ความเศร้าหมองก็จะเกิดแก่ตนเองทันที เป็นความร้อนด้วยเจตนาบ้างเป็นความเศร้าหมองขุ่นมัวด้วยเจตนาบ้างเป็นความสลดสังเวชหวาดกลัวที่จะต้องกระทำบ้าง เหล่านี้หมายรวมเป็นความเศร้าหมองได้ทั้งสิ้น ตรงตามพระพุทธศาสนสุภาษิตที่กล่าวไว้ว่าตนทำบาปเองย่อมเศร้าหมองเอง

บัณฑิตนั้นแม้จะเป็นคนดีอยู่ด้วยตัวของตัวเองแล้ว แต่ก็ยังยินดีที่จะได้อบรมตนให้เป็นคนดียิ่งขึ้น บันฑิตไม่มีความเพ่งโทษผู้อื่น บัณฑิตจะเพ่งโทษตนเอง การเพ่งโทษตนเองนั้นเป็นการฝึกตนเองอย่างหนึ่งที่จักเกิดผลจริง การเพ่งโทษผู้อื่นเป็นวิสัยของผู้ไม่ใช่บัณฑิต ผู้ที่เพ่งแต่โทษผู้อื่นไม่เพ่งโทษตนเองย่อมไม่เห็นโทษของตนเองย่อมไม่เห็นความบกพร่องที่จะต้องแก้ไขให้ดีขึ้น ย่อมไม่รู้ว่าตนมีโทษเพียงไร ในแง่ใด ไม่มีโอกาสจะแก้ไขตนเอง แต่จะมุ่งไปแก้ผู้อื่น ซึ่งจะไม่เป็นประโยชน์แก่ตนอย่างใด เพราะผู้อื่นไม่ใช่ว่าจะยอมให้แก้ไข เพราะถ้าเป็นผู้อื่นที่เป็นบัณฑิตก็ย่อมแก้ตนเองอยู่แล้วฝึกตนเองอยู่แล้ว ส่วนผู้อื่นที่ไม่ใช่บัณฑิตก็ย่อมไม่สนใจที่จะแก้ตนเองฝึกตนเองอยู่แล้ว ผู้อื่นจะไปช่วยแก้จึงเป็นไปได้ยาก ทุกคนจะดีหรือชั่วย่อมสำคัญที่ตนเอง ตนเองความดีพอที่จะยอมรับความไม่ถูกต้องไม่ดีงามของตนย่อมยินดีฝึกตน ย่อมมีโอกาสที่จะเป็นคนดียิ่งขึ้น

ผู้ใดที่กำลังคิดว่าตนเป็นคนดี เป็นบัณฑิต อย่าเพียงแต่พอใจในความคิดนั้น แต่ต้องพิจารณาดูให้เห็นด้วยว่าตนกำลังฝึกตนเพียงไรหรือไม่ ถ้ากำลังมุ่งมั่นฝึกตนอยู่ก็นับว่าความคิดของตนที่ว่าตนเป็นบันฑิตมีความถูกต้อง คือมีความถูกต้องอยู่ในระยะเวลาที่ยังฝึกตนอยู่ หยุดฝึกตนเมื่อไรต้องถือว่าความคิดที่ว่าตนเป็นบัณฑิตนั้นไม่ถูกต้องอีกต่อไปแล้ว

ผู้ที่อบรมสมาธิทำใจให้สงบมากก็เท่ากับฝึกใจให้คุ้นเคยกับความสงบมาก มีความสงบมาก ผู้ที่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านวุ่นวายไปกับเรื่องกับอารมณ์ต่าง ๆ มาก ก็เท่ากับฝึกใจให้วุ่นวายฟุ้งซ่านมาก เพราะคุ้นเคยกับความวุ่นวายฟุ้งซ่านมาก ความสงบก็มีน้อย ผู้ที่อบรมปัญญามาก พยายามฝึกให้เกิดเหตุผลให้มากก็จะคุ้นเคยกับการใช้เหตุผลไม่ขาดเหตุผล ผู้ที่มีเหตุผลก็คือผู้ที่ปัญญา ผู้ที่ขาดเหตุผลก็คือผู้ที่ขาดปัญญาเหตุผลหรือปัญญาก็ฝึกได้เป็นไปตรงตามที่ว่าผู้ประพฤติดีย่อมฝึกตนนั่นเอง

ทุกคนพิจารณาดูใจตนเอง ให้เห็นความปราถนาต้องการที่แท้จริง ว่าต้องการอย่างไร ต้องการเป็นคนฉลาดมีปัญญา มีเหตุผล ก็ต้องประพฤติคือคิดพูดทำแต่สิ่งที่เป็นไปตามเหตุผล ถูกต้องด้วยเหตุผลต้องการเป็นคนดีก็ต้องประพฤติดี ให้พร้อมทั้งกายวาจาใจให้สม่ำเสมอ การคิดดีพูดดีทำดีเพียงครั้งคราวหาอาจทำตนให้เป็นคนดีได้ไม่ หาเป็นการประพฤติดีที่ฝึกตนไม่

ผู้ที่ฝึกตนให้ดีแล้วย่อมเป็นที่พึ่งของตนเองได้ ใครรู้ใครเห็นย่อมยินดีจะให้ความอุปการะช่วยเหลือความขัดข้องย่อมไม่มีแก่ผู้มีตนฝึกดีแล้ว ความดีนี้มีอานุภาพยิ่งใหญ่จึงไม่ควรประมาทความดี ควรทำความดีให้เสมอให้มาก ให้เต็มสติปัญญาความสามารถ มีโอกาสใด มีช่องทางใด ที่จะทำความดีได้ พึงอย่าละโอกาสนั้น พึงอย่าละช่องทางนั้น แต่พึงรีบทำในทันที ฝึกตนให้ดีได้เพียงไรจะประจักษ์ด้วยตนเองว่าได้ที่พึ่งที่ดีเพียงนั้น ไม่ต้องว้าเหว่ไม่ต้องเกรงว่าจะมีอุปสรรคใด ๆ เกิดได้ในชีวิต

ทุกคนต้องการความสุข ความเจริญรุ่งเรืองความปลอดภัย ทุกคนจะบรรลุถึงความมุ่งมาดปรารถนาได้ต่อเมื่อทำความดี จุดมุ่งหมายสูงเพียงใดก็ยิ่งต้องทำความดีสูงเพียงนั้น คือถ้าอยากมีความสุขมากก็ต้องทำความดีมาก ไม่เช่นนั้นก็จะไม่เกิดผลดังที่ต้องการ

ความดีนั้นเปรียบได้ดังแก้วสารพัดนึก ความจริงเป็นเช่นนี้ แต่แม้ไม่พิจารณาให้ลึกซึ้งก็ยากจะเห็นความจริงนี้ได้ บรรดาผู้ไม่ทำความดีทั้งหลาย เช่นเป็นคนหลอกลวง ทรยศคดโกงต่าง ๆ เป็นต้นแล้วได้รับผลเป็นทรัพย์สินเงินทองยศฐาน์บรรดาศักดิ์ เป็นเหตุสำคัญที่ทำให้คนเป็นอันมากเห็นผิดเป็นชอบ เห็นชั่วเป็นดี เช่นเห็นว่าความคดโกงเป็นทางให้ได้มาซึ่งสิ่งพึงปรารถนาแล้วก็พอใจที่จะประพฤติตนเป็นคนคดโกง โดยมากเห็นผิดเข้าใจผิดและไม่พิจารณาให้ลึกซึ้งเพียงพอ ที่ว่ากันทำดีไม่ได้ดี ทำชั่วได้ดี ก็เพราะเหตุผลเดียวกันนี้ คือพิจารณาให้ลึกซึ้ง ดูแต่เพียงผิวเผิน คิดแต่เพียงผิวเผินคือดูแต่เพียงทรัพย์สินหรือลาภยศที่ได้หลังจากการทำไม่ดีเช่นลักขโมยทรยศคดโกง ถ้าดูให้ถึงจิตใจคือดูให้ลึกซึ้งเพียงพอ ก็จะเห็นว่าจิตใจของผู้ให้ลาภได้ยศต่าง ๆ หลังจากทำไม่ดีนั้นไม่มีความสุขและใครเล่าที่ไม่ต้องการความสุข

ผู้ทำไม่ดีไม่ชอบไม่สุจริตทั้งหลายเป็นผู้รักษาตนไม่ได้ผู้อื่นทั้งหลายก็ไม่ช่วยรักษา ผลย่อมเป็นความไม่สวัสดีทั้งทางกายและทางใจ คือใจก็วุ่นวายไม่สงบ กายก็จักไปสู่ที่ชั่วที่เดือดร้อนได้ในวันหนึ่งอย่างแน่นอน

พุทธศาสนาสุภาษิตบทหนึ่งกล่าวไว้แปลความว่า ถ้ารู้ว่าตนเป็นที่รัก ก็ควรรักษาตนนั้นให้ดี เป็นคำเตือนใจที่ไพเราะยิ่งนัก ควรยิ่งนักที่จะได้รับความสนใจอย่างยิ่ง ถ้ารู้ว่าตนเป็นที่รัก ก็ควรรักษาตนนั้นให้ดีขอให้ทบทวนคำเตือนนี้เสมอ แล้วจะรู้สึกว่าเป็นคำเตือนที่สุภาพอ่อนโยน และไพเราะลึกซึ้ง เมื่อทบทวนคำเตือนนี้แล้วก็พึงนึกเลยไปว่าท่านผู้กล่าวคำเตือนได้เช่นนี้ต้องมีความปรารถนาดีอย่างที่สุดต่อเราทุกคน จึงควรเคารพท่านเชื่อถือท่าน ให้ความสนใจและปฏิบัติให้เป็นไปตามคำของท่าน เพื่อเป็นการตอบแทนพระคุณและน้ำใจอันงดงามของท่านที่มีต่อเราทั้งหลาย

คนจะเป็นคนดีได้ต้องสำคัญที่มีจิตใจดีก่อน เพราะใจเป็นใหญ่ ใจเป็นประธาน ทุกสิ่งสำเร็จด้วยใจรักษาใจให้ดีได้เพียงไรเรียกว่ารักษาตัวให้ดีได้เพียงนั้น ใจเต็มไปด้วยความโลภความโกรธความหลงมากเพียงไร ตนที่มีใจนั้นครองอยู่ก็จะเป็นตนที่ดีไม่ได้เพียงนั้น ความรักตนของผู้มีใจเช่นนั้นย่อมไม่เป็นความรักที่ถูกแท้ ไม่ทำให้เกิดผลดีแก่ตนอย่างไร ทำใจให้ลดความโลภความโกรธความหลงได้มากเพียงไร แม้จะไม่รู้สึกว่ารักตนแต่นั้นเป็นความรักตน เป็นการสามารถรักษาตนได้มากเพียงนั้น

อุเบกขา

อุเบกขาเป็นธรรมในธรรมสำคัญหมวดหนึ่ง คือพรหมวิหารธรรม มนุษย์ก็ได้ชื่อว่าเป็นพรหมแม้มีธรรมหมวดนี้สมบูรณ์ คือมีพร้อมทั้ง เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา

อุเบกขาหมายถึงการวางใจเป็นกลางวางเฉย ไม่ยินดีไม่ยินร้าย จึงไม่หวั่นไหวด้วยความยินดีหรือความยินร้าย หวั่นไหวเพราะความยินดี แม้มากย่อมเป็นเหตุให้ฟุ้ง หวั่นไหวเพราะความยินร้ายแม้มากย่อมเป็นเหตุให้เครียด อุเบกขาจึงเป็นธรรมโอสถเครื่องรักษาโรคทางจิตทั้งสอง คือทั้งโรคฟุ้งและโรคเครียด ท่านผู้มีปัญญาเห็นความศักดิ์สิทธิ์ของธรรมโอสถนี้จึงสนใจอบรมอุเบกขา เพื่อรักษาใจให้ปราศจากโรคให้เป็นใจที่สมบูรณ์สุขอย่างแท้จริง

โรคทางจิตก็เหมือนโรคทางกาย ยารักษาโรคทางจิตก็เหมือนยารักษาโรคทางกาย ไม่ว่าจะใช้ยาวิเศษขนานใดก็ตาม ก็ต้องใช้ยานั้นให้ได้ขนาดเพียงพอกับอาการของโรค โรคทางกายบางโรคไม่ต้องใช้ยามากและไม่ต้องใช้นาน บางโรคต้องใช้มากและต้องใช้นาน จะใจร้อนใจเร็วให้โรคหายทันใจทุกโรคไม่ได้ แต่โรคทางใจของคนทั่วไปปกติต้องใช้ยามากและต้องใช้นาน จึงจะใจร้อนใจเร็วให้เห็นผลเป็นความหายขาดจากโรคทางใจอย่างทันตาทันใจไม่ได้ ต้องใช้ธรรมโอสถให้เพียงพอกับอาการของโรค เช่น โรคเครียดและโรคฟุ้งที่กล่าวแล้วว่ารักษาได้ด้วยธรรมโอสถคืออุเบกขา ก็ต้องใช้ธรรมโอสถให้เพียงพอ คือ ใช้ให้มากพอและใช้ให้นานพอ จึงจะหายขาดได้จริง

อุเบกขาเป็นยอดของพรหมวิหารธรรม เมตตากรุณาเป็นฐาน มุทิตาเป็นตัว การจะสร้างยอดโดยไม่สร้างฐานไม่สร้างตัวนั้นก็ทำกันได้แต่ยอดจะวางอยู่ต่ำเตี้ย ไม่มั่นคง ไม่สูงสง่า ถ้าสร้างฐานสร้างตัวเป็นลำดับขึ้นไปเรียบร้อยแล้วจึงสร้างยอด ยอดก็จะมั่นคง สูงเด่นเป็นสง่า

การอบรมอุเบกขาให้มั่นคงงามพร้อม จึงควรต้องอบรมพรหมวิหารธรรมให้สมบูรณ์ เริ่มแต่ฐานคือเมตตากรุณาเป็นเบื้องต้น มุทิตาเป็นลำดับไป แล้วจึงถึงอุเบกขา เช่นนี้ไม่หมายความว่าจะต้องใช้เวลานานนักหนากว่าจะเริ่มจากฐานขึ้นไปถึงยอด เรื่องของจิตหรือเรื่องของใจเป็นเรื่องพิเศษสุด อำนาจของใจความเร็วของใจก็เป็นความพิเศษสุดเช่นเดียวกัน พรหมวิหารธรรมคือเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ก็เป็นเรื่องของใจ จึงมีความพิเศษสุด ผู้มีบุญมีปัญญามีใจเข้มแข็งมั่นคงด้วยสัจจะ สามารถอบรมพรหมวิหารธรรมตั้งแต่ฐานยอดได้ในเวลารวดเร็ว ไม่จำเป็นต้องเนิ่นช้า สำคัญที่พึงต้องมีศรัทธาตั้งมั่น ว่าพรหมวิหารธรรมนี้มีคุณประโยชน์ แก่ชีวิตอย่างแท้จริง ไม่เช่นนั้นแล้วสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็จักไม่ทรงแสดงไว้ว่าเป็นธรรมเครื่องอยู่ของพรหม จึงพึงน้อมใจรับปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ในเรื่องการอบรมพรหมวิหารธรรมนี้

เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา มีความหมายที่แท้จริงอย่างไร ศึกษาให้เข้าใจถูกต้องเสียก่อน อย่าให้รู้ผิด เพื่อการปฏิบัติจะได้ไม่ผิดผลที่ตามมาจะได้ไม่ผิด เมื่อศึกษาเข้าใจพรหมวิหารถูกต้องพอสมควรแล้วให้ปฏิบัติให้เกิดมีขึ้นในตน

ให้ถูกต้อง และจะไม่ต้องใช้เวลานานเลยสำหรับการปฏิบัติอบรมธรรมหมวดนี้หรือหมวดใดก็ตามแม้เชื่อว่าพระพุทธองค์ทรงสอนให้ปฏิบัติพุ่งใจให้ตรงดิ่งลงไปในเมตตา ในกรุณา ในมุทิตา ทุกเวลาทุกโอกาสที่มีมา ไม่มีข้อแม้ข้อแย้งยกขึ้น เพื่อให้ใจคัดค้านไม่ยอมมีเมตตาไม่ยอมมีกรุณาไม่ยอมมีมุทิตา ไม่ว่าต่อผู้ใดทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นมิตรหรือเป็นศัตรู เพราะพระพุทธองค์ไม่ได้ทรงสอนให้เลือกมิตรเลือกศัตรู หรือเลือกคนดีคนชั่ว ทรงสอนให้มีพรหมวิหารเป็นที่อยู่ของใจตลอดเวลา นั่นก็คือไม่ว่าจะพบคนดีหรือคนชั่ว พบมิตรหรือพบศัตรู พบที่ไหนเวลาใด ใจของเราต้องอยู่ในพรหมวิหารธรรมตลอดเวลา สม่ำเสมอ การเชื่อพระพุทธเจ้าให้แน่วแน่มั่นคง ยอมเป็นยอมตายได้เพื่อปฏิบัติตามที่ทรงสอนไว้ เป็นวิธีพิเศษที่จะช่วยให้การใช้ธรรมโอสถรักษาโรคทางใจได้ผลรวดเร็วทันที

การเชื่อพระพุทธเจ้าแล้วปฏิบัติตามที่ทรงสอนไว้ โดยไม่มีข้อคิดคัดค้านอย่างนั้นอย่างนี้ ไม่ใช่ความงมงาย ไม่ใช่การแสดงความอ่อนแอไม่เป็นตัวของตัวเอง ตรงกันข้ามกลับเป็นความปรีชาฉลาดลึกซึ้งอย่างยากจะหาผู้ทัดเทียมได้ พระพุทธองค์ทรงสอนให้เมตตาให้กรุณา ก็ให้เมตตาให้กรุณาอย่างเต็มเปี่ยมทั้งหัวใจ โทสะไม่ว่ามากไม่ว่าน้อยจะดับลงได้ด้วยอำนาจของเมตตาทันที ยิ่งทุ่มเทใจเชื่อพระพุทธเจ้าทำตามพระองค์เต็มสติกำลัง ใจก็จะตั้งอยู่ใจความไม่มีโทสะ มีแต่ความสุขสงบเย็นสว่างไสว จนกระทั่งอาจรู้สึกเหมือนไม่มีเมตตา ไม่มีกรุณา ไม่มีมุทิตา ในใจตนมีแต่อุเบกขาเท่านั้น แต่ความจริงอุเบกขานั้นพร้อมด้วยเมตตา กรุณา มุทิตา เปรียบดังขึ้นรถด่วน ที่วิ่งผ่านสถานีต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ไม่หยุดสถานีระหว่างทางเลย ไปหยุดต่อเมื่อถึงสถานีปลายทาง ถึงที่หมาย ได้สมประสงค์ตรงสถานีปลายทางนั้น เช่นนี้ไม่หมายความว่ารถไฟไม่ได้วิ่งผ่านสถานีต่าง ๆ ในระหว่างทาง รถผ่านแต่ละสถานีอย่างรวดเร็วจนยากจะสังเกตรู้ว่าเป็นสถานีใดบ้างเท่านั้น การอบรมเมตตากรุณามุทิตาไปจนถึงอุเบกขาด้วยวิธีพิเศษ คือเชื่อพระพุทธเจ้าให้แน่วแน่มั่นคง ยอมเป็นยอมตายเพื่อปฏิบัติตามที่ทรงสอนไว้จะได้ผลรวดเร็วดังนี้

ผู้ยังไม่บรรลุผลสูงสุดของพรหมวิหารธรรม ยังพยายามตั้งใจอบรมพรหมวิหารธรรมอยู่ ควรต้องรู้ว่าผู้มีเมตตากรุณามุทิตานั้น ควรอย่างยิ่งที่จะต้องใช้อุเบกขาแทรกไว้ทุกเวลา เหมือนเป็นยาดำที่จำเป็นต้องแทรกอยู่ในยาดีแทบทุกขนาน ไม่เช่นนั้นแล้วยาดีที่ขาดยาดำก็จะไม่เป็นยาดีที่สมบูรณ์ และพรหมวิหารธรรมก็จะไม่สมบูรณ์เช่นเดียวกัน

เมตตาขาดอุเบกขาก็ผิด กรุณาขาดอุเบกขาก็ผิด มุทิตาขาดอุเบกขาก็ผิด เมตตากรุณาที่ผิดก็เช่นปรารถนาให้เขาเป็นสุข พยายามช่วยให้เขาพ้นทุกข์ เต็มกำลังความสามารถ เมื่อทำไม่ได้ดังความปรารถนาก็เป็นทุกข์ เพราะไม่วางอุเบกขา เช่นนี้แหละผิด แต่ถ้าทำเต็มสติปัญญาความสามารถโดยควรแล้ว แม้ไม่เกิดผลดังปรารถนาก็วางอุเบกขาเสียได้ ไม่เร่าร้อนด้วยความปรารถนาต้องการจะให้สมมุ่งหมาย เช่นนี้ก็เป็นเมตตากรุณาที่ไม่ผิด ที่ถูก มุทิตาความพลอยยินดีด้วยก็เช่นกัน มุทิตาที่ผิดก็เช่นไปพลอยยินดีด้วยกับการได้การถึงที่ไม่สมควรทั้งหลายการได้การถึงที่ผิดที่ไม่ชอบเช่นนั้นผู้มีมุทิตาที่แท้จริงในพรหมวิหารจะวางใจเป็นกลางวางเฉยอยู่ได้ด้วยอุเบกขา ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องแม้ด้วยมุทิตา

ผู้มีอุเบกขาในใจจริงนั้นการแสดงออกภายนอกเหมือนไม่มีอุเบกขาได้ เพราะผู้มีอุเบกขานั้นไม่หมายถึงว่าจะต้องไม่รับรู้ในคุณในโทษของสิ่งภายนอก ผู้มีอุเบกขาย่อมรู้ดีว่าปฏิบัติอย่างไปเป็นคุณ ปฏิบัติอย่างไรเป็นโทษ บางทีการวางเฉยทางกายทางวาจาเหมือนกับใจที่วางเฉยอยู่ด้วยความสงบก็อาจเป็นคุณ แต่บางทีก็อาจเป็นโทษ ฉะนั้นเมื่อ

การวางเฉยภายนอกจะเป็นโทษ ผู้มีพรหมวิหารธรรมข้ออุเบกขาพิจารณาเห็นแล้วก็ย่อมต้องแสดงออกตามความเหมาะควรรักษาไว้อย่างหวงแหนที่สุดเพียงอย่างเดียวคือใจที่เป็นอุเบกขา ไม่หวั่นไหววูบวาบขึ้นลงไปตามการแสดงออกภายนอก

ความสงบอย่างยิ่งของใจย่อมมีอยู่ได้เป็นปรกติด้วยอำนาจของอุเบกขาที่แท้จริงในพรหมวิหารผู้มีใจยังไม่เป็นอุเบกขาบางทีก็สามารถแสดงอุเบกขาให้ปรากฏออกภายนอกได้ หลายคนเคยพูดว่า "ฉันอุเบกขา" นั่นไม่หมายถึงว่าผู้พูดมีใจเป็นอุเบกขาในพรหมวิหารธรรม แต่หมายเพียงการกระทำเท่านั้นที่ไม่ยุ่งเกี่ยวในเรื่องนั้นเรื่องนี้เป็นเรื่อง ๆ ไป ความสงบเป็นปรกติของใจด้วยอำนาจของอุเบกขาหามีไม่

ถ้าจะอบรมพรหมวิหารธรรมก็อย่าเห็นว่าเมตตากรุณาเท่านั้นสำคัญ มุทิตาและอุเบกขาก็สำคัญอย่างยิ่ง ไม่มีเมตตากรุณาก็จะมีใจโหดเหี้ยมไม่มีมุทิตาก็จะมีความอิจฉาริษยา ไม่มีอุเบกขาก็จะไม่รู้จักวางเฉยไม่รู้จักปล่อยวาง ยึดมั่นอยู่ ความโหดเหี้ยม ความอิจฉาริษยาความยึดมั่นไม่ปล่อยวาง ย่อมเป็นความไม่สวยไม่งามของจิตใจย่อมไม่เป็นที่พึงปรารถนา ฉะนั้นเมื่อปรารถนาจะไม่ให้ได้ชื่อว่าเป็นคนโหดเหี้ยม ขี้อิจฉาริษยา หรือไม่ปล่อยวางก็ต้องอบรมพรหมวิหารธรรมเพื่อให้จิตพ้นจากสภาพที่ไม่งดงามไม่เป็นที่พึงปรารถนาดังกล่าว

ผู้ปรารถนาให้ตนเองมีจิตใจสูง มีจิตใจดี มีจิตใจเย็นสบาย ไม่มีโทสะ ไม่มีพยาบาท ไม่มีอิจฉาริษยา ควรต้องอบรมพรหมวิหารธรรมให้สมบูรณ์บริบูรณ์อย่าได้ว่างเว้น โอกาสที่จะแผ่เมตตามีอยู่ทุกเวลา มีสติระวังให้มีอุเบกขาไปพร้อมกันด้วยก็จะเป็นพรหมวิหารธรรมที่ถูกต้องสมบูรณ์บริบูรณ์ที่จะให้คุณแก่เจ้าตัวเต็มที่ก่อนให้แก่ผู้อื่น

การรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของตนไว้อย่างดี เป็นการแสดงกตัญญูกตเวทีประการหนึ่งต่อท่านผู้ทรงพระคุณต่อประเทศชาติ และเป็นการแสดงกตัญญูกตเวทีต่อประเทศชาติของตนด้วย

ขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างหนึ่งซึ่งเป็นความภูมิใจของไทยเป็นที่ยกย่องสรรเสริญของคนต่างชาติทั้งหลายคือความมีสัมมาคารวะ สัมมาหมายถึงที่ดีที่ชอบ คารวะหมายถึงเคารพสัมมาคารวะหมายถึงให้ความเคารพคารวะที่ดีที่ชอบคือที่งดงามเหมาะสมต่อผู้เกี่ยวของทั้งหลายทั้งปวง นี่คือขนบธรรมเนียมของไทยซึ่งเป็นที่ภาคภูมิใจอย่างยิ่ง ควรได้รับการรักษาให้ดำรงอยู่ยั่งยืนตลอดไป ไม่ควรปล่อยให้ความใจง่ายเห็นกับความพอใจของแต่ละคนทำลายขนบธรรมเนียมนี้

อันการแสดงสัมมาคารวะนั้น แม้จะเหมือนเป็นการยกผู้ได้รับว่าสูงและผู้ให้ว่าต่ำ แต่ที่จริงมิได้เป็นเช่นนั้น ผู้แสดงสัมมาคารวะนั่นเอง เป็นผู้ประกาศความสูงของตนให้ปรากฏแก่ตาผู้รู้ทั้งหลาย ผู้ได้รับมีฐานะอย่างไรก็คงอยู่ในฐานะเดิม ไม่อาจสูงขึ้นได้เพราะสัมมาคารวะที่ได้รับ การแสดงสัมมาคารวะก็เป็นกรรม จึงเข้ากฎของกรรมตามที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ คือผู้ใดทำผู้นั้นย่อมได้รับ เมื่อสัมมาคารวะเป็นกรรมดี ผลดีจึงเกิดแก่ผู้ทำ แม้มีความรู้สึกไม่อยากจะแสดงสัมมาคารวะเมื่อใดก็ควรนึกถึงความจริงนี้ ไม่มีใครไหนอื่นจะได้รับผลดีจากการแสดงสัมมาคารวะนอกจากเจ้าตัวเองเท่านั้น ในทางตรงกันข้าม ผู้แสดงความก้าวร้าวหยาบคาย ไม่มีสัมมาคารวะก็ไม่มีใครไหนอื่นจะต้องกระทบกระเทือน นอกจากเจ้าตัวเองเท่านั้น

อันคำว่าที่พึ่งนั้น เป็นที่เข้าใจกันดีว่าหมายถึงผู้ให้ความปกป้องอุปการะทุกประการ จึงเป็นที่เข้าใจกันด้วยว่าพระพุทธเจ้า พระธรรมพระสงฆ์เป็นที่พึ่งของพุทธศาสนิก คือพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์จะปกป้องอุปการะให้เป็นสุข สวัสดี เพื่อให้ความเข้าใจนี้ ไม่มีโอกาสผิดพลาดได้จึงควรศึกษาให้รู้ชัดว่า พุทธัง สรณัง คัจฉามิ ข้าพเจ้าถึงพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งนั้นหมายถึงว่าจะปฏิบัติตามที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน การปฏิบัติตามที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนจะเป็นเหตุให้ถึงความสุขสวัสดีได้แน่ ธัมมัง สรณัง คัจฉามิ ข้าพเจ้าถึงพระธรรมก็คือ ตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า การปฏิบัติตามพระธรรมจะเป็นเหตุให้ถึงความสุขสวัสดีได้แน่ สังฆัง สรณัง คัจฉามิ ข้าพเจ้าถึงพระสงฆ์เป็นที่พึ่งนั้นหมายถึงว่าจะปฏิบัติตามที่พระอริยสงฆ์ท่านปฏิบัติ คือปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติถูก ปฏิบัติชอบ การปฏิบัติตามที่พระอริยสงฆ์ท่านปฏิบัติจะเป็นเหตุให้ถึงความสุขสวัสดีได้แน่ สรณัง คัจฉามิหรือการถึงเป็นสรณะเป็นที่พึ่งมีความหมายเช่นนี้

การเคารพบูชากราบไหว้ท่านผู้เป็นมารดาบิดาบุพการีผู้ล่วงลับแล้วทั้งหลาย หรือท่านผู้มีพระคุณทั้งหลายก็ตาม มิได้ถือเป็นการปฏิบัติแบบถึงเป็นที่พึ่ง มิได้เป็นสรณัง คัจฉามิ เพราะฉะนั้นจึงไม่เป็นการผิดที่พุทธศาสนิกทั้งหลายผู้กล่าววาจาถึงพระพุทธเจ้าพระธรรมพระสงฆ์เป็นสรณะที่พึ่งแล้ว จะแสดงความเคารพคารวะกราบไหว้ท่านผู้ทรงพระคุณแม้ล่วงลับแล้วทั้งหลาย เพราะเป็นการแสดงความมีคุณธรรมสูงส่งคือกตัญญูกตเวทิตาธรรม

ปุถุชนผู้ไม่มีญาณหยั่งรู้หยั่งเห็นไปถึงภพภูมิอื่นพ้นไปจากภพภูมิของตนในปัจจุบัน ย่อมไม่อาจรู้ได้ว่าท่านผู้มีพระคุณทั้งหลายสถิตอยู่ ณ ภพภูมิใดในฐานะใด การแสดงความเคารพคารวะโดยมุ่งแสดงความระลึกรู้พระคุณท่านจึงไม่เป็นความผิด ความงมงาย แตกต่างกับความกตัญญูกตเวที เหมือนสีดำแตกต่างกับสีขาว ผู้มีปัญญาเมื่อพิจารณารู้จักความงมงายและความกตัญญูกตเวที จึงปฏิบัติได้ถูกต้อง

อันความกตัญญูกตเวทีนั้นหาได้ยากในผู้มีใจไม่ประณีต เพราะความไม่ประณีตแห่งจิตใจจะทำให้ไม่ตระหนักชัดในความกตัญญูกตเวที ทำให้เห็นไปว่าความกตัญญูกตเวทีเป็นความงมงายเป็นความเปล่าประโยชน์ ผู้มาบริหารจิตทั้งหลายพึงพินิจให้รู้จักความกตัญญูกตเวทีให้ถูกต้องพึงมีกตัญญูกตเวทีต่อผู้ทรงพระคุณ ไม่เพียงแต่เฉพาะท่านที่ยังดำรงชีวิตอยู่ แต่ต้องตลอดถึงท่านผู้ล่วงลับแล้วไม่ว่าจะสถิตอยู่ ณ ภพภูมิใดที่ไม่อาจตามไปรู้เห็นด้วยความสามารถของตน

ผู้มุ่งมาบริหารจิต มุ่งปฏิบัติธรรมเพื่อความพ้นจากกิเลส ต้องพิจารณาใจตนในขณะอ่านหรือฟังเรียกว่าเป็นการเลือกเฟ้นธรรม ธรรมใดกระทบใจว่าตรงกับที่ตนเป็นอยู่ พึงปฏิบัติน้อมนำธรรมนั้นเข้าสู่ใจตน เพื่อแก้ไขให้เรียบร้อย ที่ท่านกล่าวว่า *"เห็นบัณฑิตใด ผู้มีปกติชี้ความผิดให้ ดุจผู้บอกขุมทรัพย์ให้ ซึ่งมีปกติกล่าวกำราบมีปัญญา พึงคบบัณฑิตเช่นนั้น เมื่อคบท่านเช่นนั้นย่อมประเสริฐไม่เลวเลย"*

บัณฑิตนั้นคือคนดีผู้มีธรรม หรือผู้รู้ธรรมปฏิบัติธรรมที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนนั่นเอง การกล่าวธรรมของบัณฑิตคือการกล่าวตามที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ และบัณฑิตนั้น มีพุทธภาษิตกล่าวไว้ด้วยว่า *"บุรุษจะเป็นบัณฑิตในที่ทั้งปวงก็หาไม่ แม้สตรีมีปัญญาเฉียบแหลมในเท่าที่ ๆ ก็เป็นบัณฑิตได้เหมือนกัน"*

คนดีมีปัญญาคือคนมีกิเลสบางเบา โลภน้อย โกรธน้อย หลงน้อยกิเลสนั้นมีมากเพียงไร ก็ทำให้เหลือน้อยได้ ทำให้หมดจดอย่างสิ้นเชิงก็ได้ สำคัญที่ผู้มีกิเลสต้องมีปัญญาแม้พอสมควรที่จะทำให้เชื่อว่ากิเลสเป็นโทษอย่างยิ่ง ควรทำลาย สามารถทำลายกิเลสได้มากเพียงไรก็สามารถเป็นคนดี เป็นบัณฑิตได้เพียงนั้น ทั้งยังจะสามารถแลเห็นพระพุทธเจ้าได้ใกล้ชิดเพียงนั้นด้วย

พุทธศาสนสุภาษิตบทหนึ่งซึ่งเป็นที่คุ้นหูคุ้นใจคนจำนวนมากคือบทที่ว่า สพฺพทานำธมฺมทานำชินาติ แปลความว่า การให้ธรรม ย่อมชนะการให้ทั้งปวง และเพราะพุทธศาสนิกชนจำนวนไม่น้อยมีศรัทธาเชื่อในคุณแห่งการให้ธรรมเป็นทาน จึงแม้สามารถก็จะพากันพิมพ์หนังสือธรรมแจกเป็นธรรมทาน ซึ่งเชื่อว่าเหนือการให้ทั้งปวง ซึ่งจักเป็นบุญเป็นกุศลยิ่งกว่าบุญกุศลที่เกิดจากการให้ทานอื่นทั้งปวงนี้เป็นการถูกเป็นการดี เพราะการเผยแพร่ธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นความดีอย่างยิ่ง ยิ่งผู้ได้รับนำไปปฏิบัติก็จะยิ่งเป็นการดีที่สุดเพราะการปฏิบัติธรรม ทรงธรรม ตั้งอยู่ในธรรม เป็นการนำให้ถึงความสวัสดีอย่างแท้จริง และไม่เพียงเป็นความสวัสดีเฉพาะตนเองเท่านั้น ยังสามารถแผ่ความสวัสดีให้กว้างไกลไปถึงผู้เกี่ยวข้องได้มากมาย กล่าวได้ว่าผู้มีธรรมเพียงคนเดียว ย่อมยังความเย็นความสุขให้เกิดได้เป็นอันมาก ตรงกันข้ามกับผู้ไม่มีธรรม แม้เพียงคนเดียวก็ย่อมยังความร้อนความทุกข์ให้เกิดได้เป็นอันมาก

พิจารณาจากความจริงที่ว่าผู้มีธรรมเป็นผู้ให้ความเย็นความสุขแก่ผู้อื่นได้เช่นเดียวกับที่ให้ความเย็นความสุขแก่ตนเอง อาจเห็นได้ว่าการให้ธรรมไม่หมายเพียงการพิมพ์หนังสือธรรมแจก หรืออบรมสั่งสอนด้วยวาจาให้รู้ให้เห็นธรรมเท่านั้น แต่การให้ธรรมที่แท้จริงย่อมหมายถึงการทำตนเองของทุกคนให้มีธรรม ให้ธรรมในตนปรากฏแก่คนทั้งหลายโดยอัตตโนมัติ ไม่ต้องมีการแสดงออกเป็นการสั่งสอนด้วยวาจา หรือเช่นด้วยการแสดงธรรมแบบพระธรรมเทศนาของพระ การสั่งสอนธรรมหรือให้ธรรมด้วยความประพฤติปฏิบัติธรรมด้วยตนเองนั้นมีความสำคัญเหนือกว่าการแจกหนังสือธรรมเป็นอันมากด้วยซ้ำ เพราะการประพฤติปฏิบัติธรรมด้วยตนเองสม่ำเสมอจนธรรมนั้นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกายกับใจนั่นแหละเป็นการแสดงธรรมให้ปรากฏแก่ผู้รู้ผู้เห็นทั้งหลายทั้งปวง และจะต้องได้ผลมากกว่าการให้ธรรมที่เป็นข้อเขียนในหน้าหนังสือ

อันคำว่าธรรมนั้นที่แท้จริงมีความหมายเป็นสองอย่าง คือทั้งที่ดีและที่ชั่ว หนังสือธรรมมิได้แสดงแต่ธรรมที่ดี แต่แสดงธรรมที่ชั่วด้วยเพียงแต่แสดงธรรมที่ดีว่าให้ประพฤติปฏิบัติ แสดงธรรมที่ชั่วว่าไม่ควรประพฤติปฏิบัติ และผู้ปฏิบัติธรรมหรือผู้มีธรรมนั้นก็คือผู้ประพฤติธรรมที่ดีไม่ประพฤติธรรมชั่ว ผู้ประพฤติธรรมที่ดีเรียกได้ว่าเป็นสัตบุรุษ ผู้ประพฤติธรรมที่ชั่วเรียกได้ว่าเป็นอสัตบุรุษ ความสูงต่ำห่างไกลของธรรมที่ดีและที่ชั่วนั้นมากมายนัก มีพุทธศาสนภาษิตกล่าวไว้ว่า *"ฟ้ากับดินไกลกันและฝั่งทะเลก็ไกลกันแต่นักปราชญ์กล่าวว่า ธรรมของสัตบุรุษกับของอสัตบุรุษไกลกันยิ่งกว่านั้น"*

ผู้ให้ธรรมทั้งด้วยการให้หนังสือธรรม และทั้งปฏิบัติด้วยตนเองให้ปรากฏเป็นแบบอย่างที่ดีงามเป็นแบบอย่างของสัตบุรุษกล่าวว่าเป็นผู้ให้เหนือการให้ทั้งปวง เพราะการพยายามช่วยให้คนเป็นผู้มีธรรมของสัตบุรุษละธรรมของอสัตบุรุษนั้น ก็เท่ากับพยายามช่วยให้คนบนดินคือต่ำเตี้ยได้เข้าใกล้ฟ้าคือสูงส่ง หรือช่วยให้คนชั่วเป็นคนดีนั่นเอง การช่วยให้คนชั่วเป็นคนดีนั้น ผู้ใดทำได้ผู้นั้นจักได้กุศลสูงยิ่ง การช่วยตนเองที่ประพฤติไม่ดีให้เป็นคนประพฤติดีก็

เป็นการช่วยคนชั่วให้เป็นคนดีเช่นกัน จักได้กุศลสูงยิ่งเช่นกัน และจะเป็นกุศลที่สูงที่สุดเสียด้วยซ้ำ เพราะนอกจากตนเองจะช่วยตนเองแล้วคนอื่นยากจักช่วยได้ นี้หมายความว่าอย่างน้อยตนเองต้องยอมรับฟังการแนะนำช่วยเหลือของผู้อื่น ยอมปฏิบัติตามผู้อื่นที่ปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีให้ปรากฏอยู่ คือทำตนเองให้เป็นผู้ประพฤติธรรมของสัตบุรุษและการประพฤติธรรมของอสัตบุรุษให้หมดสิ้น

ผู้มาบริหารจิตทั้งนั้นพึงดูจิตตนเอง ให้เห็นชัดเจนว่ามีความปรารถนาต้องการจะก่อทุกข์โทษภัยให้แก่ตนเองหรือไม่ ถ้าไม่มีความปรารถนานั้น ก็พึงรู้ว่าจำเป็นต้องอบรมปัญญาเพื่อให้ปัญญาเป็นแสงสว่างขับไล่ความมืดมิดของโมหะให้บรรเทาเบาบางถึงหมดสิ้นไป ปัญญาจะช่วยให้เห็นถูกผิดตามความเป็นจริง และเมื่อเห็นตรงตามความเป็นจริงแล้ว การปฏิบัติก็ย่อมไม่เป็นเหตุแห่งทุกข์โทษภัยของตนเองและของผู้ใดทั้งสิ้น ทุกข์โทษภัยย่อมไม่มีแก่ตนอาจมีปัญหาว่าแม้ตนเองไม่ก่อทุกข์โทษภัยแก่ตนเองด้วยการกระทำที่ไม่ถูกไม่ชอบทั้งหลาย แต่เมื่อยังมีผู้อื่นอีกเป็นอันมากที่ก่อทุกข์โทษภัยอยู่ แล้วเราจะพ้นจากทุกข์โทษภัยนั้นได้อย่างไร ปัญหานี้แม้พิจารณาเพียงผิวเผินก็น่าจะเป็นปัญหาที่ต้องยอมจำนน คือต้องรับว่าถูกต้อง แต่ถ้าพิจารณาให้ลึกซึ้งอย่างประกอบด้วยปัญญาแท้จริงย่อมจะได้คำตอบแก้ปัญหาให้ตกไปได้อย่างสิ้นเชิง เพราะผู้มีความเป็นชอบปราศจากโมหะย่อมเห็นได้ ว่าไม่มีทุกข์โทษภัยใดจะเกิดแก่ตนถ้าตนสามารถวางความคิดไว้ได้ชอบ เพราะความทุกข์ทั้งปวงเกิดจากความคิด

พระพุทธเจ้าทรงเป็นพยานยืนยันความจริงที่ว่า ร่างกายของสัตว์ย่อยยับได้ แต่ชื่อและสกุลไม่ย่อยยับ พระพุทธสรีระคือร่างกายของพระพุทธเจ้าย่อยยับไปนานนักแล้ว นับเป็นเวลากว่าสองพันปี แต่ชื่อและสกุลของพระองค์ท่านหาได้ย่อยยับไปด้วยไม่ ยังดำรงอยู่อย่างมั่นคงตราบเท่าทุกวันนี้ พระนามของพระพุทธองค์เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางและเป็นที่รู้จักอย่างเทิดทูนบูชาศรัทธาเลื่อมใสอย่างสูงส่ง ทำให้น่าคิดว่าชื่อและสกุลที่ไม่ย่อยยับนั้นแตกต่างกันเป็นสองลักษณะกว้าง ๆ คือลักษณะหนึ่งดำรงอยู่อย่างเป็นที่ดูหมิ่นดูแคลน อีกลักษณะหนึ่งดำรงอยู่อย่างเป็นที่ชื่นชมยกย่องสรรเสริญ ความแตกต่างนั้นทุกคนน่าจะเข้าใจว่าเป็นเพราะเหตุสำคัญคือความดีกับความชั่ว ความดีจะเป็นเหตุให้ชื่อและสกุลดำรงอยู่อย่างเป็นที่ชื่นชมยกย่องสรรเสริญ ความชั่วจะเป็นเหตุให้ชื่อและสกุลดำรงอยู่อย่างเป็นที่ดูหมิ่นดูแคลนรังเกียจเหยียดหยาม น่าจะกล่าวได้ว่าทุกคนรักชื่อรักสกุลของตน แต่ความไม่รอบคอบในการจัดการกับกิเลสทำให้คนเป็นอันมากทำลายชื่อทำลายสกุล ของตนเอง ทำให้ชื่อให้สกุลของตนดำรงอยู่อย่างย่อยยับถ้าชื่อและสกุลจะย่อยยับไปเสียพร้อมกับร่างกายก็ย่อมจะดีกว่า คือถ้าตัวตายร่างกายเปื่อยเน่าสลายไป ชื่อและสกุลก็สลายไปพร้อมกัน ก็จะไม่มีอะไรน่ากังวลห่วงใยนัก แต่เมื่อไม่เป็นเช่นนั้น ร่างกายย่อยยับแล้วไม่มีเหลืออยู่แล้ว แต่ชื่อและสกุลไม่ย่อยยับ ยังเหลืออยู่ ผู้ร่วมสกุลผู้อยู่หลังยังมีอยู่ ยังร่วมรับรู้เกี่ยวกับชื่อและสกุลของเราอยู่ ก็ควรจะรอบคอบห่วงใยปฏิบัติต่อกิเลสในใจตนอย่าให้ผิดจนเป็นเหตุให้ชื่อและสกุลที่ดำรงอยู่เป็นที่รังเกียจเหยียดหยาม นำความอับอายขายหน้าความเสื่อมเสียมาสู่ผู้ร่วมสกุลทั้งหลายที่ร่างกายยังไม่ย่อยยับ

จงรอบคอบในการปฏิบัติจัดการกับกิเลสทั้งปวงที่มีอยู่ในใจตน อย่าตกเป็นทาสของกิเลส เมื่อยังไม่สามารถขุดรากทำลายกิเลสได้ก็ต้องเข้มแข็งประณีตในการปฏิบัติทุกอย่างให้ฉลาดเหนือกิเลส ให้กิเลสอยู่ใต้เรา ไม่ใช่ให้เราอยู่ใต้กิเลส มีกิเลสอยู่ต้องใช้กิเลสให้เป็นประโยชน์ เช่นใช้กิเลสกองโลภะให้เป็นการโลภแสวงบุญกุศลคุณความดี ใช้กิเลสกองโทสะดุว่าตำหนิติเตียนตนเองเมื่อทำไม่ชอบดังนี้เป็นต้น แต่ที่ถูกต้องที่สุด ควรปฏิบัติที่สุดก็คือพยายามถอดถอนกิเลสออกจากใจให้เต็มสติปัญญาความสามารถ โลภก็ตาม โกรธก็ตาม หลงก็ตาม ต้องพยายามขจัดไปให้พ้นจิต

ใจให้ได้ หมั่นสำรวจตรวจดูใจตนว่าสามารถทำได้ผลเพียงใดในแต่ละวัน แล้วไม่นอนใจ ไม่พอใจ ว่าทำได้ผลเพียงพอแล้ว ตราบใดที่กิเลสยังไม่หมดจากจิตใจสิ้นเชิง ตราบนั้นยังไม่ควรหยุดกำจัดกิเลส

โลภะโทสะโมหะเกิดจากตัวเอง ทรงมีพระพุทธดำรัสเช่นนี้ เป็นสัจจะความจริงเช่นนี้ ไม่มีโลภะโทสะโมหะของใครเกิดจากใครอื่นนอกจากเจ้าตัวเองเลย ไม่ว่ามากน้อยหนักเบา โลภะโทสะโมหะเกิดจากตัวเองทั้งสิ้น และที่จะเกิดได้ก็ด้วยอาศัยสื่อคือความคิดปรุงปรุงคิดอันเกิดจากอวิชชาความรู้ไม่ถูกรู้ไม่จริง ความโลภโกรธหลงของผู้ใดจะเกิดก็เพราะความคิดปรุงของผู้นั้น ความคิดปรุงที่มีอวิชชาตัณหาเป็นพลังสำคัญส่งเสริมจึงจะทำให้ความโลภความโกรธความหลงหรือโลภะโทสะโมหะเกิดได้ ความคิดปรุงที่ไม่มีอวิชชาตัณหาเป็นพลังประกอบจะไม่ทำให้ความโกรธความหลงหรือโลภะโทสะโมหะเกิด ดังนั้นความคิดปรุงจึงมีสองอย่าง อย่างหนึ่งประกอบด้วยกิเลสและแม้จะมีกิเลสเป็นพื้นอยู่ในจิตใจแต่ถ้าไม่มีความคิดปรุงมากระตุ้นให้ปรากฏตัวแล้ว กิเลสก็จะสงบตัวอยู่เหมือนไม่มี ความคิดปรุงอันประกอบด้วยกิเลสที่ทำให้โลภะโทสะโมหะแสดงตัว ก็เป็นโลภะโทสะโมหะในใจตัวเอง ไม่ใช่โลภะโทสะโมหะของใครอื่น จึงเป็นความจริงเป็นสัจจะที่ควรพยายามให้รู้ให้เห็นตามที่พระพุทธเจ้ารับสั่งว่าโลภะโทสะโมหะเกิดจากตัวเอง พระพุทธเจ้ารับสั่งไว้ว่า โลภะโทสะโมหะเกิดจากตัวเองย่อมเบียดเบียนผู้มีใจชั่ว ดุจขุยไผ่ฆ่าต้นไผ่ฉะนั้น พระพุทธดำรัสนี้ชี้ชัดว่าทรงกล่าวถึงกิเลสคือโลภะโทสะโมหะว่าเป็นความชั่วมีอยู่ในใจทำให้ใจชั่ว มีอยู่ในใจผู้ใดทำให้ผู้นั้นมีใจชั่ว ดังพระพุทธดำรัส และขุยไผ่นั้นก็เกิดจากต้นไผ่เอง ทำให้ต้นไผ่ต้องตายเอง ทรงเปรียบกิเลสคือโลภะโทสะโมหะกับขุยไผ่ ขุยไผ่ฆ่าต้นไผ่ กิเลสคือโลภะโทสะโมหะมีอยู่ในใจผู้ใดย่อมฆ่าผู้นั้น ทำให้ผู้นั้นเป็นผู้ตายทั้งเป็น คือถูกฆ่าทั้งที่ยังมีชีวิตอยู่

พระพุทธพจน์หรือพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าก็เปรียบได้ดังวิชาความรู้ที่ต้องศึกษาและสอบให้ผ่าน ไม่เช่นนั้นก็จะบรรลุผลไม่ได้ ผู้มุ่งบริหารจิตจึงต้องหมั่นยกสัจจะที่ตรัสสั่งสอนไว้ขึ้นพิจารณาเหมือนท่องบ่นวิชาทั่วไปทั้งหลายจนเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจของตน เป็นผลที่ตนเองได้รับได้เสวย ตามควรแก่ความพากเพียรศึกษาปฏิบัติจนเป็นความรู้ความเข้าใจจริง

พุทธศาสนิกชนทั้งหลายนับว่าเป็นผู้มีบุญ เป็นผู้ได้เปรียบ เพราะมีพระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ คือทรงรู้แจ้งทุกสิ่งทุกอย่างและทรงรู้อย่างถูกต้อง ไม่ใช่ทรงรู้ผิดอันเป็นอวิชชา พระพุทธเจ้าไม่ทรงเพียงรู้แจ้งโลกอย่างถูกแท้เท่านั้น แต่ทรงมีพระมหากรุณาอย่างหาที่เปรียบมิได้ต่อโลก มิใช่ต่อผู้หนึ่งผู้ใดเท่านั้นด้วย ดังนั้นจึงทรงแสดงความรู้ที่ทรงตรัสรู้อย่างเปิดเผยไม่ปกปิด เพื่อให้ผู้ยอมเชื่อฟังได้รับประโยชน์นำไปปฏิบัติพาตนให้ดำเนินไปตามทางที่ทรงดำเนินถึงความพ้นทุกข์อย่างสิ้นเชิงแล้ว

อันความคิดและสติปัญญาของปุถุชนเราแตกต่างจากของพระพุทธเจ้าอย่างหาคำมาอธิบายให้ถูกไม่ได้ ดังนั้นจึงมีความตรงกันข้ามอยู่ในแทบทุกเรื่องที่เป็นความตรัสรู้และที่เป็นความคิดเห็นของเราปุถุชนทั้งหลาย เป็นต้นในความสุขและความทุกข์ ที่เราเข้าใจว่าเป็นสุขก็ทรงแสดงว่าเป็นทุกข์ ที่เราเข้าใจว่าน่าใครน่าปรารถนาพอใจก็ทรงแสดงว่าไม่น่าใคร่ไม่น่าปรารถนาพอใจ เพราะที่เราเข้าใจว่าเป็นสิ่งที่จะนำให้เกิดสุขก็ทรงแสดงว่าเป็นสิ่งที่จะนำให้เกิดความทุกข์ ดังนี้เป็นต้น จึงสมควรที่จะใช้วิธีบริหารจิตโดยตรง คือ โดยยอมเชื่อ ว่าไม่ว่าในเรื่องใดสิ่งใดทั้ง

นั้น ถ้าความคิดความเห็นของเราผิดจากของพระพุทธเจ้าแล้ว เราเป็นฝ่ายผิด ต้องแก้ไขให้ถูกตามของพระพุทธเจ้า ให้เต็มสติปัญญาความสามารถ เปรียบชีวิตก็เหมือนทาง การดำรงชีวิตอยู่ของแต่ละคนก็เปรียบดังการเดินทางนั่นเอง แตกต่างกันเพียงว่าบางคนเดินอยู่บนทางที่สว่างบางคนเดินอยู่บนทางที่มืด พระพุทธองค์ทรงประกาศว่าทรงชูประทีปขึ้นส่องทาง ก็แสดงว่าทางของพระพุทธองค์เป็นทางที่สว่าง ทรงเตรียมทางที่สว่างไว้สำหรับทุกชีวิต ไม่ทรงเลือกเขาเลือกเรา พึงใช้สติใช้ปัญญาดำเนินไปตามทางที่สว่าง คือตามทางที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ชัดแจ้งว่าเป็นทางที่ถูกแท้อันจักนำไปถึงจุดมุ่งหมายได้โดยสวัสดี ไม่พาไปตกหลุมตกเหวหรือเป็นเหยื่อของสัตว์ร้ายเสียก่อน

ความโลภความโกรธความหลงนั้นเปรียบได้กับสัตว์ร้ายหรือห้วงเหวที่มีอยู่เต็มทางแห่งชีวิตของทุกคน ถ้าเราเดินไปตามทางที่มีประทีปส่องสว่าง คือทางที่มีคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ประกาศบอกอยู่ตลอดเวลา ว่านั่นคือสัตว์ร้าย ให้หลีกเลี่ยงด้วยการทำเช่นนั้นเช่นนี้หรือนั่นคือเหว ให้หลีกให้พ้นด้วยการเลี่ยงไปทางนั้นทางนี้ เหล่านี้เป็นต้น เมื่อเลือกเดินทางของพระพุทธเจ้าแล้วเรียกว่ามีศรัทธาในพระพุทธเจ้า จึงควรใช้ศรัทธาให้ถูกต้องเต็มกำลังความสามารถอย่าท้อแท้ลังเล ทรงสอนให้หลีกเลี่ยงอะไรควรตั้งใจปฏิบัติตามทรงสอนให้ทำอย่างไรควรตั้งใจทำอย่างนั้น ที่แน่นอนที่สุดคือทรงสอนให้ไม่ทำบาปไม่ทำความชั่วทั้งปวง ให้ทำบุญทำกุศลทำคุณงามความดีทุกอย่าง และให้ใจให้ผ่องใส คือไม่ให้ขุ่นมัว มืดมิดด้วยอำนาจของกิเลสคือโลภโกรธหลง เมื่อมุ่งมาบริหารจิตก็ต้องถือว่าเดินอยู่บนทางที่ทรงชูประทีปให้เห็นสว่างชัดเจน เป็นแสงส่องทางหรือแสงส่องใจนั่นเอง

ความทุกข์ทั้งหลายเกิดจากกิเลส โลภะหรือราคะบ้าง โทสะบ้าง โมหะบ้าง ถ้าต้องการมีความสุขก็ต้องกำจัดกิเลส กิเลสของตนเองกิเลสในใจตนเอง ไม่ใช่ไปตั้งหน้าจะกำจัดกิเลสของผู้อื่น

เรื่องการกำจัดกิเลสนั้นจะได้ผลก็ต่อเมื่อเป็นการกำจัดกิเลสตนเองคือกิเลสของผู้ใดผู้นั้นต้องกำจัดจะได้ผลยากมากหรือไม่ได้ผลเลย ถ้ามุ่งไปกำจัดกิเลสผู้อื่น เรื่องนี้สำคัญควรรำลึกไว้ และปฏิบัติให้ถูกกำจัดความโลภความโกรธความหลงในใจตนจึงจะเกิดผล กำจัดความโลภความโกรธความหลงของผู้อื่นได้ผลยากและอาจไม่ได้ผลเลยผู้มีปัญญาจึงมุ่งดูกิเลสของตนและกำจัดกิเลสของตนเท่านั้น ผู้ใดมุ่งกำจัดกิเลสของตนได้เพียงไหนจักมีความสุขเพียงนั้น นี้เป็นความจริงแท้

พึงเพ่งดูใจตนเอง ให้เห็นกิเลสในใจตนเอง ขณะเดียวกันจะสามารถเห็นความสุขความทุกข์ในใจตนเองได้ด้วยสำคัญอยู่ที่ว่าต้องใช้สติใช้ปัญญาให้ดีให้ถูก ให้เห็นหน้าตาของกิเลสในใจตนให้ได้ อย่าเห็นกิเลสในใจตนแล้วหลงเข้าใจผิดว่าเป็นกิเลสของผู้อื่น มุ่งไปแก้ที่ผู้อื่น เช่นนี้จักไม่มีวันได้พบความสุข เพราะจักไม่มีเวลาที่กิเลสในใจตนถูกกำจัดให้ลดน้อยลง ความทุกข์จึงย่อมไม่หมดไป เพราะความทุกข์ทั้งหลายเกิดจากกิเลส

ขอให้เชื่อมั่นว่าเมื่อใดเกิดความทุกข์ให้รู้ตัวทันที ว่ากิเลสในใจตนกำลังแสดงฤทธิ์เดชแล้ว ความทุกข์ที่เกิดขึ้นนั้นไม่ว่ามากน้อยหนักเบาไม่ได้เกิดเพราะผู้อื่น เกิดเพราะกิเลสในใจตนเองเท่านั้นขอให้เชื่อมั่นเช่นนี้เพราะเป็นความจริงเป็นความถูกต้องไม่มีผู้ใดเรื่องสิ่งใดจะทำให้เราเกิดความทุกข์ได้ถ้ากิเลสในใจเราเองจะไม่แสดงฤทธิ์ให้เราเป็นทุกข์

กล่าวได้แน่นอน ว่าไม่มีทางใดจะพาให้ถึงความพ้นทุกข์อย่างสิ้นเชิงได้นอกจากทางที่ดำเนินไปสู่ความหมดจดผ่องแผ้วของจิตใจเท่านั้นหมดจากอะไร แม้มีปัญหานี้ขึ้นก็ตอบได้ว่าหมดจดจากกิเลสเครื่องเศร้าหมอง บันไดขั้นต้นของการทำกิเลสให้หมดจดก็คือการไม่ทำบาปทั้งปวงและทำกุศลให้ถึงพร้อมนั่นเอง บันไดขั้นสุดท้ายคือการชำระจิตใจให้ผ่องใส จิตใจผ่องใสเมื่อไรก็แสดงว่าหมดจากกิเลสแล้ว เมื่อนั้น จิตผ่องใสน้อยก็แสดงว่ากิเลสหมดจากจิตน้อย จิตผ่องใสมากก็แสดงว่ากิเลสหมดจากจิตมาก จิตผ่องใสเต็มที่ก็แสดงว่ากิเลสหมดจากจิตแล้วสิ้นเชิง จิตผ่องใสพ้นจากกิเลสสิ้นเชิงเมื่อไรก็แสดงว่าพ้นทุกข์แล้วอย่างสิ้นเชิงเมื่อนั้น นี่แหละพระปัญญาคุณของพระพุทธเจ้าหาผู้ใดเล่าเปรียบเสมอ

อันความโกรธเป็นความมืด มีคำเปรียบว่าโกรธจนหน้ามืด หน้ามืดหรือตามืดก็หมายความว่าแลไม่เห็น หรือเห็นไม่ชัด เห็นไม่ถูกต้องตามเป็นจริง ตามืดหรือตาบอดไม่ดีอย่างไร ความมืดที่เกิดจากความโกรธไม่ดียิ่งไปกว่านั้นอย่างประมาณไม่ได้ ความมืดที่เกิดจากความโกรธจะปรากฏครอบคลุมใจ ก่อให้เกิดความทุกข์เหมือนผู้ที่เคยตาดีแล้วกลับตาบอด จะต้องเป็นทุกข์หนักยิ่งกว่าผู้ที่ตาบอดแต่กำเนิด จึงควรพิจารณาให้รอบคอบ ให้เห็นจริง ว่าเมื่อความโกรธยังไม่เกิดกับเมื่อความโกรธเกิดขึ้น ใจของตนแตกต่างกันอย่างไรเมื่อความโกรธเกิดขึ้นใจตนมืดมัวจริงหรือไม่ความมืดมัวของใจนั้นกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือความโง่หรือความไม่มีปัญญาของใจ ความโกรธรุนแรงเพียงไรความมืดของใจก็จะมากเพียงนั้น มืดสนิทเพียง ขาดปัญญาเพียงนั้น ที่ว่าขาดปัญญานั้นก็เช่นเมื่อความโกรธเกิดขึ้นรุนแรงใจมืดสนิท ปัญญาดับ เห็นอะไรก็จะไม่ถูก รู้อะไรก็จะไม่ถูก ความเห็นไม่ถูกรู้ไม่ถูกนี้แหละจะนำให้เกิดความผิดพลาดอีกมากมายหลายอย่างเป็นความผิดพลาดที่มักจะกล่าวกันว่าไม่น่าทำ หรือทำโง่ ๆ นั่นเอง

การทำใจ

การทำใจสำคัญกว่าการทำบุญกุศลอื่นทั้งนั้น

วิธีทำใจให้สงบสบายพ้นจากกิเลสเครื่องเศร้าหมองวิธีหนึ่ง ซึ่งทุกคนคงทำได้เพียงตั้งใจจริงที่จะทำเท่านั้น นั่นคือ การสวดมนต์ให้นานพอสมควร

การสวดมนต์นั้นไม่ใช่ว่าจะต้องจำได้ขึ้นใจแล้วสวด มีหนังสือเปิดออกอ่านให้ติดต่อกันไปนาน ๆ ก็ได้ผลเช่นกัน คือสามารถทำให้ใจสงบจากกิเลสโลภโกรธหลงได้เช่นเดียวกับท่องจำไว้ได้แล้วสวด

มีเวลาพอสมควรเมื่อใดก็น่าจะสวดมนต์ด้วยการเปิดหนังสือออกอ่าน ถ้าอ่านเพียงเล็กน้อยก็จะไม่ทันเกิดผล ต้องอ่านให้นานสักหน่อย สมาธิจะเกิดได้ เป็นการทำใจให้สงบจากกิเลสด้วยวิธีที่ง่าย

การท่องบทสวดมนต์สั้น ๆ ให้ซ้ำไปซ้ำมา เช่นสวดอิติปิโส หรือสวากขาโต หรือสุปฏิปันโน บทใดบทหนึ่ง หรือติดต่อกันทั้งสามบทซ้ำไปซ้ำมาให้นาน ก็จะเป็นการทำให้สงบเป็นสมาธิเป็นการนำใจให้ไกลจากกิเลสได้ เพราะขณะที่ใจจดจ่ออยู่กับบทสวดมนต์กิเลสก็ย่อมไม่เกิด ความโลภโกรธหลงจะไม่ปรากฏขึ้นในขณะที่ใจจดจ่ออยู่กับบทสวดมนต์

หนังสือสวดมนต์ที่มีคำแปลนั้น ถ้าผู้สวดจะอ่านคำแปลให้เข้าใจด้วยการจะได้ข้อสอนใจที่ดียิ่งเพราะบทสวดมนต์ในพระพุทธศาสนามิใช่เป็นคำวิงวอนขออะไรจากพระพุทธเจ้า แต่เป็นการสอนให้ประพฤติปฏิบัติอย่างนั้นอย่างนี้ ซึ่งถ้าปฏิบัติตามก็จะเป็นการทำใจให้สะอาดผ่องแผ้วยิ่งขึ้นทุกทีตามควรแก่การปฏิบัติ เป็นพรประเสริฐที่ไม่ต้องขอจากผู้ใด ทุกคนสามารถให้แก่ตนเองได้

ความทุกข์จะต้องมีตราบที่กิเลสสามกองคือโลภโกรธหลงมี เมื่อใดกิเลสสามกองหมดไปจากจิตใจอย่างสิ้นเชิงเมื่อนั้นความทุกข์จึงจะหมดได้อย่างสิ้นเชิง

บางครั้งบางคราวมีผู้รู้สึกว่าตนไม่มีความทุกข์เลย นั่นเป็นเพราะกิเลสในระยะสั้นบางเบาจนไม่อาจกระทบถึงจิตใจได้ เพียงเมื่อกิเลสบางเบายังทำให้รู้สึกว่าไม่มีความทุกข์ มีแต่ความสุข ถ้ากิเลสหมดแล้วจริง ความสุขจะเพียงไหน เมื่อคิดเช่นนี้แล้วก็ควรที่จะพยายามทำกิเลสให้หมดสิ้นให้จงได้ มีมานะพากเพียรใช้สติใช้ปัญญาให้รอบคอบเต็มความสามารถทุกเวลานาที แล้วจะเป็น แล้วจะเป็นผู้ชนะ ได้ความสุขอย่างยิ่ง

เมื่อไม่อยากมีความทุกข์ ก็ต้องรู้และเชื่อความจริง ว่ากิเลสนำให้เกิดทุกข์ ต้องกำจัดกิเลสจึงจะไม่มีความทุกข์

แม้ไม่รู้ว่าจะจัดการกำจัดกิเลสอย่างใด แต่ถ้ามีสติ เตือนตนเองให้รู้ไว้บ่อย.ๆ ว่ากิเลสเป็นเหตุให้เกิดความทุกข์จริง นานเข้าก็จะฝังลงในใจ จะเกิดความคิดเตือนตนเองเป็นสติขึ้นโดยอัตโนมัติ เมื่อกิเลสเกิดขึ้น ก็จะเกิดสติเตือนตนขึ้น และการที่มีสติเตือนตนเช่นนี้ก็จะเกิดผล จะทำให้กิเลสไม่ลุกลามใหญ่โต กิเลสจะยับยั้งอยู่ที่สติเกิดเตือนขึ้นว่ากิเลสทำให้เกิดทุกข์ เมื่อไม่อยากเป็นทุกข์ต้องกำจัดกิเลส

การหยุดความคิดที่เป็นโทษเป็นความร้อนทำได้ง่ายกว่าตัดรากถอนโคนกิเลส ดังนั้นก่อนที่จะสามารถทำกิเลสให้สิ้นไป ก็ให้ฝืนใจไม่คิดไปในทางเป็นทุกข์ให้ได้ เป็นครั้งคราวก่อนก็ยังดีกว่าไม่ทำเสียเลย.

อย่าเข้าข้างตัวเองผิด ๆ ดูตัวเองให้เข้าใจ เมื่อโลภเกิดก็ให้รู้ว่ากำลังโลภ และหยุดความคิดนั้นเสีย เมื่อโกรธเกิดก็ให้รู้ว่ากำลังโกรธ และหยุดความคิดนั้นเสีย เมื่อหลงเกิดก็ให้รู้ว่ากำลังหลง และหยุดความคิดนั้นเสีย ความโลภความโกรธความหลงเป็นกิเลสหัดหยุดความคิดที่เป็นกิเลสเสียตั้งแต่บัดนี้ จะเป็นการเริ่มฐานสำหรับต่อต้านกำราบปราบความทุกข์ให้สิ้นไป ที่จะให้ผลจริงแท้แน่นอน ถ้าเป็นผู้มีใจจริงดี แม้ผู้อื่นจะไม่เห็น ไม่รับรู้ ก็ไม่เป็นโทษแก่เจ้าตัวทั้งถ้าเป็นความดีที่สูงส่งเพียงพอก็จะไม่ทำให้หวั่นไหวแม้จะถูกมองไปในทางตรงกันข้ามเช่นแม้เป็นผู้มีเมตตาจริงใจแล้ว ใครจะเห็นหรือไม่เห็น มีโอกาสแสดงออกหรือไม่มี ตัวเองย่อมรู้ตัวเองมีความเย็นอยู่ในตัวเอง

จะถือผู้ใดสิ่งใดเป็นครูได้ ก็ต้องเมื่อผู้นั้นสิ่งนั้นสอนความถูกต้องความดีงามให้เท่านั้น ต้องไม่ถือผู้ที่สอนความไม่ถูกไม่งามเป็นครูโดยเด็ดขาด และที่ว่าต้องไม่ถือเป็นครูก็หมายความว่าต้องไม่ปฏิบัติตาม ที่ว่าให้ถือเป็นครูก็คือให้ปฏิบัติตาม

คนเราจะอยู่เฉยโดยไม่ทำกรรมไม่ได้ และจะทำกรรมพร้อมกันในขณะเดียวหลายอย่างก็ไม่ได้ผู้ไม่ประมาทจึงควรเชื่อว่าพยายามทำกรรมดีไว้ก่อนดีกว่า เพราะขณะที่ทำกรรมดีจะไม่ทำกรรมชั่ว

ผู้ประมาทคิดว่าไม่ทำกรรมชั่ว ก็ไม่ต้องทำกรรมดี ผู้ประมาทคิดว่าการไม่ทำกรรมชั่วนั่นแหละ คือการทำกรรมดี คิดเช่นนี้เป็นการคิดอย่างประมาทด้วย มีมิจฉาทิฐิด้วย ซึ่งจะให้ผลดีไม่ได้

ควรเป็นผู้ไม่ประมาท และทำกรรมดี เพื่อป้องกันไม่ให้ทำกรรมชั่วอย่าหลงผิดคิดว่าการไม่ทำกรรมชั่วเท่านั้นเพียงพอแล้ว ไม่จำเป็นต้องทำกรรมดีอีก พระพุทธศาสนาสอนไว้ให้ปฏิบัติ 3 อย่างพร้อมคือ 1. ไม่ทำบาปทั้งปวง 2. ทำกุศลให้ถึงพร้อม 3. ชำระใจให้ผ่องใส จะเห็นได้ว่าพระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงสอนให้ไม่ทำกรรมชั่วเท่านั้น แต่ทรงสอนให้ทำกรรมดีทุกอย่างด้วย และขณะเดียวกันก็ให้ทำใจให้ผ่องใสด้วย

พระพุทธองค์ทรงมีพระปัญญาเลิศแล้ว หาผู้เปรียบเสมอมิได้ ทรงเห็นความจริงทุกอย่างถูกต้องถ่องแท้ และทรงแสดงสั่งสอนไว้ด้วยพระมหากรุณาคุณเต็มเปี่ยม ทรงมุ่งหวังความสุขพร้อมให้เกิดแก่สรรพสัตว์ทุกถ้วนหน้า ผู้ไม่ปฏิบัติตามแต่มีข้อแย้งตามแต่มีข้อแย้งต่าง ๆ ดังเช่นแย้งว่าไม่ทำกรรมไม่ดีก็เพียงพอ ไม่จำเป็นต้องทำดีอะไรอีก เช่นนี้ย่อมไม่อาจรับพระมหากรุณาคุณได้เต็มที่เท่าที่ทรงมีพระเมตตา

การโต้แย้งท่านผู้รู้แจ้งเห็นจริงเช่นพระพุทธเจ้าไม่เป็นการถูกต้องไปกว่าพระองค์ท่านได้อย่างแน่นอน ผู้มีปัญญาย่อมรู้ว่าพระพุทธเจ้าทรงพระปัญญาล้ำเลิศไม่อาจหาผู้เปรียบปานได้

ความดีคือคิดดีพูดดีทำดี ทำบุญทำกุศล มีเมตตากรุณาเป็นต้น ความไม่ดีก็ตรงกันข้าม คือคิดไม่ดีพูดไม่ดีทำไม่ดี ทำบาปอกุศล มีขาดเมตตากรุณาเป็นต้น ทำใจให้ผ่องใสก็คือทำใจให้สบาย ไม่ขุ่นมัวด้วยความโลภความโกรธความหลง ใจไม่สบายเมื่อไรก็ให้รู้ได้ว่าปฏิบัติไม่ครบถ้วนตามที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนไว้ ต้องรีบแก้ไขทันที

สิ่งใดมีประโยชน์แก่จิตใจ ผู้มีปัญญาย่อมยินดีแสวงหาสิ่งนั้น

จิตใจเป็นสมบัติมีค่าที่สุดสำหรับทุกคน สมบัติทั้งหลายอื่นหวงแหนรักษากันนักหนา จิตใจมีค่าเหนือสมบัติทั้งหลายอื่น จึงควรได้รับการหวงแหนรักษาให้ยิ่งกว่า

ใจที่สมบูรณ์ด้วยประโยชน์ ด้วยธรรม จักเป็นใจที่รื่นรมย์ ความรื่นรมย์นั้นจักแผ่ไพศาลออกจากใจไปเป็นความรื่นรมย์ภายนอกด้วยพุทธศาสนสุภาษิตบทหนึ่งกล่าวไว้แปลความว่า "พระอรหันต์ทั้งหลายอยู่ในที่ใด คือบ้านก็ตาม ป่าก็ตาม ที่ลุ่มก็ตาม ที่ดอนก็ตามที่นั้นย่อมเป็นภูมิน่ารื่นรมย์" นี่คือเครื่องยืนยันว่าความรื่นรมย์ทางใจจักให้ผลถึงภายนอกได้ด้วย พระอรหันต์ทั้งหลายจิตของท่านรื่นรมย์ ท่านอยู่ในที่ใด ที่นั้นก็เป็นที่รื่นรมย์ แม้จะเป็นถิ่นที่ทุรกันดารเมื่อมีท่านผู้มีจิตรื่นรมย์อยู่ ก็จักเป็นที่รื่นรมย์

พุทธศาสนสุภาษิตจักยังใจให้รื่นรมย์ได้แม้ศึกษาด้วยพินิจ

ความพอเท่านั้นที่จะทำให้เกิดความสงบใจ และความสงบใจนั่นแหละคือความสบายใจ ผู้ไม่หยุดความปรารถนาต้องการ จิตใจย่อมกวัดแกว่งซัดส่าย หาความสงบไม่ได้ ที่ท่านกล่าวว่าไม่มีสมาธินั่นก็คือมีแต่ความวุ่นวายไม่สงบ ไม่เย็น ไม่เป็นสุข

อันความสงบสุขในใจของแต่ละคนมีคุณลักษณะพิเศษที่ให้ความสงบความเย็นสบายยิ่งกว่าความสงบสุขภายนอกอย่างประมาณมิได้จึงควรพยายามสร้างความสงบเย็นขึ้นในใจตนให้ได้ จะได้หลบพ้นจากความยุ่งความร้อนภายนอกเข้าไปมีความสุขความเย็นภายในตามลำพังตนได้ การสร้างความสงบความเย็นสำหรับตนที่ทำได้ง่าย ๆ ประการหนึ่งก็คือให้พยายามระงับความต้องการให้มากที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ พบอะไรเห็นอะไรที่ไม่ใช่ของตนก็อย่าต้องการนำไปเป็นของตน อย่านึกฝันวาดภาพว่าจะมีนั่นได้นี่ที่ท่านมีท่านได้กันอยู่ เพราะความนึกคิดมุ่งมาดปรารถนาเช่นนั้นนำให้เกิดความร้อนความไม่สงบของใจ พยายามห้ามใจตนเองไม่ให้ปรุงคิดเห็นอะไร ๆ ทั้งหลายเป็นสิ่งน่าใคร่น่าปรารถนาต้องการเพราะเมื่อเกิดความปรารถนาต้องการขึ้นแล้วความดิ้นรนเร่าร้อนย่อมตามมา ความสงบย่อมมีไม่ได้ ความสุขย่อมเกิดไม่ได้

ท่านสอนไว้ว่า *"ชนะตนนั่นแหละเป็นดี"* ตนที่ท่านสอนให้เอาชนะนี้ไม่ใช่ตนที่ประกอบด้วยธาตุสี่ดินน้ำไฟลม แต่หมายถึงตนที่มีจิตใจประกอบด้วยกิเลส กิเลสในใจนี้แหละที่ท่านมุ่งให้เป็นตน ตนที่มีพุทธศาสนสุภาษิตให้เอาชนะคือกิเลสนั่นเอง เอาชนะกิเลสในใจตนได้คือเอาชนะตนได้

ผู้ชนะตนคือผู้ไม่ยอมให้ความโลภความโกรธความหลงมีอำนาจเหนือกว่าจนสามารถฉุดลากไปได้ สู่ที่ชั่วที่มืดที่ต่ำที่สกปรก

เมื่อความโลภก็ตาม ความโกรธก็ตาม ความหลงก็ตาม เกิดขึ้นให้นึกว่าตนกำลังทำสงครามกับศัตรูใหญ่ อย่ายอมให้ศัตรูจับไปต้องจับศัตรูไว้ให้ได้ แล้วทำลายเสีย ศัตรูต้องย่อยยับเพราะชัยชนะของเรา ไม่ใช่ว่าเราจะต้องย่อยยับเพราะศัตรู

โลภแล้วพยายามมีสติรู้แล้วยับยั้งเสีย ทำลายเสีย ไม่ทำตามที่ความโลภมีบัญชาชี้ให้ทำ โกรธแล้วพยายามมีสติรู้แล้วดับเสีย ไม่ทำตามอำนาจความโกรธที่บัญชาสั่งให้ทำที่ล้วนแต่รุนแรงหลงแล้วพยายามทำสติ ใช้ปัญญาคือเหตุผลทำลายความหลงให้สิ้นไป ให้ปัญญาเกิดขึ้นแทนที่ทำเช่นนี้เป็นการต่อสู้ศัตรูให้สม่ำเสมอ จะเป็นผู้ชนะ ชนะตนและชนะกิเลส ที่ท่านกล่าวว่าชนะตนนั่นแหละเป็นดีก็คือชนะดังนี้

คนดีมีความสว่างในใจ ไม่กลัวแม้ความสว่างภายนอก คนดีจึงองอาจในที่ทุกแห่ง ไม่สะทกสะท้านที่จะปรากฏตนในท่ามกลางคนทั้งหลาย ไม่กลัวความสว่างคือไม่กลัวการรู้เห็นของผู้ใดทั้งสิ้น คนไม่ดีกลัวการรู้เห็นของคนทั้งปวง เพราะแม้จะเป็นคนไม่ดีแต่ก็รู้ว่าความไม่ดีนั้นเป็นสิ่งที่พึงรังเกียจ

พุทธศาสนสุภาษิตบทหนึ่งกล่าวไว้ว่า *"ตนที่ฝึกดีแล้วเป็นแสงสว่างของบุรุษ"* หมายถึงว่าผู้ที่เป็นคนดีย่อมสามารถนำตนไปสู่ความดีงามต่าง ๆ ได้ นำตนไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองได้และสามารถนำผู้อื่นไปสู่ความดีงามต่าง ๆ ได้ นำผู้อื่นไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองได้ด้วย ท่านจึงกล่าวว่าเป็นแสงสว่าง เป็นเครื่องส่องทาง เป็นเครื่องนำชีวิต เป็นเครื่องยังชีวิตให้สว่าง ถ้าต้องการเป็นแสงสว่างทั้งของตนเองและผู้อื่นก็ต้องทำตนให้เป็นคนดี มีโลภโกรธหลงน้อยที่สุด

คนดีนั้นท่านกล่าวว่าเป็นผู้ที่ตกน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้ นี่ไม่ใช่เรื่องอภินิหารอย่างใด ถ้อยคำที่ฟังแล้วเหมือนเป็นเรื่องของอภินิหารนั้นความจริงมีความหมายธรรมดา แต่ความหมายนั้นแอบแฝงอยู่เบื้องหลัง ผู้ที่ตกน้ำไม่ไหลคือน้ำไม่พัดพาไปจนถึงได้รับอันตรายก็ไม่ได้หมายความว่าน้ำหยุดไหล แต่หมายความว่ามีผู้ช่วยนำขึ้นพ้นน้ำได้ ผู้ที่ตกไฟไฟไม่ไหม้ก็หมายความว่ามีผู้ช่วยให้พ้นจากไฟ หรือช่วยดับไฟให้ ตนจึงพ้นจากภัยอันจักเกิดจากไฟนั้น ผู้มีความดีเพียงพอจะเป็นที่พึ่งของตนเองได้ย่อมสามารถมีผู้อื่นเป็นที่พึ่งได้ผู้ไม่มีผู้อื่นเป็นที่พึงคือผู้ที่ไม่มีความดีเพียงพอที่ผู้อื่นจะแลเห็นความดีนั้น ไม่แลเห็นความสมควรที่จะพึงให้ความช่วยเหลือ เมื่อผู้ไม่มีความดีเพียงพอนั้นได้รับความเดือดร้อนด้วยเรื่องใดก็ย่อมไม่มีผู้ยินดีช่วยเหลือ ถ้าอย่างหนักแม้ถึงตายก็ขาดผู้ยื่นมือเข้าช่วย เปรียบดังตกน้ำก็ไหล ตกไฟก็ไหม้ หมายความว่ามีอันตรายร้ายแรงก็ไม่มีผู้ช่วย ดังนั้นทุกคนจึงควรต้องทำตนให้เป็นที่พึ่งของตนเองก่อนที่จะหวังพึ่งผู้อื่น ไม่ว่าในเรื่องใดทั้งสิ้น

ไม่มีผู้อยากมีหนทางชีวิตที่มืด มีแต่อยากมีหนทางชีวิตที่สว่าง เพราะฉะนั้นก็ต้องอบรมตนให้รู้จักทางให้ดี ทางมืดก็ให้รู้ ทางสว่างก็ให้รู้ ไปสู่ที่มืดก็ให้รู้ ไปสู่ที่สว่างก็ให้รู้ รู้แล้วก็ศึกษาวิธีเดินทางให้จงดี เดินทางสว่างนั้นท่านเดินกันอย่างไร ต้องศึกษาให้จงดี เดินอย่างไรจึงจะเป็นเดินทางมืด และขึ้นชื่อว่าทางมืดแล้วต้องมีอันตรายแอบแฝงอยู่อย่างไม่ต้องสงสัย จึงไม่ควรเสี่ยงเดินส่งเดชไป อบรมใจให้ดีให้ตาสว่างจะได้เดินถูกทาง สามารถทำตนให้เป็นคติของตนได้ ดังพุทธศาสนสุภาษิตว่า *"ตนเทียวเป็นคติของตน"*

ผู้ที่เห็นว่าตนเป็นที่รักอย่างยิ่งส่วนมากมักจะมุ่งแสวงหาลาภยศให้แก่ตน คิดว่าตนมีลาภยศก็เท่ากับตนมีคุณสมบัติสมกับเป็นที่รักของตน ถ้าเป็นลาภยศที่ได้มาด้วยความสุจริต ได้มาอย่างเหมาะสมถูกต้องตามเหตุผล ก็เป็นการถูกต้องที่จะมอบให้กับผู้เป็นที่รักอย่างยิ่งคือตนนี้แล แต่ถ้าแสวงหาลาภยศอย่างไม่สุจริตอย่างไม่เหมาะสมเพื่อมอบให้แก่ตนด้วยความคิดว่าเป็นการแสดงความรักที่ถูกต้องแก่ตนเอง เช่นนี้ก็ไม่ถูก เป็นการไม่รักตนเป็นการไม่ถือว่าตนและเป็นที่รักอย่างยิ่ง

ผู้ใดรักษาจิตใจ รักษาวาจา รักษาการกระทำ ให้เป็นไปเพื่อไม่เป็นการเบียดเบียนก่อทุกข์ก่อร้อนแก่ผู้อื่น ไม่เรียกว่าเป็นการกระทำเพื่อผู้อื่น ไม่เรียกว่าเป็นการถือผู้อื่นว่าเป็นที่รักของตน แต่เป็นการกระทำเพื่อตนเอง เป็นการถือว่าตนเป็นที่รักของตนอย่างยิ่งไม่มีความรักอื่นเสมอด้วยตน

คนที่ถือเอาการได้มาด้วยวิธีต่าง ๆ ไม่เลือกสุจริตทุจริต ไม่ใช่คนรักตน คนที่มีกิริยาวาจาหยาบคายก้าวร้าวทิ่มแทงหลอกลวง ไม่ใช่คนรักตน ไม่ใช่คนที่จะทำตนให้สวัสดี ตรงกันข้ามที่ทำเช่นนั้นเป็นการไม่รักตน เป็นการทำให้ตนต่ำทราม

เมื่อจะคิดชั่วพูดชั่วทำชั่วเมื่อใด ขอให้นึกถึงตนเอง นึกว่าตนเป็นที่รักจึงไม่ควรทำลายตนการคิดชั่วพูดชั่วทำชั่วคือการทำลายตนอย่างแน่แท้

กรรมคือการกระทำ กรรมดีคือกุศลกรรม กรรมชั่วคืออกุศลกรรม หรือบาปกรรม ไม่เพียงแต่ต้องลงมือกระทำทางกาย แม้เพียงคิดดำริจะทำก็เป็นกรรมแล้วเป็นกรรมทางใจ หรือที่เรียกว่ามโนกรรมพูดออกมาก็เป็นกรรมทางวาจา หรือที่เรียกว่าวจีกรรม ต่อเมื่อลงมือทำแล้วจึงเป็นกรรมทางกาย หรือที่เรียกว่ากายกรรมเมื่อเป็นกายกรรมเมื่อไรกรรมนั้นก็สมบูรณ์พร้อม ให้ผลเต็มพร้อมคือให้ผลดีก็พร้อม ให้ผลชั่วก็พร้อม แต่ไม่ว่าจะเพียงเริ่มก่อกรรมที่เป็นบาปเป็นอกุศลเพียงทางใจความเศร้าหมองก็จะเกิดแก่ตนทันที เป็นความร้อนด้วยเจตนาบ้าง เป็นความเศร้าหมองขุ่นมัวด้วยเจตนาบ้าง เป็นความสลดสังเวชหวาดกลัวที่จะต้องกระทำบ้างเหล่านี้หมายรวมเป็นความเศร้าหมองได้ทั้งสิ้น ตรงตามพุทธศาสนสุภาษิตที่กล่าวไว้ว่า *"คนทำบาปเองย่อมเศร้าหมองเอง"*

บัณฑิตคือคนดีหรือคนมีปัญญาย่อมฝึกตน คืออบรมตนให้เป็นคนดีคนเรามีสองพวก คือพวกไม่ฝึกตน พวกฝึกตนคือผู้พยายามศึกษาให้รู้ว่าความดีเป็นอย่างไร ต้องทำอย่างไรบ้างเพื่อที่จะได้เป็นผู้มีความดี ที่จะได้เป็นคนดี บัณฑิตไม่ประมาทว่าตนมีความดีเพียงพอแล้ว บัณฑิตไม่หลงคิดว่าความไม่ดีเป็นความดีแล้วก็ทำความไม่ดีอย่างไม่

สะดุ้งสะเทือน แต่บัณฑิตย่อมรู้จริงว่าความดีคืออะไร ความชั่วคืออะไรแล้วก็ไม่ประมาท ตั้งใจทำความดีตั้งใจหลีกเลี่ยงความไม่ดี

บัณฑิตนั้นแม้จะเป็นคนดีอยู่ด้วยตัวของตัวเองแล้ว แต่ก็ยังยินดีที่จะได้อบรมตนให้เป็นคนดียิ่งขึ้น บัณฑิตไม่มีความเพ่งโทษผู้อื่นเพราะบัณฑิตจะเพ่งโทษตนเอง

การเพ่งโทษตนเองนั้นเป็นการฝึกตน ที่จักเกิดผลจริง การเพ่งโทษผู้อื่นไม่ใช่วิสัยของบัณฑิตผู้ที่เพ่งแต่โทษผู้อื่นไม่เพ่งโทษตนเองย่อมไม่เห็นโทษของตนเอง ย่อมไม่เห็นความบกพร่องที่จะต้องแก้ไขให้ดีขึ้น ย่อมไม่รู้ว่าตนมีโทษเพียงไรในแง่ใด ไม่มีโอกาสจะแก้ไขตนเองแต่จะมุ่งไปแก้ผู้อื่น ซึ่งจะไม่เป็นประโยชน์อย่างใด

ขอให้ทุกคนพิจารณาดูตนเอง ให้เห็นว่าตั้งใจจะแก้ผู้อื่น หรือตั้งใจจะแก้ตนเอง ตั้งใจจะฝึกผู้อื่น หรือตั้งใจจะฝึกตนเอง ถ้าเห็นว่าไม่มีความตั้งใจจะฝึกตนเอง แต่ตั้งใจจะฝึกผู้อื่นเห็นว่าตนเองดีพร้อมแล้ว ผู้อื่นยังควรต้องแก้ต้องฝึกอีกเป็นอันมาก ถ้าเป็นเช่นนี้ก็แสดงว่าตนยังหาได้เป็นบัณฑิตคือคนดีไม่ เมื่อยังไม่เป็นคนดี ยังไม่เป็นบัณฑิต ก็ยังใช้ไม่ได้ ถ้ายังพอมีปัญญาบ้าง ก็ต้องเริ่มแก้ตนเองฝึกตนเองตั้งแต่บัดนี้ก็ต้องถือเอาว่ายังมีปัญญาไม่เพียงพอแม้เพียงเพื่อรู้ว่าตนนั้นไม่ใช่บัณฑิต

ผู้ใดที่กำลังคิดว่าตนเป็นคนดี เป็นบัณฑิต อย่าเพียงพอใจในความคิดนั้น แต่ต้องพิจารณาดูให้เห็นด้วย ว่าตนกำลังฝึกตนเพียงไรหรือไม่ ถ้ากำลังมุ่งมั่นฝึกตนอยู่ ก็นับว่าความคิดของตนที่ว่าตนเป็นบัณฑิต มีความถูกต้อง คือมีความถูกต้องอยู่ในระยะเวลาที่ยังฝึกตนอยู่ หยุดฝึกตนเมื่อไรก็ต้องถือว่าความคิดที่ว่าตนเป็นบัณฑิตนั้นไม่ถูกต้องอีกต่อไปแล้ว

ทุกคนควรพิจารณาดูใจตนเอง ให้เห็นความปรารถนาต้องการที่แท้จริง ว่าต้องการอย่างไรต้องการเป็นคนฉลาด มีปัญญา มีเหตุผล ก็ต้องประพฤติ คือคิดพูดทำ แต่สิ่งที่เป็นไปตามเหตุผล ถูกต้องด้วยเหตุผล ต้องการเป็นคนดี ก็ต้องประพฤติดี ให้พร้อมทั้งกายวาจาใจให้สม่ำเสมอ การคิดดีพูดดีทำดีเพียงครั้งคราวหาอาจทำตนให้เป็นคนดีได้ไม่ หาอาจเป็นการประพฤติดีที่เป็นการฝึกตนไม่

ทำตนของตนเองนี้แหละให้เป็นที่พึ่งของตน แล้วที่พึ่งภายนอกย่อมมีมาเองอย่างแน่นอน ถ้าตนเองไม่สามารถเป็นที่พึ่งของตนเองได้แล้ว ย่อมเป็นไปได้ยากที่จะได้ที่พึ่งภายนอกที่ดี

บางคนคิดว่าทุกวันนี้คนทำดีอยู่ในสังคมส่วนใหญ่ไม่ได้ เพราะเขาทำความไม่ดีกันอยู่ เขาจะไม่ต้อนรับไว้เป็นหมู่เป็นพวก ผู้ที่คิดเช่นนี้น่าจะย้อนคิดไปอีกทางหนึ่ง ว่าแม้ทำความไม่ดีตามสังคมคนไม่ดี แต่วันหนึ่งเมื่อได้พบสังคมคนดี ก็จะต้องถูกรังเกียจจนได้ ทุกคนจึงน่าจะใช้ปัญญาพิจารณาให้เห็นความชอบความถูกให้ชัดแจ้ง ว่าตนปรารถนาจะเป็นคนไม่ดีที่คนดีรังเกียจหรือปรารถนาจะเป็นคนดีที่คนไม่ดีรังเกียจ ปรารถนาจะเข้าสังคมคนไม่ดีไม่ได้ หรือปรารถนาจะเข้าสังคมคนดีไม่ได้

อย่าคิดว่าขณะนี้คนไม่ดีในหมู่ของตนมีมาก ตนทำไม่ดีไปก่อนดีกว่า เมื่อถึงเวลาต้องเข้าไปอยู่ในสังคมของคนดี จึงค่อยทิ้งความไม่ดีแล้วทำความดีเพื่อให้เข้าสังคมคนดีได้ ความคิดเช่นนี้ผิดอย่างยิ่ง เป็นไปไม่ได้ คติคือทางของคนดีกับทางของคนไม่ดีแยกกันอย่างรวมกันไม่ได้แน่นอน

ถ้าคิดจะสอนผู้อื่นให้เป็นคนดีก็ต้องสอนด้วยการทำตนเป็นแบบอย่าง เพราะจะได้ประโยชน์ถึงสองต่อ คือตนเองก็จะเป็นคนดี ทั้งยังจะเป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้อื่นประพฤติปฏิบัติตาม คือได้เป็นผู้สอนสมปรารถนาด้วย

สอนตนเองเสียก่อน ให้เป็นไปอย่างที่กำลังคิดอยากสอนผู้อื่น สอนตนเองได้ผล คือตนเองทำได้แล้วเมื่อไร เมื่อนั้นจึงค่อยสอนผู้อื่นต่อไป และแม้จะไม่เอ่ยปากสอนเป็นวาจา ความประพฤติปฏิบัติก็เป็นการสอนไปแล้วอย่างไม่ต้องสงสัย ทั้งยังจักให้ผลแน่นอนยิ่งกว่าสอนด้วยวาจาอีกด้วย

มนุษย์เราทุกคน ไม่มียกเว้น นอกจากพระอรหันตสาวกเท่านั้นที่พ้นแล้วจากหล่ม คนอื่นทั้งสิ้นกำลังตกอยู่ในหล่ม จะแตกต่างกันก็เพียงหล่มลึกบ้าง หล่มตื้นบ้าง หล่มกว้างบ้าง หล่มแคบบ้าง เท่านั้นเอง ทุกคนตกอยู่ในหล่มทั้งนั้น สิ้นอิสรภาพทั้งนั้น มีอันตรายรออยู่ทั้งนั้น เพียงแต่ว่าอวิชชาความมืดมิดของปัญญาทำให้ไม่รู้สึกไม่เข้าใจ เหมือนผู้เดินอยู่ในความมืด แม้หนทางนั้นจะเต็มไปด้วยหลุมบ่อเหวห้วยสัตว์ร้ายนานาชนิดก็หาเห็นไม่ มิหนำซ้ำแม้ขาดปัญญาอย่างสิ้นเชิงก็จะเดินอย่างเปะปะไปอย่างประมาทไม่ระมัดระวัง ซึ่งเป็นการแน่แท้ที่จะต้องได้รับอันตรายร้ายแรงอย่างไม่ต้องสงสัย

หล่มที่มนุษย์ทั้งหลายทุกผู้ทุกนามกำลังตกอยู่คือหล่มของกิเลส กิเลสคือเครื่องดึงดูดมนุษย์ไว้ให้สิ้นอิสรภาพให้เดือดร้อน และให้ถึงความย่อยยับได้ในที่สุด เป็นที่สลดใจยิ่งนักที่มนุษย์จำนวนมากมายมหาศาลไม่รู้สึกตัวว่ากำลังตกอยู่ในหล่มซึ่งมีสภาพยิ่งกว่าช้างตกหล่มหลายร้อยหลายพันเท่า หล่มโคลนไม่อาจทำร้ายช้างได้เสมอด้วยหล่มกิเลสที่จักทำร้ายมนุษย์ผู้ตกลงไปนิ่งอยู่

ผู้ที่กำลังตกอยู่ในหล่มของกิเลส แม้ไม่รู้ตัวเลยกิเลสก็ต้องให้โทษอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ทางที่ดีที่สุดง่ายที่สุดที่จะช่วยตนให้พ้นจากอันตรายร้ายแรงของกิเลสได้ ก็คือขอให้เชื่อว่าเราทุกคนกำลังอยู่ในหล่ม ต้องพาตนให้พ้นจากหล่มให้ได้ และการจะพ้นจากหล่มได้ก็ต้องทำลายหล่มนั้น ตราบใดที่หล่มนั้นยังไม่ถูกทำลายเราก็จะพ้นจากหล่มไม่ได้ เพราะหล่มกิเลสไม่เหมือนหล่มที่ช้างตก หล่มกิเลสต้องทำลาย ดับโลภโกรธหลงได้มากเพียงไร นั่นแหละเรียกว่าทำลายหล่มให้เหลือเล็กเหลือตื้นเข้าเพียงนั้น

ทุกชีวิตเมื่อมีความเกิดขึ้นแล้วย่อมมีสุขมีทุกข์ด้วยกันทั้งนั้น ไม่มีผู้ใดหรือชีวิตใดที่จะเป็นสุขทั้งชีวิตโดยไม่เป็นทุกข์เลย และไม่มีชีวิตใดที่จะเป็นทุกข์ทั้งชีวิตโดยไม่เป็นสุขเลย เหตุให้ต้องเป็นสุขเป็นทุกข์เช่นนี้ก็เพราะต่างได้ทำไว้ทั้งบุญและบาป ไม่ได้ทำกันแต่บุญเพียงส่วนเดียวและไม่ได้ทำกันแต่บาปเพียงส่วนเดียว บุญเป็นเหตุแห่งความสุขบาปเป็นเหตุแห่งความทุกข์ไม่ว่าจะทำไว้ในภพชนิดใด นานเร็วเพียงใด ผลของบุญและบาปย่อมเกิดขึ้นสนองผู้ทำแน่นอน ที่พระพุทธองค์ทรงกล่าวไว้เป็นสัจจะ ว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ผู้ใดทำกรรมใดไว้จักได้รับผลของกรรมนั้น

นั่นก็คือความหมายที่ว่าคนทำบาปไว้ย่อมเป็นทุกข์ คนทำบุญไว้ย่อมเป็นสุข คนผู้ทำทั้งบุญและบาปย่อมเป็นสุขและเป็นทุกข์

ใจที่เป็นไทเป็นอิสระเพราะไม่เป็นลูกหนี้ทรัพย์สินเงินทองมีความสุขปลอดโปร่งอย่างไรใจที่ไม่เป็นหนี้กรรมก็ย่อมจักเป็นไทเป็นอิสระปลอดโปร่งอย่างนั้น การไม่หวงหนี้กรรมก็คือการไม่หมกมุ่นอยู่กับความทุกข์ที่ต้องได้รับแต่พยายามปลงใจวางทุกข์นั้นเสียเหมือนไม่เสียดายเงินที่จะต้องมอบให้เจ้าหนี้เป็นการชำระหนี้นั่นเอง สมบัติทางธรรมมีค่าเกินกว่าสมบัติทางโลกอย่างประมาณไม่ได้ ผู้มีสมบัติทางธรรมจักมีสมบัติทางโลกด้วย แต่ผู้มีสมบัติทางโลกอาจไม่มีสมบัติทางธรรมเลยก็ได้ ถ้าแสวงหาสมบัติทางธรรมก็ย่อมได้สมบัติทางโลกด้วยกล่าวว่าแสวงหาหนึ่งจักได้สอง แต่ถ้าแสวงหาแต่สมบัติทางโลกโดยทอดทิ้งสมบัติทางธรรมก็อาจจะไม่ได้ทั้งสอง

สมบัติทางโลกนั้นเป็นสิ่งไม่แน่นอน อยากได้และแสวงหาแต่ก็อาจไม่ได้ดังที่ต้องการ หรือได้มาแล้วอาจหมดไปเป็นไปตามกฎธรรมดา ทุกสิ่งเป็นอนิจจังไม่เที่ยง เกิดขึ้นแล้วย่อมแปรปรวนเปลี่ยนแปลงและดับไป ส่วนสมบัติทางธรรมนั้นเมื่อแสวงหาย่อมได้ แสวงหาธรรมคือศึกษาธรรมและปฏิบัติธรรม ทุกคนที่แสวงหาธรรมปฏิบัติธรรมต้องได้ผลทันทีที่ปฏิบัติ ยิ่งปฏิบัติมากเท่าไรยิ่งได้ผลมากเท่านั้น ไม่เหมือนการแสวงหาทางโลก จิตที่ฝึกดีแล้วจะสามารถนำสุขมาให้ได้จริง ฝึกจิตข่มจิตได้เพียงใดก็จะมีความสุขเท่านั้น

ความจริงมีอยู่ว่าความสุขของทุกคนไม่ได้เกิดแต่ที่อื่น เกิดแต่จิตของตนเองอยู่เท่านั้นที่เข้าใจว่าความสุขอยู่ที่นั้นที่นี้ ความสุขอยู่ที่คนนั้นคนนี้ นั้นเป็นความเข้าใจไม่ถูกต้อง ความจริงความสุขเกิดแต่จิต ความสุขอยู่ที่จิตถ้าจิตไม่เป็นสุขแล้วผู้ใดอื่น อะไรอื่น ก็หาอาจทำให้ความสุขได้ไม่

เงินทองแม้นมากมายมหาศาล ยศฐาบรรดาศักดิ์แม้นยิ่งใหญ่บ้านเรือนตึกรามแม้นมโหฬารวงศ์สกุลแม้สูงส่งก็หาอาจทำให้เป็นสุขได้ไม่ ถ้าใจไม่เป็นสุข ถ้าจิตเป็นทุกข์ คือเร่าร้อนอยู่ด้วยกิเลส มีโลภโกรธ หลงเป็นสำคัญ

อารมณ์ที่น่าใคร่ทั้งหลายที่มักจะมีอำนาจเหนือจิตที่เบาที่อ่อนนั่นแหละ เป็นเหตุสำคัญแห่งความทุกข์ความร้อนของจิต ผู้มีปัญญาย่อมตามพิจารณาให้เห็นความจริงนี้ เมื่อเห็นความจริงนี้แล้วย่อมจักยินดีอบรมจิตของตนให้พ้นจากอำนาจของอารมณ์ดังกล่าวอันเกิดจากกิเลส ให้เป็นจิตที่เบาที่อ่อนต่ออำนาจความดีงาม แต่ให้หนักให้แข็งต่ออำนาจความไม่ดีไม่งามทั้งหลาย

เมื่อใดสามารถอบรมจิตได้ ข่มจิตได้แม้เพียงพอสมควร ดึงจิตให้พ้นจากความอ่อนต่อความชั่วร้ายคือสิ่งที่น่าใคร่น่าปรารถนาพอใจทั้งหลาย แม้เพียงพอสมควร ก็จะได้รู้รสความสุขที่แตกต่างจากความสุขที่เป็นความร้อนเช่นนี้พากันแสวยอยู่ และพากันคิดอยู่ว่าเป็นความสุขที่พอใจแล้ว ผู้ใดมีปัญญาฉลาดคิดให้เกิดความสงบ คิดให้เป็นปัญญาธรรมย่อมเจริญในผู้นั้น

ความหยิ่งทำให้ใจกระด้าง ขาดความอ่อนโยนละมุนละไม ตรงกันข้ามกับความอ่อนน้อม ความอ่อนน้อมหรืออ่อนโยนเป็นความงามประการหนึ่งของใจ เรียกว่าเป็นคุณสมบัติของใจก็ได้ ใจที่เจริญด้วยธรรมคือใจที่มีความอ่อนโยนอ่อนน้อมที่ตรงกันข้ามกับความหยิ่ง

เมื่อมีความหยิ่งจักเจริญในธรรมไม่ได้ ต้องพยายามละความหยิ่งให้ได้โดยควรจะเจริญในธรรมได้โดยควร

มีใจมั่นคงคือมีใจไม่ลังเล แต่หนักแน่นและมุ่งมั่นจริงจัง ใจที่เป็นเช่นนี้เมื่อน้อมลงปฏิบัติธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย่อมได้ผลดี ย่อมเจริญในธรรม ความลังเลเคลือบแคลงสงสัยเป็นอุปสรรคของการปฏิบัติทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติไม่ดีที่ไม่เป็นธรรมหรือที่เป็นการปฏิบัติดีที่เป็นธรรมก็ตาม

พุทธศาสนสุภาษิตบทหนึ่งแปลความว่า *"คนควรให้ทาน"* นั่นก็คือคนควรจะเป็นผู้เสียสละบริจาคเพื่อให้ความสุขแก่ผู้อื่น เพื่ออุปการะผู้อื่น พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญทานการบริจาคเป็นอย่างยิ่งมีพุทธศาสนสุภาษิตยกย่องการบริจาคทานไว้เป็นอันมาก ดังเช่นผู้ให้ย่อมเป็นที่รัก คนหมู่มากย่อมคบเขา บุญของผู้ให้ย่อมเจริญ คนพาลเท่านั้นย่อมไม่สรรเสริญทาน ผู้ให้ย่อมผูกไมตรีไว้ได้ ห้วงน้ำที่เต็มย่อมยังสาครให้เต็มได้ฉันใด ทานที่ให้แต่โลกนี้ ย่อมสำเร็จแก่ผู้ละไปแล้วฉันนั้น บุคคลให้ทานเป็นต้นในปางก่อน ย่อมได้สุข ในบัดนี้ เหมือนต้นไม้ถูกรดน้ำที่โคน แต่ให้ผลที่ยอดฉะนั้น

ผู้ที่กำลังมั่งมีศรีสุขอยู่ในขณะนี้ ท่านแสดงว่าเป็นผู้ให้ทานไว้ในปางก่อน ต่อไปในอนาคตขณะนี้ของทุกคนก็จะหลายเป็นปางก่อน ดังนั้นการทำทานในขณะนี้ของทุกคนก็จะให้ผลเป็นความสุขในภายหน้า ซึ่งเมื่อภายหน้ามาเป็นปัจจุบันเช่นขณะนี้ ขณะนี้ก็จะกลายเป็นอดีต เป็นปางก่อน เช่นอดีตในขณะนี้การทำทานจึงต้องทำในขณะนี้ เพื่อให้ขณะนี้เป็นอนาคตได้มั่งมีศรีสุข

ความสุขทางใจสำคัญที่สุด และความสุขทางใจนั้นจะมีได้น้อยในผู้มีกิเลสเครื่องเศร้าหมองมาก จะมีได้มากในผู้มีกิเลสเครื่องเศร้าหมองน้อย ทานเกี่ยวข้องเป็นอันมากกับการละกิเลส เพราะการให้หรือทานนั้นเป็นการต้องยอมสละของของตนเพื่อผู้อื่น อันของของตนนั้นปกติคนทั้งหลายมักจะถือว่าเป็นของตน มักจะหวงแหน ความยึดถือความหวงแหนว่าเป็นของตนนี้แหละเป็นกิเลสเครื่องเศร้าหมองอย่างยิ่ง สละละวางได้ยากอย่างยิ่ง แต่ความโลภเป็นสิ่งทำลายได้ไม่ง่าย ศัตรูของความโลภคือทานการให้

โลภะกับทานต้องทำสงครามกันอยู่ตลอดเวลา ไม่เช่นนั้นก็ไม่มีทางจะทำให้ความโลภลดน้อยหรือหมดสิ้นลงได้ ท่านจึงกล่าวว่า ทานและการรบเสมอกัน คือทานนั้นเปรียบเหมือนการรบ ทานรบกับโลภ รบกับกิเลส ถ้าทานอ่อนกำลังกิเลสหรือโลภะก็ชนะ ถ้าทานแข้มแข็งกิเลสหรือโลภะก็แพ้ผู้มีปัญญาที่เห็นโทษของกิเลส เห็นโทษของโลภะจึงพยายามเสริมกำลังของทานให้เข้มแข็งอยู่เสมอให้เข้มแข็งขึ้นเรื่อย ๆ ไม่เช่นนั้นก็จะพ่ายแพ้แก่กิเลส จะไม่พ้นจากความทุกข์ที่กิเลสของโลภะเป็นผู้ก่อไปได้เลย ทานอ่อนแอเพียงไหนกิเลสชนะได้ไกลเพียงไหน ความทุกข์ก็จะมากเพียงนั้น

อันผู้ให้ความสุขนั้นย่อมจะได้ความสุข และย่อมจะได้ก่อนผู้อื่น เพราะอันความมีใจดี มีความมุ่งดีมีความปรารถนาดีด้วยมีเมตตากรุณาเป็นพื้นของจิตใจนั้น มีความพิเศษ เป็นคุณวิเศษ จักยังให้เกิดผลเป็นความสุขความชุ่มชื่นเบิกบานใจในทันทีแก่ผู้ที่มีคุณสมบัตินี้ปรากฏอยู่ และความจริงวิเศษนี้เป็นสิ่งที่พิสูจน์ได้จริง มีหลักฐานรับรองว่าเป็นจริง ก็โดยที่ผู้มีคุณสมบัติประเสริฐวิเศษนี้นั่นเองจะเป็นผู้ยืนยันรับรองได้

คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย

ในพระบรมราชูปถัมภ์

กีฬาสารโอลิมปิค

สารโอลิมปิคของคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย ฉบับที่ ๑
OLYMPIC INFORMATION OF THE OLYMPIC COMMITTEE OF THAILAND No. 1

หน้าว่าง

กีฬาสารโอลิมปิค

หน้าว่าง

สารบัญ

บทที่ 1	ขบวนการโอลิมปิค	9
บทที่ 2	ประวัติการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค	13
	- เค้าเดิม	
	- รากศัพท์โอลิมปิค	
	- รากเหง้ากรีก	
	- เทพนิยาย	
	- การก่อกำเนิดกีฬาโอลิมปิค	
บทที่ 3	การรื้อฟื้นการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคในปี 776 ก่อนคริสตศักราช	29
	- เริ่มต้นจากกษัตริย์อิฟิคอส	
	- การแข่งาขันกีฬาโอลิมปิคที่โอลิมเปีย (สมัยโบราณ)	
	- การขุดค้น	
	- พาเที่ยวโบราณสถาน	
บทที่ 4	การรื้อฟื้นการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคในคริสตศักราช 1894	53
	- ต่อจากการรื้อฟื้นครั้งแรก	
	- กูแบร์แตง ผู้ก่อตั้งการแข่งขันกีฬาสมัยปัจจุบัน	
	- สดุดีกีฬา	
บทที่ 5	คณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ	77
	- ประวัติ	
บทที่ 6	สหพันธ์โอลิมปิคระหว่างประเทศ	93
	- กีฬาโอลิมปิค	
	- เกณฑ์การพิจารณา	
	- คำจำกัดความ “กีฬา” “แบบ” และ “ประเภท”	
	- ตราเครื่องหมายสหพันธ์โอลิมปิคระหว่างประเทศ	
บทที่ 7	คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติ	109
	- คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติ (ตามกฎบัตรโอลิมปิค)	
	- การเป็นคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติ	
	- แบบตัวอย่างข้อบังคับสำหรับ คอช	
	- ตราของคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติของประเทศต่าง ๆ ทั้งหมด	
บทที่ 8	คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย	117
	- การริเริ่ม	
	- พระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์	
	- ประเทศไทยกับโอลิมปิคนิยม	
	- THE OLYMPIC COMMITTEE OF THAILAND	
ผนวก	เพลงสรรเสริญโอลิมปิค	121

หน้าว่าง

LE
MOUVEMENT
OLYMPIQUE

THE
OLYMPIC
MOVEMENT

ขบวนการโอลิมปิค

พลอากาศเอก ทวี จุลละทรัพย์

หน้าว่าง

บทที่ 1
ขบวนการโอลิมปิค

พลอากาศเอก ทวี จุลละทรัพย์

บทนำ

กีฬาสารโอลิมปิค เป็นประมวลความรู้เรื่องกีฬาโอลิมปิค ทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคต และเป็นเอกสารที่คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย พิจารณาจัดทำขึ้นทำนองจุลสาร ที่บอกเรื่องราวต่าง ๆ พร้อมข่าวสารการเคลื่อนไหวในวงการกีฬาโอลิมปิค เพื่อประโยชน์แก่ผู้ต้องการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาและเป็นไปของกีฬาโอลิมปิค ซึ่งได้กลายเป็นปรัชญาหนึ่ง เรียกว่า โอลิมปิคนิยม (Olympism) และปฏิบัติการเป็นขบวนการกีฬาที่เจริญสืบมา

ขบวนการกีฬานี้ชื่อว่า **ขบวนการโอลิมปิค (Olympic Movement)** ซึ่งหมายถึงการจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค ณ ที่ใดที่หนึ่ง ของโลกทุก 4 ปีเป็นลำดับไป โดยไม่ขาดตอนหรือหยุดยั้งอยู่ที่ใดที่หนึ่ง หรือล้มเลิกไปเหมือนอย่างในอดีตกาล ฉะนั้น กีฬาโอลิมปิคในขบวนการนี้จึงเป็นกีฬาโอลิมปิคสมัยใหม่ หรือการฉลองสมัยใหม่ (Modern Celebrations) เริ่มตั้งแต่ปีคริสตศักราช 1896 เป็นต้นมา อันเป็นผลแห่งการรื้อฟื้นการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค (Restoration of the Olympic Games) ของท่านบารอง ปิแอร์ เดอ กูแบร์แตง (Baron Pierra de Coubertin) และเหตุที่ว่าฉลอง ก็เพื่อรักษาประเพณีโบราณมีงานฉลองในพิธีบวงสรวงบูชาเทพเจ้า และในงานฉลองนั้นมีการแข่งขันกีฬากันด้วย ซึ่งหมายความว่าการแข่งขันกีฬาและการฉลองดำเนินควบคู่กันไปจนเป็นธรรมเนียมของ การจัดการแข่งขันกีฬาไม่เฉพาะแต่กีฬาโอลิมปิค การจัดการแข่งขันกีฬาอื่น ๆ ซึ่งเป็นภูมิภาคหรือของทวีป เช่น เอเชียนเกมส์หรือซีเกมส์ก็เหมือนกัน หนังสือเชิญให้มาร่วมการแข่งขันจะระบุว่า ให้มาร่วมแข่งขันและร่วมฉลอง (to participate in the competitions and celebrations)

การรื้อฟื้นกีฬาโอลิมปิคมิใช่มีแต่ครั้งนี้ หากได้มีมาก่อนแล้วเมื่อ 776 ปีก่อนคริศตศักราช (776 B.C.) และได้กำหนดให้มีการแข่งขันกัน 4 ปีต่อครั้ง ขบวนการกีฬาที่แรกเริ่มมาก่อนนี้ได้ดำเนินไปเป็นเวลาถึงเกือบ 12 ศตวรรษ จึงได้เลิกล้มไป การรื้อฟื้นในครั้งนั้นกล่าวได้ว่าเป็นการรื้อฟื้นการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคหรือที่เรียกว่าในสมัยนั้นว่า การแข่งขันกีฬาแห่งโอลิมเปีย เป็นครั้งแรกเท่าที่ประวัติศาสตร์พอจะบันทึกได้

ความจริงแล้ว การใดที่มีการรื้อฟื้น การนั้นก็ย่อมหมายความว่ามีอดีต ฉะนั้น การรื้อฟื้นในครั้งแรกของสมัยโบราณนี้ก็หมายความว่ามีการแข่งขันกีฬากันมาก่อนแล้ว แต่หาหลักฐานได้ไม่เพียงพอที่จะเป็นประวัติศาสตร์ คงมีแต่เค้าเงื่อนและร่องรอยหรือเป็นนิยายปรำปราเท่านั้น

อย่างไรก็ดี เหตุการณ์ดึกดำบรรพ์ แม้จะเป็นเทพนิยายหรือเรื่องราวปรำปรา ได้บ่งชัดว่า ความขวนขวายในเรื่องการกีฬาเป็นสัญชาตญาณส่วนหนึ่งของคนและสัตว์ที่ทำให้มีความรู้สึกและกระทำได้เองโดยไม่ต้องมีใครสั่งสอน ครั้นเมื่อวัฒนธรรมมีส่วนมาปรุงแต่งด้วย การเล่นกีฬาต่าง ๆ ก็ได้จัดให้เข้ารูปเข้ารอยกันดีขึ้น

เป็นรูปแถวรูปขบวนที่ดำเนินไปอย่างมีระเบียบ จนกระทั่งเป็นขบวนการโอลิมปิคในปัจจุบัน

คำว่า ขบวนการ ซึ่งเป็นคำแปลของคำภาษาอังกฤษว่า Movement หรือภาษาฝรั่งเศสว่า Mouvement เป็นคำที่ไม่เคยเอามาใช้กับการกีฬามาก่อน แต่บัดนี้มีความจำเป็นที่จะต้องค่อยเริ่มใช้กันแล้ว เพราะการกีฬาซึ่งไม่เกี่ยวกับการเมืองได้กลายเป็นขบวนการที่แพร่หลายไปทั่วโลก

ขบวนการใดที่เป็นไปเพื่อคุณประโยชน์ ขบวนการนั้นย่อมควรแก่การส่งเสริมและเชิดชู **ขบวนการโอลิมปิค (Olympic Movement)** เป็นขบวนการกีฬาที่มีคุณประโยชน์ จึงควรต้องช่วยกันส่งเสริมให้แพร่หลายยิ่งขึ้นในทุกวิถีทาง เพื่อจะได้ทราบซึ้งกันทั่วไป และเพื่อจะได้มีการจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคกันทุก 4 ปี โดยไม่ติดขัดตลอดไป เพราะถ้าไม่ช่วยกันส่งเสริมขบวนการนี้แล้วไซร้ การแข่งขันกีฬาโอลิมปิคซึ่งเป็นมหกรรมกีฬาที่ยิ่งใหญ่ที่สุด จะสูญสิ้นไปเหมือนอย่างที่แล้ว และเมื่อไม่มีการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค ซึ่งเป็นอุดมคติของคนทั้งโลกให้คงสถิตอยู่คู่ฟ้า การเล่นกีฬาและการแข่งขันกีฬากันในประเทศต่าง ๆ และระหว่างประเทศก็จะพลอยเลิกล้มกันไปหมด เพราะขาดจุดมุ่งหมาย และอุดมการณ์ของขบวนการกีฬาที่เคยเป็นความรุ่งโรจน์และผลดีมาแล้ว การแข่งขันกีฬาโอลิมปิคจะมีขึ้นไม่ได้ ถ้าไม่มีขบวนการโอลิมปิคดำเนินอยู่ และขบวนการโอลิมปิคย่อมจะดำเนินไปอย่างปราศจากความหมาย ถ้าไม่มีการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค กิจกรรมทั้งสองอย่างนี้ผูกพันกันเป็นทัศนะแห่งโอลิมปิคนิยม

โดยที่ว่าขบวนการกีฬานี้มิใช่ขบวนการลัทธิการเมืองใด เพราะการกีฬาย่อมไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองอยู่แล้ว นอกจากการเมืองจะเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการกีฬาเป็นครั้งคราว และเป็นเอกเทศเท่านั้น ซึ่งก็ไม่ถึงกับเป็นพิษเป็นภัยที่ร้ายแรง แต่อย่าให้มีได้ก็ดี แม้จะดูว่าการกีฬากับการเมืองแยกกันไม่ออก เพราะยังต้องอาศัยและเกื้อกูลกันอยู่ตามสภาพของบ้านเมืองและสถานการณ์ของโลก ทุกสิ่งทุกอย่างในทุกสภาพและภาวการณ์ย่อมจะคลี่คลายไปด้วยดีเอง ขอแต่เพียงสำเหนียกว่าขบวนการโอลิมปิคเป็นขบวนการอิสระที่เชิดชูอุดมคติของการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคให้สถิตสถากรตลอดไปเพื่อสันติสุขของโลกและสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ และเพื่อบุคลในชาติตระหนักถึงคุณค่าแห่งการเล่นกีฬาและความเป็นนักกีฬา ตลอดถึงโอกาสที่จะเข้าร่วมชิงชัยในการแข่งขันกีฬาระดับสูงสุดของโลก

เพื่อแสดงถึงความมุ่งหมายที่สำคัญของขบวนการโอลิมปิค ตลอดจนความเกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับขบวนการนี้ จึงใคร่ขอชี้ชัดไว้ ณ ที่นี้

ขบวนการโอลิมปิคเป็นขบวนการส่งเสริมกีฬาของโลกตามทัศนะแห่งโอลิมปิคนิยม มีความมุ่งหมายที่ประจักษ์ คือ

- ส่งเสริมการพัฒนาคุณสมบัติทางร่างกายและจิตใจ อันเป็นมูลฐานของกีฬา
- ให้การศึกษาแก่เยาวชนผ่านทางกีฬา เพื่อมิตรภาพและความเข้าใจดีต่อกันยิ่งขึ้น อันจะช่วยสร้างสรรค์ให้โลกมีสันติสุขที่ดีขึ้นและมากขึ้น
- เผยแผ่หลักการโอลิมปิคไปทั่วโลก เพื่อสร้างไมตรีจิตระหว่างประเทศ
- ชุมนุมนักกีฬาของโลกให้มารวมตัวกันในมหกรรมกีฬาทุกสี่ปี อันเป็นการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค

ทางดำเนินของขบวนการโอลิมปิคตามความมุ่งหมายเหล่านี้ ประกอบด้วย

คณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ

สหพันธ์กีฬาระหว่างประเทศทั้งหลาย

นักกีฬาทั้งหลาย และ
คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติทั้งหลาย

คณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ (International Olympic Committee) เป็นองค์กรที่ควบคุมขบวนการโอลิมปิค และเป็นผู้ครอบครองสิทธิ์เหนือการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค ทั้งเป็นองค์การระหว่างประเทศที่มีอำนาจสูงสุด เป็นอิสระ ไม่ขึ้นแก่ใคร และสถิตสถาพรตลอดไป

สหพันธ์กีฬาระหว่างประเทศ (International Sports Federations) เป็นสหพันธ์กีฬาระหว่างประเทศต่าง ๆ มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านการจัดดำเนินงาน การบริหาร การเทคนิคและการส่งเสริมกีฬาแต่ละชนิดของตน

นักกีฬา (athletes) อันเป็นตัวบุคคลที่แสดงถึงโอลิมปิคนิยมในรูปปฏิบัติอย่างแท้จริง นัยหนึ่งเป็นตัวตนที่กระทำการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค

คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติ (National Olympic Committees) เป็นองค์การกีฬาแห่งชาติ (National Sposrts Organization) ของแต่ละประเทศ ที่เป็นสมาชิกกับคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติที่ตั้งขึ้นมานี้เท่ากับเป็นสาขาของคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ และได้รับมอบหมายให้ส่งเสริมขบวนการโอลิมปิคภายในอาณาเขตแห่งประเทศของตน และควบคุมการปฏิบัติตามข้อบังคับของคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ ณ ที่นั้น

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติ ตามที่บัญญัติไว้ในกฎบัตรโอลิมปิคมีอยู่ว่าคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติมีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งนักกีฬาในประเทศของตนไปร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคและการแข่งขันกีฬาอื่น ๆ ที่คณะการการโอลิมปิคระหว่างประเทศให้ความอุปถัมภ์ส่วนในด้านการดำรงเป็นคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาตินั้นจะต้องมีอิสรภาพ (autonomy) และต้องขัดขวางความกดดันใด ๆ ที่มีลักษณะเป็นการเมือง ศาสนา หนือเศรษฐกิจ ในการปฏิบัติตามความมุ่งหมายนี้ คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติอาจร่วมมือกับองค์การรัฐบาลหรือเอกชน แต่จะต้องไม่ผูกพันให้ตัวเองดำเนินการที่ขัดกับหลักการของขบวนการโอลิมปิคและข้อบังคับของคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ นอกจากนี้ คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติจะต้องตั้งความมุ่งหมายในการพัฒนาและปกปักรักษาขบวนการโอลิมปิคและกีฬาทั่วไป เผยแพร่ให้เยาวชนของชาติสนใจกีฬาและมีน้ำใจนักกีฬาอนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสมาคมกีฬาแห่งชาติ คณะกรรมการโอลิมปิคนี้จะรับสมาคมกีฬาสำหรับแต่ละกีฬาเข้าอยู่ในเครือสมาชิกมากกว่าหนึ่งสมาคมไม่ได้ และสมาคมกีฬานั้นจะต้องเป็นสมาชิกอยู่ในเครือของสหพันธ์กีฬาระหว่างประเทศนั้น ๆ ที่คณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศรับรองแล้วด้วย ทั้งหมดนี้คือความเกี่ยวพันที่มีกันอยู่ในขบวนการโอลิมปิค

นับแต่การรื้อฟื้นกีฬาโอลิมปิคของบารอง ปิแอร์ เดอ กูแบร์แตง ซึ่งทำให้มีการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคสมัยใหม่ครั้งแรกปี ค.ศ. 1896 ณ กรุงอาเธนส์ ขบวนการโอลิมปิคก็ได้ดำเนินเรื่อยมาแต่นั้นและแผ่ขยายไปทั่วโลก ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่ติดไปกับขบวนการนี้ โดยมีคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นคณะกรรมการโอลิมปิคของชาติ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2491 ได้รับการรับรองและยอมรับนับถือของคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศเมื่อ 15 พฤษภาคม 2493 (ค.ศ. 1950) แต่ก่อนนั้นเมื่อ 26 ธันวาคม

2492 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทาน พระบรมราชูปถัมภ์ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้ใช้ตราของคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

เมื่อประเทศไทยได้มีคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติอย่างสมเกียรติและสมศักดิ์ศรีแล้วนี้ เราก็ได้มีสิทธิ์และมีโอกาสส่งนักกีฬาไทยเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 (ค.ศ. 1952) ถึง พ.ศ. 2527 (ค.ศ.1984) รวม 8 ครั้งแล้ว และจะมีต่อไปอีก ตราบใดที่ขบวนการโอลิมปิคยังดำเนินชีวิตอยู่

ระหว่างการดำเนินของขบวนการโอลิมปิคที่คืบหน้าไปอยู่เรื่อย ๆ นี้ แม้ว่าบางครั้งบางคราวอาจมีอุปสรรคขลุกขลัก ไม่ค่อยราบรื่นนักก็ตาม เราน่าจะมีการบันทึกเกี่ยวกับความเป็นมาและเป็นไปของกีฬาโอลิมปิคทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต เพื่อเผยแพร่และเก็บไว้เป็น "บรรณสาร" สำหรับที่จะใช้ศึกษา อ้างอิงและค้นคว้าอย่างสมบูรณ์ จึงสมควรจะได้เริ่มจัดทำขึ้นไว้เป็นรูปเล่มตามควรแก่วาระสมัย โดยรวบรวมความรู้เรื่องโอลิมปิคและการดำเนินกีฬาโอลิมปิค ตลอดจนข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นหลักฐานทางเอกสารที่สำคัญต่อไป ฉะนั้นเพื่อเร่งรัดให้หนังสือดังกล่าวประกอบเป็นรูปร่างที่เหมาะสม และมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ กีฬาศาสตร์ และพลศึกษาศาสตร์ ในฉบับปฐมฤกษ์ของหนังสือนี้ซึ่งชื่อว่า "กีฬาสารโอลิมปิค" ทำนอง Olympic Message หรือ Olympic Review ของคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ จะประเดิมเรื่องราวอันเป็นเค้าเดิมของการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคในสมัยโบราณ และเบื้องหลังของเหตุการณ์ กอปรด้วยเรื่องราวและเหตุการณ์สมัยใหม่ในขบวนการโอลิมปิคตลอดจนการเคลื่อนไหวของคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ สหพันธ์กีฬาระหว่างประเทศ คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติของประเทศต่าง ๆ องค์การและองค์กรกีฬาต่าง ๆ รวมทั้งที่เป็นการเลื่อนไหวในกิจกรรมกีฬาทั้งปวง ตามทางดำเนินการขบวนการโอลิมปิค อันแสดงถึง โอลิมปิคนิยมทั่วไปและของแต่ละประเทศในโลก

คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความยินดีเสนอ กีฬาสารโอลิมปิคที่ได้เริ่มจัดทำขึ้นนี้ และหวังว่าจะเป็นหนังสือที่มีเนื้อหา เป็นสาระ พอประดับความรู้แก่ผู้ใคร่รู้ ในส่วนที่เกี่ยวกับขบวนการกีฬาที่ดำเนินมา จนกลายเป็นสังคมใหญ่สังคมหนึ่งของมนุษยชาติในกาลปัจจุบันและอนาคต.

สำหรับฉบับแรกเริ่มนี้ เป็นประมวลความรู้ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่ผู้ประพันธ์นาวาอากาศเอก ภูมิ หุราพันธุ์ ได้ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมมาจากต้นตอของแหล่งข่าวสาร อันเป็นโบราณสถานในประเทศกรีก และเรียบเรียงขึ้นจากผลงานที่กลั่นกรองแล้วกับสถาบันวิทยาลัยโอลิมปิคระหว่างประเทศ ณ โอลิมเปีย.

บทที่ 2
ประวัติการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค

นาวาอากาศเอก ภูมิ หุราพันธุ์

เค้าเดิม

ต้นกำเนิดของการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคโบราณ ได้จางหายไปในความมืดมนอนธการของยุคก่อนประวัติศาสตร์ แต่ก็ยังมีเค้าเดิมอยู่บ้างว่า ได้เป็นงานนักขัตฤกษ์ของชนชาวกรีก (Greek/Ellhn) ในประเทศกรีก (Greece/-Ellas) ซึ่งเรียกตัวเองว่า เฮลลีน (Hellene/Ellhn) ตามชื่อปฐมบุรุษว่า เฮลเลน (Hellen) หรือ เอลลีน (Ellhn)

เฮลลีน และ เฮลเลน เป็นภาษาอังกฤษ แต่ในภาษากรีก ทั้งสองคำออกเสียง เอลลีน สะกด Ellhn *ตัว* - h *เท่ากับสระ อี ส่วนประเทศกรีกว่า เอลลาส สะกด* Ellas *นัยหนึ่งชื่อ กรีกเป็นชื่อที่พวกโรมันเรียก จากคำในภาษาลาตินว่า กรีคุส สะกด* Graecus *พหูพจน์เป็น กริคิ สะกด* Graeci *ซึ่งถ้าเขียนเป็นภาษากรีกสะกด* Gpaikoi *ออกเสียง เกรคี ตัว* p *เท่ากับ* r ai *เท่ากับ เอ* oi *เท่ากับ อี แล้วจึงเป็น* Greek *ในภาษาอังกฤษ แต่คนกรีกไม่ยอมเรียกตัวเองว่าอย่างนั้นเลย แม้ในกระทั่งปัจจุบัน เขาจะเรียกตัวเองว่าเป็น เฮลลีน เสมอ*

เรื่องชื่อในภาษากรีกกับภาษาอังกฤษมักจะไม่ตรงกัน อังกฤษว่าอย่างนั้น กรีกว่าอย่างนี้ เมื่อต้องศึกษาวัฒนธรรมและประวัติหรือวรรณคดีของกรีกก็จำเป็นต้องรู้รากศัพท์ในภาษากรีกไว้บ้าง เพื่อประกอบเป็นความสมบูรณ์ของเรื่องตามสมควร แต่ภาษากรีกเป็นภาษาที่มีไวยากรณ์ยุ่งยากมาก คำ ๆ เดียวเมื่อไปอยู่ในรูปของไวยากรณ์หนึ่ง บางทีก็เขียนไปอีกอย่างหนึ่ง ทำให้เกิดความสับสนและเรียกชื่อไปต่าง ๆ กัน อย่างไรก็ตาม เมื่อกล่าวถึงประวัติทางการกีฬาที่กำเนิดในประเทศกรีก อะไรที่เป็นต้นกำเนิดของกีฬาโอลิมปิค ชื่อต่าง ๆ ที่ปรากฏและมีความเกี่ยวข้องควรจะได้เรียกไม่ใช่แต่ตามความนิยมเท่านั้น ควรรู้เป็นความรู้ตามความจริงด้วย เพื่อเป็นหลักฐานทางบรรณสารต่อไป

ประเทศกรีกปัจจุบันเป็นดินแดนอยู่ปลายแหลมบอลข่าน มีอาณาเขตติดต่อทางทิศเหนือจดประเทศอัลเบเนีย ยูโกสลาเวีย และบัลแกเรีย มีเนื้อที่ 131,944 ตารางกิโลเมตร และมีพลเมืองประมาณ 10 ล้านคน ประเทศกรีกประกอบด้วยผืนแผ่นดินใหญ่และหมู่เกาะต่าง ๆ ในทะเลไอโอเจียน อีเจียน และเมดิเตอเรเนียน บนผืนแผ่นดินใหญ่แบ่งเป็นเขตและรัฐต่าง ๆ คือ อัตติคา เปลอปอนนิซอส ภาคกลาง เธสสาลี อีปิรอส มาเซดอเนีย และธราส ส่วนเกาะต่าง ๆ มีมากมาย ที่ใหญ่และโดดเดี่ยวเช่น เกาะ ครีต/คริติ เกาะโรดส์/รอธอส ฯลฯ

ในสมัยโบราณ กรีกไม่ได้รวมตัวเป็นชาติเดียวกัน แต่มีการปกครองเป็นนครรัฐต่าง ๆ ที่เป็นอิสระ คือ เอปิรอส เธสซาลี อาคาร์นาเนีย อาเอตอเลีย โลคริส โธริส โฟซิส บอเอเตีย อัตติคา เอฟโบอา เมการา คอรินธ์ อาเคอา อิลิส อาร์คาเดีย อาร์กอลิส เมสเซนเนีย ลาคอเนีย ส่วนมาเซโดเนีย/มาเคธอเนีย ของอาเลกซานเดอร์มหาราช/อาเลกซานธรอสเป็นราชอาณาจักรหนึ่งต่างหาก ไม่ใช่กรีก แต่ก็ได้เคยครอบครองรัฐต่าง ๆ ของกรีกทั้งหมดในสมัยหนึ่ง

จุดที่เป็นต้นกำเนิดของกีฬาโอลิมปิคโบราณ คือ สถานศักดิ์สิทธิ์แห่งโอลิมเปีย (the Sanctuary of Olympia/To Ieso ths Olympias (ทอ เอียซอ ทีส ออลิมบิอาส) ในรัฐอิลิส (Elis/Hlis) *ทางด้านตะวันตกของแหลมเปลอบอนนีซอส (ออลิมเบีย เคยเป็นชื่อมารดาของอาเลกซานเดอร์มหาราชมาก่อน)*

ในตอนสมัยสองพันปีก่อนคริสตศักราช มีพวกที่อพยพมาจากทางเหนือลงมาตั้งถิ่นฐานที่อิลิสในบริเวณใกล้โอลิมเปียอันเป็นหุบเขาที่ร่มรื่น ซึ่งตอนนั้นยังไม่มีชื่อ แต่อยู่ในอาณาเขตครอบครองของเมืองปิซา (Pisa) นับเป็นเวลาหลายศตวรรษที่พวกเหล่านี้อพยพมา ก็นำเอาเทพเจ้าที่ตนนับถือตามมาด้วย

ในราวศตวรรษที่ 6 ก่อนคริสตศักราช การทะเลาะเบาะแว้งระหว่างพวกอีลิสและปิซาได้กลายเป็นการสู้รบกันที่แย่งกันครอบครองบริเวณศักดิ์สิทธิ์ พวกที่อพยพมาใหม่เป็นพวกแรกที่ทำให้สถานที่นั้นเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์โดยอุทิศแด่เทพเจ้าซูส/เธียส และให้ชื่อว่า โอลิมเปีย (ออลิมเบีย) เพื่อเป็นการบูชาภูเขา โอลิมปัส/ออลิมบอสในรัฐเธสซาริที่พวกตนจากมา หรือมิฉนั้นก็เอาชื่อของพระนางออลิมเบียมาตั้งก็ได้

ในหว่างหุบเขานี้ มีแม่น้ำอัลพิออสและคลาเธอออสไหลผ่านไปบนพื้นทราย ซึ่งดูคล้ายกับผืนพรมที่ปูลาดอยู่ ณ เชิงเขาครอนอส ซึ่งแม่น้ำทั้งสองมาบรรจบกัน ภูเขาครอนอสที่สูงตระหง่านมีต้นสนปกคลุมแลดูเขียวชอุ่มชุ่มชื่น ณ ที่นี้เป็นที่ตั้งของสถานศักดิ์สิทธิ์ที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของโลกในสมัยโบราณ คือสถานศักดิ์สิทธิ์แห่งโอลิมเปีย ดังกล่าวมาแล้ว เพราะว่า ณ สถานที่นี้ไม่มีที่ไหนอีกแล้วในโลก ที่มนุษย์ได้มีการประลองพละกำลังกันในการแข่งขันกีฬาที่เรียกว่า โอลิมปิค (Olympic) หรือในภาษากรีกว่าออลิมเบีย (Olympia) ตามชื่อสถานที่ตั้งแต่สมัยบรรพกาล ซึ่งตลอดเวลามาได้ดึงความสนใจของชนชาวกรีกจากทุกทั่วสารทิศ และ ณ ที่นี้ได้เป็นบ่อเกิดแห่งเทพนิยายและตำนานที่พิลึกกึกกือ เช่น ลำแม่น้ำมีชีวิตรักกับเทพอัปสร เทวดาแต่งงานกับนางเทพอัปสรนั้น ๆ ดังอย่าง อัลฟิออสกับอาเรธูวา อาพอลโลกับดาฟนี และเรื่องของพระนางอิปปอธาเมียที่มีความรักอย่างดูดดื่มกับเปลอปส์ (เปลอปาส) จนเป็นเหตุให้พระราชบิดา กษัตริย์อินอมาออสแห่งปิซาถึงแก่ความตายในการแข่งรถม้าศึก

ตามตำนานแห่งเทพนิยาย งานเฉลิมฉลองที่จัดให้มีขึ้นที่โอลิมเปียนั้น เดิมทีมิได้จัดเพื่อเฉลิมเกียรติเทพเจ้าซูส แต่แก่เปลอปส์ ซึ่งต่อมาเป็นชื่อแหลมเปลอปอนนีซอส และแม้ก่อนนั้นปรากฏว่าได้ขุดพบสถานศักดิ์สิทธิ์แห่งแรกที่เชิงเขาครอนนอส ซึ่งอุทิศแด่ ยี (เจ้าแม่โลกพิภพ) ซึ่งเป็นมเหสีของอูรานอส (เจ้าพ่อสวรรค์) ต่อมาครอนอสซึ่งเป็นราชบุตรสุดท้องของพระแม่เจ้ายีและพระเจ้าพ่ออูรานอส หลังจากที่ได้ขับพ่อไปแล้ว ก็ได้รับการบวงสรวงบูชา ณ โอลิมเปีย พร้อมด้วยพระชายาเรอา นัยว่าบนยอดเขาครอนอสมีศาลเจ้าครอนอสอยู่ด้วย ภูเขาลูกนี้ได้ชื่อตามครอนอส ต่อมาอีก เทพเจ้าซูส ซึ่งเป็นราชบุตรสุดท้องของครอนอสและเรอา หลังจากที่ได้ขับไล่พ่อไปจากเทพบัลลังก์แล้ว เช่นเดียวกับที่พ่อได้ทำกับปู่ของตน และสถิตอยู่ ณ ยอดเขาโอลิมปัส ก็ได้มาครอบครองสถานที่ศักดิ์สิทธิ์แห่งโอลิมเปียนี้แต่ผู้เดียวอีกด้วย และเฮอร์คิวลิส (อีราคลีส) ได้ปลูกต้นโอลิฟล้อมรอบอาราม "อัลตีส" ซึ่งเป็นสวนรุกขชาติกั้นขอบขัณฑสิมาแห่งพ่อตนไว้ อารามอัลตีสเป็นเขตชั้นในของสถานศักดิ์สิทธิ์แห่งโอลิมเปีย รอบนอกเป็นสนามกีฬาและโรงยิม รวมทั้งอาคารอื่น ๆ ที่เรียงรายกันอยู่ ดังซากปรักหักพังที่ปรากฏให้เห็นจนถึงปัจจุบันนี้

การแข่งขันกีฬาที่มีชื่อเสียงโด่งดังได้จัดให้มีขึ้น ณ สถานศักดิ์สิทธิ์นี้เรื่อยมา พร้อมกับการเฉลิมฉลองเทพเจ้าซูส ซึ่งมีสรวงสวรรค์อยู่ที่ภูเขาโอลิมปัส อันเป็นชื่อที่ได้กลายมาเป็นกีฬาโอลิมปิค ดังจะได้กล่าวถึงรากศัพท์ของคำนี้ต่อไป

อนึ่ง เพื่อขจัดความสงสัยอยากรู้ว่า ทำไมมหาเทพหรือจอมเทพเจ้าซูสหรือเธียสจึงมีชื่อเช่นนั้นน่าจะพิจารณาได้และควรกล่าวไว้เสียก่อนว่า

ซูส (Zeus)เป็นชื่อที่นิยมเรียกกันเช่นนั้นโดยทั่วไป แต่บ้างก็ออกเสียง เซอูส ซีอูส หรือ ซิวส์ ตามใจชอบ ทั้งนี้เป็นการออกเสียงตามตัวสะกดตามภาษาลาติน ความจริงแล้วคนกรีกเขาเรียก เทพเจ้าองค์นี้ว่า เธียส (Dias) แต่ภาษาอื่นไปเปลี่ยนการสะกดเสียใหม่ เลยออกเสียงกันไปต่าง ๆ นานา Dias เข้าใจว่ามาจาก Θeos (เธออส) หรือ Theo แปลว่า พระเจ้า (God) และจาก Θeos ได้เพี้ยนมาเป็น Dias ส่วน Zeus แม้คนกรีกเวลาพูดภาษาอังกฤษ เขาก็ออกเสียง ซูส ซึ่งถ้าเขาจะออกเสียงคำนี้ในภาษาของเขาจะเป็น เซฟส์ ซึ่งไม่ใช่และไปกันใหญ่ และการที่เขียน Dias เป็น เธียส เพราะ D เท่ากับ Dh และ Θ เท่ากับ th จึงเท่ากับ ธ และ ซูส หรือ เธียส ก็มิได้เป็นชื่ออะไร แต่เป็นคำที่เรียก พระเจ้าเท่านั้นเอง

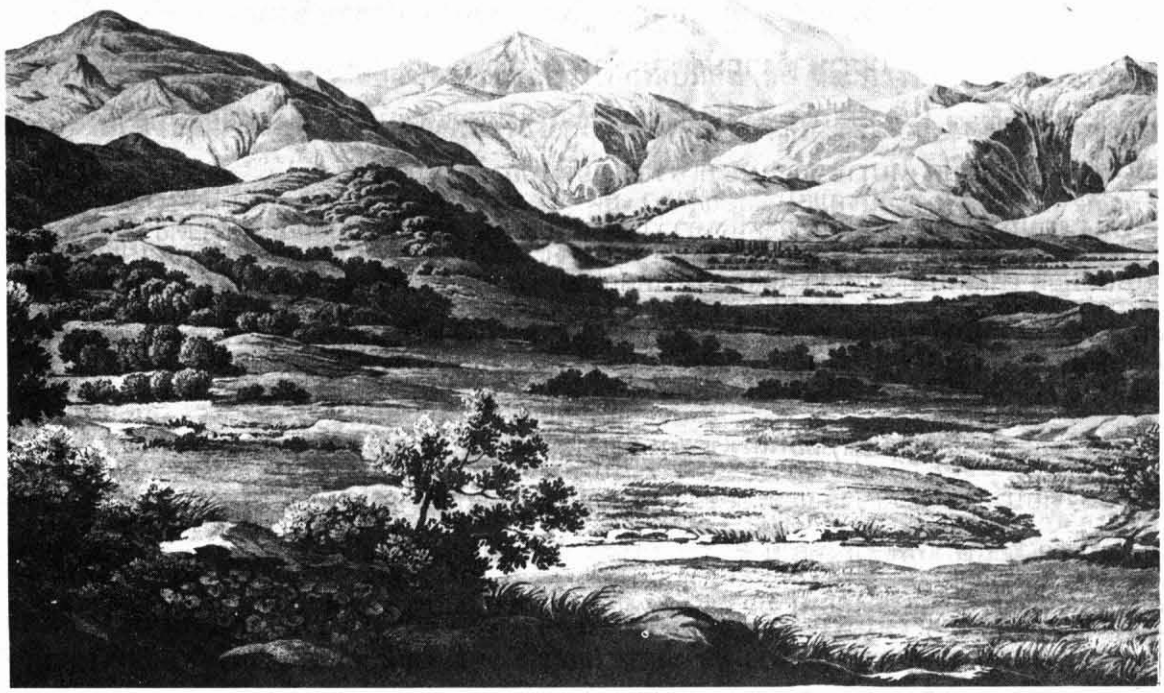

ภูเขาโอลิมปัส (MOUNT OLYMPUS) ตามนิยายว่า บนยอดดอยเป็นที่สถิตของเทพเจ้ากรีกเรียกชื่อภูเขานี้ว่าออลิมบอส

รากศัพท์โอลิมปิค

คำว่า **"โอลิมปิค"** เป็นชื่อเสียงเรียงนามที่คุ้น ๆ กันอยู่ แต่ที่เรียกว่า โอลิมปิค ๆ นั้นมีต้นสายปลายเหตุอย่างไร เท่าที่รู้ ๆ กันก็ว่ามาจากชื่อภูเขาลูกหนึ่งในประเทศกรีก ที่เรียกว่าภูเขาโอลิมปัส (Mount Olympus) แล้วเอาชื่อของผู้เขาลูกนี้มาตั้งชื่อสถานศักดิ์สิทธิ์ว่า โอลิมเปียหรือออลิมเบียในภาษากรีก และต่อมาเป็นชื่อการแข่งขันกีฬา ณ ที่นี้ และเรียกชื่อว่า Olympic Games (โอลิมปิค เกมส์) ซึ่งในภาษากรีกเรียกว่า Olympiakoi Agones (ออลิมบิอาคีอาโกเนส)

(ตัว O ในภาษากรีกออกเสียงเป็นสระ ออ เช่นในคำ Olympiakoi ตัว O อีกตัว คือ ตัว O โอเมกา ออกเสียงเป็นสระ โอ อย่างเช่นในคำ Agones ตัวอักษร mp ซึ่งควบกันในคำ Olympiakoi ออกเสียงเท่ากับตัว b อย่างเช่นคำ Columbo หรือ Columbia ถ้าจะเขียนอย่างภาษากรีก ก็ต้องเขียน Colompo หรือ Columpia ซึ่ง mp เท่ากับ b ส่วน oi ซึ่งเป็นสระกล้ำออกเสียง อี คำ agones ซึ่งแปลเป็นภาษาอังกฤษว่า games (การแข่งขันกีฬา) ในภาษากรีกก็มีความหมายอย่างเดียวกัน แต่มาจากคำ agon (อาโกน) ซึ่งหมายความว่า struggle หรือ fight เมื่อเป็นพหูพจน์ก็เติม es เป็น agones คำ agon นี้ออกมาเป็นภาษาอังกฤษอีกคำหนึ่งว่า agony (แอกกอนี) ซึ่งแปลว่าความเศร้าโศกหรือความเจ็บปวดรวดร้าวใจที่ต้องผจญทนทุกข์ทรมาน)

เหตุที่ภูเขาโอลิมปัส (Olympus) หรือ ออลิมบอส (Olympos) ในภาษากรีกมีความสำคัญมาก ถึงกับเอาไปตั้งเป็นชื่อสถานศักดิ์สิทธิ์ว่า โอลิมเปีย/ออลิมเบีย และต่อมาเป็นชื่อการแข่งขันกีฬา ณ ที่นี้ เพราะนอกจากจะเป็นภูเขาที่สูงที่สุดในดินแดนประเทศกรีก ซึ่งสูงถึง 9,750 ฟุตแล้ว ถือกันว่าเป็นภูเขาที่ศักดิ์สิทธิ์ และจอมเทพเจ้าซูส (Zeus หรือ เธียส Dias สถิตอยู่บนยอดภูเขานั้น ซึ่งเปรียบเสมือนสรวงสวรรค์กระนั้น ตามความคิดคำนึงของคนโบราณ และตามตำนานก็ว่า พวกเทวดาที่อยู่บนภูเขานี้มักจะลงมาเล่นกีฬาที่เชิงเขาเป็นที่รื่นรมย์ยิ่ง

(โอลิมเปีย/Olympia ในภาษาอังกฤษซึ่งเป็นคำนาม เมื่อทำเป็นคุณศัพท์ก็กลายเป็น โอลิมปิค/Olympic และ ออลิมเบีย/Olympia ในภาษากรีกซึ่งเป็นคำนาม เมื่อทำเป็นคุณศัพท์ก็กลายเป็น ออลิมบิอาคี/Olympiakoi และฉะนั้นที่เป็น โอลิมปิค ในภาษาอังกฤษก็เพราะ ออลิมบิอาคี ในภาษากรีกนี้)

อนึ่ง ตามการสันนิษฐานอีกทางหนึ่ง คำว่า ออลิมเบีย นั้น เป็นชื่อที่มีมาก่อน กล่าวคือ เป็นชื่อมเหสีของกษัตริย์ฟิลิปปอส (ฟิลลิป) ที่ 2 แห่งอาณาจักรมาเคดอเนีย พระนางเป็นพระมารดาของอาเลกธรอส (อาเลกซานเดอร์มหาราช) และอยู่ในรัฐเอปิรอสทางเหนือ ติดกับมาเคดอเนีย (มาเซโดเนีย) ซึ่งเข้าใจว่าพวกที่อพยพมาอีลิสคงจะมาจากที่นี้ และเอาชื่อของพระนางออลิมเบียมาตั้งเป็นชื่อสถานที่ศักดิ์สิทธิ์นั้น

ภูเขาโอลิมปัส (ออลิมบอส) อยู่ในทิวเขาทางดินแดนตอนเหนือในอาณาจักรมาเซโดเนีย (โบราณ) ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับรัฐเอบิรอสและเธสซาลี ยอดดอยของภูเขาลูกนี้ชื่อ แพนธียน (Pantheon) หรือ พานธีออน (Pantheion) ซึ่งตามตัวแปลว่า ที่อยู่ของเทพเจ้าทั้งหลาย สูง 2,917 เมตร นับว่าเป็นภูเขาที่สูงที่สุดในประเทศกรีก มีหิมะปกคลุมอยู่เกือบตลอดทั้งปี (ประมาณ 9 เดือน) มองดูแล้วเหมือนฉาบทาด้วยสีขาวโพลง

ด้วยเหตุฉะนั้น จึงเรียกชื่อภูเขานี้ว่า ออลิมบอส (ออกเสียงตามตัวสะกดในภาษากรีก) หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า โอลิมปัส จากคำบาลี โอลิมปติ - โอ (ลง)+ลิป (ฉาบทา)-ลิมป-ติ แปลว่า ฉาบทาลงมา คือ ปกคลุมด้วยหิมะนั่นเอง อย่างเช่นภูเขาหิมาลัย ภาษากรีกเป็นภาษาในตระกูลอินโด-ยุโรเปียน ฉะนั้นการที่เอาคำบาลีมาใช้จึงไม่แปลกประหลาด และชื่อ โอลิมปัส หรือ ออลิมบอสก็คงมาจากคำบาลี โอลิมปติ นี้

แต่รากศัพท์ของ ออลิมบอส นั้น ได้เคยถามท่านศาสตราจารย์กรีกผู้หนึ่งแห่งมหาวิทยาลัย International Olympic Academy (Diethnhs Olympiakh Akadhmia) ณ เมืองโอลิมเปียโบราณ ท่านได้ตอบอย่างอ้อมแอ้มว่า คงจะมาจากคำ o lampon (ออ ลัมโบน) หรือ h lampa (อิ ลัมบา) กระมัง ซึ่งหมายถึงการส่องแสง (the shining) หรือตะเกียง ซึ่งออกมาเป็นภาษาอังกฤษว่า lamp พิจารณาแล้ว รู้สึกว่ารากศัพท์เช่นนี้ออกจะห่างไกลมาก และรากศัพท์จากบาลีจะใกล้เคียงกว่า

คำ โอลิมปิค (Olympic) ตามหลักการทับศัพท์ของราชบัณฑิตแห่งราชบัณฑิตยสถานนั้นท่านว่าตัว

สะกด c เท่ากับ ก ฉะนั้น การเขียนคำนี้ต้องเขียนตามพจนานุกรมฉบับใหม่ว่า โอลิมปิก แต่ว่าการจะควรประการใด โอลิมปิค ที่สะกดด้วย ค นั้นได้เขียนกันมาอย่างนั้นจนติดแล้ว ยิ่งเป็นชื่อของคณะกรรมการนี้คือ คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ก็เขียนกันมาอย่างนั้น คำที่เป็นชื่อแล้วเคยสะกดอย่างไรไม่ควรเปลี่ยน

โอลิมปิค เป็นคำคุณศัพท์ ใช้ประกอบคำนาม จะใช้เป็นคำโดดโดยไม่ประกอบอะไรไม่ค่อยจะมียกเว้นในบางกรณีโดยทำเป็นชื่อ เช่น จารึกคำ "OLYMPIC" ไว้เฉย ๆ บนโล่หรือถ้วยรางวัล หรือมิฉะนั้นก็ทำเป็นคำนามพหูพจน์ เช่น โอลิมปิคส์ (Olympics) ซึ่งแปลว่า การแข่งขันกีฬาโอลิมปิค โดยย่นย่อจาก Olympic Games นอกจากนี้ยังมีศัพท์ใหม่เกิดขึ้นมาคำหนึ่ง คือ Olympism (Olympismos) แปลอย่างบัญญัติศัพท์ว่า โอลิมปิคนิยม ซึ่งยังไม่มีใครให้ความหมายหรือคำจำกัดความได้ดีพอ แต่ก็เข้าใจกันโดยนัยว่าความนิยมชมชอบในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค ซึ่งได้เกิดเป็นขบวนการกีฬาหรือขบวนการโอลิมปิคไปทั่วโลกและทุกประเทศควรจะมี "โอลิมปิคนิยม" กันทั้งนั้น ไม่มากก็น้อย ดังเช่นที่ คณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ ได้รวบรวมหนังสือที่จัดทำขึ้นเป็น สารานุกรมคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติ (Encyclopedia of the National Olympic Committees) ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการโอลิมปิคของแต่ลประเทศที่เป็นสมาชิก และการมีโอลิมปิคนิยมในประเทศนั้น คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทยก็มีเรื่องอยู่ในหนังสือนั้น หัวเรื่องว่า THAILAND AND OLYMPISM

โอลิมปิคนิยม (อก. Olympism/โอลิมปิสซึม, ฝศ. Olympisme/โอแลงปิสม์, กร. Olympismos ออลิมบิสมอส) เป็นแนวความคิดที่มีมูลเหตุมาจากการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคในสมัยโบราณ ตามมโนคติของกรีกที่ว่า Kalos Kagathos/ คาลอส คากาธอส ซึ่งหมายถึง รูปสวย ใจงาม หรือฝรั่งเศสว่า beau et bon กล่าวคือ การพัฒนาตัวบุคคลทางกาย ทางปัญญา และทางใจ (พลศึกษา-พุทธิศึกษา-จริยศึกษา) ให้เป็นคนที่สมบูรณ์ด้วยพลานามัย สติปัญญา และศีลธรรม เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

โอลิมปิคนิยม เป็น ปรัชญาที่เกิดจากความประทับใจของท่านบารอง ปิแอร์ เดอ กูแบร์แตงเรื่องการพักรบ (Truce/Anakoxh) ของชนชาวกรีกในระหว่างทั้งก่อนและหลังการฉลองการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคสมัยโบราณ ซึ่งทำให้การสู้รบระหว่างนครรัฐต่าง ๆ ยุติไปชั่วคราว และเมืองอีลิสได้กลายเป็นบริเวณศักดิ์สิทธิ์ที่ล่วงละเมิดมิได้ และห้ามไม่ให้ใครถืออาวุธเข้ามา ชนชาวที่มีเผ่าพงศ์วงศ์วานต่าง ๆ ของกรีกโบราณต่างพากันมาร่วมชุมนุมกันด้วยสามัคคีธรรม

อาจเป็นได้ไหมที่กูแบร์แตงพยายามรื้อฟื้นการแข่งขันกีฬาในสมัยโบราณ มาเป็นรูปแบบสมัยใหม่และทำให้เป็นการแข่งขันระดับโลกเสียเลย เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันฉันพี่น้องและสันติสุขของโลก

ถ้าไม่ผิด ความพยายามของกูแบร์แตงในการรื้อฟื้นการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคขึ้นมาจนสำเร็จก็เพื่อจะดึงความสนใจของคนให้เห็นคุณค่าแห่งโอลิมปิคนิยม อันประกอบด้วยการแข่งขันกีฬาที่มีลักษณะเป็นระหว่างประเทศ ส่งเสริมมิตรภาพ และความร่วมมือกันระหว่างชนชาติทั้งหลาย โดยไม่มีความแตกต่างและเดียดฉันท์กัน เพื่อสันติภาพของโลก

จากความประทับใจได้กลายมาเป็นความบันดาลใจให้กูแบร์แตงมีความคิดเห็นที่สูงส่งเลยไปจนถึงว่าการพักรบเพียงชั่วคราวเพื่อแข่งขันกีฬากันเท่านั้น ยังไม่เพียงพอ ท่านเห็นว่าถ้าสงครามยังมีอยู่ในโลกนี้ตราบใด คนทั้งโลกก็จะเดือดร้อนกันไม่มีที่สิ้นสุดตราบนั้น การแก้ปัญหานี้ต้องขจัดสงครามและสถาปนาสันติภาพอย่าง

สถาพร การจะขจัดสงครามได้ต้องให้โลกรู้หลักปรัชญาแห่งโอลิมปิคนิยม

โอลิมปิคนิยม ได้เกิดขึ้นจากแนวความคิดนี้ และเป็นสถาบันระหว่างประเทศ ไม่ขึ้นกับใครและเป็นอิสระจากการแทรกแซง กดดัน หรือขัดขวางใด ๆ ทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ และทางสังคมแต่ลำพังโอลิมปิคนิยมอย่างเดียวจะประสบสัมฤทธิผลมิได้ ถ้าไม่มีการดำเนินการที่จะส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประเทศ สอนให้คนรู้จักเสรีภาพในแนวทางที่ถูก และสร้างภาวะทางสังคมในการอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติ

โอลิมปิคนิยม (Olympism) มีกิจกรรมอยู่ 2 อย่าง คือ ขบวนการโอลิมปิค (Olympic Movement) และการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค (Olympic Games)

ขบวนการโอลิมปิค เป็นกิจกรรมชั่วกัลปาวสานที่ไม่รู้จับ และเป็นเสมือนโรงเรียนถาวรทางปรัชญาโอลิมปิคที่สอนให้รู้หลักการต่าง ๆ แห่งโอลิมปิคนิยม เปิดให้คนทุกเพศทุกวัยได้แสดงความสามารถทางกีฬาและการแข่งขันกีฬา นัยหนึ่ง มุ่งหมายให้ทุกคนได้ปฏิบัติกีฬา ดังคำชักชวนที่แพร่ไปทั่วโลกอยู่เวลานี้ว่า "Sport for all" และรู้คุณค่าของการแข่งขันมีความไม่เห็นแก่ตัว (disinterestedness) เป็นต้น

ส่วน **การแข่งขันกีฬาโอลิมปิค** เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งของโอลิมปิคนิยม การแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศทั่วโลกนี้มีเป็นครั้งเป็นคราวทุก ๆ 4 ปี การร่วมการแข่งขันจำเป็นต้องจำกัดเฉพาะนักกีฬาที่ยอดเยี่ยมเท่านั้นจากบรรดาชาติทั้งหลาย การที่นักกีฬาผู้ใดมีโอกาสเข้าร่วมการแข่งขันได้ ก็หมายความว่า เขาได้ผ่านการฝึกอบรมในโรงเรียนขบวนการโอลิมปิคมาอย่างโชกโชนแล้ว ฉะนั้น เมื่อได้ผ่านโรงเรียนนี้ด้วยความอุตสาหะวิริยภาพจนได้ไปร่วมการแข่งขัน ก็นับว่าเป็นนักกีฬาที่ยอดเยี่ยมจริง ๆ ที่จะไปเจอกับนักกีฬาที่ยอดเยี่ยมอื่น ๆ ด้วยเหตุฉะนี้ ในระหว่างการแข่งขันจึงเป็นเรื่องที่เน้นถึงความดีเด่นและการส่งเสริมให้ได้นักกีฬาที่ดีที่สุด มีสมรรถภาพที่สูงที่สุด

ดังนี้จะเห็นได้ว่า การดำเนินกิจกรรมของการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคนั้นมีเพียง 4 ปีครั้งและในระหว่าง 4 ปีนั้นก็เป็นเรื่องของขบวนการโอลิมปิค ความสมัครสมานกันระหว่างกิจกรรมของขบวนการโอลิมปิคและการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคจะเป็นเครื่องประกันความสำเร็จไปสู่อุดมคติสุดยอดของโอลิมปิคนิยมอย่างแน่นอน

โอลิมปิคนิยม ที่มีรากศัพท์โอลิมปิคนี้ เมื่อมองในแง่ของปรัชญาก็ย่อมจะเป็นทฤษฎีที่ยุ่งยากเอาการ และไม่อาจหาคำนิยามได้ แต่ถ้าเป็นการปฏิบัติก็ไม่สู้กระไร และจะเป็นประโยชน์ที่มีคุณอนันต์ต่อโลก

Olympisme (ฝ.ศ.) เป็นคำที่ บารอง ปิแอร์ เดอ กูแบร์แตง ผู้รื้อฟื้นการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค เป็นคนคิดขึ้นมาเองจากคำ Olympe ชื่อภูเขา หรือ Olympie ชื่อสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ โดยท่านบอกว่า

"โอลิมปิคนิยมนั้นมี จะว่าเป็นหลักนิยมหนึ่งก็ได้ ขออภัยที่หลายท่านตำหนิข้าพเจ้าที่ชอบหาคำใหม่ ๆ มาใส่ในภาษาปัจจุบัน แต่มันก็ต้องทำ เพราะหลักนิยมทางปรัชญา-ศาสนาทุกหลักเช่นหลักนี้ ต้องสรรหาคำที่ปลุกใจให้ประพฤติปฏิบัติ"

"Il existe un Olympisme, donc une doctrine. J'en suis fâché pour ceux-nombreux-qui m'ont honni lorsque j'ai ajouté en néologisme au langage usuel. Mais il le fallait bien. Toute doctrine philosophico-religieuse comme l'wst calle-là, veut un nom qui l'évoque et la désigne"

ในบรรดาหนังสือที่ กูแบร์แตง เขียนไว้หลายเล่ม แม้สุนทรพจน์และคำบรรยายในที่ต่าง ๆ หลายแห่งท่านไม่เคยให้คำจำกัดความของโอลิมปิคนิยมเลย ท่านปล่อยให้เข้าใจเอาเอง แต่ถ้าพิจารณาข้อเขียนหรือคำพูดของท่านทั้งหมดแล้ว จะเห็นว่าท่านกล่าวมีใจความที่เกี่ยวกับหลักนิยมนี้ทั้งนั้น แม้กระทั่ง สดุดีกีฬา (Ode au Sport) ที่ท่านแต่งเป็นโศลกรวม 9 บท และได้รับรางวัลเหรียญทองโอลิมปิค ก็ล้วนพรรณาถึงโอลิมปิคนิยมแต่ต้นจนปลาย

คำที่มีรากศัพท์โอลิมปิคมีอีกคำหนึ่งได้แก่ โอลิมเปียด Olympiad ฝศ. Olympiade กร. Olympias คือ ห้วงเวลา 4 ปี ที่นับจากการฉลองการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคถึงการฉลองครั้งต่อไปการนับห้วงเวลานี้กรีกโบราณได้ถือเอาปี 776 ก่อนคริสตศักราชเป็นปีแรกของโอลิมเปียดแรก ห้วงเวลาที่ว่านี้เป็นระยะเวลาตั้งแต่ที่สุดของการแข่งขันไปจนถึงวันที่เริ่มการแข่งขันใหม่ของปีที่ 5 ซึ่งเป็นปีของการแข่งขันครั้งต่อไป อนึ่ง คำ "โอลิมเปียด" นี้หมายถึงการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคอีกความหมายหนึ่งด้วย

อีกคำหนึ่ง ได้แก่คำ โอลิมเปียน Olympian กร. Olympios เป็นคำคุณศัพท์หมายถึงแห่งภูเขาโอลิมปัส หรือแห่งโอลิมเปีย ซึ่งเป็นตำบลหนึ่งในนครรัฐอิลิส และการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคซึ่งกรีกเรียกว่า ออลิมเบีย (โอลิมเปีย) เหมือนกัน มีที่นั่น คำนี้เมื่อใช้เป็นคำนามหมายถึง 1. คนที่มีถิ่นฐานอยู่ที่โอลิมเปีย 2. นักกีฬาที่ร่วมการแข่งขันในกีฬาโอลิมปิค 3. ผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่ภูเขาโอลิมปัส 4. เทพเจ้าในเทพนิยายกรีก และถ้าบ่งเฉพาะว่า The Olympian หมายถึงเทพเจ้าซูส (Zeus) หรือ กร. เธียส (Dias) หรือ ลต. จูปิเตอร์ (Jupiter) คำ THE OLYMPIAN เป็นชื่อ กีฬาสารโอลิมปิครายเดือน ของคณะกรรมการโอลิมปิคสหรัฐฯอีกด้วย

ประเทศกรีกสมัยโบราณ

รากเหง้ากรีก

ในสมัยโบราณ ประเทศกรีกซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของกีฬาโอลิมปิค แต่เดิมมิได้เป็นประเทศหรือประชาชาติใด เพราะชนชาวกรีกที่เรียกตัวเองว่า เฮลลีน ได้กระจัดกระจายกันไปตามผืนแผ่นดินใหญ่และเกาะต่าง ๆ มากมาย การตั้งถิ่นฐานบนผืนแผ่นดินใหญ่มีพื้นที่ราบในหุบเขาและภูเขาสูง ๆ แบ่งแยกอาณาเขตเป็นพวก ๆ แต่ละถิ่นฐาน

มีชนบทและภูมิประเทศล้อมรอบเป็นรัฐ ๆ หนึ่ง ซึ่งเรียกว่า นครรัฐ (city-state กร. polis) รัฐหนึ่ง ๆ มีอาณาเขตไม่มาก แต่ต่างพยายามรักษาอิสรภาพของตัว และแยกกันปกครองเป็นส่วน ๆ มีเมืองหลวงเป็นของรัฐ เช่น อาเธนส์ (กร. อาธีนา) ของรัฐ อัตติคา สปาร์ตา (กร.สปาร์ตี) ของรัฐลาโดคเนีย อีลิสของรัฐอีลิส พวกอีลิส (กร.อีลิอี) เป็นพวกที่ก่อกำเนิดกีฬาโอลิมปิคที่สถานศักดิ์สิทธิ์โอลิมเปีย ใกล้เมืองอิลิส

รัฐต่าง ๆ บนผืนแผ่นดินใหญ่มีรวมทั้งหมด 18 รัฐ คือ เอบิรอส เธสซลี อาคาร์นาเนีย อาเอโตเลีย โลคริส โดริส โบเอเตีย เอฟโบอา เมการา คอรินธ์ อาเคอา อีลิส อาร์คาเดีย อาร์โกลิส เมสเซเนีย ลาโคเนีย รวมทั้งถิ่นฐานในเอเซีย ไมเนอร์ (เตอรกี) ซิซิลี และอิตาลีปลายแหลมตอนใต้ ซึ่งเรียกว่า Magna Graecia หรือ กร. Megalhs Elladas

รากเหง้าของกรีกแท้ ๆ ไม่มี คงได้แต่คาดคะเนว่า มีฝูงชนเลี้ยงสัตว์พวกหนึ่ง เชื้อชาติอินโด-ยุโรเปียน ซึ่งท่องเที่ยวไปชั่วหลายศตวรรษแล้ว กระจัดกระจายไปทางตะวันออกและตะวันตกจากถิ่นฐานบ้านช่องอันเป็นทุ่งหญ้าแถบทะเลแคสเบียน และเคลื่อนจากทางเหนือลงมาครอบครองพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์บนผืนแผ่นดินใหญ่

ในราว 1500 ปีก่อนคริสตศักราช พวกที่รุกลงมาพวกแรกเป็นพวกอาคีแอน (อาเคอี) ต่อมาอีก 3-4 ศตวรรษ มีพวกโดเรียน (โธริอิ) เป็นพวกที่สอง ซึ่งได้มาย่ำยีและขับไล่พวกอาคีแอนอีกต่อหนึ่ง เดิมทีเดียวคงมี มนุษย์เก่าแก่อยู่ในพื้นที่เหล่านี้มาก่อน และได้ถูกพวกที่มาใหม่ 2 พวกนี้กลืนไปส่วนเผ่าพันธ์อื่น ๆ มีเป็นต้นพวกอีโอเลียน (เอโอลี) และ "อีโอเนียน (อีโอนิอี) ซึ่งไปตั้งถิ่นฐานอยู่ตามเกาะและแถบชายฝั่งทะเลของเอเชีย ไมเนอร์

หนังสือประวัติศาสตร์ทุกเล่มลงรอยกันว่า รกรากแท้ ๆ ของกรีกโบราณมีอยู่ 4 สาขาดังกล่าวนี้ คือ อาเคแอน อีโอเลียน อีโอเนียน และโดเรียน ทั้ง 4 สาขานี้พงศาวดารของกรีกก็ไม่ทราบว่าทำไมถึงแตกสาขาไปเช่นนั้นและมีชื่อเรียกเช่นนั้น ประกอบกับการที่กรีกเรียกตัวเองว่า เฮลลีน จึงเกิดมีนิยายว่า เฮลลินซึ่งเหมาเอาว่าเป็นมนุษย์คนแรกของโลก และเป็นปฐมบุรุษของเขามีลูกชาย 3 คน คนหนึ่งชื่อ โธริออส (พวกโดเรียน) อีกคนหนึ่งชื่อ เอโอลอส (พวกอีโอเลียน) แล้วก็มีหลานต่อมาอีก 2 คน คนหนึ่งชื่อ อีโอนิออส (พวกไอโอเนียน) และอีกคนหนึ่งชื่อ อาเคออส (พวกอาคิแอน) หลาน 2 คนนี้เป็นลูกของ ดีธอส ซึ่งเป็นลูกคนกลางของเฮลลีน

พวกกรีก 4 สาขานี้ สาขาที่ใหญ่คือ สาขาโดเรียน ซึ่งถือว่าเป็นเฮลลีนที่บริสุทธิ์ยิ่ง เช่นพวกที่ตั้งอาณาจักรอยู่ที่อาเธนส์และสปาร์ตา ความจริงชนชาวสปาร์ตามีเชื้อสายสืบเนื่องมาจากพวกโดเรียน ซึ่งในขั้นเดิมตั้งถิ่นฐานอยู่ทางเหนือ แต่ถูกพวกเธสซารี ขับไล่ข้ามคอคอดคอรินธ์ลงไปทางใต้ผ่านเปลอปอนเนซอส ลงไปตั้งอยู่ในที่หนึ่งซึ่งเรียกว่าเมืองสปาร์ตาในรัฐลาโคเนีย และตั้งแต่นั้นมาก็ทิ้งนามโดเรียน เรียกนามตัวเองว่า สปาร์ตาน (กร. สปาร์ติอาตีส) เมื่อลงไปตั้งหลักฐานอยู่นั้น พวกนี้มีจำนวนน้อยกว่าพลเมืองซึ่งเป็นเจ้าของถิ่นเดิมหลายเท่า แต่อาศัยที่เคยตรากตรำลำบากและกล้าแข็งอดทน คุ้นเคยต่อการสู้รบ จึงสามารถเป็นนายของพลเมืองเจ้าของถิ่นเดิมได้ แล้วก็มีอาชีพในทางทหารอย่างเดียว เที่ยวรบราฆ่าฟันไปทั่วหมดแม้กระทั่งอาณาจักรอาเธนส์ ที่ขับเคี่ยวกันอย่างทรหด โดยพฤติการณ์ต่าง ๆ พวกสปาร์ตามีชื่อเสียงติดพงศาวดารว่า เป็นมนุษย์ที่เข้มแข็งและกล้าหาญที่สุดในโลก นอกจากนี้ยังมีบทบาทที่สำคัญที่ทำให้การรื้อฟื้นการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคครั้งแรก (สมัยโอลิมเปีย) เป็นผลสำเร็จได้ เพราะยอมหยุดรบและหยุดรุกราน ส่วนพวกอาเธนส์เป็นพวกที่มีอิสรภาพเต็มที่ในทางการเมือง ขยันขันแข็งในการค้าขาย เจริญในทางศิลปวิทยา และอักษรศาสตร์ ปรัชญา ตลอดจนการพลศึกษาและยิมนัสติก

(อาเธนส์ เป็นเมืองหลวงของประเทศกรีกในปัจจุบัน เรียกชื่อในภาษากรีกว่า อาธีนา (Athina หรือ Aehna) แต่เดิมเป็นชื่อเมืองใหญ่เมืองหนึ่งในนครรัฐอัตติคา (Attica) การที่ได้ชื่อนี้ก็เพราะตามเทพนิยายมีว่า เทพธิดาองค์

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

หนึ่งชื่อ อาธีนา ได้รับเลือกให้มาปกปักรักษาเมืองนี้ ตามเทวบัญชาของเทพเจ้าซูส ซึ่งเป็นเทพบิดา อาเธนส์ ซึ่งมักจะเรียกกันว่า เอเธนส์หรืออะเธนส์ และสะกดในภาษาอังกฤษว่า Athens (แอ็ทเธนส์) เคยอยากรู้ว่า ทำไมถึงต้องมีตัว S และทำให้ต้องเขียนตามโดยมี ส การันต์ด้วย ก็เนื่องจากภาษาฝรั่งเศสออกเสียง อาเธน ไม่ได้ และเทพธิดา อาธีนา ฝรั่งเศส ออกเสียง อาเธนา (Athéna) ฉะนั้น เมื่อจะเรียกชื่อเมือง จึงต้องเขียน Athènes (อาแธนส์) อังกฤษเขียนตามอย่างฝรั่งเศส แต่ตัด e ในพยางค์ท้ายออก คงไว้แต่ตัว s ส่วนเยอรมันสะกด Athen เฉย ๆ โดยไม่มีตัว s เราออกเสียงอย่างอังกฤษ จึงต้องมี ส ด้วยแต่ไม่ออกเสียงและการันต์ไว้)

ในสมัยที่ยังมีการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค ณ โอลิมเปีย นครรัฐทั้งหลายของกรีกยังต่างเป็นอิสระและไม่รวมตัวกันเป็นประเทศหรือประชาชาติหนึ่ง แต่เรียกตัวเองว่า เฮลลีน (กร. เอลลีน) และเรียกชื่อประเทศ ต่อเมื่อรวมตัวกันได้ในภายหลังจนถึงปัจจุบันว่า เอลลาส (อก. กรีซ) ส่วนคำว่า กรีก ซึ่งเป็นคำที่ใช้กันทั่วไปสำหรับเรียกชื่อชนชาตินี้ และเรียกชื่อประเทศว่า กรีซ นั้น คำนี้มีรากศัพท์มาจากชื่อของหมู่ชนเผ่าหนึ่งอยู่ทางทะเลตะวันออกตรงข้ามแหลมอิตาลี ชนเผ่านี้มีชื่อเรียกว่า เกรอี (Graioi) คุณศัพท์เป็น เกรคอส (Graikos) ในภาษากรีก และเป็นคำลาตินว่า กรีคี เกรอีได้หนีความยากแค้นในถิ่นเดิม และอพยพไปยังแหลมอิตาลีภาคใต้ในต้นสมัยโรม ต่อมาพวกโรมันเหมาเรียกชื่อพวกกรีกทั้งหมดอย่างเหยียด ๆ ว่า กรีคี ซึ่งมาเป็น กรีก ในภาษาอังกฤษ และบริเวณที่ชนเผ่านี้อพยพไปอยู่เรียกว่า Magna Graecia (มักนา กรีเซีย)

กรีกโบราณที่รุ่งโรจน์ที่สุดในสมัย 500 ปีก่อนคริสตศักราช และมีการสู้รบกันเองระหว่างอาเธนส์และสปาร์ตา และระหว่างนครรัฐอื่น ๆ แล้วก็เสื่อมลง จนกระทั่งอาเลกซานเดอร์มหาราชมามีอำนาจครอบครองนครรัฐต่าง ๆ ไว้หมด (กษัตริย์ฟิลิปที่ 2 และอาเลกซานเดอร์มหาราชซึ่งเป็นพระราชบุตร ยังได้เคยมาร่วมการแข่งรถม้าศึกและสร้างวิหารไว้ที่สถานศักดิ์สิทธิ์แห่งโอลิมเปีย) ต่อมาเมื่ออาเลกซานเดอร์มหาราชสิ้นพระชนม์ อาณาจักรมาเซโดเนียตกอยู่ใต้อำนาจโรมัน และนครรัฐทั้งหลายของกรีกตกอยู่ในความปกครองของเตอรกี แต่แล้วก็สามารถเอาเอกราชกลับคืนมาได้ถึงได้รวมตัวและตั้งเป็นราชอาณาจักร มีพระเจ้าแผ่นดิน เหตุการณ์ต่าง ๆ ต่อมารวมทั้งสงครามโลกครั้งที่ 1 และ 2 ทำให้ประเทศกรีก หรือ เอลลาส เปลี่ยนการปกครองเป็นสาธารณรัฐ มีประธานาธิบดี และคงเป็นศูนย์อนุสรณ์ของการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค ที่มีเทพนิยายประกอบเป็นต้นกำเนิด

เทพนิยาย

เนื่องด้วยประวัติกีฬาโอลิมปิค มีความเกี่ยวพันกับเทพนิยายของกรีก โดยเฉพาะภูเขาโอลิมปัสและเทพเจ้าซูส รวมทั้งเทวสถานหรือเทวาลัยที่โอลิมเปียและที่อื่น ๆ จึงน่าจะทราบเรื่องราวที่แม้จะปรำปรา หรือแต่งขึ้นโดยจินตกวีของกรีก ก็พอจะเอาเค้าเรื่องมาปะติดปะต่อกับเค้าเดิมได้บ้าง อย่างน้อยที่สุดก็ได้เห็นความรู้สึกนึกคิดของคนกรีกโบราณเกี่ยวกับ logos และ mythos คือ ทั้งที่มีเหตุผล (reasoning) และไม่มีเหตุผล (myth) ซึ่งอย่างหลังพิสูจน์ความจริงไม่ได้และก็ไม่ต้องการให้พิสูจน์ แต่ก็มีความจริงอยู่ในตัว และหรือลงเอยอย่างเดียวกันเป็นอานุภาพแห่งเชิงวอนความวิจิตรพิสดาร

จับความตั้งแต่ตอนสร้างโลก ตามเทพนิยายกรีก เพราะกรีกก็มีเรื่องสร้างโลกเหมือนกันและกำหนดหรือสมมุติให้มีเทพเจ้าองค์แรกที่สุดขึ้นมาก่อน ชื่อ คาออส (Xaos) หรืออังกฤษ เคออส (Chaos) ซึ่งกลายความหมายมาแปลว่า ความยุ่งเหยิงและสับสน จากรากศัพท์ xa (อ้าปากหวอหรือหาว) และหมายถึง ความว่างเปล่า ไม่มีตัวตนเป็นรูปร่างให้มองเห็น ซึ่งก็เท่ากับเป็นความมืด และในความมืดอาจมีการก่อความยุ่งยากหรือยุ่งเหยิงอะไรขึ้นได้ทั้ง

เทพเจ้าซูส (กรีกเรียกเธียส)

สิ้น แต่ความมืดต้องคู่กับกลางคืน ซึ่งก่อนสร้างโลกไม่มีกลางวัน คงมีแต่กลางคืน ฉะนั้น เทพเจ้าคาออสจึงมีคู่เป็นชายาชื่อ นีคท์ (Nykt) ซึ่งกลายเป็นคำสามัญว่า night แปลว่า กลางคืน เทพเจ้าคาออส (คาออส) กับชายานีคท์ (กลางคืน) เมื่ออยู่ใกล้ชิดกัน ความมืดกลมกลืนกับกลางคืนในที่มิดชิดเช่นนั้นอะไร ๆ มันก็ย่อมเกิดขึ้น จึงเกิดลูกออกมาเป็นแสงสว่าง ปรากฏเป็นเทพธิดาชื่อ เยอา (Gaia) หรือ ยี (Gh) ดำรงสภาพเป็นเจ้าแม่แห่งโลกพิภพ *(คำอังกฤษ Earth อย่าง Geography ก็มาจากคำ Gh นี้ แต่เปลี่ยนเป็น geo)* อยู่ ๆ พระนางว้าเหว่นึกอยากจะมีคู่บ้าง จึงเนรมิตลูกผู้ชายขึ้นมาก่อนจากเลือดในอกของตน ชื่อ อูรานอส (Uranos) กร. Oupanos แปลว่า สวรรค์) เป็นเทพเจ้าแห่งสวรรค์ (heaven) ซึ่งในที่สุดก็เป็นพระสวามีของแม่ตัวเอง สมใจ ยี เจ้าแม่พิภพ ซึ่งเป็นแสงสว่างได้เข้าคู่กับกลางวัน เมื่อมีแสงสว่างและกลางวันขึ้น ความมืดและกลางคืนก็ถูกขับไล่ไป เหมือนลูกขับไล่พ่อแม่ เมื่อลูกกลายมาเป็นผัวแม่ ทั้งลูกและแม่ก็อยู่กินกันฉันผัวเมีย และช่วยกันสร้างแผ่นดินและมหาสมุทรขึ้นจนเป็นโลกทั้งโลก เมื่อสร้างโลกเสร็จเรียบร้อยแล้ว แต่ยังไม่มีมนุษย์ เพราะยักษ์จะเป็นผู้สร้างมนุษย์ต่อไป จึงหันไปสร้างสวรรค์เป็นเทพบัลลังก์ ที่นี้ก็เกิดวงศ์ตระกูลเทวดาและยักษ์มารอีกมากมายจากผู้บังเกิดเกล้า คือ อูรานอสและยี แต่อูรานอลไม่ค่อยจะชอบลูก ๆ ที่เกิดจากตนนัก แต่ก็ไม่รู้จะทำอย่างไร ครอนอส (Kronos) ซึ่งเป็นเทพบุตรองค์สุดท้อง เห็นพ่อแม่ผลิตลูกเต้ามาเยอะแยะนัก แม้พระเจ้าแม่ ยี พระองค์เองก็เบื่อที่จะตั้งท้องบ่อย ๆ นัก จึงทั้งแม่และลูกสมคบกันจับพระเจ้าพ่อ อูรานอส ทำหมันเสีย เลือดสาดตกจากสวรรค์ลงไปยังมหาสมุทร และเกิดเทพอัปสรอีกมากมาย แล้วครอนอสก็สถาปนาตัวเองเป็นบรมเจ้าของเทพและยักษ์ทั้งหลาย และแต่งงานกับพระกนิษฐาของพระองค์ทรงพระนามว่า เรอา (Pea/Rhea) มีลูกหญิง 3 คน คือ เอสเตีย (Estia/Hestia) ธิมีตรา (Dhmhtra/Demeter) และ อิรา (Hra/Hera) กับลูกผู้ชาย 3 คน คือ อาดีส (Adhs/Hades) ปอซิโดนาส (Iloseidonas/Poseidon) แล้วนั่นก็เสมือนกรรมจะตามทัน ครอนอสเป็นผู้มีนิสัยหยาบช้าและไม่ตามใจแม่ ยี โกรธมากและกล่าวคำอาฆาตว่าครอนอสจะประสบชะตากรรมอย่างเดียวกับที่ทำกับพ่อบังเกิดเกล้าของตน และจะถูกพวกลูก ๆ โค่นบัลลังก์ ดังนั้นเมื่อครอนอสโดนขู่เช่นว่า จึงหาทางป้องกันโดยกลืนกินเด็กทุกคนที่พระนางเรอามีลูกกับตน (บางตำนานก็ว่ากลืนกินเฉพาะลูกผู้ชาย) ทั้งลูกหญิงลูกชาย 5 คนแรกครอนอสกลืนกินหมด พอเมื่อซูสจะเกิดเป็นคนที่ 6 เมื่อเรอาคลอดออกมาแล้ว พระนางได้แอบเอาไปซ่อนไว้ (บางตำนานว่า อิรา พี่สาวเป็นคนเอาไปฝากไว้ที่เกาะครีต ตามที่ว่า อีรา ซึ่งเป็นลูกผู้หญิงไม่ได้ถูกกลืนกิน) พระนางเรอา เมื่อแอบซ่อนซูสไว้แล้ว ก็เอาหินห่อหุ้มด้วยผ้าห่อหุมทารกไปถวายครอนอส พระองค์ก็รับมากลืนกินทันที โดยไม่ดูตาม้าตาเรือ เมื่อซูสเติบโตเป็นหนุ่มใหญ่แล้ว ได้บังคับให้บิดาซึ่งเป็นทั้งเทพและยักษ์สำรอกก้อนหินและลูกทุกคนที่กลืนกินเข้าไปไว้ในท้องแต่ยังไม่ตายออกมาหมด ล้วนแต่เจริญเติบโตแล้วทั้งนั้น ต่อจากนั้นสงครามก็ได้บังเกิดขึ้นระหว่างพ่อลูก คือ ครอนอสกับซูส โดยฝ่ายครอนอสมีพวกลูก ๆ ที่เป็นยักษ์ และฝ่ายซูสมีพวกเทวดาซึ่งเป็นพี่น้องข้างต้น ต่างฝ่ายต่างเข้าต่อกรกัน ฝ่ายซูสชนะสงคราม (นัยว่าซูสสู้กับครอนอสที่โอลิมเปีย เมื่อชิงอำนาจได้แล้ว ตนเองได้จัดให้มีการแข่งกีฬาฉลองชัยชนะ) ซูสทำกับพ่อเหลือเกิน ครอนอสถูกจับไปขังไว้ในนรก (ตาร์ตารอส) แล้วซูสก็ครองความเป็นใหญ่ในสรวงสวรรค์บนยอดเขาโอลิมปัส

ตอนนั้นโลกยังไม่มีมนุษย์ มีแต่เทวดากับยักษ์เท่านั้น พวกยักษ์นั้นซูสต้องการจะปราบให้สิ้นซากแต่ไม่หมด คงเหลือยักษ์อยู่สองตนเป็นพี่น้องกัน ยักษ์สองตนนี้แหละได้สร้างมนุษย์ขึ้น ยักษ์พี่ชายชื่อโปรเมเธฟส์ น้องชายชื่อ เอปิเมเธฟส์ ได้ช่วยกันสร้างมนุษย์ขึ้น โดยเอาดินมาลองปั้นเหมือนเทพยดาทุกอย่าง แล้วเอาไฟสวรรค์มาชุบให้มีชีวิตขึ้น ซูสไม่พอใจ เพราะไม่อยากให้มีมนุษย์เกิดขึ้น ต้องการให้มีแต่เทวดาเท่านั้น ยักษ์สองตนนั้นสร้าง

เฉพาะมนุษย์ผู้ชายเท่านั้น ซูสคิดอุบายแกล้งมนุษย์ผู้ชายให้เดือดร้อน จึงสร้างมนุษย์ผู้หญิงมีรูปร่างสวยงามกว่าผู้ชายที่สร้างด้วยฝีมือยักษ์ สร้างเสร็จแล้วก็ส่งให้โปรเมเธฟส์ โปรเมเธฟส์ไม่ไว้ใจ จึงไม่ยอมรับหญิงนั้น แต่เอปิเมเธฟส์รับไว้อยู่ด้วย จนมีลูกเป็นหญิงบ้างชายบ้าง และหญิงก็สืบพันธุ์ต่อมาและมีจำนวนมากขึ้นทุกที โลกจึงเต็มไปด้วยมนุษย์สองเพศ คือชายและหญิง ส่วนโปรเมเธฟส์ซึ่งไม่ยอมรับผู้หญิงที่ซูสสร้างมาให้ในชั้นต้นนั้น ลงท้ายก็มีภรรยาเหมือนกัน

เมื่อมนุษย์ผู้ชายผู้หญิงอยู่รวมกันมาก โลกก็มีความวุ่นวายนานาประการ ซูสเห็นว่าจำเป็นต้องล้างโลกเสียที ขืนปล่อยไว้อย่างนี้ โลกจะมีแต่ความเลวร้ายลง จะเอาไฟเผาก็กลัวจะร้อนแรงไปถึงสวรรค์ จึงบันดาลให้น้ำท่วมโลก มนุษย์ตายหมด เว้นแต่ 2 คน คือ เดฟคาลิโอน (Deucalion) ซึ่งเป็นลูกชายของโปรเมเธฟส์ กับภรรยาชื่อ พิร์ริอา (Ilyppha) ซึ่งเป็นลูกสาวของเอปิเมเธฟส์ สองคนนี้หนีอุทกภัยได้ โดยสร้างเรือ "อาร์ค" แบบของโนอาห์ในคัมภีร์ไบเบิล (Noah's Ark) แต่ไม่ใช่ เป็นกล่องไม้ขนาดใหญ่ ลอยตุ๊บป่อง ๆ ไป 9 วัน 9 คืน ในที่สุดไปติดที่ภูเขาลูกหนึ่งในเธสซาลี สองคนผัวเมียออกจากกล่องและคอยให้น้ำลด ซูสเกิดสงสาร ส่งเอร์มิส (Ermhs/Hermes) เทพบุตรนำสาร (ทูตสวรรค์) ซึ่งเป็นลูกของซูสกับพระนางเมอา (Maia) - ลูกสาวแอตลาส ไปถามว่าต้องการอะไรไหม เนื่องด้วยโลกว่างเปล่าไม่มีมนุษย์อื่นอีกแล้ว เดฟคาลิโอนจึงขอมีเพื่อนมนุษย์ ซูสจึงบัญชาให้พีร์ราและเดฟคาลิโอนโยน "กระดูกมารดาของตน" ข้ามไหล่ไป พีร์ราเห็นว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นการลบหลู่แม่บังเกิดเกล้า ไม่อาจทำได้ แต่เดฟคาลีโอนไหวทันและคิดได้ กระดูกที่ว่านั้นคือ "กระดูกของแม่พระธรณี (โลก)" ซึ่งได้แก่หินนั่นเอง เขาจึงหยิบก้อนหินเหวี่ยงไปข้างหลังพีร์ราก็ทำตาม ทันใดนั้นมนุษย์ผู้ชายก็โผล่ขึ้นมาจากก้อนหินที่เดฟคาลิโอนโยนไป และมนุษย์ผู้หญิงจากก้อนหินของพีร์รา (นั่นคือที่เรียกว่า มนุษย์สมัยหิน) หลังจากนั้นเดฟคาลิโอนและพีร์ราก็อยู่กินกันไปอีกนานตามแบบธรรมดา มีลูกมีหลานมากมาย ลูกหลานเหล่านี้เป็นบรรพบุรุษสาขาต่าง ๆ ของชนชาติเฮลลีน เดฟคาลิโอนมีลูกชายคนโตชื่อ เฮลลีน (ซึ่งถือกันว่าเป็นปฐมบุรุษของชนชาติกรีกจึงใช้ชื่อนี้เป็นชื่อชนชาติตน) เฮลลีนมีบุตร 3 คน ชื่อ โธรอส คีธอส และเอโอลอส คนแรกและคนสุดท้ายเป็นบรรพบุรุษสาขาโอเรียนและอาเอโอเลียน ส่วนคีธอส คนกลาง มีลูก 2 คน คือ อาเคออสและอีโอน ซึ่งเป็นบรรพบุรุษของพวกอาคีแอนและไอโอเนียน

การสร้างมนุษย์ขึ้นใหม่คราวนี้ก็เป็นเรื่องที่มนุษย์ทำกันเอง ซูสไม่ขัดขวางอีก คงรักษาความเป็นจอมเทพเจ้าของตน อยู่ทั้งบนสรวงสวรรค์และโลกมนุษย์ แรกทีเดียว ซูส ซึ่งได้รอดพ้นจากถูกบิดาครอนอสกลืนกินเป็นลูกคนที่ 6 เกิดจากพระมารดาเรอา ได้บังคับให้พ่อคายลูกซึ่งเป็นพี่ ๆ ของตนออกมาหมด คือ ปอซิโดนาส (เนปจูน) อาดีส (พลูโต) เฮสเตีย ธีมิตรา และอีรา พวกลูกที่ถูกกลืนกินเข้าไปอยู่ในท้องช้านานแล้วนั้นก็ยังไม่ตาย เติบโตอยู่ในท้องพ่อนั่นเอง พอคายออกมาก็ตัวโตเป็นผู้ใหญ่กว่าซูสทั้งนั้น ภายหลังที่จำกัดพ่อไปแล้ว ซูสก็ถืออำนาจเป็นเทพเจ้ายิ่งใหญ่ที่สุดและเอาพี่สาวสุดท้าย คือ อีรา เป็นมหาสีใหญ่ และพี่สาวคนเหนือขึ้นไป คือ ธิมิตรา เป็นมเหสีรอง ยกเว้นพี่สาวใหญ่ เฮสเตีย ซึ่งเป็นพี่เอื้อย ไม่ยุ่งเกี่ยวด้วยและให้ความเคารพนับถืออย่างมาก พวกกรีกและโรมันนับถือว่าเป็นพระเทพีประจำครอบครัว และให้ความผาสุกแก่ครอบครัว ส่วนธีมิตราเป็นเจ้าแม่พระธรณี ซึ่งพวกกรีกเวลาจะทำพิธีฉลองอะไร เช่นในการฉลองกีฬาโอลิมปิค จะต้องอัญเชิญเจ้าแม่พระองค์นี้มากราบไหว้บูชาด้วย เพื่อประสิทธิ์ประสาทความอุดมสมบูรณ์แห่งพืชพันธุ์ธัญญาหารฝ่ายพระแม่เจ้าอีรานั้นเป็นพระมเหสีที่ขี้หึงที่สุด

ซูส หรือ เธียส ในภาษากรีก เป็นจอมเทพเจ้าที่มีอำนาจมากที่สุดและเป็นจอมเจ้าชู้ที่มีเมียมากที่สุดสมกับ

ความเป็นผู้ยิ่งใหญ่ เริ่มตั้งแต่ชายาองค์แรก ซื่อมีทีส (Mhths) ซึ่งเป็นพี่เลี้ยงของซูสมาตั้งแต่ยังเล็ก ๆ การที่ซูสได้กับมีทีสนี้มีคำทำนายทายทักจากพระเจ้าย่าและพระเจ้าปู่ (ยีและอูรานอส) ว่า ลูกที่เกิดจากมีทีสและซูสนั้น ลูกคนแรกจะเป็นผู้หญิงที่ฉลาดปราดเปรื่อง แต่ลูกคนที่สองเป็นผู้ชายที่เข้มแข็งมาก ลูกคนนี้จะโค่นบัลลังก์พ่อ ระวังให้ดี เมื่อเห็นว่ามีอันตรายที่จะเผชิญหน้าตัวเช่นนี้ ซูสจึงจับมีทีสกลืนเข้าท้อง (ไม่ใช่รักมากปานจะกลืนกิน) ก่อนที่มีทีสจะคลอดลูกคนแรก เป็นการตัดบทไม่มีลูกคนที่สอง มีทีสถูกกลืนเข้าไปอยู่ในท้องของซูสทั้ง ๆ ที่กำลังตั้งท้อง เมื่อถึงกำหนดคลอด ซูสเกิดปวดศีรษะแทบจะแตก จึงให้เอาขวานมาผ่าหัวตัวออกเป็นสองเสี่ยง ทันทีนั้นก็มีหญิงสาวแต่งเครื่องทรงเต็มที่ย่างเยื้องออกมาจากศีรษะ เป็นเทพธิดาชื่อ อาธีนา แล้วซูสก็ประสานรอยแตกแห่งศีรษะเข้าอย่างเดิม ซูสรักเทพธิดาที่ตัวให้กำเนิดองค์นี้มาก พวกกรีกโบราณในรัฐอัตติกาก็นับถือมาก ถึงกับเอาไปตั้งชื่อนครหลวงของรัฐว่า อาธีนา และเป็นชื่อเมืองหลวงของประเทศกรีกจนทุกวันนี้

หลังจากมีชายาองค์อื่น ๆ ต่อมาอย่างสะเปะสะปะและได้กับพี่สาวธีมิตราแล้ว ซูสก็ได้เสกสมรสอย่างเป็นทางการกับ อีรา พี่สาวคนสุดท้าย และยกให้เป็นเอกอัครมเหสีเพียงพระองค์เดียวดังที่ปรากฏมีวิหารอีรา เคียงคู่กับวิหารเธียส ในอารามสถานศักดิ์สิทธิ์แห่งโอลิมเปีย

ซูส มีลูกกับอีรา ผู้ชายชื่อ อารี (Arh) หรืออาเรส พระอังคาร และผู้หญิงชื่อ อิเวะ (Hbe) กับผู้ชายอีกคนหนึ่งชื่อ อีฟาเอสตอส (Hphaestos) นัยว่าลูกคนนี้ อีรา ให้กำเนิดขึ้นมาโดยลำพังเพื่อประชด ซูส ที่มักไปยุ่งกับผู้หญิงอื่นทั้งที่แต่งงานกับเธอแล้ว เทพบุตรองค์นี้มีฝีมือเป็นช่างตีเหล็ก ซูสมีลูกกับธีมิตรา ชื่อ เปร์เซฟอนี และมีลูกกับใครต่อใครอีกมาก เช่น กับเลโต เป็นลูกฝาแฝดชื่อ อาพอลโลนาส หรือ อาพอลโล (พระอาทิตย์) และอาร์เตมีส (พระจันทร์) อาพอลโลเป็นเทพเจ้าที่ชาวเมืองเดลฟีนับถือมาก *(ประชาชนได้ก่อสร้างเทวาลัยแบบที่โอลิมเปียให้เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์สำหรับใครจะมาขอเทพยากรณ์ก็ได้ สิ่งปรักหักพังยังมิให้เห็นถึงความใหญ่โตระโหฐานจนถึงปัจจุบันนี้ และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งหนึ่งของประเทศกรีก กูแบร์แตงยังได้ไปค้นพบคำสดุดีเทพเจ้าอาพอลโล ณ ที่นี้ และเอามาเป็นเพลงรื้อฟื้นกีฬาโอลิมปิค)* นอกจากนี้ ซูส ยังมีลูกกับดิออเน มีชื่อว่า อาฟรอดิตี (อก. แอฟรอไดติ) ซึ่งพวกโรมันเรียก วีนัส หรือ เวนุส (เทพธิดาแห่งความรักซึ่งมีความงามเป็นเลิศ) แต่อีกตำนานหนึ่งของกรีกว่า อาฟรอดิติเกิดจากฟองน้ำในมหาสมุทร (กร. อาฟรอส-ฟองน้ำ เป็น *foam-born)* ความเจ้าชู้ของซูสลามปามไปถึงลูกเมียมนุษย์ โดยเฉพาะรายหนึ่งกับพระนางอัลคมินี ราชินีของกษัตริย์อัมฟิตริโอน ซูสปลอมตัวเป็นกษัตริย์องค์นั้นเข้าหาพระนางอัลคมินี สั่งตั้งโต๊ะเสพสุราอาหารและกาเม แล้วก็เลยเป็นพ่อของ อีราคลีส (Hraklhs) หรือที่เป็นชื่อโรมันว่า เฮอคิวลีส (Hercules) ซึ่งเป็นครึ่งมนุษย์ครึ่งเทวดา

เฮอคิวลีส โอรสของซูส ซึ่งถือกำเนิดเป็นลูกชู้ "โดยบังเอิญ" และกษัตริย์อัมฟิตริโอนก็ชักสงสัยเหมือนกัน เป็นผู้ที่ทรงกำลังพลัง พระนางอีรา เมียหลวงของซูสเกลียดและริษยา วางอุบายให้เฮอคิวลีสต้องไปผจญกรรมหนัก (labour) ถึง 12 ครั้ง เช่นให้ไปต่อสู้กับสิงโตเนเมอัน (Nemean) ซึ่งอยู่ยงคงกระพันไม่มีใครฆ่าได้ แต่เฮอคิวลีสก็ฆ่าได้ โดยใช้วิธีปิดถ้ำที่สิงโตนั้นอยู่ไม่ให้หายใจ แล้วก็กอดรัดจนเจ้าสิงโตตาย การผจญกรรมต่าง ๆ ซึ่งต้องใช้พละกำลังมากทั้ง 12 ครั้ง เฮอคิวลีสสามารถทำได้สำเร็จหมด พระนางอีราจึงใจอ่อนและหายเกลียดเฮอคิวลีส แล้วก็ยกลูกสาว อีเวะ ให้ และได้เป็นเทพเจ้าอีกองค์หนึ่งไปด้วย

(การที่เฮอคิวลิสมีชื่อว่า อีราคลีส (Hraklhs) นั้น คำนี้เป็นเชื่อเฉลิมพระเกียรติพระนางอีรา โดยผสมคำ Hra (อีรา) กับ kleos (glory) อนึ่ง ตามเทพนิยายบางเรื่อง ชื่อนี้ก็เป็นชื่อหนึ่งของพี่น้อง 5 คน ที่อยู่ที่เกาะครีต ซึ่งกล่าวว่าอีรา เป็นคนเอาซูสไปฝากไว้ให้เลี้ยงพอเติบโต พี่น้องตระกูลนี้ได้มาที่โอลิมเปียพี่คนโตที่ชื่อ

ว่า อีราคลิส เข้าใจว่า อีรา คงตั้งชื่อให้ตอบแทนบุญคุณ ได้จัดให้มีการวิ่งแข่งกันระหว่างพี่น้อง ใครชนะได้ช่อโอลีพครอบศีรษะ แม้อิราคลิสผู้นี้ก็เรียกการแข่งขันนั้นว่า โอลิมปิค และให้มีทุกปีที่ 5 เนื่องด้วยตัวเขาและน้องมี 5 คนด้วยกันอย่างไรก็ตาม เฮอคิวลีสผู้นี้ไม่ใช่เฮอคิวลีสคนเดียวกับที่กำลังกล่าวถึง)

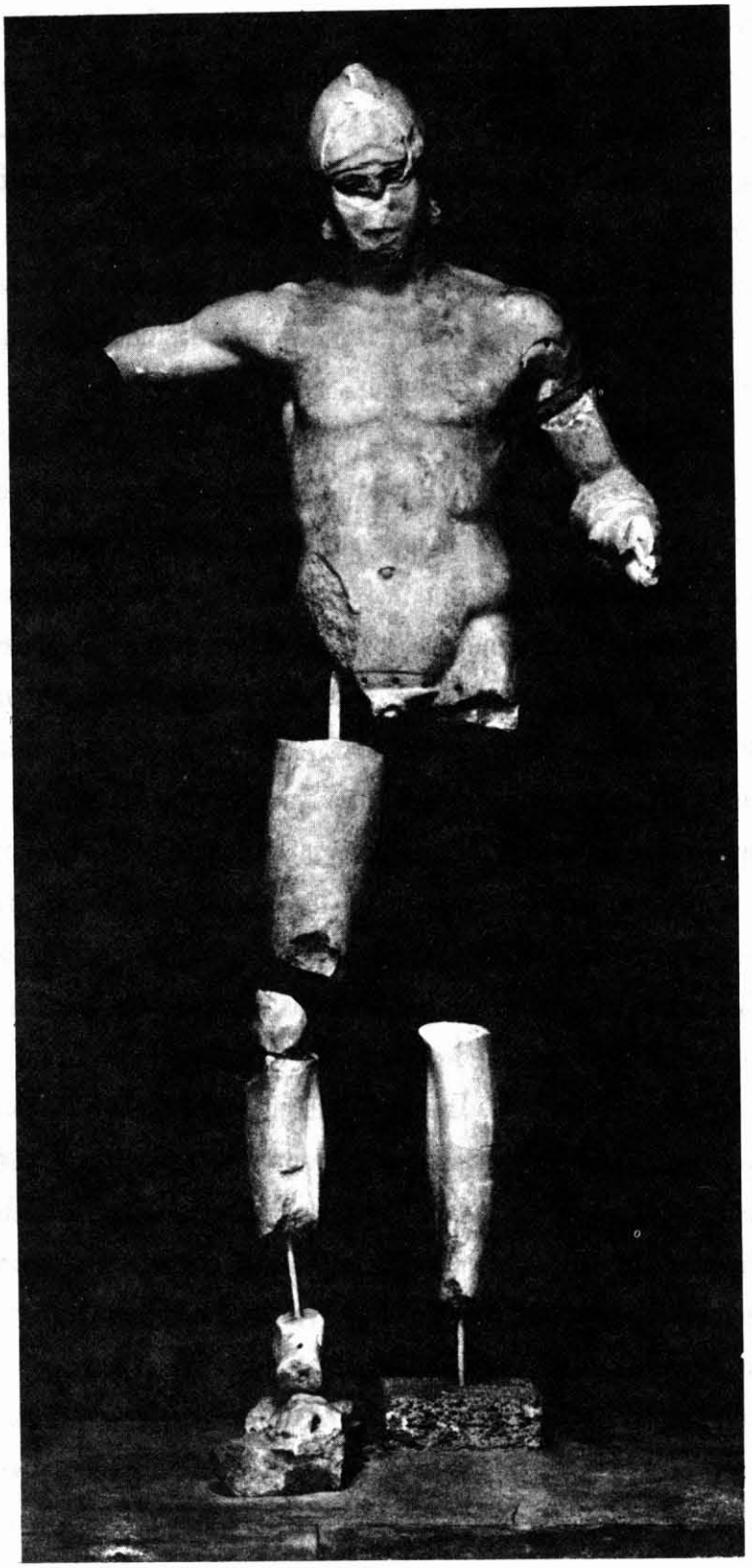

เปลอพส์ ผู้ก่อกำเนิดศิลปะโอลิมปิค

การก่อกำเนิดกีฬาโอลิมปิค

มีอีกเรื่องหนึ่งที่เฮอคิวลีสประกอบวีรกรรมครั้งหนึ่งใน 12 ครั้งนั้น และถือกันว่าเป็นต้นเหตุแห่งความคิดในการจัดการแข่งขันกีฬา ซึ่งจะว่าเป็น "ปฐมนิเทศ" ของการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคก็คงได้เรื่องของเรื่องเกิดขึ้นเมื่อกษัตริย์อัฟเจียส (Augias) แห่งอีลิส ประกาศเสนอรางวัลที่มหาศาลให้แก่ผู้ใดที่สามารถล้างคอกวัวของพระองค์ที่ขังไว้ 3,000 ตัว โดยมิได้ทำความสะอาดและชำระล้างมาเป็น 30 ปี และหมักหมมสกปรก เฮอคิวลีสรับอาสาและให้พลังหันเหทางน้ำของแม่น้ำสายหนึ่งให้มาโกรกผ่านคอกวัวอันมหึมานั้น จนล้างได้หมดจดและเสร็จภายในวันเดียว แต่อัฟเจียสเกิดเบี้ยว ไม่ยอมให้รางวัลตามที่สัญญาไว้ เฮอคิวลิสเลยจับปลงพระชนม์เสีย แล้วฉลองการตายและงานศพของกษัตริย์ผู้กลับสัตย์ โดยจัดการวิ่งแข่งในสนามรูปวงรีชื่อ เตเมนอส (temenos) เส้นชัยที่ปลายสนามอยู่หน้าแท่นบูชา-ซูส ผู้ชนะได้กิ่งโอลีฟครอบศีรษะ เหตุการณ์นี้เกิดเมื่อ 1,500 ก่อนคริสตศักราช

ต่อมามีนิยายเรื่องหนึ่งเล่าว่า การแข่งขันกีฬาโอลิมปิคได้เริ่มขึ้นโดย เปลอพส์ (Pelops/Pelopas) ซึ่งเป็นกษัตริย์แห่งลิเดียได้ถูกพ่อชื่อ ตันตาลอส จับฆ่าและสับเป็นชิ้น ๆ เอาไปสังเวยพระเจ้าแต่ซูสได้ช่วยชุบชีวิตคืนชีพขึ้นมาได้ แล้วเปลอพส์ก็เดินทางไปอีลิส ซึ่งตอนนั้นกษัตริย์ชื่อ อินอมาออส (Oinomaos) แห่งปิซา ผู้สืบเชื้อสายจากเทพเจ้าสงคราม อารี (Arh) ครองเมืองอยู่ กษัตริย์พระองค์นี้มีพระราชธิดาที่สวยสดงดงามมากพระองค์หนึ่ง แต่ไม่ยอมให้เสกสมรสกับผู้ใด เพราะมีคำทำนายว่า พระองค์จะสูญสิ้นพระชนม์ชีพด้วยน้ำมือของลูกเขย ความที่เป็นห่วงชีวิตของตนมากกว่าความสุขของพระราชธิดา ทำให้พระองค์เสแสร้งและมีกระแสพระราชดำรัสว่า จะทรงยอมให้พระราชธิดาเสกสมรสกับผู้ใดที่สามารถเอาชนะพระองค์ได้ในการแข่งรถม้าศึก แต่ถ้าใครแพ้ในการแข่งรถนั้นจะถูกประหารชีวิต เปลอพส์เฉลียวใจและฉลาดกว่า คิดอุบายวางแผนให้ช่างประกอบรถซึ่งหลงรักพระราชธิดา เปลี่ยนสลักไม้บนรถของกษัตริย์เป็นสลักที่ทำด้วยขี้ผึ้ง ดังนั้น พอการแข่งเริ่มไปได้หน่อยอินอมาออสก็ประสบชะตากรรมตามคำทำนายที่หวาดกลัวอยู่ก่อนแล้วจนได้ เปลอพส์ขึ้นสืบราชสมบัติและเสกสมรสกับเจ้าหญิงผู้ทรงโฉมซึ่งมีพระนามว่า อิปปอธามีอา (Ippodameia) เสร็จแล้วเพื่อเป็นการสมโภชและฉลองโชคสองชั้น กษัตริย์องค์ใหม่ได้จัดให้มีการแข่งขันกีฬาที่โอลิมเปีย (ประมาณปี 1300 ก่อนคริสตศักราช) การแข่งขันได้มีในรัชสมัยของกษัตริย์อีลีสองค์อื่น ๆ ต่อมาอีก จนสุดท้าย ออคซิลอสกษัตริย์แห่งอีลิส เป็นผู้จัดการแข่งขันที่โอลิมเปีย แล้วการแข่งขันนี้ก็ลืมเลือนกันไปจนถึงสมัยของกษัตริย์อิฟิตอส

ปิแอร์ กูแบร์แตง ได้แสดงความเชื่อของท่านในหนังสือ วิชาครูกีฬา (Pedagogy of Sports) ว่า บรรดาผู้ที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ปิซาและอีลีสที่ลุ่มน้ำอัลฟิออส เป็นผู้ก่อกำเนิดกีฬาโอลิมปิค แต่กูแบร์แตงถือเอาการมาตั้งถิ่นฐานของชนเผ่าเอโตโล-ธอเรียนเป็นเริ่มแรก กษัตริย์ออกซีลอส ซึ่งเป็นผู้นำของชนเผ่านี้ที่มายังอีลีส กล่าวกันว่าเป็นผู้ก่อตั้งการแข่งขันกีฬาอย่างใหม่ และอิฟิตอสผู้สืบต่อมาเป็นผู้จัดระบบการแข่งขันใหม่อีก ออคซีลอสได้รวบรวมถิ่นฐานใกล้เคียงและตั้งเป็นนครรัฐที่เข้มแข็งรัฐหนึ่ง แล้วขยายอำนาจไปปกคลุมรัฐเล็กน้อยรวมทั้งปิซา และยึดเอาสถานที่ศักดิ์สิทธิ์แห่งโอลิมเปียเข้าไว้ด้วย ต่อมาในรัชสมัยของอิฟิตอส อีลิสได้รับความร่วมมือกับรัฐสปาร์ตาเข้าด้วยการแข่งขันกีฬาที่ว่างเว้นจากครั้งสุดท้ายสมัยออคซีลอสก็ได้รับการรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่

พ้นขึ้นไปจากนี้ย่อมไม่มีหลักฐานที่เชื่อถือได้ นอกจากที่ได้ทราบพอเป็นเค้า ๆ ตามเทพนิยายและตำนานก่อนประวัติศาสตร์ บริเวณหุบเขาครอนอส ที่เรียกว่า โอลิมเปีย นั้น จะว่าเป็นต้นกำเนิดแห่งการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคก็ได้ ซึ่งในตอนแรก ๆ ก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการต่อสู้และประลองกำลังกันระหว่างเทพเจ้ากับอสูรเทพ และ

ระหว่างเทพเจ้ากับมนุษยเทพ (heroes)

(มนุษยเทพในที่นี้มิใช่หมายความตามพจนานุกรมว่า กษัตริย์ แต่หมายความตามเทพนิยายว่าเป็นมนุษย์ที่มีพละกำลังเกินมนุษย์ธรรมดา อย่างที่เรียกว่า superhuman ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า hero พหูพจน์ heroes จากภาษากรีก hpos (อีโรส) พหูพจน์ hpoes (อิโรเอส) มนุษย์เช่นนี้ถือว่าเป็นครึ่งเทพครึ่งมนุษย์ (demigods) และมีชีวิตเป็นอมตะ อย่างเช่นเฮอคิวลีส ซึ่งในที่สุดได้เลื่อนชั้นขึ้นเป็นเทพเจ้าองค์หนึ่งโดยสมบูรณ์ ความหมายต่อมาของคำ hero คือ เป็นคนที่ทำความดีมีความกล้าหาญหรือเป็นนักรบที่เก่งกาจสามารถ จนสุดท้ายหมายถึงตัวละครหรือผู้แสดงผู้ชายที่เป็นตัวเอก)

การต่อสู้ระหว่างเทพกับอสูร เช่น ซูสเอาชนะครอนอสได้ในแบบมวยปล้ำ (และครอนอสปลุกปล้ำพ่อเพื่อทำหมัน จนทำได้สำเร็จ) และการที่อาพอลโลวิ่งแข่งกับเฮอร์มิส และชกชนะอารีส (อารี) มนุษยเทพอื่น ๆ ที่ต่อสู้แข่งขันกันและถือว่าเป็นผู้ก่อกำเนิดการแข่งขันกีฬาก็มีเช่น เปลอพส์ ซึ่งเป็นผู้จัดการแข่งรถม้าศึกขึ้นเป็นคนแรก เพื่อแสดงความขอบคุณต่อเทพเจ้าที่ทำให้ชนะกษัตริย์อินิมาออส หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการเล่นในงานศพเพื่อให้เกียรติแก่อินอมาออส และเพื่อชำระบาปก็อาจเป็นได้ นอกจากนี้ ยังมีตำนานอีกเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่แสดงถึงกำเนิดแห่งการแข่งขันกีฬาโอลิมเปีย ตลอดจนถึงกษัตริย์แห่งอีลีส เป็นองค์สุดท้าย ซึ่งก็นับว่าได้ทำเป็นแบบฉบับให้มนุษย์ยึดถือเพื่อดำเนินการแข่งขันกีฬาที่มีเกียรติสืบต่อมา

บทที่ 3
การรื้อฟื้นการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคในปี 776 ก่อนคริสตศักราช

นาวาอากาศเอก ภูมิ หุราพันธุ์

เริ่มต้นจากกษัตริย์อิฟิตอส

การแข่งขันกีฬาโอลิมปิคที่มีตำนานและเทพนิยายว่า เฮอคิวลีส เป็นต้นความคิดและจัดให้มีการวิ่งแข่งกันที่โอลิมเปียเพื่อบูชาเทพเจ้าซูสแล้ว ต่อจากนั้นก็มีกษัตริย์เปลอพส์แห่งอีลีสจัดการแข่งขันทำนองเดียวกัน และกษัตริย์หลัง ๆ สืบต่อกันมาจนถึงกษัตริย์ออคซิลอสเป็นครั้งสุดท้าย แล้วก็ไม่มีอีก กระทั่ง 5 ศตวรรษต่อมา ได้เกิดโรคระบาดขึ้นในอีลีส กษัตริย์อิฟิตอส (Iphitos) จึงทรงตัดสินพระทัยเสด็จไปยังเมืองเดลฟี (Delphi) เพื่อขอพรจากเทพเจ้าอาพอลโล (Apollo) ซึ่งเป็นเทพบุตรที่เกิดจากเทพเจ้าซูสและพระนางเลโต การที่ต้องไปที่เมืองนี้ เพราะถือกันว่าเป็นเมืองศักดิ์สิทธิ์เมืองหนึ่งที่มีเทพเจ้าคอยให้คำพยากรณ์ ใครมีความทุกข์เดือดร้อนก็มาขอพรจากเทพเจ้าที่นี่ได้ ในความทุกข์ของกษัตริย์อิฟิตอส เทพเจ้าอาพอลโลซึ่งมีชื่ออีกชื่อหนึ่งว่า ฟิวอส (Phoibos) ตามชื่อพระอัยยิกาฟิวี (Phoibh) พยากรณ์และกล่าวว่าเทพเจ้าทั้งหลายพร้อมจะช่วยขจัดภัยแห่งโรคระบาดนั้นให้ หากพระองค์จะรื้อฟื้นการแข่งขันกีฬาแห่งโอลิมเปียขึ้นมา เพื่อจะได้บวงสรวงบูชาเทพเจ้าไปในตัว แต่ระยะเวลาตอนนั้นยังไม่เหมาะที่จะจัดการแข่งขันกีฬา เพราะพวกสปาร์ตากำลังตีเมืองต่าง ๆ อยู่ ทั้งกษัตริย์ที่ชื่อ ลีคูร์กอส (Lykyrgos) ของชนผ่าสปาร์ตาก็กำลังหมายตาพื้นที่ราบอันอุดมสมบูรณ์ของโอลิมเปียอยู่

อิฟิตอสทรงพระราชดำริคิดหาทางออก โดยเพทุบายให้กษัตริย์แห่งสปาร์ตาและปิซาทำสนธิสัญญาไม่รุกรานกัน และประกาศให้โอลิมเปียเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ (Sanctuary) โดยแท้จริง เพื่อเป็นที่สักการะทางศาสนาซึ่งใครจะทำอันตรายหรือล่วงล้ำมิได้ ดังนั้นในปี 776 ก่อนคริสตศักราช กษัตริย์อิฟิตอสแห่งอีลีสจึงสามารถสนองโองการของเทพเจ้าและรื้อฟื้นการแข่งขันกีฬาโอลิมเปียขึ้นมาได้

ตามเกร็ดประวัติศาสตร์ ปรากฏว่า อิฟิตอสเป็นกษัตริย์ที่ทรงพระปรีชาสามารถ พระองค์มีพระราชดำริที่จะให้การฉลองตามพิธีทางศาสนาและการแข่งขันกีฬามีลักษณะที่แผ่ไพศาล เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศของพระองค์ โดยเชิญประเทศต่าง ๆ ในแว่นแคว้นเปลอปอนนีซอส ซึ่งมีรัฐที่สำคัญ ๆ รวมทั้งรัฐบาลของชาวเมืองสปาร์ตาที่เป็นนักรบเข้มแข็งมาร่วมฉลองกันที่โอลิมเปีย โดยมีความตกลงหยุดรบระหว่างการฉลองและแข่งขันกีฬาในทุก ๆ 4 ปี

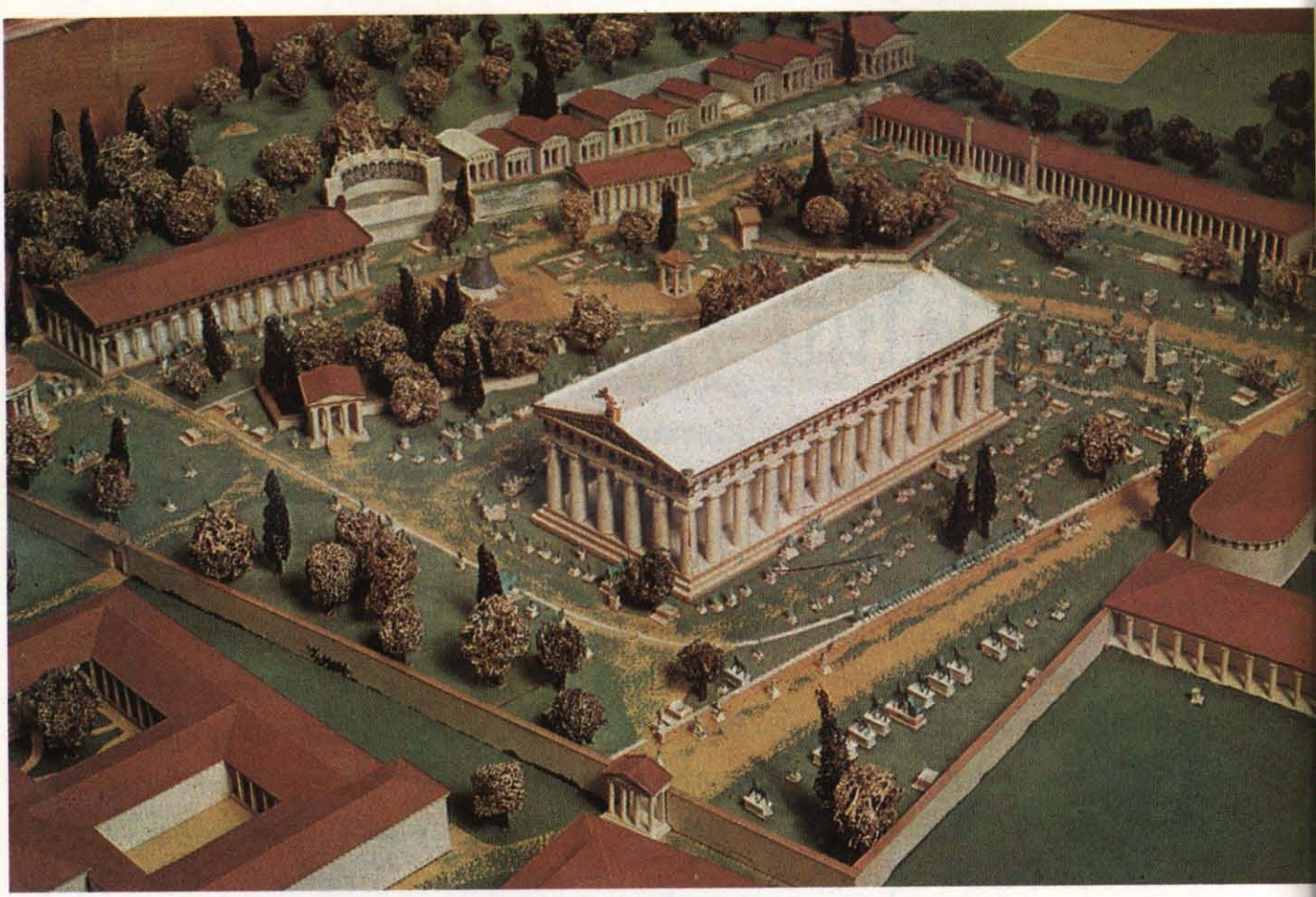

รูปจำลองสถานศักดิ์สิทธิ์แห่งโอลิมเปีย (อารามอัลติสอยู่ในกำแพงล้อม) ระหว่างการแข่งขันกีฬาฝูงชนชุมนุมอยู่ในอารามและรอบบริเวณสนามกีฬาที่เห็นเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าอยู่ทางมุมขวา

การแข่งขันกีฬาโอลิมปิคที่โอลิมเปีย (สมัยโบราณ)

จากนั้นเป็นต้นมา กรีกนับเวลาเป็นห้วงปี ซึ่งเรียกว่า โอลิมเปียด (Olympiad) คือนับเวลาเป็นห้วงสี่ปี กล่าวคือ ปีที่มีการฉลองกีฬาโอลิมปิคเป็นปีแรกแล้วนับไป 4 ปี ปีที่ 5 คือปีการฉลองครั้งต่อไป หมายความว่าเว้นระยะ 4 ปีระหว่างงานฉลองครั้งหนึ่งกับงานฉลองครั้งต่อไป โอลิมเปียดสมัยใหม่ก็นับเวลาอย่างเดียวกัน

การจัดการแข่งขันกีฬาที่กษัตริย์อิฟิตอสแห่งอีลีสได้จัดขึ้นมาใหม่ ทำให้สถานที่ศักดิ์สิทธิ์แห่งโอลิมเปียได้เริ่มพัฒนาและค่อย ๆ เพิ่มความสำคัญเป็นที่เลื่องลือไปทั่วแว่นแคว้นแดนดินของชนชาวเฮลลีน (กรีก) จากนั้นเป็นต้นมา การแข่งขันกีฬาโอลิมปิคซึ่งจัดที่โอลิมเปียก็มีเรื่อยมาทุกสี่ปีโดยไม่ขาดตอน การจัดการแข่งขันได้มีการปรับปรุงและเพิ่มกีฬาต่าง ๆ ขึ้นมาด้วย

ความจริงการฉลองการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคที่มีขึ้น ก็เพื่อบูชาเทพเจ้าซูส ซึ่งเป็นเทพเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ของชนชาวกรีกทั้งมวล และเท่ากับว่าประมวลความสำคัญทางศาสนาเกี่ยวกับการบูชาพระเจ้าไว้โดยสิ้นเชิง สถานศักดิ์สิทธิ์แห่งโอลิมเปียซึ่งเป็นที่เคารพสักการะจะต้องดำรงไว้ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์ และจะต้องไม่มีการกระทำใด ๆ ที่ลบหลู่ความศักดิ์สิทธิ์นี้ตามความเชื่อถือของชนชาวกรีกที่มีต่อเทพเจ้าของเขา เช่น การให้รางวัลแก่ผู้ชนะในการแข่ง

ขันจะไม่ให้เป็นเงินเป็นทอง แต่จะให้เป็นเสมือนการ "ครอบมงกุฎ" อันเป็นสุดยอดของการแข่งขันกีฬาที่จัดถวายแด่เทพเจ้า

เมื่อชาวประชาแห่งนครรัฐอีลีสได้เป็นผู้ครอบครองสถานศักดิ์สิทธิ์นี้แล้ว และได้กำหนดให้มีการฉลองการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคทุก 4 ปี การฉลองนี้บางทีก็เรียกว่าฉลอง ออลิมเปีย ตามชื่อสถานศักดิ์สิทธิ์การจัดการแข่งขันตกเป็นหน้าที่ของชาวเมืองอีลีส ซึ่งรับผิดชอบในการจัดประเภทกีฬาและพิธีบูชาเทพเจ้า ตลอดจนการตระเตรียมสนามแข่งขัน และอำนวยความสะดวกแก่ฝูงชนที่มาแน่นขนัดกันที่สถานโอลิมเปีย

นครอีลีสเป็นเมืองโบราณ สร้างอยู่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำพีนีออส ห่างจากโอลิมเปีย 50 กิโลเมตร ทางการแต่งตั้งพระนักบวชไปประจำที่สถานศักดิ์สิทธิ์ กับมีสภาประชาชนที่เรียกว่าวูลี เป็นคณะกรรมการจัดการแข่งขัน และในระหว่างการแข่งขันมีการประชุมกันที่สถานวูเลฟติริออนที่โอลิมเปีย และเรียกสถานนี้ว่า สภาโอลิมปิค (ออลิมปิอากี วูลี) สภานี้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งประกอบด้วยบุคคลที่คัดเลือกแล้ว 10 นาย ชื่อ เฮลลานอธิเคส ซึ่งได้รับมอบหมายให้การดำเนินการแข่งขันเป็นไปอย่างราบรื่น คณะกรรมการนี้ก็เท่ากับคณะกรรมการเทคนิคที่ควบคุมการแข่งขันและการใช้กฎข้อบังคับที่เข้มงวดต่าง ๆ และมีเจ้าหน้าที่หลายฝ่ายช่วยเหลือ

ในการประกาศจัดการแข่งขันที่โอลิมเปีย ได้ถือกันเป็นขนบธรรมเนียมว่า จะต้องมีการพักรบตามสนธิสัญญาที่มีระหว่างสามกษัตริย์ คือ อิฟิตอสแห่งอีลีส ลีคูร์กอสแห่งสปาร์ตา และเคลออสเธนีสแห่งปีซา ไม่เป็นที่ทราบแน่ชัดว่า การพักรบมีนานเท่าใด ทีแรกคงจะหนึ่งเดือน ต่อมาเป็นสามเดือน ในระหว่างการพักรบ นักกีฬา ญาติพี่น้อง และบุคคลทั่วไปจะเดินทางมาดูการแข่งขันกีฬาโดยไม่ต้องเกรงกลัวอันตราย และเดินทางกลับไปยังถิ่นฐานของตนอย่างปลอดภัย

ศัพท์การพักรบในภาษากรีกว่า อานาโคซิ (anakozh) ตรงกับคำอังกฤษ truce แต่ภาษากรีกโบราณว่า เอเคชีเรีย (ekecheiria) ตามตัวแปลว่า "การจับมือถือแขน" ข้อตกลงในการพักรบไม่ปรากฏแน่ชัด แต่พอจะหาหลักเกณฑ์ได้จากเหตุการณ์ที่ละเมิดการพักรบ

1. ระหว่างการพักรบ การเป็นปฏิปักษ์และสู้รบกันยุติหมด และการเข้ามาในอาณาจักรอีลีสจะมาได้โดยเสรี นอกจากนี้การเดินทางผ่านดินแดนต่าง ๆ ที่เป็นศัตรูกันก็ผ่านไปได้อย่างอิสระ
2. บุคคลที่ถืออาวุธหรือหน่วยกำลังทหารห้ามเข้าอีลีสโดยเด็ดขาด
3. ห้ามมิให้มีการลงโทษถึงประหารชีวิตตลอดเวลาที่มีการพักรบ

ความสำคัญของการพักรบอยู่ที่ว่าได้ยอมรับกันเป็นขนบธรรมเนียมกันถ้วนหน้า และชนชาวกรีกทั้งมวลถือปฏิบัติด้วยความเคารพต่อความศักดิ์สิทธิ์ของสถานที่และเทพเจ้าตลอดเวลา 1,200 ปีที่มีการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค การละเมิดการพักรบมีน้อยครั้งและเกือบจะไม่สลักสำคัญ

ประวัติศาสตร์บอกว่า นับเป็นเวลา 12 ศตวรรษที่การแข่งขันกีฬาแห่งโอลิมเปีย ได้ดำเนินการตามกำหนดการแห่งพิธีกรรมโดยปกติและสม่ำเสมอตลอดเวลา

ก่อนเริ่มงานฉลองเมื่อถึงฤดูการแข่งขันซึ่งเป็นหน้าร้อน บรรดาทูตสันติจะออกเดินทางจากอีลีส ไปแพร่ข่าวแก่ชนชาวกรีกทั่วสารทิศว่า การแข่งขันกีฬาที่โอลิมเปียใกล้จะถึงเวลาแล้ว ส่วนใครจะไปบอกข่าวที่ใดก็แบ่งหน้าที่กันเอง กลุ่มหนึ่งไปซิซิลีและผืนแผ่นดินใหญ่ อีกกลุ่มหนึ่งไปเอเชียไมเนอร์ และหมู่เกาะในทะเลอีเจียน ส่วนกลุ่มที่สามเดินทางไปทางเหนือ ทูตสันติที่ทำหน้าที่เหล่านี้ต่างก็ป่าวประกาศการพักรบชั่วคราวจนถึงเวลาการแข่งขัน เมื่อง

สำคัญ ๆ ของกรีกทุกเมืองเปลี่ยนสภาพเป็นสถานที่อันพึงเคารพ และสั่งเปิดพรมแดนหมดทุกแห่ง เพื่อให้นักกีฬาและคนดูเดินทางผ่านเข้าออกได้โดยเสรีสู่สถานโอลิมเปียอันเป็นที่ศักดิ์สิทธิ์

คนดูที่เดินทางมาจากที่ไกล ๆ พวกที่จนเดินมาทางเท้า พวกที่รวยขี่ม้าหรือนั่งรถมาต่างมาชุมนุมกันในลุ่มแม่น้ำอัลฟิออส ชาวเมืองอีลีสซึ่งเป็นผู้จัดการแข่งขันมิได้จัดที่พักและอาหารการกินแก่ฝูงชนจำนวนมากนี้ ต่อมาในภายหลังจึงได้สร้างบ้านรับรองไว้ให้เฉพาะแขกผู้มีเกียรติ ฝูงชนที่เดินทางมาพักอยู่กลางแจ้งใกล้แม่น้ำ ตั้งกระโจมและก่อเพิงด้วยกิ่งไม้ หรือไม่ก็หาที่พักอยู่ตามโคนต้นไม้

คณะผู้แทนที่มาจากเมืองต่าง ๆ เป็นชนเฮลลีน (กรีก) โดยชาติกำเนิดทั้งนั้น ประกอบไปด้วยไม่เฉพาะแต่นักวิ่ง นักขี่ม้า และนักมวยปล้ำเท่านั้น ยังมีนักกวี นักปราชญ์ อดีตผู้ชนะเลิศ และแขกเกียรติยศ บุคคลสำคัญรวมทั้งผู้ติดตามอีกมากมาย แต่ละคณะผู้แทนมีหัวหน้าคณะเป็นเจ้าบ้านผ่านเมือง นำของมีค่ามาวางกองไว้ยังแท่นบูชาซูสและที่อื่น ๆ ที่นับถือ ตลอดจนของขวัญที่จะมอบให้แก่นครรัฐอีลีส ซึ่งเป็นเมืองเจ้าภาพ นอกจากนี้ยังมีการแลกเปลี่ยนของขวัญกันระหว่างผู้ครองนครทั้งหลาย

คณะผู้แทนบางคณะถือโอกาสโอ้อวดความมั่งคั่งของบ้านเมืองตน เช่น คณะผู้แทนจากอาเธนส์ เมื่อครั้ง 420 ปีก่อนคริสตศักราช ประกอบด้วยชนชั้นสูงที่แต่งเนื้อแต่งตัวโอ่อ่า และนำเอารถม้าศึกหุ้มทองไปร่วมแข่งขัน 7 คันรถ ขบวนม้านับร้อยและเกวียนบรรทุกอีก 10 กว่าคัน บรรทุกของขวัญและเสบียงอาหารเต็มปรี่กับวัวอีกฝูงใหญ่เพื่อใช้บูชายัญและเลี้ยงบริวาร

ในระหว่างการเฉลิมฉลองการแข่งขันกีฬาแห่งโอลิมเปีย มีระเบียบปฏิบัติและกฎข้อบังคับข้อห้ามหลายอย่าง ข้อห้ามที่เข้มงวดที่สุดซึ่งหาคำอธิบายไม่ได้จนทุกวันนี้คือ ห้ามไม่ให้ผู้หญิงเข้าไปดูการแข่งขันในสนามกีฬา (สนามแข่งม้าไม่ห้าม) หรือแม้แต่จะเข้าไปในบริเวณอาราม (อัลติส) แห่งสถานศักดิ์สิทธิ์ก็ไม่ได้ แต่ก็น่าแปลกคือห้ามแต่เฉพาะผู้หญิงที่มีลูกมีผัว แม้จะเป็นมารดาหรือภรรยาของนักกีฬาก็เข้าไม่ได้ ส่วนผู้หญิงสาวเข้าไปได้ ไม่รู้ว่าเขามีวิธีพิสูจน์อย่างไรว่าเป็นสาวหรือไม่ใช่สาว นอกจากจะสันนิษฐานว่าเป็นผู้หญิงรุ่นอายุ 19-20 (สาว มาจากคำว่า ซาว ในภาษาถิ่น-พายัพ เท่ากับ ยี่สิบ) ข้อห้ามนี้ใช้เฉพาะระหว่างการแข่งขันกีฬาเท่านั้น เวลาอื่นผู้หญิงทุกคนเข้าไปในอารามอัลตีสได้

ในสนามกีฬามีผู้หญิงเพียงคนเดียวที่นั่งอยู่ที่แท่นบูชา ตรงข้ามกับที่นั่งของคณะกรรมการเทคนิค "เอลเลนอธิเค" สตรีผู้นี้เป็นพระผู้หญิงของเทพธิดาธีมิตรา (แม่พระธรณี) ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้มาเป็นประธานการแข่งขัน

กฎที่เกี่ยวกับนักกีฬาที่เข้าแข่งขัน นักกีฬาจะต้องเป็นคนที่ไม่เป็นทาส ไม่เคยเป็นผู้ต้องอาชญากรรมมาก่อน และไม่เคยฝ่าฝืนกติกาการแข่งขันหรือการพักรบ นอกจากนี้แล้วจะต้องได้มีการฝึกซ้อมมาแล้วเป็นเวลา 10 เดือนก่อนการแข่งขันและในระหว่างเดือนสุดท้ายที่อีลีสหรือโอลิมเปีย

ในการฝึกสอนนักกีฬา มีผู้ฝึกสอนอยู่ 3 ประเภท คือ เปธอตริบีส (paidotribhs) ยิมนาสตีส (gymnasths) และอาลีปตีส (aleipths)

ประเภทเปธอตรีบีส เป็นผู้ฝึกสอนคล้ายครูฝึก และรับคำสั่งการฝึกจากผู้ฝึกสอนประเภทยิสนาสตีสที่จะสั่งให้ฝึกสอนอย่างไร

ประเภทยีสนาสตีส เป็นผู้ฝึกสอนที่มีความรู้กว้างขวางกว่า และเป็นผู้คุมนักกีฬาระหว่างการแข่งขัน ทำหน้าที่คล้าย ๆ กับเป็น โคช

ทั้งสองประเภทนี้ทำงานร่วมกัน ส่วนประเภทอาลีปตีส เป็นคล้าย ๆ กับหมอนวด เป็นผู้ทาน้ำมันตัวและ

นวดกล้ามเนื้อของนักกีฬาในความดูแลของผู้ฝึกสอน

อำนาจหน้าที่ของผู้ฝึกสอนประเภทยิมนาสติสมีกว้างขวางไปจนถึงเรื่องส่วนตัวของนักกีฬา และจะห้ามปรามอะไรที่เห็นว่าจำเป็น มีตัวอย่างหลายอย่างที่ยิมนาสติสปฏิบัติต่อนักกีฬา เช่น ยุให้นักมวยซึ่งเป็นลูกศิษย์ตัวสู้ยิบตา โดยตะโกนว่า "ตายเสียที่โอลิมเปียนี่ละ อย่ายอมแพ้" นักกีฬาผู้ชนะได้ถูกประกาศเป็นผู้ชนะหลังจากที่ตายแล้ว ไม่ใช่ชนะเพราะว่าตาย แต่เพราะว่าขณะที่กำลังจะสิ้นใจถึงตาย คู่ต่อสู้ขอยอมแพ้ อีกรายหนึ่ง ยิมนาสติสร้องตะโกนให้นักมวยของตนสู้เต็มที่ "อย่าลืมคันไถที่เจ้าเคยจับ" เพื่อเตือนให้นึกถึงเรี่ยวแรงในการไถนา ที่ทำให้เขาเอาเด็กหนุ่มคนนี้มาเข้าแข่งขันกีฬาโอลิมปิค เจ้าหนุ่มแม้จะยังไม่เก่งนัก พอได้ยินครูเตือนเช่นนั้นก็ฟาดปากคู่ต่อสู้ถึงนอคเอาท์ และเป็นผู้ชนะการแข่งขันไป ผู้ฝึกสอนยิมนาสติสบางคนมีจิตวิทยาที่จะให้กำลังใจแก่นักกีฬา เมื่อสืบรู้ว่านักกีฬารักกับผู้หญิงอยู่คนหนึ่ง ก็ไปบอกว่าเขาจะได้ผู้หญิงคนนั้น ถ้าเขามีชัยชนะที่โอลิมเปีย

นักกีฬาส่วนมากที่ได้ชัยชนะที่โอลิมเปียให้เกียรติผู้ฝึกสอนยิมนาสติสและเปธอตริบีส โดยสร้างอนุสาวรีย์ไว้ข้างตน

กฎข้อบังคับต่าง ๆ ที่ชาวอีลีสบัญญัติไว้สำหรับการแข่งขันที่โอลิมเปียช่วยให้การจัดการแข่งขันดำเนินไปด้วยความราบรื่น ยุติธรรม และเป็นที่พอใจของทุกฝ่าย การกำหนดอายุของผู้เข้าแข่งขันก็ดี การถอนตัวหรือหลบหนีการแข่งขันก็ดี มีกฎที่วางไว้อย่างรัดกุม แม้กระทั่งการเปลือยกายของนักกีฬา นักกีฬาที่เข้าไปแข่งขันในสนามกีฬา (สเตเดียม หรือสตาธิออ) ทุกคนต้องเปลือยกายล่อนจ้อน

ที่อีลีสและสถานโอลิมเปีย มีโรงฝึกยิมเนเซียม (gymnasium) ซึ่งกรีกเรียกว่า ยิมนาซิออ (gymnasio) ซึ่งเป็นลานสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดใหญ่อยู่กลางแจ้ง ล้อมรอบสี่ด้านเป็นเฉลียงมีหลังคาคลุมโรงฝึกกลางแจ้งนี้ใช้เป็นที่ฝึกนักวิ่งและนักกีฬาปัญจกรีฑา นักกีฬาแก้ผ้าฝึกกันในที่โล่งเช่นนั้น ต่อเมื่อฝนตกหรือแดดออกร้อนจ้า จึงเข้าไปฝึกในร่มข้างในเฉลียง คำ gymnasio (ยิมนาซิออ) จาก gymnazein (ยิมนาซีน) ซึ่งแปลตามตัว ฝึกเปลือย จาก gymnos (ยิมนอส) เปลือยกาย นักกีฬาที่ฝึกในสถานที่นี้ต้องเปลือยกายทุกคน ฉะนั้น จึงเรียกชื่อว่า ยิมนาซิออ ตามรากศัพท์ดังกล่าว และเขาจะไม่ให้มีการแข่งขันเป็นทางการในสถานที่นี้เป็นอันขาด นอกจากการคัดเลือกตัวในระหว่างการฝึกจริง ๆ

เฉพาะที่โอลิมเปีย ข้างอารามของสถานศักดิ์สิทธิ์ มีโรงฝึกอีกโรงหนึ่ง อยู่ถัดจากยิมนาซิออ เรียกว่า พาเลสตรา (palaistra) จาก palaiein (พาเลอีน) ซึ่งแปลว่า ปล้ำ โรงฝึกนี้เป็นลานรูปสี่เหลี่ยมจตุรัส เล็กกว่ายิมนาซิออ เป็นที่ฝึกมวยปล้ำ มวย และมวยผสม รอบลานฝึกเป็นเฉลียงมีหลังคาคลุมและเสาหินเป็นต้น ๆ เรียงรายล้อมรอบ นักกีฬาเข้ามาฝึกข้างในเวลาฝนตกหรือแดดจ้า ตามเฉลียงมีห้องต่าง ๆ เช่นห้องทาน้ำมันตัว ห้องชโลมฝุ่น (ทราย) ณ ที่นี้นักกีฬาก็เปลือยกายเหมือนอยู่ในยิมนาซิออเหมือนกัน

ทั้งสองแห่งนี้เขาไม่ใช้เป็นที่แข่งขัน เวลาแข่งขันต้องไปแข่งขันในสนามกีฬา (สเตเดียมหรือสตาธิออ) และเปลือยกายเหมือนกัน

เรื่องการเปลือยกายซึ่งต้องมาเปลือยกันในสนามแข่งขันต่อหน้าคนดูและสาธารณชนนั้น ยังไม่ทราบแน่ชัดว่าได้เกิดขึ้นแต่เมื่อไหร่หรือใครกำหนดขึ้นเป็นครั้งแรก คงมีแต่เรื่องที่เล่าว่า ในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคครั้งที่ 15 (ปี 720 ก่อนคริสตศักราช) นักกีฬาผู้หนึ่งที่ชนะวิ่งแข่ง ทำผ้าคาดเอวหลุดขณะกำลังวิ่ง แต่ก็วิ่งต่อไปจนชนะ สงสัยว่าผ้าคาดเอวนั้นมิได้หลุดไปเองโดยบังเอิญ แต่นักกีฬาเจตนาให้หลุดเพื่อไม่ให้เกะกะ นอกจากนี้มีหลักฐานหนึ่งกล่าวไว้ว่า บุคคลแรกที่วิ่งเปลือยกายเป็นนักกีฬาสปาร์ตา และมีข้อสังเกตว่า หลังจากนั้นไม่กี่ปีนักกีฬาที่

โอลิมเปียเลิกใช้ผ้าคาดเอวเพื่อปิดอวัยวะเพศกันแล้ว

การเปลือยกายเข้าไปในสนามกีฬาไม่เฉพาะแต่นักกีฬาเท่านั้น ผู้ฝึกสอนที่คุมนักกีฬาเข้าไปก็ต้องเปลือยกายด้วย เพื่อเป็นตัวอย่างแก่นักกีฬาว่าผู้ฝึกสอนก็มีความแข็งแกร่งและสามารถอดทนต่อแสงแดดที่แผดเผาได้เหมือนกัน หรือมิฉะนั้นก็อาจเป็นเพราะเหตุการณ์อย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นและเล่าว่า ตามธรรมดาแล้วห้ามมิให้ผู้หญิงที่แต่งงานมีลูกมีผัวแล้วเข้าไปดูการแข่งขันในสนามกีฬา ยกเว้นสนามแข่งม้า ผู้หญิงทุกคนที่ฝ่าฝืนกฎนี้จะถูกลงโทษสถานหนักถึงกับเอาไปผลักตกภูเขา แต่ก็ไม่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ยืนยันการลงโทษที่รุนแรงเช่นนี้ อย่างไรก็ตามมีเรื่องเล่าว่า ผู้หญิงชาวเกาะรอธอส (โรดส์) ผู้หนึ่งชื่อ คัลลิปาทีรา ลูกสาวของอดีตแชมเปียนโอลิมปิค ได้นำลูกชายมาที่โอลิมเปีย เพื่อร่วมในการแข่งขันกีฬารุ่นเด็ก เพราะว่าสามีของหล่อนได้ตายไปแล้ว เธอต้องการจะเข้าไปในสนามกีฬาพร้อมกับลูกชายจึงปลอมตัวเป็นผู้ฝึกสอนผู้ชายเข้าไปพร้อมกับคนอื่น ๆ เมื่อมีประกาศว่าลูกชายของเธอเป็นผู้ชนะด้วยความดีใจเต็มเปี่ยมเธอกระโดดเข้าไปในสนามแข่งขัน เสื้อคลุมที่สวมอยู่ไปเกี่ยวกับรั้ว เผยร่างให้เห็นที่แท้เป็นผู้หญิง เธอถูกจับตัวมาที่คณะกรรมการเทคนิคเพื่อสอบสวนตามกฎหมาย แต่เพื่อเห็นแก่บิดาของเธอ พี่ชายสามคน และบุตรของเธอ คณะกรรมการจึงยกโทษ เพราะทุกคนที่กล่าวเป็นแชมป์โอลิมปิคทั้งนั้น หลังจากเหตุการณ์ในครั้งนี้จึงมีกฎข้อบังคับให้ผู้ฝึกสอนทุกคนที่เข้าสนามกีฬาเปลือยกายเช่นนักกีฬา

อนึ่ง ที่ไม่ต้องเปลือยกายก็มี เพียงแต่เปลือยบางส่วน เช่น ในการแข่งขันกีฬาสำหรับผู้หญิงซึ่งไม่นับเป็นกีฬาโอลิมปิค และจัดการแข่งขันกันโดยเอกเทศเพื่อเฉลิมพระเกียรติของเทวีอีรา ชายาของซูส โดยมีการวิ่งแข่งระยะ 160 เมตรเท่านั้น และเฉพาะสาวพรหมจารีจากอีลีสเท่านั้นที่อนุญาตให้ลงแข่งขัน **ในการนี้นักกีฬาหญิงสวมเสื้อกระโปรงสั้นแค่เข่า และแหวะไหล่ข้างขวาเปลือยให้เห็นปทุมถันเพียงข้างเดียว**

ในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค ผู้ที่มาร่วมการแข่งขัน ไม่ใช่ว่าทุกคนจะได้เข้าแข่งขัน เพราะมีการคัดเลือกตัวเพื่อความเหมาะสมกันก่อน เนื่องด้วยว่า เมื่อถึงฤดูการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค มีกฎว่า นักกีฬาต้องผ่านการฝึกซ้อมในที่ตั้งของตัวมาแล้ว 10 เดือนและระหว่างเดือนสุดท้ายที่อีลีส เพื่อการคัดเลือกตัวเอาผู้ที่เหมาะสมจริง ๆ คณะกรรมการคัดเลือกตัวจะรับนักกีฬาทั้งหมดไว้ที่อีลีสเป็นเวลา 30 วัน เมื่อได้ "เก็บตัว" ไว้ด้วยกันแล้ว การฝึกและตรวจสอบสภาพทั่วไปของนักกีฬาก็ทำได้ผลดี เสร็จแล้วจะบอกว่า "ถ้าเจ้าได้ฝึกมาเท่าที่จำเป็นเพื่อการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค และไม่ได้ทำอะไรที่ชั่วช้าสามานย์ละก็ จงไปแข่งขันด้วความกล้าหาญ แต่ถ้าเจ้าฝึกมาไม่ดีพอดังที่เรากล่าวแล้ว ฉะนั้นก็จงไปเสียจากที่นี่ตามที่ต้องการจะไปที่ไหน"

ในการเก็บตัวนักกีฬารวมกันหมดทุกคนที่อีลีส นักกีฬาทุกคนจะต้องปฏิบัติตามกำหนดการฝึกซ้อมและอาหารการกิน และในระหว่างการเตรียมการนี้คณะกรรมการคัดเลือกตัวจะดูนิสัยใจคอ ขวัญและกำลังใจ เรี่ยวแรง ความอดทนและความอุตสาหะ ตลอดจนความสามารถและเทคนิคของแต่ละคน แล้วจึงคัดเอาแต่ผู้ที่เห็นว่าเหมาะสมที่จะไปปรากฏตัวในสนามกีฬา และลงแข่งขันสมกับที่จะจารึกไว้ในประวัติศาสตร์และชื่อเสียงของโอลิมเปีย

ภาพนักกีฬาหญิงที่เปลือยกายบางส่วน →

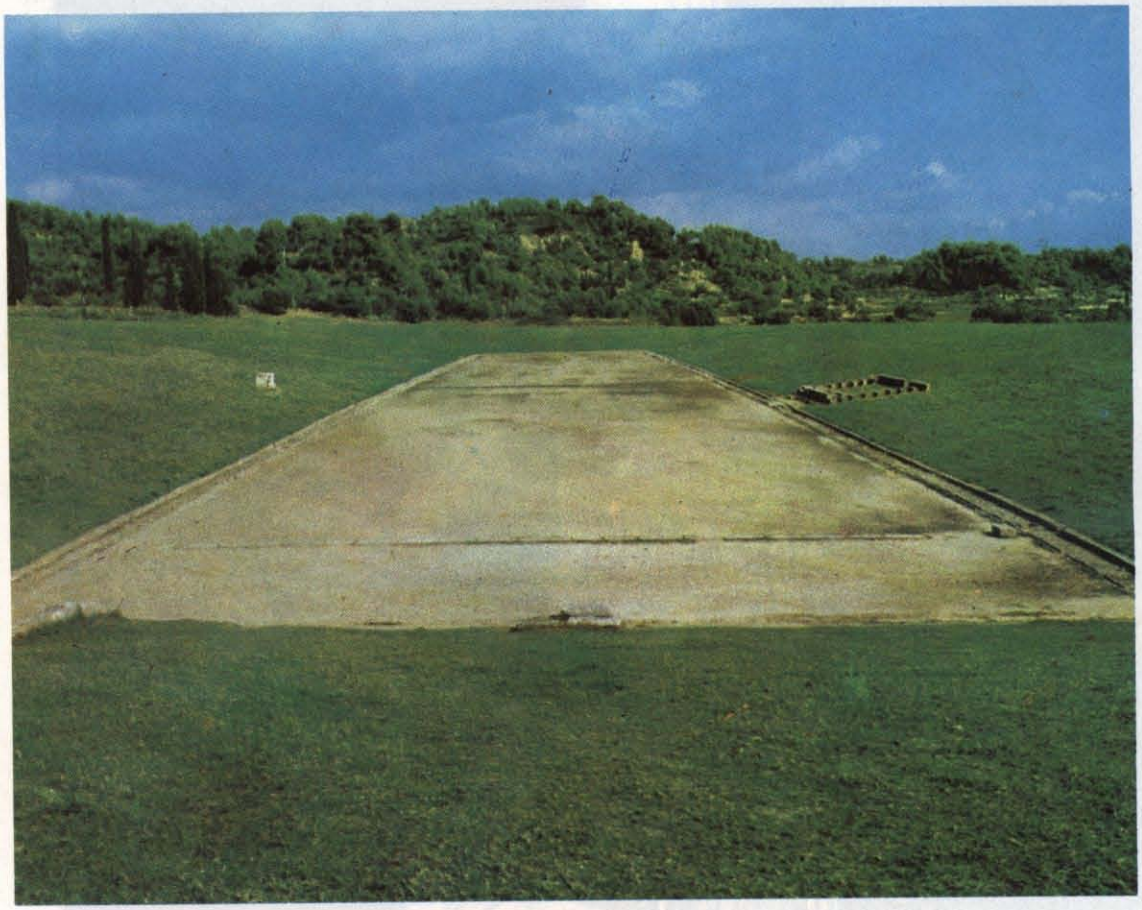

สนามกีฬา (สตาธิออ)
กีฬาทุกชนิดแข่งขันกันกลางสนามนี้
(ยกเว้นแข่งม้าและแข่งรถม้าศึก)

การจัดประเภทกีฬาที่มีในกำหนดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคโบราณ แบ่งออกเป็นการแข่งขันกรีฑา (ยิมนิกา gymnika) และแข่งม้า (อิปปิกา ippika) อย่างแรกในสนามกีฬา (Stadium กร. Stadio) และที่เรียกว่า ยิมนิกา (เปลือยกาย) เพราะนักกีฬาที่เข้ามาในสนามกีฬานี้ต้องเปลือยกายหมด กีฬาที่แข่งขันในสนามกีฬานี้มิใช่มีแต่เฉพาะกีฬาวิ่ง คือ กรีฑาเท่านั้น มวยและมวยปล้ำก็แข่งขันกันบนพื้นสนามนี้ ส่วนอย่างหลังที่เรียกว่า อิปนิกา แข่งในสนามม้า (Hippodrome กร. Ippodromo) ซึ่งอยู่อีกแห่งหนึ่งถัดจากสนามกีฬา นักกรีฑาซึ่งรวมทั้งนักมวยและนักมวยปล้ำ แบ่งตามอายุเป็นผู้ใหญ่ (อันโธรน anthron) และเด็ก (เปโธน paithon) ส่วนนักขี่ม้าแบ่งเป็นพวกแข่งรถม้าศึก (อาร์มาตอธรอเมีย) และแข่งม้า (อิปปอธรอเมีย) - armatodromia kai ippodromia

วิ่งแข่ง (ธรอมอส Dromos) มีระยะต่าง ๆ การวิ่งแข่งที่เก่าแก่ที่สุด คือ สตาธิออ (stadio) วิ่ง 192.25 เมตร (คล้ายวิ่ง 200 เมตร) ตามความยาวของสนามกีฬา และเป็นการแข่งขันประเภทเดียวจนถึงปี 728 ก่อนคริสตศักราช จากนั้นเป็นต้นไป การแข่งขันเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ เช่น

ปี 724 ก.ค. - ธิอาฟลอส Diaulos) วิ่งสองตลบ (192.25 ม. 2) และ อิปปิออส (Ippios) วิ่งสี่ตลบเหมือนแข่งม้า เป็นการวิ่งระยะกลาง (710 - 740 ม.) มีแข่งที่อื่น ไม่มีที่โอลิมเปีย

ปี 720 ก.ค. - ธอลิคอส (Dolichos) วิ่งระยะไกล 24 เที่ยว (192.25 ม. 24)

ปี 708 ก.ค. - มวยปล้ำ (Palh พาลี) และปัญจกรีฑา (Pentathlo เพนตาธลอ) ประกอบด้วย กระโดดไกล (Alha อาลีอา) ขว้างจาน (Disko ดิสกอ) พุ่งแหลน (akontio อาคอนติออ) วิ่ง (stadio สตาดิออ) และมวยปล้ำ (palh พาลี)

ปี 688 ก.ค. - มวย (Pygmh ปิกมี) อย่างเดียวกับ Boxing (ปิกมี ตามตัวแปลว่า หมัดหรือกำปั้น และเป็นมาตราวัดความยาวจากข้อศอกถึงกำปั้น คนที่มีรูปร่างเตี้ยแคระที่เรียกว่า ปิกมี มาจากคำนี้ในภาษากรีก คือ สูงแค่ศอก

ปี 648 ก.ค. - มวยผสม (Pagkratio ปังคราติออ gk เท่ากับ ng) คือ wresting ผสมกับ boxing

ปี 632 ก.ค. - ธรอมอส สตาธิออน (Dromos Stadion) วิ่ง 192.25 ม. กับมวยปล้ำเด็ก (Palh Paidon พาลี เปโธน)

ปี 616 ก.ค. - มวยเด็ก (Pygmh Paidon ปิกมี เปโธน)

ปี 520 ก.ค. - วิ่งถืออาวุธ (Opliths Dromos ออพลิทิส ธรอมอส) หรือ Hoplite race นักกีฬาวิ่งถือโล่และสวมหมวกเหล็ก ออพลีทีส คือ นักรบถืออาวุธ จาก Oplon (อาวุธ)

ปี 200 ก.ค. สุดท้าย มวยผสมเด็ก (Pagkratio Paidon พังคราติออ เปโธน)

ส่วนการแข่งขันกีฬาแข่งม้า (Ippikoi agones อิปปิกี อาโกเนส) มีเมื่อปี 680 ก.ค. เช่น รถม้าศึกเทียมสี่ (Tithrippon เตธริปโปน) เทียมสองก็มีเรียก Synoris ซีโนริส และแข่งม้า (Ippodromia Kelhton อิปปอธรอเมีย เคลีโทน) เป็นต้น

สองวันก่อนพิธีการฉลองการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค คณะกรรมการเทคนิค (เอลลานอธิเค) นักกีฬา (อาธลีติส) และผู้ฝึกสอน (ยิมนาสติส) ออกเดินทางไปตามถนนที่เชื่อมอีลีสกับโอลิมเปีย ขณะเดียวกัน คณะผู้แทนจากนครรัฐต่าง ๆ (เธโอรี) ซึ่งจะมาชมการแข่งขันในที่นั่งของผู้มีเกียรติและฝูงชนที่เดินทางมาก็มาถึง หลังจากนั้นมหกรรมกีฬาของกรีกก็จะเริ่มขึ้น

เดิมทีเดียว การแข่งขันกีฬามีเพียงวันเดียว ต่อมามีประเภทกีฬาเพิ่มขึ้น วันแข่งขันจึงเพิ่มขึ้นจากปี 680 ก.ค. มีสองวัน จากปี 632 ก.ค. สามวัน และจากปี 472 ก.ค.ห้าวัน

วันแรก - ผู้แข่งขันทุกคนไปลงทะเบียนชื่อที่สถานวูเลฟเตริออน ซึ่งเป็นสภาโอลิมปิค ณ ที่นั้นเบื้องหน้าเทวรูปซูส การให้สัตย์สาบานจะมีขึ้น เมื่อได้เอาหมูป่าตัวหนึ่งมาบูชายัญ ผู้แข่งขันสาบานตนว่าได้ทำการฝึกซ้อมมาแล้ว 10 เดือน และจะทำการแข่งขันตามกติกาอย่างซื่อตรง ต่อจากนั้นทั้งนักกีฬา พ่อ พี่ และผู้ฝึกสอนที่มาด้วยก็สาบานต่อ "องคชาติของหมูป่า" ยืนยันว่านักกีฬาได้เก็บตัวฝึกมาด้วยกันตามกฎข้อบังคับและทุกคนมีคุณสมบัติพร้อมที่จะร่วมการแข่งขัน สุดท้ายกรรมการผู้ตัดสินในคณะกรรมการเทคนิคก็สาบานว่าจะตัดสินด้วยความยุติธรรม (องคชาตของหมูป่าเป็นเครื่องหมายแห่งความแข็งแรงและกล้าหาญ)

การเริ่มต้นการแข่งขันในสนามกีฬามีลักษณะเป็นพิธีรีตองโดยเฉพาะ คณะกรรมการเทคนิคและนักกีฬาเดินเป็นขบวนไปอย่างช้า ๆ และสง่าผ่าเผย ผ่านเข้าทางซุ้มประตูที่เรียกว่า คริปตี (Krypth) เมื่อเข้าไปถึงข้างในสนามกีฬามีพระผู้หญิงซึ่งเป็นตัวแทนของเทวีธิมิตรา (แม่พระธรณี) นั่งเป็นประธาน ขบวนเดินผ่านคนดูที่นั่งเรียงรายบนเนินเขาขอบสนาม เมื่อหมดขบวนแล้ว นักกีฬาต่างแยกย้ายกันไปพักผ่อนในความควบคุมของผู้

ฝึกสอน เป็นอันเสร็จพิธีในวันแรก (พระผู้หญิง คือ นางเทพี อย่างในพิธีแรกนา)

วันที่สอง - เป็นการเปิดการแข่งขันรุ่นเด็ก มีวิ่งแข่งสตาธิออ มวยปล้ำ และมวยผสม

วันที่สาม - เป็นวันที่สำคัญที่ทุกคนรอคอย เพราะจะมีการแข่งรถม้าศึกในสนามอิปปอธรอมมอแต่เช้า เสร็จแล้วในตอนบ่ายมีการแข่งขันปัญจกรีฑาในสนามกีฬา ฝูงชนคนดูก็จะเฮกันกลับมาที่สนามกีฬาเพื่อดูการแข่งขันที่ยากลำบากที่สุด มีการโดดไกล ขว้างจาน วิ่งสตาธิออ พุ่งแหลน และมวยปล้ำ การแข่งขันจะดำเนินไปจนเหลือผู้แข่งขัน 2 คนสุดท้ายอยู่บนสนาม ใครชนะก็เป็นผู้ชนะเลิศไป

วันที่สี่ - ซึ่งตรงกับวันที่พระจันทร์เต็มดวง แต่เป็นวันที่ตอนกลางวันร้อนที่สุด พิธีในตอนเช้าเริ่มต้นด้วยการบูชายัญวัว 100 ตัวแด่เทพเจ้าซูส การบูชายัญนี้เรียกว่า เฮคาทอม (hecatomb หรือเอคาทอมวี Ecatombh) ekaton (ร้อย) bous (วัวตัวผู้) ขบวนแห่ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการเจ้าหน้าที่ นักกีฬาและผู้ฝึกสอน เจ้าเมืองอีลีส และผู้แทนจากเมืองต่าง ๆ กพร้อมด้วยเครื่องบูชาและสัตว์ที่จะบูชายัญ มาพร้อมกันที่หน้าแท่นบูชา วัวตัวผู้ 100 ตัวจะถูกฆ่าหน้าแท่นบูชา แต่เอาเฉพาะต้นขาเท่านั้นมาย่าง เสร็จพิธีบูชายัญนี้แล้วก็มีการแข่งขันวิ่งแข่งมวยปล้ำ และมวยผสม เริ่มด้วยวิ่งสตาธิออก่อน แล้วก็ธิอาฟลอส ธอลิคอส จากนั้นก็มีการแข่งขันชกมวยและมวยผสม (ไม่มีมวยปล้ำ เพราะเป็นกีฬาที่อยู่ในปัญจกรีฑา) สุดท้ายปิดรายการด้วยการวิ่งฮอพไลท์ หรือออพลิตีส (วิ่งถืออาวุธ)

วันที่ห้า - ไม่มีการแข่งขันอะไร แต่จะมีพิธีฉลองเริ่มต้นด้วยการบูชาเทพเจ้า และจะจบลงด้วยการบูชายัญและขอบคุณพระเจ้า นักกีฬาที่ชนะการแข่งขันมาชุมนุมกันที่วิหารซูส แต่ละคนถือกิ่งปาล์มซึ่งได้รับเมื่อตอนชนะและเป็นสัญลักษณ์ของผู้ชนะ เสียงประกาศเรียกชื่อและเมืองของผู้ชนะทีละคนดังขึ้นแล้วผู้อาวุโสสูงสุดของคณะกรรมการเอลลานอธิเคเป็นผู้ครอบมงกุฎที่สานด้วยกิ่งโอลิฟเรียกว่า "Kallistephanos Elaia" - คาลลิสเตฟานอส เอเลอา (โอลีฟ) กล่าวกันว่ากษัตริย์อิฟิตอสเป็นต้นคิดในการให้รางวัลนี้แก่ผู้ชนะ และต้นโอลีฟซึ่งเชื่อกันว่าเป็นต้นไม้ประเภทสมุนไพรที่ชุบชีวิตและร่างกายคนให้มีสุขภาพสมบูรณ์ มีขึ้นอยู่มากมายในบริเวณรอบอารามอัลติส

หลังจากกพิธีมอบรางวัลแล้ว ชาวอีลิสจัดงานเลี้ยงเป็นเกียรติแก่ผู้ชนะทุกคนที่สถานปรีตานิออนนอกบริเวณอาราม และเชิญผู้แทนจากเมืองต่าง ๆ และแขกผู้มีเกียรติมาร่วมงานเลี้ยง การฉลองชัยชนะมีถึงดึกดื่นค่อนคืน เสียงเรียกขานชื่อผู้ชนะและญาติพี่น้องเพื่อนฝูงกันเซ็งแซ่ ล้วนสนุกสนานรื่นเริงบันเทิงใจจนกระทั่งวันรุ่งขึ้นจึงต่างเดินทางกลับ

การแข่งขันและการฉลองเป็นอันยุติ-จนกว่าจะพบกันใหม่ ณ ที่นี้

การแข่งขันกีฬาโบราณซึ่งเคยมีทุกสี่ปีเป็นระยะเวลากว่าพันปีตั้งแต่ปี 776 ก.ค. นับว่าเป็นงานมหกรรมที่มีกันถึงห้าวันห้าคืน มีคนเป็นพัน ๆ คน นักกีฬาเดินทางกันมาเป็นร้อย ๆ กิโลเมตรเพื่อชิงมงกุฎโอลิมปิคสำหรับผู้ชนะเลิศ ผู้ที่มาเป็นที่ 2 และที่ 3 ไม่ได้อะไร

นอกจากจะมีผู้แทนของเมืองต่าง ๆ แห่งอาณาจักรกรีกมาชุมนุมกันแล้ว ยังมีนักการเมืองนักรบ อดีตผู้ชนะเลิศ นักปราชญ์ นักพูด ปัญญาชนอีกมากหลาย

นักปราชญ์ที่สำคัญ ๆ เช่น พลาโทนาส (อก.เพลโท) และอารีสตอเทลีส (อก.แอริสตอเทิล) เป็นผู้มาดูประจำสุดท้ายในปี 356 ก.ค. กษัตริย์ฟิลิปปอส (ฟิลิป) ที่ 2 พระราชบิดาของอาเลกซานเดอร์ (อาเลกซานธรอส) มหาราช ก็ได้ทรงมาร่วมการแข่งขันและชนะแข่งม้า

การฉลองการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคได้เจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่ปี 776 ก.ค. ซึ่งเป็นการเริ่มต้นทางประวัติศาสตร์จนกระทั่งศตวรรษที่ 4 ก.ค.

แต่เดิมนั้น บุคคลที่จะให้มาร่วมการแข่งขันได้จะต้องเป็นชนชาวดอเรียน อีเลียน และ อาร์คาเดียนเท่านั้น ซึ่งถือกันว่าเป็นชนเชื้อสายเฮลลีนที่แท้จริง ต่อเมื่อมีเมืองขึ้นต่างชาติมากขึ้นทางแถบเอเชียไมเนอร์และทางตะวันตก สิทธิ์อันนี้ก็เลยให้ชนชาติอื่นไปด้วย และกลายเป็นระหว่างประเทศอย่างการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคในปัจจุบัน ไม่ใช่เฉพาะชนชาติกรีก (แพนเฮลเลนิค)

หลังสงครามกับเปอร์เซีย ซึ่งมีการสู้รบทางบกที่มาราธอนและปลาไต และการสู้รบทางเรือที่ซาลามิสแล้ว ก็มามีสงครามนองเลือดระหว่างอาเธนส์กับสปาร์ตา ความเสื่อมได้เริ่มบังเกิดขึ้นโดยการแผ่อำนาจของชนชาติมาเซดอเนีย

มาเซดอเนีย (มาเคธอเนีย) เป็นอาณาจักรหนึ่งที่เข้มแข็งมาก อยู่ทางตอนเหนือของกรีกกษัตริย์ฟิลิปแห่งอาณาจักรนี้ถือโอกาสที่นครรัฐต่าง ๆ ของกรีกแตกแยกและไม่รวมตัวกัน ยกทัพมารุกรานเพื่อแผ่อำนาจ พวกกรีกว่าจะรวมตัวกันต่อต้านก็ไม่ทันการณ์และพ่ายแพ้ในการสู้รบที่เคโรเนีย (338 ก.ค.) จากนั้นอาณาจักรกรีกทั้งหมดก็ตกอยู่ในความครอบครองของมาเซดอเนีย

ความจริงแล้ว กษัตริย์ฟิลิปและอาเลกซานเดอร์ มหาราช มิได้มีเลือดเนื้อเชื้อไขเป็นเฮลลีน (กรีก) โดยแท้จริง แต่การที่ได้ยอมรับให้กษัตริย์แห่งมาเซดอเนียมาร่วมการแข่งขันกีฬาที่โอลิมเปียได้ก็เพราะได้มีการพยายามพิสูจน์ว่า กษัตริย์อาเลกซานเดอร์ที่ 1 ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์ ได้สืบสันติวงศ์อาร์กอสแห่งเปลอปอนเนซอสมาแต่บรรพกาล

เมื่อกษัตริย์ฟิลิปและอาเลกซานเดอร์ มหาราช แห่งมาเซดอเนียได้ครองกรีกไว้ในอาณาจักร พระองค์ได้สร้างอนุสาวรีย์ฟิลิปปิออนไว้ที่โอลิมเปีย และส่งเสริมการทำนุบำรุงสถานศักดิ์สิทธิ์และการแข่งขันกีฬาต่อมา โดยเฉพาะอาเลกซานเดอร์มหาราช เมื่อได้สืบราชสมบัติต่อจากพระราชบิดาและได้ทำการรบมีชื่อเสียงไปสุดแดนไกลทั่วสารทิศ พระองค์ก็ยังให้ความเคารพและพระบรมราชูปถัมภ์ตลอดมาตราบเท่าสวรรคต หลังจากนั้นแล้วความรุ่งเรืองแห่งการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคก็ค่อย ๆ เสื่อมลง

ในปี 146 ก.ค. กรีกตกอยู่ในอำนาจของพวกโรมัน การแข่งขันกีฬาโอลิมปิคก็เปลี่ยนโฉมหน้าไปใหม่ เป็นเวลาหลายศตวรรษที่การแข่งขันกีฬาโอลิมปิคยังคงดำเนินอยู่ แต่ก็ด้วยความละเทะเต็มที ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่มีไว้ก็ไม่ใช้ พวกโรมันทุ่มเทเงินทองเพื่อซื้อชัยชนะที่จอมปลอม

ในปี ค.ศ. 65 จักรพรรดิ์เนโรสั่งให้เลื่อนการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคไป 2 ปี เพื่อพระองค์จะทรงเข้าแข่งรถม้าศึกด้วย แล้วก็เอารถม้าศึกเทียมม้า 10 ตัวมาลงแข่ง ส่วนคนอื่น ๆ มีม้าเทียม 4 ตัวเท่านั้น แต่ก็สามารถทิ้งรถของเนโรเสียลิบลิ่ว กระนั้นเนโรกลับได้รับการประกาศเป็นผู้ชนะ

การที่มีต่างชาติเข้ามาแทรกแซง เช่น อียิปต์ ฟินิเชีย อาร์มิเนีย ฯลฯ ทำให้การแข่งขันกีฬาโอลิมปิคที่โอลิมเปียเสื่อมโทรมลงอย่างยิ่ง ถึงแม้จะมีลักษณะเป็นระหว่างประเทศซึ่งไม่เหมือน แต่ก่อน พวกโรมันที่เข้าร่วมด้วยมักจะใช้อำนาจบาตรใหญ่ข่มเหงคะเนงร้าย หลายครั้งที่มีการตัดสินลำเอียงและให้รางวัลอย่างผิด ๆ แล้วมีการซื้อชัยชนะกันด้วยเมื่อคนเห็นเงินแล้วตาโตกันยิ่งขึ้น

การแข่งขันกีฬาในปี ค.ศ. 385 ชาวอาร์มิเนียนผู้หนึ่งชื่อ วาราสตาติส ต่อมาเป็นกษัตริย์แห่งอาร์มีเนีย ได้ชัยชนะในการชกมวย และปรากฏว่าเป็นผู้ชนะโอลิมปิคคนสุดท้าย ต่อจากนั้นอีก 8 ปี ในปี ค.ศ. 393

การแข่งขันกีฬาโอลิมปิคได้ถึงจุดจบและไม่มีอีก เพราะปีต่อมา (ค.ศ. 394) จักรพรรดิเธียวดอเซียส (Theodosius) มหาราช ประกาศิตให้ล้มเลิกการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคโดยสิ้นเชิง จักรพรรดิองค์นี้เปลี่ยนใจไปนับถือศาสนาคริสต์ พระองค์เกิดที่ คอกา ในสเปน เมื่อ ค.ศ. 347 ต้องการจะเผยแพร่ศาสนาใหม่และขจัดความเชื่อถือที่งมงาย ประกอบกับแรงยุของเซนต์ อัมโบรเซ บาทหลวงแห่งมิลาน ทรงห้ามการประกอบพิธีบูชายัญใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งก็เท่ากับตัดพิธีทางศาสนาเกี่ยวกับการฉลองเทพเจ้าในกีฬาโอลิมปิคโดยตรง ต่อมาอีกปี (ค.ศ. 395) เทวรูปซูสที่สร้างด้วยทองคำและงาช้างถูกนำไปไว้ที่คอนสแตนติโนเปิล (อิสตันบุล) แล้วก็ถูกพระเพลิงเผาผลาญไปอย่างน่าเสียดาย

แล้วก็น่าอนาถโอลิมเปียที่เคยรุ่งเรืองและมีความงามตระหง่านได้ถูกทอดทิ้งอ้างว้างพวกบ้าศาสนาก่อความพินาศย่อยยับแก่สถานศักดิ์สิทธิ์นี้ในปี ค.ศ. 426 เมื่อเธียวดอเซียสที่ 2 ทรงมีประกาศิตให้เผาวิหารซูส และทำลายสิ่งปลูกสร้างทั้งหลายหมด ต่อจากนั้นเกิดแผ่นดินไหว 2 ครั้งในปีค.ศ. 522 และ 551 ความพินาศก็ถึงซึ่งความสมบูรณ์แบบด้วยภัยธรรมชาติ

ระหว่างคริสตศตวรรษที่ 5 บริเวณโอลิมเปียมีพวกนับถือศาสนาคริสต์มาครอบครองและสร้างโบสถ์ปิแซนติน (Byzantine Church) บนที่ตั้งโรงงานของฟีเดียส ผู้สร้างเทวรูปซูส หลังจากนั้นภูเขาครอนอสถูกน้ำเซาะถล่ม และวาตภัยจากแม่น้ำอัลฟีออสและคลาเธออสก็เอ่อท่วมอาคารสถานที่พังพะเนิน ช่วยทับถมให้จมอยู่ใต้พื้นดินพื้นทรายซึ่งเท่ากับปกปิดไว้หลายชั่วศตวรรษ กาลเวลาผ่านไปแม้กระทั่ง โอลิมเปีย ซึ่งเป็นชื่อทางประวัติศาสตร์ก็พลอยลืมเลือนไป และตำบลนั้นบางทีก็มีชื่อเรียกว่า เซร์วิอานา และบางที อันติลาโล

สถานศักดิ์สิทธิ์แห่งโอลิมเปียได้ถึงกาลอวสานแล้ว และการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค ณ ที่นั้นก็หมดสิ้นกันที เหลือให้เห็นแต่ซากปรักหักพังที่ได้ขุดค้นขึ้นภายหลังไว้เป็นอนุสรณ์จนทุกวันนี้

การขุดค้น

ตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 19 นักโบราณวัตถุและนักโบราณคดีได้เริ่มค้นหาสถานที่ตั้งของการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค ในปี ค.ศ. 1732 พระฝรั่งเศสชื่อ แบร์นารด์ เดอ มองต์โฟคอง เขียนจดหมายถึงซีรีนีส พระราชาคณะแห่งคอร์ฟู (เกาะกรีกทางตอนเหนือทะเลไอออเนียน) ให้พยายามค้นหาโอลิมเปียให้ได้ ต่อมาในปี ค.ศ. 1767 นักโบราณคดีเยอรมันชื่อ วิงเค็ลมัน ตั้งใจจะขออนุญาตทางการระดับเหนือเพื่อขุดค้นสนามกีฬา แต่ก็ถึงแก่กรรมเสียก่อนที่จะบรรลุความมุ่งหมาย

ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1829 ได้มีการขุดค้นวิหารซูสและโบสถ์บิแซนตินอย่างรีบร้อนโดยคณะขุดค้นฝรั่งเศส ซึ่งหลังจากศึกทางทะเลแห่งนาวาริโน (1827) ได้ติดตามคณะสำรวจของพลเอก เมซอง มายังเปลอปอนเนซอส และได้วัตถุสิ่งของบางอย่างส่งไปปารีส เพื่อเก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์ลูฟร์

ระหว่าง ค.ศ. 1875-1881 ได้มีการขุดค้นอย่างเป็นระเบียบโดยสถาบันโบราณคดีเยอรมันซึ่งได้รับทุนจากรัฐบาล สิ่งที่ค้นพบได้จากที่จมลึกอยู่ 5-7 เมตร ส่วนมากเป็นซากปรักหักพังของอาคารต่าง ๆ ในสถานศักดิ์สิทธิ์ รูปสลัก 130 ชิ้น เหรียญ 6,000 อัน แผ่นจารึก 400 ชิ้น วัตถุดินเผามากมายทองรูปพรรณ 1,300 ชิ้น และวัสดุทองแดง 15,000 ชิ้น สถาบันเดียวกันนี้ได้ทำการขุดค้นต่อไปอีก และได้ประกอบสร้างบางส่วนของซุ้มประตูที่เป็นทางเข้าสนามกีฬา และตั้งเสาต่าง ๆ ที่ระเนระนาดในโรงฝึกมวยปล้ำและวิหารอีรา ระหว่าง ค.ศง 1958-61 คณะขุดค้นของสถาบันเยอรมันได้ขุดค้นสนามกีฬาเสร็จ และได้ทำการค้นคว้าอนุสาวรีย์อื่น ๆ ในสถานศักดิ์สิทธิ์ต่อไปอีกจนทุกวันนี้

พาเที่ยวโบราณสถาน

เดินทางมาตามถนนลาดยางผ่านหมู่บ้านเล็ก ๆ ที่โอลิมเปียโบราณ สองข้างทางมีต้นสนและต้นโอลีฟขึ้นอยู่หนาแน่น แล้งก็มาถึงโบราณสถานซึ่งได้กลายเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่ใคร ๆ ก็อยากมาดูอยากมาเห็น

ก่อนถึงสถานที่ตั้ง จะพบสะพานอิฐข้ามแม่น้ำคลาเธออส ซึ่งมีกระแสน้ำไหลเชี่ยวในฤดูหนาว (ตอนไปดูเป็นหน้าร้อนน้ำแห้งผาก และที่ว่าเป็นแม่น้ำก็ดูเหมือนกับลำคลอง) ผ่านสถานศักดิ์สิทธิ์ไปบรรจบกับแม่น้ำอัลฟีออส ทางฝั่งด้านขวาของแม่น้ำนี้ขึ้นไปทางทิศตะวันตกเป็นลูกเขาเตี้ย ๆ ปกคลุมด้วยพืชพันธุ์ไม้นานาชนิดและดูเขียวชอุ่มไปจนจดภูเขาธรูวาส (Droubas)

สถานศักดิ์สิทธิ์อยู่ทางขวาของแม่น้ำอัลฟีออส เลยแม่น้ำสายนี้ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้จะมองเห็นดอยเขาสองยอดอยู่ลิบ ๆ เป็นแนวขอบฟ้า ทางทิศเหนือและทิศตะวันออกมีหมู่บ้านเป็นหย่อม ๆ ระหว่างเนินเขาที่ปกคลุมด้วยต้นสนเรื่อยไปทางสถานศักดิ์สิทธิ์จนถึงเชิงเขาครอนอสรูปกรวย

อนุสรณ์สถานแห่งโอลิมเปียตั้งอยู่ในภูมิประเทศที่พิสดารนี้ ระหว่างภูเขาครอนอสและที่บรรจบของแม่น้ำอัลฟีออสกับแม่น้ำคลาเธออส

ทางเข้าไปสู่ที่ตั้งถัดจากสะพานข้ามแม่น้ำ (คลอง) คลาเธออส และใกล้เชิงเขาครอนอสมีถนนเป็นทางลาด (ต้องเดินเอนตัวหน่อย) ลงไปสู่สถานศักดิ์สิทธิ์

พอย่างเข้าบริเวณสถานศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งอยู่ต่ำลงไป 4-5 เมตร จะรู้ได้ทีเดียวว่า ได้มีการขุดค้นเอาสิ่งที่จมฝังอยู่ขึ้นมาประจักษ์ตา ความเสียหายอย่างย่อยยับที่มีต่อโบราณวัตถุจะปรากฏชัด ความชำรุดทรุดโทรมได้เริ่มมีตั้งแต่การแข่งขันกีฬาเลิกล้มไป แล้วก็ถูกแผ่นดินไหวกลบในศตวรรษที่ 6 ก.ค.

อนุสรณ์ต่าง ๆ ที่จะกล่าวถึงต่อไปไม่ใช่เป็นซากปรักหักพังของเมืองโบราณ เพราะว่าโอลิมเปียไม่ใช่เมือง โอลิมเปียเป็นสถานศักดิ์สิทธิ์ของเทพเจ้าซูส (กร.เธียส) ที่มีความสำคัญมากที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศกรีกสมัยโบราณ ฉะนั้น ตึกรามอาคารต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นถ้าไม่ใช่เพื่อสักการะบูชาก็เพื่อสำหรับใช้ในการแข่งขันกีฬา

ตึกรามที่ใช้สำหรับสักการะรวมกันอยู่ในบริเวณอารามศักดิสิทธิ์ "อัลติส" ซึ่งหมายถึงสวนพฤกษชาติมีต้นโอลีฟและไม้ดอกขึ้นอยู่ทั่วไปรวมทั้งพันธุ์ไม้อื่น ๆ อารามนี้สร้างอุทิศแด่เทพเจ้าซูสและเทพเจ้าอื่น ๆ ในบริเวณอารามมีวิหารอยู่ 3 หลังที่อุทิศแด่ซูส พระชายาอีราและพระเทพมารดาเรอา สุสานของเปลอพส์และอิปปอดาเมีย อนุสาวรีย์กษัตริย์ฟิลิปและรูปปั้นอีกมากมายหลายพันรูป

ทางด้านตะวันตกเป็นกำแพงเตี้ย ๆ มีทางเข้าสองประตู (เหนือและใต้) แยกอารามอัลติสจากอาคารต่าง ๆ ที่ใช้สำหรับนักกีฬา นักบวชและแขกผู้มีเกียรติ อาคารเหล่านี้มีเป็นต้น โรงยิม (ยิมนาสิออ) โรงมวยปล้ำ (พาเลสตรา) กุฏิพระ (เธออคอเลโอน) บ้านรับรอง (เลโอนิเธออ) ฯลฯ ทางด้านตะวันออกเป็นระเบียงอุโฆษ (สตออาทีส-อีคูส) ซึ่งแยกอัลติสกับสนามกีฬา

ทางด้านเหนือหลังกำแพงที่ตั้งกันดินถล่มจากภูเขาครอนอสมาที่อารามอัลติส เป็นอาคารท้องพระคลังซึ่งปลูกเรียงเป็นหลัง ๆ สำหรับเก็บทรัพย์สมบัติและของมีค่าซึ่งเป็นบรรณาการจากเมืองใกล้เมืองไกล ส่วนทางใต้เป็นสำนักงานสภาโอลิมปิค (วูเลฟทิริออ) และทางเข้าสถานศักดิ์สิทธิ์ (อี นอเตีย สตออา)

อาคารสถานศักดิ์สิทธิ์ส่วนมากที่สร้างขึ้น ใช้หินปูนที่เป็นซากเปลือกหอยซึ่งนักธรณีวิทยาพิสูจน์ว่าเมื่อหลายล้านปีมาแล้วบริเวณที่นี้คงเป็นก้นทะเล

ไล่ตามทางเดินเข้ามายังสถานศักดิ์สิทธิ์ เริ่มจากโรงยิมอ้อมผ่านอนุสาวรีย์กษัตริย์ฟิลิป (ฟิลิปปิออ) และโรงเลี้ยง (พรีทานิออ) และวกมาสิ้นสุดที่อนุสรณ์สำคัญที่สุดของโอลิมเปีย คือ วิหารซูส (นาออส ทู เธีย) ดูรูปแผนผังของสถานศักดิ์สิทธิ์แห่งโอลิมเปีย (อีเอรอ ทีส ออลิมเปียส) เลขหมายแต่ละแห่งแสดงไว้ตามลำดับที่บอกชื่อพร้อมคำอธิบาย ต่อไปนี้

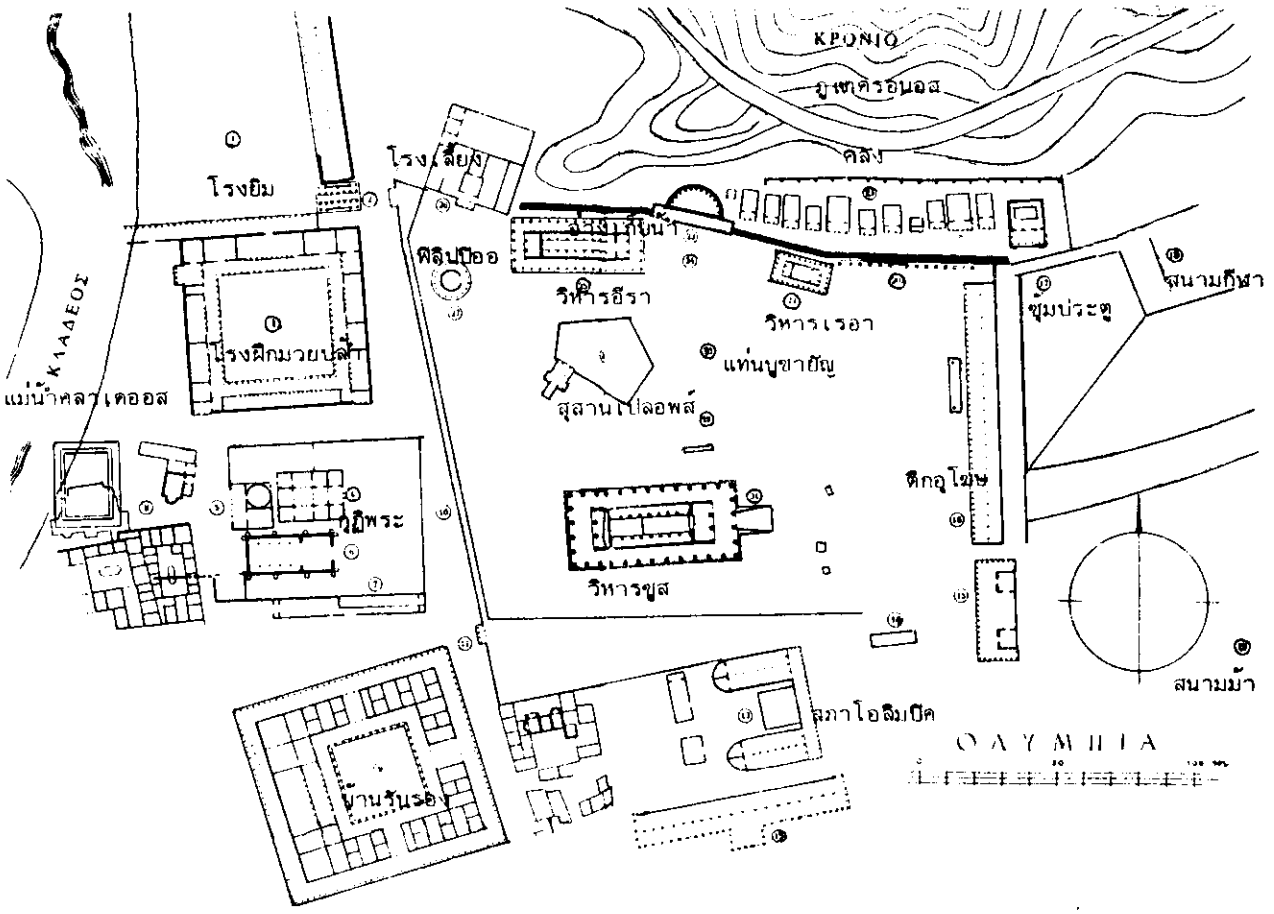

1. **ยิมนาสิออน GYMNASIO**- เมื่อเข้าไปในสถานที่ตั้งตามทางลาด โรงยิมจะอยู่ทางขวา ตามแผนผังแม่น้ำคลาเธออสซึ่งได้เปลี่ยนทางน้ำได้เซาะทำลายโรงยิมไปเสียแถบหนึ่งทางด้านตะวันตก โรงยิมนี้เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าตรงกลางโล่งและมีระเบียงเสาหินล้อมรอบทั้งสี่ด้าน คงเหลือแต่ซากปรักหักพังทางด้านตะวันออกและทิศใต้ บนที่โล่งกลางแจ้งใช้เป็นที่ซ้อมวิ่งของนักกรีฑาและนักปัญจกรีฑา แต่เมื่อสภาพอากาศไม่เหมาะสม ก็เข้าไปฝึกซ้อมในระเบียงด้านตะวันออก (ยาว 210.51 เมตร) และในระเบียงด้านอื่น ๆ อีกสามด้าน

2. **ปอปีลอ TIROIIL-O** - โรงฝึกมวยปล้ำ อยู่ถัดจากโรงยิมไปทางใต้ เป็นรูปสี่เหลี่ยมจตุรัส มีความกว้างยาวด้านละ 66 เมตร มีทางเข้าทางมุมทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ภายในเป็นลานกลางแจ้งสำหรับนักมวยปล้ำ นักมวย นักมวยผสม ใช้เป็นที่ฝึกซ้อม มีเสาระเบียงล้อมรอบแบบโรงยิม ข้างหลังระเบียงเป็นห้องหับต่าง ๆ ที่นักกีฬาขัดถูตัวด้วยน้ำมันและห้องสำหรับซโลมตัวด้วยทราย และมีห้องสำหรับอาบน้ำเย็นและชำระล้างร่างกาย การปฏิสังขรณ์

ทำได้เป็นบางส่วน เพราะเสาส่วนมากถูกทำลายหมด

4. เธออคอเลโอน ΘΕΟΚΟΛΕΟΝ - เป็นที่ซึ่งพวกพระนักบวชอยู่ พระพวกนี้เป็นผู้ดูแลสถานศักดิ์สิทธิ์และทำพิธีทางศาสนา

5. อีโรออ HPOO - เป็นตึกสี่เหลี่ยม ข้างในเป็นห้องรูปวงกลมมีแท่นบูชาที่อุทิศแด่มนุษยเทพ (วีรบุรุษ) โดยมีข้อความเป็นคำจารึกว่า "อีโรออส" (Hroos) หมายความว่า **"ของมนุษยเทพผู้หนึ่ง"**

6. บีซานตินี เอคคาอีเซีย BYZANTINH EKKAHSIA - เป็นโบสถ์ปิแซนตีน ตามแบบของผู้นับถือศาสนาคริสต์สมัยแรก สร้างทับอาคารซึ่งเคยเป็นโรงงานของฟีเธียส (เอร์กาสติริออก ทู ฟิเธีย) ผู้สร้างเทวรูปซูส

7. สปีติ โทน เฟธรีนโทน SPITI TON PHAIDPYNTON - ซากตึกของพวกเฟธรีนไท ซึ่งมีหน้าที่ดูแลเทวรูปซูสและเทวรูปอื่น ๆ

8. เธอเมส ΘΕΡΜΕΣ - เป็นที่อาบน้ำและบ่อวายน้ำสมัยโรมัน

9. เลโอนิเธออ LEONIDAIO - บ้านรับรองที่เศรษฐีเลโอนิดาสร้างไว้สำหรับรับรองแขกผู้มีเกียรติที่มาดูการแข่งขันกีฬา

10. ปอมปิคี ออธอส POMPIKH ODOS - ทางที่ขบวนแห่ผ่านมา

11. นอเตีย ปอมปิคี NOTIA POMPIKH - ประตูเข้าทางด้านใต้

12. วูเลฟตีริออ BOULAEUTIIPIO - เป็นที่ประชุมของสภาโอลิมปิค

13. นอเตีย สตออา NOTIA STOA - ทางเข้าสถานศักดิ์สิทธิ์ของขบวนแห่งที่มาจากอีลิส

14. ธริอัมเวฟติคี อัพสิลา ทู เนโรนา ΘΡΙΑΜΒΕΥΤΙΚΗ ΑΨΙΛΑ ΤΟΥ ΝΕΡΟΝΑ - ประตูชัยของเนโรที่พวกโรมันใช้เป็นทางผ่านเข้า

15. นี.เอ. คทีริออ N.A. KTHPIO - อยู่ทางมุมตะวันออกเฉียงใต้ของอารามอัลติส สร้างขึ้นเมื่อ 400 ปี ก.ค. และเป็นสถานศักดิ์สิทธิ์แห่งเทพีเอสเตีย (พี่สาวซูส)

16. สตออา ทีส อีคูส STOA THS HXOYS - ตึกอุโฆษ ใช้สำหรับเป็นที่แข่งขันเป่าแตรเดี่ยวและออกเสียงประกาศนัยว่าในตึกนี้มีเสียงสะท้อนถึง 7 ครั้ง จักรพรรดิเนโรยังเคยมาประกวดเสียง แม้ว่า "ตัวเองมีเสียงเหมือนอีกา" ก็ยังชนะ

17. ครีพตี KPYΠΤΗ - ซุ้มประตูที่จะออกไปสู่สนามกีฬา

18. สตาธิออ STADIO - สนามกีฬาที่นักกีฬาเปลือยกายแข่งขัน เป็นลู่สนามยาว 192.25 เมตร กว้าง 30 เมตร ความยาวทั้งหมดรวมทั้งปลายสนามด้านตะวันออกและตะวันตก ประมาณ 212.50 เมตร เส้นสตาร์ทอยู่ทางด้านตะวันออก นักวิ่ง 20 คนยืนเรียงกันสามารถออกสตาร์ทได้พร้อม ๆ กัน เส้นชัยอยู่ทางด้านตะวันตก คือ ด้านที่คนเข้าสนามกีฬาผ่านซุ้มประตู การวิ่งแข่งบางระยะอาจต้องวิ่งกลับไปกลับมาหลายเที่ยว และบางทีก็มาชนะที่เส้นสตาร์ท ด้านข้างสนามซึ่งเป็นบริเวณที่คนนั่งดูเป็นพื้นที่เทลาด จุคนได้ 30-3,500 คน ทางด้านใต้ใกล้เส้นชัยเป็นที่นั่งของกรรมการผู้ตัดสิน และตรงข้ามกับแท่นนี้ทางขอบสนามด้านเหนือ เป็นแท่นบูชาของเทพีธีมิตรา พระผู้หญิงซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็น "ผู้แทนพระองค์" นั่งอยู่ ณ ที่นี้ นับว่าเป็นผู้หญิงคนเดียวที่ยอมให้เข้ามาดูการแข่งขันได้ ทั้งสองแท่นยังคงตั้งให้เห็น ถ้ามีโอกาสเข้าไปดูสนามกีฬานี้ได้มีการขยับขยายและย้ายที่ถึง 3 ครั้ง

19. อิปปอธรอมอส ΙΠΠΟΔΡΟΜΟΣ - สนามม้า อยู่ทางด้านทิศใต้ของสนามกีฬา แต่แม่น้ำอัลพิออสชะหายไปหมดไม่มีอะไรเหลือให้เห็น แต่ก็พอจะรู้ว่ามีความยาวเป็น 6 เท่าของสนามกีฬา คือ 1,153 เมตร การแข่งม้า

และแข่งรถม้าศึกมีที่นี้และน่าดูที่สุด

20. วาธรา โทน ซาโนน BAΘPA TON ZANON - รูปปั้นจำลองซูส ตั้งอยู่เรียงรายมีทั้งหมด 16 รูป คงเหลือแต่ฐานใครที่ถูกปรับเพราะโกงหรือเล่นไม่ซื่อในระหว่างการแข่งขัน จะถูกลงโทษปรับ และเสียเงินเป็นค่าสร้างรูปปั้นจำลองนี้ รูปปั้นทั้งหมดเอาตั้งไว้ตรงก่อนทางเข้าสนามกีฬา เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจว่า อย่าโกง

21. ธีซาฟรี ΘHSAYPOI - คลังเก็บของมีค่าและเครื่องบรรณาการจากเมืองต่าง ๆ ที่สวามิภักดิ์

22. มีโทรออ MHTPOO - วิหารเรอา เทพมารดาของปวงเทพทั้งหลาย

23. เอคเซธรา ทู ฮีโรธี ทู อัตติคู (นิมเฟออ) EKSEDPK TOY HPODH TOY ATTIKOY - อ่างเก็บน้ำที่แจกจ่ายไปทั่วที่ต้องการตามท่อประปาที่สร้างขึ้น น้ำซึ่งมีค่ามากสำหรับผู้ที่มาชมการแข่งขันกีฬา เอามาจากบ่อน้ำพุที่อยู่ห่างจากสถานศักดิ์สิทธิ์ 3 กิโลเมตร บ่อน้ำพุที่ว่านี้ปัจจุบันยังมีอยู่ แต่ไม่ได้ไปดู

24. พรีลโตริคา คทีเธีย TIPOITPIKA KTHPIA - ถ้ำคูหาสมัยดึกดำบรรพ์ก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่งแสดงว่ามีคนมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่นี่ก่อนนานแล้ว

25. นาออส ทีส อีราส NAOS THS HPAS วิหารอีรา ชายาและมเหสีเอกของเทพเจ้าซูส วิหารนี้สร้างก่อนวิหารซูส แม้จะเป็นวิหารที่สร้างอุทิศพระนางเทพีอีรา แต่ก็มีเทวรูปซูสอยู่ด้วย แสดงว่าใช้ร่วมกัน ต่อมาจึงได้สร้างวิหารซูสขึ้นโดยเฉพาะ ส่วนวิหารอีราซึ่งเวลานี้เห็นแต่ฐานและเสาหินตั้งอยู่ ใช้เป็นที่จุดคบเพลิงโอลิมปิคในปัจจุบันนี้

26. พรีทานีออ ΠPYTANEIO - ซากปรักหักพังที่เหลือให้เห็นแสดงว่าเป็นที่สำหรับจัดงานเลี้ยงเป็นเกียรติแก่นักกีฬาผู้ชนะและแขกผู้มีเกียรติ น่าสังเกตว่าผู้แพ้ไม่ได้รับเกียรติให้มาร่วมการเลี้ยงด้วยเลยและคงเดินคอตกกลับบ้านกลับเมือง ข้างในมีแท่นบูชาของเทพีเอสเตีย จุดไฟทิ้งไว้ทั้งวันทั้งคืน

27. ฟิลิปปิออล ΦILIΠΠEIO - อนุสาวรีย์กษัตริย์ฟิลิปแห่งมาเซดอเนีย เป็นอาคารตึกรูปวงกลม มีเสาหินล้อมรอบ หลังคากระเบื้องหินอ่อนทรงกรวย ข้างในเป็นห้องโถงตั้งรูปปั้นของกษัตริย์ฟิลิป พระชายา และ พระเจ้าแม่ออลิมเบียส ซึ่งเป็นพระมารดาของพระองค์ รูปปั้นเหล่านี้ทำด้วยทองคำและงาช้าง อาเลกซานเดอร์มหาราชเป็นผู้สร้างต่อเฉลิมพระเกียรติของพระราชบิดา อาคารที่สวยงามนี้เสียหายมาก คงเหลือให้เห็นแต่ส่วนรากฐานและแผ่นกระเบื้องหลังคา

28. เพลอพิออ ΠELOΠIO - สุสานของเปลอพส์ มนุษยเทพและวีรบุรุษแห่งท้องถิ่น ผู้แข่งรถม้าศึกชนะเทพกษัตริย์ผู้หวงธิดา ส่วนที่เหลือให้เห็นเป็นแต่เพียงเนินดินที่นูนขึ้นมาเหนือหลุมฝังศพ (กูแบร์แตงได้เคยรำพึงว่า ใครที่ไม่ได้มาเห็นและเดินในวิหารต่าง ๆ ที่โอลิมเปีย และรอบ ๆ สุสานของเปลอพส์ด้วยตนเองแล้ว เขาจะเห็นว่าการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคนั้นเป็นแต่เพียงศิลปกรรมในอดีต ที่จะเอามารื้อฟื้นได้ก็แต่บนเวทีละครโอเปราเท่านั้น)

29. สปิติ ทู อินอมาอู SΠITI TOY OINOMAOY - อนุสาวรีย์ของอินอมาออส คู่ปรับของเปลอพส์ ซึ่งมาเป็นพ่อตาเมื่อตายแล้ว เหลือให้เห็นแต่เพียงเสาโด่ต้นหนึ่ง

30. เมกาลอส โวมอส ทู เธีย MEGALOS BOMOS TOY DIA - แท่นบูชาเทพเจ้าซูส ซึ่งใช้เป็นที่บูชายัญวัว 100 ตัว สูงประมาณ 7 เมตร

31. นาออส ทู เธีย NAOS TOY DIA - วิหารซูส ซึ่งเหลือแต่ซากปรักหักพัง อยู่ตรงกลางอารามอัลติส เป็นวิหารที่มีความสวยงามตระการตายิ่ง สร้างอยู่บนแท่นที่เป็นชั้น ๆ ซึ่งทำให้เลดูสูงตระหง่านสมกับเป็นที่สถิตแห่งจอมเทพเจ้าของชาวกรีกโบราณ นัยว่าสร้างขึ้นด้วยสินไหมสงครามที่เกิดขึ้นระหว่างอิลิสกับปิซาอันยังผลให้ปิซาพินาศย่อยยับ

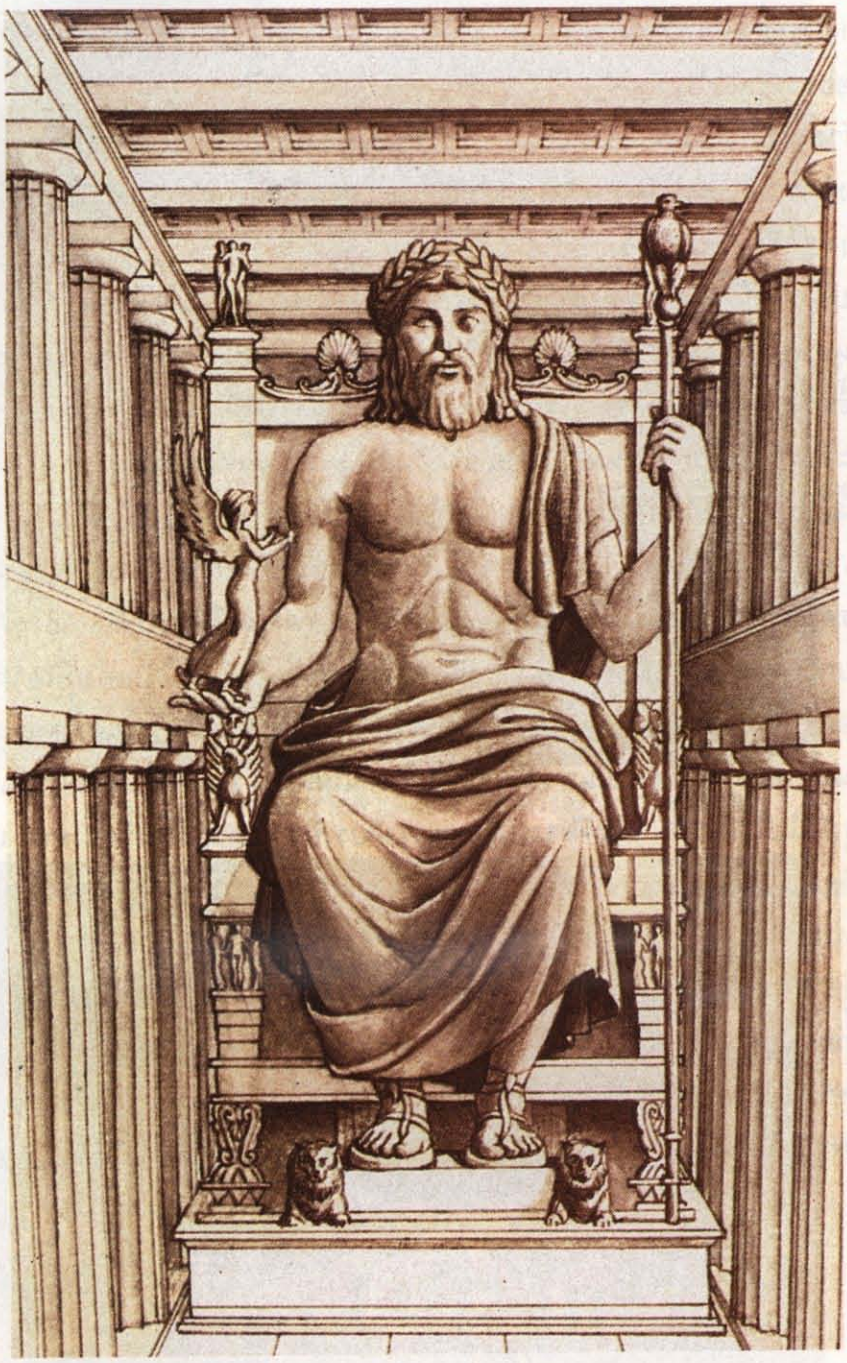

เทวรูปซูส (คริสเซเลฟันตินอส เธียส)

ในห้องโถงของวิหาร มีบัลลังก์ซึ่งเป็นที่ตั้งของเทวรูปซูส เรียกว่า ศรีสเซเลฟันตินอส เธียส (Xryseleph-antinos Dias) ตามตัวแปลว่า เทวรูปซูสที่ประดับทองคำและงาช้าง ผู้สร้างคือ ประติมากรฟีเธียส (Pheidias) ศิลปกรรมชิ้นนี้สร้างได้เกินหน้าเทวรูปอาธีนา แต่ก็แสดงให้เห็นว่า ซูส เป็นเทพเจ้าที่แท้จริงของชาวกรีกโบราณอย่างที่เขาติดใจเชื่อและนับถือเป็นที่สุด

เทวรูปนี้สร้างหลังปี 432 ก.ค. เล็กน้อย เพราะว่าประมาณสมัยนั้น ฟิเธียส ถูกชาวอาเธนส์กล่าวหาและลงโทษฐานยักยอกทองคำสำหรับเทวรูปอาธีนาไป ชาวอีลีสจึงขอร้องให้ฟีเธียสสร้างงานชิ้นสำคัญนี้ และเพื่อการนี้เขาได้สร้างโรงงานของเขาขึ้นที่โอลิมเปีย

แม้ว่าเทวรูปนี้จะไม่มีเหลือให้เห็น แต่ก็ทราบจากแหล่งต่าง ๆ ว่าใหญ่กว่าตัวจริง 7 เท่า (ตัวจริงประมาณขนาดเท่ารูปร่างมนุษย์) และมีความสูงรวมทั้งฐาน 12.40 เมตร เทพเจ้าซูสนั่งประทับอยู่บนบัลลังก์ตระหง่าน ซึ่งถ้าลุกขึ้นยืนศีรษะจะทะลุหลังคาวิหาร ในพระหัตถ์ขวาถือรูปนิกี (Nikh) เทพีแห่งโชคชัย (ปั้นด้วยทองคำและงาช้าง) ในพระหัตถ์ซ้ายถือคทามีนกอินทรีเกาะอยู่บนยอดคทา แสดงถึงเทวอำนาจ

ศิลปกรรมนี้เป็นฝีมือช่างที่บรรจงประกบแผ่นงาช้างและทองคำเข้ากับโครงไม้ ส่วนที่เปิดว่างของร่างกายที่ไม่มีอะไรคลุม เช่น หน้า แขน และเท้า ทำด้วยงาช้าง ส่วนเสื้อคลุม รองเท้าสาน หนวดเคลาและเกศา ทำด้วยทอง ส่วนพระเศียรครอบด้วยพวงหรีกเงินโอลีฟ บัลลังก์ทำด้วยทองแดงไม้มะเกลือ ทอง งา และอัญมณี

ในเทพนิยายกรีก ซูส หรือ เธียส ตามที่กรีกเรียก เป็นเทพเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ เป็นทั้งผู้พิพากษาและผู้ลงอาญา และเป็นพระเจ้า (เธออส) ที่มีเมตตาต่อมนุษยชาติ พระพักตร์ที่อิ่มเอิบและละมุนละไมในความอ่อนโยน แสดงอาการแห่งดุษณียภาพที่นิรันดร สมสง่าราศีตามมโนภาพที่ชาวกรีกนึกเห็นในพระเจ้าของเขา ในสมัยโรมันจักรพรรดิคาลีกูลาต้องการจะเอาเทวรูปนี้ไปไว้ที่โรม และคิดจะเปลี่ยนพระเศียรเป็นรูปพระพักตร์ของตน แต่มาเอาไปไม่ได้ตามตำนานว่า เรือที่ส่งมาจมเสียกลางทาง หรือไม่ก็คนที่เข้าไปจะยกเทวรูปตกใจกลัวและเผ่นหนี เมื่อได้ยินเสียงที่เปล่งหัวเราะจากเทวรูปนั้น

เทวรูปตั้งอยู่ประจำที่จนถึง ค.ศ. 393 หลังจากนั้น (ค.ศ. 395) ถูกขนไปไว้ที่คอนสแตนติโนเปิล (อิสตันบุล) และถูกพระเพลิงเผาผลาญสิ้นเมื่อ ค.ศ. 475 โลกได้สูญเสียสิ่งมหัศจรรย์ไปอีกอย่างหนึ่ง

สถานศักดิ์สิทธิ์แห่งโอลิมเปียซึ่งเคยเป็นที่ "รื่นรมย์เทวา" ของการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคในอดีตและเพียบพร้อมไปด้วยสิ่งเคารพสักการะ ได้มลายสูญไปสิ้น คงเหลือแต่ซากปรักหักพังให้คนรุ่นหลังได้เห็นเป็นอนุสรณ์ในยุคใหม่

สะพานหินข้ามแม่น้ำคลาเดออส (ทางไปสู่โบราณสถาน)

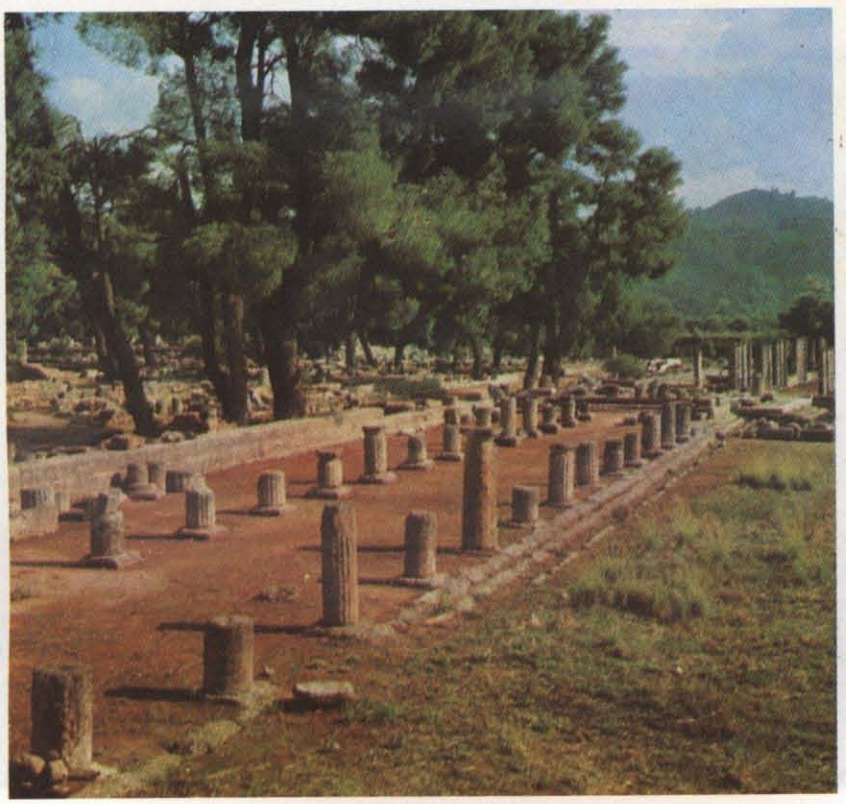

ผ่านโรงยิมที่เหลือแต่ซากปรักหักพังเข้ามาก่อน

โรงฝึกมวยปล้ำ (อี ปาเลสตรา)

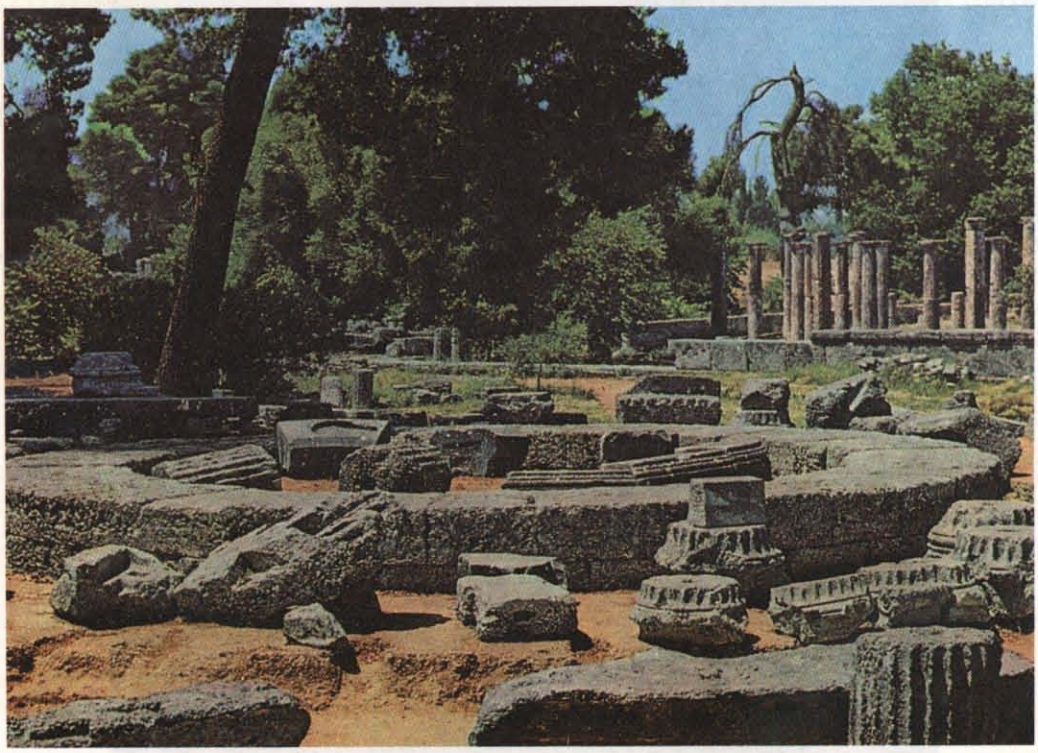

อนุสาวรีย์กษัตริย์ฟิลิป

วิหารอีรา (โอ นาออส ทีส อีราส)

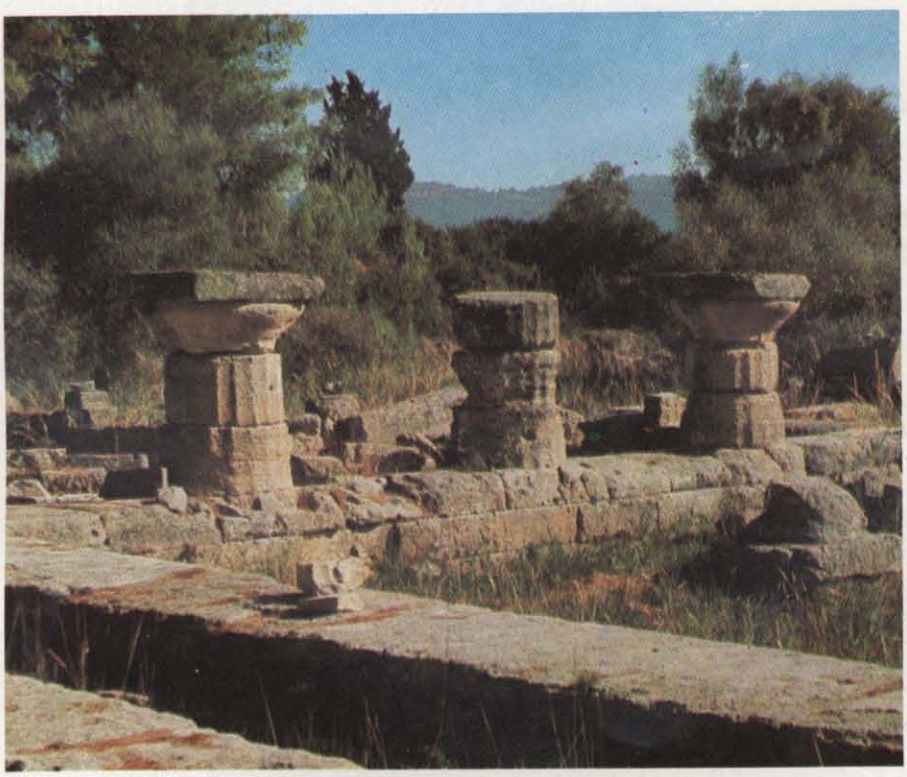

ที่ประชุมสภาโอลิมปิค (วูเลฟตีริออ)

วิหารซูส (โอ นาออส ทู เธีย)

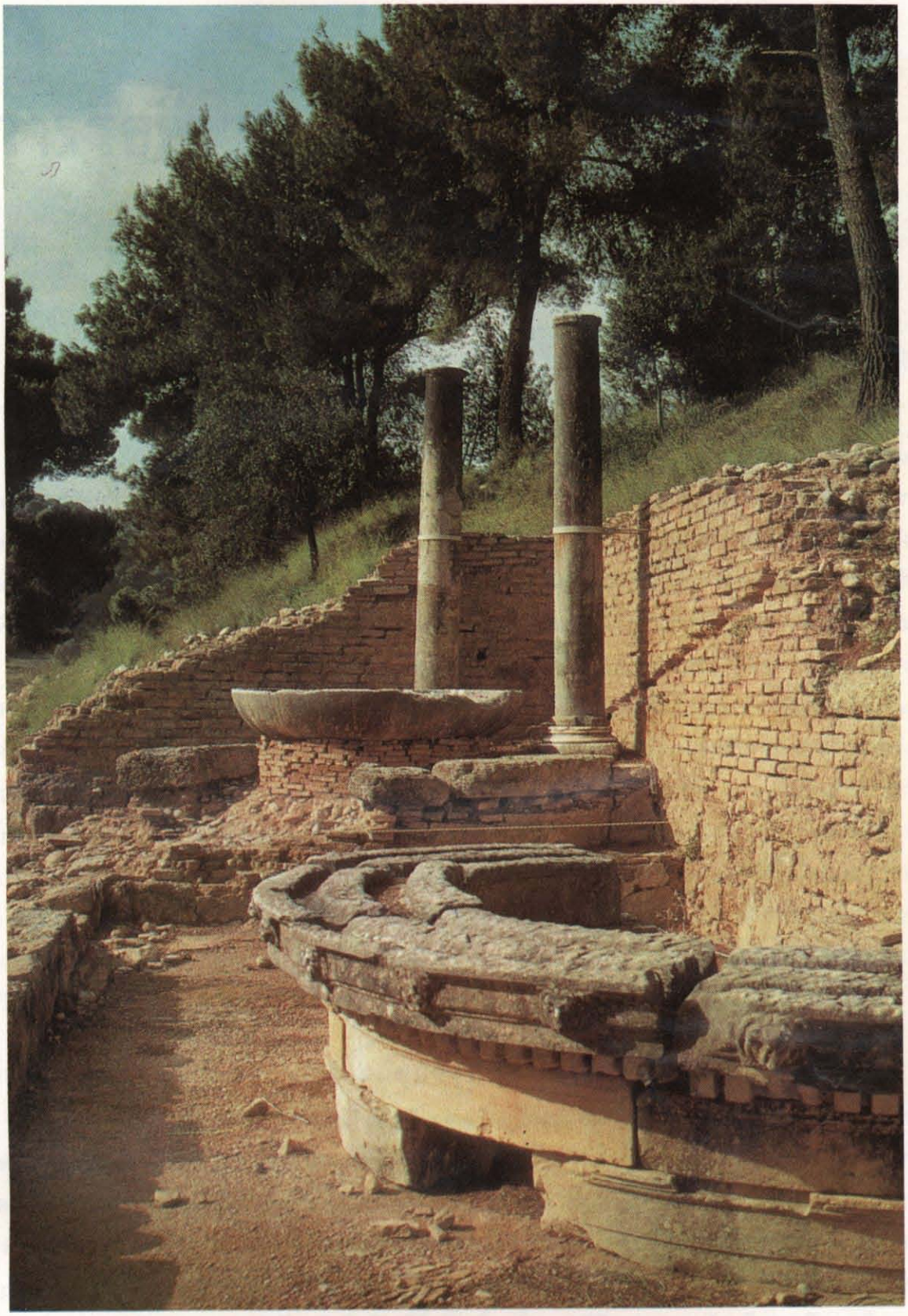

อ่างเก็บน้ำที่แจกจ่ายไปตามท่อประปา (นิมฟีออ)

หน้าว่าง

บทที่ 4
การรื้อฟื้นการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคในคริสตศักราช 1894

นาวาอากาศเอก ภูมิ หุราพันธุ์

ต่อจากการรื้อฟื้นครั้งแรก

การแข่งขันกีฬาโอลิมปิคในประมาณปี 1300 ก่อนคริสตศักราช ซึ่งอาจกล่าวว่าเป็นการจัดการแข่งขันครั้งแรกที่สุดโดยกษัตริย์เปลอพส์แห่งปิซาที่โอลิมเปีย แล้วก็ไม่มีอีก จนกระทั่งอีก 5 ศตวรรษต่อมาในปี 776 ก่อนคริสตศักราช จึงได้รื้อฟื้นกันขึ้นมาใหม่ สาเหตุเพราะโรคระบาดและข้าวยากหมากแพงในแขวงรัฐอีลิส กษัตริย์อิฟิตอส ผู้ครองนครรัฐ จำต้องไปขอเทพยากรณ์จากเทพเจ้าอาพอลโลที่สถานศักดิ์สิทธิ์แห่งเดลฟิ และอ้อนวอนให้ช่วยขจัดทุพิกขภัยที่อีลิส เทพเจ้าก็บอกผ่านคนทรงให้อิฟิตอสและชาวเมืองอีลิสรื้อฟื้นการจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคขึ้นมา ดังนั้นการรื้อฟื้นนี้จึงเป็นการพยากรณ์ตามคำขอร้องต่อเทพเจ้า และอิฟิตอสก็ได้จัดการตามนั้นสำเร็จ เมื่อมีการจัดการแข่งขันกีฬาก็ต้องมีการฉลอง เมื่อมีการฉลองก็ต้องมีพิธีบวงสรวงเป็นธรรมดา ความจริงแล้วเทพเจ้าไม่ต้องช่วยอะไรหรือทำอะไรเพียงแต่เจ้าทุกข์ผู้เดือดร้อนจะออกข่าวและป่าวประกาศเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาขึ้นมาเท่านั้นขี้คร้านจะมีนครรัฐต่าง ๆ ทั้งใกล้และไกลมาอุดหนุนกันอย่างคับคั่งเสียอีก เพราะได้ว่างเว้นการกีฬาเช่นนี้มานานแล้ว เมื่อมีการรื้อฟื้นกันขึ้นมา ก็ย่อมจะได้รับการสนองตอบในการร่วมฉลอง และทำให้นครเจ้าภาพได้รับผลประโยชน์จากการแข่งขันกีฬานี้ ฉะนั้น สาเหตุแห่งการรื้อฟื้นการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคครั้งนั้นก็เพื่อการทำนุบำรุงบ้านเมืองให้มีความเจริญ โดยใช้สถานที่ศักดิ์สิทธิ์แห่งโอลิมเปียเป็นศูนย์กลางการแข่งขันกีฬาอยู่ที่เดียว และดำเนินการติดต่อกันมาเป็นเวลาถึง 1200 ปี จนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 393 จึงเลิกล้มไปโดยสิ้นเชิง เพราะโมหจริตของจักรพรรดิโรมันซึ่งมาครอบครองประเทศกรีกสมัยนั้น

กูแบร์แตง ผู้ก่อตั้งการแข่งขันกีฬาสมัยปัจจุบัน

หลังจากว่างเว้นการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคที่โอลิมเปียเป็นเวลาประมาณ 1500 ปี ต่อมาในปี ค.ศ. 1864 ได้เกิดมีบุรุษหนึ่งชื่อ ปิแอร์ เดอ กูแบร์แตง (Pierre de Coubertin) ถือกำเนิดเป็นคนฝรั่งเศส อยู่ในกรุงปารีส บ้านเลขที่ 20 ถนนอูดิโนต์ ได้ใช้ความพยายามและบากบั่นเพื่อรื้อฟื้นการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคขึ้นมาใหม่ และก็ประสบความสำเร็จเมื่ออายุ 30 ปี ค.ศ. 1894 พร้อมกับการจัดตั้งคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ (International Olympic Committee/Comité International Olympique) เพื่อกำกับดูแลการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคสมัยปัจจุบัน ซึ่งจะมีต่อไปทุก 4 ปี *(การแข่งขันกีฬาโอลิมปิคที่รื้อฟื้นนี้ ครั้งแรกมีที่กรุงอาเธนส์ หรือ อาธีนา เมืองหลวงประเทศกรีก ค.ศ. 1896 หลังมติให้มีการรื้อฟื้น 2 ปี)*

บารอง ปิแอร์ เดอ กูแบร์แตง
ผู้ก่อตั้งการแข่งขันกีฬา โอลิมปิคสมัยปัจจุบัน

สาเหตุแห่งการรื้อฟื้นกีฬาโอลิมปิค ค.ศ. 1894 ไม่เหมือนครั้งแรกในปี 776 ก่อนคริสตศักราชการรื้อฟื้นในครั้งหลังนี้เกิดจากความคิดเห็นของคน ๆ เดียว ที่ต้องการให้โลกมีสันติสุข ไม่ต้องรบราฆ่าฟันกันเป็นที่อเนจอนาถ เหมือนอย่างที่ประเทศฝรั่งเศสได้ประสบชะตากรรม อันเป็นความปราชัยอย่างยับเยินในสงครามฟรังโก-ปรัสเซีย บุคคลผู้นี้มีความเห็นว่า การที่โลกจะปลอดสงครามได้ ต้องปลูกฝังจิตใจให้คนมีความผูกพันกันฉันมิตร กีฬาเท่านั้นที่จะเป็นเครื่องมือส่งเสริมมิตรสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนให้แพร่หลายไปทั่วโลก มโนภาพของท่านผู้นี้มีอยู่ก่อนแล้วที่มองเห็นนักกีฬาจากทุกประเทศโคจรมาพบกันในมหกรรมกีฬาที่ยิ่งใหญ่ของโลก

ชีวประวัติของ **บารอง ปิแอร์ เดอ กูแบร์แตง (Baron Pierre de Coubertin)** ถ้าจะพูดว่าเป็นประวัติของกีฬาโอลิมปิคปัจจุบันก็น่าจะได้ เพราะท่านเป็นผู้รื้อฟื้นขึ้นมา ก็เท่ากับท่านเป็นผู้ก่อตั้ง ฉะนั้น ถ้าจะกล่าวถึงประวัติการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคในปัจจุบัน ก็ต้องกล่าวถึงประวัติของท่านผู้นี้ก่อน เป็นการแสดงความกตัญญูต่อผู้มีบุญคุณของโลก

เกิดที่กรุงปารีส เมื่อวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1863 เป็นบุตรคนที่สามในสี่คน บิดาชื่อ Charles Louis Baron Frédy de Coubertin เป็นจิตรกรที่มีชื่อเสียงมาก ปู่ชื่อ Pierre de Frédy ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น บารอง โดยพระเจ้าหลุยส์ที่ 11 ในปี ค.ศ. 1471 ตระกูลเฟรดี มีอสังหาริมทรัพย์ในที่ดินแปลงหนึ่งทางแถบชานกรุงปารีส อสังหาริมทรัพย์นี้มีชื่อเรียกว่า Coubertin Estate ตระกูลเฟรดีจึงเอาชื่อนี้เป็นชื่อตระกูลใหม่แต่นั้นมา ว่าถึงสายทางมารดา ปิแอร์ เดอ กูแบร์แตง อยู่ในตระกูลนอร์มังดี ซึ่งสืบเชื้อสายมาจากข้าราชบริพารของ William the Conqueror ด้วยเหตุฉะนั้นคฤหาสน์มีร์วิลล์ (Château de Mirville) จึงเป็นที่โปรดปรานของกูแบร์แตงมาก

เมื่ออายุได้ 8 ขวบ ฝรั่งเศสปราชัยอย่างหนักในสงครามฟรังโกปรัสเซีย กูแบร์แตง แม้จะยังเป็นเด็กอยู่ มิความรู้สึกที่อัปยศอดสูที่สุด ถ้ามิใช่เพราะเหตุนี้ กีฬาโอลิมปิคปัจจุบันคงมิได้เห็นแสงเดือนแสงตะวันมาจนกระทั่งทุกวันนี้

กูแบร์แตง เป็นคนที่มีความรู้สึกอ่อนไหว หาใช่ความเฉลียวฉลาดและปราดเปรื่องของเขาไม่ที่ให้กำเนิดกีฬาโอลิมปิค ความรู้สึกที่อ่อนไหวนี้เกิดจากความรักปิตุภูมิที่ไปแพ้สงครามมา แล้วก็ทำให้เขาคิดว่า เขาจะรับใช้ประเทศฝรั่งเศสอย่างไรดี การเมืองเขาก็ไม่ชอบ เพราะมีแต่ความกลับกลอกมากนักเป็นทหารก็ไม่เอา เพราะเขาเป็นคนรักสันติภาพ (แต่ในตอนหลัง เมื่ออายุได้ 51 ปีระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 ท่านได้สมัครเข้ารับราชการทหาร แต่ถูกปฏิเสธไม่ให้ไปประจำแนวหน้า เพราะอายุเกิน 50 จึงเป็นแต่เพียงผู้ช่วยรบ ทำหน้าที่นายทหารล่าม เขารำพึงอยู่ในใจว่า ความยิ่งใหญ่ของประเทศฝรั่งเศสจะต้องอยู่ที่ไหนสักแห่งหนึ่ง และคงจะอยู่ที่การเปิดจิตใจให้กว้างขวาง จิตใจที่จะเผื่อแผ่และเป็นอิสระอันนี้กระมังเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เอาละ เขาจะสุมไฟพลังให้แก่ประเทศของเขา เขาจะจุดไฟกระตุ้นลูกหลานฝรั่งเศสที่ร่วมชาติของเขาด้วยธาตุแท้ของ กีฬา เขาจะเบิกขอบฟ้าในครอบจักรวาพและในคราบประวัติศาสตร์สากลที่เขาถนัด เพื่อให้มนุษย์ร่วมโลกเคารพรักซึ่งกันและกันโดยไม่มีอะไรเดียดฉันท์และกันกีดไม่ต้องแบ่งชั้นวรรณะเพราะชาติกำเนิดและสภาพความเป็นอยู่ในสังคม

ความมุ่งหมายหลักของกูแบร์แตงอยู่ที่ว่า การเล่นกีฬาจะช่วยขจัดความเสื่อมโทรมทางร่างกายและจิตใจ ระบบการศึกษาควรจะเปลี่ยนใหม่ให้สอดคล้องกับวิวัฒนาการ โดยเฉพาะในด้านจริยศึกษาและสังคมศึกษาจะต้องให้นักเรียนเล่นกีฬากันทุกวัน และมีชั่วโมงเปิดไว้ให้แน่นอน มิใช่ปิดตายให้ครำเคร่งอยู่แต่การเรียนอย่างเดียว การสอนประวัติศาสตร์โลกควรชี้ให้เห็นว่า แต่ละชาติต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติเดียวกัน ฉะนั้น

จึงควรมีความเข้าใจดีต่อกัน เพื่อสันติสุขของโลก

ในการศึกษาประวัติศาสตร์โบราณ กูแบร์แตงบอกว่า ไม่มีอะไรที่ท่านประทับใจมากเท่าโอลิมเปียอันเป็นเมืองในฝัน ที่แม้จะเหลือแต่ซากปรักหักพังก็ตาม แต่ก็ทำให้เห็นและให้คิด และท่านก็คิดที่จะบูรณะมันขึ้นมาใหม่

ตัวท่านนั้น ท่านได้ประจักษ์คุณค่าของกีฬาด้วยตนเองมาแล้ว เมื่อยังเด็กท่านเล่นกรรเชียงเรือ ฟันดาบ และชกมวย (ห้องหนังสือของท่านแขวนดาบไว้ระเกะระกะ) แต่บทบาทของกีฬาในการศึกษานั้นท่านได้ประสบการณ์จาก ธอมัส อาร์โนลด์ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนรักบี ในประเทศอังกฤษ หลักการของนักปฏิรูปการศึกษานี้ ท่านชาบซึ้งและเลื่อมใสมาก ถึงกับเดินทางไปคารวะหลุมฝังศพของท่านผู้นี้ แล้วก็กลับมาปฏิรูปการศึกษาในประเทศของตนเอง และให้กีฬามีความสำคัญที่ติดอันดับหนึ่งด้วยในระบบการศึกษาของชาติ

กูแบร์แตง ได้เริ่มคิดที่จะสถาปนากีฬาโอลิมปิคขึ้นมาใหม่ ก็ตอนเมื่อท่านอายุได้ 24 ปี ค.ศ. 1887 ระหว่างการประชุมเกี่ยวกับระบบการศึกษาของอังกฤษ ท่านได้เอ่ยถึงกีฬาโอลิมปิคเป็นครั้งแรก โดยเอามาเชื่อมโยงกับการลำดับความสำคัญของการศึกษา ท่านกล่าวว่า

"การที่จะให้เด็กสนใจเรื่องราวของอาเลกซานเดอร์หรือซีซาร์นั้นไม่ง่ายนัก แม้ว่าความง่ายจะเป็นสิ่งดี เด็ก ๆ ต้องการสิ่งที่มีชีวิตจิตใจมากกว่าและที่ได้เห็นกับตามากกว่า ฝุ่นละอองโอลิมปิคนั่นแหละจะปลิวเข้าตาเด็ก ให้เห็นถนัดชัดแจ้งและถึงจิตถึงใจ"

เมื่อ 25 พฤศจิกายน 1892 ระหว่างการประชุมที่ซอร์บอนน์ของสหพันธ์กีฬาแห่งชัน (Union des Sports Athlétiques) กูแบร์แตงได้โพล่งคำพูดที่ท่านคิดอยู่ในใจออกมา 5 คำ คือ Le rétablissement des Jeux Olympiques

แปลเป็นภาษาอังกฤษ 6 คำว่า The Restoration of the Olympic Games แปลเป็นไทย 4 คำว่า การรื้อฟื้นกีฬาโอลิมปิค

ในการประชุมนั้น ที่ประชุมกำลังอภิปรายบทบาทของกีฬาในสมัยโบราณ สมัยกลาง และสมัยปัจจุบัน กูแบร์แตงกล่าวถึงกีฬาออกกำลังในปัจจุบัน และจบวาทะด้วยคำพูดว่า

"ขอให้เราส่งสินค้าขาออกจำพวกนักกรรเชียงเรือ นักวิ่ง และนักดาบออกไป ขอให้ทำเป็นการค้าที่เสรีของอนาคต จากวันนั้นเป็นต้นไป เมื่อมีการแลกเปลี่ยนซื้อขายกันเช่นนั้นกลายเป็นตลาดร่วมในโลก เมื่อนั้นความสงบสุขจะบังเกิดขึ้นพร้อมด้วยพลังสนับสนุนใหม่ ๆ เอาแค่เพียงแต่หวังก็พอจะเป็นกำลังใจ ให้ข้าพเจ้าจับงานตอนสองของโครงการที่ข้าพเจ้าวางไว้ ข้าพเจ้าหวังว่าท่านทั้งหลายจะให้ความช่วยเหลือ มีท่านช่วยด้วย ข้าพเจ้าก็จะดำเนินการต่อไปได้ และในที่สุดจะบรรลุจุดหมายปลายทางที่เป็นคุณประโยชน์ยิ่งต่อชีวิตของคนเราในปัจจุบัน ข้าพเจ้าขอให้มีการรื้อฟื้นกีฬาโอลิมปิค"

("Expotons des rameurs, des coureurs, des escrimeurs: voilà le libre ećhange de l'avenir. Le jour où il sera introduit dans les moeurs de la vieille Europe, la cause de la paix aura recu un nouvel et puissant appui. Cela suffit à m'encourager à songer dès maintenant à la seconde partie de mon programme; j'espére que vous m'aiderez et qu'avec vous, je pourrai poursuivre et réaliser, sur une base conforme aux traditions de la vie moderne, cette oeuvre grandiose et bienfaisante: Le rétablissement des Jeux Olympiques".)

เปล่า คำกล่าวสรุปนี้มิได้สะดุดใจผู้ฟังคนใดเลย อย่างดีก็เห็นแต่เพียงว่า เป็นวาทศิลป์ที่ไพเราะเท่านั้น กูแบร์แตงรู้ตัวว่า ไม่ได้การเสียแล้ว เห็นท่าจะต้องทำงานหนักอีกไม่ใช่น้อยเชียว

จากท่าทีของผู้ที่ฟังท่านพูด ทำให้ท่านคิดออกว่า คนพวกนี้ถ้าไม่ได้ไปเดินในวิหารต่าง ๆ ที่โอลิมเปียและรอบ ๆ สุสานของเปลอพส์ด้วยตนเองแล้ว เขาจะเห็นว่ากีฬาโอลิมปิคนั้นเป็นแต่เพียงศิลปกรรมในอดีต ที่จะเอา

มารื้อฟื้นได้ก็แต่บนเวทีละครโอเปราเท่านั้น

ที่ร้ายไปยิ่งกว่าความเห็นเช่นนั้นคือ ไม่มีใครที่คล้อยตามด้วยเลย กูแบร์แตงต้องรอหาจังหวะเหมาะ ๆ และจะต้องเตรียมปูฐานให้ดีไว้ก่อนอีกที

ต่อมาอีก 2 ปี มีการประชุมระหว่างประเทศ เพื่อพิจารณาสถานภาพของนักกีฬาสมัครเล่นซึ่งจัดขึ้นที่กรุงปารีส ตั้งแต่ 16 ถึง 23 มิถุนายน 1894 กูแบร์แตงได้ทำที่จะฉวยโอกาสแห่งการประชุมนี้ เอาเรื่องการรื้อฟื้นกีฬาโอลิมปิค "สอดใส่" เข้าไปในระเบียบวาระการประชุมเป็นวาระสุดท้ายใจจริงนั้น ท่านกูแบร์แตงอยากให้กลายเป็นการประชุมที่ว่าด้วยการรื้อฟื้นกีฬาโอลิมปิคแต่อย่างเดียวเสียด้วยซ้ำไป ขณะเดียวกันก็เที่ยวไปชักชวนใครต่อใครจากประเทศอื่น ๆ ให้มาร่วมการประชุมให้ได้ แต่กว่าจะสำเร็จก็ยุ่งแย่ เพราะแม้แต่สหพันธ์กีฬาฝรั่งเศสซึ่งตัวท่านเองเป็นเลขาธิการก็ไม่เห็นด้วย คณะกรรมการด่าท่านว่ามีหัวคิดเกี่ยวกับการศึกษาแบบอังกฤษ เมื่อหันไปทางอเมริกาก็แบ่งรับแบ่งสู้ยิ่งอังกฤษด้วยแล้วยิ่งไม่เอาไหนเลย แต่ในที่สุดด้วยความพยายามเต็มเหยียดของกูแบร์แตงทำให้ได้มีคณะผู้แทนการประชุมมากันถึง 79 คณะ ซึ่งเป็นตัวแทนขององค์การสมาชิกต่างประเทศ 49 องค์การและตัวแทนประเทศ 12 ประเทศ

วันสุดท้ายแห่งการประชุมค่อนข้างจะดึกดักหน่อย เพราะได้มีการเตรียมแผน ที่จะให้เกิดผลดีที่สุด วันนั้นเป็นวันที่ 23 มิถุนายน 1894 ท่ามกลางที่ประชุมร่วม 2,000 คนในห้องประชุมใหญ่ของซอร์บอนน์ เพลงสดุดีเทพเจ้าก็ดังกังวานกระหึ่มขึ้นมา และได้ยินกันทั่ว ยังความตื่นเต้นและระทึกใจเป็นที่ยิ่ง คำสดุดีนี้เพิ่งจะค้นพบได้ในซากปรักหักพังที่เมืองเดลฟี ก่อนหน้าการประชุมไม่กี่วัน เอามาถอดออกเป็นภาษาฝรั่งเศสตามเนื้อร้องและใส่ทำนองเพลงเข้าไป ขับเสียงโดยนักร้องโอเปราหญิงที่ประชุมตะลึงฟังอย่างหูผึ่ง กูแบร์แตงและพรรคพวกฉวยนาทีทองนี้เสนอให้ที่ประชุมมีการออกเสียงการรื้อฟื้นกีฬาโอลิมปิค และก่อตั้ง คณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ เพื่อกำกับการดูแลการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคต่อไปโดยทันที

กูแบร์แตงประสบความสำเร็จ และเตรียมที่จะเสนอกรุงปารีสเป็นแห่งแรกของการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคในปี 1900 แต่บรรดาผู้แทนทั้งหลายมีความกระตือรือร้นและใจร้อน อยากให้จัดขึ้นในปี 1896 ซึ่งพอดีอีก 4 ปีถึงค่อยจัดที่กรุงปารีส กูแบร์แตงได้เจรจาตกลงกับเอกอัครราชทูตกรีกประจำประเทศฝรั่งเศส ในการเสนอกรุงอาเธนส์สำหรับปี 1896 ข้อเสนอได้รับการเห็นชอบกันถ้วนหน้า

บารอง ปิแอร์ เดอ กูแบร์แตง ได้อุทิศตนให้แก่ขบวนการโอลิมปิคที่ท่านได้สร้างขึ้นมาโดยตลอด จวบจนกระทั่งปี 1925 จึงได้ค่อยวางมือและเพียงแต่คอยเฝ้ามองด้วยความสนใจที่ยังคงมีอยู่ ก่อนนั้นท่านได้วางกฎข้อบังคับและระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ อย่างละเอียดลออ เมื่อท่านเห็นว่างานส่วนใหญ่ของท่านได้สำเร็จลุล่วงไปแล้ว ท่านก็ปล่อยให้ดำเนินการกันไปเอง และหันไปหาอาชีพเดิมคือ นักศึกษาศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประวัติศาสตร์ ซึ่งท่านเห็นว่าให้ประโยชน์แก่การสอนหนังสือดีท่านจึงจับงานเขียนประวัติศาสตร์และแต่งหนังสือไว้หลายเล่ม ล้วนแต่มีคุณค่าและใช้อ้างอิงได้เป็นอย่างดี

ที่จริงแล้วเดิมทีนั้น กูแบร์แตงมิได้คิดที่จะดำเนินการอย่างมหาศาลอะไรนักกับกีฬาโอลิมปิคความมุ่งหมายของท่านจะใช้กีฬาโอลิมปิคเป็นฐานสำหรับสร้างความนิยมให้เห็นว่า กีฬามีบทบาทสำคัญต่อการศึกษาเป็นอย่างมาก เมื่อคนเป็นนักกีฬากันแล้ว เขาจะได้พัฒนาจิตใจและร่างกายของเขาด้วยดีท่านเห็นว่าการที่จะสร้างค่านิยมในด้านกีฬานี้ได้ จำเป็นต้องเผยแพร่ให้เป็นกีฬาระหว่างประเทศ ในลักษณะที่เยาวชนทุกแห่งหนบนพื้นพิภพได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง

ในขณะเดียวกันท่านก็รำพึงรำพันและเป็นห่วงว่า คนเราจะใช้กีฬาไปในทางที่ผิด เพราะกีฬาก็เหมือนกับกิจการใด ๆ ของมนุษย์ อาจเป็นสิ่งที่ดีที่สุดหรือเลวที่สุดก็ได้ กีฬาอาจทำให้คนมีจิตใจสูงส่งหรือจิตใจต่ำช้า ไม่ว่ากรณีใดกรณีหนึ่ง กีฬาอาจสอนคนให้ไม่มีอคติและตระหนักในเกียรติ เหมือนกับที่ต้องการได้ชัยชนะ แต่ความลำเอียงก็ทำให้คนเสียคนมานักต่อนัก ทั้งที่เป็นนักกีฬาก็ลืมตัวมีอคติจนได้ นอกจากนี้ คนอาจใช้กีฬาเพื่อรักษาไว้ซึ่งสันติภาพ หรือเพื่อตระเตรียมการทำสงครามก็ได้ นี่แหละน่าสะพรึงกลัว

คติธรรมของท่านมีเช่นนี้ (ดู "สดุดีกีฬา" ที่ท่านแต่งไว้เป็นโศลกข้างท้ายนี้) และต้องการจะมอบให้แก่นักกีฬาเยาวชน ท่านได้อธิบายความคิดเห็นของท่านในหนังสือที่ท่านแต่งเรื่องหนึ่ง เกี่ยวกับพลศึกษา พุทธิศึกษา และจริยศึกษา (สังเกตว่าท่านเอาพลศึกษา ที่ว่าด้วยกีฬามานำหน้า แล้วถึงค่อยว่าความรู้ทางสติปัญญา และความประพฤติทางศีลธรรม แต่ถ้าจะว่าไปแล้ว ตามคติทางพระพุทธศาสนาการศึกษาหรือการปฏิบัติทั้ง 3 อย่างนี้ต้องดำเนินไปพร้อม ๆ กัน ไม่แยกจากกัน ปฏิบัติอย่างหนึ่งก็ต้องปฏิบัติอีกสองอย่างด้วย แม้การเรียนหนังสือเพื่อเอาสติปัญญาก็ต้องประพฤติให้ถูกตามจรรยาบรรณของการเรียนหนังสือ และขณะเดียวกันก็ต้องมีพลศึกษาซึ่งไม่แต่จะเล่นกีฬามีร่างกายแข็งแรงเท่านั้น ต้องฝึกจิตใจให้เข้มแข็งสำหรับต่อต้านกิเลสต่าง ๆ ด้วย ในการทำงานทำการที่ประกอบอาชีพหรือเป็นหน้าที่ที่อยู่ "ที่หน้า" ก็ต้องมีการศึกษา 3 อย่างนี้คุมกันไว้อยู่เสมอ)

กูแบร์แตงได้คิดแบบอย่างอันเป็นเครื่องหมายทางสติปัญญาและคุณธรรมของการแข่งกีฬาโอลิมปิคด้วยตนเอง เช่น การจุดไฟพระฤกษ์ที่โอลิมเปีย เพื่อแสดงคารวะต่อผู้ให้กำเนิดความคิด นกพิราบที่ปล่อยให้บินขึ้นสูงเทียมเมฆ ก็เพื่อโปรยปลิวสาส์นสันติภาพระหว่างประชาชนทั้งหลาย ตลอดจนการชักธงชาติ ของผู้ชนะ รวมทั้งการชักธงโอลิมปิค และที่เป็นยอดแห่งอุดมคติหนึ่ง คือ แท่นรับรางวัลของผู้ชนะเลิศ ไม่ว่าเขาจะมีเชื้อชาติเหล่ากอมาอย่างไร เป็นคนชาติใดหรือประเทศใด หรือนับถือศาสนาไหน เมื่อได้มีโชคมาขึ้นบนแท่นศักดิ์สิทธิ์นี้แล้ว ก็ควรรู้ว่าแท่นรับรางวัลนี้แสดงถึง "ความขลัง" แห่งการแข่งขันกีฬา ท่านกูแบร์แตงได้จัดทำไว้อย่างละเอียดรอบคอบไว้หมดทุกสิ่งทุกอย่าง แม้กระทั่งคำปฏิญาณตนของนักกีฬา ท่านก็เป็นผู้กำหนดขึ้น

พิธีการต่าง ๆ เช่นนั้นแสดงถึงอุดมการณ์ที่กูแบร์แตงเรียกว่า Olympism (โอลิมปิคนิยม) ซึ่งในดวงกมลของท่านว่าเป็นการ ปรารภความเพียร (le culte de l'effort) เย้นหยันอันตราย (mépris du danger) รักประเทศชาติของตัว (l'amour de la patrie) มีใจกว้างและห่างชั่ว (la générosité et l'esprit chivaleresque) สัมผัสกับศิลปและอักขรสมัย (les contacts avec les arts et les lettres)

ในเรื่องที่เกี่ยวกับความเป็นนักกีฬาสมัครเล่น (amateurism) กูแบร์แตงให้คณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศวางกฎและจำกัดความตามคำแนะนำของท่าน ที่จะช่วยให้นักกีฬาแสดงจิตใจที่สูงส่งและเป็นอิสระ (นักกีฬาอาชีพไม่เป็นอิสระ เพราะต้องอยู่ในอาณัติของคนอื่น) และท่านจะไม่เห็นด้วยกับกฎข้อบังคับที่มีลักษณะเป็นใจแคบและใจดำ

เกี่ยวกับความเป็นอิสระ นักกีฬาโอลิมปิคควรจะโน้มน้าวไปสู่อุดมคตินี้ แต่ท่านก็ได้จำแนกแยกความแตกต่างระหว่าง "ผลกำไรและค่าใช้จ่าย" การช่วยเหลือทางการเงินแก่นักกีฬา โดยเฉพาะที่ยากจน จะไม่ทำให้เขาเป็นนักกีฬาอาชีพไปได้หรอก แต่จะช่วยให้เขามีฐานะที่ทัดเทียมขึ้นมา และจะลดสิ่งที่ "คนช่างคิดไม่อาจทนได้" สิ่งนั้นคือ ความไม่เสมอภาคทางสังคม

ในการปฏิญาณตนของนักกีฬา ท่านขออย่างเดียว คือ ความสุจริตใจต่อกีฬา (loyalty to sport) อย่างแท้จริง น้ำใจนักกีฬาเท่านั้นที่ท่านต้องการ ไม่ใช่ความมั่งมีของนักกีฬาที่ร่ำรวย

ทางดำเนินของขบวนการโอลิมปิคอยู่ในความควบคุมของผู้ตั้งกีฬาโอลิมปิคปัจจุบันมาตั้งแต่ต้นจนถึง ค.ศ. 1924 ตลอดเวลานั้นนับตั้งแต่ความสำเร็จในการจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคเป็นครั้งแรกที่กรุงอาเธนส์ ท่านได้ฟันฝ่าอุปสรรคนานาประการ ทั้งการโจมตีที่มีต่อตัวท่านและคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ ไหนจะเรื่องฝ่าฝืนกฎบัตรโอลิมปิค เช่น เอาการค้าและการแสดงสินค้ามาผสมโรงกับการจัดการแข่งขันกีฬา รวมทั้งการเมืองภายในและภายนอกปะปนกันยุ่ง แต่ท่านก็ได้ต่อสู้และยืนหยัดในความคิดเห็นของท่านอย่างเด็ดเดี่ยว และไม่ยินยอมให้องค์การระหว่างประเทศใด ๆ มาช่วงชิงคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศของท่านไปได้ ไม่ว่าจะด้วยอิทธิพลทางการเมืองหรือการเงินการทอง หรืออิทธิพลมืด

ความเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งในความนึกคิดของกูแบร์แตงเกี่ยวกับขบวนการโอลิมปิคที่เป็นคุณค่าอย่างยิ่ง คือ ทรรศนะที่ท่านมีต่อผู้หญิง ทีแรกนั้นท่านขัดขวางเต็มที่ ไม่ให้ผู้หญิงเข้ามาเกี่ยวข้องร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค แต่แล้วท่านก็ค่อยเปลี่ยนความตั้งใจไปทีละน้อย

ในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคปี 1920 ท่านพูดถึงผู้หญิงที่ร่วมการแข่งขันในกีฬาว่ายน้ำว่า **"พวกผู้หญิงนี่เก่งขึ้นและอุตส่าห์ทำลายสถิติของตัวเองได้ ไม่เลว"**

กูแบร์แตงไม่ใช่คนที่รังเกียจผู้หญิง แต่ท่านเกลียดความไม่เสมอภาคระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงเช่น ระบบการศึกษาที่เป็นอยู่ ให้โอกาสผู้ชายมากกว่าผู้หญิง อาชีพบางอย่างที่ผู้หญิงทำได้ก็ไม่ให้ผู้หญิงทำท่านเห็นความสำคัญของผู้หญิงเกี่ยวกับคุณวุฒิต่าง ๆ ไม่ด้อยไปกว่าผู้ชาย และกีฬาได้มีส่วนในการพัฒนาสมรรถภาพของผู้หญิงเช่นเดียวกับผู้ชาย ไม่ว่าจะเป็นเรี่ยวแรง ความอดทน ความเชี่ยวชาญ ทักษะการเล่นที่ซื่อตรง (fair play) และกำลังใจที่เด็ดเดี่ยว ฉะนั้น ท่านจึงไม่ขัดข้องที่จะให้ผู้หญิงร่วมการแข่งขันในกีฬาบางอย่าง แต่ขอสงวนเงื่อนไขบางประการเท่านั้น

ในปี ค.ศ. 1912 ท่านได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ขอให้รอไปหน่อย แล้วผู้หญิงจะได้รับการพิจารณาให้เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคได้อย่างแน่นอน เพราะยังมีปัญหาที่เป็นปัจจัยทางจิตวิทยาและสังคมอยู่

ในปี ค.ศ. 1920 คณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศออกเสียงข้างมากให้ผู้หญิงเข้าร่วมในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคได้ แต่กูแบร์แตงไม่สบายใจ

คำถามที่ว่า ควรให้ผู้หญิงแข่งขันกีฬาโอลิมปิคทุกชนิดกีฬาหรือ คำตอบว่า ไม่ใช่ ก็แล้วทำไมยอมให้ผู้หญิงร่วมแข่งขันในบางชนิด และห้ามบางอย่าง มีอะไรที่เป็นข้อขีดขั้นระหว่างกีฬาที่ **"ให้"** กับกีฬาที่ **"ห้าม"**

ต่อมาความเป็นห่วงเป็นใยของกูแบร์แตงเหลืออยู่ที่ประชาชนคนดูที่ดูผู้หญิงแข่งขันกีฬา ซึ่งก็แปลกในเมื่อท่านยอมรับผู้หญิงในรูปแบบอื่น ๆ แล้ว แต่กลับไม่ต้องการให้ใครดู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าท่านไม่ต้องการเห็นผู้หญิงตกเป็นเหยื่อแห่งความอยุติธรรม

จนในที่สุด เมื่อปี ค.ศ. 1937 ท่านรำคาญเต็มที่ จึงบอกว่า **"ให้ผู้หญิงเล่นกีฬาได้ทุกชนิดที่ต้องการ แต่อย่าอวดแสดง"**

ความกังวลใจยังคงมีอยู่แต่เพียงว่า กีฬาบางอย่างที่ต้องใช้พละกำลังและความรุนแรงแล้วอย่าให้ผู้หญิงเล่นดีกว่า เพราะจะทำให้คนดูมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อนักกีฬาหญิงโดยทั่วไป

ท่านว่าของท่านเช่นนั้นก็ถูก และท่านอ้างถึงกีฬาเฉพาะอย่าง เช่น ฟุตบอล อย่างนี้ เหมาะแล้วหรือที่จะให้คนดูเห็นผู้หญิงกระแทกกระทั้นกันต่อหน้าธารกำนัล กีฬาที่ผู้หญิงแข่งขันได้ควรจะเป็นกีฬาที่เหมาะกับสายตาคนดู และไม่ขัดหูขัดตาคนที่เขามาชุมนุมกันเพื่อกีฬาโอลิมปิค

กูแบร์แตงกลัวปฏิกิริยาของประชาชนที่จะมีต่อนักกีฬาหญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักกีฬาแข่งขันความรู้สึกที่ขัดกันอยู่ที่ว่า ท่านสนับสนุนให้ผู้หญิงเล่นกีฬา ซึ่งเป็นเรื่องปรกติธรรมดาและจำเป็น แต่นักกีฬาหญิงที่ลงแข่งขันแล้วเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

หมดเรื่องผู้หญิงแล้ว ก็ยังมีเรื่องที่ท่านฝากฝังถึงนักกีฬาชาย ท่านพูดที่โอลิมเปีย เมื่อปี 1927 ว่า "เพื่อน ๆ และข้าพเจ้าได้ลำบากลำบนรื้อฟื้นกีฬาโอลิมปิคขึ้นมาไม่ใช่เพื่อจะเอามาเข้าพิพิธภัณฑ์หรือโรงภาพยนต์ วัตถุประสงค์ของเราที่ฟื้นฟูสถาบันสองพันห้าร้อยปีนี้ขึ้นมา ก็เพื่อให้พวกท่านเป็นสานุศิษย์ใหม่ของศาสนากีฬา ที่บรรพบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ของเราได้มองเห็นมาก่อน"

ท่านใช้คำว่า "ศาสนา" ก็เพื่อจะหมายถึงการแสวงหาคุณงามความดีที่สมบูรณ์ที่สุด ท่านกล่าวต่อไปว่า ไม่ควรเอากีฬาเป็นเรื่องที่จบกันแค่นั้น แต่ควรใช้เป็นทางดำเนินของชีวิต ไปสู่ความเป็นผู้มีจิตใจสูงตามอุดมคติของมนุษย์

คนอย่างท่านกูแบร์แตง เป็นคนที่มีหัว เปลี่ยนแปลง จะว่าท่านเป็นนักปฏิวัติก็ได้ แต่ท่านปฏิวัติก็เพื่อจะไม่ให้มีการปฏิวัติ อย่างเช่นความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา ท่านว่าการพัฒนาคนจะต้องพัฒนาการศึกษา การเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาก็เพื่อจะให้คนยากคนจนได้ประโยชน์จากการปฏิรูปนี้โดยทั่วถึง ความไม่เสมอภาคในเรื่องการสอนการเรียน ท่านว่าเป็นความอยุติธรรมที่หฤโหดที่สุดอย่างหนึ่งชนชั้นกรรมาชีพไม่ควรจะถูกปฏิเสธให้มีวัฒนธรรมอย่างใดเสียบ้างเลย

ในหนังสือประวัติศาสตร์สากล 4 เล่มของท่าน มีข้อความที่ท่านทำนายไว้อย่างน่าทึ่งว่าลัทธิคอมมูนิสต์จะแผ่ไปถึงประเทศจีน ลัทธิเมืองขึ้นจะสิ้นสุดไปโดยปริยาย ประเทศต่าง ๆ ในอัฟริกาจะได้เอกราชกลับคืนมา โลกจะได้เห็นการตื่นขึ้นจากหลับของชาติอาหรับที่เคยยิ่งใหญ่ในอดีต

ระบบการศึกษาใหม่ของกูแบร์แตง ต้องการจะเอากีฬาและพลศึกษาเข้ามาใส่ และให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ มีดุลยพินิจ และการแสดงออกด้วยตัวเอง นอกจากนี้ที่สำคัญที่สุด ท่านต้องการเฉลี่ยวัฒนธรรมด้านการศึกษาไปยังคนงานที่ใช้แรงงานหรือเป็นช่างฝีมือทุก ๆ คน ไม่ว่าเขาจะทำงานอยู่ที่ไหนในโรงงานหรือสถานที่ก่อสร้าง เขาควรจะมีหวังเวลาบังคับให้เขาได้รับการศึกษาบ้าง ท่านขอให้การศึกษาที่ว่ากันประจำไปเลยและเป็นมหาวิทยาลัยของคนงาน หรืออย่าง "ตลาดวิชา"

กูแบร์แตงรู้ดีว่า ความคิดเห็นของท่านเช่นนี้จะต้องถูกคัดค้านแน่นอน ท่านเลยพูดเสียเองว่า "ไหน จะสอนคนพวกนี้เรอะ บ้าแล้ว เขาจะอาเวลาที่ไหนหรือกะจิตกะใจมาเรียน ข้าพเจ้ารู้ ข้าพเจ้าชินต่อคำพูดแดกดันและการคัดค้านเช่นนั้น เมื่อข้าพเจ้าต้องการจะรื้อฟื้นกีฬาโอลิมปิค เขาหาว่าข้าพเจ้าบ้า"

การไม่เห็นด้วยกับประเพณีนิยมที่ครำ่าครา การเสนอความคิดเห็นที่ยังมิได้ลองทำดู ความพยายามที่จะเอามาใช้ย่อมเสี่ยงต่อการถูกกล่าวหาว่าเป็นคนบ้า

เพราะว่ากูแบร์แตงเป็นนักปฏิวัติจริง ๆ มีคนเขาว่า ถ้าประเทศฝรั่งเศสเอาความคิดเห็นของกูแบร์แตงมาใช้แล้ว เหตุการณ์ทำนองปฏิวัติที่เกิดขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1968 ก็คงจะไม่มี

บารอง ปิแอร์ เดอ กูแบร์แตง บิดาแห่งกีฬาโอลิมปิคปัจจุบัน เป็นผู้ที่ได้ประกอบคุณงามความดีให้แก่โลกไว้มาก บรรดาศักดิ์ บารอง ของท่านนั้นสืบทอดมาจากปู่ มิใช่เป็นผลตอบแทนความดีของท่าน แม้ท่านประสบความสำเร็จในการรื้อฟื้นกีฬาโอลิมปิค ตัวท่านเองเป็นทั้งนักกีฬา นักปราชญ์ และนักประวัติศาสตร์ แต่ชีวิตในบั้นปลายของท่าน ถึงจะไม่ตกอับ ก็มืดครึ้มไปด้วยเมฆหมอกแห่งความยุ่งยากลำบากใจหลายด้าน

ในด้านการเงิน ท่านได้ใช้จ่ายเงินทองของท่านและทรัพย์สินของภรรยาไปในเรื่องกีฬาเสียเป็นส่วนมาก ที่มีเหลืออยู่เอาไปลงทุนก็ล้มเหลว แทบจะเรียกว่าสิ้นเนื้อประดาตัว ดังจะเห็นว่าขนาดอายุตั้ง 72 ปีแล้ว ท่านยังพยายามหางานที่มีเงินเดือนกิน บ้านช่องที่มีร์วิลล์ในนอรมังดี อันเป็นมรดกตกทอดจากมารดาของท่านซึ่งท่านมีความรักผูกพันมาก พี่ชายก็เอาไปขายเสีย กว่าจะได้กลับคืนมาก็อีก 25 ปีหลังจากที่ท่านตายไปแล้ว

ในด้านครอบครัว ท่านแต่งงานเมื่อ 12 มีนาคม 1895 กับนางสาว มารี โรธาน ธิดาของเพื่อนพ่อซึ่งเป็นนักสะสมของเก่าและเป็นนักการทูต มีลูกกับท่าน 2 คน ผู้ชายคนผู้หญิงคน จัคส์ และเรอเนคนโตผู้ชายตายเมื่ออายุ 56 ปี คนเล็กผู้หญิงซึ่งเฉลียวฉลาดและมีความรู้ แต่เป็นโรคประสาท ท่านรักและเป็นห่วงลูกผู้หญิงคนนี้มาก ภรรยาของท่าน บารอนน์ เดอ กูแบร์แตง มีอายุถึง 102 ปี และถึงแก่อนิจกรรมเมื่อ 6 พฤษภาคม 1963 ท่านบารองรักภรรยาของท่านมาก ซึ่งถึงแม้จะเป็นคนที่เอาใจยากและเจ้าอารมณ์ก็อยู่กินกับท่านมาด้วยความจงรักภักดีเป็นทั้งเพื่อนสุขเพื่อนทุกข์ตลอดเวลามา

ในด้านความสำเร็จ งานของท่านบารองได้ผลแต่ในเรื่องกีฬา คือรื้อฟื้นกีฬาโอลิมปิคขึ้นมาได้สำเร็จ แต่งานปฏิรูปการศึกษาของท่านไม่มีใครเห็นด้วย และความคิดที่จะให้การศึกษาแก่ชนชั้นกรรมาชีพก็ไม่มีใครเอาด้วยเช่นกัน

ประเทศของท่านไม่ยอมรับรู้หรือไม่ก็ลืมเลือนไปเสียอย่างนั้น แต่ปรัชญาที่ดื่มด่ำของท่านไม่ทำให้ท่านท้อถอยและสิ้นหลัง ทั้งความปรารถนาที่ท่านมีต่อเยาวชนของโลกก็คงฝังใจอยู่กับท่านตราบเท่าวาระสุดท้าย

เมื่อวันที่ 2 กันยายน 1937 ท่านไปเดินเล่นในสวน ลากรังจ์ ของกรุงเจนีวา ปุบปับล้มฟุบไปด้วยหัวใจวาย สิริอายุได้ 74 ปีหย่อน 4 เดือน ก่อนหน้านั้นไม่กี่วันท่านได้เขียนไว้ในสมุดบันทึกของท่านว่า

"ความเพียรยังความเปี่ยมปีติ ความสำเร็จหาใช่จุดหมายไม่ แต่เพื่อให้หมายสูงยิ่งขึ้นอีกค่าของคนอยู่ที่ความเป็นมนุษย์ เกิดแล้วเป็นอยู่สู้ไม่หน่าย สุดท้ายตายพร้อมคลายกังวล"

(Effort is the supreme joy. Success is not a goal, but a means to aim still higher. The individual has worth only in relation to humanity. He is created to act without giving up and to die with resignation.)

หัวใจของท่านซึ่งได้เต้นเพื่อคนอื่นมามากแล้ว ได้บรรจุใส่โกษและบรรจงวางไว้ในอนุสาวรีย์ที่โอลิมเปีย อันเป็นสถานศักดิ์สิทธิ์ของกีฬาโอลิมปิคโบราณ ซึ่งโดยอัจฉริยะและพลังจิต ท่านได้กอบกู้ขึ้นมาอย่างบรรเจิดเพริศพริ้งในทุกประการ

ประวัติของท่านบารอง ปิแอร์ เดอ กูแบร์แตง แสดงให้เห็นว่า ท่านเป็นนักต่อสู้ทุกระเบียดนิ้วเพื่อความเจริญสถาพรแห่งโอลิมปิคนิยม

ท่านได้รับเกียรติเป็นพลเมืองกิตติมศักดิ์ของโลซานในประเทศสวิส ซึ่งเป็นประเทศเป็นกลางและห่างไกลสงครามทั้งสองสงครามโลก ฉะนั้น ท่านจึงชอบมาอยู่ที่ประเทศนี้

ศพของท่านที่แยกหัวใจไปไว้ที่โอลิมเปีย ฝังอยู่ ณ สุสานที่เมืองโลซาน ใครไปใครมาก็จะต้องมาวางพวงหรีดหรือพวงมาลาเพื่อเคารพศพที่อนุสาวรีย์ของท่าน หลังจากท่านถึงแก่อนิจกรรมแล้ว จัคส์บุตร มารีภรรยา และเรอเน ธิดาสุดสวาทของท่านต่างทะยอยมาเคียงข้างท่านทีละคนตามลำดับ

แม้ท่านได้ล่วงลับและจากไปทั้งกายและใจแล้ว และดวงวิญญาณของท่านคงสถิตอยู่ในแดนสุดติท่านก็ยังฝากสิ่งหนึ่งไว้เป็นอนุสรณ์เพื่อระลึกนึกถึง กีฬา ที่ท่านรักและนิยมชมชอบ ถึงกับประพันธ์คำสดุดีไว้เป็นโศลกที่ไพเราะเพราะพริ้ง

เรื่องมีอยู่ว่า ที่กรุงสตอคโฮล์ม ค.ศ. 1912 ได้มีการมอบรางวัลสำหรับวรรณกรรมดีเด่นอันได้แก่ โศลกกีฬา (Ode to Sport) ซึ่งมีชื่อผู้แต่งตามที่ประกาศเป็นทางการ คือ Georg Hohrod และ Martin Eschbach (ประเทศเยอรมัน) แต่ความจริง เบื้องหลังนามแฝงทั้งสองชื่อนี้ ผู้ประพันธ์ที่แท้คือ บารอง ปิแอร์ เดอ กูแบร์แตง ต้นฉบับท่านได้เขียนเป็นภาษาฝรั่งเศส แต่เอาออกประกวดเป็นภาษาเยอรมัน เพื่อให้สมจริงกับการอำพรางที่ใช้นามแฝงนั้น (กีฬาโอลิมปิค ครั้งที่ 5 สตอคโฮล์ม 1912)

ข้อความในคำประพันธ์เป็นภาษาฝรั่งเศส และเยอรมัน มีดังนี้

"Ode au Sport"

I

O Sport, plaisir des dieux, essence de vie, tu es apparu soudain au milieu de la clairière grise où s'agite le labeur ingrat de l'existence moderne comme le messager radieux des âges évanouis, de ces âges où l'humanité sourait. Et sur la cime des monts, une lueur d'aurore s'est posée, et des rayons de lumière ont tacheté le sol des fùtaies sombres.

II

O sport, tu es la Beauté! C'est toi, l'architecte de cet édifice qui est le corps humain et qui peut devenir abject ou sublime selon qu'il est dégradé par les passions viles ou sainement cultivé par l'effort. Nulle beauté n'existe sans équilibre et sans proportion et tu es le maitre incomparable de l'un et de l'autre car tu engendres l'harmonie, tu rythmes les mouvements, tu rends la force gracieuse et tu mets de la puissance dans ce qui est souple.

III

O Sport, tu es le Justice! L'equite parfait en Vain poursuivie par les hommis dans les institutions sociales établit d'esse-même autour de toi. Nul ne saurait dépasser d'un centimètre la hâuteur qu'il peut sauter ni d'une minute la durée qu'il peut courir. Ses forces physiques et morales combinées déterminent seuls la limite de son duccès.

IV

O Sport, tu es l'Audace! Tout le sens de l'effort musculaire se résume en un mot:oser. A quoi bon des muscles, à quoi bon se sentir agile et fort et cultiver son agilité et sa force si ce n'est pour oser? Mais l'audace que tu inspires n'a rien de la témérité qui anime l'aventurier lorsqu'il livre au hasard tout son enjeu. C'est une audace prudente et réffléchie.

V

O Sport, tu es l'Honneur! Les titres que to confères n'ont point de valeur s'ils été acquis autrement que dans l'absolue loyauté et dans le désintéressement parfait. Celui qui est parvenu par quelque artifice inavouable à tromper ses camarades en subit la honte au fond de lui-même et redoute l'épithète infamante qui sera accoléa à son nom si l'on découvre la supercherie dont il a profite.

VI

O Sport, tu es la Joie! A ton appel la chair est en fête et les yeux sourient; le sang circule abondant et pressé à travers les artères. L'horizon des pensées devient plus clair et plus limpide. Tu peux même apporter à ceux que le chagrin a frappès une salutaire diversion à leurs peines tandis qu'aux heureux tu permets de goûter la plénitude du bonheur de vivre.

VII

O Sport, tu es la Fécondite! Tu tends par des voix directes et nobles au perfectionnement de la race en détruisant les germes morbides et en redressant les tares qui la menacent dans sa pureté nécessaire. Et tu inspires à l'athlète le désir de voire grandir autour de lui des fils alertes et robustes pour lui succéder dans l'arène et remporter à leur tour de joyeux lauriers.

VIII

O Sport, tu es le Progrès! Pour te bien servir, il faut que l'homme s'améliore dans son ccrps et dans son âme. Tu lui imposes l'observation d'une hygiène de tout excès. Tu lui enseignes les règles sages qui donneront à son effort le maximum d'intensitè sans compremettre l'équilibre de sa santé.

IX

O Sport, tu es la Paix! Tu établis des rapports heureux entre les peuples en les rapprochant dans le culte de la force contrôlée, organisée et maitresses d'ell-même. Par toi la jeunesse universelle apprend â se respecter et ainsi la diversité des qualités nationales devient la source d'une généreuse et pacifique émulation.

ODE AN DEN SPORT

I.

O Sport, du Göttergabe, du Lebenselixier!
Der fröhlichen Lichtstrahl wirft in die arbeitsschwere Zeit,
Der du ein Bote bist der längst vergangenen Tage.
Wo die Menschheit lächelte in Jugendlust,
Wo der aufsteiende Sonnengott die Gipfel der Berge rötete
Und scheidend den Hochwald in leuchtende Farben tarchte.

II.

O Sport, du bist die Shönheit!
Du formst den Körper zu edler Gestalt, Hältst fern von ihm zerstorende Leidenschaft
Und stählst ihn durch dauernde Übung.
Gibst schöne Harmonie seinen Gliedern
Und Gefälligen Rhythmus seinen Bewegungen.
Du verbindest Grazie mit Kraft
Und Geschmeidigkeit mit Stärke.

III.

O Sport, du bist die Rechtigkeit!
Vergeblich ringt der Mensch nach Billigkeit und Recht
Inallen sozialen Enrichtungen;
Er findet beide nur bei Dir.
Um keinen Zoll vermag der springer seinen Sprung zu höhen,
Nicht um Minuten die Dauer seines Laufs.
Die Kraft des Leibes and des Willens Spannung ganz allein
Bestimmen die Grenzen seiner Leistung.

IV.

O Sport, du bist der Mut!
Es gibe nur eine Losung für die Kraft der Muskeln und des Willens
Und die heisst:Wagen!
Der wahre Mut ist nicht tollkühne, unbesonnene Verwegenheit,
Ist nur Vertrauen auf die erwarb'ne Kraft,
Dem Zufall uberlässt sich nur der freche Spieler;
Dein Wagen ist Berechnung, ist Verdienst!

V.

O Sport, du bist die Ehre!
Von Dir gespendet hat Lob und Zeugnis vollen Wert,
Weil nur in wahrer Redlichkeit gewonnen.
Unlautrer Wettbewerb und unerlaubter Kunstgriff
Sind streng verpönt.
Und mit Verachtung wdrde der bestraft,
Der nur mit List und Täuschung die Palme sich erringen wolte.

VI.

O Sport, du bist die Freude!
Sobald Dein Ruf ertont, erbebt der Leib in Wonne,
Das Auge glänzt und stürmisch Blut durchströmt die Adern.
Klar fliegen die Erdanken atherwarts,
Die Seele ist gelöst von jedem Druck
Und jubelt laut im Vollgenuss des Lebens.

VII.

O Sport, du bist die Fruchtbarkeit!
Auf zielbewussten Wegen veredelst Du des Menschen Rasse,
Weisst Kranke Keime zu ersticken und Flecken auszuwischen,
Die ihre Reinheit zu vergiften drohen.
Und kraftgeschwellt hegt der Athlet Verlangen,
Sich Söhne zu erzeugen, die fähig sind wie er,
Ruhmvollen Lorbeer zu erringen.

VIII.

O Sport, du bist der Fortschritt!
Wer Deinem Dienste Würdig sich will zeigen,
Muss fortgesetzt an Leib und Seele sich verbessern,
Muss jedes Übermass vermeiden;
Und seine Leistungen zu steigern stets bestrebt sein,
Und doch das höchste Gut, Gesundheit sind bewahren.
Des alten Spruches eingedenk:
"Gesunde Seels will in gesundem Körper wohnen".

IX.

O Sport, du bist der Friede!
Du' schlingst ein Band um Völker,
Die sich als Brüder fühlen in gemeinsamer Pflege
Der Draft, der Ordnung und der Selbstbeherrschung.
DurchKraft, lernt Jugend selbst sich achten,
Und auch Charakter-Eigenschaften anderer Völker
Schätzen und bewerten.
Sich gegenseitig messen, übertreffen, das ist das Ziel,
Ein Wettstreit in dem Frieden.

สดุดีกีฬา

นาวาอากาศเอก ภูมิ หุราพันธุ์

เมื่อปี ค.ศ. 1912 ในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค ครั้งที่ ถ ณ กรุงสตอคโฮล์ม บารอง ปิแอร์ เดอ กูแบร์แตง (Baron Pierre de Coubertin) ชาติฝรั่งเศส (1 มกราคม 1863-2 กันยายน 1937) ผู้ก่อตั้งกีฬาโอลิมปิคสมัยปัจจุบันได้รับรางวัลเหรียญทองโอลิมปิคในด้านวรรณกรรม (literature) จากการประพันธ์ สดุดีกีฬา (Ode to Sport) .สดุดีนี้ได้แต่งเป็นทำนองโศลก 9 บท ต้นฉบับได้เขียนเป็นภาษาฝรั่งเศส แต่เอาออกประกวดเป็นภาาเยอรมันภายใต้นามแฝง Georg Hohrod และ Martin Eschbach (เยอรมัน) เพื่อให้สมจริงกับการอำพรางที่ใช้นามแฝงนั้น

ข้อความในคำประพันธ์เป็นการรำพึงรำพันด้วยความเป็นห่วงว่า คนเราจะใช้กีฬาไปในทางที่ผิด เพราะกีฬาก็เหมือนกับกิจการใด ๆ ของมนุษย์ อาจเป็นสิ่งดีที่สุดหรือเลวที่สุดก็ได้ กีฬาอาจทำให้คนมีจิตใจสูงส่งหรือจิตใจต่ำช้า ไม่ว่าในกรณีใดกรณีหนึ่ง กีฬาอาจสอนคนให้ไม่มือคติและตระหนักในเกียรติเหมือนกับที่ต้องการได้ชัยชนะ แต่ความลำเอียงก็ทำให้คนเสียคนมานักต่อนัก ทั้งที่เป็นนักกีฬาหรือบุคคลสำคัญในวงการกีฬา ก็สำคัญตัวและลืมตัวมือคติจนได้ นอกจากนี้คนอาจใช้กีฬาเพื่อรักษาไว้ซึ่งสันติภาพหรือเพื่อตระเตรียมการทำสงครามก็ได้นี่แหละน่าสะพรึงกลัว

คติธรรมใน โศลกกีฬา อันเป็นวรรณกรรมดีเด่นของท่านบารอง ปิแอร์ เดอ กูแบร์แตง มีเช่นนี้ดังคำแปลที่ถอดจากพากย์ภาษาอังกฤษ ซึ่งถอดมาจากพากย์เยอรมันและฝรั่งเศส ตามที่ลิขิตไว้ ณ ที่นี้.

Ode to Sport

I

O Sport, delight of the Gods, distillation of life!
In the grey dingle of modern existence,
restless with barren toil,
you suddenly appeared
like the shining messenger of vanished ages,
those ages when humanity could smile
And to the mountain tops
came dawn's first glimmer
and sunbeams dappled
the forest's gloomy floor

โศลกกีฬา

1

โอ้ กีฬา รื่นรมย์เทวา ชื่นฉ่ำชีวา
หว่างชะง่อนหุบผาป่าครึ้ม ดุจความเป็นอยู่ที่อยู่กันไปสมัยนี้
ขณะจิตกระสับกระส่าย ขณะกายกระเสือกกระสน
ตามประสาปุถุชน คนในยุคปัจจุบัน
เจ้าพลันโผล่พรวด อวดโฉมประกายแสง
จ่ากกาลดึกดำบรรพ์ที่ลับหาย สลายเสื่อม
ด้วยว่าสมัยนั้นมนุษยชาติสะอาดจิต คิดจะยิ้มก็ยิ้มได้ไม่เขินขัด
แล้วบัดดลอาทิตย์อุทัย หะแรกแหวกฟ้าอรุณโรจน์
ทอแสงจรัสรัศมี จากยอดเขาชะโงกผา
มาทอดเงาตะคุ่ม คลุมพื้นพนาสัณฑ์

II

O Sport, you are Beauty!
You-the architect of this house, the human body,
which may become abject or sublime
according as to whether it is defiled by base passions
or cherished with wholesome endeavour.
There can be no beauty without poise and proportion,
and you are the incomparable master of both,
for you create harmony, you fill movement with rhythm,
you make strength gracious,
and you lend power to supple things.

2

โอ้ กีฬา เจ้าเป็นผู้มีความงามชวนพิศ
เจ้า-ผู้เป็นสถาปนิกแห่งเรือนโรงหลังนี้ ของเรือนร่างมนุษย์นั่นเองแหละ
ซึ่งอาจผันแปรเป็นชั่วหรือดี
สุดแต่ว่าอะไรเป็นปัจจัย ถ้าเพราะกิเลสเหตุธรรมดาที่ใฝ่ต่ำ ก็ชั่วช้าแสนสามานย์
ถ้ากอปรด้วยคุณธรรมอันเพียบพร้อม ก็ดีเลิศประเสริฐสุด
อันว่าความงามนั้น จะขาดทรวดทรงและส่วนสัดมิได้
และเจ้าก็มีทั้งสองอย่างมิอาจเปรียบ
เพราะเจ้าสร้างสมความกลมกลืน เจ้าสอดแทรกจังหวะจะโคน ในที่มีอาการเคลื่อน
เจ้าก่อกำลังวังชามหาเสน่ห์
และเจ้าหยิบยื่นพลังอำนาจที่กร้าวแข็ง แก่เรี่ยวแรงสังขารที่ยานหย่อนอ่อนเยิบ

III

O Sport, you are Justice!
The perfect fairness which men seek in vain
in their social institutions
rises around you of its own accord.
No man can surpass by one centimetre the height he can jump
or the time for which he can run.
His combined strength of body and mind alone
set the bounds to his success.

3

โอ้ กีฬา เจ้าเป็นเช่นผู้สถิตยุติธรรมความเที่ยงตรง
อันความบริสุทธิ์ยุติธรรม ที่คนใฝ่หากันนักหนา
ในสังคมมนุษย์สุดสำคัญ
จะผุดขึ้นมาน่ากระไร อยู่รอบตัวเจ้าเองนั่นปะไร
ไม่มีใครกระโดดสูง เกินกว่าที่เขาจะกระโดดได้ แม้เพียงกระเบียดเดียว
ไม่มีใครวิ่งได้เร็ว ให้เร็วยิ่งกว่าที่จะวิ่งได้
นอกจากจะเอากำลังผนึกกัน ทั้งกายและใจเป็นแรงเดียว
ถึงจะทำเกินได้ไม่เหลือวิสัย

IV

O Sport, you are Daring!
The whole meaning of muscular effort
lies in one word - to dare.
What good are muscles, what good is it to feel nimble and strong
and to train one's nimbleness and strength if not to dare?
But the daring you inspire
is far from the rashness
which impels the gambler to stake his all on a throw.
It is a prudent and considered daring.

4

โอ้ กีฬา เจ้าเป็นผู้ดำรงอำนาจด้วยอาจหาญ
ความหมายทั้งหมดของการคร่ำเคร่งเกร็งกล้าม
อยู่ที่คำ ๆ เดียว คือ อาจหาญ
ลำพังกล้ามเนื้อเป็นมัด ๆ จะมีประโยชน์อะไร ลำพังความรู้สึกว่ามีเรี่ยวแรงแข็งขัน
และตั้งหน้าแต่จะฝึกหัดฝึกฝน จนแคล่วคล่องและว่องไว จะได้ประโยชน์อะไรบ้าง ถ้าไม่กล้าเสียอย่าง
แต่ความองอาจกล้าหาญ ที่เจ้าดลบันดาลขึ้นมานั้น
มันแตกต่างกันไกลลิบ กับความใจเร็วด่วนได้สิผลุนผลัน
ของนักการพนันที่กล้าแทง ทีเดียวหมดหดกระเป๋า
ความกล้าหาญชาญฉลาดและสุขุมรอบคอบต่างหาก ที่อาจหาญนั่นแท้

V

O Sport, you are Honour!
The titles you bestow are worthless
save if won in absolute fairness and perfect unselfishness.
Whoever succeeds in deceiving his fellows by some ignoble trick,
suffers the shame of it in the depths of himself
and dreads the dishonourable epithet
which will be coupled with his name
if the fraud from which he prospers should come to light.

5

โอ้ กีฬา เจ้าเป็นผู้ทรงเกียรติกิตติกำจร
ชื่อเสียงเกียรติยศแห่งโชคชัย ที่เจ้าน้อมนำให้ จะไม่มีค่าเลย
ถ้ามิใช่ได้มา ด้วยอย่างใจสุจริต และไม่เห็นแก่ตัวอย่างที่สุด
ผู้ใดที่ได้เกียรตินั้นไป ด้วยกลโกงและหลอกลวงเพื่อน
เขาจะรู้สึกอัปยศอดสู อยู่ในส่วนลึกของจิตใจเขาเอง
และจะประหวั่นสะพรั่นสะพรึงกลัว
ต่อการคาดหน้าตราชื่อที่เขาจะได้รับ
อย่างหมดเกียรติหมดงาม เมื่อความแตก

VI

O Sport, you are Joy!
At your call the flesh makes holiday and the eyes smile;
the blood flows free and strong in the arteries.
Thought's horizon grows lighter and more clear.
Even to the griefstricken you can bring
a healing distraction from their sorrows,
while you enable the happy
to taste the joy of living to the full.

6

โอ้ กีฬา เจ้าเป็นประหนึ่งผู้ร่าเริงบันเทิงปีติ
เมื่อเจ้ามาหา เนื้อหนังมังสาพาโลดเต้น อีกนัยน์ตาส่ายมอง ส่องยิ้มละไม
เลือดลมเอิบอาบกำซาบซ่าน
ดวงความคิดแจ่มใสสว่างโล่ง
เห็นคนมีทุกข์ เจ้าแลเหลียว
เยียวยาให้หายเศร้า
เห็นคนมีสุข เจ้าก็ชูช่วย
ให้เขายินดีปรีดา ในชีวิตที่เปี่ยมสุข

VII

O Sport, you are Fecundity!
You tend by straight and noble paths towards a more perfect race,
blasting the seeds of sickness
and righting the flaws which threaten its needful soundness.
And you quicken within the athlete the wish to see
growing about him brisk and sturdy sons to follow him in the arena
and in their turn bear off joyful laurels.

7

โอ้ กีฬา เจ้าเป็นประดูจผู้นำความเจริญประเมินผล
เจ้าดำเนินอยู่ในทางสายตรงและสูงส่ง มุ่งหน้าแต่จะให้มนุษยชาติจำเริญ ๆ ยิ่ง
ทั้งช่วยปัดเป่าโรคาพยาธิ
ทั้งแก่อุดจุดบกพร่อง ที่ขวางตันกั้นความเจริญเผชิญหน้า
กระนั้นแล้วเจ้ายังมีใจอยากให้นักกีฬาเห็น
ทายาทตนเติบโตเจริญรอยทะยอยสู่ สนามประลองปองชัย
ผลัดเป็นผู้ครองมงกุฎชัยใคร่ปีติ สืบต่อไปจากเขาเท่านั้นเอง

O Sport, you are Progress!
To serve you well
man must better himself in body and in soul.
You enjoin him to observe a loftier hygiene;
You require him refrain from all excess.
You teach him wise rules which will give his effort the maximum intensity
without impairing the balance of his health.

8

โอ้ กีฬา เจ้าเป็นเสมือนผู้ดำเนินเดินก้าวหน้าถาวรธาร
คนที่จะรับใช้เจ้าได้
จักต้องปรับปรุงตัวของเขาทั้งกายและใจ
เจ้าพร่ำสั่งให้เขารักษาสุขภาพ เป็นยอดยิ่งกว่าสิ่งใด
เจ้าต้องการให้เขาเว้นการควรเว้น ที่เห็นว่าเกินควร
เจ้าสอนให้เขารู้หลัก รู้จักทำตัวให้ก้าวหน้าสถาพร
โดยไม่บั่นทอนสุขภาพตัวเขาเอง

IX

O Sport, you are Peace!
You forge happy bonds between the peoples
by drawing them together in reverence for strength
which is controlled, organized and self-disciplined.
Through you the young of all the world lean to respect one another,
and thus the diversity of national traits
becomes a source of generous and peaceful emulation.

9

โอ้ กีฬา เจ้าเป็นดังผู้ยังสันติภาพตราบสิ้นกาลนาน
เจ้าสร้างสรรค์สุขสัมพันธ์ระหว่างกัน ในบรรดาชนชาติทั้งหลายแหล่
ซึ่งล้วนต่างลากพากันมา เพื่อคารวะกำลังพลังขลัง
ที่ได้รั้งยุดฉุดยั้งบังคับข่ม ไว้มั่นแล้ว
เจ้าเป็นสื่อกลาง ที่เยาวชนทั้งโลกจะรู้จักไหว้ ให้ความเคารพต่อกันและกัน
แล้วเมื่อนั้นความที่แตกต่างกันใด ๆ ในแต่ละชาติ
จะกลายเป็นอาทรวอนใจ ให้มีความสงบสุขที่ทัดเทียมกันถ้วนหน้า

ปิแอร์ และ มารี เดอ กูแบร์แตง หลังแต่งงาน

ห้องหนังสือของกูแบร์แตง

หลุมฝังศพกูแบร์แตงที่โลซาน

กูแบร์แตงในสงครามโลกครั้งที่ 1

อนุสาวรีย์ที่โอลิมเปีย บรรจุหัวใจของกูแบร์แตง

หน้าว่าง

บทที่ 5
คณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ

นาวาอากาศเอก ภูมิ หุราพันธุ์

ประวัติ *(จากข้อเขียนของ Mme Monique Berlioux)*

ความสำเร็จในการรื้อฟื้นกีฬาโอลิมปิคของ บารอง ปีแอร์ เดอ กูแบร์แตง ณ กรุงปารีส เมื่อ 23 มิถุนายน ค.ศ. 1894 เป็นผลให้มีการพิจารณาก่อตั้ง คณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ (คอป)-Comité International Olympique (CIO)/International Olympic Committee (IOC) ในวันเดียวกันนั้น การก่อตั้งคณะกรรมการนี้ขึ้นมาก็เพื่อให้กำกับดูแลการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคต่อไป

การประชุมใหญ่ระหว่างประเทศ เพื่อพิจารณาสถานภาพของนักกีฬาสมัครเล่น ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงปารีส ตั้งแต่ 16 ถึง 23 มิถุนายน 1894 ในโรงละครใหญ่ของซอร์บอนน์ ซึ่งมีที่นั่งครึ่งวงกลม ณ ใจกลางของมหาวิทยาลัยฝรั่งเศส ซึ่งก็แปลกที่มหาวิทยาลัยนี้ไม่ชอบกีฬาเอาเสียเลย แต่ก็ยอมให้มีการประชุมเกี่ยวกับกีฬากันได้

พอถึงวันสุดท้ายของการประชุม ที่ประชุมซึ่งประกอบด้วยคณะผู้แทน 79 คณะและสมาคมกีฬา 49 สมาคมจาก 12 ประเทศ ได้พิจารณาวาระการประชุมข้อที่ว่าด้วย การรื้อฟื้นกีฬาโอลิมปิค ซึ่งกูแบร์แตงได้บรรจุเติมท้ายไว้อย่างแนบเนียน เพราะเป็นโอกาสเหมาะที่หลายชาติมาร่วมประชุมกันอยู่แล้ว ความดำริที่จะทำอะไรสำคัญเกี่ยวกับระหว่างประเทศก็โอกาสนี้แหละ

เมื่อเริ่มประชุมพิจารณาวาระนี้ เพลงสดุดีเทพเจ้าอาพอลโล ซึ่งเพิ่งค้นพบได้ที่เมืองเดลพีประเทศกรีก ก็ดังกังวานกระหึ่มขึ้นมา ทำให้สร้างบรรยากาศที่กูแบร์แตงต้องการนักหนา

เสมือนต้องมนต์ขลัง ที่ประชุมพร้อมใจกันสนับสนุนเป็นเอกฉันท์ และตกลงให้รื้อฟื้นกีฬาโอลิมปิคโดยเลือกจัดการแข่งขันตามธรรมเนียมชนชาติเอลลีน (กรีก) ณ กรุงอาเธนส์ ในปี 1896 เป็นครั้งแรกในสมัยปัจจุบันที่ขบวนการโอลิมปิคจะได้เริ่มก้าวย่างต่อไปใหม่

หลักการและรายละเอียดของขบวนการโอลิมปิค เกี่ยวกับคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศสหพันธ์กีฬาระหว่างประเทศ คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติ รวมทั้งพิธีการต่าง ๆ กูแบร์แตงได้เตรียมการไว้อย่างดีก่อนแล้ว ตัวท่านเองซึ่งเป็นผู้นิยมชนชาติ เอลลีน ผู้หนึ่ง ได้ศึกษาการบริหารงานจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคโบราณที่มีขึ้นในห้วงสมัยเพริ เคิลส์ (ศตวรรษที่ 5 ก่อนคริสตศักราช) ในสมัยนั้นมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ตัดสิน พลเมืองที่มั่งมีมีรับผิดชอบในเรื่องการเงิน ผู้ฝึกสอนไม่ได้รับค่าจ้างและมักต้องร่วมออกค่าใช้จ่ายด้วย นักกีฬาทุกคนพากันจัดแจงและเตรียมพื้นที่สนามที่ตัวจะลงแข่งขันที่โอลิมเปีย พิธีทางลัทธิศาสนายังคงมีการบวงสรวงบูชาเทพเจ้าซูส (เธียส)

แรกเริ่มทีเดียว กูแบร์แตงได้วางโครงสร้างของการจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคด้วยตนเองเมื่อท่านได้กำหนดหลักการและกฎข้อบังคับไว้ให้แล้ว ท่านจะเกี่ยวข้องแต่เพียงหลักใหญ่ ๆ เท่านั้นท่านต้องการให้คณะบุคคลกลุ่มหนึ่งกำหนดนโยบายทั่วไป และเป็นผู้พิทักษ์แนวความคิดนั้น คณะกลุ่มบุคคลนี้ซึ่งเป็นเสมือนสมาคมใหญ่สมาคม

หนึ่ง จะต้องเป็นอิสระ (ไม่ขึ้นกับใคร) เป็นองค์การระหว่างประเทศที่มีอำนาจสูงสุด และคงไว้ซึ่งความสถิตสถาพรตลอดไปอย่างแน่นอน สมาคมนี้ได้ก่อกำเนิดขึ้นจากการประชุมคองเกรสครั้งนั้นที่กรุงปารีส ค.ศ. 1894 มีชื่อว่า "คณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ" กูแบร์แตงเป็นผู้เลือกเฟ้นกรรมการชุดแรกของคณะกรรมการนี้ ซึ่งรวมทั้งตัวท่านเองด้วยได้จำนวนรวม 15 คนจาก 12 ประเทศ

คณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ เป็นชื่อที่เรียกยาว จึงมักใช้ตัวอักษรย่อว่า คอป หรือ เซอีโอ ในภาษาฝรั่งเศส หรือ ไอโอซี ในภาษาอังกฤษ

คอป มีอำนาจที่ไม่มีใครกล้าเถียง ในฐานะเป็นมัคคุเทศก์ ผู้พิทักษ์และผู้พิพากษา เป็นองค์กรสูงสุดในขบวนการโอลิมปิค เป็นหลักหินและศิลาฤกษ์

นอกจากนี้ ขบวนการโอลิมปิคยังประกอบด้วย

สหพันธ์กีฬาระหว่างประเทศ (สกป) - (International Sports Federaations (ISFs) ซึ่งเป็นสหพันธ์กีฬาระหว่างประเทศทั้งหลาย มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านการจัดดำเนินงาน การบริหารการเทคนิค และการส่งเสริมกีฬาแต่ละชนิดของตน รวมทั้งการควบคุมสมาคมกีฬาแห่งชาติของแต่ละประเทศที่เป็นสมาชิก

นักกีฬา (athletes) อันเป็นตัวบุคคลที่แสดงถึงปฏิบัติการแห่งโอลิมปิค นัยหนึ่ง คือ ตัวตนบุคคลที่กระทำการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค

คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติ (คอช) - National Olympic Committees (NOCs) ซึ่งเป็นองค์การกีฬาแห่งชาติของแต่ละประเทศ ที่เป็นสมาชิกกับคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศคอช เหล่านี้เป็นประดุจสาขาของ คอป. และได้รับมอบหมายให้ส่งเสริมขบวนการโอลิมปิคภายในอาณาเขตแห่งประเทศของตน และควบคุมการปฏิบัติตามข้อบังคับของ คอป ณ ที่นั้น

คอป มีความมุ่งหมาย 3 ประการ คือ

1. ต้องให้มีการฉลองกีฬาโอลิมปิคเป็นประจำสม่ำเสมออย่างแน่นอน

2. ปรับปรุงให้การแข่งขันกีฬาโอลิมปิคดียิ่ง ๆ ขึ้น และยิ่งด้วยคุณค่าสมกับความรุ่งเรืองในอดีต และรักษาไว้ซึ่งอุดมคติอันสูงส่งที่บันดาลให้มีการรื้อฟื้นขึ้นมา

3. ส่งเสริมหรือจัดการแข่งขันกีฬาทุกประเภท และโดยทั่วไปแล้ว ให้ดำเนินการทุกอย่างที่จะทำให้กีฬาแข่งขันสมัยใหม่ดำเนินไปตามครรลองที่ถูกต้อง

คอป. เป็นองค์การที่หาคนมาทำงานเอง ไม่มีใครแต่งตั้ง แต่พิจารณาคัดเลือกกันเองกูแบร์แตงต้องการให้กรรมการของคณะกรรมการ ฯ เป็นผู้รักษา (ทรัสตี) ความมุ่งหมายของกีฬาโอลิมปิค ผู้ที่ได้รับเลือกเข้ามาต้องเป็นผู้รู้เรื่องกีฬา และมีฐานะดีอยู่ในประเทศชาติของตน เนื่องด้วยตามหลักการของกูแบร์แตงเกี่ยวกับการเป็นผู้แทนนั้น "กลับตรงกันข้าม" กรรมการ คอป.เป็นเอกอัครราชทูตจากคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศไปประจำในประเทศของตน ไม่ใช่เป็นเอกอัครราชทูตของประเทศตนประจำ คอป. ฉะนั้น โดยตำแหน่งแล้วเรียกว่า กรรมการ คอป. ในประเทศ (ของตน) เช่น กรรมการ คอป.ในประเทศไทย (IOC member in Thailand หรือ Member of the I.O.C. in Thailand) คือ พลอากาศเอก ทวี จุลละทรัพย์

แต่เดิมผู้เป็นกรรมการ คอป. ไม่ต้องปฏิญาณตน จนเมื่อ ค.ศ. 1955 เป็นต้นไป ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการ คอป. เวลาแนะนำตัวต่อคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ จะกล่าวข้อความ ต่อไปนี้

Recognizing the responsibilities that go with the great honour of serving as (one of) the representative (s) of the International Olympic Committee in my country, (.....). I bind myself to promote the Olympic Movement to the best of my ability and to guard and preserve its fundamental principles as conceived by the Baron Pierre de Coubertin, keeping myself as a member free from all political, sectarian and commercial influence.
(ด้วยตระหนักถึงความรับผิดชอบกอปรด้วยเกียรติอันสูง ในการเป็นผู้แทนของคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศในประเทศของข้าพเจ้า (.....) ข้าพเจ้าขอให้คำมั่นว่า จะส่งเสริมขบวนการโอลิมปิคเต็มความสามารถของข้าพเจ้า และจะพิทักษ์รักษาหลักมูลของขบวนการนี้ ตามที่ท่านบารอง ปิแอร์ เดอ กูแบร์แตง ได้กำหนดไว้ ทั้งจะมีความสำรวม ในฐานะกรรมการ ปราศจากซึ่งอิทธิพลทางการเมือง ทางลัทธิศาสนาและทางการพาณิชย์ใด ๆ ทั้งสิ้น)

ผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นกรรมการ คอป. ซึ่งมีจำนวนมาก มีคณะบริหารของคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศเป็นผู้พิจารณาเสนอสมัชชาใหญ่ ดุลยพินิจของคณะบริหารมักจะผ่านการยอมรับเสมอ

จนถึงปี 1966 กรรมการ คอป. ได้รับเลือกตั้งเป็นตลอดชีพ แต่ถ้าจะร้องขอเป็นกรรมการกิติมศักดิ์ก็ได้ และมาร่วมประชุมได้โดยไม่มีสิทธิ์ออกเสียง แต่ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งหลัง 1966 ต้องพ้นสมาชิกสภาพเมื่ออายุ 72 ปี บางคนก็ออกไปก่อนถึงอายุนั้น และในกรณีที่เหลือเกินจริง ๆ คณะกรรมการมีสิทธิ์บอกให้ออกไปเสียก็ได้

ตั้งแต่ปี 1974 กรรมการกิติมศักดิ์มาร่วมการประชุมไม่ได้ คงมีเอกสิทธิ์แต่เพียงได้ที่นั่งที่สงวนไว้ในการมาดูการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค กรรมการ คอป. ต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศของตนด้วยเหตุฉะนี้ กษัตริย์คอนสแตนตินแห่งประเทศกรีก ซึ่งได้รับเลือกตั้งปี 1963 ขณะยังทรงเป็นมกุฎราชกุมาร ต้องสเด็จลาออกในปี 1974 และทรงเป็นกรรมการกิติมศักดิ์

กฎข้อบังคับบางประการไม่มีเขียนไว้ให้จะแจ้ง เมื่อตอนจัดตั้งคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ ประชาชาติที่เป็นผู้ก่อตั้งมีสิทธิ์ได้มีผู้แทนหลายคน เช่น ฝรั่งเศสและสหรัฐอเมริกา มีถึง 4 คนในปี 1966 จำนวนนี้ลดลงเหลือ 3 ปัจจุบันนี้ให้มีได้ 2 สำหรับประเทศที่เคยจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคหรือสำหรับประเทศที่มีประเพณีโอลิมปิคมายาวนาน หรือประเทศที่มีอาณาเขตกินพื้นที่กว้างใหญ่ไพศาลแนวโน้มมีที่จะให้การเป็นผู้แทน คอป. ตามอัตราส่วนของชาติลดลงเหลือหนึ่งเท่านั้นในกรณีที่ทำได้ อย่างเช่น เบลเยี่ยมและเนเธอร์แลนด์ ทั้ง ๆ ที่สองประเทศนี้เคยจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคมาแล้ว

จำนวนกรรมการ คอป. เพิ่มขึ้นเรื่อยตั้งแต่แรกเริ่ม 15 ในปี 1894 มาเป็น 58 ตอนจะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 แล้วก็ 67 ในปี 1936 และ 72 ในปี 1951 ซึ่งเป็นปีที่ประธาน คอป. ซีกฟริด เอนด์ซเตริม เสนอชื่อกรรมการคนแรกจากประเทศในยุโรปตะวันออก คอนสตานติน อันเดรียนอฟแห่งสหภาพโซเวียต แต่ที่ประชุมต้องสัตยาบันก่อน

ในปี 1974 คอป.มีกรรมการ 78 คนใน 62 ประเทศ (ปัจจุบัน ค.ศ. 1983 มี 88 คน) แผ่ไปทั้ง 5 ทวีป ดังนี้ อัฟริกา 11 เอเชีย 12 อเมริกา 17 ยุโรป 35 โอเชียเนีย 3 กรรมการ 32 คนจากจำนวนนี้ได้รับเลือกมาจาก "โลกที่ 3" ล้วนแต่มีฐานะที่แตกต่างกันมาก มีตั้งแต่ประมุขของรัฐจนถึงเอกอัครราชทูต และจากศาสตราจารย์ทางพลศึกษาจนถึงแพทย์ หกประมุขของรัฐต่างหรือเคยมีที่นั่งบน คอป. เช่น ประธานาธิบดีอาร์เจนตินา 2 คน เจ้าชายเรเนียที่ 3 แห่งโมนาโก เจ้าชายลิคเตนชไตน์ แกรนดยุคแห่งลูกเซมบรูก และอดีตกษัตริย์แห่งเฮลลีนส์ คอนสตานตินที่ 2

ตั้งแต่ตั้งคณะกรรมการนี้มา ได้มีกรรมการกว่า 300 คน ในจำนวนนี้ 50 คนเคยร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคในฐานะนักกีฬาแข่งขัน ในจำนวน 10 กว่าคนมีที่ได้เหรียญทองเป็นต้น มาร์ควิสแห่ง เอ็กซเตอร์ (ประเทศอังกฤษ

วิ่งข้ามรั้ว 400 เมตร ในปี 1928) มาซาจิ กิโยกาวา (ประเทศญี่ปุ่น ว่ายน้ำประเภทกรรเชียง 100 เมตร ในปี 1932) จูเลียน เค. โรสเวลท์ (สหรัฐอเมริกาเรือใบขนาด 6 เมตร ในปี 1952) สเวน โธเฟลท์ (ประเทศสวีเดน ปัญจกรีฑาสมัยใหม่ ในปี 1928)

เมื่อตอนแรกเริ่มและต้น ๆ ปี กูแบร์แตงขัดขวางเต็มที่ ไม่ให้ผู้หญิงร่วมแข่งขันกีฬาโอลิมปิคยิ่งกว่านั้น ผู้ก่อตั้งกีฬาโอลิมปิคปัจจุบันผู้นี้ไม่เคยคิดที่จะให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนในกิจการโอลิมปิคแม้แต่ระดับใดเลย ในตอนหลังสมัยลอร์ด ดิลลานิน เป็นประธาน ความคิดที่จะให้ผู้หญิงเป็นกรรมการ คอป.ได้เป็นที่ยอมรับกัน และต่อไปคงจะมีกรรมการผู้หญิงที่ได้รับแต่งตั้งในที่ประชุมใหญ่ไม่น้อยกว่า 2-3 คน

สมัชชาใหญ่ตามธรรดาประชุมกันปีละครั้ง และสองครั้งในปีที่มีการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค การประชุมนี้เรียกว่า Session ครั้งที่เท่านั้นเท่านี้ ในการประชุมจะมีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนาขบวนการโอลิมปิค ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น กำหนดการของการประชุมมีระเบียบวาระที่เป็นหัวข้อใหญ่ ๆ เช่น การเลือกตั้ง การรับกรรมการใหม่ การแก้ไขกฎข้อบังคับ การเปลี่ยนแปลงกำหนดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค ความเกี่ยวข้องกับสหพันธ์กีฬาระหว่างประเทศ คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติและการพิจารณาของคณะกรรมการถาวรกว่า 10 คณะ ที่ว่าด้วยเรื่องการเงิน การแพทย์ การสมัครเล่นหนังสือพิมพ์และประชาสัมพันธ์ และอื่น ๆ ที่สุดแล้วแต่จะตั้งขึ้น

สมัชชารับข้อเสนอแนะจากคณะบริหารด้วยการยกมือ เพียงแต่มีคะแนนเสียงข้างมากก็ใช้ได้ยกเว้นการเปลี่ยนแปลงกฎข้อบังคับ ซึ่งจะต้องมีเสียงข้างมากสองในสาม (ต้องมีผู้เข้าประชุมอย่างน้อย 30 คน) ถ้าสำหรับการเลือกตั้งจะต้องมีเสียงข้ามากอย่างเด็ดขาด

ทุก ๆ สี่ปี การประชุมใหญ่จะต้องพิจารณาเลือกเมืองที่จะเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคทั้งฤดูร้อนและฤดูหนาว โดยการลงคะแนนลับ บางทีก็ต้องลงคะแนนกันหลายหนถ้าการอภิปรายเป็นไปอย่างเข้มข้น ในระหว่างสามปีที่เหลือ คณะกรรมการจัดการแข่งขันของเมืองที่ได้รับเลือก จะต้องรายงานความก้าวหน้าอย่างละเอียดมาให้พิจารณา การประชุมใหญ่ของคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศทุกครั้ง จะมีการแสดงและพิธีการบางอย่างที่โอ่อ่า การประชุมใหญ่ครั้งที่ 75 ณ กรุงเวียนนา ในปี 1974 มีพิธีเปิดด้วยสนุทรพจน์ของประธานาธิบดีสาธารณรัฐออสเตรีย รูดอลฟ เคียซชเลเกอร์ ประธานคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งออสเตรีย และประธาน คอป. แล้วก็บรรเลงเพลงสรรเสริญโอลิมปิค และดนตรีของซูเบิร์ต และโมสาร์ต จากนั้นก็เบิกตัวกรรมการ คอป. ต่อประมุขของประเทศ การเลี้ยงรับรองก็มีกันตลอดงาน ซึ่งมักจะเป็นโอกาสเอาข้ออภิปรายที่โต๊ะการประชุมมาฝอยกันต่ออย่างสนุก

ในปี 1921 กูแบร์แตง แต่งตั้งคณะบริหารชุดแรก ประกอบด้วยกรรมการ 5 คน ซึ่งต่อมาเพิ่มขึ้นถึง 9 คนเต็มคณะ ตลอดสมัยประชุม มีประธาน คอป. ซึ่งอยู่ได้ 8 ปี และมีสิทธิ์รับเลือกตั้งต่ออีกทีละ 4 ปี รองประธานคนที่ 1,2 และ 3 อยู่ได้ 4 ปี และไม่มีสิทธิ์ได้รับการเลือกตั้งใหม่และมีตำแหน่งตามอาวุโส กรรมการอีก 5 คน อยู่ 4 ปีมีสิทธิ์เลือกตั้งใหม่หลังจากเว้นว่างไปแล้ว 1 ปี

คณะบริหารนอกจากมีหน้าที่อำนวยการ คอป. ยังต้องเตรียมงานการประชุมใหญ่ พิจารณาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับขบวนการโอลิมปิค และเรียกประชุมกันต่างหากจากการประชุมใหญ่อย่างน้อยปีละครั้ง

งานธุรกการและวิจัยเป็นหน้าที่ของฝ่ายเลขาธิการ ซึ่งมีสำนักงานเป็น headquarters ที่โลซาน ประเทศสวิส หัวหน้าฝ่ายเลขาธิการเป็นผู้อำนวยการ มีผู้ช่วยเป็นผู้อำนวยการทางเทคนิคคนหนึ่ง และคณะเจ้าหน้าที่

ประกอบก้วยเจ้าหน้าที่แปลเอกสาร ล่ามและบรรณารักษ์

คณะาบริหารมีหน้าที่อีกอย่างหนึ่ง เกี่ยวกับการประชุมร่วมกับสหพันธ์กีฬาระหว่างประเทศ (สกป) ทุกปีเว้นปี และกับคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติ (คอช) ซึ่งส่งผู้แทน 2 หรือ 3 คนมาร่วมการประชุมกับคณะบริหาร คอป. อย่างนี้เป็นระเบียบปฏิบัติประจำ เพื่อความสมานฉันท์และประสานงานภายในขบวนการ

อนึ่ง เพื่อมิให้เป็นที่ครหาว่า คอป. เป็น "หน่วยงานเฉพาะวงใน" จึงได้เปิดให้บุคคลภายนอกที่มีความชำนาญเฉพาะอย่างและไม่เป็นกรรมการ คอป. เข้ามาเกี่ยวข้องกับสมัชชาอย่างใกล้ชิด โดยให้เป็นกรรมการของคณะกรรมการเฉพาะอย่างที่ตั้งขึ้น

กฎข้อบังคับเดิมของ คอป. บ่งไว้ว่า สำนักงานจดทะเบียนของคณะกรรมการควรย้ายทุก 4 ปีไปยังประเทศที่จัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคครั้งต่อไป แต่สงครามโลกครั้งที่ 1 ทำให้กฎข้อนี้ต้องเปลี่ยนไป กูแบร์แตง แม้จะอายุ 51 ปีแล้วเมื่อสงครามนี้เกิดขึ้นยังอุส่าห์ไปสมัครเข้าเป็นทหารในกองทัพบกและบอกเพื่อนกรรมการของท่านว่า รู้สึกว่ามัจะไม่ถูก ที่คอป. จะมีประธานเป็นทหาร ท่านจึงได้ขอให้ บารอง กอดฟารวา เดอ บลอเน ชาติสวิส รับหน้าที่ประธานต่อจากท่าน

เป็นเวลานานทีเดียวที่ท่านผู้ก่อตั้งกีฬาโอลิมปิคปัจจุบัน ติดใจไปอยู่ที่เมืองเงียบ ๆ แถบทะเลสาบเจนีวา เมืองนั้นคือ โลซาน ในท้องที่จังหวัด โว (Vaud) ของประเทศสวิส ทั้งนี้ ด้วยความเป็นห่วงในความปลอดภัยของสถาบันโอลิมปิค อันเป็นสาเหตุให้ท่านตัดสินใจไปตั้งสำนักงาน คอป. ที่โลซานและได้มีการลงนามตั้งศูนย์กลางโลกสำหรับการดำเนินงานด้านธุรกการและบรรณสารของ โอลิมปิคนิยมที่ชุบชีวิตใหม่ในเมืองนั้น

หลังจากการสงบศึกในปี 1918 แล้ว กูแบร์แตงก็ยังช่างเป็นนักทุนนิยมเสียจริง ๆ กลัวว่าสันติภาพนั้นจะไม่ยั่งยืนไปเท่าไหร่ ฉะนั้น ท่านเห็นความจำเป็นว่า คอป.ควรคงมีกองบังคับการไว้อยู่ในประเทศสวิส "ประเทศที่คงความเป็นกลางถาวร" ก่อนปี 1922 คอป. มีสำนักงานที่เป็นห้องหับอยู่จริง ๆ ในโลซาน โดยอาศัยชั้นหนึ่งของคฤหาสน์ "มอง เรอโป (Mon Repos)" ซึ่งเป็นที่น่าอยู่แห่งหนึ่ง และกูแบร์แตงก็ใช้ห้องสองห้องของคฤหาสน์นั้นเป็นที่อยู่อาศัยจวบจนวาระสุดท้ายแห่งชีวิตของท่าน

ในปี 1968 คอป. ย้ายมาอยู่ที่ปราสาท ซาโต เดอ วิดี ซึ่งเป็นเคหะหลังใหญ่ ณ ชานเมืองโลซานบนฝั่งทะเลสาบเจนีวา

แปลกที่ คอป. ไม่มีฐานะทางกฎหมาย กูแบร์แตงและประธานคนต่อ ๆ มา รวมทั้งบรันเดจ พออกพอใจกับอิสรภาพนี้ แต่ก็ทำให้มีเรื่องยุ่งยากบางประการในสังคมปัจจุบัน เช่น ในการทำสัญญาใด ๆ

ธง คอป. มีรูปวงกลมห้าห่วง คล้องไขว้เรียงกันสองแถว พร้อมด้วยสีตามลำดับจากต้นเสาธง สีน้ำเงิน เหลือง ดำ เขียว และแดง บนพื้นธงสีขาว สีเหลืองและสีเขียวอยู่ใต้อีกสามสีห่วงเหลืองคล้องห่วงน้ำเงินและห่วงดำห่วงเขียวคล้องห่วงดำและห่วงแดง กูแบร์แตงได้ไปเห็นเครื่องหมายนั้นที่เมืองเดลฟิในปี 1913 "ห่วงห้าห่วงนี้" ท่านเขียนไว้ว่า "แทนห้าส่วนของโลกที่มาเข้าพวกกับโอลิมปิคนิยม และพร้อมที่จะแข่งขันประชันสู้กันอย่างกว้างขวาง สีหกสีที่ประกอบขึ้นนี้เป็นสีที่ทุกประชาชาติมีกันทั้งนั้น" ธง คอป. ได้ปลิวสะบัดเป็นครั้งแรกที่กรุงปารีส เดือนมิถุนายน 1914 ในการประชุมคองเกรสครบรอบ 25 ปี ของการก่อตั้ง

คำขวัญที่ คอป. เอามาใช้ Citius, Altius, Fortius (เร็วกว่า สูงกว่า แรงกว่า) ได้ปรากฏในการแข่งขันที่แอนต์เวิร์ป ผู้คิดคำสามคำนี้เป็นพระโดมินิกัน บาดหลวง อังรี ดิดองเป็นอาจารย์ที่กูแบร์แตงเคารพมาก สอนหนังสือที่วิทยาลัยอาร์เกยล์ ปารีส ท่านบาดหลวงต้องการให้นักเรียนทุกคนเล่นกีฬา เมื่อทั้งสองท่านได้พบกันในกลางแจ้งวัน

หนึ่ง ท่านประกาศว่า "นี่แน่ะเอาสัญญาผ่านนี้ไป - คิติอุส อัลติอุส ฟอร์ติอุส"

อนึ่ง คอป. ยังมีคำขวัญที่สองอีก เรื่องมีอยู่ว่า กูแบร์แตงได้ไปฟังเทศน์ที่วิหารเซนต์พอลในกรุงลอนดอน เมื่อ 19 กรกฎาคม 1908 ในโอกาสแห่งการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคครั้งที่ 4 ท่านบาดหลวงแห่งเพนซิลวาเนีย เอ่ยวาจาออกมาประโยคหนึ่งที่สะดุดใจกูแบร์แตง ท่านแสดงปาฐกถาธรรมว่า *"สิ่งสำคัญในกีฬาโอลิมปิคถึงจะได้ชัยชนะไปก็ไม่มากนักเหมือนกับที่ได้ร่วมการแข่งขัน" (The important thing in the Olympic Games is not so much to have been victorious as to have taken part.)*

สองสามวันต่อมา เพื่อตอบแทนพระคุณของผู้ให้ข้อคิดนี้ กูแบร์แตงกล่าวในสุนทรพจน์ว่า

"สิ่งสำคัญที่สุดในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคมิใช่อยู่ที่ เอาชัย แต่ได้ร่วม ชิงชัย เช่นเดียวกับสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิตมิใช่อยู่ที่ ความมีชัย แต่อยู่ที่ มีการต่อสู้ สิ่งสาระมิใช่อยู่ที่ รบชนะ แต่ รู้ชนะ"

(The most important thing in the Olympic Games is not to win but to take part, just as the most important thing in life is not the triumph but the struggle. The essential thing is not to have conqureed but to have fought well.)

ข้อความนี้จะปรากฏที่แผ่นป้ายคะแนนอิเลคทรอนิคในพิธีเปิดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคปัจจุบัน

เพลงโอลิมปิค (Olympic hymn) ที่มีท่วงทำนองช้า ๆ และฟังครึ้ม ๆ แต่งขึ้นในปี 1896 โดยคนกรีก ชื่อ สปีรอส ซามาราส และใส่เนื้อร้องโดย คอสติส ปาลามาส ยังคงใช้อยู่ในงานโอลิมปิคทุกครั้ง ทั้ง ๆ ที่มีเสียงเรียกร้องให้เปลี่ยน แต่ก็ไม่มีใครสามารถคิดจังหวะจะโคนได้ดีกว่านั้น

กูแบร์แตงเป็นคนที่มองกว้าง ตั้งแต่แรกแล้วท่านต้องการให้การแข่งขันกีฬาโอลิมปิค จัดเป็นรูปร่างของปิรามิด โดยมีการแข่งขันระดับชาติเป็นฐาน แล้วถึงเป็นระดับทวีป ความคิดนี้ยังไม่เป็นผลออกมา จนกระทั่งหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 คอป. ให้ความอุปถัมภ์การจัดการแข่งขันกีฬาลาติน - อเมริกันในปี 1922 แล้วก็อัฟริกันเกมส์ในปี 1925 (แต่ยกเลิก) จากนั้นก็มีระดับทวีปและระดับภูมิภาคอื่น ๆ เรื่อยมา เช่น แพน-อเมริกัน เกมส์ เอเชียนเกมส์ เมดิเตอเรเนียนเกมส์ อัฟริกันเกมส์ ฯลฯ

ความร่วมมือระหว่าง คอป. กับ สกป. ทั้ง 26 สหพันธ์ ที่มีกีฬาบรรจุในกำหนดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคปัจจุบัน ได้ถึงกันอยู่เสมอ เมื่อตอนแรก ๆ ที่ตั้งขบวนการ ความสับสนยุ่งเหยิงล้วนแต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับกฎข้อบังคับทางเทคนิค ตลอดจนการจัดกีฬาแข่งขัน ขณะนั้นกีฬาที่เป็นสหพันธ์ระหว่างประเทศมีเพียงสองสามกีฬา กติกาสำหรับการแข่งขันในแต่ละประเทศ มักจะต่างกำหนดกันขึ้นเองหลายแบบหลายกฎ การโผล่ขึ้นของขบวนการโอลิมปิค และความที่นักกีฬามีความปรารถนาที่จะแข่งขันในกีฬาโอลิมปิค ทำให้ต้องจัดระเบียบเรียบร้อยอย่างเป็นทางการระหว่างประเทศและแรงกระตุ้นที่มิให้บังเกิดเป็นอย่างอื่นไปได้ ปัจจุบันกีฬาที่บรรจุในกำหนดการแข่งขันโอลิมปิคเข้ารูปเข้ารอยเป็นระเบียบเรียบร้อย แต่ในการแข่งขันหนแรก ๆ กูแบร์แตงและคณะกรรมการของท่านต้องอดทนต่อการทะเลาะเบาะแว้งที่โกลาหลวุ่นวาย และแม้ขบวนการโอลิมปิคมีจุดยืนที่เป็นหลักความเข้าใจ ก็ต้องหาทางประนีประนอมให้จนได้

การแข่งขันกีฬาโอลิมปิคครั้งแรก ซึ่งกอรปด้วยความพยายามของ คอป.จนจัดขึ้นได้ ทำให้ขยายความก้าวหน้าไปได้มาก จนมีสมาคมกีฬาของชาติและสหพันธ์ระหว่างประเทศเกิดขึ้น แต่สมาคมกีฬาและสหพันธ์เหล่านี้จะมาทำตัวเป็นใหญ่กว่า คอป. ไม่ได้ ท่านได้กันอำนาจนี้ไว้อย่างชัดแจ้งตั้งแต่ต้นแล้ว ดังคำเตือนที่ท่านติงไว้

กรรมการ คอป. เป็นผู้พิทักษ์ความมุ่งหมายของกีฬาโอลิมปิค และมีหน้าที่ต้องจัดให้มีการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคทุกสี่ปีตามความมุ่งหมายนั้น แต่มิใช่หมายความว่าจะเป็นฝ่ายเทคนิคเสียเอง

ในระยะต้น ๆ ปี 1960 สหพันธ์กีฬาหลายแห่งไม่พอใจการกระทำและตัดสินใจบางอย่างของ คอป. โดยเฉพาะเกี่ยวความเป็นนักกีฬาสมัครเล่น และต้องการจะมีน้ำหนักเสียงมากขึ้นส่วนใหญ่ (แม้ไม่ใช่สหพันธ์กรีฑาสมัครเล่นระหว่างประเทศซึ่งมีอำนาจ) ได้พากันตั้งสมัชชาสหพันธ์ระหว่างประเทศขึ้นในปี 1967

กูแบร์แตงเคยนึกเกรงอยู่เสมอว่า คอป. จะโดดเดี่ยวอยู่ตามลำพัง ด้วยเหตุฉะนั้น จึงมีคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติทั่วโลก (ถึงค.ศ. 1983 มี 154 ประเทศ) ซึ่งท่านต้องการตั้งเป็นสาขาของ คอป. ไว้ทุกประเทศ เพื่อจะได้ทำให้การร่วมแข่งขันของนักกีฬาจากทั่วโลกง่ายขึ้นและมีระเบียบวินัย นี่ก็เหมือนกัน ท่านไม่รอช้าที่จะกำหนดงานในหน้าที่และบอกกล่าวให้รู้ถึงอันตรายที่จะมีมา ในปี 1903 ท่านให้ความเห็น ดังนี้

คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติจะต้องไม่แสดงว่ามาจากสมาคมกีฬาใหญ่ ๆ ของประเทศ ให้คณะกรรมการนี้ดำรงคงอยู่อย่างสถิตสถาพรเรื่อยไปจะเป็นการดีที่สุด.....อย่าหาว่าจะมีอันตรายอะไรนักเลยที่ให้คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติเป็นผู้หมุนกงล้อการกีฬาของประเทศ (The NOCs must not be an emanation of the main sports federations or associations of the country. There is every advantage in these committees being permanent..... One cannot insist too strongly on the danger of making a National Olympic Committee the main guiding coh in the sporting activity of a country)

การใช้คอช. ในบางประเทศที่พัฒนากีฬาเพื่อความมุ่งประสงค์ทางการเมืองและอื่นใด เริ่มทำความกังวลแก่ คอป. ใน 50 ปีให้หลังจากที่กูแบร์แตงเขียนข้อความนั้น และเดี๋ยวนี้ก็ยังทำความกังวลใจนั้น ในปี 1954 คอป.ได้วางกฎข้อ 24 เกี่ยวกับเงื่อนไขในการดำรงความมุ่งหมายของ คอช. กล่าวคือ คอช. จักต้องประกอบด้วยผู้แทนของสมาคมกีฬาอย่างน้อยที่สุด 5 สมาคมที่สหพันธ์กีฬาระหว่างประเทศของกีฬานั้นยอมรับนับถือ กรรมการ คอป. ในประเทศนั้น ๆ เป็นกรรมการของ คอช.ในประเทศนั้น ๆ โดยอัตโนมัติ คอป. จะยอมรับนับถือ คอช.ใดก็ต่อเมื่อได้เห็นชอบกับข้อบังคับของ คอช.นั้นแล้วการยอมรับนับถืออาจถอดถอนได้ อย่างเช่นในกรณีของอัฟริกาใต้ ซึ่งถูกขจัดออกไปจากขบวนการโอลิมปิคในปี 1970

ตั้งแต่ก่อตั้งมา คอป. มีประธาน 8 คน คือ Demetris Vikelas, Coubertin, Baron Godfroy de Blonay (ผู้ซึ่งรับช่วงจากกูแบร์แตงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1) Compte de Baillet-Latour, Sigfrid Edstrom, Avery Brundage, Lord Killanin และ Juan Antonio Samaranch

เดเมตริอุส วิเคลาส *(กรีก)* เป็นประธานคนแรกในปี 1894 ส่วนกูแบร์แตงสงวนตำแหน่งเลขาธิการสำหรับตัวเอง วิเคลาส เป็นนักประพันธ์และนักประวัติศาสตร์ที่มีชื่อเสียงแห่งกรุงอาเธนส์ ได้พยายามขจัดความคลางแคลงของชาวกรีกและบุกเบิกการจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคครั้งแรก ณ กรุงอาเธนส์ ในเดือนพฤษภาคม 1896 *(ความจริงชื่อของท่านผู้นี้สะกดด้วยตัว บี แต่ บี ในภาษากรีกเท่ากับ ว)*

เนื่องด้วยกฎข้อบังคับในตอนนั้นกำหนดไว้ว่า ประธาน คอป.ควรจะมาจากประเทศที่จัดการแข่งขันครั้งต่อไป ฉะนั้น เมื่อกรุงปารีสจะต้องจัดถัดไป ผู้นำของ คอป.ก็ย่อมตกอยู่กับกูแบร์แตงตั้งแต่ปี 1896 เพื่อนร่วมงานของท่าน *"บังคับ"* ให้ท่านคงอยู่ในตำแหน่งจนถึง 1925 และคงเป็นกรรมการจนถึงแก่อนิจกรรม *(2 กันยายน 1937)*

อังรี เดอ ไบเยต์-ลาตูร์ แห่งเบลเยียม ซึ่งเป็นกรรมการ คอป.ตั้งแต่ปี 1903 เป็นผู้รับตำแหน่งประธานสืบต่อจากกูแบร์แตงตั้งแต่ 1925 ถึง 1942 ในขณะที่จัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค ณ กรุงแอนท์เวิร์พ *(อาณแวรส์)* จากซากสงครามโลกครั้งที่ 1 ซึ่งมีเวลาเตรียมการเพียงปีเดียวเท่านั้น แล้วก็ยังต้องไปแบกภาระงานฉลองโอลิมปิค *(ครั้งที่ 11)* ในประเทศเยอรมัน *(1936)* อีกด้วย

กีฬาโอลิมปิคแต่ละครั้งมีลักษณะที่แตกต่างกัน และสะท้อนไปถึงภาวะของประชาชาติและมนุษยชาติ กีฬาโอลิมปิคครั้งที่ 11 ณ กรุงเบอร์ลินและการ์มิช-ปาร์เต็นเคียร์เซ็น ได้มาถึงจุดสำคัญที่เกือบจะเป็นการเริ่มต้นใหม่สำหรับโอลิมปิคนิยมสมัยใหม่ กีฬาโอลิมปิคของเยอรมันนาซี เป็นทั้งมหกรรมและมหันตกรรม ที่แสดงอำนาจบาตรใหญ่ขนาดที่ก่อให้เกิดความขมขื่นและขึ้งเคียด แต่ก็ทำให้รู้สึกว่าขบวนการโอลิมปิคชักจะปริกว้างออกไปแล้ว

สิ่งที่มักจะมองข้ามกันไป คือ กีฬาโอลิมปิคครั้งนี้ยกให้เบอร์ลินจัดเมื่อ เดือนพฤษภาคม 1931 โดยการออกเสียงทางไปรษณีย์ 43 ต่อ 16 ไม่ออกเสียง 8 เบอร์ลินชนะบาร์เซโลนา โรม และบูดาเปสต์ ซึ่งถอนตัวก่อนและเข้าข้างเยอรมัน คณะกรรมการโอลิมปิคเยอรมันนั้น ตามกฎที่มีขณะนั้นแจ้งความจำนงว่าต้องการจะจัดกีฬาฤดูหนาวด้วย และได้เลือกสถานที่ไว้ที่การ์มิช-ปาร์เต็นเคียร์เซ็นในปี 1931 นั้น คอป.ได้มอบหมายให้สาธารณรัฐไวมาร์ ซึ่งเป็นข้าศึกของนาซี

อดอล์ฟ ฮิตเลอร์ เสวยอำนาจเมื่อ 30 มกราคม 1933 การประชุม คอป.ครั้งที่ 31 มีที่กรุงเวียนนาเมื่อ 7-9 มิถุนายน ในปีนั้น ไบเยต์-ลาตูร์ได้ขออย่างเป็นทางการให้ผู้แทนของรัฐเยอรมัน *(ไรค์)* รับรองว่าจะปฏิบัติตามกฎบัตรโอลิมปิคหรือยอมสละการจัดการแข่งขัน เขาก็รับรองตามที่ขอร้อง การประชุมที่เวียนนาได้บันทึกเป็น *"หลักการ"* ไว้ว่า ชนชาติยิวเยอรมันจะไม่ถูกกีดกันออกไปจากการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคครั้งที่ 11 กรรมการ คอป.เยอรมันคนหนึ่งในสองคน ชื่อ เธโอดอร์ เลวัลด์ ซึ่งเป็นลูกครึ่งยิวโดยกำเนิด เป็นประธานคณะกรรมการจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคเบอร์ลิน อีกคนหนึ่ง ดร.คาร์ล ริตเตอร์ ฟอน ฮัลต์ เป็นประธานคณะกรรมการจัดการแข่งขันกีฬาการ์มิช ฟอน ฮัลต์ เกิดที่มูนิคในปี 1891 และเป็นบุตรของช่างทำกุญแจ เคยร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคครั้งที่ 5 ณ กรุงสตอคโฮล์ม ได้เป็นกรรมการ คอป.ปี 1929 ได้รับการสถาปนาเป็นอัศวินระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1

ยังไม่ทันที่การประชุม คอป.ครั้งที่ 31 จะเปิด ฮิตเลอร์สั่งปลดเลวัลด์และฟอน ฮัลต์จากประธานคณะกรรมการจัดการแข่งขันทั้งสองคณะ และเอาผู้อำนวยการกีฬาของรัฐที่เพิ่งได้รับการแต่งตั้ง ชื่อ ฮันส์ ฟอน ทซัมเมอร์อุนด์ ออสเต็น เป็นแทน ไบเยต์-ลาตูร์ขอเข้าพบฮิตเลอร์ทันที ซึ่งฮิตเลอร์จำใจต้องยอมให้เข้าพบ ท่านประธาน คอป.กล่าวกับฮิตเลอร์ว่า "การที่คอป.ให้เบอร์ลินและการ์มิชจัดการแข่งขันกีฬาทั้งสองแห่ง ก็โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีของ ฯพณฯ ดร.เลวัลด์และอัศวิน ฟอน ฮัลต์ เป็นสำคัญ ถ้าท่านทั้งสองของเราจะไม่ได้เป็นประธานคณะกรรมการจัดการแข่งขัน คอป.ก็จำเป็นต้องถอนการแข่งขันกีฬาจากทั้งสองเมืองที่ได้รับเลือกตามเงื่อนไขแล้ว เอาไปให้แก่ผู้อื่นที่ขอจัด ฮิตเลอร์เจอคนจริงเข้า ก็เลยต้องยอมอ่อนข้อไปอย่างหมดท่า

การรณรงค์ต่อต้านการจัดการแข่งขันกีฬาในสองเมืองของเยอรมันสมัยฮิตเลอร์ ได้บังเกิดขึ้นอย่างโกลาหลอลหม่าน ไบเยต์-ลาตูร์ได้เชิญฟอน ฮัลต์และเลวัลด์ มายืนยันต่อหน้าสาธารณะเกี่ยวกับคำมั่นสัญญาที่ได้ให้ไว้ในการประชุมที่เวียนนาในนามของประเทศเยอรมัน ทั้งสองย้ำ "เจนนารมณ์"ที่มีต่อนักกีฬาเยอรมันยิว ซึ่งเขารับรองว่าจะไม่อยู่ในฐานะที่เสียเปรียบเมื่อเทียบกับเพื่อนร่วมชาติ "อารยัน" แน่ละ ขณะนั้นการประหัตประหารทางเชื้อชาติกำลังจะอุบัติ และล่อเค้าว่าจะเกิดความสยดสยองซึ่งจะมีมาใน 1938-45

ไบเยต์-ลาตูร์ได้คอยสอบถามเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยตัวเอง และเมื่อ 6 พฤศจิกายน 1935 เขากล่าวที่กรุงเบอร์ลินว่า หลังจากที่เขาได้พูดจากับฮิตเลอร์และสอบถามแล้ว เขามั่นใจว่าจะไม่มีอะไรมาขัดขวางการแข่งขันกีฬาที่เบอร์ลินและการ์มิช เงื่อนไขต่าง ๆ ตามกฎบัตรโอลิมปิคก็เรียบร้อยทุกอย่าง คณะกรรมการโอลิมปิคเยอรมันรับรองเช่นนั้น

คำกล่าวของประธาน คอป.ทำให้ฮือฮากันใหญ่ แต่ก็มิได้หักห้ามการคัดค้าน คอป.ก็สั่นสะเทือนหนักขณะถกเถียงและอภิปรายกัน เอิร์เนสต์ ลี ยานเค กรรมการ คอป.ในสหรัฐฯ ต่อต้านอย่างรุนแรงไม่ให้อเมริกันร่วมการแข่งขันในการกระทำดังกล่าวเขางัดข้อกับแอฟรี บรันเดจ ซึ่งขณะนั้นเป็นทั้งประธานคณะกรรมการโอลิมปิคสหรัฐฯ และนายกสหภาพกีฬาสมัครเล่น บรันเดจกล่าวหาผู้ขัดขวางว่าเป็นผู้ทรยศต่อนักกีฬาสหรัฐฯ

15 กันยายน 1935 ฮิตเลอร์ประกาศ "กฎหมายนึร์นแบร์ก" ซึ่งตราหน้ายิวเป็น "อมนุษย์" และเริ่มประหัตประหารเป็นการใหญ่ ยานเคได้ที ถือเอาเหตุการณ์นี้ดำเนินการณรงค์ขัดขวางการส่งทีมนักกีฬาจากสหรัฐฯ ต่อไป จนที่สุดถึงกับกล่าวคำดูหมิ่น คอป. ที่สนับสนุนไบเยต์-ลาตูร์ คณะบริหารให้ยานเคถอนคำพูด เพราะเป็นการยังความเสียหายต่อ คอป. ฝ่าฝืนกฎข้อบังคับ และแสดงมรรยาทที่ทรามต่อเพื่อนร่วมงาน

ยานเคไม่ยอมขอโทษและก็ไม่ยอมมาร่วมการประชุมครั้งที่ 35 ซึ่งจะมีขึ้นที่กรุงเบอร์ลินก่อนเปิดการแข่งขันตามข้อเสนอของไบเยต์-ลาตูร์ คอป.มีมติให้ขับยานเคออกจาก คอป. มตินี้เป็นเอกฉันท์ ยาเว้นผู้แทนสหรัฐฯ ซึ่งเป็นกรรมการคนที่สอง ชื่อ การ์แลนด์ บรันเดจจึงได้รับเลือกเป็นกรรมการ คอป.แทนยานเคทันที

ณ เชิงเขาซุกซปิตส์ หมู่บ้านนักกีฬาสองแห่ง ทั้งที่การ์มิชและปาร์เต็นเคียร์เช็น จัดแจงไว้อย่างมโหฬารและครึกครื้นตามแบบบาวาเรียน ซึ่งมีลักษณะที่เรียก "เกมึทลิคไคท์" แต่ป้าย "สุนัขและยิวห้ามเข้า" ติดไว้ตามหน้าห้องสุขาของสถานโอลิมปิคทั่วไป ไบเยต์-ลาตูร์เห็นป้ายนี้เข้าก็ขอพบฮิตเลอร์อีก หลังจากทักทายกันตามธรรมเนียมแล้ว ไบเยต์-ลาตูร์เอ่ยวาจาอย่างเป็นการเป็นงานว่า "ท่านอัครมหาเสนาบดี ป้ายที่ติดแสดงต่อผู้ที่มายังการแข่งขันกีฬานี้ ไม่ชอบด้วยหลักการโอลิมปิค" ฮิตเลอร์ตอบว่า "ท่านประธานฯ เมื่อท่านได้รับเชิญมาบ้านเพื่อน ท่านย่อมจะไม่บอกให้เขาจัดบ้านจัดช่องยังไง ใช่ไหม" ไบเยต์-ลาตูร์คิดอยู่นิดหนึ่ง แล้วก็โต้ไปว่า "ขอโทษ ท่านอัครมหาเสนาบดีเมื่อธงห้าห่วงชักขึ้นเหนือสนามกีฬาแล้ว ที่นั่นไม่ใช่ประเทศเยอรมันอีกต่อไป แต่เป็นโอลิมเปียและเราเป็นใหญ่ ณ ที่นั้น" ฮิตเลอร์โดนตอกหน้ากลับเข้าก็งันไป และสั่งให้ปลดป้ายนั้น ๆ ออก

ท่านประธานฯ ชาติเบลเยียมถึงแก่อนิจกรรมปัจจุบันทันด่วนในปี 1942 เมื่อได้ทราบข่าวว่า บุตรชายของท่านเสียชีวิตขณะรับการฝึกอยู่กับกองกำลังเสรีเบลเยียมในสหรัฐฯ

ซิกฟริด เอ็ดซเตริม (สวีเดน) ทำการแทนประธานฯ ไปพลางก่อน ในฐานะเป็นรองประธานและชนชาติแห่งประเทศเป็นกลาง ท่านได้ปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเป็นทางการ คือเป็นประธาน คอป.หลังการประชุมที่โลซานในปี 1946 ตอนนั้นมีกรรมการ คอป.อยู่ 26 คน เอ็ดซเตริม เริ่มสะสางงานและเลือกบรันเดจเป็นทายาทของท่าน บรันเดจเตรียมตัวพร้อมอยู่แล้ว ได้รับเลือกตั้งในปี 1952 เอ็ดซเตริมถึงแก่อนิจกรรมเมื่ออายุ 94 ปีระหว่างการแข่งขันกีฬาฤดูหนาวที่อินสบรุคและกีฬาโอลิมปิคที่โตเกียวในปี 1964

บรันเดจ (อเมริกัน) ผู้เข้มแข็งและใจเป็นหนึ่ง เดินเครื่องเต็มที่ เพื่อจะทำให้กีฬาโอลิมปิคเป็นพลังสังคมที่ยิ่งใหญ่ที่สุด ใช้ความเด็ดขาดและด้วยใจเด็ดเดี่ยว เศรษฐีก่อสร้างแห่งชิกาโกผู้นี้สามารถทำให้ คอป.ดำรงศักดิ์ศรีไปทั่วสกลโลก และเป็นปึกแผ่นแน่นเหนียว

ระหว่างที่ท่านเป็นประธานคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ โอลิมปิคนิยมเผชิญปัญหาหลายอย่างที่ยุ่งยากและสลับซับซ้อน เช่นปัญหาสองประเทศเยอรมัน แล้วก็จีน และการแบ่งแยกคนต่างผิวในอาฟริกาใต้ บรันเดจดำรงตำแหน่งประธานฯ อยู่ถึง 20 ปีและอนิจกรรมเมื่อ 7 พฤษภาคม 1975

เรื่องของสองประเทศเยอรมันเป็นตัวอย่างหนึ่ง ที่แสดงถึงความสามารถของ คอป.ที่ทำสำเร็จในการรับรองสองประเทศนี้ได้ดีกว่าองค์การระหว่างประเทศอื่นใด

เมื่อรัฐเยอรมันสมัยที่ 3 พินาศลงแล้ว ฟอน ฮัลต์และคณะกรรมการบริหารของ คอช.ของเขาถูกรัสเซียส่งเข้าค่ายกักกัน คอป.พยายามทุกวิถีทางที่จะปลดปล่อยบุคคลที่โชคร้ายกลุ่มนี้ แต่ฟอน ฮัลต์ถูกกักกันอยู่ 5 ปี และเมื่อกลับมาก็สุขภาพโทรมเต็มที เขามีความมุ่งมั่นอย่างยิ่งที่จะให้มีการรับรอง "คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศเยอรมัน" ใหม่ อนึ่ง ควรทราบด้วยว่า ในสายตาของสมัชชาทั้งฟอน ฮัลต์และกรรมการ คอป.อีกท่านหนึ่ง คือ ดยุค อดอล์ฟ-ฟรีดริค แห่ง เม็คเลนบูร์ก-ชเวริน "ยังไม่ขาดสมาชิกภาพและคงเป็นคนของ คอป.อยู่ตามเดิม" ตามคำพูดของท่านประธานเอ็ดชเตริม

ในการประชุมที่เวียนนา 1951 บุคคลทั้งสองได้ยื่นคำร้องขอให้รับรองสาธารณรัฐประชาธิปไตยเยอรมัน ตอนนี้ คอป. เริ่มจะตกลงกับประเทศคอมมูนิสต์ในยุโรปตะวันออกได้บ้างแล้ว คอช.ของสหภาพโซเวียตรุสเซีย ได้รับการรับรองเป็นสมาชิก ฮ่องกงและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันได้รับการรับรอง แต่สาธารณรัฐประชาธิปไตยเยอรมันไม่ได้ เพราะยังมีความกริ่งเกรงกันว่าประเทศเยอรมันตะวันออกนี้ยังไม่เป็นที่รับรองของส่วนใหญ่ในโลก

ฟอน ฮัลต์จึงหันมาส่งเสริมให้มีการรวมตัวกันของเยอรมันที่แยกกันสองส่วน ให้มาอยู่ภายใต้ร่มธงอันเดียวกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ แต่ฟอน ฮัลต์และดร.ไฮนซ เซอเบล ประธาน คอช.เยอรมันตะวันออก ต่างก็มีความเคารพนับถือซึ่งกันและกันเป็นส่วนตัว (เซอเบล ได้รับเลือกเป็นกรรมการ คอป.ในปี 1966)

ทำอย่างไร ๆ คอช.เยอรมันตะวันออกของเซอเบล ก็ยังไม่ได้รับการรับรอง จนในที่สุดฟอน ฮัลต์เสนอเรื่องเข้าไปใหม่ในการประชุม คอป.ที่ปารีสในปี 1955 จึงได้รับการรับรองเป็นการชั่วคราวไปก่อน แต่มีข้อแม้ว่า ถ้าสองประเทศเยอรมันนี้รวมทีมที่จะส่งไปเมลเบิร์นเกมส์กันไม่ได้ การรับรองนี้ก็จะตกไปโดยอัตโนมัติ

สองประเทศเยอรมันรับเงื่อนไขนี้ และยอมรวมทีมไปแข่งขันกีฬาโอลิมปิคกันที่คอร์ตินา (ฤดูหนาว) และที่เมลเบร์น (ฤดูร้อน) ใช้ธง เครื่องหมาย เครื่องแบบอย่างเดียวกัน หัวหน้าคณะนักกีฬาเลือกเอาฝ่ายที่มีนักกีฬาจำนวนมากเป็น

ความตกลงระหว่างสองประเทศเยอรมันนี้ มีไปถึงกีฬาโอลิมปิคเมกซิโก และแล้วในการประชุม คอป.ก่อนการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคนี้ เยอรมันตะวันออกก็ได้รับการรับรองอย่างถาวรเมื่อ 1 พฤศจิกายน 1968 แต่การรับรองย้อนหลังไปถึงปี 1955 ที่รับรองชั่วคราว

นับแต่ปี 1950 มีประเทศต่าง ๆ อีกหลายประเทศรวมทั้งอาฟริกาที่ คอป.รับรองให้เข้ามาอยู่ในเครือโอลิมปิค แต่ได้เกิดมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการแบ่งแยกคนต่างผิว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอาฟริกาใต้ ทีมนักกีฬาที่ไปจากอาฟริกาใต้ในกีฬาโอลิมปิคที่กรุงโรม 1960 ล้วนเป็นคนผิวขาวทั้งนั้นและไม่ลอดความสังเกตของใคร ในปีต่อมาอาฟริกาใต้ได้รับอิสรภาพออกจากเครือจักรภพอังกฤษ และสถาปนาเป็นสาธารณรัฐ แล้วถือโอกาสออกกฎหมายเกี่ยวกับเชื้อชาติในประเทศที่ปกครองด้วยคนขาวซึ่งเป็นชนส่วนน้อย คอป.ได้เตือนคณะกรรมการโอลิมปิคอาฟริกาใต้ อย่ามีการแบ่งแยกและถือผิวในการกีฬาและการแข่งขัน แต่ คอช.อาฟริกาใต้หาได้นำพาไม่ คอป.จึงห้ามไม่ให้ไปแข่งขันกีฬาโอลิมปิคที่โตเกียว โดยถอนหนังสือเชิญเสีย การไม่ได้ร่วมในกีฬาโอลิมปิคของอาฟริกาใต้ได้เริ่มขึ้นตั้งแต่นั้นมา ต่อมาที่เมกซิโกก็ไม่ได้ร่วม เพราะสภากีฬาสูงสุดในอาฟริการวมหัวกันต่อต้านอาฟริกาใต้ และเรียกร้องให้ขับออกจากขบวนการโอลิมปิค ก่อนการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคที่เมกซิโกคณะกรรมการจัดการแข่งขันตกใจมากเมื่อปรากฏว่า มีประเทศที่จะคว่ำบาตรกีฬาโอลิมปิคนี้ถึง 40 ประเทศถ้ายอมให้อาฟริกาใต้มาร่วมการแข่งขันด้วย ร้อนถึง คอป. ต้องมีมติโดยคะแนนเสียงข้างมากไม่ให้เชิญอาฟริกาใต้มาร่วมการแข่งขัน

ฝ่ายสภากีฬาสูงสุดในอาฟริกาก็ยังไม่ลดละที่จะขับอาฟริกาใต้ออกไปให้ได้ คอป.ต้องเปิดประชุมสมัชชาใหญ่เต็มคณะเมื่อ พ.ค. 1970 เพื่อฟังเสียงทั้งสองฝ่าย ก่อนที่จะตัดสินใจอย่างใดลงไปฝ่ายอาฟริกาใต้ก็มีท่าทีอยู่ก่อนว่าจะโอนอ่อนต่อคำขอร้องของ คอป. ดีหรอก แต่แล้วเหตุการณ์ได้เปลี่ยนหน้ามือเป็นหลังมือ เมื่อผู้แทนฝ่ายอาฟริกาใต้กล่าวหาว่า คอป. เข้ามาแทรกแซงไม่เข้าเรื่อง ซึ่งที่ประชุมเห็นว่าใช้คำพูดที่หยาบคาย พวกที่พยายามจะช่วยและเปิดโอกาสให้อาฟริกาใต้อยู่รอด ก็เลยหมั่นไส้อวสานก็มาถึง อาฟริกาใต้จึงถูกขับออกจากการเป็นสมาชิกโดยเสียงข้างมาก

ปัญหาเรื่องการแบ่งแยกผิวยังไม่สิ้นสุดเพียงแค่นั้น เพราะในขณะเดียวกันมีปัญหาประเทศโรดิเซียที่มีพฤติการณ์แบ่งแยกผิวในการกีฬาเช่นเดียวกัน สภากีฬาสูงสุดในอาฟริกาขอให้ คอป. จัดการในเรื่องนี้ด้วย คอป. ได้พิจารณาและมีมติในการประชุมที่ลักเซมเบิร์กเมื่อ ก.ย. 1971 ให้โรดิเซียร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคที่มูนิคได้ แต่จะต้องใช้ธงชาติเดิม (คือธงอังกฤษ) และเพลงชาติ (คือเพลงสรรเสริญบารมีของพระราชินีอังกฤษ) อย่างเช่นที่โตเกียว โดยเงื่อนไขนี้ คอช.โรดิเซียก็ยอมรับโดยดี แถมยังเสริมว่า เพื่อจะได้เข้าร่วม เขาพร้อมที่จะให้ใช้อะไรก็ได้ แม้กระทั่งเครื่องหมายลูกเสือ คำกล่าวเช่นนี้ได้สร้างความไม่พอใจให้เกิดขึ้น สองสัปดาห์ก่อนพิธีเปิดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคมูนิค ได้เกิดเหตุการณ์ที่เอะอะโวยวายกันขึ้น แม้ว่าทีมโรดิเซียเดินทางมาถึงแล้ว ซึ่งประกอบทั้งคนขาวและคนดำก็ดี แต่ก็มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ว่า การแบ่งแยกผิวยังคงมีอยู่ในประเทศโรดิเซีย และเกือบ 20 ประเทศขู่ว่าจะถอนทีมออก ถ้ายอมให้โรดิเซียเข้าร่วมในพิธีเปิดและแข่งขัน ความโกลาหลได้แพร่ออกไป พวกนักกีฬาผิวดำของสหรัฐฯ ก็ประกาศว่าจะไม่เข้าร่วม ท่านประธานบรันเดจต้องขอให้ คอป. มีมติถอนทีมโรดิเซีย โดยคะแนนเสียง 36 ต่อ 3 และไม่ออกเสียง 3 ที่ประชุมสมัชชาถอนคำเชิญที่ยื่นไปแล้ว ยังความโล่งอกให้แก่ทุกคน ยาเว้นนักกีฬาจากโรดิเซีย

นับเป็นครั้งแรกในขบวนการโอลิมปิคที่ คอช. ซึ่งได้รับการรับรองแล้วจาก คอป. ถูกห้ามไม่ให้นักกีฬาของตนลงแข่งขัน และทั้งนี้ก็เนื่องด้วยสาเหตุทางการเมือง

เมื่อตอนปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 คอป. มีกรรมการสำหรับประเทศจีน 2 คน คือ ดร.เซติง ที วัง ซึ่งเป็นพวกเจียงไคเชค ได้รับการแต่งตั้งเมื่อปี 1922 อีกคนหนึ่ง ดร.เอช เอช คุง แต่งตั้งเมื่อ 1939 ทั้งสองคนหายหน้าไประหว่างปี 1955-1957 ไม่มาประชุมเลย ในปี 1947 คอป. เล็งเห็นความยุ่งยากแห่งสถานการณ์ จึงแต่งตั้งให้ประเทศจีนมีผู้แทนคนที่สาม คือ ซู ยี ตุง ซึ่งเป็นนักวิชาการทางกีฬา หลังจากนั้นเล็กน้อย บุคคลผู้นี้ก็ไปเข้าข้างเมาเซตุง และอพยพไปอยู่ปักกิ่ง

ในปี 1951 คณะกรรมการโอลิมปิคจีน ซึ่งได้รับการรับรองที่โลซาน ถอยไปอยู่ฟอร์โมซาปีต่อมา แทนที่จะเป็นฟอร์โมซา กลับเป็นปักกิ่งส่งนักกีฬา (ชาย 38 หญิง 2) ไปแข่งขันโอลิมปิคที่ เฮลซิงกิ ทั้ง ๆ ที่ประเทศนี้ไม่มีฐานะเป็น คอช. ก็ยังได้รับการยินยอมให้เข้าร่วมแข่งขันในปี 1954 คอช.ใหม่ซึ่งตั้งขึ้นในกรุงปักกิ่งได้รับการรับรองโดย คอป ในนามคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งสาธารณรัฐจีน ส่วนคณะกรรมการโอลิมปิคซึ่งมีสำนักงานที่ฟอร์โมซาก็ยังคงได้รับการรับรอง เมื่อเดือน พ.ย. 1956 ในการประชุมใหญ่ของ คอป. ที่เมลเบร์น (นักกีฬาจากจีนและฟอร์โมซาไม่ได้แข่งขัน) มีคนขอให้ ซู ยี ตุง ลองจัดทีมผสมจากสองจีนตามแบบสองเยอรมัน ไปร่วมการแข่งขันโอลิมปิคที่กรุงโรมในปี 1960 ในปี 1957 ตุง ได้ไปปรากฏตัวอีกที่โซเฟียในการประชุมใหญ่ของ คอป. ครั้งที่ 53 และขอให้เรียกชื่อประเทศของตนว่า The People's Democratic Republic of China คำขอนี้ได้รับการยอมรับ ตุง ถือโอกาสโฆษณาลัทธิการเมืองที่ตนเชื่อถือ จนบรันเดจต้องขอร้องให้สงบ หลังจากนั้นก็ดูเหมือนจะไม่มี

อะไรระหว่าง คอป. กับปักกิ่ง

แต่การที่ยังคงรับรองระบอบฟอร์โมซาอยู่ ทำความหงุดหงิดใจให้แก่ปักกิ่งไม่น้อย ฉะนั้นเมื่อ ส.ค. 1958 คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีนจึงถอนตัวจากขบวนการโอลิมปิค ตุง ยื่นใบลาออกของตนต่อ คอป. พร้อมคำต่อว่าต่อขานอย่างรุนแรง คอป. ก็ได้แต่รับทราบ พร้อมกันนั้นสภากีฬาของจีนก็ถอนตัวจากสหพันธ์กีฬาระหว่างประเทศ มีกรีฑา บาสเกตบอล ฟุตบอล มวยปล้ำ ยกน้ำหนัก ว่ายน้ำ ยิงปืน และเทนนิส

ในพ.ค. 1959 ลอร์ด คิลลานินได้เสนอให้ คอป. แจ้งคณะกรรมการโอลิมปิคในฟอร์โมซาว่าไม่อาจรับรองได้อีกต่อไปภายใต้ชื่อนี้ เนื่องจากว่ามิได้บริหารกีฬาในประเทศจีน ทั้งนี้เพื่อเปิดประตูรับอีกจีนหนึ่ง ฟอร์โมซาใช้ชื่อ Olympic Committee of the Republic of China และคอป. ได้ยอมรับชื่อนี้เป็นทางการเมื่อปี 1968

การที่จะดึงเอาประเทศที่มีพลเมืองมากที่สุดในโลก กลับเข้ามาอยู่ในขบวนการโอลิมปิค ลอร์ด คิลลานินได้ดำเนินการไปอย่างกึ่งเปิดเผย และกำลังจะได้ผล

แต่แล้วการรณรงค์อย่างทางการทูตก็มาหยุดชะงักเอาที่เมืองอัมสเตอร์ดัมในปี 1970 เมื่อ เฮนรี ซู จากฟอร์โมซาได้รับแต่งตั้งในสมัชชาโดยบรันเดจประธานโอลิมปิคได้เสนอชื่อต่อคณะกรรมการบริหาร ซึ่งไม่ยอมรับ เพราะเห็นว่าจะทำความเสียหายต่อความพยายามที่จะดึงจีนบนผืนแผ่นดินใหญ่กลับมาสู่ขบวนการ ความจริงแล้ว การแต่งตั้งจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหาร แต่บรันเดจไม่ฟังเสียง ดันชื่อ ซู เข้าในที่ประชุมสมัชชา ผลก็คือสมัชชายอมรับ

ตั้งแต่ปี 1973-4 จีนแห่งผืนแผ่นดินใหญ่ได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่สหพันธ์กีฬาระหว่างประเทศต่าง ๆ หลายหน และก่อนการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคที่เมกซิโกได้ทำความหนักใจให้แก่ คอป. และคณะกรรมการจัดการแข่งขันนอกเหนือไปจากวิกฤตกาลเกี่ยวกับอาฟริกาใต้ คือได้เกิดปัญหาเรื่องความสูงเหนือระดับน้ำทะเลและการจลาจลในตัวเมืองเป็นเวลาถึง 4 เดือนก่อนการแข่งขัน

เมื่อเมกซิโกได้รับมอบเป็นผู้จัดการแข่งขันกีฬาในการประชุมที่บาเดน-บาเดนในปี 1963 ได้มีเสียงโวยวายจากบางประเทศว่า การแข่งขันในระยะสูง 2,260 เมตรจะไม่เป็นการยุติธรรมในการแข่งขันบางประเภท เพราะในระยะสูงเช่นนั้น อากาศบางกว่าธรรมดา และในประเภทการแข่งขันที่ต้องใช้ความอดทน (ประเภทที่ต้องใช้เวลากว่าหนึ่งนาที) นักกีฬาที่ตามปกติอยู่ในที่ต่ำย่อมจะเสียเปรียบ คำคัดค้านได้ทวียิ่งขึ้นประกอบข้อพิสูจน์ทางสรีรวิทยา หลายประเทศส่งคณะนายแพทย์และนักกีฬามาเมกซิโกเพื่อทำการวิจัย จนในที่สุด คอป. ก็ตกลงยินยอมให้นักกีฬาที่จะแข่งขันมาฝึกซ้อมในระยะสูงนี้เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ก่อนการแข่งขัน นับว่าพอช่วยแก้สถานการณ์ไปได้บ้าง แต่ก็ไม่ทำให้พวกอยู่ที่ต่ำและพวกที่ปกติอยู่และทำงานในระยะสูงมีความเสมอภาคกันไปได้ และผลของการแข่งขันก็แสดงออกมาให้เห็นประจักษ์ กระนั้นก็ดี แม้จะเห็นว่าไม่มีความยุติธรรมอยู่บ้าง แต่ก็ได้ประโยชน์จากการวิจัยในเรื่องนี้พอดู

แม้การที่รัสเซียทำการปราบปรามในกรุงบูดาเปสต์ 12 วันก่อนการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคที่กรุงเมลเบิร์น 1956 ทำให้หลายประเทศไม่ยอมส่งนักกีฬามาแข่งขันกับนักกีฬาโซเวียต เมกซิโกก็เป็นแห่งแรกที่เหตุการณ์ภายในคุกคามการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคที่เมกซิโกในปี 1968 และผู้ที่จะเข้าร่วมการแข่งขัน

ภายในประเทศได้เกิดความไม่สงบอยู่หลายเดือน ส่วนใหญ่เป็นพวกนักศึกษา ซึ่งเห็นว่าประเทศที่ยากจนอยู่แล้วไม่ควรใช้เงินเป็นล้าน ๆ มาจัดการแข่งขันกีฬา พวกนี้ถือโอกาสที่คนทั้งโลกกำลังเพ่งมาที่นครหลวงของตนเป็น

ฐานสร้างมูลเหตุเพื่ออัตประโยชน์

มีการเดินขบวนที่มหาวิทยาลัยและในการชุมนุมกันตามที่ต่าง ๆมีคนถูกฆ่าตายและบาดเจ็บในระหว่างเดือนสุดท้ายก่อนเปิดการแข่งขันโอลิมปิค ภาพถ่ายรถถังที่จังก้าอยู่หน้าสนามกีฬาใหญ่ทำให้เกิดความไม่สบายใจในหลายประเทศ แล้วในวันที่ 2 ตุลาคม 10 วันก่อนที่การแข่งขันจะเปิด และหลังจากหลายวันที่ไม่มีเหตุการณ์รุนแรง ก็ได้เกิดการปะทะกันอย่างนองเลือดระหว่างพวกนักศึกษา นักวิชาการ พวกสหภาพแรงงาน กับกองทัพบก ในเหตุการณ์นั้นๆได้มีการชุมนุมกันที่ ปลาซา เด ลาส เตรส คุลตูราส มีคนร่วมหมื่น (ไม่เฉพาะแต่นักศึกษาเท่านั้น) ต่างเรียกร้องให้โค่นรัฐบาล ทันใดนั้น พอมีสัญญาณที่กำหนดไว้ กองทัพบกก็เปิดฉากยิงพวกนักศึกษาที่รอจังหวะนั้นอยู่แล้วก็ฮือกันเข้าต่อสู้เป็นโกลาหล มีคนตายกว่า 260 คน บาดเจ็บ 1,200 คน ผลก็คือฝ่ายต่อต้านรัฐบาลพังภินท์พินาศ กับคำรับรองจากประธานาธิบดี ดิอาซ ออร์ดาซ ว่าจะไม่มีอะไรมาขัดขวางการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค

ภายใต้คำขวัญ "โตโด เอส โปซิเบล คอน ลา ปาส (ทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำเพื่อสันติย่อมทำได้) การแข่งขันโอลิมปิคที่เปิดเมื่อ 12 ตุลาคม ประสบความสำเร็จอย่างใหญ่หลวงชั่วกาลนาน นักกีฬาหลายคนทำสถิติดีกว่าคราวที่แล้ว

ต่อมาในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคมิวนิค เหตุการณ์น่าสยดสยองที่สุดในประวัติศาสตร์โอลิมปิค ได้เกิดขึ้นที่หมู่บ้านโอลิมปิค เมื่อเวลา 04.30 ของวันที่ 5 กันยายน 1972 อันเป็นวันที่ 11 ของการฉลองกีฬา เมื่อกันยายนทมิฬ 8 คน ได้บุกเข้าไปในตึก 31 คอนนอลีซตราสเซ ที่คณะนักกีฬาอิสราเอลพำนักอยู่ ผู้ก่อการร้ายตั้งใจจะจับตัวนักกีฬาและเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 21 คนที่พักอยู่ที่นั่น คนหนึ่งถูกฆ่าตายเมื่อส่งเสียงร้อง แต่ก็ทำให้เพื่อนของเขา 8 คนหลบหนีเอาตัวรอดไปได้ อีกคนหนึ่งพยายามหนี อิสราเอลที่เหลือ 11 คนถูกจับเป็นตัวประกัน จวบจนกระทั่งหลังเที่ยงคืนใน 6 กันยายน เมื่อทั้งหมดรวมทั้งผู้ก่อการร้าย 5 คนตายเรียบ พวกกู้ชาติปาเลสไตน์ที่รอดชีวิต 3 คนถูกจับและปล่อยตัวเมื่อ 29 ตุลาคม เนื่องจากคำขู่ของกองกำลังขบวนการกู้ชาติปาเลสไตน์ที่ยึดเครื่องบินลุฟท์ฮันซา

ตามธรรมดาแล้ว เมืองใดนครใดที่ได้รับหน้าที่ให้มีการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค คอป. ย่อมมอบอำนาจให้คณะกรรมการจัดการแข่งขันดำเนินการทุกอย่าง แต่ คอป. คงรักษาอำนาจหน้าที่สูงสุดไว้ ฉะนั้น จึงเป็นการสมควรที่เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะประชุมหารือกันโดยเร็วที่สุดหลังจากที่ทราบโศกนาฏกรรมที่ได้เกิดขึ้นอย่างไม่คาดฝัน ครั้นเวลา 07.15 ผู้แทนเจ้าหน้าที่เหล่านี้ได้จัดตั้ง "คณะกรรมการวิกฤตการณ์" ขึ้นโดยมีรัฐมนตรีมหาดไทยแห่งรัฐบาวาเรีย ชื่อ บรูโน แมร์ค เป็นประธาน ประธาน คอป. บรันเดจ เป็นคนหนึ่งที่ทราบเรื่องราวแต่แรก และโดยไม่บอกกล่าวใคร ออกจากโรงแรมที่พักเวลา 06.30 บึ่งไปที่หมู่บ้านและเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการวิกฤตการณ์นี้ ก่อนเวลา 16.00 เล็กน้อย คณะกรรมการจัดการแข่งขันออกแถลงการณ์ที่เขียนและลงนามโดยบรันเดจและวิลลี เดาเม่ ประธานคณะกรรมการจัดการแข่งขัน

แถลงการณ์มีว่า สันติภาพโอลิมปิคได้ถูกทำลายไปโดยการก่อการสังหารที่ผู้ก่ออาชญากรรมได้กระทำขึ้น คนทั้งโลกที่เจริญตำหนิการกระทำอันป่าเถื่อนนี้และน่าสยดสยองนี้ เพื่อแสดงคารวะอย่างสูง ต่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออันตรายถึงแก่ชีวิต และเพื่อแสดงความเห็นใจต่อผู้ตกเป็นตัวประกันที่ยังไม่ปล่อยตัว การแข่งขันกีฬาในบ่ายวันนี้จะงดไว้ก่อน คอป. และคณะกรรมการจัดการแข่งขันกีฬาจะทำพิธีทางศาสนาเป็นการรำลึกถึงผู้วายชนม์ ซึ่งจะทำพรุ่งนี้ 6 กันยายน 1972 เวลา 10.00 ณ สนามกีฬาโอลิมปิค พิธีการนี้จะเป็นเครื่องแสดงว่ามโนคติโอลิมปิคเข้มข้นกว่าการก่อการร้ายหรือความรุนแรง

หนึ่งชั่งโมงต่อมา บรันเดจกล่าวว่า คอป. จะไม่ยอมให้ผู้ที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค ซึ่งเป็นอาคันตุกะ

ในหมู่บ้านโอลิมปิคต้องถูกลักพาโดยผู้ก่อการร้ายออกไปนอกสาธารณรัฐสหพันธ์

แต่เจ้าหน้าที่เยอรมันกลับไปทำแผนให้ผู้ก่อการร้ายและตัวประกันออกนอกประเทศเยอรมัน และแผนนั้นก็เจอเข้ากับชะตากรรมที่เลวร้ายอย่างยิ่ง

รองประธานคนที่ 1 ลอร์ดคิลลานิน ผู้ซึ่งได้รับเลือกให้สืบแทน บรันเดจ แต่ยังไม่ได้รับหน้าที่ จนกว่าจะถึงวันหลังเสร็จสิ้นการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค ได้กลับมาจาก คีล ที่มีการแข่งขันเรือใบ พร้อมด้วยกรรมการบริหารอีกสองคน คือ ยองค์เฮร์ แฮร์มัน อา พัน คารเน เบ็ค และเจ้าชายทาเคดะ คิลลานินและคณะบริหารส่วนใหญ่เสียใจที่บรันเดจไม่รีบหารือกับคณะกรรมการ แต่ก็เห็นชอบกับการประกอบพิธีทางศาสนา แล้วก็คิดว่าควรจะเรียกประชุมเป็นกรณีด่วนในวันเดียวกันนั้น

การประชุมเริ่มเวลา 22.10 ในห้องอาหารของโรงแรม เฟียร์ยาเรสไซเต็น พร้อมด้วยกรรมการคอป. ทุกคนที่อยู่ในมิวนิค ที่ประชุมมีมติว่า ไม่ว่าเหตุการณ์จะผันแปรไปเช่นไร การแข่งขันกีฬาจะดำเนินต่อไปจนถึงที่สุด พอเวลา 23.45 เดาเม่ มาบอกกรรมการ คอป. จำนวน 71 คนที่ประชุมกันอยู่ว่า โฆษกของรัฐบาลสาธารณรัฐสหพันธ์เยอรมัน คอนราด อาห์เลอร์ส ได้แจ้งยืนยันมาทางโทรศัพท์ว่า ผู้ก่อการร้ายทั้งหมดถ้าไม่ถูกสังหารก็ถูกจับกุมตัวไว้แล้ว ตัวประกันอิสราเอลทุกคนยังมีชีวิต ที่ประชุมดีอกดีใจกันใหญ่ ต่างแสดงความยินดีต่อบรันเดจและเดาเม่และต่อรัฐบาลสหพันธ์เยอรมันด้วย แล้วก็เลิกการประชุมเอาตอนเที่ยงคืน

แต่แล้วตอนรุ่งสางของเช้านั้นก็ทราบข่าวที่ว่านั้นไม่เป็นความจริง และเพียงแต่กลบเกลื่อนความสยดสยองที่ได้ถูกเปิดเผยภายหลัง ความจริงผู้ก่อการร้ายและตัวประกันได้ถูกพาขึ้นเฮลิคอปเตอร์ไปสนามบินทหารแห่งหนึ่ง ซึ่งมีเครื่องบินคอยรับอยู่เครื่องหนึ่ง ผู้ก่อการร้ายคิดว่าถูกหลอก จึงเกิดการยิงและขว้างลูกระเบิดมือ นักกีฬาทุกคนและตำรวจคนหนึ่งเสียชีวิต และผู้ก่อการร้ายทั้งหมดนอกจาก 3 คนถูกจับกุม

เวลา 10.00 เมื่อความจริงได้ประจักษ์แน่ชัดเช่นนั้นแล้ว พิธีรำลึกเพื่อเกียรติของผู้เสียชีวิตก็เริ่มขึ้นในสนามกีฬาโอลิมปิคที่แน่นขนัดด้วยการบรรเลงเพลงศพของเบโธเฟน คำร้องขอมีมาจากทั่วโลกให้ยุติการแข่งขัน ในท่ามกลางบรรยากาศเช่นนี้ หลังจากคำกล่าวไว้อาลัยของเดาเม่ หัวหน้าคณะผู้แทนอิสราเอล ชื่อ ชมูเอล ลัลคิน แล้วก็ประธานาธิบดี กุสตาฟ ไฮเนมันน์ คนสุดท้าย บรันเดจ กล่าวว่า

สาธุชนทุกคนหดหู่ใจในเหตุการณ์ร้ายที่เข้ามาสู่สถานโอลิมปิคอันสงบ เราอาลัยมิตรชาวอิสราเอลของเรา ผู้เสียชีวิตจากการกระทำอันโหดร้าย ธงโอลิมปิคและธงของทุกชาติในโลกพร้อมกันลดลงครึ่งเสา..... เรามีแต่พลังแห่งอุดมคติ ข้าพเจ้าเชื่อว่าสาธารณชนคงจะเห็นด้วยว่า เราไม่อาจที่จะยอมให้ผู้ก่อการร้ายเพียงหยิบมือหนึ่งมาทำลายความร่วมมือร่วมใจและความปรารถนาดีระหว่างประเทศที่เรามีในขบวนการโอลิมปิค"

แล้วกีฬาโอลิมปิคที่มิวนิคก็สำเร็จเสร็จสรรพไปในที่สุด

กรีกโบราณให้ชื่อ โอลิมเปียด แก่ห้วงเวลา 4 ปีระหว่างการแข่งขันที่มีก่อนและที่มีคราวต่อไป กูแบร์แตง เอาความคิดนี้มาใช้ อาเธนส์เป็นเมืองแรกที่ได้รับเลือกให้ฉลองการแข่งขันเป็นโอลิมเปียดที่ 1 (1896) ปารีสที่ 2 และต่อ ๆ ไป จนกระทั่งลอส แอนจีลีส (1984) ที่ 23 ถ้าการฉลองไม่มี เลขที่ของโอลิมเปียดให้คงไว้ เช่น การแข่งขันกีฬาของโอลิมเปียดที่ 6 ในปี 1916 ไม่มี การแข่งขันโอลิมปิคในปี 1920 ก็เป็นที่ 7

คณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ (คอป) ได้ตั้งขึ้นเป็นองค์การที่มิได้หากำไร ตั้งแต่กำเนิดและเติบโตมาก็ได้อาศัยแต่การบริจาคของ "ผู้อุปถัมภ์รายการ" ในสมัยที่มีความตื่นตัวเรื่องกีฬา กูแบร์แตงได้เสียสละทรัพย์สินเงินทองที่ท่านมีจนแทบหมดสิ้น และถ้าไม่ได้กรรมการบางท่านหลายท่าน ที่มักจะถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่ามั่งคั่งและ

มีฐานะ ช่วยเหลือด้วยใจเผื่อแผ่แล้ว สถาบันโอลิมปิคนี้ก็คงไปไม่รอด

ตอนปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 ค่าใช้จ่ายของ คอป. เกินรายได้ที่ได้จากค่าสมาชิกและการบริจาคที่น้อยลงทุกที ดังนั้น คอป. จึงขอให้คณะกรรมการจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคในปี 1948 แบ่งเงินให้บ้าง โดยกำหนดว่าสำหรับการแข่งขันโอลิมปิคฤดูหนาวที่ เซนต์ มอริส เป็นเงิน 2,000 ปอนด์ และสำหรับการแข่งขันโอลิมปิคฤดูร้อนที่ลอนดอน เป็นเงิน 5,000 ปอนด์

การแบ่งสรรปันส่วนในปี 1952 และ 1956 ยังคงต่ำต้อยที่สุดอยู่ดี ในเมื่อภาระและค่าใช้จ่ายของสำนักงานที่โลซานสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว

สิทธิประโยชน์ทางโทรทัศน์ควรจะได้มาตั้งแต่คราวเมืองเมลเบิร์นเป็นต้นไปแล้ว แต่บริษัทที่มีอุตสาหกรรมใหญ่โตนี้คิดแต่จะเอามากเกินไปและให้น้อยเหลือเกิน คณะกรรมการจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคเริ่มชักสิทธิประโยชน์จากกรรมสิทธิ์ในการถ่ายทอดโทรทัศน์เป็นครั้งแรกในปี 1960 แต่ก็แบ่งให้ คอป. และสหพันธ์กีฬาระหว่างประเทศน้อยมาก จึงในปี 1970 คอป. ถึงได้ดำเนินการเด็ดขาดโดยแก้กฎข้อ 21 ความว่า

คณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้จัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคและกีฬาฤดูหนาว จะต้องจ่ายให้แก่คณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศเป็นจำนวนเงินที่ คอป. จะกำหนดเอง

ข้อความเพิ่มเติม

การชำระเงินทั้งหมดค่าสิทธิประโยชน์ทางโทรทัศน์และการบริจาคเงินเกี่ยวกับโทรทัศน์เป็นเงินของ คอป. ซึ่งจะใช้บางส่วนแบ่งให้สหพันธ์กีฬาระหว่างประเทศ คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติ และคณะกรรมการจัดการแข่งขันกีฬา

ฉะนั้น เงินที่บริษัทโทรทัศน์จ่ายมาให้จึงเป็นสิทธิโดยชอบธรรมของ คอป. คอป. มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดสรรเงินจำนวนต่าง ๆ เหล่านี้ระหว่างคณะกรรมการจัดการแข่งขัน สหพันธ์กีฬาระหว่างประเทศ คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติ และคอป. เอง

เงินค่าธรรมเนียมจากโทรทัศน์คราวมิวนิคได้ทั้งสิ้น 43 ล้านมาร์คเยอรมัน แบ่งให้คณะกรรมการจัดการแข่งขัน 27 ล้านมาร์ค ที่เหลือ 16 ล้านมาร์คประมาณ 5 ล้านครึ่งเหรียญอเมริกัน รวมกับที่ได้จากซัปโปโรซึ่งเป็นที่แข่งขันกีฬาฤดูหนาว เงินดังกล่าวช่วยให้ คอป. ล้างหนี้สินที่มีอยู่หมดสิ้น และบริหารงานไปได้จนถึงการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค 1976

สำหรับเงินที่จะแบ่งให้สหพันธ์กีฬาระหว่างประเทศ (สกป) ที่เกี่ยวข้องในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคครึ่งหนึ่งแบ่งเท่ากันหมดทุกสหพันธ์ อีกครึ่งหนึ่งจะแบ่งให้ตามจำนวนคนดูที่เสียค่าผ่านประตู

ส่วนสำหรับคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติ ซึ่งขณะนั้นมี 123 ประเทศ ออกจะมีปัญหาที่ยุ่งยากมากกว่า แต่ก็ได้หาทางออกที่จะจ่ายเงินนี้ได้อย่างยุติธรรม โดย คอป. ตั้งคณะกรรมการฝ่ายโครงการช่วยเหลือซึ่งเรียกว่า โอลิมปิค ซอลิแดริตี้ (Olympic Solidarity) ให้ความช่วยเหลือ - ไม่ใช่ทางเงินแต่ทางเทคนิคโครงการช่วยเหลือนี้เป็นโครงการที่กว้างขวาง เมื่อปี 1974 ได้ใช้เงินไปในการนี้ถึง 400,000 เหรียญ

คอป. ได้สถาปนาประธานคนที่ 7 ลอร์ดคิลลานิน เมื่อ 22 สิงหาคม 1972 เป็นชนชาติไอริช นับถือศาสนาคาธอลิค เป็นคนตลกโปกฮา โอบอ้อมอารี และเข้มแข็งแต่อ่อนโยน อ่อนนอกแข็งใน อย่างที่เรียกว่า"มือเหล็กในถุงมือขนแกะ" เป็นนักมวยและตีกรรเชียงเรือในมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ และชำนาญการขี่ม้า ในฐานะประธาน คอป.

ท่านผู้นี้ได้นำนาวาโอลิมปิคฝ่ามรสุมมานักต่อนัก คติประจำตระกูลของท่านมีว่า "ถ้าพระเจ้าเข้าข้างเรา ใครจะหาญมาขวางขัด"

คอป. ไม่เคยรู้สึกผิดหวังในความสำเร็จที่น่าทึ่งของการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคทั้งฤดูร้อนและฤดูหนาวอย่างไรก็ดี เนื่องด้วยการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคมีทั้งขนาดและขนบที่ขยายมากขึ้นทุกที คิลลานินจึงอยากจะเพิ่มเติมกำหนดการแข่งขัน จำนวนนักกีฬา และพิธีการให้ไพศาล แต่ท่านก็ระมัดระวังที่จะไม่ให้มีชาตินิยมกันเกินไปนัก ดังที่ท่านได้กล่าวในพิธีเปิดการประชุมใหญ่ที่เวียนนา ว่า

"ในนามของคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ ข้าพเจ้าวอนขอต่อนักกีฬาชายหญิงแต่ละคนของอย่ามาสู่การแข่งขันกีฬาโอลิมปิคถ้าท่านปรารถนาจะใช้กีฬาเพื่อความมุ่งประสงค์ทางการเมือง นี่เป็นเรื่องที่นักกีฬาและนักบริหารจะต้องร่วมกันยืนหยัด เราทุกคนต่างก็มีศรัธาความเชื่อถือของตนเอง เราทุกคนต่างก็มีมิตรและศัตรู แต่ความมุ่งหมายของขบวนการโอลิมปิคให้สยบเรื่องเหล่านี้ไว้เสีย เพื่อความเป็นเพื่อนมนุษย์ที่เสมอหน้ากัน ดังที่ทำเป็นเครื่องหมายไว้เป็นห่วงโอลิมปิค 5 ห่วงคล้องกันอยู่ อันแสดงถึง 5 ทวีปของโลกที่ผูกพันกันในกีฬา สันติภาพ และมิตรภาพ ถ้าทำอย่างนี้ไม่ได้ละก็ ขบวนการโอลิมปิคและกีฬาทั้งมวล ไม่ว่าสมัครเล่นหรืออาชีพย่อมจะถึงความวิบัติ แทนที่จะเจริญก้าวหน้าไปสู่อุดมคติเดียวกัน เรากลับจะถอยหลังเข้าสู่อนารยธรรม"

บทที่ 6
สหพันธ์โอลิมปิคระหว่างประเทศ

ชนิดกีฬาโอลิมปิค

นาวาอากาศเอก ภูมิ ทุธาพันธุ์

กีฬาโอลิมปิค (Olympic sports) คือกีฬาต่าง ๆ ที่บรรจุไว้ในกำหนดการโอลิมปิค (Olympic program) เพื่อแข่งขันกันในการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศขนาดใหญ่ที่สุด เรียกว่าการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค (Olympic Games) กีฬาเหล่านี้มีสหพันธ์โลกหรือสหพันธ์กีฬาระหว่างประเทศของแต่ละกีฬาควบคุม สหพันธ์เหล่านี้เรียกเป็นทางการว่า สหพันธ์โอลิมปิคระหว่างประเทศ (Federations Internationales Olympiques) และขึ้นกับคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ

คำ "โอลิมปิค (Olympic) "มาจากคำว่า โอลิมเปีย (Olympia) ซึ่งเป็นชื่อสถานที่ของการแข่งขันกีฬาสมัยโบราณในประเทศกรีก โอลิมเปีย หรือ ออลิมเบียในภาษากรีก มาจากคำ โอลิมปัส (Olympus) หรือ ออลิมบอส (Olympos) ซึ่งเป็นชื่อภูเขาหนึ่งในตอนเหนือของประเทศกรีก กล่าวกันว่าเป็นที่สถิตของเทพเจ้าซูส (Zeus) ภาษากรีกเป็นภาษาในตระกูลอินโด-ยุโรเปียน ฉะนั้น โอลิมปัส (ออลิมปอส) จึงมีรากศัพท์มาจากภาษาบาลี (มคธ) "โอลิมปติ" ซึ่งประกอบเป็นคำจาก โอ(ลง) + ลิป(ฉาบทา) - ลิมปติ แปลว่า ฉาบทาลงมา คือ ปกคลุม หมายความว่า ภูเขาลูกนี้มียอดเขาที่ปกคลุมหรือฉาบทาด้วยหิมะ ซึ่งมีอยู่เกือบตลอดทั้งปี ฉะนั้น Olympic Games ก็คือการแข่งขันกีฬาที่เคยมีในสมัยโบราณที่โอลิมเบีย รวมทั้งกีฬาอื่น ๆ ที่เปลี่ยนแปลงและเพิ่มขึ้นเป็นกีฬาโอลิมปิคในปัจจุบัน และคำ "โอลิมปิค" ก็หมายถึงกีฬาอยู่ในตัว

ในกำหนดการโอลิมปิค หรือกำหนดการแข่งขันในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค มีกีฬาใดบ้างที่เป็นกีฬาโอลิมปิค และมีกี่กีฬาด้วยกันที่แข่งขันระหว่างการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค เป็นเรื่องที่น่าควรทราบ (ตามธรรมดา เฉพาะกีฬาโอลิมปิคฤดูร้อนมี 21 กีฬา ที่ลอส แอนจีลีส 1984 ก็คงมี 21 กีฬา แต่ต่อไปอาจเพิ่มอีก 2-3 กีฬา)

เมื่อคำนึงว่า การเล่นกีฬาและการแข่งขันกีฬา ซึ่งเมืออยู่หลายอย่างต่างกันในโลกนี้ ทำไมถึงจะต้องกำหนดว่ากีฬานั้นกีฬานี้เป็นกีฬาโอลิมปิค กีฬาอย่างอื่นไม่ใช่กีฬาโอลิมปิค และไม่เอาเข้ามาแข่งขันในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค แต่เมื่อพิจารณาแล้วว่า การแข่งขันกีฬาโอลิมปิคมีเวลาจำกัด ถ้าเอากีฬาต่าง ๆ มาแข่งขันกันมากมาย ย่อมเป็นไปไม่ได้จึงคงต้องจำกัดจำนวนกีฬาและชนิดกีฬาตามเกณฑ์การพิจารณาที่วางไว้ ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป แต่ก่อนอื่นจะต้องหาคำจำกัดความในเรื่องของกีฬาและที่เกี่ยวข้องกับกีฬา เพื่อความเข้าใจที่ถ่องแท้ก่อน

ความฉงนสนเทห์อาจมีได้ในเรื่องที่เกี่ยวกับความหมายของกีฬา ว่าอะไรเป็นกีฬา อะไรไม่เป็นกีฬา แล้วทำไมถึงเรียกการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคว่า Olympic Games หรือ Jeux olympiques เกมและกีฬาแตกต่างกันอย่างไร และมีอะไรที่เงื่อนงำกันอยู่ แล้วยังมีศัพท์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกทั้งนี้น่าจะต้องวิเคราะห์ศัพท์กันก่อน เพื่อให้ได้ที่มาของความหมายอย่างแน่ชัดเสียที

กีฬา เป็นคำบาลี สันสกฤตว่า กรีฑา ทั้งสองคำนี้ใช้ในภาษาไทย และกำหนดความหมายตามพจนานุกรม ว่า การเล่นเพื่อสนุก โดยมากเพื่อบำรุงกาย ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า sport

รากศัพท์ของกีฬาในภาษาลาลี คือ กิริยา (อิริยาบท) + ลล (เพลิดเพลิน) ตัดทอนคำ กิริยา เป็น กิ หรือ กี แปลง ลล เป็น ลพ ตัด ล ทิ้ง เหลือ พ เอามาประกอบเป็น กีพ หรือ กีฬา แสดงความหมายตาม บาลีอภิธานปุปทีปิกาสูจิ ว่า กีพ วิหาเร (กีฬานำไปต่าง คือ เปลี่ยนอิริยาบท) กีพ ลลเน (กีฬาเป็นความสนุกเพลิดเพลิน) ลลนา=ลล วิลาเส (สนุก) นนุทาทิหิ ยุ (ยินดี เพลิดเพลิน พอใจ)

Sport (กีฬา) เป็นคำที่ตัดทอนมาจากคำว่า disport ซึ่งเป็นคำกริยาในภาษาอังกฤษแปลว่า เล่นสนุก หรือ ทำให้เพลิดเพลิน ณ ที่ใดที่หนึ่ง เช่น ในท้องทะเล หรือแสงแดด ฯลฯ และคำ disport นี้ก็มีรากศัพท์จากภาษาลาติน desportare และฝรั่งเศส disporter (dis = ออกไปจาก + porter = ถือ เอา นำ) ฉะนั้น sport ซึ่งย่นย่อมมาจากคำ disport โดยตัดคำ di ซึ่งเป็นพยางค์หน้าออก แต่ความหมายยังคงเดิม คือ เอาอะไรออกไปเสีย อันได้แก่การตัดทิ้งความกังวลใจและความห่วงใยในการงานใด ๆ ไป แล้วเล่นอะไรที่ออกกำลังและสนุกสนานเพลิดเพลินแทน

รวมความว่า กีฬา (sport) แปลว่า เล่น ซึ่งหมายถึงการกระทำใด ๆ ที่เป็นไปเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน

เล่น เป็นคำไทย ที่แผลงมาจากคำว่า แล่น เช่น วิ่งแล่น เป็น วิ่งเล่น แล่น หมายถึงเคลื่อนไปหรือทำให้เคลื่อนไปอย่างเร็วไว (วิ่ง) ฉะนั้น วิ่งแล่น ก็คือ วิ่งวิ่ง เมื่อแผลงมาเป็นวิ่งเล่น ความหมายก็กลายเป็น วิ่งสนุก อย่างเช่น เด็กหรือ สัตว์เลี้ยง (สุนัข) วิ่งเล่นอยู่ในสนามหญ้าอย่างสนุกและคึกคะนอง ส่วนในความหมายว่า เคลื่อนไหวอย่างเร็วไว ก็ตรงกับความหมายเดิมของคำว่า play ในภาษาอังกฤษ

Play (เล่น) มาจากคำภาษาอังกฤษโบราณ plegan หรือ playen เดิมหมายความว่าร้องเล่นเต้นรำอย่างสนุกสนานรื่นเริง ต่อมา Play ตามความหมายที่แรกว่า เคลื่อนไหวอย่างเร็วไวเช่นเดียวกับ แล่นหรือเล่น ในความหมายเดิมของภาษาไทย แล้วในที่สุดเป็นคำทั่วไป มีความหมายว่า เล่น ตรงข้ามกับการงาน ซึ่งต่างก็มีความจำเป็นเหมือนกัน เช่นว่า Play is necessary as work และสุภาษิตที่ว่า All work and no play makes Jack a dull boy การเล่นจะเล่นอะไรก็ตามเป็นความสนุกสนานเพลิดเพลินจากการที่ว่างเว้นการงาน และถ้าเป็นไปเพื่อการออกกำลังกาย (exercise) ในการบำรุงร่างกายด้วย ย่อมทั้งสนุกและเป็นประโยชน์ โดยแท้จริงแล้ว ความสนุกเป็นการ**บำรุงใจ** และการออกกำลังเป็นการ**บำรุงกาย**

การออกกำลัง (exercise) ตามศัพท์ คือ การเอากำลังที่มีอยู่ออกมาใช้ ซึ่งหมายความว่าการใช้กำลังกายหรือใจที่ทำแล้วทำอีก เพื่อให้บังเกิดความแข็งแรง มีสุขภาพและพลังงาน โดยรากศัพท์ของคำในภาษาอังกฤษ exercise (ex-ออก-arcere-ล้อมคอก) หมายถึงการเอาวัว ซึ่งมีกำลังแข็งแรง) ออกจากคอก ซึ่งเป็นความหมายเดิมที่น่าคิด และโดยนัยนี้อาจกล่าวได้ว่า **"การออกกำลัง"** มิใช่เป็นการเสียเปล่า แต่เป็น "การ**เอา**กำลัง" เข้ามาด้วย กำลังที่ได้มา คือ อากาศหายใจ ที่เรียกว่า ลมปราณ ซึ่งถือว่าเป็นกำลังอีกอย่างหนึ่งที่สำคัญต่อชีวิตมากที่สุด คนที่มีเรี่ยวแรงกำลังวังชาก็เพราะอาหารที่กินเข้าไปบำรุงร่างกายอย่างหนึ่ง อากาศที่หายใจเข้าไปก็บำรุงร่างกายอีกอย่างหนึ่ง การขาดอาหารทำให้ถึงตาย การขาดอากาศซึ่งเป็นลมหายใจเข้าออกก็ตายเหมือนกัน อากาศเป็นของได้เปล่า ซึ่งไม่ต้องไปขวนขวายหาที่ไหน จึงมักจะไม่ค่อยเห็นคุณค่า และโดยปรกติแล้ว ก็ไม่ค่อยได้ใช้กันเต็มที่สมกับที่ได้เปล่า สังเกตจากการหายใจที่แผ่ว ๆ อยู่เสมอ ต่อเมื่อรู้สึกเหนื่อยแรงเหนื่อยใจขึ้นมา จึงถอนหายใจและหายใจแรง ๆ เสียทีสองที แล้วก็รู้สึกมีกำลังขึ้นมาในทำนองเดียวกัน การออกกำลังเป็นการทำให้เหนื่อย เพราะใช้กำ

ลังออกไป เมื่อใช้ออกไปมากก็เหนื่อยมาก เมื่อเหนื่อยมากก็ต้องหายใจแรง ๆ เพื่อ "ชดใช้หนี้ออกซิเจน" ที่ก่อขึ้น อย่างที่หมอวิทยาศาสตร์การกีฬาท่านว่า การหายใจแรงเป็นการสูดอากาศ (ที่บริสุทธิ์ โดยเฉพาะในสนามกีฬากลางแจ้ง) เข้าไปมาก ทำให้การไหลเวียนของเลือดที่ไปหล่อเลี้ยงร่างกายมีการสูบฉีดดี เลือดลมเดินสะดวก ร่างกายสดชื่น และมีกำลังวังชายันเป็นพลานามัย ฉะนั้น โดยความมุ่งหมายที่แท้จริงแล้วการเล่นกีฬาออกกำลังก็เพื่อจะได้มีโอกาสหายใจแรง ๆ บ่อย ๆ อันเป็นคุณประโยชน์ต่อการมีชีวิตที่สมบูรณ์

ต่อมา กีฬา ซึ่งหมายความว่า การเล่น ได้กลายความหมายมาเป็น การแข่งขัน หรือการชิงชัย (competition) คำกริยา compete มีรากศัพท์ลาติน Com (ด้วยกัน) - petere (หา) นั่นคือหาอะไรที่คนอื่น ๆ ก็หาอย่างเดียวกัน และโดยนัยนี้ การแข่งขันก็คือการชิงชัยเพื่อรางวัลที่ผู้แข่งขันทุกคนต่างหวัง และต้องการได้อย่างเดียวกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ นอกเหนือไปจากคุณงามความดีของการแข่งขันกีฬา ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ชั่วร้ายก็ตามมาอย่างที่เห็นกันอยู่ เช่น การแก่งแย่ง การชิงดีชิงเด่น การเล่นรุนแรง การเอารัดเอาเปรียบ แม้กระทั่งการโกง การติดสินบน การโด๊ปยา ฯลฯ

เมื่อ sport ได้กลายความหมายไปดังกล่าว ก็เกิดศัพท์ขึ้นอีกคำหนึ่ง คือ athletics หรือ athletic sport ซึ่งแปลตามศัพท์ว่า กีฬาแข่งขัน นักกีฬาเช่นนี้ไม่เรียกว่า sportsman หรือ sportswoman แต่เรียกว่า athlete รากศัพท์จากกรีก athletes จาก athlein (ต่อสู้ชิงรางวัล) จาก sthlos (การชิงชัย) จาก athlon (รางวัล)

กีฬาแข่งขัน (athletics) เมื่อมีหลาย ๆ กีฬา และรวมกันจัดการแข่งขันในคราวเดียวกันเป็น organized athletics เรียกว่า Games (การแข่งขันกีฬา) เช่น Olympic Games, Asian Games, SEA Games ฯลฯ

คำว่า เกม (game) คือ การเล่นแบบหนึ่ง จากคำอังกฤษโบราณ gaman รากศัพท์ ga (ด้วยกัน) - man (คน) ซึ่งหมายความว่า การทำอะไรด้วยกัน แล้วมีความหมายเป็นพิเศษถึงการกระทำใด ๆ ในเชิงแข่งขันทางความคิด (mental) หรือทางกาย (physical) และต้องเล่นตามกติกาที่บังคับ (Play the game) เช่น Tennis and chess are games (เทนนิสและหมากรุกเป็นเกม) เมื่อพิจารณาทั้งสองอย่างนี้ เทนนิส เป็นทั้งการใช้กำลังทางกายและทางความคิด ส่วนหมากรุกเป็นการใช้ความคิดหรือหัวคิดอย่างเดียวตามกติกา ไม่มีการออกกำลังทางกาย จึงไม่ถือว่าเป็นกีฬาที่จะเอาเข้ามารวมอยู่ในจำพวกกีฬาแข่งขัน และที่ว่าหมากรุกเป็นเกม ๆ หนึ่งเหมือนเทนนิส ก็โดยนัยตามความหมายแรกเท่านั้น

สรุปแล้ว play และ games ซึ่งมีหลายอย่าง หมายถึงการเล่นซึ่งแรกเริ่มทีเดียวก็เป็นการเล่นของเด็กและเกือบจะเหมือนกันทั่วโลก เช่น การเล่นซ่อนหา มอญซ่อนผ้า ตี่จับ ฯลฯ

การเล่นต่าง ๆ ที่เป็นกิจกรรมการเล่น (play activities) นั้น แบ่งออกเป็น 3 ประเภทจำพวกใหญ่ ๆ คือ

การเล่นที่มีการกระทำ ซึ่งเรียกว่า motor play (doing) เช่น วิ่ง ว่าย กระโดด เตะ ต่อย ฯลฯ

การเล่นที่เป็นการดู ซึ่งเรียกว่า sensory play (observing) เช่น ดูฟุตบอล ดูมวย หรือดูละครภาพยนต์ ฯลฯ

การเล่นที่ใช้ความคิด ซึ่งเรียกว่า intellectual play (thinking) เช่น เล่นหมากรุก หมากฮอร์ส อักษรไขว้ ทายปัญหา (อะไรเอ่ย) ฯลฯ

ส่วน Games ที่เป็นการแข่งขันกีฬาหลาย ๆ อย่างต้องเป็น athletic sports คือ กีฬาแข่งขันที่ใช้กำลังกายเป็นการกระทำ (physical effort) และมีการแข่งขัน (competition) ที่ใช้กติกาบังคับ คือ ให้เล่นและแข่งขันตามกติกา

ที่กำหนด ฉะนั้น การเล่นบางอย่างที่ไม่ใช่กำลังกายแต่ใช้ความคิดอย่างเดียว เช่น หมากรุก แม้จะมีการแข่งขันก็ตาม ไม่ถือว่าเป็น athletic sport และไม่จัดอยู่ใน Games (การแข่งขันกีฬาที่จัดรวมกัน)

ความต้องการที่จะแข่งขันในเชิงกีฬาเป็นธรรมดาของมนุษยชาติ เพราะในการแข่งขันได้ทำให้มีการเล่นกีฬา และกีฬาก็คือการเล่น เพื่อปล่อยให้กายและใจเป็นอิสระบ้าง นอกจากนั้นยังเป็นการประเมินค่าของตนและเปรียบเทียบกับคนอื่น นัยหนึ่ง การเล่นถ้าจะให้สนุกต้องแข่งขัน แต่ถ้าแข่งขันกันอย่างเอาเป็นเอาตายหรือเอาจริงเอาจังจนเกินไป แทนที่จะเป็นการแข่งขันกัน "เล่น ๆ "การแข่งขันนั้นก็ไม่ใช่กีฬาเสียแล้ว

ลักษณะเฉพาะของกีฬาที่รับรู้กันในสมัยที่เจริญทางวัฒธรรมแล้วนี้ถือว่า กีฬา คือ การใช้กำลังกาย (physical effort) อย่างหนึ่งกับการเล่นเพื่อสนุก (play) อีกอย่างหนึ่ง รวมสองอย่างเข้าด้วยกันจะเป็นกีฬา

การกีฬา เหมือนกับ การศึกษา ในแง่ที่ต้องใช้ความพยายาม ความเพียร (การเสียสละ) และความอดทน ผูกรัดจิตใจ และในแง่ที่ปฏิบัติจนเห็นคุณค่าด้วยตนเอง (สิกขา=สย (ตัวเอง)+อิกขติ (เห็น) กล่าวคือ การศึกษาที่เรียนรู้และรับการฝึกสอนจนได้เข้าใจและรู้จริงเห็นจริงด้วยตนเอง เพราะว่าการเป็นนักกีฬาที่แท้จริงในกีฬาระดับสูงหรือระดับระหว่างประเทศแล้ว นักกีฬา (athlete) ต้องมีการศึกษาในกีฬานั้น ๆ และมีความเพียรพยายามให้เกิดทักษะในกีฬาที่ตนปฏิบัติ ทั้งต้องเรียนรู้จากผู้ฝึกสอนที่ให้คำแนะนำสั่งสอน ไม่ใช่รู้เองเป็นเอง เมื่อศึกษาและเรียนรู้เป็นอย่างดีแล้ว จึงจะประพฤติปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและมีสรรถภาพ ผู้ฝึกสอนกีฬาแก่นักกีฬาที่ฝึกอย่างธรรมดาทั่วไปเรียกว่า trainer ส่วนผู้ฝึกสอนนักกีฬาเพื่อไปต่อสู้แข่งขันเรียกว่า coach ซึ่งเปรียบเสมือนรถม้าหรือพาหนะที่พานักกีฬาไปสู่จุดหมายปลายทาง คือชัยชนะในการแข่งขัน นักกีฬาที่ไม่มีผู้ฝึกสอนให้จะเป็นนักกีฬาที่ดีไม่ได้ นักกีฬาที่มีความสามารถยอดเยี่ยมส่วนมากจะต้องเป็น "ศิษย์มีครู" ทั้งนั้น

เมื่อพูดถึงกีฬาซึ่งต้องมีการศึกษาแล้ว ทำให้นึกถึงการศึกษาที่จำแนกเป็น พุทธิศึกษา จริยศึกษา และพลศึกษา การศึกษาทั้ง 3 อย่างนี้ต่างก็มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ แต่กีฬาจะแตกต่างกับการศึกษา โดยเฉพาะพลศึกษา ตรงที่ว่า Physical education does not attempt to produce trained athletes แต่มุ่งหมายที่จะสร้างสุขภาพและรักษาสุขภาพปรกติแก่บุคคลทุกเพศทุกวัย พลศึกษาซึ่งมีภาคกิจกรรมและภาควิชาที่เกี่ยวกับสุขภาพ สวัสดิภาพ และนันทนาการก็มีการฝึกและการเล่นกีฬาต่าง ๆ เป็นกิจกรรมที่สำคัญพอ ๆ กับกิจกรรมทางนันทนาการหรือที่เรียกกันใหม่ว่า สันทนาการ (recreation) กิจกรรมเหล่านี้แม้จะไม่หนักหนาเหมือนกีฬาที่เป็น athletic sports ซึ่งมุ่งจะไปแข่งขันกันในระดับระหว่างประเทศ แต่บางกีฬาก็ต้องฝึกกันหนักเหมือนกัน ความจริง กีฬาของพลศึกษามุ่งหมายแต่เฉพาะให้ใช้กำลังกายและออกกำลัง เพื่อให้ร่างกายแข็งแรงและมีความสุขกายสบายใจ ฉะนั้น กีฬาพลศึกษาจึงไม่ใช่กีฬาแข่งขัน ตามความหมายที่แท้จริงของกีฬานั้น แต่ก็อนุโลมได้ว่ามีความต้องการที่เกือบจะคล้ายกัน แม้จะต่างจุดมุ่งหมายและต่างกันแต่เพียงว่า กีฬาแข่งขันต้องออกแรงมาก กีฬาพลศึกษามีการออกกำลังแต่ไม่ถึงกับออกแรงมาเกินไป เพราะในทรรศนะของสุขศึกษานั้น การออกแรงมากเกินไปบางทีก็เป็นอันตรายเช่นเดียวกับการไม่ออกแรงเหมือนกัน พลศึกษาเพียงต้องการให้คนมีร่างกายแข็งแรง แต่สำหรับกีฬาแข่งขันแล้วจะต้องให้แข็งแรงกว่า กีฬาพลศึกษาเป็น Sport for all ไม่ใช่ Sport for athletes

ในเรื่องที่เกี่ยวกับการใช้กำลังกายในกีฬาแข่งขัน ภาษิตโอลิมปิค (Olympic Motto) ซึ่งเป็นคติพจน์มีคำอยู่ 3 คำว่า "Citius, Altius, Fortius" (Faster, Higher, Stronger) แปลว่า เร็วกว่า สูงกว่า แรงกว่า ซึ่งเป็นคำจำกัดความสั้น ๆ ของกีฬาแข่งขัน (athletic sports) ที่มีอยู่ในกำหนดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค กีฬาเหล่านี้ล้วนต้องใช้พละกำลังทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นกำลังเท้า กำลังมือ กำลังแขน กำลังขา กำลังกาย ความแข็งแกร่งและอดทน ตลอดจนกำลัง

ความรู้ และกำลังทางจิตใจหรือจิตวิทยา รวมทั้งหมดเป็น 3 กำลัง physical, technical and psychological และต้องแถมคำว่า "กว่า" เข้าไปด้วย ดังที่ว่า เร็วกว่า สูงกว่า แรงกว่า

ภาษิตโอลิมปิคนี้ แต่เดิมแล้ว กรีกไม่มีใช้ แต่เป็นคำที่เกิดขึ้นภายหลัง เป็นภาษาลาติน Citius, Altius, Fortius ออกเสียงแบบโรมันว่า ดิติอุส อัลติอุส ฟอร์ติอุส ออกเสียงแบบอังกฤษว่า ซิเชียส อัลเชียส ฟอร์เชียส ผู้คิดคำสามคำนี้เป็นพระโดมินิกัน (Dominican monk นิกายหนึ่งของโรงมันคาธอลิค) ชื่อ บาทหลวง อังรี ดิดอง (le Père Henri Dison) มีตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาส (prieur) และเป็นอาจารย์ใหญ่โรงเรียน Arcueil Collège ในกรุงปารีส ท่านต้องการให้นักเรียนของท่านทุกคนเล่นกีฬา และเมื่อท่านได้พบกับกูแบร์แตง ท่านก็บอกว่า "เอานี่ไปเป็นสัญญาณผ่านดิติอุส อัลติอุส ฟอร์ติอุส" ซึ่งมีความหมายโดยนัยว่า นักกีฬาที่จะไปแข่งขันกีฬาโอลิมปิคและหวังที่จะชนะละก็ จะต้องมีความสามารถที่เหนือ**กว่า**ผู้อื่นจึงจะผ่านไปได้ (คำสามคำนี้คณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศเอามาใช้เป็นภาษิตโอลิมปิค และนำออกใช้ในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค ครั้งที่ 7 ณ กรุงแอนต์เวิร์ป)

คำปลุกใจที่กรีกใช้ในการแข่งขันกีฬาหรือเวลาไปรบทัพจับศึก ปรากฏแต่ที่มีกล่าวในบทกวีนิพนธ์ของโฮมเมอร์ (ออมีรอส/Omhpos) เช่นพ่อสอนลูกว่า "จงเป็นผู้ที่เยี่ยมที่สุดและเหนือกว่าผู้อื่นเสมอ" (always to be best and excel over others/aien aristeuein kai upeirokon emmenai allon อ่านว่า เอน อาริสเตฟีน เค อิปิรอโคน เอมเมเน อัลโลน)

ประณิธานที่นักกีฬาทุกคนต่างก็มีว่าจะต้องดีกว่าเหนือกว่าผู้อื่นนั้น ทำให้เกิดปรากฏการณ์ที่เห็นกันในปัจจุบันว่าเป็นเรื่องธรรมดา คือ ถ้าจะให้เขาดีกว่าเหนือกว่า เขาก็จะต้องมีกำลังใจ และไม่มีการให้กำลังใจอะไรจะดีไปกว่าสินน้ำใจ เพราะการได้เงินใคร ๆ ก็ชอบ แต่ถ้าสินน้ำใจนั้นกลายเป็นค่าจ้างไป นักกีฬาที่รับสินจ้างนั้นก็กลายเป็นนักกีฬาอาชีพ (professional) และไม่ใช่สมัครเล่น (amateur)

ปัญหาเช่นนี้เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนและยากที่จะขบให้แตก แต่เมื่อเปรียบเทียบกีฬาสมัครเล่นกับกีฬาอาชีพและยึดถือเอาความหมายที่แท้จริงของกีฬาเป็นเกณฑ์แล้ว จะเห็นว่าแตกต่างกันตรงที่ในแบบอาชีพ ซึ่งส่วนมากเป็นกีฬาคนดู (spectator sport) ธาตุ "เล่น" หายไป เพราะนักกีฬาอาชีพได้รับค่าจ้างให้เล่นตามสัญญาว่าจ้าง จึงกลายเป็นงานรับจ้างไป และไม่มีธาตุเล่นอยู่ในวิญญาณนักกีฬาอาชีพเพราะการเล่นผ่านไปที่คนดูเสียแล้ว คนดูต่างหากเป็น "ผู้เล่น"

ส่วนกีฬาสมัครเล่นซึ่งจัดว่าเป็นกีฬาแข่งขัน (athletic sport) แล้ว ทั้งนักกีฬาและคนดูย่อมรู้สึกสนุก เพราะมีธาตุเล่นด้วยกันทั้งสองฝ่าย นักกีฬา "เล่น" อย่างนักกีฬา คนดูก็ "เล่น" อย่างคนดู อย่างที่เรียกว่า sensory play

อย่างไรก็ตาม เรื่องนักกีฬาสมัครเล่นกับนักกีฬาอาชีพได้เป็นปัญหาที่ยืดเยื้ออยู่ในปัจจุบันนี้จนคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศต้องตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่ง ชื่อ คณะกรรมการรับรองสิทธินักกีฬา (Eligibility Commission / Commission d'Admission) เพื่อพิจารณาสถานภาพของนักกีฬา ที่จะเข้าแข่งขันในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคได้ จะต้องเป็นสมัครเล่นโดยแท้จริง แต่ที่ว่าโดยแท้จริง นั้นแท้จริงอย่างไร และปัญหาที่ว่าอาชีพนั้นเป็นการยังชีพตลอดชีวิตหรือเปล่า ถ้าไม่ตลอดชีวิตก็ไม่เป็นอาชีพ แนวโน้มในขณะนี้ดูเหมือนว่าจะไม่ถือสากันอีกแล้ว และคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศก็กำลังพยายามที่จะหลีกเลี่ยงใช้คำ สมัครเล่น โดยสิ้นเชิง

ตามกฎบัตรโอลิมปิค ข้อ 26 เกี่ยวกับสิทธิเข้าแข่งขัน มีกล่าวไว้แต่เพียงว่า นักกีฬา (ผู้แข่งขัน) ที่จะมีสิทธิ์เข้าร่วมในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคได้ จะต้องไม่ได้รับเงินรางวัล (financial rewards) หรือผลประโยชน์สิ่ง

ของ (material benefits) ที่เกี่ยวกับการร่วมแข่งขันกีฬา และได้ระบุไว้อย่างชัดแจ้งด้วยว่า นักกีฬาที่จะไม่มีสิทธิ์เข้าร่วมในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค คือ ผู้ที่

1. ได้ขึ้นทะเบียนเป็นนักกีฬาอาชีพหรือผู้ฝึกสอนอาชีพในกีฬาใดกีฬาหนึ่ง

2. ทำสัญญาเป็นนักกีฬาอาชีพหรือผู้ฝึกสอนอาชีพในกีฬาใดกีฬาหนึ่งก่อนการปิดการแข่งขัน

3. ได้รับผลประโยชน์สิ่งของเพื่อการเตรียมการหรือร่วมในการแข่งขันกีฬา โดยที่สหพันธ์กีฬาระหว่างประเทศ สมาคมกีฬา หรือคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติมิได้รู้เห็น

4. ยอมให้ตัวของตัว ชื่อ รูปภาพ หรือความสามารถของตนใช้โฆษณา ยกเว้นแต่เมื่อสหพันธ์กีฬาฯ สมาคมกีฬาฯ คณะกรรมการโอลิมปิคฯ ได้มีสัญญารับการสงเคราะห์ การเงินต้องจ่ายให้แก่สหพันธ์ฯ คณะกรรมการโอลิมปิคฯ หรือสมาคมกีฬาฯ และไม่ให้จ่ายแก่นักกีฬา

5. ติดโฆษณาบนเสื้อผ้าในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคหรือการแข่งขันใด ๆ ที่คณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศเป็นผู้อุปภัมภ์ แต่ถ้าเป็นเครื่องหมายการค้าที่คณะกรรมการโอลิมปิคฯ ได้ตกลงกับสหพันธ์กีฬาระหว่างประเทศแล้วได้

6. ใช้ยาโด๊ปหรือความรุนแรง

ข้อสังเกต ในการแข่งขันกีฬาที่รวมจัดขึ้น กีฬาที่อยู่ในกำหนดการแข่งขันหรือกำหนดกีฬา (Sports Program) มักจะเป็นกีฬาที่ต้องออกกำลังในการแข่งขัน คือ ต้องมี physical และเป็น athletics (คำ sport คงใช้อยู่เหมือนกัน) ฉะนั้น กีฬาแข่งขันใด ๆ ที่เป็น athletics เมื่อรวมจัดขึ้นในเทศกาลเดียวกัน จึงเรียกว่า Games

การสืบสาวต้นต่อหรือต้นกำเนิดของกีฬา แล้ววิเคราะห์ศัพท์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความหมายและแนวโน้มของกีฬาที่เป็นปรากฏการณ์อยู่ขณะนี้ อาจทำให้เข้าใจค่านิยมของกีฬาและการแข่งขันกีฬาดีขึ้น ก่อนที่จะว่าถึงกีฬาโอลิมปิคโดยเฉพาะ

แรกเริ่มและความเจริญถึงขั้นสุดยอดกับความเจริญงอกงามของกีฬาในปัจจุบัน ดูช่างเหมือนกับที่ได้บังเกิดขึ้นในกรีกโบราณ ยกเว้นแต่ว่าวิวัฒนาการแห่งอารยธรรมสมัยนี้ ซึ่งมีความรุ่งเรืองอย่างเดียวกัน ได้เป็นไปอย่างรวดเร็ว และถึงขั้นสูงสุดเช่นเดียวกัน ก่อนที่จะลับหายไปเช่นอดีต

ณ บัดนี้ อาจกล่าวได้ว่า กีฬาสมัยปัจจุบันได้มาอยู่ช่วงสุดท้ายของความเจริญแล้ว และใกล้ถึงที่สุดเต็มที่ อย่างน้อยที่สุด กีฬาที่เรียกว่า กีฬาระหว่างประเทศระดับสุดยอด อันได้แก่กีฬาระดับโอลิมปิค ซึ่งจะเรียกว่า กีฬาธุรกิจบันเทิง (showbusiness sport) ก็คงได้ ดังที่มีแนวโน้มอยู่ขณะนี้

สิ่งที่บังเกิดเป็นความขัดแย้งกันมีให้เห็นอยู่ในเวลานี้ คือ กีฬาที่คนเล่นด้วยใจสมัครเล่นซึ่งใช้คำว่า "amateur" นั้น กลับมีความนิยมกันน้อย จนถึงกับต้องเรียกร้องให้คนเล่นกีฬากันมาก ๆ แม้จะเป็นแบบ เดินการกุศล เพื่อประชาสัมพันธ์การเป็นนักกีฬาที่มีสุขภาพสมบูรณ์ก็ยังดี หรือจะเล่นเทนนิสและแบดมินตัน เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินตามโอกาสที่มีก็ใช้ได้ นักกีฬา "สมัครเล่น" เช่นนี้ โดยแท้จริงแล้ว ไม่อื่นังขังขอบกับผลสำเร็จยอดเยี่ยมเท่าใดนักของนักกีฬาที่ได้ฝึกมาอย่างย่ำแย่ในกีฬาระดับสูง แต่พวกนี้นี่แหละที่ต้องมีฐานะสมัครเล่นในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค หรือในระดับอื่น ๆ ที่รวมจัดขึ้นโดยไม่มีรางวัลเป็นเงินเป็นทอง นักกีฬาเหล่านี้เป็นนักกีฬาสมัครเล่นจริง ๆ หรือเปล่า เขาต้องฝืนใจเก็บตัวก่อนการแข่งขัน และได้รับค่าตอบแทนมากน้อยบ้างตามสมควรโดยวิธีเลี่ยง แม้ในกฎบัตรโอลิมปิค (Olympic Charter) ก็ยังเลี่ยงคำ "สมัครเล่น" เป็น "มีสิทธิ์เข้าแข่งขัน"(ELIGIBILITY) โดยอนุโลมว่าถ้าไม่มีรายได้จากการกีฬาจนถึงกับเป็นอาชีพ 100 เปอร์เซ็นต์แล้วก็ใช้ได้ ซึ่งนับว่าผ่อนปรนกันไปมากกว่าที่เคย

เข้มงวดแต่ก่อน

อนึ่ง จากความคลี่คลายที่เป็นอยู่นี้ ยังมีปรากฏการณ์ให้เห็นอยู่ดีว่า นักกีฬาที่ว่า "ยอดเยี่ยม" ในคราบของ สมัครเล่น ก็ดี หรือ มีสิทธิ์เข้าแข่งขัน ก็ดี มีอายุการแข่งขันกีฬาที่จำกัดเพียงไม่กี่ปีเมื่ออายุมากขึ้นก็ต้องเลิกและหมดสิทธิ์ไปโดยปริยาย ฉะนั้นจะเอาอะไรกันนัก ไม่เหมือนกับนักกีฬาสมัครเล่นที่แท้จริง เขาจะคงเล่นกีฬาที่เขาชอบอยู่เรื่อยไปตราบเท่าสูงอายุ

นักกีฬาจะมีความผันแปรไปเช่นไรย่อมสุดแล้วแต่ความมุ่งหมายของกีฬาที่เขาเล่นหรือแข่งขันแรกเริ่มเดิมทีนั้น กีฬาเป็นธรรมชาติแท้ (natural) ต่อเมื่อแผ่ขยายออกไปก็กลายเป็นธรรมชาติเทียม (artificial)

ในแง่ที่เป็นธรรมชาติแท้ ก็โดยที่ว่าเพราะคนเรามีนิสัยชอบเล่น ซึ่งคนกับสัตว์มีอย่างเดียวกันโดยกำเนิด

ทารก (ตามศัพท์ในบาลีว่า ทรติ กีฬาวเสน ภูมิ วิลิขตีติ ทารโก แปลว่า ชนผู้กังวลขีดแผ่นดิน เล่น คือ ทารก) เป็นเด็กที่ยังไม่เดียงสา คือยังไม่รู้ผิดรู้ชอบตจามปรกติสามัญ แต่ก็เริ่มมีความกังวลหรือกระวนกระวายที่เอาแต่จะเล่น และแสดงออกมาเป็นรูปของความชน เช่น เล่นกับดินกับทรายเป็นต้น พออายุถึง 3 หรือ 4 ขวบ ก็แสดงความดีอกดีใจในการวิ่งเล่น วิ่งไล่ และกอดปล้ำ อย่างนี้เป็นการเล่นแบบธรรมชาติ แบบสัตว์ ไม่มีกติกา ไม่มีการเตรียมการ หรือความมุ่งหมายใด ๆ ยกเว้นสนุกสนานอย่างเดียว แต่พออายุย่างเข้า 6 หรือ 7 ขวบ การเล่นของเด็ก ๆ จะเป็นแบบมนุษย์ปุถุชนโดยเฉพาะ ไม่เป็นอย่างธรรมชาติแท้อีกแล้ว แต่กลายเป็นธรรมชาติเทียมและมีการจัดการแข่งขันกันขึ้น ตั้งแต่เล่นลูกหิน ต้องเต จนถึงเล่นฟุตบอลหรือยิมนัสติก มีกติกาที่ผู้ร่วมเล่นต้องยอมรับกัน ถ้าจะเปลี่ยนแปลงอะไรก็ต้องตกลงกันก่อน

คนเรามักมีจิตใจโน้มเอียงที่จะบิดเบือนกติกาการแข่งขันตั้งแต่แรกเริ่มแล้ว เด็กอายุ 5 ขวบก็รู้จักโกงเป็นแล้ว การแพ้ชนะเป็นเรื่องที่กำกวม ฝ่ายตรงข้ามเป็นทั้งคู่แข่งขันและคู่เล่น การชนะอาจชนะด้วยกันหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อกันก็ได้ นอกจากนี้ ฝูงชนคนดูที่อยู่ในสนามของโรงเรียนหรือที่ใดก็ตามต่างเข้าข้างตน และส่งเสียงโห่เสียงฮาแล้วแต่กรณี ตลอดจนทำตัวเป็นผู้ตัดสินเสียเองก็มี โดยมิได้มุ่งหมายอะไรนัก เพียงแต่ต้องการแสดงความรู้สึกและความรักพวกพ้องเท่านั้น แต่ก็ไม่นึกถึงความจริงที่ว่า ในการแข่งขันนักกีฬาทุกคนเป็นผู้ชนะด้วยกัน ส่วนใครจะชนะมากชนะน้อยเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

ด้วยเหตุฉะนี้ จากต้นกำเนิดในวัยเด็ก กีฬาเป็นปรากฏการณ์ทางสังคม

ปัจจุบันอาจมองเห็นแล้วว่า กีฬาซึ่งเดยเป็นการเล่นเพื่อออกกำลังเพลิดเพลิน ได้กลายเป็นการแข่งขัน และกีฬาแข่งขันนี้ก็มีขั้นตอน

- การฝึก (Training)
- การแข่งขัน (Competition)

เมื่อกีฬาสมัยใหม่ได้มีโฉมหน้าเช่นนี้ ซึ่งถึงแม้ในอดีตตั้งแต่สมัยโบราณมาก็เป็นเช่นนั้น การเล่นเพื่อสนุกก็หาไม่ได้ ที่จะมีอยู่คือการปฏิบัติเพียงชั่วครู่พร้อมด้วย "รางวัล" อันเป็นความพอใจที่เกิดขึ้นในทันทีนั้น ที่แสดงว่าความสนุกยังคงมีอยู่ ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้ชนะแสดงความยินดีปรีดาอย่างไม่รู้สึกกระดากอาย เหมือนเด็ก ๆ ที่ได้ของเล่นถูกใจ

แต่ก่อนนี้ นักกีฬายอดเยี่ยมฝึกกันเพียงสัปดาห์ละสองครั้ง แต่สมัยนี้นักกีฬาที่หวังชนะจะต้องฝึกกันหามรุ่งหามค่ำ ถ้ามีเวลาหรือไม่ต้องไปทำอะไรอย่างอื่น เพียงต้องการให้ได้ชัยชนะหรือต้องชนะให้ได้ ผลแห่งชัยชนะและชื่อเสียงของนักกีฬายอดเยี่ยมดึงความสนใจของชาวบ้านชาวเมืองตลอดจนถึงรัฐ มารวมจุดกันอยู่ที่นักกีฬาผู้นั้นหรือ

เหล่านั้น ซึ่งเป็นพวกตนหรือคนในชาติของตน กีฬาจึงได้กลายเป็นการเมืองตามรูปศัพท์ (political จาก politicos แห่งพลเมือง ซึ่งก็คือคนในชาติของตน) เมื่อเป็นการเมืองในรูปที่แฝงอยู่นี้ การกีฬาก็เริ่มวุ่น โดยเฉพาะในกรณีของการกีฬาระหว่างประเทศ ซึ่งกลายเป็นแพะรับบาปให้กับการเมืองระหว่างประเทศ จนเกิดความขัดแย้งกันซึ่งก็มีอยู่ก่อนแล้ว เป็นโอกาสมาแสดงด้วยการคว่ำบาตร (boycott) ในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค

การคว่ำบาตรหรือความขัดแย้งทางการเมืองเวลามีการแข่งขันกีฬาไม่ใช่ไม่เคยมีมาก่อน แต่เคยมีมาตั้งแต่สมัยที่โอลิมเปียแล้ว เช่นครั้งหนึ่งพวกสปาร์ตาถูกกีดกันไม่ให้มาร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค เพราะชอบก่อศึกกับพวกอาเธนส์ เหตุการณ์ทำนองนี้มีอยู่บ่อย ๆ จนกระทั่งปัจจุบันและต่อไปในอนาคต ตราบใดที่กีฬาและการเมืองยังแยกกันไม่ออก สำคัญที่ว่า จงเล่นกีฬา**เยี่ยง**กีฬาและอย่าเล่นกีฬา**อย่าง**การเมืองก็แล้วกัน

โดยไม่รู้อิโหน่อิเหน่ กีฬาซึ่งมีแต่ความบริสุทธิ์ ถูกการเมืองเข้ามาย้อมสีแปดเปื้อนไป แต่ถ้าจะว่าไปแล้ว การเล่นกีฬาก็เหมือนกับการเล่นการเมือง เพราะคำว่า "เล่น" มีทั้งแง่ดีและแง่เสีย ถ้าเล่นโดยสุจริตก็ดีไป คืออย่างที่ว่า เล่นกีฬาเยี่ยงกีฬา แต่ถ้าเล่นโดยไม่สุจริตก็ไม่ดีเหมือนอย่างเอาการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องกับการกีฬา การเป็นนักการเมืองกับการเล่นการเมืองไม่เหมือนกันแช่นไร การเล่นกีฬากับการแข่งขันกีฬาก็ไม่เหมือนกันเช่นนั้น บุคคลที่หันเหชีวิตของเขาเข้าสู่การเมืองของรัฐอย่างที่ว่า to enter politics วิถีชีวิตของเขาย่อมมีเกียรติที่สูงส่ง ถ้ากอปรกิจประเสริฐเพื่อเห็นแก่ชาติบ้านเมืองและเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยไม่ถือพรรคการเมืองของตนใหญ่กว่าใด ๆ ทั้งสิ้นจนเกินไปก็เป็นนักการเมืองที่ดี แต่ถ้าเป็นนักการเมืองที่กลายเป็น "เล่นการเมือง (to play politics)" ความหมายก็เปลี่ยนไปเป็นว่า กระทำการทุกอย่างเพื่อตนหรือเพื่อประโยชน์ทางการเมืองของพรรคมากกว่าหลักการหรือประโยชน์ส่วนรวมละก็เป็นความหมายที่ไม่ดี (Webster's Third New International Dictionary) ในทำนองเดียวกัน การเป็นนักกีฬาที่เล่นกีฬา (to practise sports) กลายเป็นการแข่งขันกีฬา (to compete in sports) และมีการฝึกหนัก จนเกือบจะเป็นนักกีฬาอาชีพหรือกลายเป็นนักกีฬาอาชีพไปเสียเลย ความมุ่งหมายของการเล่นกีฬาสมัครเล่น ซึ่งมีการแข่งขันหรือไม่แข่งขันก็ตามย่อมเฉไฉไป ทีนี้ยิ่งการเมืองเข้ามายุ่งกับการกีฬาด้วยแล้ว ก็ยิ่งไปกันใหญ่ ดังเช่นในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค มักจะมีประเทศมหาอำนาจฉวยโอกาส "เอากีฬามาเล่นการเมือง (to play politics with Olympics) และกลั่นแกล้งกันด้วยการคว่ำบาตร ลงอย่างนี้กันเรื่อยไปละก็ไม่ดีแน่ และอนาคตของการจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคก็อาจถึงจุดจบไปได้ มิเสียแรงที่เลือกสรรกีฬาต่าง ๆ ไว้อย่างเหมาะสมไว้เป็นกีฬาโอลิมปิคสำหรับที่จะแข่งขันตามอุดมการณ์แห่งโอลิมปิคนิยม

กีฬาที่มีการแข่งขันในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค เป็นกีฬาที่คณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ (คอป) รับรองเป็นกีฬาโอลิมปิค และเอาบรรจุไว้ในกำหนดการโอลิมปิคแล้ว ส่วนกีฬาที่รับรองแล้วแต่ยังไม่ถือว่าเป็นกีฬาโอลิมปิคและยังไม่เอาบรรจุในกำหนดการ ก็มีอยู่บางกีฬา ซึ่งสหพันธ์กีฬาระหว่างประเทศของกีฬานั้นเพียงแต่ได้รับการรับรู้ว่า เป็นสหพันธ์ระหว่างประเทศที่ได้รับการรับรองแล้ว การรับรองนี้มุ่งหมายให้เอากีฬาของสหพันธ์นั้น ๆ เข้าในกำหนดการแข่งขันกีฬาระดับทวีปและระดับภูมิภาค ที่ได้รับความอุปถัมภ์ของ คอป ได้ แต่ไม่ใช่ในระดับโอลิมปิค

การพิจารณารับรองกีฬาใดเป็นกีฬาโอลิมปิค เขาจะพิจารณารับรองสหพันธ์กีฬาระหว่างประเทศของกีฬานั้น ๆ ก่อน และเรียกว่าสหพันธ์ระหว่างประเทศที่ได้รับการรับรองแล้ว (Recognized International Federation) ต่อเมื่อได้พิจารณาตามเกณฑ์การพิจารณาให้กีฬาของสหพันธ์นั้นเป็นกีฬาโอลิมปิค และเอาบรรจุเข้าในกำหนดการสำหรับการแข่งขัน เมื่อนั้นสหพันธ์ระหว่างประเทศที่ได้รับการรับรองแล้วดังกล่าวจะเป็นสหพันธ์โอลิมปิค

ระหว่างประเทศ, สป (International Olympic Federation, IF) และกีฬาของสหพันธ์โอลิมปิคระหว่างประเทศนี้ก็ถือว่าได้รับการรับรองอย่างสมบูรณ์เป็นกีฬาโอลิมปิค ที่จะเอาเข้าแข่งขันในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคที่มีจัดขึ้นได้

การแข่งขันกีฬาโอลิมปิค (Olympic Games) ถ้าเป็นการแข่งขันฤดูร้อนทุกระยะสี่ปี เรียกว่า Games of the Olympiad ใส่ครั้งที่ตัวเลขโรมันหน้าคำโอลิมเปียด ถ้าเป็นการแข่งขันฤดูหนาว ซึ่งมักจะมีก่อนฤดูร้อน เรียกว่า Olympic Winter Games

สหพันธ์โอลิมปิคระหว่างประเทศ ที่ควบคุมกีฬาในกำหนดการโอลิมปิคทั้งในการแข่งขันฤดูร้อน และฤดูหนาว ขณะนี้ล่าสุด ค.ศ. 1984 มี 28 สหพันธ์ (เป็นของฤดูร้อน 23 ฤดูหนาว 5) เรียงลำดับกีฬาตามตัวอักษรภาษาฝรั่งเศส ดังนี้ (ภาษาไทยขึ้นต้นก่อน)

1. **กรีฑา Athlétism/Athletics**

   สหพันธ์กรีฑาสมัครเล่นระหว่างประเทศ (ไอเอเอเอฟ)

   (ไม่มีชื่อภาษาฝรั่งเศส)

   International Amateur Athletic Federation (I.A.A.F.)

2. **เรือกรรเชียง Aviron/Rowing**

   สหพันธ์เรือกรรเชียงระหว่างประเทศ (พีซา)

   Fédération International des Sociétés d'Aviron (F.I.S.A.)

   International Rowing Federation

3. **บาสเกตบอล Basket-Ball/Basketball**

   สหพันธ์บาสเกตบอลระหว่างประเทศ (ฟีบา)

   Fédération Internationale de Basketball Amateur (F.I.B.A.)

   International Basketball Federation

4. **บอบสเล (เลื่อน) Bobsleigh/Bobsleighing**

   สหพันธ์บอบสเลและโตบอกกันระหว่างประเทศ (ฟิบต์)

   Fédération Internationale de Bobsleigh et de Tobogganing (F.I.B.T.)

   International Bobsleigh and Tobogganing Federation

5. **มวย Box/Boxing**

   สมาคมมวยสมัครเล่นระหว่างประเทศ (ไอบา)

   Association Internationale de Box Amateur (A.I.B.A.)

   International Amateur Boxing Association

6. **เรือคนู Canoë Kayak/Canoeing**

   สหพันธ์เรือคนูระหว่างประเทศ (ฟิค)

   Fédération Internationale de Canoë (F.I.C.)

   International Canoe Federation

7. **จักรยาน Cyclism/Cycling**

   สหพันธ์จักรยานระหว่างประเทศ (เอฟไอเอซี)

Fédération Internationale Amateur de Cyclism (F.I.A.C.)

International Amateur Cycling Federation

8. **กีฬานักขี่ม้า Sports équestres/Equestrian Sports**

สหพันธ์กีฬานักขี่ม้าระหว่างประเทศ (เอฟอีไอ)

Fédération Equestre Internationale (F.E.I.)

International Equestrian Federation

9. **ฟันดาบ Escrime/Fencing**

สหพันธ์ฟันดาบระหว่างประเทศ (เอฟไออี)

Fédération Internationale d'Escrime (F.I.E.)

International Fencing Federation

10. **ฟุตบอล (Football/Football)**

สหพันธ์ฟุตบอลสมาคมระหว่างประเทศ (ฟีฟา)

Fédération Internationale de Football Association (F.I.F.A.)

International Association Football Association

11. **ยิมนัสติก Gymnastique/Gymnastics**

สหพันธ์ยิมนัสติกระหว่างประเทศ (ฟิก)

Féderation Internationale de Gymnastique (F.I.G.)

International Gymnastics Federation

12. **ยกน้ำหนัก Haltérophiiie/Weightlifting**

สหพันธ์ยกน้ำหนักระหว่างประเทศ (ไอดับลยูเอฟ)

(ไม่มีชื่อภาษาฝรั่งเศส)

International Weightlifting Federation (I.W.F.)

13. **แฮนด์บอล** Handball/Handball

สหพันธ์แฮนด์บอลระหว่างประเทศ (ไอเอชเอฟ)

Fédération Internationale de handball (I.H.F.)

International Handball Federation

14. **ฮอกกี Hockey/Hockey**

สหพันธ์ฮอกกีระหว่างประเทศ (เอฟไอเอช)

Fédération Internationale de Hockey (F.I.H.)

International Hockey Federation

15. **ฮอกกีน้ำแข็ง Ice Hockey/Ice Hockey**

สหพันธ์ฮอกกีน้ำแข็งระหว่างประเทศ (ไอไอเอชเอฟ)

(ไม่มีชื่อภาษาฝรั่งเศส)

International Ice Hockey Federation (IIHF)

16. **ยูโด Judo/Judo**

สหพันธ์ยูโดระหว่างประเทศ (ไอเจเอฟ)

(ไม่มีชื่อภาษาฝรั่งเศส)

International Judo Federation (I.J.F.)

17. **เลื่อนลู่ Luge de course/Luge (กีฬาฤดูหนาว)**

สหพันธ์เลื่อนลู่ระหว่างประเทศ (ฟิล)

Fédération Internationale de Luge de Course (FIL)

International Luge Federation

18. **มวยปล้ำ Lutte/Wrestling**

สหพันธ์มวยปล้ำสมัครเล่นระหว่างประเทศ (ฟิลา)

Fédération Internationale de Lutte Amateur (FILA)

International Amateur Wrestling Federation

19. **ว่ายน้ำ Swimming**

สหพันธ์ว่ายน้ำสมัครเล่นระหว่างประเทศ (ฟินา)

Fédération Internationale de Natation Amateur (FINA)

International Amateur Swimming Federation

20. **ปัญจกรีฑาสมัยใหม่และทวิกรีฑา Pentathalon Modern et Biathlon/Modern Pentathlon and Biathlon**

สหภาพปัญกรีฑาสมัยใหม่และทวิกรีฑา (ยูไอพีเอมบี)

Union Internationale de Pentathlon Moderne et Biathlon (UIPMB)

International Modern Pentathlon and Biathlon Union

21. **สเกต Skating/Skating**

สหภาพสเกตระหว่างประเทศ (ไอเอสยู)

(ไม่มีชื่อภาษาฝรั่งเศส)

International Skating Union (ISU)

22. **สกี Ski/Skiing (กีฬาฤดูหนาว)**

สหพันธ์สกีระหว่างประเทศ (ฟิส)

Fédération Internationale de Ski (FIS)

International Skiing Federation

23. **เทเบิลเทนนิส Table Tennis/Table Tennis**

สหพันธ์เทเบิลเทนนิสระหว่างประเทศ (ไอทีทีเอฟ)

(ไม่มีชื่อภาษาฝรั่งเศส)

International Table Tennis Federation (ITTF)

24. **เทนนิส Tennis/Tennis**

สหพันธ์เทนนิสระหว่างประเทศ (ไอทีเอฟ)

Fédération Internationale de Tennis (ITF)

International Tennis Federation

25. ยิงปืน Tir/Shooting

สหภาพยิงปืนระหว่างประเทศ (ยูไอที)

Union Internationale de Tir (UIT)

International Shooting Union

26. ยิงธนู Tir à l'Arc/Archery

สหพันธ์ยิงธนูระหว่างประเทศ (ฟีตา)

Fédération Internationale de Tirà l'Arc (FITA)

International Archery Federation

27. วอลเลย์บอล Volley-Ball/Volleyball

สหพันธ์วอลเลย์บอลระหว่างประเทศ (เอฟไอวีบี)

Fédération Internationale de Volley-Ball (FIVB)

International Volleyball Federation

28. เรือใบ Voile/Yaching

สหภาพแข่งเรือใบระหว่างประเทศ (ไอวายอาร์ยู)

(ไม่มีชื่อภาษาฝรั่งเศส)

International Yacht Racing Union (IYRU)

ส่วนสหพันธ์ระหว่างประเทศที่ได้รับการรับรองแล้ว (Recognized International Federations) มีกีฬาต่อไปนี้

Badminton, Base Ball, Orienteering, Quilleurs/Bowling, Roller-Skating, Softball, Taekwondo, Ski nautique

กีฬาเหล่านี้ยังไม่เป็นกีฬาโอลิมปิค เพียงแต่รับรองให้มีการแข่งขันกันได้ในการแข่งขันกีฬาระดับทวีปและภูมิภาคเท่านั้น

เกณฑ์การพิจารณา

กีฬา

กีฬาที่มีผู้ชายเล่นกันอย่างกว้างขวาง (มีการแข่งขันในระดับชาติและสหพันธ์กีฬาแห่งชาติจัดแข่งขันอยู่เสมอ) ในอย่างน้อยที่สุด 50 ประเทศ และ 3 ทวีป จึงจะบรรจุในกำหนดการของการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค

กีฬาที่มีผู้หญิงเล่นกันอย่างกว้างขวางในอย่างน้อยที่สุด 30 ประเทศ และ 3 ทวีป จึงจะบรรจุในกำหนดการของการแข่งกีฬาโอลิมปิคได้

กีฬาที่ผู้เล่นอย่างกว้างขวางทั้งหญิงและ/หรือชาย ในอย่างน้อยที่สุด 25 ประเทศ และ 3 ทวีป จึงจะบรรจุในกำหนดการของการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคฤดูหนาว

กีฬาต่าง ๆ จะเอาเข้าในกำหนดการโอลิมปิค 6 ปีก่อนการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคครั้งต่อไป และเมื่อเอาเข้าแล้ว จะต้องไม่มีการเปลี่ยนแปลงหลังจากนั้น

แบบ

แบบกีฬาเป็นแขนงหนึ่งของกีฬาโอลิมปิค ซึ่งมีหนึ่งแบบหรือสองแบบหรือมากกว่า และจะต้องมีหลักการอันเป็นกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศ ที่จะเอาเข้าในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค การเอาเข้าควรเป็นอย่างเดียวกับที่กำหนดการของกีฬานั้น

ประเภท

ประเภทแข่งขันเป็นการแข่งขันจะกี่ประเภทก็ตามที่รวมอยู่ในกีฬาหรือในแบบกีฬาของกีฬานั้น และมีผลแพ้ชนะและให้เหรียญรางวัลตามลดหลั่น

ประเภทแข่งขันจะตกลงกัน 4 ปีก่อนการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค

กำหนดการโอลิมปิค

กำหนดการของการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค จะต้องมีกีฬาอย่างน้อยที่สุด 15 อย่างของจำนวนทั้งหมดของกีฬาโอลิมปิค

จำนวนนักกีฬาที่เข้าแข่งขันสำหรับประเภทบุคคล จะต้องไม่เกิน 3 คนต่อประเทศ และไม่เกินกว่าการแข่งขันเพื่อความชนะเลิศของโลก

จำนวนทีมจะต้องไม่เกิน 20 ในกีฬาทีมที่ผู้หญิงและผู้ชายร่วมการแข่งขัน ต้องไม่ต่ำกว่า 8 และไม่เกิน 12 สำหรับแต่ละเพศ

จำนวนทีมจะต้องไม่เกิน 12 สำหรับกีฬาทีมที่มีผู้ชายหรือผู้หญิงเล่นเท่านั้น ยกเว้นฟุตบอลให้มีได้ 16 ทีม

คำจำกัดความ "กีฬา (sport)" "แบบ (discipline)" และ "ประเภท (event)"

ก) กีฬาโอลิมปิค (Olympic sport)

ตามกฎบัตรโอลิมปิค กีฬาใดที่ คอป ให้บรรจุไว้ในกำหนดการโอลิมปิค ถือว่าเป็นกีฬาโอลิมปิค กีฬานั้นจะต้องอนุโลมตามกฎและเกณฑ์การพิจารณาสำหรับกีฬาโอลิมปิค กีฬาโอลิมปิคเป็นการแข่งขันระดับสูง มีเหรียญรางวัลตามลดหลั่น

กีฬาโอลิมปิคต้องพิจารณาล่วงหน้า 6 ปี ก่อนการจัดการแข่งขันของแต่ละครั้ง

ข) แบบ (Discipline)

คือ แขนงหนึ่งของกีฬาโอลิมปิค และต้องพิจารณาล่วงหน้าก่อน 6 ปีเช่นกัน

ค) ประเภท (Event)

คือ การแข่งขันที่มีอยู่ในกีฬาหรือแบบของกีฬานั้น มีผลเป็นเหรียญรางวัลตามลดหลั่น ประเภทต่าง ๆ จะพิจารณาล่วงหน้า 4 ปี ก่อนการจัดการแข่งขันของแต่ละครั้ง

Examples of "sport", "discipline" and "event" ดังตัวอย่าง

SPORT (กีฬา)	DISCIPLINE (แบบ)	EVENT (ประเภท)
Wrestling	Greco-Roman Style	
	Freestyle	Weight categories
	Sambo	
Boxing	-	Weight categories
Skating	Figure	Ice dancing
(men-woman)	Speed	500m
Judo	-	Weight categories
(men-women)		
Basketball	-	Men's tournament
		Women's tournament
Fencing	Foil	Men, Individual competitions
	Epée	Men, Team competitions
	Sabre	Women, Individual competition
		Women, Team competition

ฉะนั้น เมื่อพูดถึงกีฬา ควรเป็น ชนิดกีฬา หรือกีฬากี่ชนิด แต่ละชนิดกีฬามีแบบอะไร บางกีฬาก็ไม่มีแบบ ส่วนประเภทเป็นการแสดงว่า ในกีฬานั้น ๆ มีการแข่งขันเป็นประเภทต่าง ๆ มากบ้างน้อยบ้าง ชนิดกีฬากับประเภทกีฬาจึงแตกต่างกัน

การแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศในระดับโอลิมปิคเป็นการแข่งขันในระดับสูงสุด นักกีฬาที่จะเข้าแข่งขันในระดับนี้ควรต้องมี "สัญญาณผ่าน" ตามภาษิตโอลิมปิคที่ว่า CITIUS ALTIUS FORTIUS (เร็วกว่า สูงกว่า แรงกว่า) ไม่ใช่เพียงแต่ถือโอกาสไปเข้าร่วมการแข่งขัน อย่างที่เขาเรียกว่า เป็นพวก "also-ran" คือ ไปวิ่งแข่งขันกับเขาเหมือนกันแต่ไม่เคยชนะและรั้งท้ายอยู่เรื่อย แม้จะเคยเป็นเจ้ากีฬาในระดับอื่นมาแล้วก็ดี

อย่างไรก็ตาม ความเห็นเช่นนี้ย่อมไปขัดกับที่ บารอง ปิแอร์ เดอ กูแบร์แตง ผู้รื้อฟื้นการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค กล่าวไว้เป็นหลักธรรมโอลิมปิคว่า

"The important thing in the olympic Games is not winning but taking part. The essential thing in life is not conquering but fighting well"

"สิ่งสำคัญในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคมิใช่อยู่ที่ เอาชัย แต่ ชิงชัย สิ่งสาระในชีวิตมิใช่อยู่ที่ รบชนะ แต่ รู้ชนะ"

"L'important dans ces olympiades c'est moins d'y gagner que d'y prendre part. L'important dans la vie n'est point le triomphe mais le combat; l'essentiel n'est pas d'avoir vaincu mais de s'être bien battu"

"การร่วม "ชิงชัย" เช่นนี้เป็นแต่เพียงการแสดงถึงน้ำใจนักกีฬาเท่านั้น ถ้าไปแข่งแล้วไม่หวังชนะบ้างเลย จะคัดเลือกตัวไปแข่งทำไม โชคดีและเป็นการสมควรแล้ว ที่คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย ส่งนักกีฬาไปร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคก็ยังได้ชัยชนะมาบ้าง"

การส่งนักกีฬาไปแข่งขันในระดับระหว่างประเทศ เช่น โอลิมปิคเกมส์ เอเชียนเกมส์ และซีเกมส์ (แม้จะมีในประเทศของตน) เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติแต่ผู้เดียว ตามกฎบัตรโอลิมปิค ข้อ 24 ที่ว่า NOC's shall be the sole authorities responsible for the representation of their respective countries at the Olympic Games as well as at other events held under the patronage of the IOC.

กีฬาโอลิมปิคหรือกีฬาระหว่างประเทศ ซึ่งสหพันธ์โอลิมปิคระหว่างประเทศควบคุมอยู่ ถ้าไม่ใช่คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติเป็นผู้ส่งและคัดเลือกตัวนักกีฬาเข้าแข่งขันในกีฬานั้น ๆ แล้ว สหพันธ์โอลิมปิคระหว่างประเทศจะไม่ยินยอมและไม่รับรองการแข่งขันนั้น แม้คณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศก็ไม่ให้ความอุปถัมภ์

นี่คือบทบาทของสหพันธ์โอลิมปิคระหว่างประเทศในขบวนการโอลิมปิค

ตราเครื่องหมายสหพันธ์โอลิมปิคระหว่างประเทศ
ของกีฬาต่าง ๆ ทั้งหมด

I.A.A.F.	F.I.S.A.	F.I.B.A.	A.I.B.A.	F.I.C.	F.I.A.C.
	F.E.I.	F.I.E.	F.I.F.A.	F.I.G.	I.H.F.
		F.I.H.	I.J.F.	F.I.L.A.	F.I.N.A.
F.I.B.T.			I.T.T.F.	I.T.F.	U.I.T.
I.I.H.F.	U.I.P.M.B.			F.I.T.A.	F.I.V.B.
F.I.L.	I.S.U.	F.I.S.		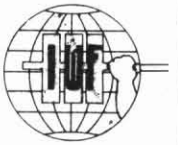 I.W.F.	I.Y.R.U.

บทที่ 7
คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติ

(ตามกฎบัตรโอลิมปิค)

คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติ (คอช)

National Olympic Committees (NOCs)

ก. หลักการ

เพื่อเป็นการดำเนินขบวนการโอลิมปิคไปทั่วโลก คณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ (คอป) จะรับรองคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติ (คอช) และให้มีสิทธิ์เรียกตนเองตามชื่อนั้น คณะกรรมการนั้นจักต้องจัดตั้งขึ้นตามหลักการดังกล่าวข้างล่าง ที่บังคับใช้กฎและข้อบังคับของ คอป และมี ถ้าเป็นไปได้ ฐานะตามกฎหมาย

ในกรณีที่ คอช ใดอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ปกติอย่างเหลือวิสัย จนถึงกับ คอป สั่งพัก คณะกรรมการบริหารของ คอช นั้นยังคงรักษาการณ์อย่างไม่เป็นทางการแทน คอช ต่อไป คณะบริหารของ คอป เมื่อได้รับคำบอกกล่าวจากกรรมการ คอช แห่งประเทศนี้ หากโอกาสเช่นนั้นเกิดขึ้น อาจอนุญาตให้คณะกรรมการบริหารนี้ทำการประชุมในการประชุมโอลิมปิคได้ จนกระทั่งสถานการณ์นั้นเข้าสู่ภาวะปกติแล้ว

ข. วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของ คอช ตามหลักมูลฐานที่ปรากฏในกฎเหล่านี้ จักต้องมีเพื่อการพัฒนาและพิทักษ์ขบวนการโอลิมปิคและการกีฬา **คอช จักเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่แต่ผู้เดียวในการส่งนักกีฬาแห่งประเทศของตนไปร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค ตลอดจนการแข่งกีฬาอื่น ๆ ที่ คอป ให้ความอุปถัมภ์ และจักต้องดำเนินการให้มีการจัดการแข่งขันกีฬาอื่นใดที่มีขึ้นในประเทศของตน**

คอป อาจช่วยเหลือ คอช ให้สำเร็จภารกิจโดยทางโครงการความช่วยเหลือโอลิมปิค

ค. อิสรภาพ

คอช ต้องเป็นอิสระและต้องต่อต้านแรงดันทั้งหลายไม่ว่าชนิดใด ที่มีลักษณะเป็นการเมือง การศาสนา หรือการเศรษฐกิจ ในการปฏิบัติตามความมุ่งหมายนี้ คอช อาจร่วมมือกับองค์การเอกชนหรือรัฐบาลได้ แต่จักต้องไม่ยอมตัวไปดำเนินการใด ๆ ที่อาจขัดกับหลักการของขบวนการโอลิมปิคและกฎของ คอป

ง. องค์ประกอบ

ไม่ว่าธรรมนูญของ คอช จะมีเช่นไร คอช จักต้องมีกรรมการที่ประกอบด้วย

- กรรมการ คอป ในประเทศ ถ้ามี กรรมการ คอป นี้ตามสิทธิ์ จักต้องเป็นกรรมการของคณะกรรมการบริหาร (คณะกรรมการวงใน คณะกรรมการเจ้าหน้าที่ หรือผู้บริหาร) และจักต้องมีสิทธิ์ในการออกเสียง ทั้งในสมัชชาใหญ่และคณะกรรมการบริหาร

● สหพันธ์ (สมาคมกีฬา) แห่งชาติที่อยู่ในเครือสหพันธ์โอลิมปิค (สอป) ที่ คอช ยอมรับ นับถือเป็นองค์กรกำกับกีฬานั้น (จำนวนอย่างต่ำ 5 สมาคม และอย่างน้อยที่สุดต้องมี 3 สมาคมที่กำกับกีฬาที่มีบรรจุอยู่ในกำหนดการโอลิมปิค) หรือผู้แทนที่สมาคมแต่งตั้ง สหพันธ์กีฬาแห่งชาติเหล่านี้ที่เป็นผู้แทนตามที่เลือกแล้วจักต้องประกอบเป็นเสียงข้างมากใน คอช และคณะบริหารของตน (ผู้แทนสมาคมกีฬาเหล่านี้เท่านั้นเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง)

● ในกรณีที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับเรื่องโอลิมปิคโดยเฉพาะ เสียงของคณะบริหารของ คอช และสหพันธ์กีฬาแห่งชาติในเครือ สอป ที่กำกับกีฬาในกำหนดการโอลิมปิคเท่านั้นที่จะถือสา

ง. ชื่อ

ชื่อของ คอช ต้องแสดงถึงอาณาเขตและประเพณีของประเทศนั้น และต้องได้รับอนุมัติจาก คอป

7. ธงและตราเครื่องหมาย

ธงและตราเครื่องหมายที่ คอช ใช้ในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคจักต้องยื่นเสนอให้คณะบริหารของ คอป อนุมัติ

การเป็นคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติ

คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติถือว่าเป็น องค์การกีฬาแห่งชาติ แต่เพียงองค์การเดียวในประเทศ และเป็นสาขาของคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศโดยปริยาย ฉะนั้น องค์การกีฬาแห่งชาติของประเทศใดถ้ายังไม่ได้เป็นคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติโดยการรับรองของคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศแล้ว จะยื่นคำร้องขอให้คณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศรับรองคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติในประเทศของตนได้ โดยส่งกฎและข้อบังคับเป็นภาษาฝรั่งเศสหรืออังกฤษไปให้พิจารณาอนุมัติ

กฎและข้อบังคับของ คอช ทุกประเทศจะต้องอนุโลมตามข้อบังคับ คอป และอ้างถึงข้อบังคับนี้อย่างชัดแจ้ง คอช มีหน้าที่รับผิดชอบในการบังคับใช้ข้อบังคับนี้ในประเทศของตน

(ขณะนี้มี คอช ถึง 160 ประเทศแล้ว รวมทั้งประเทศไทย)

แบบตัวอย่างข้อบังคับสำหรับ คอช

ข้อ 1

ภายใต้บทบัญญัติของกฎบัตรโอลิมปิค คณะบุคคลหนึ่งที่สมาคมกันโดยไม่หากำไรซึ่งมีชื่อเรียกว่า คณะกรรมการโอลิมปิคแห่ง.....จักจัดตั้งขึ้น ณ ที่นี้โดยบุคคลหรือนิติบุคคลที่ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้ ระยะเวลาของคณะกรรมการนี้ไม่มีกำหนด สำนักงานตั้งที่.....แต่อาจย้ายไปที่อื่นใดก็ได้โดยมติของคณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการจักมี (จักไม่มี) ฐานะเป็นนิติบุคคล

ข้อ 2

คณะกรรมการโอลิมปิคแห่ง.....จักมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

ก) พัฒนาและคุ้มครองขบวนการโอลิมปิคและการกีฬาโดยทั่วไปอย่างแท้จริง

ข) ปฏิบัติและบังคับใช้กฎตามที่วางไว้ใน "กฎบัตรโอลิมปิค"

ค) เผยแพร่ให้เยาวชนมีความสนใจในการกีฬาและมีน้ำใจนักกีฬา

ง) ดำเนินการร่วมกับสมาคมกีฬาแห่งชาติตามลำดับในการเตรียมการและคัดเลือกตัวนักกีฬา เป็นตัวแทนของชาติไปแข่งขันกีฬาโอลิมปิค ตลอดจนการแข่งขันกีฬาในส่วนภูมิภาค ในทวีป และระหว่างทวีป ที่ คอป ให้ความอุปถัมภ์

จ) ดำเนินการจัดการแข่งขันกีฬาเหล่านี้เมื่อมีขึ้นในประเทศของตน

ฉ) ยื่นข้อเสนอต่อ คอป ในเรื่องที่เกี่ยวกับ "กฎบัตรโอลิมปิค" ขบวนการโอลิมปิคโดยทั่วไป ตลอดจนการจัดและการดำเนินปฏิบัติการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค

ช) ประสานงานกับองค์กรเอกชนหรือรัฐบาลเกี่ยวกับการส่งเสริมนโยบายกีฬาที่ได้ผล

ซ) พิทักษ์อิสรภาพของตนไว้อย่างยอดยิ่ง และต่อต้านแรงดันทุกอย่างไม่ว่าจะมาในรูปการเมือง การศาสนา และการเศรษฐกิจ

ข้อ 3

คณะกรรมการโอลิมปิคแห่ง.....จักประกอบด้วย

ก) ผู้แทนของสมาคมกีฬาแห่งชาติ อย่างน้อยที่สุด 5 สมาคมที่อยู่ในเครือของสหพันธ์ระหว่างประเทศที่ คอป รับรองและกำกับกีฬาใดกีฬาหนึ่ง (อย่างน้อยที่สุดต้องมี 3 สมาคมที่กำกับกีฬาที่มีในกำหนดการโอลิมปิค)

ข) กรรมการ คอป ในประเทศ ถ้ามี

ค) บุคคลผู้มีเกียรติ ซึ่งเป็นพลเมืองของประเทศ และเป็นผู้ที่จะทำประโยชน์ให้คณะกรรมการโอลิมปิคแห่ง..... ปฏิบัติภารกิจได้ผลยิ่งขึ้นอีก หรือเป็นผู้ที่มีผลงานดีเด่นในด้านกีฬาและโอลิมปิคนิยม

ง) กรรมการกิติมศักดิ์ (ไม่มีสิทธิ์ออกเสียง)

จ) ผู้อุปถัมภ์ (ไม่มีสิทธิ์ออกเสียง)

กรรมการของคณะกรรมการโอลิมปิคแห่ง.....ต้องมีสัญชาติ มีอายุ และมีสิทธิประชาชนและการเมืองอย่างสมบูรณ์ ถ้าไม่มีความผิดใด ๆ จักไม่ต้องรับผิดชอบโดยส่วนตัวต่อหนี้สินของคณะกรรมการ

กรรมการของคณะกรรมการโอลิมปิคแห่ง.....จักปฏิบัติหน้าที่โดยฐานะสมัครใจเอง ยกเว้นในส่วนที่เกี่ยวกับบริหารการกีฬา อาจได้รับค่าใช้จ่ายสำหรับการเดินทาง ค่าที่พัก-อาหาร และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตามความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่นั้น ๆ

ข้อ 4

กรรมการจะพ้นจากตำแหน่งในกรณีต่อไปนี้

ก) เมื่อสมาคมกีฬาที่ตนสังกัดถูกยุบเลิก

ข) เมื่อลาออกหรือตาย

ค) เมื่อถูกขับออกโดยคณะกรรมการบริหาร หลังจากที่สอบสวนแล้วว่า

- ไม่ชำระค่าสมาชิกประจำปี ถ้ามีการต้องชำระ
- ฝ่าฝืนข้อบังคับหรือ "กฎบัตรโอลิมปิค"
- ขาดสัญชาติของประเทศนั้น หรือหมดสิทธิประชาชนและการเมือง

ข้อ 5

องค์กรของคณะกรรมการโอลิมปิค.....คือ

ก) สมัชชาใหญ่

ข) คณะกรรมการบริหาร

ข้อ 6

สมัชชาใหญ่จักเป็นองค์การสูงสุดในคณะกรรมการโอลิมปิคแห่ง.....

องค์กรนี้ประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดที่อ้างถึงในข้อ 3 ข้างต้น และจักมีการประชุมสามัญอย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อ

- ฟังรายงานของประธาน
- พิจารณารายงานเกี่ยวกับกิจกรรมของคณะกรรมการบริหารที่เลขาธิการเสนอ แล้วปฏิบัติให้พ้นความรับผิดชอบไป
- พิจารณาบัญชีงบดุลที่เหรัญญิกเสนอ
- อนุมัติงบประมาณสำหรับปีต่อไป
- โดยทั่วไปแล้ว จักต้องลงมติทุกวาระในระเบียบวาระการประชุม

ข้อ 7

สมัชชาใหญ่จักประชุมวิสามัญเมื่อมีกรรมการอย่างน้อยที่สุดจำนวน 2 ใน 3 ขอร้อง

สมัชชาใหญ่จักมีการประชุมพิเศษทุก 4 ปี เพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการบริหาร และแต่งตั้งประธานดำรงตำแหน่ง

ข้อ 8

สมัชชาใหญ่จะดำเนินการเป็นการถูกต้องได้แต่เฉพาะที่ปรากฏในระเบียบวาระการประชุมญัตติที่จะเสนอต่อที่ประชุมจะต้องถึงเลขาธิการล่วงหน้าไม่น้อยกว่า.....วัน การแจ้งกำหนดการประชุม จะต้องให้กรรมการทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า.....วัน

ในการประชุมต้องมีกรรมการเข้าร่วมประชุมอย่างน้อยครึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม การลงมติจักกระทำโดยเสียงข้างมากของกรรมการที่มาประชุม

ข้อ 9

กรรมการที่อ้างถึงในข้อ 3 ก) ข) และ ค) ข้างต้น จักมีสิทธิ์ออกเสียง สำหรับวาระการประชุมที่มีลักษณะเป็นกีฬาโอลิมปิค สมาคมกีฬาแห่งชาติในเครือสหพันธ์ระหว่างประเทศที่ คอป รับรอง เป็นผู้กำกับกีฬาหนึ่ง จะต้องประกอบเป็นเสียงข้างมาก

ข้อ 10

ในช่วงระหว่างการประชุมของสมัชชาใหญ่ คณะกรรมการโอลิมปิคแห่ง.....จะบริหารงานโดยคณะกรรมการบริหาร ที่ประกอบขึ้นดังต่อไปนี้

ก) ประธาน

ข) ผู้แทนของสมาคมกีฬาแห่งชาติจำนวน.....ตามที่อ้างถึงในข้อ 3 ข้างต้น

ค) กรรมการ คอป ในประเทศ ถ้ามี

ง) กรรมการบุคคลจำนวน.....นาย จากบุคคลที่กล่าวไว้ในข้อ 3ค) ข้างต้น

จ) เลขาธิการ

ฉ) เหรัญญิก

คณะกรรมการบริหารจักประชุมกันอย่างน้อยเดือนละครั้ง ในการประชุมต้องมีกรรมการเข้าร่วมประชุมอย่างน้อยครึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม สำหรับวาระการประชุมที่มีลักษณะเป็นกีฬาโอลิมปิค สมาคมกีฬาแห่งชาติจะต้องเป็นเสียงข้างมาก คณะกรรมการบริหารอาจประชุมกันในเรื่องใด ๆ ทั้งหมดที่เป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการโอลิมปิคแห่ง.....ได้ในกรณีที่มีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานเป็นผู้ชี้ขาด

ข้อ 11

การประชุมของคณะกรรมการบริหาร ประธานจะเป็นผู้เรียกประชุมล่วงหน้าอย่างน้อย.....วัน และหนังสือเชิญประชุมจะระบุระเบียบวาระการประชุม

ประธานคณะกรรมการบริหารจักเป็นประธานคณะกรรมการโอลิมปิคแห่ง.....ด้วย และจักเป็นผู้แทนคณะกรรมการนี้ในกิจการทั้งปวงที่เผชิญกับบุคคลที่ 3

ข้อ 12

การเงินของคณะกรรมการโอลิมปิคแห่ง.....จะได้จาก

ก) ค่าสมาชิก ถ้าสมัชชาใหญ่จะให้มี

ข) เงินอุดหนุนจากรัฐ สาธารณชน และคณะบุคคลอื่น ๆ

ค) ของขวัญและมรดกที่สมัชชาใหญ่อาจรับได้

ง) รายได้จากงาน เช่น ในวันโอลิมปิค จากการจำหน่ายไปรษณียากร การขายตราเครื่องหมายการพิมพ์และการจำหน่ายสิ่งพิมพ์ การให้ใบอนุญาตแก่บุคคลที่ 3 ให้ใช้ตราเครื่องหมายของคณะกรรมการโอลิมปิคแห่ง.....

จ) ค่าบริการที่ให้

ข้อ 13

คณะกรรมการโอลิมปิคแห่ง.....จะมีตราเครื่องหมายของตนเองได้ ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากคอป

ข้อ 14

ข้อบังคับนี้อาจแก้ไขได้ หรือคณะกรรมการโอลิมปิคแห่ง.....อาจยุบเลิกไปก็ได้ โดยสมัชชาใหญ่ที่เปิดประชุมเฉพาะจุดประสงค์นี้โดยมีเงื่อนไขว่า จักต้องมีกรรมการร่วมประชุมเป็นจำนวนอย่างน้อยที่สุด 2 ใน 3 และการลงมติจะต้องมีคะแนนเสียงอย่างน้อยที่สุด 2 ใน 3 ของจำนวนกรรมการที่เข้าประชุม ถ้าการประชุมไม่ครบองค์ประชุม สมัชชาใหญ่จะเรียกประชุมครั้งที่ 2 อย่างน้อย.....วันหลังจากการประชุมครั้งที่แล้ว และการแก้ไขข้อบังคับหรือการยุบเลิกจะกระทำได้ด้วยมติคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของจำนวนกรรมการที่เข้าประชุม ไม่ว่าจะมีจำนวนเท่าใด

ข้อ 15

การทำงานขององค์กรของคณะกรรมการโอลิมปิคแห่ง.....อาจกำหนดรายละเอียดเป็นข้อบังคับที่สมัชชาใหญ่อนุมัติได้

ข้อ 16

หากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการตีความข้อบังคับนี้หรือมีข้อขาดตกบกพร่องระหว่างข้อบังคับกับ "กฎบัตรโอลิมปิค" ให้ถืออย่างหลังเป็นเกณฑ์

ข้อ 17

ข้อบังคับนี้ได้รับความเห็นชอบจาก คอป เมื่อ.....หลังจากที่ปฏิบัติตามกฎที่วางไว้ใน "กฎบัตรโอลิมปิค" แล้ว

คณะบริหารของ คอป ได้รับรองคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติของประเทศต่าง ๆ เป็นจำนวนถึง 160 ประเทศแล้ว ดังตราเครื่องหมายของแต่ละ คอช ต่อไปนี้

ตราของคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติของประเทศต่าง ๆ ทั้งหมด

FIN FINLANDE

FRA FRANCE

GAB GABON

GAM GAMBIE

GHA GHANA

GBR GRANDE-BRETAGNE

GRE GRECE

GUA GUATEMALA

GUI GUINEE

GEQ GUINEE EQUATORIALE

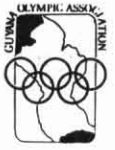

GUY GUYANE

HAI HAITI

VOL HAUTE-VOLTA

HON HONDURAS

HKG HONG-KONG

HUN HONGRIE

IND INDE

INA INDONESIE

IRQ IRAK

IRN IRAN

IRL IRLANDE

ISL ISLANDE

ISR ISRAËL

ITA ITALIE

JAM JAMAÏQUE

JPN JAPON

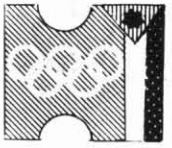

JOR JORDANIE

KEN KENYA

KUW KOWEIT

LAO LAOS

LES LESOTHO

LIB LIBAN

LBR LIBERIA

LBA LIBYE

LIE LIECHTENSTEIN

LUX LUXEMBOURG

MAD MADAGASCAR

MAL MALAISIE

MAW MALAWI

MLI MALI

MLT MALTE

MAR MAROC

MRI MAURICE (ILE)

MTN MAURITANIE

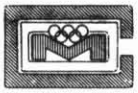

MEX MEXIQUE

MON MONACO

MGL MONGOLIE

MOZ MOZAMBIQUE

NEP NEPAL

NCA NICARAGUA

NIG NIGER

NGR NIGERIA

NOR NORVEGE

NGU PAPOUASIE-NOUVELLE-GUINEE

NZL NOUVELLE-ZELANDE

OMA OMAN

UGA OUGANDA

PAK PAKISTAN

PAN PANAMA

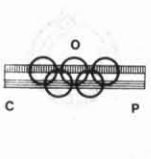

PAR PARAGUAY

HOL PAYS-BAS

PER PEROU

PHI PHILIPPINES

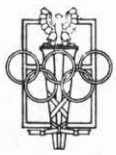 POL POLOGNE	PUR PORTO RICO	POR PORTUGAL	QAT QATAR	GDR REP. DEM. ALLEMANDE	PRK R.D.P. COREE	ROM ROUMANIE
RWA RWANDA	SMR SAINT-MARIN	SAL SALOMON (ILES)	ESA EL SALVADOR	SAM SAMOA OCCIDENTALES	SEN SENEGAL	SEY SEYCHELLES
SLE SIERRA LEONE	SIN SINGAPOUR	SOM SOMALIE	SUD SOUDAN	SRI SRI LANKA	SWE SUEDE	SUI SUISSE
SUR SURINAM	SWZ SWAZILAND	SYR SYRIE	TPE CHINESE TAIPEI	TAN TANZANIE	CHA TCHAD	TCH TCHECOSLOVAQUIE
THA THAILANDE	TOG TOGO	TGA TONGA	TRI TRINIDAD ET TOBAGO	TUN TUNISIE	TUR TURQUIE	URS U.R.S.S.
URU URUGUAY	VEN VENEZUELA	ISV VIERGES (ILES)	IVB VIERGES BRITANNIQUE (ILES)	VIE VIETNAM	YAR REP. ARABE DU YEMEN	YMD REP. DEM. DU YEMEN
YUG YOUGOSLAVIE	ZAI ZAÏRE	ZAM ZAMBIE	ZIM ZIMBABWE			

ACNO

ACNOA

ODEPA

OCA

ACNOE

ACNOO

บทที่ 8
คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย

การจัดตั้ง

การจัดตั้งคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย

เมื่อปี พ.ศ. 2489 ทางราชการได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ชื่อ "คณะกรรมการต้อนรับชาวต่างประเทศ ฝ่ายกีฬา" มีหน้าที่จัดให้ชาวต่างประเทศ ซึ่งได้มาพำนักชั่วคราวในประเทศไทยภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ได้เล่นและแข่งขันกีฬาต่าง ๆ โดยมีการเก็บค่าผ่านประตูบ้างบางโอกาส ปรากฏว่ามีรายได้สุทธิส่วนหนึ่ง 24,365 บาท 35 สตางค์ ได้นำส่งเข้าบำรุงสภากาชาดไทย เงินจำนวนนี้ส่วนหนึ่ง 3,263 บาท 54 สตางค์ ได้ตั้งขึ้นไว้เป็นทุน ชื่อ "ทุนการต้อนรับชาวต่างประเทศ ฝ่ายกีฬา 2488-2489" นอกจากนั้นแล้วยังมีรายได้เหลืออยู่อีกยอดหนึ่ง 4,187 บาท 91 สตางค์ "คณะกรรมการต้อนรับชาวต่างประเทศฝ่ายกีฬา" ได้ลงมติว่า "เท่าที่ได้จัดส่งไปบำรุงสภากาชาดนั้น เป็นการบำรุงการกุศลสาธารณประโยชน์ เกี่ยวแก่การรักษาพยาบาลส่วนหนึ่งแล้ว อีกส่วนหนึ่งนี้น่าจะได้บำรุงการกุศลสาธารณประโยชน์เกี่ยวแก่การกีฬา และเห็นกันว่า ประเทศไทยควรจะมีองค์การโอลิมปิคขึ้นเพื่อได้เจริญไมตรีทางการกีฬากับนานาประเทศ องค์การนี้คงจะได้อุบัติขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้และองค์การนี้ย่อมเกี่ยวเนื่องกับกรมพลศึกษาอยู่ จึงได้ลงมติให้ฝากเงินจำนวน 4,187 บาท 91 สตางค์แก่กรมพลศึกษา เพื่อให้ไว้เป็นทุนขององค์การโอลิมปิคแห่งประเทศไทย และขอให้นำเงินจำนวนนี้ฝากธนาคารใดธนาคารหนึ่งให้เกิดดอกผลตามสมควร และเมื่อองค์การโอลิมปิคแห่งประเทศไทยได้อุบัติขึ้นขอให้กรมพลศึกษามอบให้ต่อไป โดยมีเงื่อนไขว่าจะใช้จ่ายได้ก็เฉพาะโดยอนุมัติของคณะกรรมการแห่งองค์การนั้นเท่านั้น" เมื่อได้ทำการติดต่อกับกรมพลศึกษาแล้ว กรมพลศึกษาไม่อาจจัดให้เกิดดอกผลได้ เพราะตามระเบียบ กรมพลศึกษาจะต้องฝากกรมคลัง หรือธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งไม่มีดอกผล ที่ประชุมคณะกรรมการจึงได้ตกลงกันเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2490 ให้นำฝากธนาคารออมสินประเภทประจำ จนกว่าองค์การโอลิมปิคแห่งประเทศไทยได้ตั้งขึ้นโดยสมบูรณ์ จึงได้นำเงินจำนวน 4,187 บาท 91 สตางค์ เข้าฝากยังธนาคารออมสินตามนัยดังกล่าว ตั้งแต่วันที่ 19 กันยายน 2490 ซึ่งยังคงไม่ได้ไถ่ถอนประการใดเลย จนกระทั่งบัดนี้ ยังคงได้รับดอกผลอยู่เรื่อย ๆ

ต่อจากนั้นมาคณะกรรมการต้อนรับชาวต่างประเทศฝ่ายกีฬาบางท่าน ได้ปรึกษาหารือกันหลายวาระ สืบสวนเรื่องการก่อตั้งคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทยและการติดต่อกับคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ กับได้เชิญชวนผู้ที่สนใจในการกีฬาปรึกษาหารือกันอีกหลายวาระ ในที่สุดได้มีการประชุมกันลงมติตั้งคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย ขึ้นเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2491 กรรมการคณะนี้ได้มีหนังสือลงวันที่ 22 กรกฎาคม 2491 ไปยังคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ ณ เมืองโลซานน์ ขอให้คณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศรับรองคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย

คณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ ได้นำคำร้องของคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทยเข้าสู่ที่ประชุม ณ กรุงโคเปนเฮเกน ประเทศเดนมาร์ค เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2493 ที่ประชุมได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ให้ยอมรับนับถือคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย นับแต่วาระนั้นมา

พระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์

ในระหว่างที่คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย กำลังติดต่อขอให้คณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศรับรองอยู่นั้น คณะกรรมการเห็นว่า เป็นเวลาอันสมควรแล้วที่จะขอพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อเฉลิมพระเกียรติ และให้เป็นการสอดคล้องต้องกันกับที่นานาประเทศที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งพระมหากษัตริย์แห่งนานาประเทศนั้น ๆ ได้ทรงอุปถัมภ์คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศนั้น ๆ อยู่ จึงได้มีหนังสือทูลท่านราชเลขานุการในพระองค์ เพื่อขอให้นำความขึ้นกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานโดยท่านราชเลขานุการในพระองค์ได้เชิญพระราชกระแสรับสั่งมา เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2492 และต่อแต่นั้นมายังได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้ตราของคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตามลายพระหัตถ์ของท่านราชเลขาธิการ เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2494 อันนับว่าเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าฯ

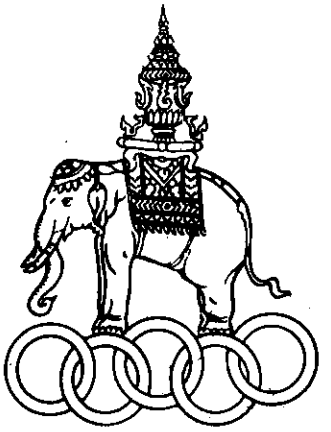

คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย

ในพระบรมราชูปถัมภ์

สมัยริเริ่ม 2491-2495

(ค.ศ. 1948-1952)

ประธาน	พระยาจินดารักษ์ (จำลอง สวัสดิ-ชูโต)
เลขาธิการ	นายสวัสดิ์ เลขยานนท์
เหรัญญิก	นายประหยัด บุรณศิริ
กรรมการ	นายพันตำรวจโท กษม จาติกวณิช
	นายกอง วิสุทธารมณ์
	นายกัลย์ อิศรเสนา ณ อยุธยา
	หม่อมเจ้าโกลิต กิติยากร
	นายโฉลก โกมารกุล ณ นคร
	นายประยูร บุรณศิริ
	นายประเวศ จันทนยิ่งยง
	นายวิลาศ บุนนาค
	พระสุทัศนพงศพิสุทธิ์
	นายสุนทร หงสลดารมย์

สมาคมฟุตบอลแห่งสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์
ลอนเทนนิสสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
สมาคมรักบี้ฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
สมาคมกรีฑาสมัครเล่นแห่งประเทศไทย

สมัยที่สอง 2496-2499

(ค.ศ. 1953-1956)

ประธาน	พระยาจินดารักษ์
รองประธาน	พันเอก ผเชิญ นิมิบุตร
เลขาธิการ	นายสวัสดิ์ เลขยานนท์
เหรัญญิก	นายประหยัด บุรณศิริ
กรรมการ	นายพันตำรวจโท กษม จาติกวณิช
	นายกอง วิสุทธารมณ์
	นายกัลย์ อิศรเสนา ณ อยุธยา
	นายโฉลก โกมารกุล ณ นคร
	นายชุณห์ ปิณฑานนท์
	นายเมืองเริง วสันตสิงห์
	นายวิลาศ บุนนาค

สมาคมฟุตบอลแห่งสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์
ลอนเทนนิสสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
สมาคมรักบี้ฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
สมาคมกรีฑาสมัครเล่นแห่งประเทศไทย
สมาคมแบดมินตันแห่งประเทศไทย
สมาคมบาสเกตบอลแห่งประเทศไทย
สมาคมมวยสมัครเล่นแห่งประเทศไทย

ภาคผนวก

หน้าว่าง

ประเทศไทยกับโอลิมปิคนิยม
THAILAND AND OLYMPISM

ประเทศไทย

พื้นที่:- 514,000 ตารางกิโลเมตร

ประชากร- 50,000,000 คน โดยประมาณ

คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย (Olympic Committee of Thailand)

- ชื่อย่อ คอท (OCT)
- ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2491 (ค.ศ. 1948)
- คณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศรับรองเมื่อ พ.ศ. 2493 (ค.ศ. 1950)
- ประธาน : พลอากาศเอก ทวี จุลละทรัพย์
- เลขาธิการ : พันเอก จารึก อารีราชการัณย์
- สำนักงาน : 226 บ้านอัมพวัน ถนนศรีอยุธยา กรุงเทพมหานคร 10300
- โทรศัพท์ : 281-1035, 281-1045
- โทรเลขย่อ : TNOC Bangkok

บทบาทของคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย มีดังนี้คือ.-

- ดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎบัตรโอลิมปิค เพื่อพัฒนาส่งเสริมขบวนการโอลิมปิคและการกีฬา
- ให้ความร่วมมือในการเตรียมการและเลือกสรรนักกีฬาไทยที่จะเข้าร่วมแข่งขันในกีฬาโอลิมปิคหรือกีฬาระดับ

ภูมิภาคอื่น ๆ

- ส่งเสริมความก้าวหน้าของขบวนการโอลิมปิคให้แพร่ขยายไปทั่วโลก ปฏิบัติการตามวัตถุประสงค์และอุดมการณ์โอลิมปิคทั่วประเทศ

กรรมการคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ (IOC) ในประเทศไทย

1. จอมพล ประภาส จารุเสถียร เป็นกรรมการ IOC ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1971-1974 (พ.ศ. 2514-2517)
2. พลอากาศเอก ทวี จุลละทรัพย์ เป็นกรรมการ IOC ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1974 (พ.ศ. 2517) เป็นต้นมา

การดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย

พ.ศ. 2491 - 2508 - พ่ระยาจินดารักษ์

พ.ศ. 2508 - 2517 - จอมพล ประภาส จารุเสถียร

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 - พลอากาศเอก ทวี จุลละทรัพย์

ประเทศไทยกับการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค

- ประเทศไทยเข้าร่วมในกีฬาโอลิมปิค เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1952 (พ.ศ. 2495) ณ กรุงเฮลซิงกิ ประเทศฟินแลนด์ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ 4 คน นักกีฬา 8 คน
- ไม่มีคนไทยเคยร่วมแข่งขันในกีฬาโอลิมปิคถูกหน้าวเลย

ผู้ได้รับเหรียญโอลิมปิค

ในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคที่เมืองมอนทรีอัล แคนาดา เมื่อปี พ.ศ. 2519 พเยาว์ พูนธรัตน์ เป็นคนไทยคนแรกที่ได้รางวัลเหรียญโอลิมปิค คือได้รับเหรียญทองแดง จากการชกมวย (ไลท์ฟลาย เวท)

ในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคที่เมืองลอสแอนจีลีส สหรัฐอเมริกา เมื่อปี พ.ศ. 2527 ทวี อัมพรมหา เป็นคนไทยคนที่สองที่ได้รางวัลเหรียญโอลิมปิค คราวนี้เป็นเหรียญ เงิน จากการชกมวย (ไลท์เวลเตอร์เวท)

การจัดการแข่งขันกีฬาระดับภูมิภาค

แม้ว่าประเทศไทยจะไม่เคยยื่นเสนอขอเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค แต่กรุงเทพเมืองหลวงของประเทศไทยก็ได้มีโอกาสเป็นเจ้าภาพการแข่งขันกีฬาเอเชี่ยนเกมส์ถึง 3 ครั้ง คือในปี พ.ศ. 2509, 2513 และ 2521 และเป็นเจ้าภาพการแข่งขันกีฬาแหลมทอง ในปี พ.ศ. 2502, 2510, 2518 และ 2528

การมีส่วนร่วมในกีฬาโอลิมปิคของประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2494-2527

ตารางแสดงจำนวนนักกีฬา (ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนนักกีฬาหญิง)

พ.ศ. ประเภทกีฬา	2495	2499	2503	2507	2511	2515	2519	2523	2527
กรีฑา	8	8	8	18 (6)		5	8 (3)		13 (6)
เรือกรรเชียง									
บาสเกตบอล	12								
ชกมวย		5	4	5	3	7	6		7
เรือคนู									
จักรยาน				9	7	7	6		
กีฬานักขี่ม้า									
ฟันดาบ							5		
ฟุตบอล		16			16				
ยิมนาสติค									
ยกน้ำหนัก				4	2	1	1		
แฮนด์บอล									
ฮอกกี									
ยูโด				3		1	1		
มวยปล้ำ									
ว่ายน้ำ				2			3 (2)		
ปัญจกรีฑาสมัยใหม่									
ยิงปืน			6	9	11	10	12		16 (4)
ยิงธนู							3 (1)		2
วอลเลย์บอล									
เรือใบ		2	2	4 (1)	1	3	2		2
รวม	8	43	20	54 (7)	40	34	47 (6)		40 (4)

การจัดตั้งคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทยในปัจจุบัน

ธรรมนูญ ของคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย ฉบับปัจจุบันมีผลใช้บังคับตั้งแต่ 20 เมษายน 2504

ส่วนประกอบ คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย

- ผู้แทนของสมาคมกีฬาแห่งชาติ ซึ่งเป็นสมาชิกสหพันธ์กีฬาระหว่างประเทศที่ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ
- กรรมการคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศในประเทศไทย
- บุคคลที่ได้รับเลือกมาเป็นกรรมการ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของแต่ละคน

งบประมาณของคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย

รัฐบาลเป็นผู้จ่ายเงินช่วยเหลือประจำปี เพื่อใช้จ่ายเป็นค่าบริหารงาน และเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการเตรียมการ และในการส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค และกีฬาระดับภูมิภาค

สมาคมกีฬาที่อยู่ในเครือสมาชิกคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย

สมาคมกีฬาโอลิมปิก	ปีก่อตั้ง	ปีที่เข้าเป็นสมาชิก		จำนวนสมาชิก
		สหพันธ์ระหว่างประเทศ	คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งชาติ	
กรีฑา	2492	2494	2492	2796
บาสเกตบอล	2496	2496	2496	1372
ชกมวย	2496	2502	2496	1950
จักรยาน	2502	2506	2502	874
ฟันดาบ	2508	2511	2510	144
ฟุตบอล	2486	2491	2491	8490
ยิมนาสติค	2511	2511	2511	485
ฮอกกี	2506	2509	2506	214
ยูโด	2498	2507	2507	695
มวยปล้ำ	2509	2513	2513	
ว่ายน้ำ	2502	2502	2502	596
ยิงปืน	2511	2501	2501	191
วอลเลย์บอล	2502	2502	2502	371
ยกน้ำหนัก	2501	2501	2502	104
เรือใบ	208	2508	2508	310

นอกจากนี้ ยังมีสมาคม-แบดมินตัน เทนนิส เทเบิลเทนนิส โบว์ลิง และรักบี้

คณะกรรมการบริหารชุดปัจจุบัน

ประธาน - พลอากาศเอก ทวี จุลละทรัพย์

รองประธาน - พลเอก เต็ม หอมเศรษฐี

- พลเอก เทียนชัย สิริสัมพันธ์
- พันเอก อนุ รมยานนท์

เลขาธิการ - พันเอก จารึก อารีราชการัณย์

เหรัญญิก - นายสันติภาพ เตชะวณิช

กรรมการ - พลตรี ชาติชาย ชุณหะวัณ

- นายประชุม รัตนเพียร
- พลโท สุรพล บรรณกิจโสภณ
- นายพิสิษฐ์ งามพานิช
- นายณัฐ อินทรปาณ
- นายศักดิ์ชาย ทัพสุวรรณ
- นาวาเอก ประเวช โภชนสมบูรณ์ ร.น.
- พันเอก วีระพจน์ ภูมมะภูติ
- นายอุดมศักดิ์ อุชชิน
- นายวารินทร์ ตัณฑ์ศุภศิริ
- นายสาโรช คุณีพงษ์
- นายสุชา เตชะวณิช
- นายวิจิตร เกตุแก้ว
- นายพิพัฒ พะเนียงเวทย์
- นายสุเมธ ว่องไววิทย์
- นายสงวน โฆษะวินทะ

คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทยกับโอลิมปิคนิยม

ถ้วยโอลิมปิค - ปี พ.ศ. 2513 คณะกรรมการจัดการแข่งขันเอเชียนเกมส์ที่กรุงเทพฯ ได้รับรางวัลถ้วยโอลิมปิคจากคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ

วันโอลิมปิค - คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทยในปัจจุบันยังไม่เคยจัดงานฉลองวันโอลิมปิค แต่มีความมุ่งหมายที่จะจัดวันที่ระลึกโอลิมปิคในอนาคต

ตราโอลิมปิค - ปัจจุบัน ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายคุ้มครองตราโอลิมปิคของเมืองไทย แต่คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทยก็ได้ควบคุมการใช้ตรานี้อยู่แล้ว

สถาบันวิทยาลัยโอลิมปิคระหว่างประเทศ - ในการประชุมใหญ่ครั้งที่ 24 ของสถาบันวิทยาลัยโอลิมปิคระหว่างประเทศ (International Olympic Academy) 4 - 19 กรกฎาคม 2527 คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทยได้

ส่งนาวาอากาศเอก ภูมิ หุราพันธุ์ ไปร่วมการประชุมสัมมนาและทัศนศึกษา ณ โอลิมเปียโบราณ ประเทศกรีก การประชุมในครั้งนี้มีคำบรรยายที่เป็นหัวข้อหลัก เรื่อง "โอลิมปิคนิยม" ว่าด้วยประวัติ ปรัชญา หลักการ และคตินิยม

หนังสือเกี่ยวกับโอลิมปิคของไทย มีดังนี้

1. หนังสือประวัติการแข่งขันโอลิมปิค เป็นภาษาไทย เขียนโดย สวัสดิ์ เลขยานนท์
2. หนังสือการแข่งขันกีฬาโอลิมปิคครั้งที่ 15 ที่เฮลซิงกิ โดยบุญภักดิ์ ขวัญเจริญ พิมพ์โดยสำนักพิมพ์แพร่วิทยา ค.ศ. 1953
3. หนังสือกีฬาสารโอลิมปิค ของคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย พิมพ์ที่ศูนย์การพิมพ์พลชัย พ.ศ. 2528

สิ่งพิมพ์ของคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย

คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย ได้จัดทำหนังสือในรูปข่าวสารเป็นประจำปี ๆ ละ 4 เล่ม ชื่อ กีฬาสารโอลิมปิค

กีฬาในประเทศไทย

หน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านกีฬาของประเทศ มี 2 หน่วย คือ

1. องค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทยเป็นรัฐวิสาหกิจ ทำหน้าที่ส่งเสริมกีฬาทุกชนิดทั่วประเทศ
2. กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบควบคุมเกี่ยวกับพลศึกษา และการกีฬาในโรงเรียน

ความช่วยเหลือจากรัฐบาลที่มีต่อขบวนการกีฬา

องค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานเดียวที่มีหน้าที่จัดทำข้อเสนอเพื่อของบประมาณจากรัฐบาลมาใช้ในการดำเนินการเกี่ยวกับกีฬาทั้งหมด คณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทยและสมาคมกีฬาต่าง ๆ รับเงินอุดหนุนดังกล่าวจากรัฐบาลเช่นกัน คือ องค์การส่งเสริมกีฬาฯ จะให้เงินช่วยเหลือโดยตรงต่อสมาคมกีฬาต่าง ๆ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายทางด้านการบริหารงานและเครื่องกีฬาที่จำเป็น และให้เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งนักกีฬาเข้าแข่งขันระหว่างประเทศ ส่วนกรมพลศึกษามีงบประมาณต่างหากของตนเอง

การฝึกอบรมผู้นำทางการกีฬา

ส่วนมากผู้ฝึกสอนกีฬาจะเป็นบุคคลที่ได้รับการศึกษาอบรมจากวิทยาลัยพลศึกษา สมาคมกีฬาต่าง ๆ ก็มีศูนย์ฝึกของตน อย่างไรก็ตามการฝึกอบรมกีฬาที่มีประสิทธิภาพมักจะเป็นหลักสูตรการฝึกอบรม ผู้ฝึกสอนกีฬา (ครูฝึกและเจ้าหน้าที่) หลักสูตรพิเศษเฉพาะอย่าง ซึ่งจัดขึ้นโดยคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย ซึ่งได้รับความช่วยเหลือทางวิชาการจากคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ

กีฬาในโรงเรียน

กรมพลศึกษาเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับพลศึกษาและกีฬาทุกชนิดสำหรับนักเรียนชายและหญิงอายุระหว่าง 12-16 ปี ในโรงเรียนทั้งหมด

กีฬาซึ่งเป็นที่นิยมของประชาชนจำนวนมาก

ฟุตบอล บาสเกตบอล วอลเลย์บอล มวย กรีฑา

กีฬาที่กำลังได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น

กรีฑา มวย ยิงปืน ยิงธนู

ประวัติบุคคลที่เกี่ยวข้องในวงการโอลิมปิค

จอมพล ประภาส จารุเสถียร - ประธานคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2508-2517 กรรมการคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ ตั้งแต่ปี 2514-2517 และประธานคณะกรรมการองค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทย

จอมพลประภาส ฯ เกิดเมื่อปี พ.ศ. 2455 เป็นนักกีฬา ชอบเล่นกีฬาทั่ว ๆ ไป และเคยเข้าแข่งขันกรีฑา ฟุตบอล และมวย ในประเทศ

จอมพล ประภาส ฯ เป็นรองนายกรัฐมนตรี ระหว่างปี พ.ศ. 2514-2517

พลอากาศเอก ทวี จุลละทรัพย์ - ประธานคณะกรรมการโอลิมปิคแห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 กรรมการคณะกรรมการโอลิมปิคระหว่างประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 และประธานคณะกรรมการองค์การส่งเสริมกีฬาแห่งประเทศไทยอยู่สมัยหนึ่ง แต่ได้ลาออกจากตำแหน่งทางการกีฬานี้ เมื่อได้มีตำแหน่งทางการเมือง

พลอากาศเอก ทวีฯ เกิดเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2457 สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เข้ารับราชการในกองทัพอากาศ แล้วได้ไปศึกษาวิชาทหารที่สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา ต่อมาได้เป็นเสนาธิการทหารอากาศ เสนาธิการทหาร ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารสูงสุด และรักษาราชการผู้บัญชาการทหารสูงสุด

พลอากาศเอก ทวีฯ เป็นนักกีฬา กีฬาที่ชอบมากเป็นพิเศษคือเรือใบ เคยได้รับรางวัลเหรียญทองจากการแข่งขันกีฬาแหลมทอง และได้เหรียญเงินจากการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ในปัจจุบัน เล่นกอล์ฟเป็นประจำเพื่อการออกกำลัง และเคยชนะได้ถ้วยดิงส์ดัพที่กรุงเทพฯ มาแล้ว

พลอากาศเอก ทวีฯ เป็นประธานคณะกรรมการจัดการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 5 และที่ 6 ซึ่งมีขึ้นที่กรุงเทพฯ และระหว่างการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 8 ซึ่งประเทศไทยเป็นเจ้าภาพอีก ได้เป็นประธานสหพันธ์เอเชียนเกมส์ในปี พ.ศ. 2522

พลอากาศเอก ทวีฯ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเป็นรองนายกรัฐมนตรี เมื่อปี พ.ศ. 2519 และ 2522

THE OLYMPIC COMMITTEE OF THAILAND

The Olympic Committee of Thailand is the name of the National Olympic Committee (NOC) which has its headquarters in Bangkok.

The NOC is the national sports organization of Thailand, established as a branch of the International Olympic Committee (IOC) **It is the sole authority responsible for the representation of its country at the Olympic Games as well as at regional, continental and intercontinental games having the patronage of the IOC and to undertake the organization of these Games when they are held in its country.**

There are presently 160 NoCs affilinated to the IOC.

According to the Olympic Charter all NOCs must be autonomous and must resist all pressures of any kind whatsoever, whether of a political, religious or economic nature. In pursuing their objectives, NOCs may co-operate with private or government organizations. However, they must never associate themselves with any undertaking which would be in conflict with the principles of the Olympic movement and with the Rules of the IOC.

Creation

Before the Olympic Committee of Thailand came into existence on 22nd July 1984, a Receiving Committee for Sports was appointed by the Government to take care of foreign VIPs who came to visit Thailand after World War II. The allies took the opportunity of their temporary stay in Bangkok to compete in various sports. On many occasious gate money was collected, amounting to a total of 24, 365.35 baht which was set aside for a Red Cross foundation. Out of this fund some three thousand baht was expended for the committee's work during the two years 1947-1948 Besides this there was another income in the amount of 4, 187.91 baht. The committee decided that the sum of money should be set aside for the purposes of sports in Thailand. The money was deposited in the Government Savings Bank for interests to accumulate and was never spent. At the same time it conceived that the National Olympic Committee need be founded to be affiliated to the International Olympic Committee.

After several discussions and contacts with the IOC the Olympic Committee of Thailand was founded in 1984 and recognized by the IOC on 15th May 1950 at its session in Copenhagen.

The first four associations affiliated to the NOC were the Football Association, the Lawn Tennis Association, the Rugby Football Association and the Athletics Association.

In accordance with the tradition practiced His Majesty the King graciously gave patronage to the NOC as well as permission to use the Flag and Emblem.

Successive Presidents of the NOC

1984-1965	:	Phya Chindaraksh
1965-1974	:	Field Marshal Prabhas Charusathiara
Since 1974	:	Air Chief Marshal Dawee Chullasapya

THAILAND AND THE OLYMPIC GAMES

Date of first participation : 1952

Representation of Thailand at the Olympic Games from 1896 to 1984

	ATHLETICS	ROWING	BASKETBALL	BOXING	CANOEING	CYCLING	EQUESTRIAN S.	FENCING	FOOTBALL	GYMNASTICS	WEIGHTLIFTING	HANDBALL	HOCKEY	JUDO	WRESTLING	SWIMMING	M. PENTATHLON	SHOOTING	ARCHERY	VOLLEYBALL	YACHTING	TOTAL
1896 Athens																						
1900 Paris																						
1904 St Louis																						
1908 London																						
1912 Stockholm																						
1920 Antwerp																						
1924 Paris																						
1982 Amsterdam																						
1932 Los Angeles																						
1936 Berlin																						
1984 London																						
1952 Helsinki	8																					8
1956 Melbourn	8		12	5					16												2	43
1960 Rome	8			4														6			2	20
1964 Tokyo	18			5		9					4			3		2		9			4	54
1968 Mexico City				3		7			16		2							11			1	10
1972 Munich	5			7		7					1			1				10			3	14
1976 Montreal	8			6		6		5			1			1		3		12	3		2	43
1980 Moscow																						
1984 Los Angeles	13			7															2		3	40

OLYMPIC MEDALLISTS

In Montreal 1976 Payao Poontarat became Thailand's first Olympic medal winner when he took a bronz medal in boxing (light flyweight).

In Los Angeles 1984 Tawee Ampornmaha won the country a silver medal in boxing (light welterweight)

Organization of Regional Games

Althougy it has never applied to stage the Olympic Games, the capital Bangkok was host on three occasions for the Asian Games (1966, 1970, 1978) and the South East Asia Games (1959, 1967, 1975). The 1985 Games is in the making.

PRESENT ORGANIZATION OF THE NOC

Composition

The Olympic Committed of Thailand is composed representatives of the national associations affiliated to the corresponding international sports federations recognized by the IOC and a number of personalities

chosen for their personal qualities. The newly elected Board of the Olympic Committee of Thailand, for the period 1985-1988 is as follows:

President	Air Chief Marshal Dawee CHULLASAPYA
Ist Vice President	General Tem HOMSETTEE
2nd Vice President	General Tienchai SIRISUMPAN
3rd Vice President	Colonel Anu ROMYANOND
Secretary General	Colonel Charouck ARIRACHAKARAN
Treasurer	Mr. Santiparb TEJAVANIJA
I.O.C. Member	Air Chief Marshal Dawee CHULLASAPYA
Members	Major General Chatichai CHOONHAVAN
	Mr. Prachum RATANAPHIAN
	Lieutenant General Suraphon BANNAKIJSOPHON
	Mr. Pisit NGAMPANICH
	Mr. Nat INDRAPANA
	Mr. Sakchye TAPSUWAN
	Captain Pravej POCHANASOMBURANA, RTN
	Colonel Verapoch POOMAPOOTI
	Mr. Udomsak UJJIN
	Mr. Saroj KUNEEPONG
	Mr. Sucha TECHAWANIT
	Mr. Vijit GETKAEW
	Mr. Pipat PANIANGVAIT
	Mr. Sumat Wongvivit
	Mr. Sanguan KOSA WINTA

เพลงสรรเสริญโอลิมปิค
(THE OLYMPIC ANTHEM)
OLYMPIAKOS YMNOS
ออลิมบิอาคอส อีมนอส

เพลงสรรเสริญโอลิมปิค ได้มีการนำมาบรรเลงเป็นครั้งแรกในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิค ณ กรุงอาเธนส์ เมื่อปี ค.ศ. 1896

ผู้แต่งเนื้อร้อง - Costis Palamas

ผู้แต่งทำนองเพลง - Spiros Samaras

เพลงสรรเสริญโอลิมปิค มักจะมีการบรรเลงในทุกโอกาส ที่มีงานเป็นพิธีการโอลิมปิค การบรรเลงอาจมีการขับร้องคลอเสียงไปด้วยสำหรับผู้ที่รู้เนื้อร้อง

เนื้อร้องภาษากรีกถอดเป็นคำไทย

อารเคออน ปเนฟมาธานาทอน อากเน ปาเตรา
ซู โอเรอู ซู เนกาลู เค ตาลีธีนู
คาเตวา ฟาเนโรซู คิอาสตราปเซ เอโอ เปรา
สตี ธอซาตีส ธีคีส ซู ยีส เค ซูรานู
สตอ ธรอมอ เค สตอ ปาเลมา เค สตอ ลีธารี
สโตน เอฟเกโนน อาโกโนน ลามปเซ ดิน ออรมี
เค เม ตอ อามารานตอ สเตฟาโน เซ โคลนารี
เค ซีเธเรนิออ ปลาเซ เค อาคซิออ ตอ คอรมี
เค ซิเธเรนิออ ปลาเซ คี อาคซิออ ตอ คอรมี
คามบี วูนา เค ธาลาสซา เฟงกูเน มาซี
ซู ซาน เอนาส เลฟโค ปอรฟิรอส เมกาส นาออส
เค เตรคี สตอน นาออน เอโธ ปรอสคีนี คีส ซู
เค เตรคี สตอน นาออน เอโธ ปรอสคีนี คีส ซู
อารเคออน ปเนฟมาธานาทอน คาเธ ลาออส คาเธ ลาออส
อารเคออน ปเนฟมาธานาทอน คาเธ ลาออส

เนื้อความตามเนื้อร้อง

ข้าแต่องค์พระอมตวิญญาณโบราณสมัย พระวิสุทธิบิดรบวรเทพ
งามวิไลประเสริฐเลิศยศยิ่งสัจธรรม
จากฟากฟ้า จำแลงองค์
สาดแสงส่องโลกวิมานสวรรค์

เรืองระยับจับทั่วกีฬาสถาน ณ สนามลู่สนามลานตระการตา
ครอบมงกุฎร้อยกิ่งพฤกษานิจขจี
เพิ่มพลังแข็งแกร่งองคาพยพ
เพิ่งพลังแข็งแกร่งองคาพยพ

ห้วยละหาน ภูผา มหาสมุทร ทอรัศมีจรัส
ประหนึ่งวิหารเทวาลัย สลับสีขาวม่วง ประกายจ้า
มาเถิดมารีบพากันไป สู่วิหารพระเป็นเจ้า เอามโนน้อมสักการะ
บูชาองค์พระอมตวิญญาณโบราณสมัย จงทุกคน ทุกคน
พระอมตวิญญาณโบราณสมัย จงทุกคน เทอญ
(ภ. หุราพันธุ์)

คำแปลภาษาอังกฤษพอเอาความ

Ancient Immortal Spirit, chaste Father
of all that is Beauty, Grandeur and Truth
Descending appear with Thy presence
Illuminate Thine Earth and the Heavens

Shine upon noble endeavours wrought
at the Games on Track and in the Field.
Crown with Thine eternal evergreen branch
The bodies, making them stronger and worthy.

Dale, Mount and Ocean, with Thy Light,
as a white and purple temple, brighten!
To Thy Temple, to Thy worship, come all.
Oh! Ancient Eternal Spirit!

Τὸ τραγούδι

(1896)

Ποίημα Κ. ΠΑΛΑΜΑ — Μουσική Σ. ΣΑΜΑΡΑ

Χρόνος Ἐμβατηρίου — Τραγούδι

ศูนย์การพิมพ์พลชัย
15/146 ซอยโชคชัยร่วมมิตร
ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพ 10900
โทร. 277-7446